CRNA GORA
DRŽAVNA REVIZORSKA INSTITUCIJA

Broj: 4011/17-06-1994
Podgorica, 26. 10. 2017. godine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine

Podgorica, oktobar 2017. godine

SADRŽAJ

	Uvod	5
I	**Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu**	**15**
	MIŠLJENJE I PREPORUKE	17
	I DIO - Opšti dio	23
1.	Pravni osnov za vršenje revizije	23
2.	Cilj, predmet, vrsta i obuhvat revizije	23
3.	Metode revizije	24
4.	Sistem evidencije	24
	II DIO - Utvrđeno činjenično stanje	25
1.	Finansijski izvještaji i računska tačnost	25
2.	Gotovinski depoziti	35
3.	Poreski završni račun	38
4.	Primici budžeta	41
5.	Izdaci budžeta	50
6.	Izvještaj o izdacima budžetskih rezervi	81
7.	Izvještaj o kapitalnim projektima - Kapitalni budžet	87
8.	Izvještaj o javnom dugu	104
9.	Dug lokalne samouprave	113
10.	Izvještaj o datim garancijama	115
11.	Državna imovina	115
12.	Javne nabavke	117
13.	Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola	131
II	**Sprovođenje preporuka iz Izvještaja o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu**	**133**
III	**Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2016. godini**	**141**
IV	**Izvodi iz konačnih izvještaja o izvršenim pojedinačnim revizijama za period oktobar 2016 - oktobar 2017. godine**	**155**
1.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu	157
2.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Efekata aktivnosti Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi	165
3.	Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha "Efikasnost unutrašnje revizije u javnom sektoru"	173
4.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane	201
5.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore za 2016. godinu	215
6.	Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha "Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora"	231
7.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Sekretarijata za zakonodavstvo za 2016. godinu	245
8.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja JU SZSVSO „Sergije Stanić" za 2016. godinu	255
9.	Izvod iz Izvještaja o reviziji uspjeha "Planiranje javnih nabavki medicinske opreme"	275
10.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu	293
11.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Skupštine Crne Gore za 2016. godinu	307
12.	Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2016. godinu	327

13. Izvod iz izvještaja o reviziji informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore 337
14. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2015. godinu 347
15. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2015. godinu 355
16. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu 367
17. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu 375
18. Izvještaj o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2015. godinu 383
19. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2015. godinu 391
20. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu 397
21. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu 405
22. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Udruženje građana "Izbor" Herceg Novi za 2015. godinu 413
23. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za nadzor osiguranja za 2015.godinu 421
24. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu 431
25. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista Crne Gore za 2016. godinu 441
26. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2016. godinu 449
27. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijkog izvještaja Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu 457
28. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokratske partije Crne Gore za 2016. godinu 465
29. Izvod iz Izvještaja o reviziji pravilnosti materijalno finansijskog poslovanja diplomatskih predstavništva Crne Gore u Rebuplici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu 473
30. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijkog izvještaja Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu 493
31. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demosa za 2016. godinu 501
32. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije za 2016. godinu 509
33. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za promjene za 2016. godinu 517
34. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2016. godinu 525
35. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore za 2016. godinu 531
36. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta URA za 2016. godinu 539
37. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove srpske demokratije za 2016. godinu 547
38. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2016. godinu 555
39. Izvod iz Izvještaja o reviziji Završnog računa budžeta Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu 563
40. Izvod iz Izvještaja o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" - Budva za 2016. godinu 573
41. Izvod iz Izvještaja o reviziji Završnog računa budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu 585

V Ostale aktivnosti Državne revizorske institucije 595

Uvod

Državna revizorska institucija Crne Gore podnosi Skupštini Crne Gore Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine u skladu s obavezom utvrđenom Ustavom Crne Gore i Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji Crne Gore.

Kroz podnošenje Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine, Državna revizorska institucija upoznaje Skupštinu Crne Gore i širu javnost o izvršenju Godišnjeg plana revizija za 2017. godinu, utvđenim nalazima revizija i datim preporukama, ispunjenju zadatih ciljeva i rezultata aktivnosti koji su postignuti tokom prethodne godine.

Godišnji izvještaj o izvršenim revizijama i aktivnostima za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine takođe sadrži Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2016. godini, koji je Državna revizorska institucija dužna podnijeti Skupštini Crne Gore u skladu sa članom 26 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Državna revizorska institucija Crne Gore je nastavila s realizacijom aktivnosti na planu ispunjenja završnih mjerila definisanim pregovaračkim poglavljem XXXII „Finansijski nadzor“, koja imaju za cilj usvajanje i primjenu važećih međunarodnih standarda vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI) i najbolje prakse Evropske unije u oblasti eksterne revizije. Državna revizorska institucija Crne Gore se, u izvještajnom periodu posvetila daljem jačanju revizorskih kapaciteta kroz dodatno zapošljavanje revizorskog kadra, kao i daljem razvoju revizije uspjeha kroz sprovođenje većeg broja revizija u odnosu na prethodni izvještajni period.

Državna revizorska institucija Crne Gore je izvršila dvije paralelne revizije uspjeha u cilju unapređenja revizije uspjeha i osvajanja novih metodologija i to - „Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora“ s Uredom za reviziju Republike Hrvatske i „Efikasnosti javnih nabavki“ sa sedam država regiona, Nacionalnom kancelarijom za reviziju Švedske i Evropskim revizorskim sudom.

Državna revizorska institucija je nastavila da razvija kvalitetnu saradnju sa Skupštinom, Vladom Crne Gore i drugim organima, nevladinim sektorom, kao i drugim vrhovnim revizorskim institucijama na međunarodnom i regionalnom nivou i međunarodnim organizacijama.

Državna revizorska institucija će, u narednom periodu, nastaviti da ispunjava svoja ovlašćenja i misiju i da kontinuirano unapriđuje kvalitet revizija kako bi obezbijedila punu transparentnost javnih finansija i korišćenja državne imovine i uticala na povećanje ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti u trošenju budžetskih sredstava u Crnoj Gori.

PREDSJEDNIK SENATA
dr Milan Dabović

Senat Državne revizorske institucije, na osnovu člana 144 Ustava Crne Gore („Službeni list CG“, br. 01/07, 38/13), člana 38, a u vezi sa čl. 18 i 19 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji („Službeni list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Službeni list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14), na sjednici održanoj 26. oktobra 2017. godine, donio je

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

O IZVRŠENIM REVIZIJAMA I AKTIVNOSTIMA DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE CRNE GORE ZA PERIOD OKTOBAR 2016 – OKTOBAR 2017. GODINE

Ustavom Crne Gore Državna revizorska institucija (u daljem tekstu: DRI) definisana je kao samostalni i vrhovni organ državne revizije, koji vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetom i svim finansijskim poslovima subjekata čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Godišnji izvještaj DRI, predstavlja objedinjenu i sažetu cjelinu svih realizovanih aktivnosti u okviru djelatnosti Institucije u izvještajnom periodu oktobar 2016 – oktobar 2017. godine, prvenstveno aktivnosti na realizaciji plana revizije.

U prvom dijelu izvještaja, pod nazivom “Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu”, prezentiran je Izvještaj o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu.

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu obuhvaćena je provjera računske tačnosti, provjera primitaka i izdataka, kapitalnog budžeta i transakcija finansiranja. Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu dato je ukupno 16 preporuka koje imaju za cilj unapređenje poslovanja budžetskih korisnika i učvršćivanja fiskalne discipline.

Tabela: Statistika revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sa uporednim podacima revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu

Godina	Mišljenje	Broj preporuka
Prijedlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno na reviziju pravilnosti	16
Prijedlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno na reviziju pravilnosti	11

U drugom dijelu izvještaja prezentiran je “Izvještaj DRI o realizaciji zaključaka Skupštine Crne Gore povodom usvajanja Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu.”

U trećem dijelu izvještaja prezentiran je „Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2016. godini“.

U četvrtom dijelu izvještaja, pod nazivom “Izvodi iz konačnih izvještaja o izvršenim pojedinačnim revizijama u periodu oktobar 2016 - oktobar 2017. godine”, dati su izvodi iz **41 revizije** u kojima su prezentirani najbitniji nalazi, preporuke i mjere za otklanjanje nepravilnosti u poslovanju subjekata revizije, obuhvaćenih izvještajnim periodom.

Pregled izvršenih pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, izvršila 14 pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti. U izvršenim pojedinačnim finansijskim revizijama i revizijama pravilnosti dato je ukupno 270 preporuka i izrečeno 25 mišljenja (10 pozitivnih, 11 uslovnih i 4 negativna).

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu	Revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane	Revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	19
Generalni sekretarijat Predsjednika Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	24
Sekretarijat za zakonodavstvo za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	1
JU SZSVSO "Sergej Stanić" za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	45
Crnogorski olimpijski komitet za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	11
Skupština Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	27
Fond penzijskog i invalidskog osiguranja za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	13
Agencija za nadzor osiguranja za 2015. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	13
Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	10
Diplomatska predstavništva Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu	Revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	32
Glavni grad Podgorica za 2015. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	21
Javno preduzeće "Regionalni vodovod Crnogorsko primorje - Budva za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	27
Opština Pljevlja za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	20

Pregled izvršenih pojedinačnih finansijskih revizija i revizija pravilnosti u periodu oktobar 2016 - oktobar 2017. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2015 - oktobar 2016. godine

Godina	Broj
Oktobar 2016 - oktobar 2017	14
Oktobar 2015 - oktobar 2016	12

Pregled izvršenih revizija uspjeha

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, izvršila četiri (4) revizije uspjeha, u kojima je dala 4 mišljenja i ukupno 100 preporuka.

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Efekti aktivnosti Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi	Revizija uspjeha	Aktivnosti Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi nijesu rezultirale zadovoljavajućim efektima.	1
Efikasnost unutrašnje revizije u javnom sektoru	Revizija uspjeha	Postojeći sistem unutrašnje revizije u dovoljnoj mjeri nije efikasan.	61
Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora	Revizija uspjeha	Subjekti revizije nijesu dovoljno efikasno preduzeli mjere iz svoje nadležnosti na uspostavljanju energetske efikasnosti u javnom sektoru i nijesu u dovoljnoj mjeri obezbjedili ispunjavanje propisanih obaveza utvrđenih zakonom, drugim aktima i strateškim dokumentima.	21
Planiranje javnih nabavki medicinske opreme	Revizija uspjeha	U sistemu zdravstva Crne Gore planiranje javnih nabavki medicinske opreme ne sprovodi na dovoljno uspješan način.	17

Pregled izvršenih revizija uspjeha u periodu oktobar 2016 - oktobar 2017. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2015 - oktobar 2016. godine

Godina	Broj
Oktobar 2016 - oktobar 2017	4
Oktobar 2015 - oktobar 2016	2

Pregled izvršenih revizija informacionog sistema

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu započela vršenje revizija informacionih sistema i izvršila reviziju informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore i dala 15 preporuka.

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Zaključak	Broj preporuka
Informacioni sistem Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore	Revizija informacionog sistema	Informacioni sistem Fonda obezbjeđuje ažurnu evidenciju osiguranika i čuvanje podataka, ali u dovoljnoj mjeri ne obezbjeđuje sigurnost istih, utvrđenih mjerama informacione bezbjednosti i standardima iz ove oblasti.	15

Pregled izvršenih pojedinačnih revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2016. godinu

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu izvršila reviziju konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja 13 političkih subjekata za 2016. godinu, u kojima je dato ukupno 69 preporuka i 26 mišljenja (16 pozitivnih, 9 uslovnih i 1 negativno).

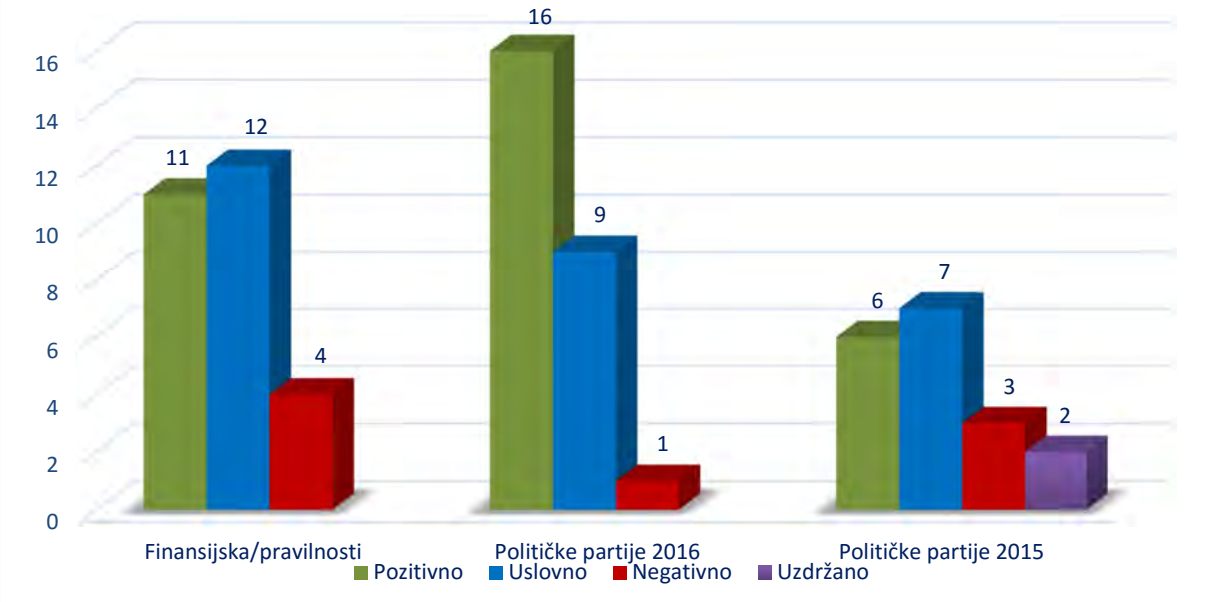
Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Demokratska partija socijalista Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i pozitivno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	0
Albanska Alternativa za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	3
Pozitivna Crna Gora za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Socijaldemokratska partija Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Hrvatska građanska inicijativa za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	9
DEMOS za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Demokratska narodna partija Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Pokret za promjene za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Demokratska Crna Gora za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	2
Socijaldemokrate Crne Gore za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	4
Građanski pokret URA za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Nova srpska demokratija za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj i negativno mišljenje na usklađenost poslovanja s propisima	10
Bošnjačka stranka za 2016. godinu	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj i uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	9

Pregled izvršenih revizija konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2015. godinu

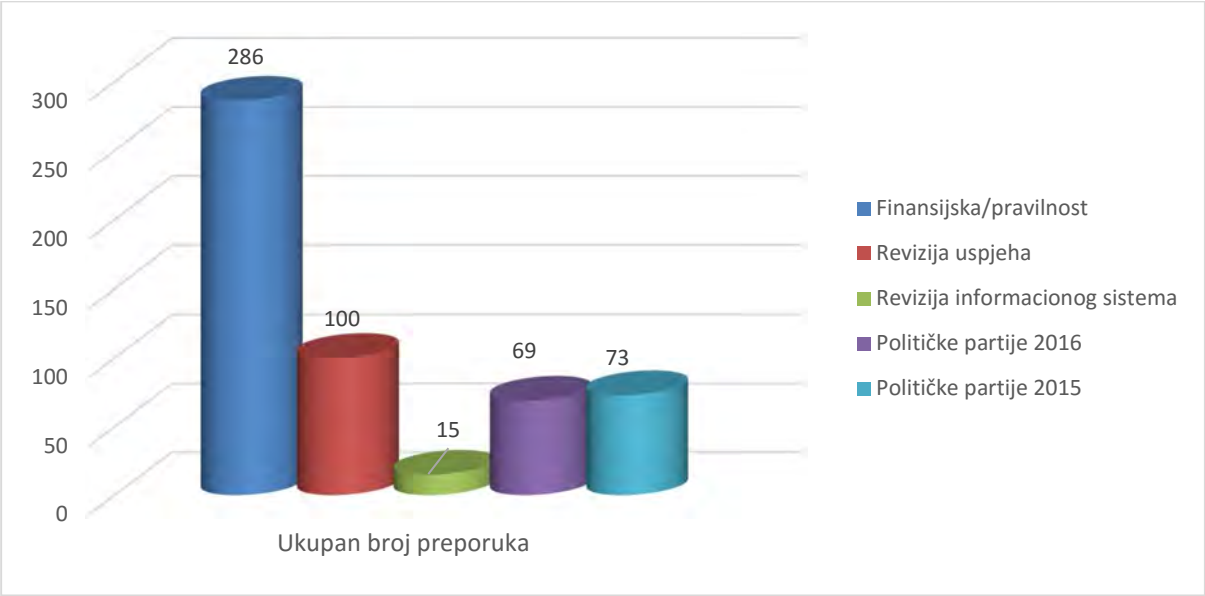
U periodu oktobar 2016 – oktobar 2017. godine, DRI je izvršila revizije konsolidovanih godišnjih finansijskih izvještaja političkih partija za 2015. godinu, koje nijesu ušle u prethodni izvještaj Državne revizorske institucije i kojim je obuhvaćeno 9 partija i dato ukupno 73 preporuke i 18 mišljenja (6 pozitivnih, 7 uslovnih, 3 negativna i 2 uzdržana mišljenja).

Subjekat i/ili predmet revizije	Vrsta revizije	Vrsta mišljenja	Broj preporuka
Bošnjačka stranka	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uslovno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	10
Socijalistička narodna partija	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, negativno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	16
Demokratska unija Albanaca	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Crnogorska demokratska unija	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Negativno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7
Albanska alternativa	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	6
Demokratska Crna Gora	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na usklađenost poslovanja sa propisima	4
Demokratski savez u Crnoj Gori	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Demokratska stranka jedinstva	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Uzdržano mišljenje na finansijski izvještaj, uzdržano mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	8
Udruženje građana Izbor Herceg Novi	Finansijska revizija i revizija pravilnosti	Pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje na finansijski izvještaj, uslovno mišljenje na usklađenost poslovanja sa propisima	7

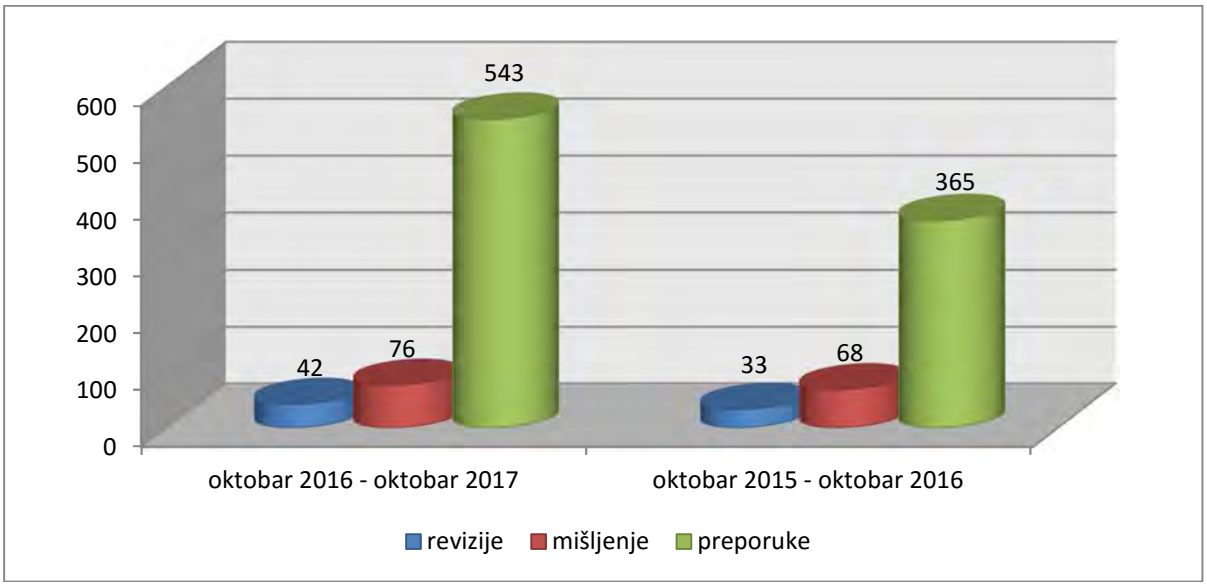
Pregled izraženih mišljenja po izvršenim revizijama za period oktobar 2016 – oktobar 2017. Godine

Pregled datih preporuka po izvršenim revizijama za period oktobar 2016 – oktobar 2017. godine

Grafički prikaz izvršenih revizija, datih mišljenja i preporuka u periodu oktobar 2016 - oktobar 2017. godine sa uporednim podacima za period oktobar 2015 - oktobar 2016. godine

Do kraja 2017. godine biće izvršene i revizije:

- Ministarstvo zdravlja – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Stranka penzionera, invalida i socijalne pravde za 2016. godinu – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Grupa građana Građanska inicijativa– Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Liberalna partija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Socijalistička narodna partija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska srpska stranka – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska stranka jedinstva – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Radnička partija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska partija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratska unija Albanaca – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;

- Nova demokratska snaga FORCA – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Demokratski savez u Crnoj Gori – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Grupa birača Građanska akcija – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- NVO Perspektiva - ANA E MALIT – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Crnogorska (Crnogorska demokratska unija - CDU) – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Pokret za Pljevlja – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- NVO "IZBOR" Herceg Novi – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Grupa građana ,,Novska lista" – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;
- Opština Budva – Kontrolna revizija;
- Sistem raspodjele sredstava Egalizacionog fonda – Finansijska revizija i revizija pravilnosti;

Do kraja 2017. godine biće izvršene tri revizije uspjeha:

- Upravljanje projektima izgradnje i rekonstrukcije objekata obrazovanja i nauke;
- Efikasnost naplate poreskog duga poreskih obveznika u stečaju i likvidaciji;
- Efikasnost obračuna i naplate prihoda od korišćenja šuma.

Svi izvještaji o obavljenim revizijama su integralno objavljeni na sajtu Državne revizorske institucije Crne Gore **www.dri.co.me.**

U petom dijelu izvještaja pod nazivom “Ostale aktivnosti Državne revizorske institucije” prezentirana je saradnja sa Skupštinom, Vladom Crne Gore, državnim organima i civilnim sektorom, aktivnosti na realizaciji obaveza Državne revizorske institucije iz pregovaračkog procesa, kao i druge aktivnosti realizovane u periodu oktobar 2016 – oktobar 2017. godine.

Kao članica Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI[1]) i Međunarodne organizacije koja okuplja vrhovne revizorske institucije Evrope (EUROSAI[2]), DRI je nastavila sa razvojem saradnje na međunarodnom i regionalnom nivou, a sve u cilju jačanja razvoja eksterne revizije u Crnoj Gori.

[1] DRI je članica INTOSAI-ja od 2007. godine
[2] DRI je članica EUROSAI-ja od 2008. godine

I DIO

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Vlada Crne Gore – Ministarstvo finansija
Predmet revizije:	Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu
Trajanje revizije:	160 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Milan Dabović, predsjednik Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 9 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40111/17-011-87 od 18.01.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, koja obuhvata zakonski dio i obrazloženje, Izvještaj o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2016. godinu, Izvještaj o novčanim tokovima za 2016. godinu, iskazan po ekonomskoj klasifikaciji, Izvještaj o novčanim tokovima za 2016. godinu, iskazan po funkcionalnoj klasifikaciji, Izvještaj o neizmirenim obavezama na 31.12.2016. godine, sistem evidencije i reviziju usklađenosti poslovnih aktivnosti i finansijskih transakcija sa zakonskim i podzakonskim aktima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

U skladu s članom 39 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, ministar finansija je odgovoran za izvršenje budžeta države. Shodno članu 40 stav 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac. Odgovornost uključuje osmišljavanje, realizaciju, osiguranje unutrašnjih kontrola relevantnih za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja u kojima nema materijalno pogrešnog prikazivanja, bilo zbog prevare ili greške.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje o Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i mišljenje da li su poslovne aktivnosti, finansijske transakcije i informacije date u finansijskim izvještajima, u svim materijalno značajnim aspektima, u skladu s važećim propisima. Revizija je sprovedena u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti. U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i vršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da u izvještajima ne postoji materijalno pogrešno prikazivanje podataka.

Revizija je uključila sprovođenje postupaka kojim su pribavljeni revizorski dokazi o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima, uključujući i procjenu rizika od materijalno pogrešnog prikazivanja, nastalih bilo zbog prevare ili greške. Kod procjene rizika razmatrane su unutrašnje kontrole relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti unutrašnjih kontrola. Revizijom je uključena i procjena primijenjenih računovodstvenih politika, kao i ocjena opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma – predsjednik Senata i Nikola Kovačević, član Kolegijuma – član Senata na sjednici održanoj 09.10.2017. godine, usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

A) FINANSIJSKOM REVIZIJOM Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, koja se završava 31. decembra 2016. godine, utvrđeno je da je Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu pripremljen u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave.

Prihodi, rashodi i stanje gotovine realno i objektivno su iskazani Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i ne sadrže materijalno značajne greške i odstupanja. Na osnovu činjeničnog stanja utvrđenog u postupku revizije nadležni Kolegijum izražava **POZITIVNO MIŠLJENJE SA SKRETANJEM PAŽNJE.**

OSNOV ZA SKRETANJE PAŽNJE:

FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I RAČUNSKA TAČNOST

1. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazan je **deficit na gotovinskoj osnovi** u iznosu od 134.976.030,04 €. Finansiranje deficita obezbijeđeno je kroz neto pozajmice u iznosu 116.444.389,75 €, prodajom imovine u iznosu 4.219.567,51 € i iz gotovinskih depozita u iznosu od 14.312.072,78 €. Revizijom je utvrđeno da gotovinski deficit budžeta i prilive od prodaje državne imovine treba uvećati za 409.661,22 €, tako da gotovinski deficit iznosi 135.385.691,26 €, prilivi od prodaje imovine 4.629.228,73 € i stanje gotovine na dan 31.12.2016. godine 5.531.640,95 €.

2. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu **korigovani gotovinski deficit** iskazan je u iznosu 122.289.773,81 €, tako što je gotovinski deficit korigovan za neto promjene neizmirenih obaveza u iznosu 12.686.256,23 €. Revizijom je utvrđeno da treba umanjiti neizmirene obaveze za iznos od 400.408,81 €, tako da stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine iznosi 63.011.860,51 €, neto promjene neizmirenih obaveza 13.086.665,04 €, dok korigovani gotovinski deficit budžeta iznosi 122.299.026,22 €.

3. Revizijom Izvještaja o neizmirenim obavezama utvrđeno je:

- da su pogrešno prikazane neizmirene obaveze u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00 €,
- da obaveze koje proističu iz zakonskih propisa i zaključenih ugovora nastale u 2016. godini, nijesu planirane Zakonom o budžetu za 2016. godinu. Na dan 31.12.2016. godine navedene obaveze iskazane su kao neizmirene u iznosu od 2.184.293,32 €, i
- da neizmirene obaveze, koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, iznose 1.874.079,54 €.

Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši korekciju podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00 €. Neophodno je da potrošačke jedinice godišnjim zakonom o budžetu planiraju sredstva za izmirenje zakonom ustanovljenih obaveza i obaveza proisteklih iz zaključenih višegodišnjih ugovora i da se potrošačke jedinice kod ugovaranja obaveza pridržavaju limita utvrđenih godišnjim zakonom o budžetu države.

B) REVIZIJOM PRAVILNOSTI Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu utvrđeno je da potrošačke jedinice nijesu u svim materijalno značajnim aspektima uskladili poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima koji regulišu budžetsko poslovanje u Crnoj Gori i u skladu s tim izražavamo **USLOVNO MIŠLJENJE**.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA:

1. **Prekoračenje budžetske potrošnje –** Od ukupno iskazanog prekoračenja budžetske potrošnje izdaci u iznosu od 252.339.402,52 € predstavljaju dozvoljena prekoračenja i to: isplate kamata i otplate glavnice duga, izdataka finansiranih kroz realizaciju međunarodnih ugovora o kreditima, izdataka finansiranih prodajom državne imovine i izdataka iskazanih kao otplata neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda.
   Nedozvoljena prekoračenja budžetske potrošnje u iznosu od 907.910,46 € predstavljaju izdatke koji nijesu planirani Zakonom o budžetu za 2016. godinu, a odnose se na izdatke za kupovinu hartija od vrijednosti od Investiciono razvojnog fonda Crne Gore.

Potrebno je da se sredstva od otplate kredita datih od strane Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, namijenjena kupovini hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda, planiraju godišnjim zakonom o budžetu.

2. **Poreski završni račun -** Poreski organ je sastavio Završni poreski račun za period od 01.01. do 31.12.2016. godine i aktom broj 03/1-13677/1-17 od 27.07.2017. godine dostavio Državnoj revizorskoj instituciji. Poreska uprava je bila dužna, u skladu sa članom 19 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, da završni poreski račun dostavi Ministarstvu finansija do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

   Revizijom za 2016. godinu, kao i u prethodnim godinama, konstatovano je da u poreskom organu, još uvijek ne funkcioniše jedinstven informacioni sistem i da početno knjigovodstveno stanje poreskog duga ne predstavlja stvarni iznos duga, ili preplate na dan 01.01.2016. godine.

   Provjerom knjigovodstvenog prometa za period 02.01. do 31.12.2016. godine utvrđeno je da zaduženje klase 3 odgovara odobrenju klase 7, dok razlika u iznosu od 7.290,30 € ne predstavlja materijalno značajnu grešku.

U skladu sa utvrđenim nalazom revizije preporučuje se Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi da uspostave evidenciju, koja će obezbjeđivati pouzdanu informaciju o iznosu poreskog duga i da kroz izmjenu poreske regulative omoguće primjenu člana 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, koji utvrđuje načelo tačnosti.

3. **Izvještaj o odloženim poreskim i neporeskim potraživanjima -** U 2016. godini vršeno je odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja po osnovu **Uredbe o uslovima odlaganja naplate poreskih i neporeskih potraživanja** i **Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja.** Donošenjem Zakona o reprogramu poreskog potraživanja prestaju da važe Uredba o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja i Uredba o postupku naplate poreskih i neporeskih potraživanja imovinom poreskih obveznika.

Potrebno je da Ministarstvo finansija i Poreska uprava, podnesu izvještaj o preduzetim aktivnostima u skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja.

PRIMICI BUDŽETA

4. **Tekući prihodi** - Za prihode evidentirane u Glavnoj knjizi državnog trezora, naplaćene preko Glavnog računa državnog trezora, nijesu sprovedene procedure propisane Uputstvom o radu državnog trezora. Raspored po vrstama u skladu sa budžetskom klasifikacijom (koji se vrši prema sadržaju bančine poruke) u svim slučajevima ne obezbjeđuje iskazivanje prihoda u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Preporučuje se prihodnim jedinicama koje vrše naplatu prihoda preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Ministarstvu finansija koje vrši raspored prihoda naplaćenih preko Glavnog računa državnog trezora da prilive evidentiraju u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

5. **Primici od prodaje imovine -** Prema nalazima Državne revizorske institucije, objavljenim u Izvještaju o reviziji - Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane, DRI broj 40113/17-022-55/14 od 19.06.2017. godine, dio priliva u iznosu od 57.146,45 € se odnosi na prilive po osnovu zakupa objekta, utroška vode i kanalizacije, aktiviranja činidbene garancije, tenderske dokumentacije, čišćenja piste i usluge hedžinga.

Prihodi naplaćeni preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda nijesu, u svim slučajevima, evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora na odgovarajućim eko kodovima u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

6. **Primici od pozajmica i kredita -** Ukupno uzete pozajmice i krediti i emitovane hartije od vrijednosti u 2016. godini iznose 665.239.929,04 € i to 654.962.155,77 € i 10.833.800,80 USD iskazanih po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine. U Glavnoj knjizi državnog trezora, na grupi računa 751 – Pozajmice i krediti evidentiran je priliv u iznosu od 649.560.489,92 €. Razlika u iznosu od 15.679.439,12 € odnosi se na povučena sredstva u 2016. godini koja nijesu evidentirana u Glavnoj knjizi državnog trezora i predstavljaju transferne zajmove opštinama, sredstva za projekat 1000+ stanova, povraćaj sredstava kreditoru i bankarsku proviziju.

Preporučuje se Ministarstvu finansija da za iznos transfernih zajmova opštinama uspostavi posebnu evidenciju u okviru Glavne knjige državnog trezora, kojom bi se obezbijedilo adekvatno izvještavanje i konsolidacija javnog duga na nivou države.

IZDACI BUDŽETA

7. **Tekući izdaci -** Revizijom tekućih izdataka, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na neblagovremeno podnošenje IOPPD obrazaca, neopravdane isplate naknada za stanovanje i odvojen život, nenamjensku potrošnju sredstava, neblagovremeno podnošenje izvještaja sa službenih putovanja, avansno plaćanje izdataka, primjenu Zakona o javnim nabavkama i plaćanja iz blagajne.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da u narednom periodu otklone utvrđene nepravilnosti i da svoje aktivnosti i plaćanje izdataka vrše u skladu s Pravilnikom o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Uredbom o naknadi troškova državnih službenika i namještenika, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, Uputstvom o radu Državnog trezora i Zakonom o javnim nabavkama.

8. **Prava iz oblasti socijalne zaštite** - Uvidom u zahtjeve ustanova za socijalni rad i mjesečna rješenja za plaćanja socijalnih davanja, utvrđeno je da su izvršena plaćanja u iznosu od 219.902,74 € koja se ne odnose na socijalna davanja. Na taj način su iskazani izdaci u većem iznosu i to: boračko invalidska zaštita u iznosu od 150.000,00 €, materijalno obezbjeđenje porodice u iznosu od 100,00 € i porodiljska odsustva u iznosu od 69.802,74 €.

Preporučuje se Ministarstvu rada i socijalnog staranja da plaćanje izdataka vrši u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i da ne tereti socijalna davanja sa izdacima koji nijesu iz oblasti socijalne zaštite.

9. **Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru –** Revizijom izdataka - Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na avansne uplate sportskim subjektima prije donošenja Odluke o raspodjeli sredstava po osnovu Konkursa, nenamjensku potrošnju kod Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstva nauke.

Preporučuje se subjektu revizije[1] da raspodjelu sredstava vrši na osnovu javnog konkursa u skladu s članom 3 Pravilnika o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima i kontrolu nad realizacijom.

Preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvu nauke da plaćanja vrši u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja isplate naknada vrši u skladu sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

10. **Otplata obaveza iz prethodnog perioda** - Revizijom izdataka evidentiranih na grupi računa 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda utvrđeno je da se plaćeni izdaci u iznosu od 23.120.775,94€ odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda, već vanredne izdatke koji nijesu planirani godišnjim zakonom o budžetu, što nije u skladu s članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da se grupa računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda ne tereti po osnovu izdataka čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini, već da se izdaci po osnovu neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda evidentiraju u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

IZVJEŠTAJ O IZDACIMA BUDŽETSKIH REZERVI

11. **Revizijom budžetske rezerve** utvrđeno je nedozvoljeno prekoračenje sredstava u iznosu od 2.434.937,42 € i to kod: Ministarstva saobraćaja i pomorstva 981.498,43 €, Ministarstva zdravlja 2.255,88 €, Ministarstva za ljudska i manjinska prava 29.683,40 €, Crnogorske akademije nauka i umjetnosti 213.439,36 € i Ministarstva ekonomije 1.208.060,36 €, što nije u skladu s članom 3 stav 1 Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve, kojim je propisano da se sredstva mogu koristiti u visini do 5% sredstava planiranih zakonom o budžetu te potrošačke jedinice.

Preporučuje se da potrošačke jedinice sredstva tekuće budžetske rezerve koriste u visini do 5% sredstava planiranih godišnjim zakonom o budžetu te potrošačke jedinice, kako je propisano članom 3 stav 1 Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve.

[1] Uprava za sport – pravni sledbenik Ministarstvo sporta

IZVJEŠTAJ O KAPITALNIM PROJEKTIMA - KAPITALNI BUDŽET

12. **Revizijom Kapitalnog budžeta za 2016. godinu** utvrđeno je da potrošačke jedinice, koje realizuju Kapitalni budžet, vrše isplatu pojedinih izdataka koji nijesu odobreni Zakonom o budžetu za 2016. godinu, te izvršena sredstva nijesu realizovana u skladu sa planiranim, dok neki projekti uopšte nijesu realizovani. U pojedinim slučajevima, prilikom izrade projekata nije izvršena detaljna razrada, kako bi se definisao realan rok izvođenja i okončanja radova, a prilikom kandidovanja projekata kapitalnog budžeta nije dat prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama koje izvršavaju Kapitalni budžet da se pridržavaju člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, da prilikom kandidovanja projekata realno planiraju sredstava kapitalnog budžeta po projektima, da pri izradi projektne dokumentacije vrše detaljnu razradu kako bi se definisao realan rok za izvođenje i okončanje radova i da kod planiranja budžeta daju prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.

IMOVINA

13. Revizijom upravljanja državnom imovinom uočene su nepravilnosti, od kojih su neke utvrđene revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2013. godinu i 2014. godinu.

Preporučuje se svim potrošačkim jedinicama da se pridržavaju Zakona o imovini i podzakonskih akata.

JAVNE NABAVKE

14. Revizijom sistema javnih nabavki i usklađenosti sprovedenih postupaka javnih nabavki sa Zakonom o javnim nabavkama utvrđene su nepravilnosti koje se ponavljaju i u prethodnim godinama.

Državna revizorska institucija preporučuje da potrošačke jedinice obezbijede punu primjenu Zakona o javnim nabavkama koji reguliše postupak nabavke roba, usluga i izvođenja radova, u cilju zakonitog trošenja budžetskih sredstava.

SISTEM UNUTRAŠNJIH FINANSIJSKIH KONTROLA

15. Revizijom sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, uočeno je da Uprava za imovinu nije organizaciono uspostavila unutrašnju reviziju niti je zaključila sporazum o obavljanju poslova unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta i da Ministarstvo pravde nije kadrovski popunilo sistematizovana radna mjesta u Odjeljenju za unutrašnju reviziju.

Državna revizorska institucija smatra da treba i dalje sprovoditi aktivnosti na uspostavljanju funkcije finansijske kontrole i unutrašnje revizije u potrošačkim jedinicama u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj finansijskoj kontroli u javnom sektoru i standardima interne revizije.

I DIO - OPŠTI DIO

1. Pravni osnov za vršenje revizije

Pravni osnov za vršenje revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl.list CG“ br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 9 („Sl.list RCG“ br.28/04, 78/6 i „Sl. list CG“ br. 17/7, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-23/16 od 14. decembra 2016. godine);
- Odluci o vršenju revizije DRI broj 40111/17-011-87 od 18.01.2017. godine.

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl.list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl.list CG“ br.07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI).

2. Cilj, predmet, vrsta i obuhvat revizije

Cilj revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu utvrđen je za finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti i to:

- **za finansijsku reviziju** izražavanje mišljenja o istinitosti i vjerodostojnosti finansijskih izvještaja, i
- **za reviziju pravilnosti** izražavanje mišljenja o pravilnosti primjene zakonskih i drugih propisa koji regulišu sistem javne potrošnje u Crnoj Gori.

Predmet revizije je Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, dostavljen Državnoj revizorskoj instituciji dopisom broj 06-2988/1 (DRI broj 07-412/1102/17) od 15.06.2017. godine. U skladu s članom 68 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti[1] revizijom je kontrolisano: početno i završno stanje Konsolidovanog računa državnog trezora; pregled izvršenih odstupanja u odnosu na planirane iznose; izvještaj o uzetim pozajmicama; izvještaj o izdacima budžetskih rezervi; izvještaj o garancijama datim tokom fiskalne godine; izvještaj o kapitalnim projektima; izvještaj o realizaciji programskog budžeta, izvještaj o državnom dugu i izdatim garancijama; izvještaj o otpisanim poreskim i neporeskim potraživanjima iz člana 12 Zakona, izvještaj o primicima i izdacima javnih ustanova koje nijesu uključene u Konsolidovani račun državnog trezora i izvještaj o stanju neizmirenih obaveza koje nemaju karakter pozajmica u skladu s članom 14 stav 2 Zakona.

Vrsta revizije – Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, odnosno za period od 01.01. do 31.12.2016. godine. Finansijska revizija podrazumijeva kontrolu pouzdanosti i tačnosti finansijskih izvještaja. Revizija pravilnosti podrazumijeva kontrolu usklađenosti poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima koji regulišu sistem javne potrošnje u Crnoj Gori.

Obuhvat revizije - Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu je obuhvaćen sistem planiranja, evidentiranja i izvještavanja u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti,[2] Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština[3] i Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[4].

[1] „Sl.list CG“ br. 20/14 i 56/14
[2] "Sl. list CG", br. 020/14 , 056/14
[3] „Sl.list CG“ br. 72/16
[4] „Sl.list CG“ br. 23/14

Pored dokumentacije i izvještaja koji su kontrolisani u Ministarstvu finansija – Državnom trezoru, obuhvaćeni su i pojedinačni finansijski izvještaji, evidencija i dokumentacija po potrošačkim jedinicama. U skladu sa predmetom revizije vršena je kontrola i to:

- **Neizmirenih obaveza kod**: Tužilaštva, Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave za kadrove, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva ekonomije, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Agencije za zaštitu životne sredine, Uprave za inspekcijske poslove, Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja, Zavoda za zapošljavanje, Uprave za imovinu, Sudstva i Komisije za rješavanje stambenih potreba.
- **Izdataka kod:** Uprave za sport (od 2017. godine objedinjeno u Ministarstvo sporta), Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstva prosvjete, Ministarstva finansija (program: Politike, propisi i žalbe), Agencija za promociju stranih investicija, Uprave carina, Ministarstva nauke, Ministarstva održivog razvoja i turizma, Ministarstva ekonomije i Ministarstva saobraćaja i pomorstva (Direkcija za željeznice).
- **Kapitalnog budžeta kod:** Direkcije za saobraćaj i Direkcije za javne radove.
- **Javnih nabavki kod:** Ministarstva nauke, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva kulture, Ministarstva ekonomije, Ministarstva rada i socijalnog staranja, Ministarstva pravde, Uprave za imovinu, Ministarstva turizma i održivog razvoja, Ministarstva prosvjete, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstva finansija.

3. Metode revizije

Revizija je planirana i izvršena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da li finansijski izvještaji sadrže materijalno značajne greške i da li su poslovne aktivnosti, finansijske transakcije i informacije usklađene sa zakonskim, podzakonskim aktima i drugim propisima. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika, kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Utvrđena je materijalnost na nivou od 0,62% od ukupnih izdataka, u fazi planiranja finansijske revizije, za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

4. Sistem evidencije

Sistem evidencije Budžeta Crne Gore zasnovan je na gotovinskoj ili modifikovanoj gotovinskoj osnovi. Predlog zakona o završnom računu budžeta Crne Gore sačinjava se na osnovu Glavne knjige trezora koja se vodi u Ministarstvu finansija i na osnovu evidencija potrošačkih jedinica. Potrošačke jedinice pripremaju finansijske izvještaje u skladu s Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave i dostavljaju do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu na sljedećim obrascima: Izvještaj o novčanim tokovima I – ekonomska klasifikacija, Izvještaj o novčanim tokovima II – funkcionalna klasifikacija, Izvještaj o novčanim tokovima III, Izvještaj o novčanim tokovima IV, Izvještaj o neizmirenim obavezama, Konsolidovani izvještaj potrošačke jedinice koja u svom sastavu ima javne ustanove, Izvještaj o konsolidovanoj budžetskoj potrošnji, Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine i Izvještaj o načinu utroška sredstava budžetske rezerve. Prema nalazima revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, kao i u ranijim godinama, Ministarstvo finansija kroz sistem Glavne knjige državnog trezora, koja je u skladu s članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti osnovna knjiga dvojnog knjigovodstva, nije obezbijedilo potpunu evidenciju stanja i prometa na kontima propisanih klasa, pa je revizor u procesu revizije koristio pomoćne evidencije dostavljene od strane Ministarstva finansija, koje je konfirmisao sa dokumentacijom iz eksternih izvora.

Ministarstvo finansija nije obezbijedilo evidenciju u Glavnoj knjizi državnog trezora u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

II DIO – UTVRĐENO ČINJENIČNO STANJE

1. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI I RAČUNSKA TAČNOST

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu obuhvaćena je struktura javne potrošnje kroz njeno izvršenje, izvore finansiranja, kao i razloge nastanka gotovinskog deficita. U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu, gotovinski deficit iskazan je u iznosu od 134.976.030,04 €, korigovani deficit u iznosu od 122.289.773,81 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 1: Gotovinski deficit i korigovani gotovinski deficit za 2016. godinu

	Opis	Zakon o budžetu CG za 2016. godinu	Izmjene Zakona o budžetu za 2016. godinu	Predlog zakona o završnom računu budžeta CG za 2016. godinu		Nalaz revizije			Neto promjene
				Planirano - tekući budžet	Izvršeno	Ispravka (+)	Ispravka (-)	Stanje	
1.	Gotovinski prilivi	1.458.466.803,74	1.484.086.796,94	1.484.086.796,94	1.487.051.231,24	1.230.648,57	1.640.309,79	1.486.641.570,02	409.661,22
	Tekući prihodi	1.421.832.852,72	1.465.417.741,24	1.465.417.741,24	1.470.808.838,11	1.087.959,40	1.640.309,79	1.470.256.488,72	552.350,39
1.1	Porezi	848.250.392,05	876.060.391,86	876.060.391,86	886.526.735,73			886.526.735,73	-
1.2	Doprinosi za socijalnu zaštitu	483.156.218,10	464.323.028,42	464.323.028,42	462.885.204,29			462.885.204,29	-
1.3	Takse	14.387.847,31	13.522.498,47	13.522.498,47	12.985.556,88			12.985.556,88	-
1.4	Naknade	17.309.607,55	72.510.640,92	72.510.640,92	73.964.486,60	1.087.959,40		75.052.446,00	1.087.959,40
1.5	Ostali prihodi	58.728.787,71	39.001.181,57	39.001.181,57	34.446.855,61		1.640.309,79	32.806.545,82	-1.640.309,79
1.6	Primici od otplate kredita	7.378.737,69	5.225.932,21	5.225.932,21	4.662.620,91	142.689,17		4.805.310,08	142.689,17
1.7	Donacije i transferi	29.255.213,33	13.443.123,49	13.443.123,49	11.579.771,22			11.579.771,22	-
2.	Gotovinska plaćanja	1.771.767.248,69	1.677.687.654,70	1.677.687.654,72	1.622.027.261,28	24.081.101,29	24.081.101,29	1.622.027.261,28	-
2.1	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	415.834.795,04	434.731.752,68	430.890.160,58	422.490.767,02	544.304,39		423.035.071,41	544.304,39
2.2	Ostala lična primanja	10.286.494,26	10.676.188,82	12.245.558,52	10.906.112,04	65.883,83		10.971.995,87	65.883,83
2.3	Rashodi za materijal	30.919.063,87	32.947.986,21	32.803.352,95	31.256.924,51	114.047,86	-3.314,06	31.367.658,31	110.733,80
2.4	Rashodi za usluge	59.631.417,64	60.046.437,36	60.679.864,77	59.881.017,56	893.381,10	-22.265,53	60.752.133,13	871.115,57
2.5	Rashodi za tekuće održavanje	21.351.280,92	23.261.057,44	21.008.306,77	20.452.287,48	31.608,95	-1.399,40	20.482.497,03	30.209,55
2.6	Kamate	76.488.356,20	76.599.356,20	70.926.728,85	81.576.080,65	67,29	-726.786,67	80.849.361,27	-726.719,38
2.7	Renta	8.124.458,53	9.282.623,35	9.749.894,29	9.216.029,33			9.216.029,33	-
2.8	Subvencije	20.493.800,00	26.757.997,61	27.685.764,71	27.120.821,13			27.120.821,13	-
2.9	Ostali izdaci	36.664.478,08	37.200.717,98	40.266.074,28	34.388.227,02	495.655,00	-50,00	34.883.832,02	495.605,00
2.10	Transferi za socijalnu zaštitu	532.392.220,37	575.382.853,78	574.374.707,88	554.983.220,35	2.781.278,05		557.764.498,40	2.781.278,05
2.11	Transferiinstitucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	146.359.540,05	170.991.948,05	171.460.012,67	171.815.385,72	18.970.475,42	-84.950,33	190.700.910,81	18.885.525,09
2.12	Kapitalni izdaci	357.067.310,50	134.587.499,74	135.005.470,52	106.908.718,07	184.399,40	-17.531,28	107.075.586,19	166.868,12
2.13	Pozajmice i krediti	2.350.000,00	2.550.000,00	2.978.000,00	2.868.099,30		-104.028,08	2.764.071,22	-104.028,08
2.14	Otplata garancija	-	-	-	-			-	-
2.15	Otplata oabveza iz prethodnog perioda	39.374.755,37	64.001.957,62	64.451.853,40	69.265.707,13		-23.120.775,94	46.144.931,19	-23.120.775,94
2.16	Rezerve	14.429.277,86	18.669.277,86	23.161.904,53	18.897.863,97			18.897.863,97	-
3	Gotovinski deficit (1-2)	-313.300.444,95	-193.600.857,76	-193.600.857,78	-134.976.030,04	-22.850.452,72	22.440.791,50	-135.385.691,26	-409.661,22
4	Primarni deficit	-236.812.088,75	-117.001.501,56	-122.674.128,93	-53.399.949,39	-22.850.385,43	21.714.004,83	-54.536.329,99	-1.136.380,60
5	Izvori finansiranja gotovinskog deficita	313.300.444,89	193.600.857,78	193.600.857,76	134.976.030,04	22.850.452,72	-22.440.791,50	135.385.691,26	409.661,22
6	Neto pozajmljivanje	313.300.444,92	191.100.857,77	191.100.857,77	116.444.389,75	-	-	116.444.389,75	-
6.1	Pozajmice i krediti iz domaćih i inostranih izvora	667.149.073,06	544.949.485,91	544.949.485,91	649.560.576,06			649.560.576,06	-
6.2	Otplata duga	353.848.628,14	353.848.628,14	353.848.628,14	533.116.186,31			533.116.186,31	-
7	Prodaja imovine	-	2.500.000,00	2.500.000,00	4.219.567,51	409.661,22		4.629.228,73	409.661,22
8	Neto promjena gotovina	-0,03	0,01	-0,01	14.312.072,78	-22.440.791,50	22.440.791,50	14.312.072,78	-
9	Neto povećenje smanjenje obaveza (9.1 - 9.2)	-	-	-	12.686.256,23	-	-400.408,81	13.086.665,04	400.408,81
9.1	Stanje obaveza na dan 31.12.2016. godine (tekuća)	-	-	-	63.412.269,32	-	-400.408,81	63.011.860,51	-400.408,81
9.2	Stanje obaveza na dan31.12. 2015. godine (prethodna)	-	-	-	76.098.525,55	-		76.098.525,55	-
10	Korigovani izdaci (2.+9)	1.771.767.248,69	1.677.687.654,70	1.677.687.654,72	1.609.341.005,05	24.081.101,29	-24.481.510,10	1.608.940.596,24	-400.408,81
11	Gotovinski prilivi (1.)	1.458.466.803,74	1.484.086.796,94	1.484.086.796,94	1.487.051.231,24	1.230.648,57	-1.640.309,79	1.486.641.570,02	-409.661,22
12	Modifikovani gotovinski deficit (11 - 10)	-313.300.444,95	-193.600.857,76	-193.600.857,78	-122.289.773,81	-22.850.452,72	22.841.200,31	-122.299.026,22	-9.252,41
13	Izvori finansiranja deficita	313.300.444,95	193.600.857,77	193.600.857,78	122.289.773,81	22.850.452,72	-22.841.200,31	122.299.026,22	9.252,41
13.1	Neto pozajmljivanje	313.300.444,92	191.100.857,77	191.100.857,77	116.444.389,75	-	-	116.444.389,75	-
13.2	Prodaja imovine	-	2.500.000,00	2.500.000,00	4.219.567,51	409.661,22	-	4.629.228,73	409.661,22
13.3	Donacije							-	-
13.4	Obaveze prema dobavljačima	-	-	-	12.686.256,23	-	-400.408,81	13.086.665,04	-400.408,81
14	Neto promjena gotovine	-0,03		-0,01	14.312.072,78	-22.440.791,50	22.440.791,50	14.312.072,78	-

Revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu izvršene su korekcije primitaka i izdataka, koje nijesu materijalno značajne, a odnose se na javne prihode, javne izdatke, izvore finansiranja i korekciju neizmirenih obaveza.

- **Korekcija javnih prihoda** u neto iznosu od 409.661,22 € proizilazi iz:
  - **Uvećanja javnih prihoda** u iznosu od 1.230.648,57 € i to: naknada u iznosu od 1.087.959,40 € i primitaka od otplate kredita u iznosu od 142.689,17 €.
  - **Umanjenje javnih prihoda** u iznosu od 1.640.309,79 € koje se odnosi na ostale prihode.

- **Korekcija javnih izdataka** odnosi se na nenamjensku potrošnju sredstava, koja proizilazi iz:
  - **Uvećanja izdataka u iznosu od 24.081.101,29 €** i to: izdataka za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca u iznosu od 544.304,39 €, izdataka za ostala lična primanja u iznosu od 65.883,83 €, rashoda za materijal u iznosu od 114.047,86 €, rashoda za usluge u iznosu od 893.381,10 €, rashoda za tekuće održavanje u iznosu od 31.608,95 €, kamata u iznosu od 67,29 €, ostalih izdataka u iznosu od 495.655,00 €, transfera za socijalnu zaštitu u iznosu od 2.781.278,05 €, transfera institucijama, pojedincima i nevladinom sektoru u iznosu od 18.970.475,42 € i kapitalnih izdataka u iznosu od 184.399,40 €.
  - **Umanjenja izdataka u iznosu od 24.081.101,29 € i to:** rashoda za materijal u iznosu od 3.314,06 €, rashoda za usluge u iznosu od 22.265,53 €, rashoda za tekuće održavanje u iznosu od 1.399,40 €, kamata u iznosu od 726.786,67 €, ostalih izdataka u iznosu od 50,00 €, transfera institucijama, pojedincima i nevladinom sektoru u iznosu 84.950,33 €, kapitalnih izdataka u iznosu od 17.531,28 €, pozajmica i kredita u iznosu od 104.028,08 € i otplate obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 23.120.775,94 €.
- **Korekcija izvora finansiranja javne potrošnje** se odnosi na uvećanje primitaka od prodaje državne imovine u iznosu od 409.661,22 €.
- **Korekcija neizmirenih obaveza** iskazanih u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama odnosi se na umanjenje stanja neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine u iznosu od 400.408,81 €.

1.1. Revizija usaglašenosti gotovinskih tokova

Prikupljanje javnih prihoda - Državna revizorska institucija je izvršila provjeru usaglašenosti budžetskih prihoda i rashoda, kao i transakcija finansiranja sa podacima iskazanim u Centralnoj banci Crne Gore putem provjere gotovinskih priliva i odliva preko računa koji su namijenjeni za prikupljanje i raspored javnih prihoda. Uplata javnih prihoda u Crnoj Gori uređena je Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i u skladu s njom otvoreni su uplatni računi za prenos sredstava na Centralni račun državnog trezora od strane prihodnih jedinica. Uplatni računi, namijenjeni uplati i transferu javnih prihoda na Centralni račun, su sljedeći: Uprava carina broj 90700000008050150 (identifikacioni broj 805), Poreska uprava broj 90700000008200112 (identifikacioni broj 820), Ministarstvo unutrašnjih poslova broj 907000000008250164 (identifikacioni broj 825) i Uprava policije broj 907000000008400126 (identifikacioni broj 840). Uplate javnih prihoda na obračunske račune po prihodnim jedinicama, prema podacima Centralne banke Crne Gore i njihov prenos na Centralni račun državnog trezora, dati su u narednoj tabeli:

Tabela 2: Naplata javnih prihoda prihodnih jedinica

Opis	OBRAČUNSKI RAČUNI					
	Stanje 01.01.2016	Priliv	Odliv	Stanje 31.12.2016	Prenos na Centralni račun	Razlika
Uprava carina Crne Gore	-	596.937.543,58	596.937.543,58	-	588.620.078,20	8.317.465,38
Poreska uprava Crne Gore	-	935.380.703,78	935.380.703,78	-	916.793.240,30	18.587.463,48
Ministarstvo unutrašnjih poslova	-	10.577.600,83	10.577.600,83	-	10.569.123,93	8.476,90
Uprava policije	-	4.556.672,11	4.556.672,11	-	4.542.029,09	14.643,02
Ukupno	-	**1.547.452.520,30**	**1.547.452.520,30**	-	**1.520.524.471,52**	**26.928.048,78**
Računi ministarstava i drugih organa		93.641.732,06	93.641.732,06		93.641.732,06	-
Ukupno		**1.641.094.252,36**	**1.641.094.252,36**		**1.614.166.203,58**	**26.928.048,78**

Prema podacima Centralne banke Crne Gore u 2016. godini, ukupni prilivi kao i odlivi sredstava na obračunskim računima prihodnih jedinica iznose 1.641.094.252,36 €. Prenešena sredstva na Centralni račun državnog trezora iznose 1.614.166.203,58 €. Razlika između odliva sredstava sa obračunskih računa i priliva sredstava na Centralni račun državnog trezora iznosi 26.928.048,78 € i odnosi se na:

- **Upravu carina** u iznosu od 8.317.465,38 €, na ime povraćaja pogrešnih uplata, povraćaja više uplaćenih sredstava i preusmjeravanja sredstava između potrošačkih jedinica naplatioca prihoda,

po zahtjevu stranke, a na osnovu donešenih rješenja Ministarstva finansija – Uprave carina. U navedenom periodu izvršen je:

- prenos sredstava u iznosu od 7.690.333,42 € na bankovne račune stranaka, po osnovu više uplaćenih sredstava, pogrešnih uplata, plaćene akcize ili dijela plaćene akcize.
- prenos sredstava u iznosu od 627.131,98 € na uplatne račune Poreske uprave, odnosno preusmjeravanje sredstava radi izmirenja poreskih obaveza.

- **Poresku upravu** u iznosu 18.587.463,48 €, na ime povraćaja pogrešnih uplata, povraćaja više uplaćenih sredstava poreskim obveznicima po osnovu PDV kredita.

- **Ministarstvo unutrašnjih poslova** u iznosu od 8.476,90 €, na ime povraćaja pogrešnih uplata ili više uplaćenih sredstava po zahtjevima stranaka, a na osnovu rješenja Ministarstva unutrašnjih poslova, nakon izvršene provjere osnovanosti zahtjeva.

- **Upravu policije** u iznosu 14.643,02 €, na ime povraćaja pogrešnih uplata ili više uplaćenih sredstava po zahtjevima stranaka, a na osnovu rješenja Ministarstva unutrašnjih poslova, nakon izvršene provjere osnovanosti zahtjeva.

Priliv sredstava na Centralnom računu državnog trezora u 2016. godini iznosi 1.614.166.203,58 € i odnosi se na priliv od prihodnih jedinica u iznosu 1.520.524.471,52 €, dok je priliv u iznosu od 93.446.465,20 € prikupljen preko računa 832 – Račun ministarstava drugih organa i pravosuđa, kao i na ostale prilive u iznosu 195.265,20 €. U narednoj tabeli dat je pregled priliva i odliva sredstava sa Centralnog računa državnog trezora:

Tabela 3: Prikupljanje i raspored sredstava sa Centralnog računa državnog trezora

CENTRALNI RAČUN DRŽAVNOG TREZORA			
	Priliv	**Odliv**	
Uprava carina Crne Gore	588.620.078,18	1.470.541.527,05	Glavni račun državnog trezora
Poreska uprava Crne Gore	916.793.240,28	43.232.304,27	Opštine
Ministarstvo unutrašnjih poslova	10.569.123,93	207.579,96	Veterinarska komora i veterinarske ambulante
Uprava policije	4.542.029,09	28.933.891,70	Egalizacioni fond
I Prilivi od prihodnih jedinica	**1.520.524.471,52**	4.291.846,60	JU Morsko dobro
Računi ministarstava i drugih organa	93.446.465,20	392.310,67	Zajednica opština
Ostalo	195.265,20	66.390.841,08	Prenos na druge račune
II Ukupni prilivi	**1.614.166.203,54**	**1.614.166.203,56**	**Ukupni odlivi**

Ukupan priliv sredstava sa Centralnog računa državnog trezora u iznosu od 1.614.166.203,54 € usmjeren je na: Glavni račun državnog trezora u iznosu od 1.470.541.527,05 €, opštinama u iznosu od 43.232.304,27 €, Veterinarskoj komori i veterinarskim ambulantama 207.579,96 €, Egalizacionom fondu 28.933.891,70 €, JU Morsko dobro 4.291.846,60 €, Zajednici opština u iznosu od 392.310,67 € i iznos od 66.390.841,08 € prenešen na druge račune po osnovu povraćaja sredstava i pogrešnih uplata.

Glavni račun državnog trezora – Pregled stanja i prometa sredstava na računu broj 90700000083001-19 – Glavni račun državnog trezora, preko kojeg se vrše uplate i isplate državnog novca za potrebe korisnika budžeta, dat je u narednoj tabeli:

Tabela 4: Priliv i odliv sredstava sa Glavnog računa državnog trezora

GLAVNI RAČUN DRŽAVNOG TREZORA			
Početno stanje gotovine	3.911.766,31	1.811.578.683,92	Odlivi sa računa u 2016. godini
Prilivi sa Centralnog računa	1.470.541.527,05	858.805,62	Krajnje stanje gotovine
Ostali prilivi	337.984.196,18		
Ukupno	**1.812.437.489,54**	**1.812.437.489,54**	**Ukupno**

Prilivi sredstava na Glavni račun državnog trezora iznose 1.808.525.723,23 € (bez početnog stanja gotovine). Sa Centralnog računa državnog trezora na Glavni račun državnog trezora prenešena su sredstva u iznosu od 1.470.541.527,05 €, dok su sredstva u iznosu od 337.984.196,18 € prenešena sa državnih računa/partija otvorenih u Centralnoj banci i u poslovnim bankama. Prenos sredstava sa

Centralnog računa državnog trezora u iznosu od 1.470.541.527,05 € vršen je kroz sistem Prihodnog modula u iznosu od 1.470.498.087,14 € i direktnom uplatom (na dan 31.12.2015. godine) u iznosu od 43.439,91 €. Ostali prilivi sredstava na Glavni račun državnog trezora u iznosu 337.984.196,18 € odnose se na direktne uplate na Glavni račun državnog trezora i evidentirane su u okviru klase 7 na osnovu bančine poruke MT 103.

Priliv na Glavni račun državnog trezora u iznosu od 4.162.723,73 € nije evidentiran u Glavnoj knjizi trezora, a odnosi se na priliv po osnovu povraćaja datih pozajmica Egalizacionom fondu, prilive po osnovu povraćaja više prenešenih sredstava Centralnoj banci radi izmirenja kreditnih obaveza prema ino kreditoru, prilive po osnovu pogrešnih uplata na Glavni račun državnog trezora i prilive po osnovu povraćaja sredstava sa državnih bankovnih računa za koje se vrši storniranje izdataka u Glavnoj knjizi trezora.

Sredstva prenešena opštinama – U skladu sa zakonskim rješenjima sredstva u iznosu od 43.232.304,27 € prenešena su opštinama, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 5: Prenos sredstava sa Centralnog računa državnog trezora opštinama

Izvještaj o dodijeljenim prihodima sa Centralnog računa državnog trezora za period od 01.01-31.12.2016. godine		
302	Podgorica	11.629.132,20
310	Cetinje	825.785,39
329	Danilovgrad	825.786,65
400	Nikšić	2.990.277,89
418	Šavnik	75.687,51
426	Plužine	772.330,40
507	Pljevlja	2.886.452,35
515	Žabljak	623.820,64
604	Berane	1.113.733,72
612	Plav	189.555,75
620	Rožaje	1.052674,45
639	Andrijevica	219.679,76
647	Petnjica	51.701,92
701	Bijelo Polje	1.598.706,37
710	Mojkovac	378.786,93
728	Kolašin	788.301,91
809	Bar	3.493.241,96
817	Budva	5.007.757,64
825	Ulcinj	1.456.226,46
906	Herceg Novi	2.711.676,96
914	Tivat	2.193.902,83
922	Kotor	2.347.084,58
	Ukupno	**43.232.304,27**

Sredstva Veterinarske komore i veterinarskih ambulanti – Raspored sredstava, sa Centralnog računa državnog trezora, Veterinarskoj komori i veterinarskim ambulantama je izvršen u iznosu od 207.579,96 € u skladu sa Odlukom o iznosu naknade za izvršene veterinarsko-sanitarne preglede u unutrašnjem prometu[5].

Egalizacioni fond – Prema podacima Centralne banke, stanje sredstava na 01.01.2016. godine na računu Egalizacionog fonda broj 907-83301-89 iznosi 476.111,86 €. Priliv sredstava u 2016. godini iznosio je 31.243.994,89 €, a odliv sredstava 30.844.104,13 €, tako da je stanje na 31.12.2016. godine iznosilo 876.002,62 €. Sredstva na računu Egalizacionog fonda u iznosu od 31.243.994,89 € obezbijeđena su sa Centralnog računa državnog trezora, kao redovna raspodjela prikupljenih javnih prihoda u iznosu 28.933.891,70 € i iz drugih izvora u iznosu od 2.310.103,19 €.

JU Morskom dobru je sa Centralnog računa državnog trezora izvršen prenos sredstava u iznosu od 4.291.846,60 €.

[5] „Sl.list CG“ br.06/11

Zajednici opština je sa Centralnog računa državnog trezora izvršen prenos sredstava u iznosu od 3.392.310,67 €.

Povraćaj i preusmjeravanje sredstava – Revizijom je utvrđeno da se odliv sredstava sa Centralnog računa državnog trezora u iznosu od 66.390.841,08 € odnosi na prenos sredstava sa Centralnog računa državnog trezora po rješenjima Ministarstva finansija donešenih na osnovu rješenja Poreske uprave, odnosno rješenja područnih jedinica Poreske uprave. Odliv sredstava se odnosi na:

- Prenos sredstava u iznosu od 43.462.326,64 € pravnim licima na ime povraćaja PDV- e kredita.
- Preusmjeravanje sredstava u iznosu od 22.928.514,44 € i to: na račune Uprave carina u iznosu od 2.846.805,35 € za izmirenje obaveza po osnovu PDV-a pri uvozu i na račune Poreske uprave u iznosu od 20.081.709,09 € (na Jedinstveni račun poreza i doprinosa 820-30000-74 u iznosu od 19.815.357,30 € i iznos od 266.351,79 € radi izmirenja obaveza po osnovu poreza i doprinosa na lična primanja).

1.2. Glavna knjiga državnog trezora

Glavna knjiga državnog trezora - Stanje sredstava iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu na 01.01.2016. godine iznosi 19.843.713,75 €. Primici iskazani u Glavnoj knjizi državnog trezora iznose 2.140.831.374,80 €, evidentirane isplate 2.155.143.447,59 €, dok je gotovina na kraju obračunskog perioda iskazana u iznosu od 5.531.640,95 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 6: Prilivi i odlivi sredstava evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora

GLAVNA KNJIGA DRŽAVNOG TREZORA			
Početno stanje sredstava	**19,843,713.75**	422,490,767.02	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca
Porezi	886,526,735.73	10,906,112.04	Ostala lična primanaj
Doprinosi	462,885,204.29	31,256,924.51	Rashodi za materijal
Takse	12,985,556.88	59,881,017.56	Rashodi za usluge
Naknade	73,964,486.60	20,452,287.48	Rashodi za tekuće održavanje
Ostali prihodi	34,446,855.61	81,576,080.65	Kamate
Primici od prodaje imovine	4,219,567.51	9,216,029.33	Renta
Primici od otplate kredita	4,662,620.91	27,120,821.13	Subvencije
Donacije i transferi	11,579,771.22	34,388,227.02	Ostali izdaci
Ppozajmice i krediti	649,560,576.06	114,054,928.72	Prava iz oblasti socijalne zaštite
		22,568,289.63	Sredstva za tehnološke viškove
		390,815,475.43	Prava iz oblasti PIO
		16,279,750.00	ostala prava iz oblasti zdravstevne zaštite
		11,264,776.57	Ostala prava iz oblasti zdravstvenog osiguranja
		170,621,786.50	Transferi institucijama, pojedincima nevladinom i javnom sektoru
		1,193,599.22	Ostali transferi
		106,908,718.07	Kapitalni izdaci
		2,868,099.30	Pozajmice i krediti
		533,116,186.31	Otplata duga
		69,265,707.13	Otplata obaveza iz prethodnog perioda
		18,897,863.97	Budžetska rezerva
Ukupno prilivi	**2,140,831,374.81**	**2,155,143,447.59**	**Ukupni odlivi**
		5,531,640.97	**Krajnje stanje sredstava**
Ukupno priliv + početno stanje sredtava	**2,160,675,088.56**	**2,160,675,088.56**	**Ukupno odlivi+krajnje stanje sredstava**

Ukupno iskazani primici i izdaci evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora odgovaraju primicima i izdacima iskazanim u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Stanje sredstava na 01.01.2016. godine i na kraju obračunskog perioda iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ne odgovaraju evidenciji u Glavnoj knjizi trezora na klasi 1 – Finansijska imovina, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 7: Evidencija u Glavnoj knjizi državnog trezora na klasi 1- Finansijska imovina

Konto	Naziv konta	Stanje sredstava na 01.01.2016. godine	Stanje sredstava na 31.12.2016. godine
1111110000	Žiro račun		2.151.714.883,82
1111111000	Prelazni račun		- 2.155.143.447,59
1111120000	Žiro račun – depoziti		375.600,65
1111150002	Podgorička banka - Depozit	7.421,70	-
1111150003	Crnogorska komercijalna banka - Depozit	423.452,22	210.125,35
1111150005	Montenegro banka - Depozit	10.150,79	10.000,00
1111150006	Atlasmont banka - Depozit	114.264,39	142.956,00
1111150007	Centralna banka - ostali depoziti	-	-
1111150010	Depozit Ambasada Crne Gore	307.815,33	865.256,51
1111150014	Depozit Prva banka	69.983,93	-
1111150015	Oportunity banka - depozit	3.000.000,00	3.000.000,00
1111150017	Depozit - Ustanove kulture	639,97	-
1111150019	Agencija za mala i srednja preduzeća- Depozit	907.910,38	379.674,16
1111150020	Depozit CBCG - Eurobond obveznice	10.726.328,16	- 0,02
1111150027	Depozit Centar savremene umjetnosti	0,09	0,09
1111150028	Depozit Centar za konzervaciju i arheologiju	7.919,39	-
1111150030	CBCG - Stara devizna štednja	60.645,71	42.454,47
1111150031	Depozit Ministarstva održivog razvoja i turizma	290.146,07	848,66
1111150032	Depozit - JU Muzički centar	60,40	-
1111150033	Depozit - Ministarstvo poljoprivrede	5.206,53	-
1111150034	Depozit CBCG-Domaće obveznice		-
1111150035	Depozit-Fakultet za crnogorski jezik		555,88
1111150036	Depozit - CBCG RLK		20.964,30
	Ukupno	**15.931.945,06**	**1.619.872,28**

Evidentirano stanje sredstava u Glavnoj knjizi državnog trezora na klasi 1 na dan 31.12.2016. godine iznosi 1.619.872,26 €, a iskazano stanje sredstava u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznosi 5.531.641,03 €.

1.3. Izvori finansiranja deficita

Izvori finansiranja deficita iskazani su za gotovinski i modifikovani gotovinski deficit. Izvori finansiranja gotovinskog deficita iskazan je kroz neto pozajmice i prilive od prodaje imovine, dok je finansiranje korigovanog gotovinskog deficita uvećano za neto promjenu neizmirenih obaveza prema dobavljačima. Struktura izvora finansiranja deficita na gotovinskoj i korigovanoj osnovi prikazana je u narednoj tabeli:

Tabela 8: Struktura finansiranja gotovinskog i korigovanog deficita u 2016. godini

OPIS	IZNOSI		
	Predlog zakona o završnom računu za 2016. godinu	Korekcije	Utvrđeno revizijom
Gotovinski deficit budžeta	-134.976.030,04	-409.661,22	-135.385.691,26
Smanjenje depozita	14.312.072,78	0,00	14.312.072,78
UKUPNO	**-120.663.957,26**	**-409.661,22**	**-121.073.618,48**
Domaći izvori finansiranja	92.337.680,02	0,00	92.337.680,02
Inostrani izvori finansiranja	24.106.709,73	0,00	24.106.709,73
Prodaja imovine	4.219.567,51	409.661,22	4.629.228,73
UKUPNO	**120.663.957,26**	**409.661,22**	**121.073.618,48**
Korigovani gotovinski deficit budžeta	-122.289.773,81	-9.252,41	-122.299.026,22
Smanjenje depozita	14.312.072,78	0,00	14.312.072,78
UKUPNO	**-107.977.701,03**	**-9.252,41**	**-107.986.953,44**
Domaći izvori finansiranja	92.337.680,02	0,00	92.337.680,02
Inostrani izvori finansiranja	24.106.709,73	0,00	24.106.709,73
Prodaja imovine	4.219.567,51	409.661,22	4.629.228,73
Neto promjena neizmirenih obaveza	-12.686.256,23	-400.408,81	-13.086.665,04
UKUPNO	**107.977.701,03**	**9.252,41**	**107.986.953,44**

Prema podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazan je deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 134.976.030,04 € i finansiran je smanjenjem depozita u

iznosu od 14.312.072,78 €, neto pozajmljivanjem u iznosu 116.444.389,75 € i prodajom imovine u iznosu 4.219.567,51 €.

Nakon izvršene revizije, utvrđeno je da gotovinski deficit budžeta treba uvećati za 409.661,22 € i prilive od prodaje imovine za 409.661,22 €. Ovom korekcijom gotovinski deficit iskazuje se u iznosu od 135.385.691,26 € i prilivi od prodaje imovine u iznosu od 4.629.228,73 €.

Korigovani gotovinski deficit iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznosi 122.289.773,81 €. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze za iznos od 400.408,81 €, tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 13.086.665,04 €, a korigovani deficit 122.299.026,22 €.

1.4. Izvještaj o neizmirenim obavezama

U Glavnoj knjizi trezora nije obezbijeđena evidencija obaveza, odnosno stanje neizmirenih obaveza u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Neizmirene tekuće obaveze budžeta Crne Gore na 31.12.2016. godine, nakon korekcije početnog stanja na osnovu preporuke Državne revizorske institucije u iznosu od 1.021.777,33 € i konsolidacije tekućih obaveza u 2016. godini u iznosu 109.795.044,19 €, iznose 63.412.269,71 € kako je prikazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu.

Tabela 9: Stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine

r.b.	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12.2015	Korekcija stanja po Izvještaju o reviziji za 2015. godinu	Stanje obaveza na dan 31.12.2016	Neto promjena neizmirenih obaveza
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)	11.570.913,00	11.557.894,48	14.066.747,59	2.508.853,11
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	33.661,00	33.658,33	92.350,35	58.692,02
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	1.676.073,00	1.676.072,78	376.225,24	-1.299.847,54
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke	9.861.179,00	9.848.163,37	13.598.172,00	3.750.008,63
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	55.661.688,00	55.661.688,34	46.855.868,72	-8.805.819,62
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i kreditima	8.902.321,00	7.893.559,19	864.783,99	-7.028.775,20
4	Obaveze za kapitalne izdatke	482.308,00	482.309,95	1.126.943,97	644.634,02
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima	7.151,00	7.151,30	400.408,00	393.256,70
6	Obaveze po osnovu otplate dugova	495.922,00	495.922,00	97.517,44	-398.404,56
7	Obaveze iz rezervi				
8	**Stanje obaveza na kraju godine (1+2+3+4+5+6+7)**	**77.120.303,00**	**76.098.525,26**	**63.412.269,71**	**- 12.686.255,55**

Stanje neizmirenih obaveza iskazano po ekonomskoj klasifikaciji i neto promjene neizmirenih obaveza po godinama dato je u narednoj tabeli i to:

Tabela 10: Neto promjene neizmirenih obaveza za period 2011-2016. godina

r.b.	OPIS	Stanje obaveza na dan 31.12.2011	Razlika	Stanje obaveza na dan 31.12.2012	Razlika	Stanje obaveza na dan 31.12.2013	Razlika	Stanje obaveza na dan 31.12.2014	Razlika	Stanje obaveza na dan 31.12.2015	Korekcija stanja po Izvještaju o reviziji za 2015. godinu	Razlika	Stanje obaveza na dan 31.12.2016
1	2	3	4=5-3	5	6=7-5	7	8=9-7	9	10=11-9	11	12	13=14-12	14
1	Obaveze za tekuće izdatke (1.1+1.2+1.3)	13.356.757,00	3.765.974,00	17.122.731,00	- 1.193.119,68	15.929.611,32	- 1.538.705,32	14.390.905,00	- 2.819.992,00	11.570.913,00	11.557.894,48	2.508.853,11	14.066.747,59
1.1	Obaveze za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca	487.009,00	1.423.859,00	1.910.868,00	- 338.627,81	1.572.240,19	- 1.559.513,19	12.727,00	20.934,00	33.661,00	33.658,33	58.692,02	92.350,35
1.2	Obaveze za ostala lična primanja	486.652,00	514.112,00	1.000.764,00	356.832,31	1.357.596,31	- 256.897,31	1.100.699,00	575.374,00	1.676.073,00	1.676.072,78	- 1.299.847,54	376.225,24
1.3	Obaveze za ostale tekuće izdatke	12.383.096,00	1.828.003,00	14.211.099,00	- 1.211.324,18	12.999.774,82	277.705,18	13.277.480,00	- 3.416.301,00	9.861.179,00	9.848.163,37	3.750.008,63	13.598.172,00
2	Obaveze po transferima za socijalnu zaštitu	41.426.322,00	6.679.359,00	48.105.681,00	7.600.397,99	55.706.078,99	1.818.447,01	57.524.526,00	- 1.862.838,00	55.661.688,00	55.661.688,34	- 8.805.819,62	46.855.868,72
3	Obaveze za transfere institucijama, pojedincima i krediti	5.664.403,00	1.623.578,00	7.287.981,00	7.127.819,67	14.415.800,67	5.092.112,33	19.507.913,00	-10.605.592,00	8.902.321,00	7.893.559,19	- 7.028.775,20	864.783,99
4	Obaveze za kapitalne izdatke	400.079,00	249.678,00	649.757,00	- 285.495,15	364.261,85	- 37.965,85	326.296,00	156.012,00	482.308,00	482.309,95	644.634,02	1.126.943,97
5	Obaveze po pozajmicama i kreditima	563.979,00	- 5.259,00	558.720,00	- 555.719,00	3.001,00	27.623,00	30.624,00	- 23.473,00	7.151,00	7.151,30	393.256,70	400.408,00
6	Obaveze po osnovu otplate dugova	477.856,00	- 477.856,00		1.670.043,00	1.670.043,00	- 1.196.058,00	473.985,00	21.937,00	495.922,00	495.922,00	- 398.404,56	97.517,44
7	Obaveze iz rezervi												
8	Stanje obaveza na kraju godine (1+2+3+4+5+6+7)	61.889.396,00	11.835.474,00	73.724.870,00	14.363.926,83	88.088.796,83	4.165.453,17	92.254.249,00	-15.133.946,00	77.120.303,00	76.098.525,26	-12.686.255,55	63.412.269,71

Članom 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti utvrđeno je da su potrošačke jedinice dužne da sredstva koriste u granicama utvrđenim godišnjim zakonom o budžetu države, dok je članom 5 Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu utvrđeno da potrošačka jedinica može ugovarati obaveze do iznosa sredstava koja su planom potrošnje odobrena od strane Ministarstva finansija.

U skladu s tačkom 19 Uputstva o radu Državnog trezora, potrošačke organizacije sačinjavaju pregled svih neizvršenih obaveza da bi utvrdile one obaveze koje će se isplatiti u sljedećoj fiskalnoj godini. Tačkom 20 Uputstva o radu Državnog trezora utvrđeno je da se neizmirenim obavezama smatraju obaveze za izdatke koji su planirani godišnjim zakonom o budžetu, a nijesu plaćene u roku dospijeća i da se otplata neizmirenih obaveza može vršiti samo za one obaveze koje su prethodno evidentirane kao neizmirene obaveze. Pregled neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine po potrošačkim jedinicama dat je u narednoj tabeli i to:

Tabela 11: Neizmirene obaveze po potrošačkim jedinicama

Naziv potrošačke jedinice	Stanje obaveza na 31.12.2015. godine	Neizmirene obaveze iz 2015. i ranijih godina koje su na dan 31.12.2016. godine ostale neizmirene	Neizmirene obaveze formirane u 2016. godini dospjele za plaćanje do 31.12.2016.	Neizmirene obaveze formirane u 2016. godini dospjele za plaćanje nakon 31.12.2016.	Ukupno stanje obaveza 2016
10101 Predsjednik Crne Gore	31.025,59	0	1.058,15	13.557,19	14.615,34
20101 Skupština Crne Gore	66.153,44	0	5.509,40	24.556,89	30.066,29
20102 Državna izborna komisija	404,19	0	0	307,95	307,95
30101 Ustavni sud Crne Gore	15.320,87	0	82	280,33	362,33
30102 Sudstvo	709.472,46	184.317,47	172.661,71	68.818,29	425.797,47
30103 Tužilaštva	434.490,04	0	195.761,58	49.126,39	244.887,97
30104 Centar za obuku u sudstvu i tužilaštvu		0	491,6	0	491,6
40101 Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	132.009,49	1.023,30	10.150,90	54.737,75	65.911,95
40103 Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	0	0	1.382.778,14	0	1.382.778,14
40108 Agencija Crne Gore za promociju stranih investicija	0			4.158,07	4.158,07
40110 Sredstva za rješavanje stambenih potreba	5.000,00	0	0	400.408,00	400.408,00
40115 Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki	812,04	0	83,3	1.106,41	1.189,71
40121 Sekretarijat za razvojne projekte	0	0	0	1.208,33	1.208,33
40201 Ministarstvo pravde	292.537,39	0	82.481,71	0	82.481,71
40301 Ministarstvo unutrašnjih poslova	684.447,92	0	2.028.906,55	267.400,96	2.296.307,51
40306 Uprava za kadrove	91.802,22	0	75.466,83	0	75.466,83
40401 Ministarstvo odbrane	695.472,36	79.473,77	69.377,58	642.367,07	791.218,42
40402 Direkcija za zaštitu tajnih podataka	363,77	0	0	279,36	279,36
40501 Ministarstvo finansija	3.228.422,87	299.592,54	172.640,81	68.738,72	540.972,07
40507 Uprava za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma	6.635,00	0	4.755,92	3.391,72	8.147,64
40508 Uprava za imovinu	0	0	1.794.554,17	0	1.794.554,17
40509 Uprava za javne nabavke	93,3	0	155,83	0	155,83
40510 Zavod za statistiku	2.687,57	0	548,1	2.334,66	2.882,76
40515 Zaštitnik imovinsko-pravnih interesa Crne Gore	2.083,76	0	0	2.200,08	2.200,08
40601 Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	215.959,43	0	17.519,33	14.954,27	32.473,60
40701 Ministarstvo prosvjete	1.043.123,00	0	35.768,00	274.100,00	309.868,00
40704 Zavod za školstvo	4.036,38	100	579,66	3.625,40	4.305,06
40705 Ispitni centar	6.229,77	0	13.500,00	4.603,35	18.103,35
40706 Uprava za mlade i sport	0	0	0	491,31	491,31
40708 Fakultet za crnogorski jezik i književnost	8.658,57	0	1.025,57	6.560,77	7.586,35
40709 Centar za stručno obrazovanje	70.443,00	60.443,00	1.498,17	0	61.941,17
40801 Ministarstvo kulture	466.021,67	267.011,13	11.130,98	9.547,47	287.689,58
40802 Državni arhiv	6.524,40	0	0	2.683,64	2.683,64
40803 Crnogorsko narodno pozorište	117.914,14	9.200,00	35.964,94	7.056,05	52.220,99
40804 Kraljevsko pozorište "Zetski dom"	52.218,70	0	0	39.763,38	39.763,38
40805 Nacionalna biblioteka Crne Gore "Đurđe Crnojević"	7.294,64	64,2	19.221,23	40,23	19.425,86
40808 Prirodnjački muzej Crne Gore	6.529,12	0	2.423,34	2.117,85	4.541,19
40809 Crnogorska kinoteka	7.990,70	0	0	4.294,45	4.294,45
40810 Muzički centar Crne Gore	28.922,08	0	11.679,27	6.920,59	18.599,86
40811 Biblioteka za slijepe Crne Gore	537,99	0	175,97	7.390,05	7.566,02
40813 JU Narodni muzej Crne Gore	27.354,35	0	0	45.547,65	45.547,65
40814 Pomorski muzej Crne Gore	2.052,25	0	0	2.462,62	2.462,62
40816 Centar savremene umjetnosti Crne Gore	3.168,14	3.151,14	0	579,34	3.730,48
40818 Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore	9.135,36	0	63.473,64	15.693,38	79.167,02
40901 Ministarstvo ekonomije	65.953,06	41.647,10	73.370,37	21.811,68	136.829,15
40904 Zavod za metrologiju	552,02	0	4.515,52	2.248,27	6.763,79
40910 Zavod za intelektualnu svojinu	3.591,33	99,6	218,96	640,28	958,84
40914 Uprava za ugljovodonike		0	0	152,64	152,64
41001 Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	718.697,57	0	301.871,31	22.731,26	324.602,57
41007 Komisija za istraživanje nesreća	0	0	0	356,84	356,84
41101 Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	201.781,59	64.143,87	87.635,20	41.406,65	193.185,72
41301 Ministarstvo zdravlja	229.466,47	0	0	6.114,87	6.114,87
41401 Ministartsvo za ljudska i manjinska prava	105.724,66	0	0	0,00	0,00
41402 Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	3.472,74	0	0	1.496,41	1.496,41
41405 Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina Crne Gore	15.210,95	0	0	11.406,73	11.406,73
41501 Ministarstvo održivog razvoja i turizma	51.107,33	0	146.168,66	47.301,49	193.470,15
41504 Agencija za zaštitu životne sredine	0	0	12.339,48	3.923,96	16.263,44
41509 Nacionalna turistička organizacija Crne Gore	235.001,50	36.573,74	1	722,3	37.297,04
41510 Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	34.468,00	0	1.333,97	2.027,11	3.361,08
41601 Ministarstvo rada i socijalnog staranja	5.919.670,16	99.170,70	689.139,74	10.762.499,74	11.550.810,19
41604 Zavod za socijalnu i djeciju zastitu		0	0	291,16	291,16
41701 Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	281.341,32	0	52,74	18.676,80	18.729,54
41901 Ministarstvo nauke	383.495,62	202,3	6.592,42	2.040,91	8.835,63
50201 Zaštitnik ljudskih prava i sloboda	0	9,98	387,54	0	397,52
50301 Državna revizorska institucija	5.538,95	0	1.753,49	5.096,43	6.849,92
50401 Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	1.204.574,01	66.416,80	0	7.145,95	73.562,75
50901 Agencija za nacionalnu bezbjednost	64.652,37	0	2.624,61	24.220,90	26.845,51
51001 Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	38.336,47	0	16.059,38	147,69	16.207,07
51301 Agencija za mirno rješavanje radnih sporova	2.520,01	0	323,2	0	323,2
51601 Revizorsko tijelo	954,15	60	0	817,05	877,05
51701 Uprava za inspekcijske poslove	60.713,91	0	35.745,27	43.306,60	79.051,87
52001 Agencija za sprječavanje korupcije		0	0	6.527,81	6.527,81
60101 Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	32.411.064,18	56.621,86	9.601,41	32.996.864,46	33.063.087,73
60201 Fond za zdravstveno osiguranje	19.630.520,68	175.937,97	1.544.803,16	5.235.238,01	6.955.979,14
60301 Zavod za zapošljavanje	209.064,58	14.124,06	109.581,20	65.506,36	189.211,62
60601 Fond rada	5.737.603,65	26.964,00	1.284.642,00	1.505,62	1.313.111,62
Ukupno	**76.098.525,26**	**1.486.348,64**	**10.540.285,12**	**51.385.635,96**	**63.412.269,72**

Kontrolom neizmirenih obaveza kod potrošačkih jedinica na odabranom uzorku utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

a) Pogrešno prikazivanje neizmirenih obaveza u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama

- Pogrešno iskazivanje neizmirenih obaveza u vezi sa rješavanjem stambenih potreba na poziciji 4515 – Ostale pozajmice i krediti u iznosu od 400.408,00 €.
  Ministarstvo finansija je u Glavnoj knjizi trezora evidentiralo izdatke u iznosu 1.107.999,33 € koji su namijenjeni rješavanju stambenih potreba u skladu s tačkom 98 Uputstva o radu državnog trezora[6]. Ovaj iznos sredstava prikazan je i kao izdatak u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Ova sredstva usmjerena su na transakcioni račun 510-0895-05 otvoren u Crnogorskoj komercijalnoj banci, kao i sredstva iz budžeta Ministarstva poljoprivrede u iznosu od 26.000,00 €. Uvidom u podatke Crnogorske komercijalne banke i u analitičku karticu Uprave za imovinu, stanje na navedenom računu na dan 31.12.2015. godine iznosilo je 13.875,81 €, priliv sredstava u 2016. godini 1.135.454,49 €, odliv sredstava 748.921,49 € i stanje sredstava na 31.12.2016. godine u iznosu od 400.408,81€. Ministarstvo je iznos od 400.408,81 € istovremeno evidentiralo kao neizmirenu obavezu i izdatak, te je revizijom izvršena korekcija neizmirenih obaveza za isti iznos.

Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši korekciju podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00 € i da informiše Vladu Crne Gore i Državnu revizorsku instituciju o tome, da li su sredstva isplaćena za utvrđene namjene i u skladu sa odlukama nadležne komisije.

b) Jedan dio zakonskih obaveza i obaveza po osnovu zaključenih ugovora nastalih u 2016. godini, nijesu planirane Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu. Na dan 31.12.2016. godine navedene obaveze iskazane su kao neizmirene u iznosu od 2.184.293,32 € i to:

- Obaveze prikazane na ime dnevnica zaposlenih za prisustvovanje suđenjima i obukama kod Tužilaštva na poziciji 4141 – Službena putovanja u iznosu od 6.840,01 €.
- Obaveze kod Savjeta za privatizaciju i kapitalne projekte na poziciji 4146 – Advokatske, notarske i pravne usluge nastale na osnovu Ugovora o pružanju usluga za pravno savjetovanje u arbitražnim postupcima pred inostranim sudovima potpisanim 07.04.2014. godine i Aneks Ugovora od 10.11.2015. godine, između Vlade Crne Gore i inostrane advokatske kancelarije u iznosu od 1.382.778,14 €.
- Obaveze Ministarstva unutrašnjih poslova prema Policijskoj akademiji za obuke policijskog kadra prikazane na poziciji 4148 – Usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 22.724,60 €.
- Obaveze prikazane kod Ministarstva unutrašnjih poslova za višegodišnje obaveze za servisiranje informacionog sistema prikazane na poziciji 4193-Izrada i održavanje softvera u iznosu od 34.090,00 €.
- Obaveze prikazane kod Ministarstva unutrašnjih poslova za isplatu jednokratnih pomoći povodom smrti člana uže porodice u skladu sa Zakonom o unutrašnjim poslovima[7] prikazane na poziciji 4316 - Transferi za jednokratne socijalne pomoći u iznosu od 57.678,60 €.
- Obaveze prikazane kod Uprave za kadrove za plaćanje udjela u budžetu Regionalne škole za državnu upravu u iznosu od 40.000,00 €, u skladu sa Ugovorom između Vlade Crne Gore i Regionalne škole za državnu upravu o sjedištu i funkcionisanju RESPA u zemlji domaćina i Odluke upravnog odbora RESPA NGB-ML R/01-2015.
- Obaveze za višegodišnje izdatke po osnovu poštanskih usluga Pošte Crne Gore za Ministarstvo rada i socijalnog staranja pri čemu je prikazana obaveza na kraju perioda u iznosu od 640.181,97€.

[6] "Sl. list CG", br. 053/14 i 072/15
[7] "Sl. list CG" br. 1/15

Potrebno je da potrošačke jedinice godišnjim zakonom o budžetu planiraju sredstva za izmirenje zakonom ustanovljenih obaveza i obaveza proisteklih iz zaključenih višegodišnjih ugovora u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Uputstvom o radu Državnog trezora.

c) Neizmirene obaveze koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu u iznosu od 1.874.079,54 € i to:

- Obaveze za reprezentaciju (4142), zakup poslovnog prostora (4171) i izdatke za ugovore o djelu (4191) prikazane kod potrošačke jedinice Sudstvo, pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 53.448,01 €**.**
- Obaveze za tekuće održavanje vozila (4153) i osiguranje (4194) prikazane kod potrošačke jedinice Tužilaštvo pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 4.293,06 €.
- Obaveze za nabavku administrativnog materijala (4131), materijala za posebne namjene (4133), ostalih usluga (4199), tekućeg održavanja građevinskih objekata (4152), tekućeg održavanja opreme (4153), osiguranje (4194) i nabavku opreme (4415) kod Ministarstva unutrašnjih poslova pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 1.465.982,57€.
- Obaveze po osnovu zaključenih ugovora sa predavačima kod Uprave za kadrove prikazane na 4148 **–** Usluge stručnog usavršavanja, pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 2.254,99 €.
- Obaveze za poreze i doprinose pojedincima sa kojim su zaključeni ugovori o djelu i obaveze za sanitarne usluge prikazane kod Uprave za imovinu na poziciji 4191 – Izdaci po osnovu isplata ugovora o djelu, pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 306.427,54 €.
- Obaveze za reprezentaciju (4142) prikazane kod Ministarstva ekonomije pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 18.305,56 €.
- Obaveze za tekuće održavanje opreme (4153) prikazane kod Uprave za inspekcijske poslove pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 20.666,92 €.
- Obaveze za službena putovanja (4141) prikazane kod Zavoda za zapošljavanje Crne Gore pri čemu je došlo do ugovaranja obaveza iznad odobrenog nivoa u neto iznosu od 2.700,89 €.

Potrebno je da se potrošačke jedinice, prilikom ugovaranja obaveza, pridržavaju limita utvrđenih godišnjim zakonima o budžetu u skladu sa članom 40 stavom 5 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je propisano da „ugovorene obaveze potrošačke jedinice moraju biti u skladu sa planiranim i odobrenim sredstvima".

1.5 Prekoračenje budžetske potrošnje

Revizijom je utvrđeno da je u 2016. godini budžetska potrošnja prekoračena u iznosu od 253.247.312,98 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 12: Prekoračenja budžetske potrošnje

OPIS	IZNOS
UKUPAN IZNOS PREKORAČENJA	**253.247.312,98**
Dozvoljena prekoračenja	**252.339.402,52**
Dozvoljena prekoračenja - kamate	10.591.148,24
Dozvoljena prekoračenja - otplata glavnice duga	180.771.437,34
Dozvoljena prekoračenja - međunarodni ugovori	32.963.947,86
Dozvoljena prekoračenja - izdaci finansirani prodajom državne imovine	959.690,66
Otplata neizmirenih obaveza	616,41
Izdaci po osnovu sudskih izvršenja	27.052.562,01
Nedozvoljena prekoračenja	**907.910,46**
Izdaci za kupovinu hartija od vrijednosti	907.910,46

Od ukupno iskazanog prekoračenja budžetske potrošnje izdaci u iznosu od 252.339.402,52 € predstavljaju dozvoljena prekoračenja i to kod isplate kamata i otplate glavnice duga, izdataka

finansiranih kroz realizaciju međunarodnih ugovora o kreditima, izdataka finansiranih prodajom državne imovine i izdataka iskazanih kao otplata neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda.

Dozvoljena budžetska prekoračenja su u skladu:

- sa članom 60 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da Vlada ima neograničeno ovlašćenje da kamate i glavnice po osnovu duga države i garancija koje daje država isplaćuje iz sredstava koja se vode na konsolidovanom računu trezora, u skladu sa uslovima i rokovima koje je ugovorila Vlada.
- sa članovima 7, 8, 11 i 12 Zakona o budžetu za 2016. godinu kojim je definisano da će se izdaci potrošačkih jedinica u Tekućem budžetu koji se finansiraju iz kredita i donacija izvršavati u visini njihovog ostvarenja.

Izdaci u iznosu od 27.052.562,01 € ostvareni su po osnovu sudskih odluka na teret 36 potrošačkih jedinica koje su uzrokovale sudske troškove i po osnovu Rješenja za mirno rješavanje radnih sporova broj 1-3653 od 30.12.2015. godine.

Nedozvoljena prekoračenja budžetske potrošnje u iznosu od 907.910,46 € predstavljaju izdatke koji nijesu planirani Zakonom o budžetu za 2016. godinu, a odnose se na izdatke za kupovinu hartija od vrijednosti od Investiciono razvojnog fonda Crne Gore. Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća, u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-1240 od 05.05.2016. godine, obavijestila je Investiciono razvojni fond o raspoloživim sredstvima od naplate kredita iz ranijeg perioda, koja u skladu sa Zakonom o investiciono razvojnom fondu treba investirati u kapital Fonda.

Potrebno je da se sredstva od otplate kredita datih od strane Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, namijenjena kupovini hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda, planiraju godišnjim zakonom o budžetu države. Naime, stavom 4 člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti „zabranjena je isplata izdataka sa konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobrena zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu“.

2. GOTOVINSKI DEPOZITI

Državna revizorska institucija je konfirmisala gotovinske depozite na računima koji su otvoreni kod Centralne banke Crne Gore i poslovnih banaka. Gotovina iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu konfirmisana je na osnovu podataka i dokumentacije dostavljene od Ministarstva finansija i Izvoda otvorenih stavki (u daljem tekstu IOS) dostavljenih od Centralne banke i poslovnih banaka. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu na 144 strani iskazano je stanje depozita na dan 31.12.2016. godine u iznosu od 5,53 mil. eura i 38.477,69 unci zlata po tržišnoj cijeni od 41,83 mil. eura, što ukupno iznosi 47,36 mil. eura. U narednoj tabeli dat je pregled stanja depozita na 31.12.2016. godine iskazan u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i to:

Tabela 13: Stanje depozita na dan 31.12.2016. godine

Banka	Računi Ministarstva finansija		Sredstva na računima državnih fondova	Neutrošena sredstva budžetskih korisnika	Ukupno valuta euro
	valuta 978 euro	valuta 840 USD			
Centralna banka Crne Gore	922.224,39				922.224,39
Crnogorska komercijalna banka			210.125,35		210.125,35
NLB Montenegrobanka			10.000,00		10.000,00
Erste banka	3.000.000,00				3.000.000,00
Atlas banka		150.689,89			142.955,97
Neutrošena sredstva budžetskih korisnika				1.246.335,32	1.246.335,32
Ukupno	**3.922.224,39**	**150.689,89**	**220.125,35**	**1.246.335,32**	**5.531.641,03**

Sredstva depozita iskazana u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu u iznosu od 5.531.641,03 € odnose se na:

a) Sredstva na računima Ministarstva finansija - Stanje sredstava na dan 31.12.2016. godine na računima Ministarstva finansija iznose 4.065.180,36 € i to kod sljedećih banaka:

- **Centralne banke Crne Gore u** iznosu od 922.224,39 €, a odnose se na:
  - Glavni račun državnog trezora broj 907-8300119 u iznosu od 858.805,62 €.
  - Račun likvidnosti broj 907-8310110 u iznosu od 20.964,30 €.
  - Partija broj 35131/Obaveze iz poslovnih odnosa, stara devizna štednja u iznosu od 42.454,47€.
- **Erste banke** u iznosu 3.000.000,00 €. Sredstva se odnose na namjenski oročeni depozit Vlade Crne Gore po Ugovoru o oročenom depozitu broj 540-559059/8500001436, zaključen dana 11.04.2016. godine između Erste banke AD Podgorica i Ministarstva finansija, a na ime obezbjeđenja kredita odobrenih od Erste banke Austrije.
- **Atlas banke** u iznosu od 150.689,89 USD ili 142.955,97 €, koji je evidentiran Rješenjem Ministarstva finansija broj 06-470/1 od 20.01.2017. godine po kursu Centralne banke Crne Gore na dan 31.12.2016. godine, a predstavlja devizni depozit po viđenju povraćen od strane ino dobavljača.

b) Sredstva na računima državnih fondova - Stanje sredstava na dan 31.12.2016. godine, koja su na računima državnih fondova iznose 220.125,35 € i to kod sljedećih banaka:

- **Crnogorske komercijalne banke** u iznosu od 210.125,35 €, a odnose se na:
  - **Fond penzijskog i invalidskog osiguranja** / kolateral - partija 88989008 u iznosu od 121.691,32€, na ime deponovanih novčanih sredstava za odobrenje kredita radnicima Fonda PIO po Ugovoru o namjenskom depozitu zaključenom između Republičkog fonda penzijskog i invalidskog osiguranja broj 01-3492/2 od 11.08.2006. godine i Crnogorske komercijalne banke broj 11729 od 09.08.2006. godine.
  - **Fond za zdravstveno osiguranje** / kolateral - partija 8898141435 u iznosu od 17.038,71 € na ime deponovanih novčanih sredstava po Ugovoru o namjenskom depozitu zaključenom između Republičkog fonda za zdravstvo broj 3678 od 20.11.2009. godine i Crnogorske komercijalne banke broj 434 od 19.11.2009. godine. Fond za zdravstveno osiguranje / kolateral - partija 88984308 u iznosu 41.395,32 €, kao namjenski depozit po Ugovoru o oročenom depozitu zaključenom između Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje broj 03-1710 od 04.08.2004. godine i Crnogorske komercijalne banke broj 7127 od 03.08.2004. godine i Aneks broj 1 Ugovora o oročenom depozitu zaveden kod Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje pod brojem 3679 dana 20.11.2009. godine i kod Crnogorske komercijalne banke (pod brojem 433 od 19.11.2009. godine). Fond za zdravstveno osiguranje / kolateral - partija 889810417 u iznosu od 30.000,00 €, kao namjenski depozit po Ugovoru o oročenom depozitu broj 01-18 od 11.01.2007. godine, zaključenom između Republičkog fonda za zdravstvo i Crnogorske komercijalne banke i tri Aneksa ugovora.
- **NLB Montenegrobanke -** partija 04-432-03150599 u iznosu od 10.000,00 €, a odnosi se na Fond penzijskog i invalidskog osiguranja / kolateral po Ugovoru o namjenskom depozitu DP 2009/15 zaključen između NLB Montenegrobanke broj 01-740 od 08.06.2009. godine i Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja broj 01-2029 od 01.07.2009. godine.

c) Neutrošena sredstva budžetskih korisnika - U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazano stanje neutrošenih sredstava budžetskih korisnika na 31.12.2016. godine iznosi 1.246.335,32 € i odnosi se na:

- Depozite Ambasada u iznosu od 347.776,10 €, koja su rješenjima Ministarstva finansija evidentirani kao priliv u Glavnoj knjizi trezora, a na osnovu dokumentacije Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija i Izvještaja o ostvarenim prihodima po osnovu naplate konzularnih taksi i pozitivne kamate.
- Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija u iznosu od 517.480,17 €, koja se odnose na neutrošena budžetska sredstva na 31.01.2017. godine po Obrazcu 8 - Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine.
- Ministarstvo održivog razvoja i turizma u iznosu od 848,66 €, koja se odnose na neutrošena budžetska sredstva na 31.01.2017. godine po Obrazcu 8 - Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine.

- Direkciju za razvoj malih i srednjih preduzeća u iznosu od 379.674,24 €, koja se odnose na otplatu datih kredita i nalaze se na računima kod poslovnih banaka. Rješenjem Ministarstva finansija broj 06-746/1 od 15.02.2017. godine navedeni iznos je evidentiran kao povećanje depozita i priliv na poziciji 7311 – Primici od otplate kredita.
- Fakultet za crnogorski jezik i književnost u iznosu od 555,88 €, koja se odnose na neutrošena budžetska sredstva na 31.01.2017. godine po Obrazcu 8 - Izjava o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine.

Stanje sredstava na državnim računima/partijama potrošačkih jedinica i državnih fondova, prema IOS-u banaka, dostavljenim Ministarstvu finansija, na dan 31.12.2016. godine iznosili su: 77.963.511,31 €; 171.263,13 USD; 2.500,41 CHF; 37,00 DDK; 6.316,14 GBP; 0,03 SEK i 401,00 CDA, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 14: Stanje depozita kod poslovnih banaka na dan 31.12.2016. godine

Banka	Stanje novčanih sredstva na računima kod poslovnih banaka							Iskazano u Predlogu zakona o završnom računu na 31.12.2016. godine			Nije iskazano u Predlogu zakona o završnom računu na 31.12.2016. godine
	978 - euro	840 - USD	756 - CHF	208 - DDK	828 - GBP	752 - SEK	124 - Cda	978 - euro	840 - USD	Ukupno u eurima	
Centralna banka Crne Gore	12.527.659,74							922.224,39		922.224,39	11.605.435,35
Crnogorska komercijalna banka	30.930.953,22	19.740,74	2.500,41		5.856,14	0,03		210.125,35		210.125,35	30.720.827,87
NLB Montenegrobanka	9.254.505,26	832,50			460,00			10.000,00		10.000,00	9.244.505,26
Prva banka Crne Gore	10.005.608,43									-	10.005.608,43
Erste banka	7.238.128,14							3.000.000,00		3.000.000,00	4.238.128,14
Podgorička banka - societe Genei	5.158.691,67			37,00			401,00			-	5.158.691,67
Komercijalna banka AD Budva	458.828,41									-	458.828,41
Hypo Alpe Adria banka	1.793.791,66									-	1.793.791,66
Hipotekarna banka	217.056,24									-	217.056,24
Atlas banka	46.365,39	150.689,89							150.689,89	142.955,97	46.365,39
Invest banka Monetenegro	769,79									-	769,79
Lovćen banka	331.153,36									-	331.153,36
Ukupno	**77.963.511,31**	**171.263,13**	**2.500,41**	**37,00**	**6.316,14**	**0,03**	**401,00**	**4.142.349,74**	**150.689,89**	**4.285.305,71**	**73.821.161,57**

Ministarstvo finansija je dopisom broj 06-4914/1 od 29.09.2017. godine (DRI: broj 011-40111/17/877139-3 od 03.10.2017. godine) dalo **procjenu osnovnih stavki** koje su uključene u iznos od 73.821.161,57 €, a na osnovu svrhe otvaranja računa koja je navedena u zahtjevima za otvaranja računa od strane budžetskih korisnika i to:

Tabela 15: Stanje sredstava na državnim računima /partijama prema podacima Ministarstva finansija

OPIS	IZNOS		
	EURO	USD	CHF
Stanje na računima koji su otvoreni za potrebe donacija i IPA sredstava	29.050.078,14	18.872,13	2.500,00
Stanje na računim akoji su otvoreni za potrebe kredita	13.772.481,00		
Date pozajmice za Projekat "100+" stanova[8]	14.074.966,68		
Stanje na računima javnih ustanova	2.324.197,15		
Stanja na računima koji su otvoreni za potrebe plaćanja prema inostranstvu	1.530.066,97		
Stanje na računu za Egalizacioni fond	876.002,62		
Stanje na računima/partijama za potrebe eksproprijacije	7.883.712,35		
Stanje na računima koji su otvoreni za potrebe specifične naplate javnih prihoda[9]	1.522.944,19		
Stanja na računima potrošačkih jedinica koji su otvoreni za potrebe stambenog fonda i stambene izgradnje	1.361.510,98		
UKUPNO	72.395.960,08	18.872,13	2.500,00

Ministarstvo finansija se nije precizno izjasnilo o sredstvima koja se nalaze na računima kod Centralne banke i kod poslovnih banaka, uz obrazloženje da za upravljanje i način korišćenja sredstava koja se vode na računima su odgovorni resorni organi i njihove starješine, što je definisano i Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

[8] Sredstva po osnovu Projekta 100+ nijesu trebala da se uključe u stanje sredstava na računima, iz razloga što su sredstva plasirana krajnjim korisnicima.

[9] Sa ovih računa je predviđeno da se sredstva nakon ocjene nadležnih organa prenose (djelimično ili u cjelosti) u Budžet Crne Gore.

3. PORESKI ZAVRŠNI RAČUN

Poreski organ je sastavio Završni poreski račun za period od 01.01. do 31.12.2016. godine i aktom broj 03/1-13677/1-17 od 27.07.2017. godine dostavio Državnoj revizorskoj instituciji. Poreska uprava je imala obavezu, u skladu s članom 19 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, da završni poreski račun dostavi Ministarstvu finansija do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu. Treba napomenuti da je Poreska uprava dostavila Ministarstvu finansija predlog za izmjenu poreske regulative, kao i Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, posebno člana 10, kako bi se uskladilo sa navedenim načinom evidentiranja i članom 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu[10], kojim je utvrđeno načelo tačnosti.

Revizijom za 2016. godinu, kao i u prethodnim godinama, konstatovano je da u poreskom organu, još uvijek ne funkcioniše jedinstven informcioni sistem. Iz ovog razloga revizijom je posebno provjeravana računska tačnost podataka iskazanih u „starom“ i „novom“ informacionom sistemu, pri čemu su podaci u vezi sa početnim stanjem, prometom i krajnjim stanjem preuzeti iz poreske evidencije. Početno stanje na 01.01.2016. godine iskazano je u narednoj tabeli:

Tabela 16: Tabela početnog stanja

Početno stanje na dan 01.01.2016								
Opis		Porezi	Doprinosi	Takse	Naknade	Ostali prihodi	Ostalo	Ukupno
Klasa 3	duguje	322,481,692.31	295,533,889.52	651,786.63	20,636,220.31	49,008,784.42	23,279,817.30	711,592,190.49
	potrazuje	321,325,121.31	83,206,036.52	217,610.46	1,635,841.10	1,365,762.10	391,317.95	408,141,689.44
Klasa 7	duguje	126,952,817.61	30,054,116.57	27,467.78	5,271,889.87	295,723.55	57,374.07	162,659,389.45
	potrazuje	183,965,000.59	179,100,644.86	461,643.95	24,272,882.63	55,277,953.89	23,031,764.58	466,109,890.50

Grupa konta koja su navedena pod stavkom “ostalo” iskazana u iznosu od 23.279.817,30 €, ne posjeduju kod ekonomske klasifikacije prihoda, kao ni uplatne račune, a odnose se na:

- konta 319171, 371111, 391300 i 319171 - Obaveze i kamata na obaveze po reprogramu iz 2004. godine koje nemaju uplatne račune i plaćanja se vrše direktno na Glavni račun trezora, a knjigovodstveno su iskazana u ukupnom iznosu od 23.277.589,70 €;
- konto 311171 - Prirez porezu na dohodak fizičkih lica iz 2003. godine, koji je samo u toj godini posjedovao eko kod, a čije stanje knjigovodstvenih obaveza iznosi 1.614,05 €;
- konto 341129 - Obveznici naknada za korišćenje puteva koja se plaća u tranzitu za naftne derivate koji je bio aktivan u ranijem periodu, a koji nema prihodni eko kod, sa stanjem obaveza u iznosu od 613,55 €;
- konto 391000 - Depoziti poreza i doprinosa od samostalne djelatnosti koji je bio aktivan u 2003. godini i u 2004. godini, sa iskazanim knjigovodstvenim stanjem obaveza 0,00 €.

Početno knjigovodstveno stanje poreskog duga iskazano je u iznosu od 711.592.190,49 €, dok je početno knjigovodstveno stanje preplate po osnovu poreskog duga iskazano u iznosu od 408.141.689,44 €. Početno knjigovodstveno stanje poreskog duga ne predstavlja stvarni iznos duga, ili preplate na navedeni datum zbog:

- nesređene evidencije na analitičkim računima državnih organa, koja ne omogućava da se sa sigurnošću utvrdi iznos duga ili preplate;
- evidentiranog duga „Reprograma“ iz 2004. godine, prikazanog na kontima poreske grupe 371 i 319 koja za svoja sintetička konta ne posjeduju kod ekonomske klasifikacije prihoda, već se uplata vrši direktno na Glavni račun trezora van sistema Poreske uprave;
- nerealizovanih odloženih plaćanja po rješenjima Ministarstva finansija i rješenjima o preusmjeravanju sredstava koja nijesu realizovana;

[10] "Sl. list CG", br. 081/06

- reprogramiranih obaveza opština za koje u analitičkim karticama nije pomjerena ročnost, zbog čega je dug koji dospijeva u budućem periodu evidentiran kao dug perioda.

Promet na računima klase 3, 1 i 7 u 2016. godine prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 17: Tabela prometa

Promet od 02.01 do 31.12.2016. godine								
Opis		Porezi	Doprinosi	Takse	Naknade	Ostali prihodi	Ostalo	Ukupno
Klasa 3	duguje	335,216,761.24	485,834,365.61	799,552.79	31,532,233.31	4,716,576.44	-419,628.77	857,679,860.62
	potrazuje	332,998,269.29	487,018,146.36	700,773.45	29,693,821.15	954,083.06	42.91	851,365,136.22
Klasa 1	duguje	851,372,426.52						851,372,426.52
	potrazuje	851,372,426.52						851,372,426.52
Klasa 7	duguje	356,266,135.24	463,618,800.30	700,773.45	29,693,821.15	1,085,563.17	42.91	851,365,136.22
	potrazuje	334,714,249.56	485,834,365.61	799,552.79	31,532,233.31	5,219,088.12	-419,628.77	857,679,860.62

Ukupno zaduženje klase 3 odgovara odobrenju klase 7 u iznosu od 857.679.860,62 €, dok razlika između odobrenja na klasi 3 i zaduženja na klasi 1 iznosi 7.290,30 € (851.365.136,22 – 851.372.426,52), kolika je i razlika kod odobenja na klasi 1 i zaduženja na klasi 7 (851.372.426,52 – 851.365.136,22).

Iz gore prezentirane tabele (uzimajući u obzir početna stanja na sintetičkim kontima) utvrđeno je da su se kod evidentiranja prometa prikazanog u Završnom poreskom računu za 2016. godinu poštovala knjigovodstvena pravila propisana Pravilnikom o poreskom knjigovodstvu. Odstupanja su evidentna kod starog sistema u iznosu od 7.290,30 €.

Krajnje stanje računa na 31.12.2016. godine iskazano je u narednoj tabeli:

Tabela 18: Tabela krajnjeg stanja

Krajnje stanje na dan 31.12.2016.godine								
Opis		Porezi	Doprinosi	Takse	Naknade	Ostali prihodi	Ostalo	Ukupno
Klasa 3	duguje	331,469,711.32	293,367,881.40	789,616.87	21,715,079.62	52,728,725.84	22,855,424.23	722,926,439.28
	potrazuje	328,094,648.37	82,100,898.72	256,661.36	876,288.25	1,446,120.57	386,596.56	413,161,213.83
Klasa 7	duguje	141,233,152.60	32,182,392.21	57,459.35	4,755,008.83	263,618.42	57,374.07	178,549,005.48
	potrazuje	176,693,449.90	203,444,485.81	590,414.86	25,594,413.75	59,379,373.71	22,612,092.90	488,314,230.93

Knjigovodstveno stanje poreskog duga na 01.01.2017. godine prikazano je u iznosu od 722.926.439,28 €, dok je knjigovodstveno stanje preplate po osnovu poreskog duga na 01.01.2017. godine iskazano u iznosu od 413.161.213,83 €. Ukoliko se uporedi knjigovodstveno stanje duga na 31.12.2016. godine u odnosu na knjigovodstveno stanje duga na 01.01.2016. godine dolazi se do zaključka da je knjigovodstveno stanje poreskog duga u 2016. godini povećano za 11.334.248,79 €, a knjigovodstveno stanje preplate povećano za iznos 5.019.524,39 €.

U skladu sa utvrđenim nalazom revizije preporučuje se Ministarstvu finansija i Poreskoj upravi da uspostave evidenciju, koja će obezbjeđivati pouzdanu informaciju o iznosu poreskog duga i da kroz izmjenu poreske regulative omoguće primjenu člana 8 Pravilnika o poreskom knjigovodstvu, koji utvrđuje načelo tačnosti.

3.1. Izvještaj o odloženim poreskim i neporeskim potraživanjima – U 2016. godini vršeno je odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja po osnovu:

a) **Uredbe o uslovima odlaganja naplate poreskih i neporeskih potraživanja** [11]. Prema dostavljenoj dokumentaciji od strane Ministarstva finansija, donešeno je 12 rješenja za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja u periodu od 01.01.2016. godine do 07.04.2016. godine, kada

[11] „Sl.list CG“ br. 67/09; 53/13

je navedena Uredba ukinuta Odlukom Ustavnog suda Crne Gore, objavljena u Službenom listu broj 24 od 08.04.2016. godine. Na osnovu dopisa Ministarstva finansija od 15.04.2016. godine, upućenog Poreskoj upravi, utvrđeno je da je nakon ukidanja Uredbe bilo aktivno 30 rješenja, po kojima nije istekao rok odloženih poreskih obaveza, koja su u skladu s članom 66 Zakona o Ustavnom sudu stavljena van snage.

b) **Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja**[12], koja je ukinuta Zakonom o reprogramu poreskog duga donešenim 31.12.2016. godine. Prema članu 7 navedene Uredbe, dužnik kojem je odobreno odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, dužan je da se pridržava rokova za plaćanje poreskih potraživanja i da, u periodu odlaganja, redovno izmiruje tekuće obaveze po osnovu javnih prihoda. Ako dužnik ne postupa u skladu sa stavom 1 ovog člana, poreski, odnosno carinski organ će po službenoj dužnosti poreska i neporeska potraživanja naplatiti iz instrumenata osiguranja i o tome obavijestiti Ministarstvo finansija i dužnika.

Aktom broj 04-1094871 od 06.07.2016. godine formirana je Komisija za praćenje realizacije odloženih plaćanja poreskih i neporeskih potraživanja. Prema Izvještaju o izvršavanju rješenja o odloženom plaćanju poreskih i neporeskih potraživanja utvrđeno je da se po osnovu 34 rješenja dužnik nije pridržavao odredbi propisanih članom 7 Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja. Poreski organ je u 8 slučajeva pokrenuo neki od postupaka prinudne naplate.

Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja[13], čija je primjena u 2017. godini, prestaje da važi Uredba o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja i Uredba o postupku naplate poreskih i neporeskih potraživanja imovinom poreskih obveznika[14]. Članom 17 Zakona o reprogramu poreskog potraživanja utvrđeno je da će se zahtjevi za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, koji su podnijeti u skladu s Uredbom o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, okončati u skladu sa navedenom Uredbom, ako je to povoljnije za stranku. Poreski dužnik, kojem je donijeto rješenje o odobravanju odlaganja naplate poreskih i neporeskih potraživanja u skladu sa Uredbom o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja, može da reprogramira poresko potraživanje u skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja, pod uslovom da podnese zahtjev Ministarstvu za ukidanje rješenja, odnosno da odustaje od zahtjeva za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja.

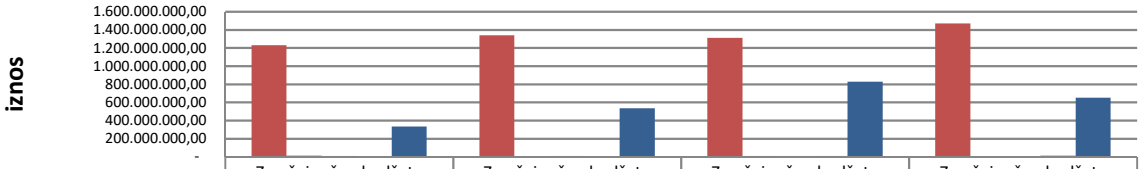
Potrebno je da Ministarstvo finansija, Poreska uprava, podnese izvještaj o preduzetim aktivnostima u skladu sa Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja.

[12] „Sl.list CG“ br. 33/16
[13] „Sl.list CG“ br. 83/16
[14] „Sl.list CG“ br. 12/16

4. PRIMICI BUDŽETA

Primici budžeta iskazani po godinama, u skladu s članom 5 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, dati su u narednom pregledu:

Grafikon 1: Tabela primitaka budžeta po godinama

	Završni račun budžeta za 2013. godinu	Završni račun budžeta za 2014. godinu	Završni račun budžeta za 2015. godinu	Završni račun budžeta za 2016. godinu
Tekući prihodi	1.228.279.417,81	1.339.592.834,24	1.311.814.833,66	1.470.808.839,11
Primici od prodaje imovine	11.948.846,35	6.691.829,70	7.843.144,35	4.219.567,51
Primici od otplate kredita	8.633.294,21	8.522.051,19	7.021.877,49	4.662.620,91
Donacije i transferi	6.614.007,71	5.554.927,72	7.132.855,39	11.579.771,22
Pozajmice i krediti	333.867.350,25	535.749.125,50	828.578.309,03	649.560.576,06

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih primitaka evidentiranih u Glavnoj knjizi trezora, u skladu sa načinom prikupljanja, i to:

Tabela 19: Pregled primitaka budžeta iskaznih u skladu sa načinom prikupljanja javnih prihoda

Ekonomska klasifikacija		Završni račun budžeta za 2016. godinu	Način naplate prihoda		
			Prihodni modul	Direktne uplate na Glavni račun trezora	Evidentirano rješenjem Ministartsva finansija
71	Tekući prihodi	1,470,808,839.11	1,465,226,657.35	5,583,285.35	(1,103.58)
72	Primici od prodaje imovine	4,219,567.51	4,219,567.51		
73	Primici od otplate kredita	4,662,620.91	1,051,762.64	3,610,858.27	
74	Donacije i transferi	11,579,771.22	13.50	11,579,757.72	
75	Pozajmice i krediti	649,560,576.06	86.14	642,998,014.45	6,562,475.47
	Ukupno	**2,140,831,374.81**	1,470,498,087.14	663,771,915.79	6,561,371.89

Naplaćeni prihodi u iznosu od 2.140.831.374,81 € pokazuju da struktura naplate po prihodnim jedinicama odgovara sredstvima evidentiranim u Glavnoj knjizi trezora kako je prikazano i to:

Tabela 20: Struktura prihoda po prihodnim jedinicama

Ek. kl.	Opis	izvršenje	Poreska uprava	Uprava carina	MUP	Uprava policije	Ministarstvo i ostali organi uprave
7	**Primici**	**2.140.831.374,81**	**842.043.969,47**	**522.495.588,89**	**8.839.114,24**	**4.542.029,09**	**762.910.673,12**
	Izvorni prihodi	**1.475.471.460,02**	**842.043.969,47**	**522.495.588,89**	**8.839.114,24**	**4.542.029,09**	**97.550.758,33**
71	**Tekući prihodi**	**1.470.808.839,11**	**842.043.969,47**	**522.495.588,89**	**8.839.114,24**	**4.542.029,09**	**92.888.137,42**
711	Porezi	886.526.735,73	364.111.736,13	522.414.999,60			
712	Doprinosi	462.885.204,29	462.885.204,29				
713	Takse	12.985.556,88	700.773,45	42.650,52	3.145.831,03	170.071,06	8.926.230,82
714	Naknade	73.964.486,60	13.249.203,51		8.168,85		60.707.114,24
715	Ostali prihodi	34.446.855,61	1.097.052,09	37.938,77	5.685.114,36	4.371.958,03	23.254.792,36
72	Primici od prodaje imovine	**4.219.567,51**					**4.219.567,51**
73	Primici od otplate kredita	**4.662.620,91**					**4.662.620,91**
74	Donacije i transferi	**11.579.771,22**					**11.579.771,22**
75	Pozajmice i krediti	**649.560.576,06**					**649.560.576,06**
	Ukupno	**2.140.831.374,81**	**842.043.969,47**	**522.495.588,89**	**8.839.114,24**	**4.542.029,09**	**762.910.673,12**

4.1. Tekući prihodi

Prema podacima iskazanim u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu tekući prihodi su ostvareni u iznosu 1.470.808.839,11 € i to: Porezi u iznosu od 886.526.735,73 €, Doprinosi u iznosu od 462.885.204,29 €, Takse u iznosu od 12.985.556,88 €, Naknade u iznosu od 73.964.486,60 € i Ostali prihodi u iznosu od 34.446.855,61 €.

Ostali prihodi - Revizijom tekućih prihoda obuhvaćeni su ostali prihodi koji su evidentirani na grupi računa 715, a koji su Zakonom o izmjenama zakona o budžetu za 2016. godinu planirani u iznosu od 39.001.181,57 €, a ostvareni u iznosu od 34.446.855,61 €, kako je iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Struktura pozicije 715 - Ostali prihodi u skladu s načinom prikupljanja prihoda data je u narednoj tabeli:

Tabela 21: Struktura grupe računa 715 - Ostali prihodi u skladu s načinom prikupljanja prihoda

	Naziv	Prihodni modul	Direktne uplate	Rješenja	Ukupno
7151	Prihod od kapitala	3.214.997,36	526.833,68	580.811,80	4.322.642,84
7152	Novčane kazne i oduzeta imovinska korist	13.847.163,93	385.180,20		14.232.344,13
7153	Prihodi od samostalne djelatnosti	4.729.306,28			4.729.306,28
7155	Ostali prihodi	7.664.764,82	3.408.977,17	88.820,37	11.162.562,36
	Ukupno	**29.456.232,39**	**4.320.991,05**	**669.632,17**	**34.446.855,61**

Priliv sredstava u iznosu od 29.456.232,39 € naplaćen je preko transakcionih računa otvorenih u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda. Priliv sredstava u iznosu od 4.320.991,05 € evidentiran je po osnovu priliva na Glavni račun državnog trezora. Uvidom u izvode Glavnog računa državnog trezora može se konstatovati da se evidentiranje uplaćenih prihoda, u cilju rasporeda po vrstama prihoda, vrši na način što se identifikuje uplata na Glavni račun državnog trezora na osnovu sadržaja bančine poruke. U većini slučajeva nijesu raspoložive informacije na bazi kojih je moguće pouzdano utvrditi osnov priliva odnosno pouzdano odrediti eko kod i takve uplate se evidentiraju na eko kodu 715 – Ostali prilivi. Priliv u iznosu 669.632,17 € evidentiran je po rješenjima Ministarstva finansija.

Naplata javnih prihoda preko transakcionih računa (Prihodni modul) - Prilivi u iznosu od 29.456.232,39 € naplaćeni su preko 123 transakciona računa, otvorena u skladu sa Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i evidentirani u Glavnoj knjizi trezora u okviru grupe računa 715–Ostali prihodi. Metodom slučajnog izbora transakcionog računa, propisanog važećom Naredbom o naplati javnih prihoda, izvršena je kontrola prihoda na nivou sintetike (4 koda) i utvrđeno je da je dio prihoda, naplaćnih preko računa evidentiran u Glavnoj knjizi državnog trezora na neodgovarajućem eko kodu i to:

- Priliv na računu 832-7071-33 - Naknada za otkup tenderske dokumentacije Ministarstva održivog razvoja i turizma u iznosu od 100.311,84 € evidentiran je na eko kodu 7152 – Novčane kazne i oduzete imovinske koristi.
- Priliv na računu 832-6142-07 - Naknada za izvršene veterinarsko-sanitarne preglede Veterinarske inspekcije u prometu preko granice, Uprava za inspekcijske poslove u iznosu od 752.559,36 € evidentiran je na eko kodu 7152 - Novčane kazne i oduzete imovinske koristi.
- Priliv na računu 832-181-42 - Prihodi po osnovu otkupa stanova, Uprava za imovinu u iznosu od 281.780,31 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-182-39 - Prihodi po osnovu otkupa stanova, Ministarstvo odbrane u iznosu od 247.507,35 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-206-64 - Prihodi od otplate stambenih kredita zaposlenih u Fondu PIO u iznosu od 73.124,07 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-186-27 - Prihodi od otplate stambenih kredita datih zaposlenim u zdravstvu, Fond zdravstva u iznosu od 30.160,56 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.

- Priliv na računu 832-1201-86 - Prihodi od izdavanja odobrenja za priređivanje igara na sreću, Ministarstvo finansija u iznosu od 25.710,00 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-2047-70 - Prihodi od izdavanja dozvola u drumskom saobraćaju, Direkcija za saobraćaj u iznosu od 209.378,20 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-3204-91 - Prihodi od otplate stambenih kredita zaposlenih u Zavodu za zapošljavanje Crne Gore u iznosu od 30.360,57 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.
- Priliv na računu 832-207-61 - Prihodi od otplate stambenih kredita datih penzionerima, Fond penzijsko invalidskog osiguranja Crne Gore u iznosu od 9.043,97 € evidentiran je na eko kodu 7155 - Ostali prihodi.

Državna revizorska institucija izvršila je korekciju tekućih prihoda u iznosu od 1.640.309,79 € u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Procedure naplate javnih prihoda sprovode se u prihodnim jedinicama, Poreskoj upravi za račune 820, Upravi carina za račune 805, Ministarstvu unutrašnjih poslova za račune 825 i Upravi policije za račune 840. Za račune 832 – Računi ministarstava, drugih organa uprave i pravosuđa, procedure rasporeda prihoda se sprovode u Direktoratu državnog trezora.

Za prihode evidentirane u Glavnoj knjizi državnog trezora, naplaćene preko Glavnog računa državnog trezora, nijesu sprovedene procedure propisane Uputstvom o radu državnog trezora. Raspored po vrstama u skladu sa budžetskom klasifikacijom (koji se vrši prema sadržaju bančine poruke) u svim slučajevima ne obezbjeđuje iskazivanje prihoda u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Preporučuje se prihodnim jedinicama koje vrše naplatu prihoda preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda i Ministarstvu finansija koje vrši raspored prihoda naplaćenih preko Glavnog računa državnog trezora da prilive evidentiraju u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

4.1.1. Prihodi od kapitala – Ostvareni prihodi od kapitala u 2016. godini iznose 4.322.642,84 € i naplaćeni su preko uplatnih računa u iznosu od 3.214.997,36 €, direktnom uplatom na Glavni račun trezora u iznosu od 526.833,68 € i rješenjem Ministarstva finansija u iznosu od 580.811,89 €. Na kontrolisanom uzorku transakcija evidentiranih u Glavnoj knjizi trezora utvrđeno je:

- Da je priliv u iznosu od 332.396,87 € prenešen sa računa broj 2345011-71-02010658 kod Crnogorske komercijalne banke, namijenjen za praćenje projekta "Zakup zemljišta na poluostrvu Luštica", na Glavni račun državnog trezora. Pregledom analitičke kartice računa utvrđeno je da postoji saldo na računu od 18.11.2013. godine u iznosu od 333.063,00 €. U 2016. godini Ministarstvo finansija, aktom broj 06-1422/1 od 16.03.2016. godine, vrši prenos sredstava na Glavni račun državnog trezora, umanjen za bankarsku proviziju. Iznos od 332.396,87 € evidentiran je u Glavnoj knjizi trezora po izvodu sa Glavnog računa državnog trezora kao prihod od kapitala. Bankarska provizija u iznosu od 666,13 € nije evidentirana u Glavnoj knjizi državnog trezora ni kao priliv ni kao odliv sredstava.
- Rješenjem Ministarstva finansija broj 1917/2 od 19.04.2016. godine evidentiran je priliv sredstava u iznosu od 578.319,06 € na ime pripadajuće dobiti po završnom računu Centralne banke Crne Gore za 2015. godinu u skladu s članom 69 Zakona o Centralnoj banci Crne Gore i Odluci o raspodjeli dobiti Centralne banke Crne Gore broj 0101-4014/85-3 od 07.04.2016. godine.

4.1.2. Novčane kazne i oduzete imovinske koristi - Na kontrolisanom uzorku transakcija evidentiranih u Glavnoj knjizi trezora utvrđeno je da se priliv u iznosu od 385.180,20 €, uplaćen na Glavni račun trezora, odnosi na presudu Višeg suda u Podgorici KVS 56/16 od 29.08.2016. godine za oduzetu imovinsku korist pribavljenu izvršenjem krivičnog djela.

4.1.3. Ostali prihodi evidentirani u Glavnoj knjizi trezora iznose 11.162.562,36 €. Prihodi u iznosu od 7.664.764,82 € naplaćeni su preko uplatnih računa, prihodi u iznosu od 3.408.977,17 € direktnom uplatom na Glavni račun trezora, a prihodi u iznosu 88.820,37 € evidentirani su u Glavnoj knjizi trezora rješenjem Ministarstva finansija. Na kontrolisanom uzorku transakcija evidentiranih u Glavnoj knjizi trezora utvrđeno je:

- Da su sredstva u iznosu od 67.262,95 € uplaćena na Glavni račun državnog trezora, sa deviznog računa broj 00-522-0005039.8 otvorenog kod NLB Montenegrobanke AD Podgorica za potrebe Projekta "EBRD –Kontejnerski terminal„ i da se odnose na sredstva povučena od ino kreditora po Ugovoru o zajmu za finansiranje nabavke opreme za rukovanje kontejnerima i programa zbrinjavanja tehnološkog viška za potrebe AD Kontejnerski terminal i generalni terete Bar. Pregledom analitičke kartice računa utvrđeno je da postoji saldo na računu od 12.08.2011. godine u iznosu od 66.696,84 €, odnosno u iznosu od 67.330,28 € na 31.12.2015. godine (do uvećanja je došlo po osnovu pripisivanja pozitivne kamate). U 2016. godini Ministarstvo finansija, aktom broj 06-5925/2 od 30.12.2016. godine, vrši prenos sredstava na Glavni račun državnog trezora, nakon naplate bankarske provizije. Iznos od 67.262,95 € evidentiran u Glavnoj knjizi trezora po izvodu sa Glavnog računa državnog trezora kao ostali prihodi (67.330,28 € uplate umanjene za 67,33 € bančine provizije). Bankarska provizija u iznosu od 67,33 € nije evidentirana u Glavnoj knjizi državnog trezora ni kao priliv ni kao odliv sredstava.
- Da se priliv sredstava u iznosu od 700.000,00 €, evidentiran u Glavnoj knjizi trezora kao ostali prihodi po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-275 od 11.02.2016. godine, odnosi na uplate od strane Crnogorske plovidbe AD Kotor u cilju smanjenja obaveza po osnovu izvršene isplate iz tekuće budžetske reserve.
- Da je priliv sredstava u iznosu od 1.212.391,70 € evidentiran u Glavnoj knjizi trezora kao "Ostali prilivi", ali se nije mogao utvrditi osnov navedenog priliva na Glavni račun trezora.
- Da je Rješenjem Ministarstva finansija broj 06-711/1 od 13.02.2017. godine evidentiran priliv u iznosu od 88.820,37 € po osnovu prihoda na devizni račun kod Societe Generale Montenegro banke a.d. Podgorica.

4.2. Primici od prodaje imovine

Zakonom o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu planirani primici od prodaje imovine iznose 2.500.000,00 € i u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazani su u iznosu od 4.219.567,51 €. Primici od prodaje imovine, evidentirani u okviru kategorije 72 u iznosu od 4.219.567,51 € odnose se na primitke od prodaje nefinansijske imovine u iznosu od 4.219.563,01€ i primitke od prodaje finansijske imovine u iznosu od 4,50 €. Pregledom dokumentacije utvrđeno je da su evidentirani primici od prodaje imovine naplaćeni preko računa propisanih Naredbom o uplati javnih prihoda i to:

- Račun 832-52006-58 - Prihodi od prodate imovine Ministarstva finansija, evidentirani na eko kodu 721 - Primici od prodaje nefinansijske imovine u iznosu od 293.312,57 €.
- Račun 832-214-40 - Fond za obeštećenje, evidentirani na eko kodu 721 - Primici od prodaje nefinansijske imovine u iznosu od 2.701.237,80 €.
- Račun 832-211-49 - Prihodi od pružanja usluga i prodaje rashodovanih sredstava Ministarstva odbrane, evidentirani na eko kodu 721 - Primici od prodaje nefinansijske imovine u iznosu od 1.894,74 €.
- Račun 832-213-43 **-** Prihodi od prodaje naoružanja, vojne opreme i pružanja usluga, koji služe za finansiranje realizacije partnerskih ciljeva i opremanje Vojske u skladu sa NATO

standardima Ministarstva odbrane, evidentirani na eko kodu 721 - Primici od prodaje nefinansijske imovine u iznosu od 1.223.117,90 €.

- Račun 832-202-76 - Prihodi po osnovu prodaje akcija Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, evidentirani na eko kodu 722 – Primici od prodaje finansijske imovine u iznosu od 4,50 €.

Prema nalazima Državne revizorske institucije, objavljenim u Izvještaju o reviziji - Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane, DRI broj 40113/17-022-55/14 od 19.06.2017. godine, dio priliva u iznosu od 57.146,45 € odnosi se na prilive po osnovu zakupa objekta, utroška vode i kanalizacije, aktiviranja činidbene garancije, tenderske dokumentacije, čišćenja piste i usluge hedžinga.

Prihodi naplaćeni preko računa propisanih Naredbom o načinu uplate javnih prihoda nijesu, u svim slučajevima, evidentirani u Glavnoj knjizi državnog trezora na odgovarajućim eko kodovima u skladu s članom 10 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

4.3. Primici od pozajmica i kredita

Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirani su prilivi po osnovu pozajmica i kredita u iznosu od 667.149.073,06 €, dok je rebalansom budžeta plan umanjen i iznosi 544.949.485,91 €. Ostvareni prilivi od pozajmica i kredita u 2016. godini iznose 649.560.576,06 €, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 22: Primici od pozajmica i kredita

	Opis	Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	Ukupno
1	Zakon o budžetu za 2016. godinu	10.000.000,00	657.149.073,06	667.149.073,06
2	Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2016. godinu	100.000.000,00	444.949.485,91	544.949.485,91
3	Ostvareni prilivi	317.784.300,00	331.776.276,06	649.560.576,06
4	Ostvareno/planirano x100	317,78	74,56	119,20

U narednoj tabeli dat je pregled povučenih sredstava po osnovu pozajmica i kredita i njihova evidencija u Glavnoj knjizi državnog trezora i to:

Tabela 23: Povučena i evidentirana sredstva u Glavnoj knjizi trezora

	Opis	Povučena sredstva	Glavna knjiga trezora	Razlika
7511	**Pozajmice i krediti iz domaćih izvora**	**317.784.300,00**	**317.784.300,00**	**-**
	Po ugovorima sa domaćim kreditorima	52.890.000,00	52.890.000,00	-
	Emisija HOV na domaćem tržištu	264.894.300,00	264.894.300,00	-
7512	**Pozajmice i krediti iz inostranih izvora**	**347.455.629,04**	**331.776.189,92**	**15.679.439,12**
	Po ugovorima sa inostranim kreditorima	47.455.629,04	31.776.189,92	15.679.439,12
	Emisija HOV na inostranom tržištu	300.000.000,00	300.000.000,00	-
	Ukupno	**665.239.929,04**	**649.560.489,92**	**15.679.439,12**

Ukupno uzete pozajmice i krediti i emitovane hartije od vrijednosti u 2016. godini iznose 665.239.929,04 € i to 654.962.155,77 € i 10.833.800,80 USD iskazanih po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine. U Glavnoj knjizi trezora, na grupi računa 751 – Pozajmice i krediti evidentiran je priliv u iznosu od 649.560.489,92 €. Razlika u iznosu od 15.679.439,12 € odnosi se na povučena sredstva u 2016. godini koja nijesu evidentirana u Glavnoj knjizi trezora.

Ministarstvo finansija, u cilju pojašnjenja datog nalaza, je dopisom broj 06-4914/1 od 29.09.2017. godine (DRI: broj 011-40111/17/877139-3 od 03.10.2017. godine) navelo da se ne mogu uzeti u obzir samo povlačenja u 2016. godini, već se moraju uzeti u obzir sredstva koja su se nalazila na računima kod komercijalnih banaka na dan 01.01.2016. godine. Ministarstvo finansija je navelo da su ukupno raspoloživa sredstva u 2016. godini, po osnovu kredita 360,38 mil. eura (15,31 mil. eura je početno

stanje na računima na 01.01.2016. godine, koje ne uključuje sredstva na računu za Poljski kredit koji služi za otplatu kredita, a ne za povlačenje sredstava iz kredita i 345,07 mil. eura po osnovu povlačenja u 2016. godini).

Od navedenog iznosa u budžet su povučena sredstva u ukupnom iznosu od 331,77 mil. eura, po podkreditnim ugovorima, opštinama je prenijeto 10,27 mil. eura, za realizaciju Projekta 1000+ stanova bankama je prenijeto 4,99 mil. eura, izvršen je povraćaj sredstava kreditoru u iznosu od 0,051 mil. eura i naplaćene su bankarske provizije u iznosu od 0,01 mil. eura, koje nijesu evidentirane u Glavnoj knjizi Trezora. Stanje sredstava na računima kod komercijalnih banaka na 31.12.2016. godine je 13,27 mil. eura koje ne uključuje sredstva na računu za Poljski kredit, iz razloga kako smo prethodno naveli.

Preporučuje se Ministarstvu finansija da za iznos transfernih zajmova uspostavi posebnu evidenciju u okviru Glavne knjige trezora, kojom bi se obezbijedilo adekvatno izvještavanje i konsolidacija javnog duga na nivou države.

Pozajmice i krediti iz domaćih izvora – Prilivi od pozajmica i kredita iz domaćih izvora u 2016. godini prikazan je u narednoj tabeli i to:

Tabela 24: Pozajmice i krediti iz domaćih izvora

I	Pozajmice i krediti	Iznos
7511100002	NLB Montenegrobanka	20.000.000,00
7511100005	Hipotekarna banka	10.000.000,00
7511100007	Prva banka Crne Gore	6.000.000,00
7511100008	Ziraat banka	11.890.000,00
7511100009	Universal banka	5.000.000,00
	Ukupno	**52.890.000,00**
II	**Hartije od vrijednosti**	
751140000	Emitovane hartije od vrijednosti	184.484.300,00
751140000	Emitovane hartije od vrijednosti	80.410.000,00
	Ukupno	**264.894.300,00**
III		**317.784.300,00**

Ukupno povlačenje sredstava po osnovu uzetih kredita iz domaćih izvora iznosi 317.784.300,00 €, koliko je i evidentirani priliv na grupi računa 7511 - Pozajmice i krediti iz domaćih izvora. Evidentirani prilivi od uzetih kredita kod komercijalnih banaka koje posluju na domaćem tržištu iznosi 52.890.000,00 €, a evidentirani prilivi od emitovanih hartija od vrijednosti rezidentima (državni zapisi i domaće obveznice) iznosi 264.894.300,00 €.

NLB Montenegrobanka u iznosu od 20.000.000,00 € i to:

- Po Ugovoru o kreditu broj KR2016/7978, partija 00-420-0304574.3 od 27.06.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-3273/1 od 12.07.2016. godine. Iznos kredita je 5.000.000,00 €, kamatna stopa 3,5% godišnje, s rokom vraćanja 20.12.2016. godine. Namjena kredita je obezbjeđenje likvidnosti.
- Po Ugovoru o revolving kreditu KR2016/7999, partija 00-420-0800386.0 od 27.06.2016, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-3272/1 od 17.07.2016. godine**. I**znos kredita je 5.000.000,00 €, kamatna stopa 3,5% godišnje, s rokom vraćanja od 12 mjeseci. Namjena kredita je obezbjeđenje likvidnosti.
- Po Ugovoru o revolving kreditu KR2016/16273, partija 00-420-0800388.7 od 28.12.2016, zaveden u Ministarstvu finansija 06-6090/1 od 29.12.2016. godine. Iznos kredita je 10.000.000,00 €, kamatna stopa 3,5% godišnje sa rokom vraćanja od 12 mjeseci. Namjena kredita je održavanje tekuće likvidnosti.

Hipotekarna banka u iznosu od 10.000.000,00 € i to:

- Po Ugovoru o revolving kreditu broj 100-2-2034/2, partija 520560000000290235, od 26.12.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-6074/1 od 28.12.2016. godine na iznos 3.000.000,00 €, sa rokom korišćenja sredstava do 26.12.2017. godine, redovna kamatna stopa 3,50 % na godišnjem nivou, zatezna kamata – redovna kamata uvećana za 50%, sa namjenom za obezbjeđenje tekuće likvidnosti.
- Po Ugovoru o revolving kreditu 100-2-2060/2, partija 520560000000290623 od 28.12.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-6105/1 od 29.12.2016. godine na iznos od 1.000.000,00 €, sa rokom otplate 11 mjeseci i 27 dana, redovna kamatna stopa 3,50 % na godišnjem nivou, zatezna kamata – redovna kamata uvećana za 50%, sa namjenom za tekuću likvidnost.
- Po Ugovoru o revolving kreditu broj 100-2-2085/2, partija 5205600000000290817 od 30.12.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-6138/1 dana 30.12.2016 godine, odobren iznos 6.000.000,00 €, rok otplate 11 mjeseci i 25 dana, redovna kamatna stopa 3,50 % na godišnjem nivou, zatezna kamata – redovna kamata uvećana za 50%, sa namjenom za tekuću likvidnost.

Prva banka Crne Gore u iznosu od 6.000.000,00 i to:

- Po Ugovoru o kratkoročnom revolving kreditu broj 04-420-3000003.2 od 05.04.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-2225/1 od 27.04.2016 i Aneksu I broj 17-01-4355 Ugovoru o kratkoročnom revolving kreditu broj 04-420-3000003.2 od 23.12.2016. godine. Odobreni iznos kredita (po ugovoru, uključujući i aneks) 6.000.000,00 €, redovna kamata 3,86% na godišnjem nivou, provizija puštanja kredita 5.000,00 €, zatezna kamatna stopa iznosi 2% mjesečno, rok otplate kredita 05.04.2017. godine. Namjena kredita za obrtna sredstva.

Ziraat banka Montenegro AD u iznosu od 11.890.000.00 € i to:

- Po Ugovoru o kratkoročnom revolving kreditu broj 00-410-0200003.0 od 26.04.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-2243/1 dana 04.05.2016. godine. Odobreni iznos kredita 10.000.000,00 €, redovna kamatna stopa 3,50% fiksno, provizija puštanja kredita 0,10%, efektivna kamatna stopa 3,66 %, zatezna kamata iznosi redovna kamatna stopa uvećana za 50%. Dinamika plasiranja kredita je u tranšama po pisanom zahtjevu korisnika. Namjena kredita je obezbjeđenje likvidnosti.
- Po Ugovoru o dugoročnom kreditu broj 00-410-0300008.5 od 15.12.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-598/1 26.12.2016. godine. Odobreni iznos kredita 1.890.000,00 €. Redovna kamatna stopa fiksno 4%, provizija puštanja kredita 0,10%, zatezna kamatna stopa – redovna kamatna stopa uvećana za 50%. Namjena kredita finansiranje osnovnih sredstava.

Universal Capital banke u iznosu od 5.000.000,00 € po Ugovoru o kratkoročnom kreditu KR2016/128 zaveden u banci pod brojem 3908/16 od 27.05.2016. godine, u Ministarstvu finansija pod brojem 06-27171 od 06.06.2016. godine i Aneksu I Ugovora o kreditu broj 9722/16-2 od 28.12.2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-6107/1 dana 29.12.2016. godine. Kredit odobren na iznos od 5.000.000,00 €, redovna kamatna stopa 3,7% na godišnjem nivou, zatezna kamata – redovna kamatna stopa uvećana za 50%, provizija puštanja kredita (po ugovoru i po aneksu) u iznosu od 1.500.00,00 € jednokratno. Namjena kredita je za obrtna sredstva.

Evidentirani iznos priliva u Glavnoj knjizi trezora odgovara iznosu odobrenih sredstava od poslovnih banaka po zaključenim ugovorima.

Izdate hartije od vrijednosti rezidentima i to:

- Evidentirani iznos od 184.484.300,00 € odnosi se na pozajmice po osnovu 8 aukcija emisije državnih zapisa.
- Evidentirani iznos od 80.410.000,00 € odnosi se na pozajmice po osnovu jedne emisije državnih obveznica.

Odlukom o emisiji državnih obveznica[15] emitovane su državne obveznice, u cilju obezbjeđivanja sredstava za finansiranje deficita, kapitalnog budžeta, servisiranje duga i stvaranja fiskalne rezerve budžeta za 2016. godinu. Osnovni elementi emitovanih obveznica su: Emitent obveznice - Crna Gora; Datum emitovanja obveznica je 14.11.2016. godine; Iznos emisije je 100.000.000,00 € (sto miliona eura); Uspješnost emisije - Emisija se smatra uspješnom ukoliko se realizuje 40% od iznosa emisije; Vrsta obveznice - Dužničke dugoročne obveznice, jednokratna otplata glavnice na dan dospijeća, godišnja isplata kamata; Serija- GB1-2016; Nominalna vrijednost jedne obveznice je 10.000,00 €; Obveznice imaju prinos po fiksnoj kamatnoj stopi od 4,0% godišnje; Obveznice se emituju u ukupnoj količini od 10.000 sa rokom dospijeća 15.11.2020. godine; Isplata vlasnicima obveznica izvršiće se prema amortizacionom planu zaključno sa 16.11.2020. godine. Prema Rješenju Komisije za hartije od vrijednosti o utvrđivanju uspješnosti emisije državnih obveznica, broj 02/1-1/6-16 od 18.11.2016. godine, emitent Vlada Crna Gore – Ministarstvo finansija prodalo je u propisanom roku državnih obveznica u ukupnoj vrijednosti od 80.410.000,00 €.

Pozajmice i krediti iz inostranih izvora - Prilivi od pozajmica i kredita iz inostranih izvora u 2016. godini prikazan je u narednoj tabeli i to:

Tabela 25: Prilivi od pozajmica i kredita iz inostranih izvora

I	**Uzete pozajmice i krediti iz inostranih izvora**	**31.776.189,92**
7512000000	Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	17.784.563,70
7512000004	Ministarstvo poljoprivrede - kredit - MIDAS	1.517.142,65
7512000005	Ministarstvo uređenja prostora - kredit LAMP	886.113,16
7512000006	Ministarstvo ekonomije - kredit Projekat energetske efikasnosti	7.211.192,03
7512000007	Agencija za zaštitu životne sredine	130.972,60
7512000008	Ministarstvo prosvjete - WB- HERIC	828.108,87
7512000009	Ministarstvo nauke - WB- HERIC	2.527.725,01
7512000011	Ministarstvo prosvjete- kredit CEB	740.371,90
7512000012	Ministarstvo održivog razvoja - CEB	150.000,00
II	**Emitovane hartije od vrijednosti nerezidentima**	**300.000.000,00**
7612300000	Izdate hartije od vrijednosti nerezidentima	300.000.000,00
III	**Ostali prilivi**	**86,14**
7512060101	Prihodi po osnovu kamate - Fond PIO	80,00
7512060201	Prihodi po osnovu kamate - Fond zdravstva	6,14
I+II+III	**Pozajmice i krediti iz inostranih izvora**	**331.776.276,06**

Ukupno povlačenje sredstava po osnovu uzetih kredita iz inostranih izvora iznosi 347.455.629,04 €, a evidentirani priliv na grupi računa 7512 - Pozajmice i krediti iznosi 331.776.189,92 €. Evidentirani prilivi od uzetih kredita iz inostranstva iznose 31.776.189,92 €, a evidentirani prilivi od emitovanih hartija od vrijednosti nerezidentima iznosi 300.000.000,00 €. Na navedenoj grupi računa evidentiran je priliv od kamata u iznosu 86,14 € što nije u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Pozajmice i krediti u iznosu od 17.784.563,70 € evidentirani u Glavnoj knjizi trezora i odnose se na sljedeće banke i to:

- **Evropsku banku za obnovu i razvoj (EBRD)** u iznosu 3.719.480,44 € po Ugovoru broj 43060– Local roads reconstructionn & upgrade od 28. juna 2013. godine i po Ugovoru broj 48169 – Montenegro local roads reconstruction and upgrade project-loan 2 od 11.12.2015. godine. Prema raspoloživoj dokumentaciji po osnovu navedena dva ugovora, povučeni iznos kredita u 2016. godini iznosi 3.719.480,44 €, koliko je evidentirano u Glavnoj knjizi trezora.

[15] „Sl. list CG" br. 70/16

- **Evropsku Investicionu Banku (EIB)** u iznosu od 1.218.825,33 € za Projekat „ Hitne mjere za prevenciju i sanaciju posledica od poplava“. Prema raspoloživoj dokumentaciji nije bilo povlačenja od ino kreditora u 2016. godini, a u Glavnoj knjizi trezora evidentiran je priliv u navedenom iznosu.
- **Evropsku Investicionu Banku (EIB)** u iznosu od 4.948.750,42 €, po Ugovoru 82134-Road rehabilitation and city bypass od 27.06.2014. godine, koliko je i evidentirano u Glavnoj knjizi trezora, dok su sredstva povučena u iznosu od 7.000.000,00 €.
- **Kineske Exim banke u iznosu od** 7.897.507,51 €, po Ugovoru potpisanom 30.10.2014. godine, oznaka kredita 01-828/1, 827/1 USD. Po osnovu navedenog ugovora, izvršeno povlačenje (tri povlačenja) u iznosu od 10.833.800,80 USD odnosno 10.277.773,27 €, po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine.

Ministarstvo poljoprivrede – kredit Midas u iznosu od 1.517.142,65 € i odnosi se na pozajmice i kredite od Međunarodne banke za obnovu i razvoj IBRD (kredit Midas) za Projekat “Institucionalnog razvoja i jačanje kapaciteta poljoprivrede Crne Gore“. Po osnovu navedenog projekta u 2016. godini izvršeno je povlačenje sredstava po osnovu Ugovora 77160 ME i Ugovora 76430 ME, u ukupnom iznosu od 936.333,69 €.

Ministarstvo uređenja prostora - kredit u iznosu od 886.113,16 €**,** a odnosi se na pozajmice i kredite od Međunarodne banke za obnovu i razvoj IBRD - kredit Lamp za finansiranje Projekta „Rukovođenje i upravljanje zemljišnom administracijom“. Po osnovu navedenog projekta u 2016. godini izvršeno je povlačenje sredstava, po ugovoru broj 76470 ME, u iznosu od 878.486,32 €.

Ministarstvo ekonomije u iznosu 7.211.192,03 €, a odnosi se na pozajmice i kredite od Njemačke banke za razvoj KFW i od Međunarodne banke za obnovu i razvoj – IBRD Loan 83420 ME Projekat-P107992- Energy Efficiency:

- Od Međunarodne banke za obnovu i razvoj IBRD Loan 83420 ME u iznosu od 898.716,56 €, za Projekat P107992 - Energy Efficiency, a povučena sredstava u 2016. godini iznose 1.041.748,53 €.
- Od Njemačke banke za razvoj - KFW u iznosu od 6.312.475,47 €, dok su sredstva povučena u iznosu od 15.366.936,34 €.

Agencija za zaštitu životne sredine u iznosu od 130.972,60 € kredit Svjetske banke od Međunarodne banke za obnovu i razvoj – IBRD. Prema raspoloživoj dokumentaciji, po osnovu navedenog ugovora, nije bilo povlačenja sredstava u 2016. godini.

Ministarstvo prosvjete u iznosu od 828.108,87 € - WB-HERIC, a odnosi se na pozajmice i kredite od Međunarodne banke za obnovu i razvoj IBRD, Loan 81180 ME za Projekat P122785 - Higher Education Research for Innovation and Competitiveness.

Ministarstvo nauke u iznosu od 2.527.725,01 € - WB-HERIC**,** a odnosi se na pozajmice i kredite od Međunarodne banke za obnovu i razvoj–IBRD, Loan 81180 ME za Projekat P122785 - Higher Education Research for Innovation and Competitiveness. Prema raspoloživoj dokumentaciji po Ugovoru IBRD Loan 81180 ME, Projekat - P122785-Higher Education Research for Innovation and Competitiveness, izvršeno je povlačenje sredstava u iznosu od 3.084.870,45 €.

Ministarstvo prosvjete iznos od 740.371,90 € – Kredit CEB i odnosi se na pozajmice i kredite od Razvojne banke Savjeta Evrope CEB - Kredit izgradnja i rekonstrukcija predškolskih ustanova. Prema raspoloživoj dokumentaciji po navedenom ugovoru nije bilo povlačenja sredstava u 2016. godini.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma u iznosu od 150.000,00 € - kredit CEB i odnosi se na projekat „Rješavanje stambenih pitanja po povoljnim uslovima „Projekat 1000+“. Prema raspoloživoj dokumentaciji po Ugovoru LD 1871 iz 2015. godine - Socijalno stanovanje za osobe sa niskim primanjima, izvršeno je povlačenje sredstava u iznosu od 5.150.000,00 €.

Izdate hartije od vrijednosti nerezidentima u iznosu 300.000.000,00 € i odnosi se na prilive po osnovu emisije Eurobond obveznica za opšte namjene državnog budžeta, finansiranje kapitalnog budžeta, otplatu zaduženja i djelimično finansiranje izgradnje autoputa.

5. IZDACI BUDŽETA

Izdaci budžeta iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 2.155.143.447,59 €. U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih izdataka u 2016. godini po strukturi izdataka i to:

Tabela 26: Pregled ostvarenih izdataka u 2016. godini

EK	Opis	Zakon o budžetu	Rebalans	preusmjerenja +	preusmjerenja -	Tekući budžet	Izvršenje
41	Tekući izdaci	679,794,144.54	711,504,117.65	24,732,727.62	29,981,139.57	706,255,705.70	697,288,266.74
42	Transferi za socijalnu zaštitu	532,392,220.37	575,382,853.78	47,659,932.21	48,668,078.11	574,374,707.88	554,983,220.35
43	Transferi institucijama, pojedincima nevladinom i javnom sektoru	146,359,540.05	170,991,948.05	5,583,449.18	5,115,384.56	171,460,012.67	171,815,385.72
44	Kapitalni izdaci	357,067,310.50	134,587,499.74	4,356,577.99	3,938,607.21	135,005,470.52	106,908,718.07
45	Pozajmice i krediti	2,350,000.00	2,550,000.00	428,000.00	-	2,978,000.00	2,868,099.30
46	Otplata duga	393,223,383.51	417,850,585.76	474,895.78	25,000.00	418,300,481.54	602,381,893.44
47	Rezerve	14,429,277.86	18,669,277.86	9,077,732.93	4,585,106.26	23,161,904.53	18,897,863.97
	Ukupno	**2,125,615,876.83**	**2,031,536,282.84**	**92,313,315.71**	**92,313,315.71**	**2,031,536,282.84**	**2,155,143,447.59**

Struktura ostvarenih izdataka je sljedeća: tekući izdaci učestvuju sa 32,35%; transferi za socijalnu zaštitu sa 25,75%; transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru sa 7,97%; kapitalni izdaci sa 4,96%; pozajmice i krediti sa 0,13%; otplata dugova sa 27,95% i rezerve sa 0,88%. Budžetski izdaci u 2016. godini izvršeni su u iznosu od 2.155.143.447,59 € i veći su u odnosu na raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom za 6,08%, a u odnosu na ostvarene izdatke u 2015. godini manji su za 4.555.222,57 € ili za 0,21%.

5.1. Tekući izdaci

Zakonom o budžetu za 2016. godinu sredstva za tekuće izdatke planirana su u iznosu od 679.794.144,54 €, a rebalansom budžeta 711.504.117,65 €, odnosno uvećana su za 31.709.973,11 €. Preusmjeravanjem sredstava plan je umanjen za 5.248.411,95 €, tako da raspoloživa sredstva iskazana planom tekućeg budžeta iznose 706.255.705,70 €. Ostvareni tekući izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 697.288.266,74 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 27: Pregled tekućih izdataka

Ek. Kl.	Opis	2016				
		Zakon o budžetu	Rebalans	Preusmjeravanja	Tekući budžet	Izvršenje
411	Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca	415.834.795,04	434.731.752,68	- 3.841.592,11	430.890.160,58	422.490.767,02
412	Ostala lična primanja	10.286.494,26	10.676.188,82	1.569.369,70	12.245.558,52	10.906.112,04
413	Rashodi za materijal	30.919.063,87	32.947.986,21	- 144.633,27	32.803.352,95	31.256.924,51
414	Rashodi za usluge	59.631.417,64	60.046.437,36	633.427,41	60.679.864,77	59.881.017,56
415	Rashodi za tekuće održavanje	21.351.280,92	23.261.057,44	- 2.252.750,67	21.008.306,77	20.452.287,48
416	Kamate	76.488.356,20	76.599.356,20	- 5.672.627,35	70.926.728,85	81.576.080,65
417	Renta	8.124.458,53	9.282.623,35	467.270,94	9.749.894,29	9.216.029,33
418	Subvencije	20.493.800,00	26.757.997,61	927.767,10	27.685.764,71	27.120.821,13
419	Ostali izdaci	36.664.478,08	37.200.717,98	3.065.356,30	40.266.074,28	34.388.227,02
	Ukupno	**679.794.144,54**	**711.504.117,65**	**- 5.248.411,95**	**706.255.705,72**	**697.288.266,74**

5.1.1. Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca (411) – U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 411-Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca iznose 422.490.767,02 €. Kontrola izdataka, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, vršena je na osnovu uvida u obračune zarada po mjesecima, spiskove zaposlenih i IOPPD obrazce i utvrđeno je:

Ministarstvo finansija – Program: Politika, propisi i žalbe - Raspoloživa budžetska sredstva za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca iznose 765.492,23 €, a ostvareni izdaci 754.648,73 €. Izdaci sa

ove grupe računa odnose se na neto zarade u iznosu od 445.715,07 €, poreze na zarade u iznosu od 65.368,31 €, doprinose iz i na lična primanja u iznosu od 233.759,91 € i opštinski prirez u iznosu od 9.805,44 €. Obračun zarada u Ministarstvu finansija vrši se na osnovu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i ustanovljenih procedura aktom „Interne procedure procesa obračuna i isplate zarada". Revizijom dosijea, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je obračun minulog rada u skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstva za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca iznose 159.298,37 €, a ostvareni izdaci 97.900,75 €. Izdaci sa ove grupe računa odnose se na neto zarade u iznosu od 58.275,99 €, poreze na zarade u iznosu od 8.265,65 €, doprinose iz i na lična primanja u iznosu od 30.179,29 € i opštinski prirez na obračunati porez na zarade u iznosu od 1.239,82 €. Obračun zarada u Upravi za mlade i sport vrši se na osnovu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Revizijom dosijea, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je obračun minulog rada u skladu sa Opštim kolektivnim ugovorom.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca iznose 5.683.902,16 €, a ostvareni izdaci 5.412.249,60 € i to: neto zarade u iznosu od 3.196.514,29 € porez na zarade u iznosu od 447.521,74 €, doprinosi iz i na lična primanja u iznosu od 1.645.181,47€, ostali doprinosi u iznosu od 43.380,00 €, sindikalna članarina u iznosu od 8.170,00 €, doprinos Fondu rada 9.590,96 € i opštinski prirez u iznosu od 61.891,14 €. Razlika između obračunatih i isplaćenih zarada u iznosu od 1.483,45 € odnosi se na obustave od zarada po osnovu disciplinskih kazni, koje se, prema instrukcijama Ministarstva finansija, ne obračunavaju preko sistema za obračun zarada već ostaju na račun Državnog trezora.

- **Ostali doprinosi** u iznosu od 43.380,00 € odnose se na doprinose za profesionalnu rehabilitaciju u skladu s članom 21 Zakona o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom[16]. U obračunskim listama ovaj doprinos nije iskazan već je naknadno obračunat i isplaćen. Uprava carina se pismeno obratila Direktoratu za budžet za otpuštanje sredstava za isplatu doprinosa za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje lica sa invaliditetom.
- **Doprinosi za sindikat** iznose 8.170 €. Aktom broj 03-66801/1 od juna 2011. godine, Ministarstvo finansija obavijestilo je Upravu carina da ubuduće neće obračunavati 0,2% na zaradu zaposlenog i da je potrebno da poslodavac, čiji zaposleni su članovi sindikata, samostalno obračunava navedeni iznos i dostavlja Ministarstvu finansija zahtjev za otpuštanje, kao i zahtjev za plaćanje. Uprava carina se pismeno obratila Direktoratu za budžet za otpuštanje sredstava za isplatu doprinosa za sindikat. Sredstva su uplaćena na žiro račun Saveza sindikata broj 510-105-16.
- **Varijabilni dio zarade** u iznosu od 149.520 €, isplaćen je na osnovu Odluke direktora Uprave carina o ispunjavanju uslova za ostvarivanje prava na varijabilni dio zarade broj 1/1-497/1 od 18.01.2016. godine, a u skladu s članom 14 stav 1 i članom 15 stav 3 Zakona o zaradama državnih službenika i namještenika[17], članovima 2, 3 i 4 Odluke o kriterijumima i načinu određivanja varijabilnog dijela zarade državnih službenika i namještenika[18] i rješenja o varijabilnom dijelu zarade potpisanih od strane Ministarstva finansija.

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca iznose 338.502,99 €, a ostvareni izdaci 315.995,00 €. Za bruto zarade zaposlenih u Ministarstvu nauke isplaćeno je 285.558,94 €, a za program Tehnopolis 30.436,06 €. Za program Nauka, koji obuhvata zaposlene u Ministarstvu nauke, obračun zarada vrši Ministarstvo finansija, a za program Tehnopolis, sredstva za zarade prenose se na žiro račun Tehnopolisa, koji vrši obračun i isplatu zarada.

Izdaci za bruto zarade Tehnopolisa iskazani su u iznosu od 30.436,06 € i to: neto zarade u iznosu od 19.697,56 €, porez na zarade u iznosu od 2.451,02 €, doprinosi na teret zaposlenog u iznosu od

[16] »Sl. list CG" br. 49/08, 73/10 i 39/11
[17] „Sl.list CG"br.14/12
[18] „Sl. List CG", br. 25/11

5.557,18 €, doprinosi na teret poslodavca u iznosu od 2.177.97 € i opštinski prirez na porez u iznosu od 552,33 €.

Varijabilni dio zarade isplaćen je za februar mjesec 2016. godine za 11 zaposlenih na osnovu Odluke Ministarke nauke broj 01-552 od 25.02.2016. godine i Rješenja Ministarstva finansija broj 01-1742/1 od 25.03.2016. godine. U decembru isplaćen je varijabilni dio zarade za jun, jul i septembar 2016. godine za 16 zaposlenih po Rješenju Ministarke nauke broj 01-2895/2 od 01.12.2016. godine, uz saglasnost Ministarstva finansija broj 03-19622 od 20.12.2016. godine, a na osnovu člana 21 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i članova 3 i 5 Odluke o varijabilnom dijelu zarade.

Revizijom je utvrđeno da Ministarstvo nauke nije IOPPD obrasce podnosilo nadležnom poreskom organu do 15-og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec), što nije u skladu s članom 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

5.1.2. Ostala lična primanja (412) - U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 412-Ostala lična primanja iskazani su u iznosu od 10.906.112,04 €. Kontrolom navedenih izdataka kod potrošačkih jedinica utvrđeno je:

Ministarstvo finansija – **Program: Politika propisi i žalbe -** Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostala lična primanja iznose 6.000,00 € koja nijesu izvršena u 2016. godini.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstava planirana za ostala lična primanja iznose 12.004,00 €, a ostvareni izdaci 9.478,60 €. Plaćanja, sa ove grupe računa, odnose se na jubilarne nagrade, otpremnine po osnovu sporazumnog prekida radnog odnosa i pomoći zaposlenim, u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostala lična primanja iznose 90.980,00€, a ostvareni su u iznosu od 76.017,61 € i to za naknade za stanovanje i odvojen život u iznosu od 8.777,00 €, jubilarne nagrade u iznosu od 1.188,00 €, otpremnine u iznosu od 810,00 € i ostale naknade u iznosu od 65.242,61 €.

- **Naknade za stanovanje i odvojen život** u iznosu od 8.777,00 €, isplaćene su po rješenjima Ministra finansija u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima i članom 30 Uredbe o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima[19], kojim je propisano da službeniku koji je po nalogu starješine organa raspoređen da radi van mjesta prebivališta i odvojen je od svoje porodice pripada naknada za odvojen život od porodice u visini od 110,00 € i da se službeniku isplaćuju troškovi prevoza radi posjete užoj porodici od koje živi odvojeno u visini troškova prevoza javnim prevozom za četiri putovanja mjesečno.
- **Jubilarne nagrade** u iznosu od 1.188,00 € za 10, 20 i 40 godina neprekidnog rada u Upravi carina za pet zaposlenih službenika na osnovu Odluka direktora Uprave carina broj D-4212/1 i D-4213/1, a u skladu s članom 134 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, članom 35 stav 2 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru i članom 19 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa[20].
- **Otpremnine u iznosu** 810,00 € isplaćene su na osnovu rješenja o isplati otpremnine direktora Uprave carina za jednog zaposlenog po osnovu prestanka radnog odnosa po sili zakona zbog odlaska u penziju. Isplata otpremnine zbog prestanka radnog odnosa po sili zakona zbog odlaska u penziju isplaćena je u skladu s članom 22 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa, kojim je propisano da starješina državnog organa isplaćuje zaposlenom otpremninu prilikom odlaska u penziju u visini od najmanje devet obračunskih vrijednosti koeficijenta.

[19] "Sl.list CG", br.26/12
[20] "Sl.list CG", br.18/15

- **Ostale naknade** u iznosu od 65.242,61 € isplaćene su na ime:

  - Pomoći zbog smrti člana uže porodice u iznosu od 12.150,00 €, na osnovu donijetih rješenja, a na osnovu člana 23 stav 1 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa.
  - Pomoći zbog teže bolesti zaposlenih u iznosu od 9.900,00 € i po osnovu pomoći zbog teže bolesti člana uže porodice zaposlenog, na osnovu Odluke direktora Uprave carina i rješenja Ministarstva finansija, a u skladu s članom 24 Granskog kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa.
  - Troškova sahrane zaposlenog u iznosu od 2.965,00 € isplaćenih na osnovu rješenja Ministarstva finansija, a u skladu s članom 81 stav 3 Zakona o carinskoj službi[21].
  - Naknade povodom 8 marta, Međunarodnog praznika žena, u iznosu 16.800,00 €, na osnovu Odluke direktora Uprave carina broj 06-br.D-2910/1. Porez i doprinosi obračunati su i isplaćeni u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica u iznosu od 11.735,52 € i prirez na porez u iznosu od 423,94 €.
  - Sredstva u iznosu od 3.121,07 € isplaćena su članovima komisija i to:

    - ✓ Sredstva u iznosu od 375,00 € isplaćena su članu Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji za oblast pravne tekovine Evropske Unije koja se odnosi na pregovaračko poglavlje 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, na osnovu Rješenja broj 01-3102/1, a u skladu s članovima 1, 3 i 9 Odluke o kriterijumu za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada.
    - ✓ Sredstva u iznosu od 978,89 € isplaćena su članu Nacionalnog odbora za olakšice u vazdušnom saobraćaju po Rješenju broj 01-1476/1, a na osnovu članova 1,2,3,4 i 9 Odluke o kriterijumu za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada i člana 6 Odluke o osnivanju Nacionalnog odbora za olakšice u vazdušnom saobraćaju[22].
    - ✓ Sredstva u iznosu od 589,06 € isplaćena su članu Komisije za obavljanje poslova razgraničenja i utvrđivanja državne granice, određivanje graničnih prelaza, utvrđivanje režima pograničnog saobraćaja sa susjednim državama i sprovođenje strategije integrisanog upravljanja granicom na osnovu Rješenja Ministarstva finansija broj 01-0658/1 i na osnovu članova 1, 4 i 9 Odluke o kriterijumu za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada.
    - ✓ Sredstva u iznosu od 589,06 € članu Interresorne komisije za članstvo Crne Gore u NATO po Rješenju Ministra finansija broj 01-1659/1, a na osnovu članova 1, 4 i 9 Odluke o kriterijumu za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada i tačke 7 i 8 Odluke o obrazovanju Interresorne komisije za članstvo Crne Gore u NATO.
    - ✓ Sredstva u iznosu od 589,06 € članu Koordinacionog tijela za sprovođenje akcionog plana za sprovođenje rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540 (2014-2018), na osnovu Rješenja Ministra finansija broj 01-1660/1, a na osnovu članova 1, 2 i 9 Odluke o kriterijumu za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada i tačke 4 Odluke o obrazovanju koordinacionog tijela za sprovođenje akcionog plana i za sprovođenje Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1540[23]. Porez i doprinosi obračunati su i isplaćeni u iznosu od 2.135,07 €, a prirez na porez obračunat je i isplaćen u iznosu od 74,09 €.
    - ✓ Sredstva u neto iznosu od 1.641,15 € isplaćena su na ime naknade za rad predsjedniku, članovima i sekretaru Ispitne komisije za polaganje stručnog ispita za sticanje licence za obavljanje poslova zastupanja pred carinskim organom, za popravni dio ispita, koja je obrazovana Rješenjima Uprave carina broj 8624/1 od 03.07.2013. godine i broj 8624/2

[21] „Sl.list CG“,br.03/16
[22] „Sl.list CG“, br.62/15
[23] „Sl.list CG“, br. 11/15

od 22.08.2016. godine. Porez i doprinosi obračunati su i plaćeni u iznosu od 1.149,40 € i opštinski prirez u iznosu od 41,68 €.

- ✓ Sredstva u iznosu od 1.800,00 € isplaćena su na osnovu Rješenja Ministra finansija članovima Disciplinske komisije u disciplinskom postupku pokrenutim protiv službenika Uprave carina, zaključcima direktora Uprave carina broj D-10272/2 od 14.10.2015. godine, D-16320/2 od 19.12.2015, D-10271/2 od 29.10.2015. godine i D-14154/1 od 27.11.2014. godine i Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-3086/4 od 10.01.2014. godine. Formirane su četiri komisije za vođenje disciplinskog postupka.
- ✓ Sredstva u iznosu od 1.260,00 € isplaćena su na ime poreza i doprinosa i 45,69 € na ime opštinskog prireza.

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostala lična primanja iznose 9.100,00 €, a ostvareni su u iznosu od 6.383,38 € i to za naknade za stanovanje i odvojen život u iznosu od 3.356,03 € i ostale naknade u iznosu od 3.027,35 €.

- **Naknade za stanovanje i odvojen život** u iznosu od 3.356,03 € isplaćene su za četiri zaposlena lica u Ministarstvu nauke na osnovu Rješenja broj 01-2449/2 od 23.02.2016. godine, broj 01-249 od 03.02.2016. godine i 01-2388/3 od 20.07.2016. godine. Imajući u vidu da službena lica u Ministarstva nauke nijesu raspoređena da rade van mjesta prebivališta navedena isplata nije u skladu s Uredbom o naknadi troškova državnih službenika i namještenika.
- **Ostale naknade** u iznosu od 3.027,35 € odnose se na naknade i to:
  - Sredstva u neto iznosu od 589,12 € isplaćena članu Komisije za evropske integracije, na osnovu Odluke o obrazovanju Komisije za evropske integracije broj 08-526/4 od 06.03.2014. godine, po Rješenju Ministarstva finansija broj 01-1301/1 od 26.02.2016. godine.
  - Sredstva u neto iznosu od 591,62 € isplaćena su članu operativnog tima za sprovođenje strategije informisanja javnosti o pristupanju Crne Gore Evropskoj Uniji (2014-2018), a na osnovu člana 20 Zakona o zaradama državnih službenika i namjestenika i člana 2 Odluke o kriterijumima za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada.
  - Sredstva u neto iznosu od 589,05 € isplaćena su članu Savjeta za naučno istraživačku djelatnost, u skladu s članom 20 Zakona o državnim službenicima i namještenicima i članom 2 Odluke o kriterijumima za utvrđivanje visine naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada, a u skladu s Odlukom o obrazovanju Savjeta za naučno istraživacku djelatnost.
  - Sredstva u iznosu od 1.257,56 € isplaćena su na ime obračunatog poreza, doprinosa i opštinskog prireza, i iskazana su u IOPPD obrascima za obračunski period (01.01.2016. do 16.03.2016. godine).

5.1.3. Rashodi za materijal (413) - U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 413-Rashodi za materijal iskazani su u iznosu od 31.256.924,51 €. Kontrolom navedenih izdataka kod potrošačkih jedinica utvrđeno je:

Ministarstvo finansija – **Program: Politika propisi i žalbe -** Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za materijal iznose 17.050,00 €, a ostvareni izdaci 11.620,96 € i odnose se na troškove za administrativni materijal u iznosu 8.306,90 € i usluge štampe i kopiranja u iznosu od 3.314,06 €.

- **Administrativni materijal** je nabavljen u iznosu od 8.306,90 €. Od početka godine do aprila mjeseca nabavka je vršena od nekoliko dobavljača s obzirom na problem sprovođenja postupka javnih nabavki. Uprava za javne nabavke dala je Ministarstvu finansija, Rješenjem broj 01-2531/1 od 14.03.2016. godine, saglasnost za pregovarački postupak te je prema tenderskoj dokumentaciji broj 08-5242/1 od 30.03.2016. godine, kao najpovoljniji ponuđač izabran dobavljač "Kastex" sa kojim su potpisana tri Ugovora i to:
  - Ugovor o nabavci i isporuci tonera broj 08-6132 od 13.04.2016. godine.

- Ugovor o nabavci kancelarijskog materijala i štampane robe broj 08-6133 od 13.04.2016. godine.
- Ugovor o nabavci kancelarijskog materijala broj 08-6134 od 13.04.2016. godine.

Nakon okončanog postupka javnih nabavki potpisani su ugovori sa dobavljačima "Stratus doo" - Ugovor o nabavci i isporuci tonera broj 08-9453/1 od 14.06.2016. godine i sa dobavljačem "Raster office" - Ugovor o nabavci kancelarijskog materijala broj 08-9452/1 od 14.06.2016. godine.

Za usluge kopiranja plaćeno je 3.314,06 € i to: po računu broj 247/16 od 23.12.2016. godine 2.721,28€, po računu broj 240/16 od 14.12.2016. godine 557,36 € i po računu broj 116/16 od 22.06.2016. godine 35,42 €, što nije u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Zahtjevi za plaćanje uredno su potpisani od strane službenika za odobravanje i službenika za ovjeravanje u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora. Ministarstvo finansija donijelo je interni akt „Interna procedura procesa evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura" zaveden pod brojem 08-7178/1 od 10.06.2016. godine kojim je uređena procedura od prijema robe do kreiranja naloga za plaćanje.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za materijal iznose 11.025,00 €, a ostvareni izdaci 7.870,46 € i odnose se na izdatke za kancelarijski materijal i za isporučeno gorivo. Zahtjevi za plaćanja potpisani su od strane službenika za odobravanje i službenika za ovjeravanje u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora, a evidentiranje izdataka vršeno je u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za materijal iznose 397.945,50€, a ostvareni izdaci 376.467,86 € i odnose se na: administrativni materijal u iznosu 266.209,79 €, materijal za posebne namjene u iznosu od 27.135,85 €, rashode za gorivo u iznosu od 82.475,92 € i na ostale rashode za materijal u iznosu od 646,30 €.

- **Administrativni materijal** u iznosu 266.209,79 €, na odabranom uzorku od 80,65% izdataka, utvrđeno je da su sredstva u iznosu od 214.714,08 € uplaćena po ispostavljenim fakturama broj 001/30, 014/16 i 013/16, a na osnovu zaključenog Ugovora broj 08-17615/1 od 22.12.2015. godine, Ugovora broj 08-17616/1 od 22.12.2015. godine i Aneksa 1 Ugovora o isporuci robe-carinskih košulja broj 08-17615 od 22.12.2015. godine, za nabavku radne odjeće za carinske službenike. Nabavci robe prethodio je postupak javnih nabavki, Rješenje direktora Uprave carina broj 282/1 i zapisnik o prijemu robe.
- **Rashodi za gorivo** - Sredstva u iznosu od 82.475,92 € odnose se za nabavku goriva u iznosu od 80.120,54 € po zaključenom Ugovoru o nabavci naftnih derivata, goriva i lož ulja broj 08-1683/1 od 34.02.2016. godine i po mjesečno ispostavljenim nalozima za plaćanje za utrošeno gorivo sa detaljnom specifikacijom potrošnje goriva u skladu sa Odlukom o limitima i instrukciji za korišćenje vozila i načinu potrošnje goriva. Sredstva u iznosu od 678,30 € odnose se za nabavku ogrijeva-drva za Carinsku ispostavu Šćepan Polje, a iznos od 1.677,08 € na gotovinske isplate za utrošeno gorivo po dostavljenim fiskalnim računima.

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za materijal iznose 21.843,40 €, a ostvareni izdaci 21.927,77 € i odnose se na: administrativni materijal u iznosu od 12.758,98 €, materijal za posebne namjene u iznosu od 1.500,00 €, rashode za energiju u iznosu od 1.081,14 € i rashode za gorivo u iznosu od 6.587,65 €.

- **Materijal za posebne namjene** – Sredstva u iznosu 1.500,00 € odnose se na plaćanja po fakturama u iznosu od 1.152,63 € za pretplatu dnevne štampe, po fakturi broj 16-04-250 od 01.04.2016. godine u iznosu od 97,37 € za usluge SMS kliping i po fakturi broj 16/03 u iznosu od 250,00€ za nabavku suvenira.

- **Rashodi za gorivo** – Sredstva u iznosu od 6.587,65 € odnose se na nabavku goriva od Jugopetrola AD Kotor, za period decembar 2015. - novembar 2016. godine, u iznosu od 2.434,01 € po Ugovoru o odloženom plaćanju broj 1432, a po ispostavljenim mjesečnim računima. Ugovorom broj 230-7-1872-93 zaključenim između Crnogorske komercijalne banke i Ministarstva nauke izvršen je prenos sredstava u iznosu od 3.446,64 € za gorivo po dostavljenim mjesečnim izvještajima za februar, jun, avgust, septembar, oktobar i novembar mjesec.

5.1.4. Rashodi za usluge (414) - U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 414-Rashodi za usluge iskazani su u iznosu od 59.881.017,56€. Kontrolom navedenih izdataka kod potrošačkih jedinica utvrđeno je:

Ministarstvo finansija – Program: Politika propisi i žalbe - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za usluge iznose 72.355,00 €, a ostvareni izdaci 55.674,53 € i odnose se na izdatke za: službena putovanja u iznosu od 9.739,96 €, komunikacione usluge u iznosu od 17.321,75 €, advokatske, notarske i pravne usluge u iznosu od 5.945,57 €, konsultantske usluge, projekti i studije u iznosu od 871,97 € i ostale usluge u iznosu od 21.795,28 €.

- **Službena putovanja** - U okviru izdataka za službena putovanja evidentirano je podizanje gotovine za potrebe blagajne i za izmirenje troškova za službena putovanja. Kontrolom je utvrđeno da nijesu redovno podnošeni izvještaji sa službenih putovanja, kako u zemlji tako i u inostranstvu, što nije u skladu s članom 9 i članom 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru[24] i procedurom o blagajničkom poslovanju ustanovljenoj internim aktom Ministarstva finansija.
- **Advokatske, notarske i pravne usluge** - Kontrolom izdataka utvrđeno je da je plaćen račun broj 26/01 od 26.01.2016. godine za pružene advokatske usluge, u kome je naveden iznos bez obrazloženja o pruženim uslugama.
- **Konsultantske usluge, projekti i studije** – Kontrolom navedenih izdataka utvrđeno je da je iznos od 757,00 € plaćen po predračunu od 11.08.2016. godine.
- **Ostale usluge** - Kontrolom izdataka za ostale usluge utvrđeno je da je vršeno plaćanje po osnovu predračuna u iznosu od 1.077,41 €, kao i plaćanje tekućeg održavanja u iznosu od 2.404,99 €.
- **Ostala plaćanja** vršena su u skladu sa Upustvom o radu Državnog trezora, procedurom ustanovljenom aktom „Interne procedure procesa evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura“ i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za usluge iznose 129.020,00 €, a ostvareni izdaci 104.938,22 € i odnose se na izdatke za: službena putovanja u iznosu od 13.331,02 €, reprezentaciju u iznosu od 417,55 €, komunikacione usluge u iznosu od 6.501,95 €, konsultantske usluge, projekti i studije u iznosu od 500,00 €, usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 1.500,00 € i ostale usluge u iznosu od 82.687,70 €.

- **Službena putovanja** - Izdaci za službena putovanja odnose se na podizanja gotovine za potrebe blagajne i za troškove za službena putovanja. Revizijom je utvrđeno da se izvještaji sa službenog putovanja nijesu podnosili u skladu s članom 9 i članom 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.
- **Izdaci za komunikacione usluge** u iznosu od 6.501,95 € odnose se na troškove fiksne i mobilne telefonije na osnovu zaključenog Ugovora broj 01-1254 od 25.06.2015. godine. U okviru izdataka za ostale usluge plaćeni su računi agencijama za privremeno zapošljavanje u iznosu od 69.194,49€, koje u skladu s članom 3 Zakona o javnim nabavkama, ne podliježu javnim nabavkama.

[24] "Sl.list CG", br. 040/16

Ministarstvo nauke (račun 414)- Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za usluge iznose 1.129.657,73 €, a ostvareni izdaci 1.271.578,76 € i odnose se na izdatke za: službena putovanja u iznosu od 44.018,10 €, reprezentaciju u iznosu od 9.642,10 €, komunikacione usluge u iznosu od 11.998,54 €, bankarske usluge i negativne kursne razlike u iznosu od 1.313,00 €, usluge prevoza u iznosu od 334,55 €, konsultantske usluge projekti i studije u iznosu od 1.136.064,41 €, usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 6.783,34 € i ostale usluge u iznosu od 85.814,68 €.

- **Rashodi za službena putovanja** iznose 44.018,10 €, a kontrolisano 96,29% izvršenih izdataka. Na ime rashoda za službena putovanja iz blagajne isplaćeno je 11.861,61 €, koji su objašnjeni u dijelu „Blagajna". Uvidom u putne naloge utvrđeno je da je uz putni nalog priložena prateća dokumentacija (pozivno pismo, agenda, izvještaj sa službenog putovanja, elektronska karta) i da je obračun i isplata dnevnica, kao i isplata ostalih troškova službenog puta vršena u skladu s Uredbom o naknadi troškova državnih službenika i namještenika.

  Iznos od 12.522,38 € odnosi se na potrošnju za usluge avio karata putem neposrednog sporazuma. Subjekat revizije je dijelio predmet javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu što nije u skladu s članom 21 i članom 44 Zakona o javnim nabavkama.

- **Blagajna** - Ministarka nauke je, aktom broj 01-101/2 i broj 01-101 od 20.01.2016. godine, ovlastila lice za podizanje gotovine iz Državnog trezora. U toku 2016. godine podignuto je gotovine 20.390,00 € i to kao stalni avans 17.890,00€ i vanredni avans 2,500,00 €. Utrošena sredstva iznose 18.631,50 €, a neutrošena sredstva u iznosu od 1.758,50 € su 31.12.2006. godine vraćena Državnom trezoru.
  Iz sredstava gotovine isplaćeno je za: dnevnice za službena putovanja u zemlji 3.160,80 €, dnevnice za službena putovanja u inostranstvu 5.126,09 €, vizu i diplomatski pasoš 205,43 €, gradski prevoz u zemlji (taxi i javni prevoz) 162,50 €, prevoz u inostranstvu 319,24 € (taxi i javni prevoz), ostale usluge 4.904,20 €, usluge smještaja u inostranstvu 2.331,75 €, reprezentaciju u inostranstvu 977,77 €, reprezentaciju u zemlji 73,34 €, opremu 75,00 €, gorivo 739,58 € i avio prevoz 555,80 €.

  Od utrošenih 18.631,50 €, utvrđena je nenamjenska potrošnja u iznosu od 6.769,81 €. Izdatke u navedenom iznosu trebalo je evidentirati na izdacima i to: 4149-Ostale usluge u iznosu od 4.904,20 €, 4142-Reprezentacija u iznosu od 1.051,11€, 4415-Oprema u iznosu od 75,00 € i 4135-Rashodi za gorivo u iznosu od 739,50 €.

- **Rashodi za komunikacione usluge (4143)** iznose 10.998,58 €. Revizijom je kontrolisano 86% evidentiranih izdataka i utvrđeno je da se izdaci odnose na usluge za mobilnu telefoniju u iznosu od 7.633,77 €, usluge za fiksnu telefoniju u iznosu od 1.605,78 € gdje su uključene obaveze iz 2016. godine i dug iz prethodnog perioda, usluge transporta, dodatka na transport i dodatka na sigurnost pošiljki u iznosu od 215,89 € na poštanske usluge u iznosu 26,42 € i na kupovinu markica od Crvenog krsta u iznosu od 50,00 €. Uplata po profakturi broj 16211013-732 odnosi se za nabavku mobilnog telefona u iznosu od 789,60 €, koju je trebalo izvršiti sa grupe računa 4415-Izdaci za opremu.

- **Rashodi za konsultantske usluge, projekti i studije (4147)** iznose 1.136.064,41 €. Revizijom, na odabranom uzorku, utvrđeno je da se izdaci odnose na: Sufinansiranje mobilnosti istraživačkih timova u 2015. 2016. i 2017. godini angažovanih u naučno istraživačkim projektima i po raspisanom konkursu Ministarstva nauke objavljenog na sajtu Ministarstva nauke 29.02.2016. godine. Sufinansiranje je vršeno po rješenjima Ministarstva nauke, a na osnovu člana 196 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku[25] i sporazumima potpisanim između Ministarstva nauke i nosioca istraživanja u skladu sa limitima i uslovima iz Konkursa za sufinansiranje naučno-istraživačke djelatnosti. Nosioci istraživanja dostavljali su mješovitoj komisiji o naučnoj i tehnološkoj saradnji između Crne Gore i zemalja potpisnica sporazuma izvještaje o realizovanim aktivnostima.

[25] „Sl.list CG", br. 60/03 i 32/11

- **Izdaci za stručno usavršavanja zaposlenih (4148)** iznose 6.783,34 € i odnose se na izdatke za polaganje ECDL-a, pohađanje kursa francuskog jezika i za sufinansiranje magistarskih studija u iznosu od 2.344,50 € i na sufinansiranje dijela školarine za magistarske i doktorske studije u iznosu od 3.938,84 €. Plaćanje je vršeno po dostavljenim fakturama i zahtjevima zaposlenih.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za usluge iznose 145.016,35 €, a ostvareni izdaci 157.081,17 € i odnose se na izdatke za: službena putovanja u iznosu od 43.126,58€, reprezentaciju u iznosu od 1.770,67 €, komunalne usluge u iznosu od 42.024,84 €, bankarske usluge i negativne kursne razlike u iznosu od 1.871,03 €, advokatske, notarske i pravne usluge u iznosu od 2.860,00 €, konsultantske usluge projekti i studije u iznosu od 49.554,42 €, usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 2.232,10 € i ostale usluge u iznosu od 13.641,53 €.

Ministarstvo finansija ima otvoren devizni račun kod Crnogorske komercijalne banke, za potrebe Uprave carina, pod nazivom »CUSTOMS 2013« u svrhu realizacije Customs projekta finansiranog iz donacije. Korišćenje sredstava sa navedenog računa vrši se na način što se, u skladu sa Vodičem radnih posjeta (koji je dostavila Evropska Komisija), Uprava carina obraća Ministarstvu finansija, Direktoratu Državnog trezora, zahtjevom za prenos potrebnih sredstava sa deviznog računa na Glavni račun državnog trezora. Za realizaciju projekta CUSTOMS podignuto je gotovine, u iznosu od 2.000,00 € iz sredstava donacije. Od navedenog iznosa utrošeno je za realizaciju projekta CUSTOMS 1.854,76 €, a neutrošena sredstava u iznosu od 145,24 € uplaćena su na Glavni racun trezora 29.12.2016. godine.

- **Blagajna –** Direktor Uprave carina je, aktom broj 82/1 od 11.01 2016. godine, ovlastio službenicu da obavlja dužnost i snosi odgovornost u svojstvu blagajnika, a Ministar finansija je aktom broj 01-204/1 od 14.01.2016. godine ovlastio da podiže sredstva za potrebe blagajne i vrši isplate i uplate gotovinskih sredstava. Gotovina iz blagajne je isplaćivana u skladu s Uredbom o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima[26]. U knjigovodstvenoj evidenciji Uprava carina ima obezbijeđeno i elektronsko evidentiranje blagajničkih transakcija (podizanje gotovine i isplate iz blagajne), koje je dokumentovano Nalogom blagajne za uplatu i Nalogom blagajne za isplatu. Blagajnički dnevnik se dnevno ažurira, odnosno obuhvata sve novčane tokove hronološkim redom. Uprava carina je u 2016. godini podigla gotovinu u iznosu od 37.630,50 €, i to stalni avans u iznosu od 33.530,50 € i vanredni avans u iznosu od 4.100,00 €. U toku 2016. godine za gotovinska plaćanja utrošeno je 36.960,66 €, dok je 31.12.2016. godine iznos od 669,84 € vraćen Državnom trezoru. Rješenjem broj 15239/1 od 30.11.2016. godine imenovana je Komisija za popis gotovog novca i hartija od vrijednosti koja je sačinila Zapisnik broj 16677/1 od 30.12.2016. godine i konstatovala da je stanje gotovine u blagajni 0,00 €. Isplate iz blagajne odnose se na troškove službenih putovanja u zemlji i inostranstvu, troškove goriva (koje prati fiskalni račun uz putni nalog) i ostalih materijalnih troškova. Akontacije se isplaćuju za službena putovanja na osnovu putnog naloga, pozivnog pisma i rješenja o službenom putovanju u skladu s Uredbom o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima. Naloge za službena putovanja prati potrebna dokumentacija i to: pozivno pismo za službeni put u inostranstvo, rješenje o upućivanju službenika na službeni put, boarding pass na kojem se jasno vidi vrijeme polaska i povratka na/sa službenog puta ili elektronska avio karta i ostala prateća dokumentacija (računi za međugradski prevoz, vozne karte, računi za taxi i slično).

  Utvrđeno je da i izdaci u iznosu od 3.358,12 € nijesu evidentirani u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, te iz tog razloga potrebno je izvršiti reklasifikaciju sredstava to sa 4141- Izdaci za službena putovanja na: 4131-Administrativni materijal u iznosu od 174,00 €, 4135-Rashodi za gorivo u iznosu od 3.094,42 €, 4194-Osiguranje u iznosu od 10,50 € i 4149-Ostale usluge u iznosu od 10,50 € i sa 4198-Takse na 4141-Službena putovanja u iznosu 50,00 €.

[26] »Sl.list CG« br.26/12

5.1.5. Rashodi za tekuće održavanje (415) – U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 415-Rashodi za tekuće održavanje iskazani su u iznosu od 20.452.287,48 €. Kontrolom navedenih izdataka kod potrošačkih jedinica utvrđeno je:

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za tekuće održavanje iznose 5.300,00 €, a ostvareni izdaci 5.386,40 €. Plaćanja su vršena na ime registracije vozila i kasko osiguranja, održavanja računarske opreme, usluga servisiranja auta, zamjene guma, popravke i održavanja voznog parka. Kontrolom ispostavljenih faktura utvrđeno je da uz pojedine fakture nije priložena specifikacija izvršene usluge niti fiskalni račun o nabavljenoj robi odnosno izvršenoj usluzi, kao i nenamjenska potrošnja u iznosu od 2.712,22 €, što nije u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za rashode za tekuće održavanje iznose 135.806,20 €, a ostvareni izdaci 59.115,89 € i odnose se na tekuće održavanje građevinskih objekata u iznosu od 2.333,23 € i na tekuće održavanje opreme u iznosu 57.782,76 €.

- **Tekuće održavanje opreme** u iznosu od 57.782,76 € odnosi se na izdatke i to:
  - Iznos od 28.818,98 € za servisiranje i održavanje službenih vozila, po Ugovoru broj 01-4-01-64 od 17.04.2016. godine i Ugovoru broj 01-4-01-62 od 17.04.2016. godine, prema tenderskoj dokumentaciji za nabavku usluga broj 08-15151 od 19.11.2015. godine i Odluci o izboru najpovoljnije ponude broj 08-456/1 od 24.03.2016. godine.
  - Iznos od 16.871,96 € za servisiranje i održavanje kolskih vaga po Ugovoru broj 08-13672 od 02.09.2016. godine, prema tenderskoj dokumentaciji broj 08-10335/1 od 28.06.2016. godine i Rješenju o izboru najpovoljnije ponude broj 08-12522 od 03.08.2016. godine.
  - Iznos od 5.353,97 € za servisiranje i održavanje službenih vozila, po Ugovoru broj 08-4758/1 od 23.03.2016. godine.
  - Iznos od 6.737,85 € za tekuće popravke i održavanje voznog parka po prethodno dostavljenim računima sa detaljnom specifikacijom naziva proizvoda ili izvršene usluge, količine i cijene.

5.1.6. Izdaci za kamate (416) - Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirana sredstva za isplatu kamata iznose 76.488.356,20 €, rebalansom budžeta plan je uvećan za 111.000,00 €, a preusmjeravanjem sredstava uvećan za 3.918,05 € i umanjen za 5.676.545,40 €, tako da raspoloživa sredstva tekućim budžetom iznose 70.926.728,85 €. Izdaci za kamatu ostvareni su u iznosu od 81.576.080,65 € što je više 15,01% od iznosa raspoloživih sredstava tekućim budžetom, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 28: Izdaci za kamate

	Opis	Kamata rezidentima 4161	Kamata nerezidentima 4162	Ukupno
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	3.057.443,53	73.430.912,67	76.488.356,20
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	-	111.000,00	111.000,00
3	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	3.918,05	-	3.918,05
4	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	31.794,79	5.644.750,61	5.676.545,40
5	Tekući budžet	3.029.566,79	67.897.162,06	70.926.728,85
6	Izvršenje u 2016. godini	4.946.850,71	76.629.229,94	81.576.080,65
7	Izvršeno / tekući budžet	163,29	112,86	115,01

Otplata kamata rezidentima – Izdaci za kamate rezidentima izvršeni su u iznosu od 4.946.850,71 €, ili 63,29% više u odnosu na raspoloživa sredstva tekućim budžetom. Izdaci za kamate evidentirani su kod Ministarstva finansija u iznosu od 4.736.023,89 €, Ministarstva odbrane u iznosu od 252,27 €, Ministarstva ekonomije u iznosu od 103.043,54 €, Ministarstva održivog razvoja i turizma u iznosu od 9.163,26 €, Fonda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 19.394,60 € i Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 78.973,15 €. Izdaci Ministarstva finansija po osnovu plaćenih kamata odnose se na:

- Izdatke za kamate po kreditima kod komercijalnih banaka u iznosu od 1.875.122,97 €;
- Izdatke za kamate po Državnim zapisima u iznosu od 1.426.790,70 €;
- Izdatke za kamate po obveznicama Fonda rada u iznosu od 185.189,39 €;
- Izdatke za kamate po Državnim obveznicama GB14 u iznosu od 1.248.920,83 €.

Otplata kamata nerezidentima - Izdaci za otplatu kamata nerezidentima iznose 76.629.229,94 €, što je za 12,86% više u odnosu na raspoloživa sredstva tekućim budžetom. Pregled izdataka za kamate dat je sa pregledom izdataka za otplatu hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima.

5.1.7. Izdaci za subvencije – Raspoloživa sredstva za subvencije iznose 27.685.764,71 €, a ostvareni su u iznosu od 27.120.821,16 € kod potrošačkih jedinica kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 29: Izdaci za subvencije

	Potrošačka jedinica	Zakon o budžetu	Rebalans	Prausmjeravanje	Tekući budžet	Izvršenje
40121	Sekretarijat za razvojne projekte	620.000,00	61.335,00	-	681.335,00	681.333,30
40901	Ministarstvo ekonomije	2.355.000,00	2.502.862,61	- 49.000,00	4.808.862,61	4.517.198,49
41001	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	4.800.000,00	2.700.000,00	1.580.105,00	9.080.105,00	9.080.105,00
41101	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	11.100.000,00	1.000.000,00	- 693.337,90	11.406.662,10	11.133.584,43
41501	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	1.164.200,00		90.000,00	1.254.200,00	1.253.999,95
60101	Fond PIO	454.600,00			454.600,00	454.599,99
	Ukupno	**20.493.800,00**	**6.264.197,61**	**927.767,10**	**27.685.764,71**	**27.120.821,16**

Ministarstvo ekonomije je ostvarilo izdatke za subvencije u iznosu od 4.517.198,49 €. Na uzorku od 3.070.645,44 € ili 68% utvrđeno je da su sredstva korišćena za:

- Subvenciju za utrošenu električnu energiju za socijalno najugroženije kategorije stanovništva, po Zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-886 od 21.04.2016. godine i broj 08-1834 od 20.08.2015. godine za period jul - decembar 2015. godine u iznosu od 1.446.719,95 € i za period januar - novembar 2016. godine u iznosu od 2.996.142,76 €.
- Subvenciju za realizaciju Programa podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori u iznosu od 24.083,51€. Subvencije su dodijeljene u skladu sa raspisanim javnim pozivom, zapisnikom Komisije nadležnom za realizaciju Programa podsticaja razvoja klastera u Crnoj Gori i zaključenim ugovorima o dodjeli subvencija sa korisnicima subvencija.
- Finansijsku pomoć u iznosu od 9.500,00 €, odnosno 20% ukupne investicije, a u skladu s članom 6 Protokola o saradnji za realizaciju „Pilot programa podrške za modernizaciju industrije“, zaključenog sa Investiciono razvojnim fondom Crne Gore A.D.
- Subvenciju kamatne stope u iznosu od 7.247,40 €, u skladu sa Sporazumom o subvenciji kamatne stope broj 0101-2185/1 od 06.07.2012. godine, zaključenim između Ministarstva ekonomije i Investicionog razvojnog fonda Crne Gore A.D, po Programu Vlade Crne Gore za podsticaj razvoja konkurentnosti preduzetnika, mikro, malih i srednjih preduzeća u sjevernom regionu Crne Gore.
- Finansijsku pomoć u iznosu od 4.512,00 € na osnovu Rješenja broj 1101-1238/1 od 31.05.2016. godine i broj 1101-1238/2 od 03.11.2016. godine, a u skladu s članom 4 Odluke Vlade Crne Gore o preuzimanju osnivačkih prava i udjela u osnivačkom kapitalu D.O.O „Centar za razvoj durmitorskog područja“.
- Finansijsku pomoć u iznosu od 2.450,00 € po Rješenju broj 0801-1182/29 od 24.11.2016. godine, na ime sufinansiranja dijela troškova angažovanja eksternog konsultanta za izradu tehničke dokumentacije za poboljšanje procesa proizvodnje.
  - Finansijsku pomoć privrednim društvima u iznosu od 3.070.645,44 €, na osnovu programa državne pomoći i podrške malim i srednjim preduzećima za 2015. godinu pod nazivom „Program povećanja regionalne i lokalne konkurentnosti kroz usaglašavanje sa međunarodnim standardima poslovanja za period 2014-2016. godina“ i Javnim pozivom Ministarstva ekonomije raspisanog 01.04.2015. godine.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva je ostvarilo izdatke za subvencije u iznosu od 9.080.105,00 € koji se odnose na:

- Prenos sredstava privrednom društvu AD „Željeznički prevoz Crne Gore“ Podgorica u iznosu od 5.500.000,00 €, na osnovu Ugovora o obavezi pružanja usluga prevoza putnika od javnog interesa broj 115/16 od 29.03.2016. godine zaključenog između Direkcije za željeznice i AD „Željeznički prevoz Crne Gore“ i na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-3275 od 15.12.2016. godine broj 08-3315 od 22.12.2016. godine.
- Prenos sredstava u iznosu od 1.751.600,96 € privrednim društvima i to:
  - AD „Željeznički prevoz Crne Gore“ Podgorica u iznosu od 594.573,74 € za plaćanje dospjele rate kredita Evropskoj banci za obnovu i razvoj i
  - AD „Željeznička infrastruktura Crne Gore“ Podgorica u iznosu 1.157.027,22 € za plaćanja dospjelih rata po kreditima i to: Češkoj eksportnoj banci u iznosu od 283.937,43 €, Evropskoj banci za obnovu i razvoj u iznosu od 832.945,62 € i Evropskoj investicionoj banci u iznosu od 40.144,17 €.
- Prenos sredstava u iznosu od 1.828.504,04 € privrednim društvima i to:
  - AD „Željeznički prevoz Crne Gore“ Podgorica u iznosu od 584.089,85 € za plaćanje dospjele rate kredita Evropskoj banci za obnovu i razvoj i
  - AD „Željeznička infrastruktura Crne Gore“ Podgorica u iznosu 1.244.414,19 € za plaćanja dospjelih rata po kreditima i to: Češkoj eksportnoj banci u iznosu od 279.013,51 €, Evropskoj banci za obnovu i razvoj u iznosu od 911.888,31 € i Evropskoj investicionoj banci u iznosu od 53.512,37 €.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je ostvarilo izdatke za subvencije u iznosu od 1.253.999,95 € koji se odnose na:

- Program životna sredina i komunalni razvoj u iznosu od 703.999,95 € i to za:
  - Isplatu subvencija JP Nacionalni parkovi Crne Gore u iznosu od 613.999,95 €, u skladu s članom 31 Zakona o nacionalnim parkovima kojim je propisano da se sredstva za rad privrednog društva, pored ostalih prihoda, obezbjeđuju iz budžeta Crne Gore.
  - Isplatu subvencija JP Nacionalni parkovi Crne Gore u iznosu od 80.000,00 €, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2341 od 08.09.2016. godine za finansiranje troškova upravljanja Solanom do kraja 2016. godine.
- Program turistička djelatnost u iznosu od 550.000,00 € i to za:
  - Isplatu subvencija Nacionalnoj turističkoj organizaciji u iznosu od 500.000,00 € za izmirenje obaveza prema niskotarifnim avio kompanijama.
  - Isplatu subvencija u iznosu od 50.000,00 € u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-2628 od 11.11.2016. godine, kroz Program podsticajnih mjera (član 129 Zakona o turizmu), na osnovu Javnog poziva Ministarstva održivog razvoja i turizma i Investiciono razvojnog fonda AD i Izvještaja Komisije broj 102-1298/34 od 14.12.2016. godine i Odluke broj 101-1298/35 od 15.12.2016. godine o subvencionisanju kamatne stope na kredite odobrene privrednim društvima i preduzetnicima iz oblasti turizma i ugostiteljstva za 2016. godinu. Prenos sredstava izvršen je na osnovu potpisanih ugovora između Ministarstva održivog razvoja i turizma i korisnika sredstava.

Fond penzijskog i invalidskog osiguranja ostvarilo je izdatke za subvencije u iznosu od 454.600,00 €. Sredstva su prenešena DOO „PIO“ Ulcinj, čiji je osnivač Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, u skladu s Odlukom Upravnog odbora Fonda PIO broj 25 od 26.02.2016. godine. Društvo posluje kao samostalno društvo koje obavlja socijalno humanitarnu aktivnost odmora i oporavka penzionerske populacije u svojim objektima Hotel „PIO“ Ulcinj i Hotel „Gorske oči“ Žabljak.

5.1.8. Ostali izdaci (419) - U Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci evidentirani na grupi računa 419-Ostali izdaci iskazani su u iznosu od 34.388.227,02€. Kontrolom navedenih izdataka kod potrošačkih jedinica utvrđeno je:

Ministarstvo finansija – Program: Politika, propisi i žalbe - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostale izdatke iznose 1.744.555,19 €, a ostvareni izdaci 493.579,96 € i odnose se na:

- Sredstva u iznosu od 429.943,46 €, uplaćena Rješenjem Ministarstva finansija broj 01-14544/1 od 19.09.2016. godine, na poseban račun broj 535-4990-47 u cilju otpočinjanja postupka eksproprijacije.
- Sredstva u iznosu od 28.483,65 €, uplaćena Rješenjem Ministarstva finansija broj 01-1072/1 od 28.01.2016. godine, na račun Centralne banke Crne Gore broj 907-92001-82, na ime pokrića dijela troškova rada Savjeta za finansijsku stabilnost. Troškove rada Savjeta za finansijsku stabilnost, u skladu s Odlukom o visini i načinu pokrića troškova rada Savjeta za finansijsku stabilnost, snose Centralna banka Crne Gore, Ministarstvo finansija, Agencija za nadzor osiguranja i Komisija za hartije od vrijednosti**.**
- Sredstva u iznosu od 7.973,00 € po osnovu ispostavljenih faktura za izradu elaborata preklapanja (preuzimanje zvaničnih podataka digitalnog modela i listova nepokretnosti), bez prethodno objavljenog postupka javnih nabavki što nije u skladu s članom 21 Zakona o javnim nabavkama.
- Ostali izdaci sa ove grupe odnose se na isplate ugovora o djelu u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostale izdatke iznose 24.000,00 €, a ostvareni izdaci 20.000,00 € i odnose se na uplate kontribucije Savjetu Evrope, koje plaća Ministarstvo prosvjete za „Fond za mlade“.

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostale izdatke iznose 1.160.040,15€, a ostvareni izdaci 1.161.209,69 € i odnose se na: izdatke po osnovu isplata ugovora o djelu u iznosu od 9.189,17 € i na izdatke po osnovu kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim institucijama u iznosu od 1.150.020,55 €. Izdaci sa pozicije 4193 – Izrada i održavanje softvera ostvareni su u iznosu od 1.999,97 € i nijesu bili dio uzorka.

- **Izdaci po osnovu isplata ugovora o djelu** iznose 9.189,17 €. Revizijom na uzorku od 87% evidentiranih izdataka utvrđeno je:
  - Da su zaključeni posebni ugovori o radu sa članovima delegacije Crne Gore, pozivajući se na član 164 Zakona o radu, i da im je isplaćeno u bruto iznosu 1.080,27 €, na ime dnevnica za vrijeme boravka u zvaničnoj posjeti AREA naučno tehnološkom parku u Trstu.
  - Da su isplaćene naknade u bruto iznosu od 1.866,93 €, po zaključenim ugovorima o djelu, pozivajući se na član 669 Zakona o obligacionim odnosima[27], članovima delegacije Crne Gore po osnovu učešća na biletaralnim sastancima sa ciljem unapređenja saradnje u oblasti nauke i tehnologije održanim u Valeti Republika Malta, članovima delegacije Crne Gore za učešće na radionici u Splitu, predstavniku Crne Gore za učešće na seminaru u Kini i za učešće na naučnom kongresu u Kotoru.
  - Da su isplaćene dnevnice u bruto iznosu od 277,19 €, po Ugovoru o djelu broj 01362 od 16.02.2016. godine, zaključenim na osnovu člana 669 Zakona o obligacionim odnosima između Ministarstva nauke i predstavnika Crne Gore za učestvovanje na radionici na temu „Pametne specijalizacije“ u Kišinjevu Moldavija.
  - Da je isplaćena naknada u bruto iznosu od 1.466,63 € po zaključenom Ugovoru o djelu broj 01-1274 od 20.05.2016. godine i Ugovoru o djelu broj 01-457/3 od 02.03.2016. godine, za vršenje poslova konvertovanja fajlova za slanje IOPPD obrazaca i vršenja poslova javnih nabavki.
  - Da je isplaćena naknada u bruto iznosu od 1.604,47 € po ugovorima o djelu za pružanje usluga stručne i tehničke pomoći za šestu manifestaciju Otvoreni dani nauke.
  - Da je isplaćena naknada u iznosu od 861,60 € po Ugovoru o pružanju intelektualnih usluga, praćenja postupka pridruživanja Evropskoj Uniji iz oblasti nauke i istraživanja.

[27] „Sl.list CG“ br. 47/08, 04711 i 22/17

- Da je plaćen iznos od 53,86 € po posebnom ugovoru o radu za online usluge za kviz „Koliko poznaješ nauku“.

- I**zdaci za kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama (4195)** iznose 1.050.020,55 €, a odnose se na članarine u međunarodnim organizacijama i to:
  - Sredstva u iznosu od 3.841,75 € po osnovu plaćanja troškova članstva Crne Gore u Međunarodnu organizaciju za atomsku energiju(IAEA) za stavku regularni budžet u iznosima od 1.013,75 USD i 1.772,00 USD za Fond tehničke saradnje. Obaveza kontribucije prema Evropskoj Komisiji u iznosu od 1.129,27 € plaćena je sa izdatka 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije, a trebalo je iz sredstava planiranih na grupi računa 4195-Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama.
  - Sredstva u iznosu od 143.482,22 € za članstvo u Evropskoj komisiji po osnovu finansijskog učešća Crne Gore za 2016. godinu u Okvirnom programu Evropske Unije za istraživanje i inovacije Horizont 2020, a po osnovu Debit note NR 3241601095. Evropska komisija je, shodno zaključenom sporazumu, u obavezi da izvrši prenos sredstava u iznosu od 819.967,39 € sa računa MF-NF IPA CAP 2014 broj 907-0000000086101-31 na Glavni račun trezora, po osnovu refundacije dijela kontribucije za učešće u programima Evropske Unije, koja su tokom 2016. godine uplaćena od strane Ministarstva finansija (Uprava carina i Poreska uprava), Ministarstva ekonomije, Ministarstva kulture, Ministarstva prosvjete, Ministarstva rada i socijalnog staranja i Ministarstva nauke. Ministarstvo nauke u cjelosti je uplatilo iznos kontribucije HORIZONT 2020 za 2016. godinu, od čega je 50% (571.741,11 €) od navedenog iznosa Evropska komisija bila u obavezi da refundira Državnom trezoru po osnovu dijela kontribucije za učešće u Programima Evropske Unije za 2016. godinu.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za ostale izdatke iznose 405.352,45 €, a ostvareni izdaci 227.886,95 € i odnose se na izdatke po osnovu isplata ugovora o djelu u iznosu od 17.641,79 €, izrada i održavanje softvera u iznosu od 114.542,16 €, osiguranje u iznosu od 23.478,85€ i na izdatke za kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim institucijama u iznosu od 70.637,16 €.

- **Izdaci za izradu i održavanje softvera** (4193) iznose 114.524,16 €. Revizijom na kontrolisanom uzorku od 94% evidentiranih izdataka utvrđeno je:
  - Da je isplaćen iznos od 55.485,53 € po Ugovoru o javnoj nabavci za nabavku usluga održavanja, nadogradnje i operativnog obezbjeđenja rada postojećih aplikativnih rješenja carinskog informacionog sistema broj 08-13675 od 02.09.2016. godine i u skladu s Rješenjem o izboru najpovoljnije ponude broj 08-9637 od 16.06.2016. godine.
  - Da je isplaćen iznos od 45.955,06 € po Ugovoru o pružanju usluga broj 08-18432/1 od 30.12.2015. godine. Predmet Ugovora je pružanje usluga održavanja, nadogradnja i operativno obezbjeđenje rada postojećih sistemskih rješenja Carinskog informacionog sistema, prema specifikaciji usluga i Tenderskoj dokumentaciji za izbor najpovoljnije ponude za nabavku usluga broj 08-147337/1 od 12.11.2015. godine.
  - Da je isplaćen iznos od 3.493,85 € po Ugovoru o pružanju usluga, produženje menadžment licenci (Panel 1 Cloud Linux) broj 08-14216 od 02.11.2015. godine, a prema tenderskoj dokumentaciji za postupak javne nabavke šoping metodom i Rješenjem o izboru najpovoljnije ponude broj 08-11840/1 od 17.09.2015. godine.
  - Da je isplaćen iznos od 2.995,83 € po Ugovoru o pružanju usluga broj 08-15762/1 od 27.11.2015. godine. Predmet Ugovora je nabavka usluge, softvera za antivirusnu zaštitu Desktop radnih stranica i Servera za 250 licenci, prema specifikaciji usluge iz tenderske dokumentacije za izbor najpovoljnije ponude.
- **Izdaci za osiguranje vozila iznose** 23.478,76 € po Ugovoru o pružanju usluga osiguranja motornih vozila broj 08-1226/1 od 29.01.2016. godine, u skladu sa Tenderskom dokumentacijom broj 08-16731/1 i Odlukom o izboru najpovoljnije ponude broj 08-995/1 od 27.01.2016. godine.

- **Izdaci za kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama (4195)** iznose 70.637,16 €, a odnose se na:
  - Godišnju članarinu za učešće u Programu CUSTOMS 2020 koja je plaćena po fakturi broj 3241606830 na iznos od 45.000,00 €, u skladu sa potpisanim Sporazumom između Crne Gore i Evropske Unije.
  - Iznos od 25.637,16 € plaćen je na ime finansijskog doprinosa Uprave carina i to: iznos od 23.887,16 € na ime statutarne članarine Svjetskoj carinskoj organizaciji i iznos od 1.750,00 € na ime doprinosa Regionalnoj kancelariji za izgradnju kapaciteta (ROCB) Bakuu Azerbejdžan.

Revizijom tekućih izdataka, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

- **Neblagovremeno podnošenje IOPPD obrazaca** - Ministarstvo nauke nije IOPPD obrasce podnosilo nadležnom poreskom organu do 15-og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec), što nije u skladu s članom 5 Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.
- **Naknade za stanovanje i odvojen život** - Ministarstvo nauke je naknade za stanovanje i odvojen život isplatilo službenim licima koja nijesu raspoređena da rade van mjesta prebivališta, što nije u skladu s Uredbom o naknadi troškova državnih službenika i namještenika.
- **Nenamjensku potrošnju sredstava** i to: Ministarstvo finansija – Program: Politika, propisi i žalbe u iznosu od 557,36 €, Ministarstvo nauke je vršilo nenamjensku potrošnju sredstava u iznosu od 6.769,81 € i Uprava carina 3.358,12 €, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.
- **Podnošenje izvještaja sa službenih putovanja** - Ministarstvo finansija – Program: Politika, propisi i žalbe i Uprava za mlade i sport nijesu redovno podnosili izvještaje sa službenih putovanja, kako u zemlji tako i u inostranstvu, što nije u skladu s članom 9 i članom 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru i proceduri o blagajničkom poslovanju ustanovljenoj internim aktom Ministarstva finansija.
- **Avansna plaćanja izdataka -** Ministarstvo finansija – Program: Politika, propisi i žalbe vršilo je plaćanja na osnovu profaktura, a Ministarstvo nauke je vršilo plaćanja na osnovu ispostavljenih faktura uz koje nije priložena specifikacija izvršene usluge niti fiskalni račun o nabavljenoj robi odnosno izvršenoj usluzi, što nije u skladu sa Uputstvom o radu Državnog trezora.
- **Zakon o javnim nabavkama** - Ministarstvo nauke je dijelilo predmet javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu što nije u skladu s članom 21 i članom 44 Zakona o javnim nabavkama.
- **Plaćanja iz blagajne** - Ministarstvo nauke je iz sredstava blagajne vršilo plaćanja koja se mogu obavljati preko uobičajenog sistema plaćanja trezora u skladu s tačkom 127 Uputstva o radu Državnog trezora.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da u narednom periodu svoje aktivnosti u vezi sa izvršenjem budžetom odobrenih sredstava, usklade sa zakonima i podzakonskim aktima.

5.2. Transferi za socijalnu zaštitu

Zakonom o budžetu za 2016. godinu izdaci za transfere za socijalnu zaštitu planirani su u iznosu od 532.392.220,37 €, raspoloživa sredstva iskazana planom tekućeg budžeta iznose 574.374.707,88 €, a ostvareni izdaci 554.983.220,35 €, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 30: Plan i izvršenje sredstava namijenjenih za transfere za socijalnu zaštitu

	Opis	Transferi za socijalnu zaštitu
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	532.392.220,37
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	43.840.633,41
3	Umanjenje sredstava rebalansom budžeta	850.000,00
4	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	47.659.932,21
5	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	48.668.078,11
6	Tekući budžet	574.374.707,88
7	Izvršenje u 2016. godini	554.983.220,35
8	Izvršeno / tekući budžet	96,62

Izdaci za transfere za socijalnu zaštitu odnose se na: prava iz oblasti socijalne zaštite u iznosu od 114.054.928,72 €, sredstva za tehnološke viškove u iznosu od 22.568.289,63 €, prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja u iznosu od 390.815.475,43 €, ostala prava iz oblasti zdravstvene zaštite u iznosu od 16.279.750,00 € i ostala prava iz zdravstvenog osiguranja u iznosu od 11.264.776,57 €.

5.2.1. Prava iz oblasti socijalne zaštite - Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirana sredstva namijenjena za transfere za socijalnu zaštitu (pozicija 421) iznose 72.605.625,00 €, dok raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom iznose 118.624.069,74 €. U 2016. godini ostvareni izdaci iznose 114.054.928,72 €, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 31: Plan i izvršenje sredstava namijenjenih za prava iz oblasti socijalne zaštite

	OPIS	Prava iz oblasti socijalne zaštite
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	72.605.625,00
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	14.700.000,00
3	Umanjenje sredstava rebalansom budžeta	850.000,00
4	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	36.700.000,00
5	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	4.531.555,26
6	Tekući budžet	118.624.069,74
7	Izvršenje u 2016. godini	114.054.928,72
8	Izvršeno / tekući budžet	96,15

Ostvareni izdaci po osnovu prava iz oblasti socijalne zaštite u iznosu od 114.054.928,72 € isplaćeni su iz budžeta Ministarstva rada i socijalnog staranja u iznosu od 113.704.928,72 € i Ministarstva kulture u iznosu od 350.000,00 €. Izdaci po osnovu prava iz oblasti socijane zaštite kod Ministarstva rada i socijalnog staranja u iznosu od 113.704.928,72 € po vrsti izdataka dati su u narednoj tabeli i to:

Tabela 32: Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Prava iz oblasti socijalne zaštite

Eko. klas.	Opis	Zakon o budžetu za 2016. godinu	Tekući budžet	Izvršenje
421	**Prava iz oblasti socijalne zaštite**	**72.225.000,00**	**118.243.444,74**	**113.704.928,72**
4211	Dječiji dodaci	4.800.000,00	4.250.871,00	3.239.636,79
4212	Boračko invalidska zaštita	7.800.000,00	7.544.200,00	6.779.957,31
4213	Materijalno obezbjeđenje porodice	16.200.000,00	12.823.373,74	11.058.811,86
4214	Porodiljska odsustva	17.000.000,00	15.800.000,00	15.584.197,61
4215	Tuđa njega i pomoć	10.300.000,00	19.000.000,00	18.661.932,90
4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama	925.000,00	925.000,00	611.355,54
4217	Izdržavanje štićenika u domovima	3.200.000,00	3.750.000,00	3.747.816,54
4218	Ostala prava iz oblasti socijalne zaštite	12.000.000,00	54.150.000,00	54.021.220,17

Od ukupnog iznosa evidentiranih izdataka izvršena je kontrola tokova gotovine kod Ministarstva rada i socijalnog staranja i kod Centra za socijalni rad Podgorica, Tuzi, Golubovci i Danilovgrad[28] i Centra za socijalni rad Nikšić, Šavnik i Plužine. U narednoj tabeli dat je „osnov“ za plaćanja u 2016. godini:

[28] Centar za socijalni rad Danilovgrad se administrativno osamostalio od Centra za socijalni rad Podgorica u novembru 2016. godine.

Tabela 33: Prava iz oblasti socijalne zaštite - Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Pozicija	Naziv pozicije	Naziv socijalnog davanja	Plaćanja po Socijalnom kartonu od decembra 2015 - novembra 2016. godine	Plaćanja koja nijesu obuhvaćena socijalnim kartonom od decembra 2015 - novembra 2016. godine	Prenešeno centrima, domovima, kao i drugim ustanovama u 2016. godini	Ukupni izdaci
4211	Dječji dodaci	Dodatak za djecu	3.239.636,79	0	0	3.239.636,79
Ukupno			**3.239.636,79**	**0**	**0**	**3.239.636,79**
4212	Boračko-invalidska zaštita	Lična i porodična invalidnina	3.801.252,91			3.801.252,91
		Materijalno obezbjeđenje boraca	2.769.270,79			2.769.270,79
		Naknade za troškove sahrane korisnika boračko- invalidske zaštite		59.433,54	59.433,54	59.433,54
		Pomoć za rješavanje stambenog pitanja Saveza udrženja penzionera e u skladu sa Zaključkom Vlade CG 08-236			60.000,00	60.000,00
		Plaćanje Opštini Mojkovac za sufinansiranje izgradnje sedam stambenih jedinica za potrebe pojedinaca i porodica čija je imovina izgorjela u požaru (Anex I Memoranduma br 023-83/16-2 od 11.02.2016)			90.000,00	90.000,00
Ukupno			**6.570.523,70**	**59.433,54**	**209.433,54**	**6.779.957,24**
4213	Materijalno obezbjeđenje porodice	Pravo na troškove prevoza djece i mladih sa posebnim	191.257,22			191.257,22
		Naknade za materijalno obezbjeđenje	9.805.194,69			9.805.194,69
		Naknade za troškove sahrane korisnika materijalnog	173.894,95	20.978,43	20.978,43	194.873,38
		Pravo na povlasticu na putovanje lica sa invaliditetom	828.962,30	5.354,45	5.354,45	834.316,75
		Naknade za raseljena i interno raseljena lica iz bivših republika i naknade u skladu sa zakonom o azilu		23.068,27	23.168,27	23.168,27
		Ostalo		10.001,55	10.001,55	10.001,55
Ukupno			**10.999.309,16**	**59.402,70**	**59.502,70**	**11.058.811,86**
4214	Porodiljska odsustva	Naknada po osnovu rođenja djeteta	2.931.885,57			2.931.885,57
		Naknada za novorođeno dijete	788.849,89			788.849,89
		Refundacije za porodiljsko odsustvo i refundacija naknade zarada za rad sa polovinom punog radnog vremena		11.792.456,81	11.792.456,81	11.792.456,81
		Naknade za raseljena lica koja ispunjavaju uslove za ostvarivanje prava iz porodiljskog odsustva		1.202,60	1.202,60	1.202,60
		Plaćanje za materijalne troškove centrima za socijalni rad			69.802,74	69.802,74
Ukupno			**3.720.735,46**	**11.793.659,41**	**11.863.462,15**	**15.584.197,61**
4215	Tuđa njega i pomoć	Lična invalidnina	3.016.670,23			3.016.670,23
		Dodatak za njegu i pomoć	11.965.774,01			11.965.774,01
		Naknada roditelju ili staratelju - njegovatelju lica koje je korisnik	3.678.590,42			3.678.590,42
		Dodatak za njegu i pomoć raseljenom licu		898,24	898,24	898,24
Ukupno			**18.661.034,66**	**898,24**	**898,24**	**18.661.932,90**
4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama	Naknade za ishranu djece u predškolskim ustanovama		251.814,33	251.814,33	251.814,33
		Naknada za za vaspitače koji su boravili sa djecom u toku odmora		9.550,00	9.550,00	9.550,00
		Naknada JU Lovćen Bečići za boravak djece korisnika		347.653,22	347.653,22	347.653,22
		Naknada Institutu Simo Milošević za rehabilitaciju djece korisnika dodatka za njegu i pomoć i ličnu invalidninu		2.337,99	2.337,99	2.337,99
Ukupno			**0**	**611.355,54**	**611.355,54**	**611.355,54**
4217	Izdržavanje štićenika u domovima	Izdržavanje štićenika u ustanovama van Crne Gore		225.254,53	225.254,53	225.254,53
		Naknada za pružanje usluga za porodični smještaj i hraniteljstvo		1.460.229,61	1.460.229,61	1.460.229,61
		Naknade za smještaj, rehabilitaciju i resocijalizaciju korisnika psihoaktivnih supstanci za ustanovu Kakaritska gora		33.205,00	33.205,00	33.205,00
		Izdržavanje štićenika u domovima socijalne i dječje zaštite po pristiglim fakturama		1.660.646,61	1.660.646,61	1.660.646,61
		Naknade za boravak štićenika u dnevnim centrima po pristiglim		268.341,27	268.341,27	268.341,27
		Naknada za manifestacije štićenika u DD Bijela		3.530,00	3.530,00	3.530,00
		Naknada za multidisciplinarni centar PAMARK		86.362,45	86.362,45	86.362,45
		Ostalo		10.247,07	10.247,07	10.247,07
Ukupnou			**0**	**3.747.816,54**	**3.747.816,54**	**3.747.816,54**
4218	Ostala prava	Naknada majkama po osnovu rođenja troje ili više djece	54.021.220,17			54.021.220,17
Ukupno			**54.021.220,17**	**0**	**0**	**54.021.220,17**
UKUPNO			**97.212.459,94**	**16.272.565,97**	**16.492.468,71**	**113.704.928,65**

Ministarstvo rada i socijalnog staranja vršilo je plaćanja u iznosu od 97.212.459,94 €, ili 85,5% ukupnih socijalnih davanja, na osnovu podataka iz „socijalnog kartona“. Podaci iz socijalnih kartona popunjenih od strane centara za socijalni rad sumiraju se u mjesečne rekapitulacije po vrsti prava, na osnovu kojih Ministarstvo rada i socijalnog staranja sačinjava rješenja za rezervaciju sredstava po vrstama socijalnih davanja i vrši prenos sredstava na prelazne bankarske račune, odnosno korisnicima socijalnih davanja. Uvidom u mjesečne rekapitulacije izvedene iz sistema „socijalni karton“ za period decembar 2015. – decembar 2016. godine, utvrđeno je da su sva prava socijalnih davanja plaćena sa Glavnog računa trezora po vrsti prava i to:

Tabela 34: Obaveze po socijalnom kartonu, po vrsti prava, za period decembar 2015. novembar 2016. godine

Pozicija	Vrsta prava	Socijalni karton	Izvršeno
4211	Dječji dodaci	3.239.636,79	3.239.636,79
4212	Boračko invalidska zaštita	6.570.523,70	6.570.523,70
4213	Materijalno obezbjeđenje porodice	10.999.309,16	10.999.309,16
4214	Porodiljska odsustva	3.720.735,46	3.720.735,46
4215	Tuđa njega i pomoć	18.661.034,66	18.661.034,66
4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama	0	0
4217	Izdržavanje štićenika u domovima	0	0
4218	Ostala prava iz oblasti socijalnih davanja	54.021.220,17	54.021.220,17
	Ukupno	**97.212.459,94**	**97.212.459,94**

Sredstva u iznosu od 16.492.468,71 €, odnose se na prenos sredstava centrima za socijalni rad, domovima socijalne i dječje zaštite i dnevnim centrima, na ime isplate prava socijalne i dječje zaštite. Centri za socijalni rad, domovi socijalne i dječje zaštite i dnevni centri, kao i druge ustanove šalju mjesečne zahtjeve po vrstama prava socijalnih davanja Ministarstvu rada i socijalnog staranja, koje sačinjava rješenja za prenos sredstava. Sredstva isplaćena na teret pozicije 421-Prava iz oblasti socijalne zaštite, koja nijesu obuhvaćena socijalnim kartonom, data su u narednoj tabeli po vrsti socijalnih davanja i to:

Tabela 35: **Isplaćena sredstva za socijalna davanja koja nijesu obuhvaćena socijalnim kartonom**

Pozicija	Vrsta prava	Plaćanja koja nijesu obuhvaćena socijalnim kartomom
4211	Dječji dodaci	0
4212	Boračko invalidska zaštita	209.433,54
4213	Materijalno obezbjeđenje porodice	59.502,70
4214	Porodiljska odsustva	11.863.462,15
4215	Tuđa njega i pomoć	898,24
4216	Ishrana djece u predškolskim ustanovama	611.355,54
4217	Izdržavanje štićenika u domovima	3.747.816,54
4218	Ostala prava iz oblasti socijalnih davanja	0
	UKUPNO	**16.492.468,71**

Uvidom u zahtjeve ustanova za socijalni rad i mjesečna rješenja za plaćanja socijalnih davanja utvrđeno je da su izvršena plaćanja u iznosu od 219.902,74 € koja se ne odnose na socijalna davanja već na:

- sredstva u iznosu od 60.000,00 € prenešena su naime pomoći Savezu udruženja penzionera Crne Gore za rješavanje stambenog pitanja, u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-236 i teretila su poziciju 4212-Boračko invalidska zaštita.
- sredstva u iznosu od 90.000,00 € prenešena su Opštini Mojkovac za sufinansiranje izgradnje sedam stambenih jedinica za potrebe pojedinaca i porodica čija je imovina izgorjela u požaru (Anex I Memoranduma broj 023-83/16-2 od 11.02.2016. godine) sa pozicije 4212-Boračko invalidska zaštita.
- sredstva u iznosu od 69.802,74 € namijenjena za materijalne troškove centrima za socijalni rad Podgorica, Nikšić i Bar prenešena su sa pozicije 4214–Porodiljska odsustva.

Na taj način su iskazani izdaci u većem iznosu i to: Boračko invalidska zaštita u iznosu od 150.000,00€, Materijalno obezbjeđenje porodice u iznosu od 100,00 € i Porodiljska odsustva u iznosu od 69.802,74 €.

Centri za socijalni rad - Kao što je navedeno, pored kontrole izdataka za socijalna davanja kod Ministarstva rada i socijalnog staranja, izvršena je kontrola tokova gotovine kod Centra za socijalni rad Podgorica, Tuzi, Golubovci i Danilovgrad[29] i Centra za socijalni rad Nikšić, Šavnik i Plužine. Centri za socijalni rad, pored vođenja socijalnog kartona, dostavljaju Ministarstvu rada i socijalnog staranja mjesečne zahtjeve za isplatu prava socijalnih za rad sa polovinom punog radnog vremena i zahtjeve za materijalne troškove. Na kraju perioda centrima je po ovom osnovu prenijeto više sredstava od zahtijevanih u iznosu od 53.000,00 €. Navedena sredstva su teretila poziciju 4214-Porodiljska odsustva umjesto izdatke za materijalne troškove, što nije u skladu s članom 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. davanja koja nijesu obuhvaćena socijalnim kartonom i zahtjeve za materijalne troškove za rad centara. Na osnovu zahtjeva centara za socijalni rad Ministarstvo rada i socijalnog staranja sačinjava rješenja i prenosi sredstva centrima, koji ih evidentiraju u svojim poslovnim knjigama.

Revizijom je obuhvaćena kontrola izdataka kod centara za socijalni rad upoređujući plaćanja po liniji izdataka od strane Ministarstva rada i socijalnog staranja sa evidencijom kod centara za socijalni rad. Uvidom u mjesečne zahtjeve Centra za socijalni rad Podgorica i Nikšić za socijalno pravo 4214 – Porodiljsko odsustvo (koje obuhvata refundaciju naknade zarada za porodiljsko odsustvo i

[29] Centar za socijalni rad Danilovgrad se administrativno osamostalio od Centra za socijalni rad Podgorica u novembru 2016. godine.

refundaciju naknade zarada za rad sa polovinom punog radnog vremena) i rješenja Ministarstva rada i socijalnog staranja za plaćanja sa Glavnog računa trezora, odnosno prenos sredstava centrima, kao i knjiženja u njihovim glavnim knjigama, utvrđeno je da je Ministarstvo rada i socijalnog staranja spajalo zahtjeve za refundaciju naknada zarada za porodiljsko odsustvo i refundaciju naknada zarada.

Preporučuje se Ministarstvu rada i socijalnog staranja da plaćanje izdataka vrši u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i da ne terete socijalna davanja sa izdacima koji nijesu iz oblasti socijalne zaštite.

5.2.2. Prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja - U narednoj tabeli dati su ostvareni izdaci po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja za 2015. i 2016. godinu i to:

Tabela 36: Pregled izdataka po osnovu prava iz oblasti penzijskog i invalidskog osiguranja

Opis	2015	2016
	Ostvareni izdaci	Ostvareni izdaci
Starosna penzija	222.428.711,02	227.282.267,59
Invalidska penzija	67.308.144,72	65.847.351,38
Porodične penzije	76.132.211,80	76.832.229,84
Naknade	9.434.280,43	9.038.078,89
Dodaci	2.268.163,00	2.160.700,30
Ostala prava	9.467.385,68	9.654.847,43
Ukupno	**387.038.896,65**	**390.815.475,43**

5.3. Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru

Zakonom o budžetu za 2016. godinu sredstva za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru planirana su u iznosu od 146.359.540,05 €, a rebalansom budžeta 170.991.948,05 €. Preusmjeravanjem sredstava plan je uvećan za 468.064,62 €, tako da raspoloživa sredstva iskazana planom tekućeg budžeta iznose 171.460.012,67 €. Ostvareni izdaci iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 171.815.385,72 €. Kontrolom navedenih izdataka, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, utvrđeno je:
Uprava za mlade i sport (431) - Raspoloživa budžetska sredstava planirana za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznose 8.653.596,00 €, a ostvareni izdaci 8.107.455,95 € i odnose se na:

- **Transfere institucijama kulture i sporta (4313) –** Izdaci u iznosu 7.450.460,00 € odnose se na isplate sportskim subjektima po osnovu Konkursa za sufinansiranje sportskih subjekata kao i isplate po osnovu rješenja potpisanih od strane ministra, a na osnovu zahtjeva sportskih ogranizacija. Uvidom u rad Komisije za raspodjelu sredstava sportskim subjektima utvrđeno je da Komisija nije donijela Poslovnik o radu što je bila u obavezi shodno članu 5 Pravilnika o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima[30]. Po osnovu Konkursa o sufinansiranju programa sportskih subjekata za 2016. godinu i Predloga odluke o sufinansiranju programa sportskih subjekata za 2016. godinu isplaćeno je 3.913.150,00€. Sredstava u iznosu od 3.537.310,00 € dodijeljena su na osnovu rješenja potpisanih od strane ministra, a na osnovu zahtjeva sportskih klubova za pomoć u finansiranju za potrebe međunarodnih takmičenja. Uprava je vršila avansne uplate sportskim subjektima u iznosu od 581.500,00 € prije donošenja Odluke o raspodjeli sredstava sportskim subjektima po osnovu Konkursa. Uprava za sport vršila je plaćanja za usluge organizacije konferencije i participacije za konferencije sa grupe računa 431- Transferi institucijama, a trebala je sa grupe 414 – Rashodi za usluge, dok je plaćanja za održavanje objekata trebala vršiti sa grupe 415 – Rashodi za tekuće održavanje.

[30] „Sl.list CG“ br.16/14

- **Ostale transfere pojedincima (4318) -** Izdaci u iznosu od 605.800,00 € odnose se na isplate naknada za 56 lica kao vrhunski sportisti i isplate naknada za 8 lica na ime sportskih invalidnina.
- **Ostale transfere institucijama (4319) -** Izdaci u iznosu 51.195,95 € odnose se na uplate institucijama. Sa ove grupe računa plaćeni su i računi dobavljačima i to: račun broj 1062/2016 od 31.12.2016. godine na iznos od 3.975,95 € za usluge organizacije konferencije, račun broj 30/6 od 13.06.2016. godine u iznosu od 2.000,00 € na ime participacije konferencije i račun broj 76/2016 od 17.06.2016. godine u iznosu od 1.428,00 €. Usluge organizovanja konferencije trebalo je platiti sa grupe računa 414–Rashodi za usluge, dok usluge održavanje objekata sa grupe računa 415–Rashodi za tekuće održavanje.

Preporučuje se Upravi za sport da raspodjelu sredstava vrši na osnovu javnog konkursa u skladu s članom 3 Pravilnika o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima i kontrolu nad realizacijom, kao i da plaćanje izdataka vrši u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznose 7.101.857,36 €, a ostvareni izdaci 7.099.365,70 € i odnose se na:

- **Ostale transfere pojedincima (4318)** u iznosu od 2.644.440,33 € i to za:
  - Staračke naknade u iznosu od 2.517.423,60 €.
  - Poštanske usluge u iznosu od 53.590,61 €, što nije u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.
  - Naknade za rad za zaposlena i nezaposlena lica u iznosu od 25.140,60 €. Revizijom je utvrđeno da su naknade za rad isplaćene za 37 lica od kojih je 19 zaposleno u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja, dok je 18 lica radilo kao volonteri sa kojima nije potpisan ugovor o volonterskom radu, što nije u skladu s članom 12 Zakona o volonterskom radu[31] . Na navedene uplate zaposlenim licima nijesu plaćeni porezi, kako je predviđeno članom 14 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.
  - Isplate zaposlenim i nezaposlenim licima na ime podrške za poboljšanje uslova življenja u iznosu od 11.000,00 €. Revizijom je utvrđeno da je Rješenjem broj 120-6/16-2 od 13.05.2016. godine na ime podrške za poboljšanje uslova življenja za 15 osoba isplaćeno 11.000,00 €. Uvidom u IOPPD obrasce utvrđeno je da je 13 lica bilo zaposleno u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i isplaćeno im je 10.400,00€, a licima koja nijesu zaposlena u Ministarstvu (volonterima) isplaćeno 600,00 €. Na navedene uplate nijesu plaćeni porezi, što nije u skladu sa članom 14 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.
  - Jednokratne socijalne pomoći u iznosu od 9.000,00 €.
  - Isplate sindikalnoj organizaciji u iznosu od 6.050,00 € i
  - Izdaci u iznosu od 22.235,52 € koji nijesu bili predmet kontrole.
- **Ostale transfere institucijama (4319)** u iznosu od 4.454.925,37 € i to za:
  - Plaćanje poreza i doprinosa za socijalno osiguranje u iznosu od 4.148.283,92 €, kao obavezu Vlade Crne Gore prema Duvanskom kombinatu AD u stečaju, utvrđenu Zaključkom broj 08-705 od 09.04.2015. godine.
  - Izmirivanja preostalih potraživanja u iznosu od 169.817,47 € Duvanskom kombinatu na osnovu date Saglasnosti Privrednog suda (St.br.115/10 od 14.03.2016. godine). Navedeni iznos bio je namijenjen Upravi carina na ime preuzimanja akciznih markica za potrebe stečajnog dužnika. Kako do realizacije ove obaveze nije došlo, a stečajni upravnik je u skladu sa zakonom predao proizvodno tehnološku opremu novom kupcu i time je prestala potreba za preuzimanjem markica, Privredni sud je dao saglasnost da se ova sredstva preusmjere na račun Duvanskog kombinata.

[31] "Sl.list CG", br. 026/10, 31/10, 14/12, 48/15

- Za rješavanje zaostalog dijela zarada za 65 lica zaposlenih u Mljekari "Nika" doo, u iznosu od 136.823,98 €, a na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-105 od 22.04.2016. godine.

Ministarstvo nauke (431) - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznose 9.000,00 €, a ostvareni izdaci 2.388.500,00 € i odnose se na: transfere obrazovanju u iznosu od 2.231.923,00 € i ostale transfere pojedincima u iznosu od 156.577,00 €.

- **Transferi obrazovanju (4312) -** Sredstva u iznosu 8.966,67 € isplaćena su po rješenjima Ministarstva nauke, a na osnovu člana 196 stav 1 Zakona o opštem upravnom postupku[32] za sufinansiranje dijela troškova odlaska na doktorske i magistarske studije, za pokriće dijela troškova školarine za specijalističke studije, studije na prestižnim univerzitetima, naučno istraživačke kampove, učešće na evropskom događaju za mlade, studentsko takmičenje u Beču, pomoć za štampanje knjige, takmičare za osvojene nagrade, objavljivanje studijske knjige i druge projekte. Uvidom u zahtjeve za plaćanja utvrđena je nenamjenska potrošnja u iznosu od 2.033,33 €.
- Izdaci u iznosu od 2.222.956,46 € nijesu planirani Zakonom o budžetu za 2016. godinu, a ostvareni izdaci finansirani su iz kredita po Ugovoru o zajmu koji je zaključen između Crne Gore i Međunarodne banke za obnovu i razvoj 22.02.2012. godine, za finansiranje projekta Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost HERIC. Ministarstvo finansija, za potrebe Ministarstva nauke, otvorilo je kod Crnogorske komercijalne banke devizni račun broj 2345011-156-02010658 preko kojeg su vršena plaćanja i to:
  - Sredstva u iznosu od 188.177,38 € prenešena su Biotehničkom fakultetu za projekat Valorizacija crnogorskih katuna kroz održivi razvoj poljoprivrede i turizma po Ugovoru broj 01-648 od 30.03.2015. godine i po Odluci Ministarstva nauke o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanja i razvoja broj 01-646 od 30.03.2015. godine.
  - Sredstva u iznosu od 163.481,91 € prenešena su Univerzitetu Crne Gore, Biotehničkom fakultetu za realizaciju Projekta istraživanja, razvoja i nadzor nad invazivnim i domaćim vrstama komaraca i patogenima koji se mogu prenijeti u Crnoj Gori, po Ugovoru broj 01-1077 od 30.05.2014. godine i po Odluci Ministarstva nauke o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta.
  - Sredstva u iznosu 82.964,09 € prenešena su Elektrotehničkom fakultetu za realizaciju projekta istraživanja i razvoja „NOVI ITC TRENDOVI" zasnovani na značajno manjem broju podataka/mjerenja i njihova primjena u multi medijama, biomedicini i komunikacijama (CS-ICT), po Ugovoru broj 01-1076 od 30.05.2014. godine i Odluci Ministarstva nauke o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanja i razvoja broj 01-1002 od 15.05.2014. godine.
  - Sredstva u iznosu od 1.263.650,02 € prenešena su Elektrotehničkom fakultetu za realizaciju projekta istraživanja i razvoja „Novi ITC TRENDOVI" zasnovani na značajno manjem broju podataka/mjerenja i njihova primjena u multi medijima, biomedicini i komunikacijama (CS-ICT), po Ugovoru broj 01-1076 od 30.05.2014. godine i po Odluci Ministarstva nauke o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanja i razvoja broj 01-1002 od 15.05.2014. godine.
  - Sredstva u iznosu 70.419,86 € prenešena su Elektrotehničkom fakultetu za realizaciju naučno istraživačkog projekta „CENTAR USPJEŠNOSTI U BIO INFORMATICI-BIOICT", po Ugovoru broj 01-1091 od 30.05.2014. godine i po Odluci Ministarstva nauke o dodjeli statusa CENTRA USPJEŠNOSTI broj 01-1001 od 15.05.2014. godine.
  - Sredstva u iznosu od 186.684,46 € prenešena su Univerzitetu Mediteran - Fakultetu za informacione tehnologije za realizaciju projekta istraživanja i razvoja „Izgradnja mjerne stanice za istraživanje atmosferskih pražnjenja na planini Lovćen" (LAMS) po Odluci

[32] „Sl.list CG" br.60/03 i 32/11

Ministarstva nauke o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanje i razvoj broj 01-647 od 30.03.2015. godine.

- Sredstva u iznosu od 199.985,05 € prenešena su Kliničkom centru Crne Gore za implementaciju projekta HLA tipizacija i HLA laboratorija u Crnoj Gori (HLA-MNE) po Ugovoru broj 2322/2 od 05.10.2015. godine zaključenom između Ministarstva nauke, Ministarstva zdravlja i Kliničkog centra Crne Gore po Odluci Ministarstva nauke i Ministarstva zdravlja o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanja i razvoja broj 01-2322 i broj 01-404-144/2015 od 02.10.2015. godine.
- Sredstva u iznosu od 67.593,59 € prenešena su Pomorskom fakultetu iz Kotora po Ugovoru broj 01-1084 od 30.05.2014. godine zaključenom između Ministarstva nauke i Univerziteta Crne Gore, Fakultet za pomorstvo. Predmet Ugovora je realizacija projekta istraživanja i razvoja, primjena i promocija koncepta održivog razvoja na AD MARINA BAR (SUST-MARINA), koji se finansira u okviru projekta „Visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost“ po Odluci Ministarstva nauke broj 01-1062 od 29.05.2014. godine o dodjeli naučno istraživačkog granta za realizaciju projekta istraživanja i razvoja.

- **Ostali transferi (4318)** iznose 156.577,00 € i isplaćeni su iz sredstava kredita Ministarstva nauke za realizacija „Projekta visoko obrazovanje i istraživanje za inovacije i konkurentnost“(HERIC), na ime odobrenih stipendija. Stipendije odobrene do 2.400,00 € isplaćene su u neto iznosu, a na iznose preko 2.400,00 € obračunat je pripadajući porez u iznosu od 5.831,25 € i opštinski prirez u iznosu od 874,70 €. Stipendije su isplaćivane u ratama uz prethodno dostavljene zahtjeve za plaćanje od strane Visokog obrazovanja i istraživanja za inovacije i konkurentnost (INVO).

Revizijom izdataka Transferi institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, kod uzorkom odabranih potrošačkih jedinica, utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na:

- Nenamjensku potrošnju kod Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u iznosu od 53.590,61 € i Ministarstva nauke u iznosu 2.033,33 €, što nije u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. Uvidom u IOPPD obrasce, za mjesece u kojima su vršena plaćanja, utvrđeno je da je od navedenih 37 lica, 19 zaposleno u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja, dok je 18 lica nezaposleno i angažovani su kao volonteri. Za 19 lica, zaposlenih u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja isplaćeno je 11.540,40 € i za iste ne postoji dokaz o povećanom obimu posla ili neki drugi dokaz kao osnov za isplaćene naknade za rad. Navedene naknade trebalo je isplatiti sa grupe računa 412–Ostala lična primanja. Na navedene uplate zaposlenim licima nijesu plaćeni porezi, kako je predviđeno članom 14 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.
- Ministarstvo poljoprivrede nije potpisalo ugovor o volonterskom radu sa 18 lica koji su radili kao volonteri, što nije u skladu s članom 12 Zakona o volonterskom radu.
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je Rješenjem broj 120-6/16-2 od 13.05.2016. godine, na ime podrške za poboljšanje uslova življenja za 15 osoba isplatilo 11.000,00 €. Uvidom u IOPPD obrasce utvrđeno je da je 13 lica bilo zaposleno u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i da im je isplaćeno 10.400,00 €, a licima koja nijesu zaposlena u Ministarstvu (volonterima) isplaćeno je 600,00€.

Preporučuje se Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Ministarstvu nauke da plaćanja vrše u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, da Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja isplate naknada vrši u skladu sa Zakonom o zaradama u javnom sektoru i Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i da sa volonterima potpisuje ugovor o volonterskom radu u skladu s članom 12 Zakona o volonterskom radu. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je u obavezi da raspodjelu sredstava zaposlenim po osnovu poboljšanja uslova življenja isključivo vrši na osnovu zakonom utvrđenih procedura.

Ministarstvo prosvjete - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznose 12.990.500,00 €, a ostvareni izdaci 12.282.323,76 €. Na kontrolisanom uzorku od 33,77% utvrđeno je da su vršena sljedeća plaćanja i to za:

- Zarade za zaposlene po osnovu Vladinog programa za stručno osposobljavanje, smještaj studenata i gostujućih profesora Univerziteta Crne Gore u iznosu od 502.667,28 €.
- Stipendije za talentovane učenike i djecu poginulih i povrijeđenih u nesreći na Bioču u iznosu od 407.823,66 €.
- Plaćanje udžbenika Zavodu za udžbenike i nastavna sredstva u iznosu od 269.483,32 €.
- Jednokratne socijalne pomoći u iznosu od 108.575,00 €.
- Prevoz učenika u iznosu od 58.817,87 €.
- Isplatu otpremnine u iznosu od 10.382,04 €.
- Ostalo u iznosu od 61.116,68 €.

Agencija za promociju stranih investicija - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru iznose 120.000,00 €, koliko iznose i ostvareni izdaci. Sredstva u iznosu od 120.000,00 € prenešena su Agenciji za promociju stranih ulaganja za pokrivanje troškova u skladu sa Zakonom o budžetu za 2016. godinu.

5.4. Kapitalni izdaci

Ministarstvo finansija - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za kapitalne izdatke iznose 3.000,00€, a ostvareni izdaci 1.426,00 € i odnose se na izdatke za opremu. Zahtjevi za plaćanja uredno su potpisani od strane službenika za odobravanje i službenika za ovjeravanje u skladu sa procedurom ustanovljenom pravilnikom „Interna procedura procesa evidentiranja i plaćanja ulaznih faktura“ i Upustvom o radu državnog trezora.

Uprava za mlade i sport - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za kapitalne izdatke iznose 12.000,00 €, a ostvareni izdaci 3.390,13 € i odnose se na kupovinu kancelarijskog namještaja i sistema za identifikaciju zaposlenih. Nalozi za plaćanje potpisani su od strane službenika za odobravanje i službenika za ovjeravanje, a izdaci su plaćeni u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za kapitalne izdatke iznose 1.761.000,00 €, a ostvareni izdaci 1.740.117,99 €. Revizijom je kontrolisan uzorak od 40,50% ostvarenih izdataka i utvrđeno je:

- Da je na ime finansijske podrške izgradnji vodovoda na seoskim područjima uplaćeno 115.687,84€ i to 70.000,00€ na osnovu Programa podsticanja projekata u vodoprivredi za 2016. godinu, koji je donešen u februaru mjesecu 2016. godine i 45.687,84 € na osnovu dopisa mjesnih zajednica ili opština.
- Da je u okviru Programa podsticanja projekata u vodoprivredi za 2016. godinu izvršena avansna uplata sredstava u iznosu od 40.000,00 € dobavljaču Eco Aqua Consulting za izradu Plana izgradnje irigacionih sistema sa kojim je zaključen Ugovor broj 73/16 od 21.11.2016. godine. Članom 4 Ugovora utvrđena je vrijednost u iznosu od 40.000,00 €, dok je članom 6 ugovoren način plaćanja i to da Naručilac posla uplati avansno 30% ugovorene vrijednosti po potpisivanju ugovora, 60% nakon završetka predmetne usluge i 10% nakon dobijene potvrde o validnosti posla od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja. Ministarstvo je izvršilo avansnu uplatu u iznosu od 40.000,00 €, što nije u skladu s članom 6 Ugovora i s tačkom 25 Uputstva o radu Državnog trezora.
- Da su iz sredstava Agrobudžeta za 2016. godinu isplaćena sredstva u iznosu od 80.837,29 €, na ime podrške za održivo korišćenje planinskih pašnjaka i podrške za upravljanje stajskim đubrivom.
- Da je isplaćen iznos od 150.000,00 € na osnovu dopisa mjesnih zajednica i opština na ime finansijske podrške za izgradnju i obnavljanje lokalne infrastrukture.
- Da je iznos sredstava od 72.400,00 € utrošen za adaptaciju i održavanje građevinskih objekata.

- Da je iznos od 13.177,60 € za nabavku računarske opreme, sa kojim je zaključen Ugovor o nabavci računara i računarske opreme broj 406-23/16-6 od 08.11.2016. godine.
- Da je, na osnovu Sporazuma o saradnji iz decembra 2016. godine sa DOO Inovaciono preduzetnički centar Tehnopolis, uplaćeno 20.000,00 € na ime opremanja biohemijske laboratorije.
- Da je za ostale troškove plaćeno 40.269,94 € u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Ministarstvo nauke - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za kapitalne izdatke iznose 100.920,00 €, a ostvareni izdaci 100.965,05 € i odnose se na izdatke za opremu. Revizijom, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je iznos od 90.000,00 € plaćen za nabavku opreme za potrebe Tehnopolisa iz Nikšića, a odnosi se na finansiranje zajedničkog projekta koji je finansiran iz sredstava Ministarstva nauke u iznosu od 90.000,00 €, Ministarstva poljoprivrede u iznosu od 25.000,00 €, Opštine Nikšić u iznosu od 12.000,00 €, Investiciono razvojnog fonda u iznosu od 10.000,00 € i Tehnopolisa u iznosu od 1.300,00 €.

Uprava carina - Raspoloživa budžetska sredstva planirana za kapitalne izdatke iznose 83.693,67 €, a ostvareni izdaci 55.996,20 € i odnose se na: izdatke za opremu u iznosu od 53.771,40 € i na izdatke za investiciono održavanje u iznosu od 2.224,80 €.

- Izdaci za opremu u iznosu od 53.771,40 € odnose se na:
  - Nabavku kompjuterske, kancelarijske, telekomunikacione i ostale opreme u iznosu od 33.490,49 € u skladu sa Ugovorom o javnoj nabavci broj 08-10706 od 04.07.2016. godine. Plaćanje je vršeno po računu broj 1722/2016 od 12.09. 2016. godine i na osnovu sačinjenog Zapisnika o primopredaji robe broj 500/62 od 09.09.2016. godine. Predmet ugovora je nabavka desktopa, laptopa, računara, štampača, memorije i procesora prema tenderskoj dokumentaciji za otvoreni postupak za nabavku računarske opreme broj 08-9667od 14.06.2016. godine i Odluci o izboru najpovoljnije ponude.
  - Nabavku telekomunikacione opreme u iznosu od 14.469,21 €, prema tenderskoj dokumentaciji za otvoreni postupak za nabavku računarske opreme broj 08-8108 od 18.05.2016. godine i Odluci o izboru najpovoljnije ponude broj 08-9567 od 14.06.2016. godine i prema Ponudi broj 08-9223 od 10.06.2016. godine na osnovu Ugovora broj 07-10705 od 04.07.2016. godine.
  - Nabavku sistema za video-nadzor u iznosu od 2.293,59 €, po računu broj 0173 od 27.12.2016. godine i na osnovu Zapisnika o primopredaji broj 06-D-383/1.
  - Nabavku neposrednim sporazumom kancelarijske opreme u iznosu od 2.112,72 €, koji je plaćen po dostavljenim računima i prethodno sačinjenim zapisnicima o primopredaji robe.
  - Nabavku kopir aparata, skenera i štampača u iznosu od 1.382,00 €, koji je plaćen po ispostavljenom računu broj 16-311-000082 od 31.12.2016. godine, sa izdatka 4199- Ostalo, a trebalo je sa grupe računa 4415- Izdaci za opremu.
  - Nabavku radijatora u iznosu od 204,00 € po ispostavljenoj fakturi broj 2521 od 30.12.2016. godine sa izdatka 4199-0stalo, a trebalo je sa grupe računa 4415- Izdaci za opremu.

Uprava carina je nabavku opreme u iznosu od 1.586,00 € plaćala sa grupe računa 4199-Ostalo, a trebalo je sa grupe računa 4415- Izdaci za opremu u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

5.5. Pozajmice i kredit

Raspoloživa sredstva tekućim budžetom planirana za Pozajmice i kredite iznose 2.978.000,00 €, a ostvarena su u iznosu 2.868.099,30 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 37: Plan i izvršenje sredstava namijenjenih za izdatke - Pozajmice i kredite

	Opis	Iznos
1	Zakon o budžetu za 2016. godinu	2.350.000,00
2	Uvećanje Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2016. godinu	200.000,00
3	Umanjenje Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2016. godinu	-
4	Uvećanje putem preusmjeravanja	428.000,00
5	Umanjenje putem preusmjeravanja	-
6	Raspoloživa sredstva tekućim budžetom	2.978.000,00
7	Izvršeno	2.868.099,30
8	Izvršeno/planirano x100	96,31

Ostvareni izdaci odnose se na pozajmice i kredite pojedincima u iznosu od 1.517.202,00 € i na ostale pozajmice i kredite u iznosu od 1.350.897,30 €. Izdaci iskazani na poziciju 4515 – Ostale pozajmice i krediti u iznosu od 1.350.897,30 €, odnose se na izdatke nastale kod potrošačkih jedinica: Sredstva za rješavanje stambenih potreba u iznosu od 1.107.999,33 €, Zavoda za zapošljavanje Crne Gore u iznosu od 160.000,00 € i Državne revizorske institucije u iznosu od 82.897,97 €.

Sredstva za rješavanje stambenih potreba - Sredstva za rješavanje stambenih potreba izvršena su preko Uprave za imovinu u iznosu od 1.107.999,30 € i odnose se na isplate po odlukama Komisije za stambena pitanja, date kredite za poboljšanje uslova stanovanja, plaćanja po osnovu zakupa službenih stanova i ostale troškove vezane za rješavanje stambenih potreba. U skladu sa odlukama Komisije za stambena pitanja, sa korisnicima sredstava kredita za poboljšanje uslova stanovanja zaključeni su ugovori o vraćanju kredita. Komisija za stambena pitanja Zaključkom broj 08-004-1361 od 22.07.2015. godine, utvrdila je da se sredstva kredita koja su odobrena za poboljšanje uslova stanovanja u iznosima od 4.000,00 € mogu dodijeliti bez obaveze kreditnog zaduženja. Na osnovu Odluke o načinu i kriterijumima za rješavanje stambenih potreba funkcionera, u skladu sa Uredbom o uslovima i načinu korišćenja stanova za službene potrebe u svojini Crne Gore, Komisija za rješavanje stambenih potreba donijela je zaključke kojim je zadužila Upravu za imovinu da u skladu sa svojim nadležnostima zaključi ugovore o zakupu stana radi davanja na korišćenje za službene potrebe. Sredstva isplaćena po osnovu zakupa stanova za službene potrebe, na osnovu zaključenog ugovora o zakupu stana i aneksa osnovnog ugovora, evidentirana su kao izdatak u iznosu od 32.900,00 €.

Uprava za imovinu, na osnovu odluka Komisije za stambena pitanja, sukcesivno prenosi sredstva sa Glavnog računa trezora na poseban račun Uprave za imovinu broj 510-8095-05 otvoren kod Crnogorske komercijalne banke, sa kojeg vrši isplatu sredstava. Stanje sredstava na 31.12.2015. godine iznosilo je 13.875,81 €, priliv sredstava u 2016. godini 1.107.999,30 €, odliv sredstava 721.466,30 € i stanje sredstava na 31.12.2016 godine 400.408,81 €.

U skladu s tačkom 98 Uputstva o radu državnog trezora[33] sredstva koja se nalaze na prolaznim računima za rješavanje stambenih potreba državnih službenika i namještenika, a evidentirana su u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak i smatraju se izdatkom zbog trajanja normativno pravne procedure dodjele ovih sredstava krajnjim korisnicima.

Zavod za zapošljavanje ostvario je izdatke po osnovu ostalih pozajmica i kredita u iznosu od 160.000,00 €. Izdaci su nastali na osnovu odluka Upravnog odbora o odobravanju kredita iz inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori i to:

- Odlukom broj 01-3457 od 31.03.2016. godine odobrena su kreditna sredstva u iznosu od 65.000,00 € za realizaciju 8 kredita,
- Odlukom broj 01-4876 od 10.05.2016. godine odobrena su kreditna sredstva u iznosu od 30.000,00 € za realizaciju 6 kredita i
- Odlukom broj 01-14620 od 27.12.2016. godine odobrena su kreditna sredstva u iznosu od 65.000,00 € za realizaciju 9 kredita.

[33] Sl. list CG", br.53/14 i 72/15

Realizacija Inoviranog programa za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori putem dodjele kredita čiji je nosilac Zavod za zapošljavanje vrši se preko Atlasmont banke A.D. Podgorica i Prve banke Crne Gore na osnovu Ugovora o komisionom plasmanu kredita i to:

- Ugovor o komisionom plasmanu kredita broj 02-6059 od 08.09.2008. godine, žiro račun broj 505-7500-75, zaključen izmedju Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Atlasmont Banke A.D. Podgorica.
- Ugovor o komisionom plasmanu kredita broj 02-6203 od 12.09.2008. godine, žiro račun broj 535-1-76, zaključen između Zavoda za zapošljavanje Crne Gore i Prve banke Crne Gore A.D. Podgorica.

Upravni odbor Zavoda za zapošljavanje donosi pojedinačne odluke koje glase na nosica odobrenog kredita. Sredstva se prenose na račun ovlašćene banke nakon što banka zaključi ugovor sa korisnikom kredita i dostavi Zavodu zahtjev za prenos sredstava u skladu sa odlukom i zaključenim ugovorom.

5.6. Otplata dugova

Otplata dugova obuhvata izdatke za otplatu duga po osnovu hartija od vrijednosti i kredita rezidentima i nerezidentima, otplatu garancija u zemlji i inostranstvu i otplatu obaveza iz prethodnog perioda. Zakonom o budžetu za 2016. godinu izdaci za otplatu dugova planirani su u iznosu od 393.223.383,51 €, rebalansom budžeta plan je uvećan za 24.627.202,25 €, preusmjeravanjem sredstava za 474.895,78 € i umanjen za 25.000,00 €, tako da raspoloživa sredstva iskazana tekućim budžetom iznose 418.300.481,54 €. Izdaci za otplatu dugova iskazani u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 602.381.893,44 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 38: Izdaci za otplatu dugova

	Opis	Iznos
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	393.223.383,51
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	24.627.202,25
3	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	474.895,78
4	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	25.000,00
5	Tekući budžet	418.300.481,54
6	Izvršenje u 2016. godini	602.381.893,44
7	Izvršeno / tekući budžet	144,01

5.6.1. Otpata duga (461) – Zakonom o budžetu za 2016. godinu na ime izdataka za otplatu duga planirana su sredstva u iznosu od 353.848.628,14 €, a ostvareni izdaci iznose 533.116.186,31 €, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 39: Izdaci za otplatu duga

	Opis	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima 4611	Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima 4612	Ukupno
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	44.675.182,64	309.173.445,50	353.848.628,14
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	-	-	-
3	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	-	-	-
4	Promjene putem preusmjeravanja (minus)	-	-	-
5	Tekući budžet	44.675.182,64	309.173.445,50	353.848.628,14
6	Izvršenje u 2016. godini	225.446.619,98	307.669.566,33	533.116.186,31
7	Izvršeno / tekući budžet	504,64	99,51	150,66

Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima (4611) - Zakonom o budžetu za 2016. godinu na ime izdataka za otplatu hartija od vrijednosti i kredita rezidentima planirana su sredstva u iznosu od 44.675.182,64 €, a iskazani izdaci u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 225.446.619,98 €. Struktura izdataka evidentiranih kod Ministarstva finansija po osnovu izdataka za otplatu kamate i glavnice hartija od vrijednosti i kredita rezidentima data je u narednoj tabeli:

Tabela 40: Otplata i kamata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima

Redni broj	Opis	Kamata rezidentima	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima
1	**Izdaci za kamatu i glavnicu po kreditima kod komercijalnih banaka**	**1.875.122,97**	**28.912.832,72**
	Erste banka	931.879,21	12.119.608,99
	Societe Generale banka	406.462,06	4.065.947,73
	Crnogorska komercijalna abanka	185.503,38	7.727.276,00
	NLB banka	126.095,86	5.000.000,00
	Zirat banka	148.224,04	-
	Prva banka Crne Gore	31.027,50	-
	Universal capital banka	45.930,92	-
2	**Izdaci za kamatu i glavnicu po Državnim zapisima**	**1.426.790,70**	**184.484.300,00**
3	**Izdaci za kamatu i glavnicu po obveznicama Fonda rada**	**185.189,39**	**1.278.019,56**
4	**Izdaci za kamatu i glavnicu po Državnim obveznicama**	**1.248.920,83**	**10.771.467,70**
	Ukupno	**4.736.023,89**	**225.446.619,98**

Izdaci za otplatu glavnice rezidentima u iznosu od 225.446.619,98 € odnose se na:

- izdatke za otplatu kredita komercijalnim bankama u iznosu od 28.912.832,72 €;
- izdatke za otplatu duga po Državnim zapisima u iznosu od 184.484.300,00 €.
- izdatke za otplatu glavnice u iznosu od 1.278.019,56 €, po obveznicama Fonda rada, oznake OBFR, u skladu s Odlukom o emisiji obveznica Crne Gore za isplatu neisplaćenih potraživanja zaposlenih za čijim radom je prestala potreba.
- izdatke u iznosu od 10.771.467,70 €, nastali su po osnovu otplate glavnice po državnim obveznicama GB14.

Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima (4612) - Zakonom o budžetu za 2016. godinu na ime izdataka za otplatu hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima planirana su sredstva u iznosu od 309.173.445,50 €, a iskazani izdaci u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iznose 307.669.566,33 €. U narednoj tabeli dat je pregled izdataka na ime otplate glavnice duga i kamate po uzetim kreditima i hartijama od vrijednosti u inostranstvu i to:

Tabela 41: Otplata glavnice i kamate po kreditima i hartijama od vrijednosti nerezidentima

Kreditor	Ugovorena valuta	Otplata hartija od vrijednosti i kredita rezidentima		Kamata nerezidentima	
		Iznos plaćene glavnice u originalnoj valuti	Iznos plaćene glavnice u €	Iznos plaćene kamate u originalnoj valuti	Iznos plaćene kamate u €
Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB)	€	302.638,66	302.638,66	108.535,24	108.535,24
Credit Suisse	€	38.000.000,00	38.000.000,00	8.619.333,33	8.619.333,33
Češka Exim banka	€	5.122.369,86	5.122.369,86	118.621,19	118.621,19
Deutsche banka	€	30.000.000,00	30.000.000,00	1.468.575,00	1.468.575,00
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	€	1.802.386,82	1.802.386,82	369.660,26	369.660,26
Evropska Zajednica/Komisija	€	1.100.000,00	1.100.000,00	139.233,00	139.233,00
Evropska investiciona banka (EIB)	€	6.980.805,73	6.980.805,73	2.337.756,37	2.337.756,37
Erste banka	€	7.214.433,36	7.214.433,36	816.508,80	816.508,80
EUROFIMA	CHF	2.500.000,00	2.283.939,34	597.400,00	540.891,94
Exim China -Autoput	$	0	0	3.838.898,71	3.482.355,28
Vlada Mađarske	€	1.262.413,54	1.262.413,54	53.435,36	53.435,36
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	€	15.834.013,94	15.834.013,94	2.438.461,43	2.438.461,43
Španski kredit (ICO)	€	452.885,54	452.885,54	42.583,82	42.583,82
Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	SDR	4.192.354,42	5.256.430,41	319.322,49	400.184,34
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KFW)	€	6.781.334,00	6.781.334,00	934.572,83	934.572,83
NATIXIS	€	847.104,00	847.104,00	55.786,43	55.786,43
Steiermarkische Sparkassen	€	2.200.170,96	2.200.170,96	273.167,95	273.167,95
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	€	2.684.605,16	2.684.605,16	1.831.610,08	1.863.923,00
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	CHF	119.298,83	105.608,44	8.889,17	8.137,92
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	NOK	21.775,79	2.249,74	5.390,76	583,27
Zemlje članice Pariskog kluba kreditora	$	1.329.701,70	1.188.873,53	923.253,03	770.702,26
Poljski kredit - Bank Gospodarstwa Krajowego	€	347.275,20	347.275,20	28.016,80	28.016,80
Ukupno			**129.769.538,23**		**24.871.025,82**
EUROBOND	€	177.796.000,00	177.796.000,00	49.198.497,00	49.198.497,00
Ukupno			**307.565.538,23**		**74.069.522,81**
Bankarske naknade i kamate na nepovučena sredstva			104.028,08		2.559.707,15
Ukupno			**307.669.566,31**		**76.629.229,96**

Izdaci za otplatu glavnice po ino kreditima iznose 129.769.538,23 €, a po osnovu plaćene kamate 24.871.025,81 €. Izdaci za otplatu glavnice po osnovu Eurobond obveznica u iznosu od 177.796.000,00€ i kamate u iznosu od 49.198.497,00 € dati su narednoj tabeli i to:

Tabela 42: Eurobond obveznice

Eurobond obveznice	Valuta	Izdaci za otplatu glavnice	Izdaci za kamatu
Joint Lead Manager and Bookrunner	€	141.796.000,00	10.280.210,00
Morgan Stanley	€	36.000.000,00	1.334.287,00
Citigroup Global Markets Limited, Deutsche Bank, Erste Group Bank	€		15.050.000,00
Deutsche Bank, Citi bank, Societe General i Erste bank	€		19.375.000,00
Credit Suisse Securities limited, Deutsche Bank AG, London Branch i Erste Group Bank	€		3.159.000,00
Ukupno		**177.796.000,00**	**49.198.497,00**

Na osnovu međudržavnog Sporazuma Republike Poljske i Crne Gore, na ime finansiranja investicionih projekata u oblasti modernizacije poljoprivrednog sektora, posebno povećanje konkurentnosti i podizanje higijenskih standarda poljoprivredne proizvodnje, Vlada Crne Gore –Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je zaključilo Sporazum o komisionom poslu 20.10.2006. godine (Aneks broj 1 od 09.03.2007. godine) u ukupnom iznosu 6.127.736,56 €, radi davanja kredita za poljoprivredu. Sporazumom je predviđeno da će Crnogorska komercijalna banka u ime i za račun Ministarstva poljoprivrede obavljati sve bankarske poslove u postupku sprovođenja Sporazuma. Crnogorska komercijalna banka je sa Poljskom bankom Bank Gospodarswa Krajowego istovremeno zaključila poseban bankarski aranžman za sprovođenje navedenog Sporazuma na osnovu kojeg će ove banke u svojim poslovnim knjigama otvoriti kreditne račune u eurima. Sporazumom se predviđa da je Ministarstvo poljoprivrede dužno da raspiše konkurs o dodjeli kreditnih sredstava krajnjim korisnicima pravnim i fizičkim licima u iznosu od 2.454.280,00 €. U procesu revizije, utvrđeno je i da je iz navedenih sredstava Ministarstvo poljoprivrede finansiralo nabavku hladnjače (kredit broj 871-88-3/2008) za potrebe Preduzeća AD "Plodovi Crne Gore" Mataguži u iznosu 435.006,64 €.

U procesu revizije Ministarstvo finansija je dostavilo revizoru obavještenja Crnogorske komercijalne banke (CKB broj 20125-16 od 19.05.2016. godine i CKB broj 38491-16 od 29.11.2016. godine) o dospjelim iznosima glavnice i kamate za plaćanja u 2016. godini, u ukupnom iznosu od 375.292,00 € (347.275,20 € glavnice i 28.016,80 € kamate). U dopisima je navedeno da će se plaćanje navedenih dospjelih obaveza vršiti sa računa Ministarstva finansija otvorenog u Crnogorskoj komercijalnoj banci broj 2345011-47-02010658. Takođe, obavještenjem Crnogorske komercijalne banke od 29.11.2016. godine napomenuto je da je prijevremeno plaćena glavnica i kamata u iznosu od 469.423,38€ i da će navedeni iznos biti prenešen na račun poljske banke za plaćanje dospjelih obaveza.

Uvidom u analitičku karticu bankarskog računa Ministarstva finansija 2345011-47-02010658, u periodu od 01.01.2016. godine do 31.12.2016. godine na navedeni bankarski račun ostvaren je priliv u iznosu od 1.344.001,08 € i odliv 844.830,95 €, pri čemu priliv uključuje i sredstva u iznosu od 40.575,58 € koja se odnose na uplatu Ministarstva poljoprivrede sa pozicije 4181-Subvencije za proizvodnju i pružanje usluga. Stanje i promet sredstava na računu broj 2345011-47-02010658, otvorenom kod Crnogorske komercijalne banke dato je u narednoj tabeli:

Tabela 43: Stanje i promet sredstava na računu broj 2345011-47-02010658 kod CKB

Opis	Stanje na 31.12.2015. godine	Prilivi	Odlivi	Stanje na 31.12.2016. godine
Stanje na 31.12.2015. godine	264.803.38			
Uplate po zaključenim kreditnim ugovorima		527.822,90		
Povraćaj od strane poljske banke zbog prenosa prijevremeno uplaćenih sredstava od strane CKB-a		465.799,22		
Uplate Ministarstva poljoprivrede		40.575,58		
Prenos poljskoj banci dospjele glavnice i kamate u 2016. godini			379.031,73	
Prenos poljskoj banci prijevremeno uplaćenih sredstava po osnovu otplate kamate i glavnice od strane zajmoprimaca			465.799,22	
Stanje na 31.12.2016. godine				4.99170,13
Ukupno	**264.803,38**	**1.079.197,70**	**844.830,95**	**499.170,13**

Ministarstvo finansija je vršilo plaćanja u iznosu od 830.814,75 € koja nijesu u skladu s članom 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i to:

- sa pozicije 4612- Otplata hartija od vrijednosti i kredita nerezidentima na ime kontribucije za budžet Savjeta Evrope za 2016. godinu i na ime naknade za uvećanje kvote održavanja minimalnog salda na MMF računu broj 1 u iznosu od 104.028,08 €.
- sa pozicije 4162-Kamata nerezidentima na ime naknade za održavanje računa za zlato, naknade za troškove pravnih usluga i roadshow i ostale bankarske naknade u iznosu od 726.786,67 €.

Potrebno je da se tekući izdaci i bankarske naknade plaćaju sa grupe računa u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

5.6.2. Otplata obaveza iz prethodnog perioda (463) - Zakonom o budžetu za 2016. godinu izdaci za otplatu obaveza iz prethodnog perioda planirani su u iznosu od 39.374.755,37 €, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu u iznosu od 64.001.957,62 €, dok su raspoloživa sredstva, poslije preusmjeravanja, iznosila 64.451.853,40 €. U 2016. godini izdaci po osnovu otplate obaveza iz prethodnog perioda iznose 69.265.707,13 €, ili 7,47% više od planom predviđenih sredstava, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 44: Izdaci za otplatu obaveza iz prethodnog perioda

	OPIS	IZNOS
1	Utvrđeno Zakonom o budžetu za 2016. godinu	39.374.755,37
2	Uvećanje sredstava rebalansom budžeta	24.627.202,25
3	Promjene putem preusmjeravanja (plus)	474.895,78
4	Promjene putem preusmjeravanja(minus)	25.000,00
5	Tekući budžet	64.451.853,40
6	Izvršenje u 2016. godini	69.265.707,13
7	Izvršeno / tekući budžet	107,47

Ostvareni izdaci u iznosu od 69.265.707,13 €, odnose se na obaveze po osnovu sudskih odluka u iznosu od 28.372.596,10 € i na ostale obaveze u iznosu od 40.893.111,03 €. Izdaci po osnovu sudskih odluka u iznosu od 28.372.596,10 € izvršeni su na teret potrošačkih jedinica koje su uzrokovale te troškove i to:

Tabela 45: Izdaci po osnovu sudskih odluka iskazani po potrošačkim jdinicama

Potrošačka jedinica	Iznos	Potrošačka jedinica	Iznos
Sudstvo	6.066.940,81	Agencija za zaštitu konkurencije	1.310,60
Tužilaštvo	277.251,27	Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	1.027.971,58
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	16.964,63	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	619.908,12
Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	8.809,63	Ministarstvo zdravlja	48.149,33
Komisija za kontrolu postupka javnih nabavki	10.845,33	Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava	620,28
Komisija za koncesije	181,4	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	647.780,28
Ministarstvo pravde	385.350,02	Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju	7.988,22
Ministarstvo unutrašnjih poslova	13.423.370,44	Ministarstvo rada i socijalnog staranja	242.217,06
Uprava za kadrove	38.504,90	Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	263.293,01
Ministarstvo odbrane	2.512.516,43	Ministarstvo nauke	1.099,00
Ministarstvo finansija	1.352.051,16	Agencija za nacionalnu bezbjednost	174,52
Uprava za imovinu	594.891,87	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	26.287,51
Zavod za statistiku	461,29	Uprava za inspekcijske poslove	5.413,18
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija	24.098,04	Agencija za sprječavanje korupcije	5.110,91
Ministarstvo prosvjete	88.259,20	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja	342.944,90
Ministarstvo kulture	2.945,00	Fond za zdravstveno osiguranje	73.279,90
Državni arhiv	6.652,39	Zavod za zapošljavanje	48.702,63
Ministarstvo ekonomije	140.066,22	Fond za obeštećenje	60.185,04
Ukupno			**28.372.596,10**

Potrošačke jedinice ne vode evidenciju o sporovima koji se vode protiv njih pred sudovima i/ili drugim nadležnim organima, a koja bi trebalo da omogući tačne i blagovremene podatke o vrijednosti spora, statusu predmeta, fazi u kojoj se spor nalazi i odgovornom licu.

Izdaci plaćeni sa pozicije 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda u iznosu od 40.893.111,03 € odnose se na:

- **Ministarstvo finansija** u iznosu od 17.114.529,68 €, od kojeg je kontrolisano 17.113.972,23 € i utvrđeno da se izvršena plaćanja odnose na izdatke i to:
  - Po osnovu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje u iznosu od 2.517.280,65 €, za radnike Rudnika boksita a.d. Nikšić, na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-47 od 10.03.2016. godine i Rješenja Ministarstva finansija broj 06-13/23 od 10.03.2016. godine;
  - Po osnovu stare devizne štednje u iznosu od 13.958.876,13 €;
  - Po osnovu preuzetog duga vodovoda Glavnog grada Podgorica u iznosu od 187.971,53 €, na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-48 od 25.04.2016. godine i Rješenja Ministarstva finansija broj 06-2237/1 od 28.04.2016. godine;
  - Po osnovu troškova kancelarije UNDPA-a za 2015. godinu u iznosu od 367.131,17 €, na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-201 od 18.02.2016. godine i Rješenja Ministarstva finansija broj 06-1769/1 od 26.04.2016. godine;
  - Po osnovu sudskih presuda i troškova sudskih postupaka pred Evropskim sudom za ljudska prava iz 2016. godine u iznosu od 79.912,75 €, na osnovu rješenja Ministarstva finansija;
  - Po osnovu sudskih postupaka za presude iz 2016. godine u iznosu od 2.800,00 €, a na osnovu rješenja Ministarstva finansija.

Kontrolom izdataka 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda kod potrošačke jedinice Ministarstvo finansija utvrđeno je da se navedeni izdaci odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda.

- **Ministarstvo odbrane** u iznosu od 456.993,93 € i utvrđeno je da se izvršena plaćanja odnose na:

Tabela 46: Izdaci za otplatu obaveza iz prethodnog perioda Ministarstva odbrane

Opis	Plaćeno
Dodatak za obilazak porodice - ostala licna primanja	254,00
Komunalne naknade	14.999,82
Komunikacione usluge	9.846,13
Nabavka goriva	16.166,57
Nabavka hrane	2.782,67
Nabavka kancelarijskog materijala	186,23
Nabavka materijala posebne namjene	1.414,71
Nabavka opreme	104.105,85
Nadoknada prevoznih karti kadetima za raspust	358,72
Ostale usluge	593,70
Plaćanje izrade promotivnog materijala	7.500,00
Plaćanje dospjele mjesečne rente pojedincima po sudskim presudama	3.042,04
Plaćene otpremnine po rješenjima Ministarstva odbrane iz 2015. godine	6.879,21
Plaćene otpremnine po rješenjima Ministarstva odbrane iz 2016. godine.	6.384,94
Plaćanje računa za struju	66.724,12
Plaćanje terenskog dodatka	2.616,85
Plaćanje zdravstvenih usluga	50.781,22
Plaćena kamata	29,63
Plaćene bruto zarade za raniji period po osnovu rješenja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova iz 2015. godine.	3.178,80
Plaćene bruto zarade za raniji period po osnovu rješenja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova iz 2016. godine.	85.698,06
Plaćene naknade zarade, naknade toplog obroka i regresa, kao i doprinosa za raniji period po osnovu rješenja Agencije za mirno rješavanje radnih sporova iz 2016. godine.	10.361,90
Plaćene zaostale naknade za prevoz zaposlenim za 2010. godinu.	4.692,63
Plaćeni doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje koji se odnose na raniji period po rješenjima Ministarstva odbrane iz 2016. godine.	18.213,44
Plaćeni porezi i doprinosi za otpremnine čije je plaćanje dospjelo u 2015. godini	613,77
Plaćene pomoći za smrt člana porodice	1.620,00
Reprezentacija	1.642,60
Tekuće održavanje	28.280,32
Troškovi službenog puta	7.859,40
Usluge marketinga	47,60
Usluge prevođenja	119,00
Ukupno	**456.993,93**

Kontrolom izdataka 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perida kod potrošačke jedinice Ministarstvo odbrane utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 398.064,19 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda.

- **Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore** u iznosu od 148.036,77 € i utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 64.605,94 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda.

- **Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore** u iznosu od 190.725,25 €. Kontrolom je utvrđeno da je navedeni iznos 31.12.2016. godine uplaćen na račun Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore broj 535-12293-60. Uplata je izvršena na osnovu Rješenja o izvršenju broj I.br.448/16 31.05.2016. godine Javnog izvršitelja, po osnovu izvršne presude Osnovnog suda u Ulcinju P.br.391/12 od 09.08.2013. godine, presude Višeg suda u Podgorici Gž.br.1902/2014 od 07.04.2015. godine i presude Vrhovnog suda Crne Gore Rev.br.1136/15 od 04.11.2015. godine, kojim se blokiraju računi Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore u korist računa Javnog izvršitelja, na iznos 454.707,00 €. Javni izvršitelj je sa bankarskih računa 535-12293-60 i 530-21567-11, kojim upravlja Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore prinudno naplatio 300.481,16 €. Vlada Crne Gore je Zaključkom broj 08-3366 od 30.12.2016. godine usvojila informaciju o blokadi računa Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore i zadužila Ministarstvo kulture da sredstva u iznosu od 190.724,25 € preusmjeri na poziciju 4630–Otplata obaveza iz prethodnog perioda i prenese na bankarski račun Centra za konzervaciju i arheologiju Crne Gore na ime izmirenja preostalih obaveza po osnovu sudske presude u iznosu od 154.240,24 €, dok je iznos od 36.484,01€ iskorišćen za plaćanje drugih izdataka.

- **Agenciju za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama** u iznosu od 40.111,98 € i utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 32.824,77 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda.

- **Fond za zdravstveno osiguranje** u iznosu 20.642.713,65 € i utvrđeno je da se izvršena plaćanja odnose na izdatke i to:
  - Po osnovu neizmirenih obaveza na 31.12.2015. godine u iznosu od 3.500.000,00 € ZU Apoteka Crne Gore Montefarm po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2593 od 30.09.2016. godine, koje su plaćene iz kreditnih sredstava.
  - Po osnovu neizmirenih obaveza na 31.12.2015. godine javnim zdravstvenim ustanovama u iznosu od 1.800.000,00 €, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2593 od 30.09.2016. godine, koje su plaćene iz kreditnih sredstava.
  - Po osnovu neizmirenih obaveza prema ustanovi Rudo Montenegro za medicinsko tehnička pomagala na 31.12.2015. godine u iznosu od 200.000,00 €, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2593 od 30.09.2016. godine, koje su plaćene iz kreditnih sredstava.
  - Po osnovu neizmirenih obaveza iz ranijih godina za poreze i doprinose javnim zdravstvenim ustanovama u iznosu od 6.250.031,17 €.
  - Po osnovu refundacije bolovanja u iznosu od 8.892.682,48 €, dok je iznos od 500.000,00 € plaćen iz kreditnih sredstava.

Fond za zdravstveno osiguranje je neizmirene obaveze u iznosu od 6.000.000,00 € platilo iz kreditnih sredstava u skladu s članom 11 Zakona o budžetu za 2016. godinu, kojim je utvrđeno da se Vlada Crne Gore može zadužiti za potrebe izmirenja obaveza Fonda za zdravstveno osiguranje i javnih zdravstvenih ustanova u iznosu od 6.000.000,00 €.

Kontrolom izdataka 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda kod potrošačke jedinice Fond za zdravstveno osiguranje utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 3.211.309,04 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda.

- **Fond za obeštećenje** u iznosu od 2.299.999,77 € i utvrđeno je da se izdaci odnose na obaveze po osnovu isplate za obeštećenja bivšim vlasnicima oduzetih imovinskih prava u skladu s rješenjima Komisije za obeštećenje i odlukama o isplati Fonda za obeštećenje.

Kontrolom izdataka 463-Otplata obaveza iz prethodnog perioda kod potrošačke jedinice Fond za obeštećenje utvrđeno je da se izdaci u iznosu od 2.299.999,77 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda, te plaćanja sa ove pozicije nije u skladu s članom 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Revizijom izdataka evidentiranih na grupi računa 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda utvrđeno je da se plaćeni izdaci u iznosu od 23.120.775,94 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda, već vanredne izdatke koji nijesu planirani godišnjim zakonom o budžetu, što nije u skladu s članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim su definisane neizmirene obaveze iz prethodnog perioda kao „budžetske obaveze koje nijesu plaćene na dan dospijeća i čija obaveza je nastala na osnovu zakona i u skladu sa zakonom i ugovorom".

Članom 48 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti definisano je da „neplaćene ugovorene obaveze u tekućoj fiskalnoj godini se realizuju iz sredstava odobrenih za narednu fiskalnu godinu" i da „neplaćene ugovorene obaveze iz prethodne fiskalne godine imaju prioritet u plaćanju obaveza potrošačke jedinice".

Preporučuje se potrošačkim jedinicama da se grupa računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda ne tereti po osnovu izdataka čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini, već da se izdaci po osnovu neizmirenih obaveza iz prethodnog perioda evidentiraju u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

6. IZVJEŠTAJ O IZDACIMA BUDŽETSKIH REZERVI

Članom 43 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti propisano je da se sredstva tekuće i stalne budžetske rezerve koriste za neplanirane i nedovoljno planirane izdatke tokom fiskalne godine. Pravilnikom o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve propisani su kriterijumi za korišćenje sredstava tekuće i stalne rezerve[34]. Sredstva tekuće budžetske rezerve koriste se za: obezbjeđenje nedostajućih sredstava za finansiranje redovne djelatnosti potrošačkih jedinica, pomoć pravnim licima za finansiranje djelatnosti, pomoć fizičkim licima za liječenje, školovanje i za poboljšanje materijalne situacije i za ostale namjene u skladu sa Zakonom. Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirana sredstva za potrebe budžetske rezerve iznose 14.429.277,86 €, a Zakonom o izmjenama zakona o budžetu za 2016. godinu 18.669.277,86 €. Preusmjeravanjem sredstava budžet rezervi je uvećan za 9.077.732,93 € i umanjen za 4.585.106,26€, tako da raspoloživa sredstva za potrošnju iznose 23.161.904,53 €. Realizovana sredstva za tekuću budžetsku rezervu iznose 18.897.863,97 € ili 81,59% od raspoloživih sredstava, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 47: Pregled izdataka tekuće budžetske rezerve

	Opis	Iznos
1	Zakon o budžetu za 2016. godinu	14.429.277,86
2	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2016. godinu	18.669.277,86
3	Uvećanje putem preusmjeravanja	9.077.732,93
4	Umanjenje putem preusmjeravanja	4.585.106,26
5	Raspoloživa sredstva tekućim budžetom	23.161.904,53
6	Izvršeno	18.897.863,97
7	Izvršeno/planirano x100	81,59

[34] „Sl.list CG" br.23/09

Potrošnja sredstava tekuće budžetske rezerve odobravana odlukama Vlade Crne Gore i odlukama Užeg kabineta Vlade iznosi 16.625.913,97 €, a odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve 2.217.950,00 €.

A) **Sredstva odobrena odlukama Vlade Crne Gore i Užeg kabineta Vlade**, evidentirana su kao izdatak tekuće budžetske rezerve u iznosu od 16.625.913,97 € i odnose se na:
- izdatke potrošačkih jedinica u iznosu od 11.060.636,02 €;
- pomoć pravnim licima za finansiranje djelatnosti u iznosu od 3.773.968,45 €;
- pomoć fizičkim licima za liječenje u iznosu od 420.717,50 €;
- pomoć za poboljšanje materijalne situacije u iznosu od 621.850,00 €;
- pomoć za školovanje u iznosu od 45.250,00 € i
- ostale isplate u iznosu od 703.492,00 €.

B) **Sredstva odobrena odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve** u iznosu od 2.271.950,00 € odnose se na:
- pomoć pravnim licima za finansiranje djelatnosti u iznosu od 97.850,00 €;
- pomoć fizičkim licima za liječenje u iznosu od 43.100,00 €;
- pomoć za poboljšanje materijalne situacije u iznosu od 2.089.000,00 €;
- pomoć za školovanje u iznosu od 22.200,00 € i
- ostale vidove pomoći u iznosu od 19.800,00 €.

Izdaci potrošačkih jedinica iz tekuće rezerve za neplanirane i nedovoljno planirane izdatke iznose 11.060.636,02 €, kako je dato u narednoj tabeli i to:

Tabela 48: Pregled izdataka tekuće budžetske rezerve državnih organa

Potrošačka jedinica	Tekući budžet za 2016. godinu	Predlog zakona o završnom računu budžeta- rezerve	Dozvoljena potrošnja	Prekoračeno
Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore	7.015.703,40	110.150,00	350.785,17	
Ministarstvo unutrašnjih poslova	80.889.605,00	165.025,49	4.044.480,25	
Ministarstvo održivog razvoja	59.574.573,17	94.481,80	2.978.728,66	
Ministarstvo kulture	6.757.794,58	220.000,00	337.689,73	
Ministarstvo saobraćaja i pomorstva	93.190.732,67	5.641.035,06	4.659.536,63	981.498,43
Ministarstvo vanjskih poslova	18.305.244,08	377.520,38	915.262,20	
Ministarstvo zdravlja	1.914.882,48	98.000,00	95.744,12	2.255,88
Ministarstvo prosvjete	148.742.319,41	30.000,00	7.437.115,97	
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	1.006.331,99	80.000,00	50.316,60	29.683,40
Regionalni centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca	321.420,96	10.000,00	16.071,05	
Crnogorska akademija nauka i umjetnosti	1.271.212,83	277.000,00	63.560,64	213.439,36
Ministarstvo ekonomije	8.227.013,74	1.619.411,05	411.350,69	1.208.060,36
Ministarstvo rada i socijalnog staranja	132.439.678,52	1.473.737,71	6.621.983,93	
Fond za obeštećenje	2.441.263,08	86.389,56	122.063,15	
Ministarstvo finansija	539.979.899,61	316.441,97	26.998.994,98	
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	29.516.568,86	461.443,00	1.475.828,44	
Ukupno	**1.131.594.244,38**	**11.060.636,02**	**56.579.512,21**	**2.434.937,43**

Prema navedenim podacima prekoračena je dozvoljena potrošnja sredstava iz rezervi u iznosu od 2.434.937,42 € i to: Ministarstvo saobraćaja i pomorstva 981.498,43 €, Ministarstvo zdravlja 2.255,88 €, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava 29.683,40 €, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti 213.439,36 € i Ministarstvo ekonomije 1.208.060,36 €, što nije u skladu s članom 3 stav 1 Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve, kojim je propisano da se sredstva mogu koristiti u visini do 5% sredstava planiranih zakonom o budžetu te potrošačke jedinice.

Preporučuje se da potrošačke jedinice sredstva tekuće budžetske rezerve koriste u visini do 5% sredstava planiranih godišnjim zakonom o budžetu te potrošačke jedinice, kako je propisano članom 3 stav 1 Pravilnika o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve.

Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore koristio je sredstva rezervi u iznosu od 110.150,00 € i to:

- Sredstva prenešena po Zaključku Vlade CG broj 08-3399 od 23.12.2016. godine JU Centru za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "Tisa" Bijelo Polje u iznosu od 5.000,00 € i JU Dnevnom centru za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Berane u iznosu od 5.000,00 €.
- Za članstvo Crne Gore u Regionalnoj mreži za certifikaciju povoljnog poslovnog okruženja zemalja Jugoistočne Evrope u iznosu od 50.000,00 € u skladu sa Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-285 od 11.02.2016. godine i za bankarsku proviziju u iznosu 150,00 €.
- Sredstva u iznosu od 50.000,00 € odobrena Atlantskom Savjetu za organizaciju "To be secure (2BS)" foruma po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-349 od 03.03.2016. godine.

Ministarstvo unutrašnjih poslova koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 165.025,49 € i to:

- Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-3196 od 21.01.2016. godine isplaćeno je 11.561,22€ na ime naknada za predsjednika i članove Arbitražne komisije za teritorijalno razgraničenje opština Berane i Petnjica.
- Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-2482 od 22.09.2016. godine isplaćeno je 11.903,05€ na ime naknada za predsjednika i članove Arbitražne komisije za podjelu imovine i obaveza opština Berane i Petnjica.
- Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-3196 od 21.01.2016. godine isplaćeno je 11.561,22€ na ime naknada za predsjednika i članove Arbitražne komisije za teritorijalno razgraničenje opština Plav i Gusinje.
- Na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-247 od 30.12.2015. godine isplaćeno je vansudsko poravnanje između Milorada Martinovića i Države Crne Gore, Ministarstva unutrašnjih poslova u iznosu 130.000,00 € za pretrpljenu materijalnu i nematerijalnu štetu.

Ministarstvo održivog razvoja – Direkcija javnih radova koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 94.481,80 € za izvedene radove, po prvoj privremenoj situaciji, na adaptaciji policijskih objekata Kremza i Zoganj koji je isplaćen izvođaču radova "Artek" d.o.o po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2273 od 25.09.2015. godine.

Ministarstvo kulture koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 220.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2299 od 01.10.2016. godine na ime učešća Crne Gore u projektu "Herceg Novi–Evropska prijestonica kulture za 2021. godinu".

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 5.641.035,06 € i to:

- Izvršeno je plaćanje u iznosu od 97.880,21 € za dospjela potraživanja pravnog savjetnika u arbitražnom postupku za AD "Marina" Bar po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-210 od 29.10.2016. godine.
- Druga rata kredita prema EXIM banci u iznosu od 2.531.758,01 € za gradnju dva broda "Crnogorske plovidbe" AD Kotor na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-275 od 11.02.2016. godine.
- Treća rata kredita prema EXIM banci u iznosu od 2.744.750,61 € za gradnju dva broda "Crnogorske plovidbe" AD Kotor na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-166 od 29.07.2016. godine.
- Uplaćeni su doprinosi za 65 bivših radnika "Jadranskog brodogradilišta" AD Bijela u iznosu od 266.646,23 € na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-43 od 10.03.2016. godine.

Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 377.520,38 € na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-201 od 18.02.2016. godine, na ime izmirenja rate za projekat sa UNDP.

Ministarstvo zdravlja koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 98.000,00 € koja su prenešena Stambenoj zadruzi zdravstvenih radnika Crne Gore "Zdravstvo" po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-3447 od 30.12.2016. godine.

Ministarstvo prosvjete koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 30.000,00 € na ime finansijske pomoći i za izmirenje komunalnih troškova i troškova ishrane učenika u Srednjoj vjerskoj školi Medresi "Mehmed Faith" po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-3486 od 30.12.2016. godine.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 80.000,00 € na ime isplate Romskom obrazovnom centru po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2053 od 28.07.2016. godine.

Regionalni ronilački centar za podvodno deminiranje i obuku ronilaca koristio je sredstva rezervi u iznosu od 10.000,00 € za izmirenje obaveza za otpremnine po osnovu tehnološkog viška po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-557 od 31.03.2016. godine.

Crnogorska akademija nauka koristila je sredstva rezervi u iznosu od 277.000,00 € za finansiranje rada Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, kojoj je odobreno 25.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 01-2019 od 09.05.2016. godine i 252.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-188 od 16.12.2016. godine.

Ministarstvo ekonomije koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 1.619.411,05 € na osnovu Zaključka Vlade Crne Gore broj 08-205 od 30.12.2016. godine, kojim se preuzima dug po osnovu poreza i doprinosa na zarade radnika koji su radno angažovani nakon uvođenja stečaja u Željezari AD Nikšić.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja koristilo je sredstva rezervi u iznosu od 1.473.737,71 € i to:

- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-3414 od 30.12.2016. godine odobrena su sredstva za isplatu neisplaćenih troškova prevoza za period 01.01.2010–25.02.2015. godine po pravosnažnim rješenjima Agencije za mirno rješavanje radnih sporova i to za: JU Dječji dom "Mladost" Bijela u iznosu od 22.022,00 €, JU Dom starih Bijelo Polje u iznosu od 1.196,00 € i JU "Lovćen– Bečići" Cetinje u iznosu od 13.611,00 €.
- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-1136 od 22.04.2016. godine odobrena su sredstva za isplatu na ime neisplaćenih troškova prevoza za period 01.01.2010–25.02.2015. godine po pravosnažnim rješenjima Agencije za mirno rješavanje radnih sporova i to za: JU Centar za socijalni rad za opštine Plav i Gusinje u iznosu od 9.269,00 €, JU Centar za socijalni rad za opštinu Rožaje u iznosu od 6.383,00 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Bar i Ulcinj u iznosu od 15.730,19 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Kotor, Budva i Tivat u iznosu od 14.727,83 €, JU Centar za socijalni rad za opštinu Herceg Novi u iznosu od 8.606,00 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Berane, Andrijevica i Petnjica u iznosu od 15.899,00 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Pljevlja i Žabljak u iznosu od 12.961,40 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Bijelo Polje, Mojkovac i Kolašin u iznosu od 19.591,00 €, JU Centar "Ljubović" u iznosu od 25.168,00 €, JU Dom starih "Grabovac" Risan u iznosu od 53.447,74 €, JU Dječji dom "Mladost" Bijela u iznosu od 40.664,00€, JU Dom starih Bijelo Polje u iznosu od 23.937,77 € i JU Zavod "Komanski most" u iznosu od 42.149,88 €.
- Zaključkom Vlade Crne Gore br. 08-883 od 08.04.2016. godine odobrena su sredstva za isplatu neisplaćenih troškova prevoza za zaposlene u ustanovama socijalne i dječije zaštite za period 01.01.2010–25.02.2015. godine po pravosnažnim rješenjima Agencije za mirno rješavanje radnih sporova i to za: JU Centar za socijalni rad za Glavni grad Podgorica, gradske opštine Golubovci i Tuzi i opštinu Danilovgrad u iznosu od 65.891,78 €, JU Centar za socijalni rad za opštine Nikšić, Plužine, Šavnik i Rožaje u iznosu od 28.028,00 €, JU Zavod "Komanski most" u iznosu od 4.011,96€ i JU Dom starih "Grabovac" Risan u iznosu od 14.708,21 €.
- Isplate za potraživanja po osnovu radnog odnosa radnika "Koni konfekcije" Nikšić u iznosu od 224.147,52 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-122 od 05.05.2016. godine.
- Isplate u iznosu od 100.000,00 € po Zaključku Vlade CG broj 08-2553 od 29.09.2016. godine, u cilju uspostavljanja stimulativne cijene otkupa sezonskih viškova jagnjadi za proizvođače i povoljne cijene za penzionere.
- Isplatu potraživanja Saveza sindikata Crne Gore po osnovu Memoranduma o načinu i dinamici isplate otpremnina licima za čijim radom je prestala potreba u periodu jul 2000–decembar

2007. godine u iznosu od 711.586,43 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-3481 od 30.12.2016. godine.

Fond za obeštećenje koristio je sredstva rezervi u iznosu od 86.389,56 € na ime isplata godišnje rate obeštećenja u slučajevima restitucije za 2016. godinu po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2216 od 01.09.2016. godine.

Ministarstvo finansija u iznosu od 316.441,97 € i to:

- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-103 od 19.02.2015. godine usvojen je Treći izvještaj o realizaciji projekta "Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije". Odobrena su sredstva iz tekuće budžetske rezerve u iznosu do 50.000,00 € po pojedinačnoj investiciji odnosno u ukupnom iznosu do 50% vrijednosti novčanih kazni izrečenih po prijavama građana u 2014. godini. Dana 07.12.2015. godine zaključeni su ugovori o donaciji između Ministarstva finansija i institucija i to: Kliničkog centra Crne Gore na iznos od 48.688,90 €, ZU Specijalna bolnica za psihijatriju "Dobrota" Kotor na iznos od 50.000,00 €, Dnevnog centra za djecu i omladinu sa smetnjama u razvoju na iznos od 14.985,67 €, Centra za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju "Tisa" Bijelo Polje na iznos od 17.377,57 € i Dnevnog centra za djecu i omladinu sa smetnjama i teškoćama u razvoju Mojkovac na iznos od 12.000,00 €.
  Sredstva koja su predmet donacije prikupljena su u okviru projekta "Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije". Zaključkom Vlade CG broj 08-168 od 18.02.2016. godine usvojen je Izvještaj o realizaciji projekta "Uključivanje građana u borbu protiv sive ekonomije" i zaduženo Ministarstvo finansija da nastavi realizaciju aktivnosti na navedenom projektu.
- Izdaci u iznosu od 173.389,83 € su isplaćeni po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2440 od 08.09.2016. godine, na ime zarada predstavnicima opozicije u organima lokalne uprave nadležnim za poslove finansija, organima upravljanja u privrednim društvima u kojima je država većinski vlasnik, organima upravljanja u privrednim društvima koja vrše javna ovlašćenja i čiji je osnivač lokalna samouprava, kao i licima sa posebnim ovlašćenjima. Sredstva po ovom osnovu su isplaćena u cilju implementacije Zakona o primjeni sporazuma o stvaranju uslova za slobodne i fer izbore (Sl. list CG, br. 32/16).

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja u iznosu od 461.443,00 € po Zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-1771 od 21.07.2016. godine i broj 08-2164/2 od 05.08.2016. godine kojima su odobrena sredstva u cilju preduzimanja hitnih mjera za suzbijanje i iskorjenjivanje bolesti kvrgave kože goveda na teritoriji Crne Gore.

Sredstva odobrena odlukama Užeg kabineta Vlade i Komisije za raspodjelu sredstava budžetske rezerve - U narednoj tabeli dat je pregled izdataka tekuće budžetske rezerve odobrene odlukama Užeg kabineta Vlade i odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava rezervi u ukupnom iznosu od 7.837.227,95 € i to:

Tabela 49: Pregled izdataka tekuće budžetske rezerve odobrene odlukama Užeg kabineta

Odluke Užeg kabineta Vlade	Iznos	Odluke Komisije za raspodjelu sredstava rezervi	Iznos	Ukupno
Pomoć pravnim licima	3.773.968,45	Pomoć pravnim licima	97.850,00	3.871.818,45
Pomoć fizičkim licima za liječenje	420.717,50	Pomoć fizičkim licima za liječenje	43.100,00	463.817,50
Pomoć za poboljšanje materijalne situacije	621.850,00	Pomoć za poboljšanje materijalne situacije	2.089.000,00	2.710.850,00
Pomoć za školovanje	45.250,00	Pomoć za školovanje	22.200,00	67.450,00
Ostale pomoći	703.492,00	Ostale pomoći	19.800,00	723.292,00
Ukupno	**5.565.277,95**		**2.271.950,00**	**7.837.227,95**

Pomoć pravnim licima isplaćena je iz sredstava rezervi u iznosu od 3.871.818,45 € i to sredstva u iznosu od 3.773.968,45 € odobrena su odlukama Užeg kabineta Vlade, a sredstva u iznosu od 97.850,00 € odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve.

Sredstva u iznosu od 3.773.968,45 € odobrena odlukama Užeg kabineta Vlade odnose se na isplate:

- Političkim partijama u iznosu od 1.586.668,45 € za finansiranje troškova izborne kampanje za izbor poslanika u Skupštini Crne Gore u 2016. godini, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-2597 od 20.10.2016. godine. Rješenjem Ministarstva finansija broj 08-15074/1 od 30.09.2016. godine i Rješenjem broj 08-15074/2 od 05.10.2016. godine raspoređena su sredstva za finansiranje troškova izborne kampanje na način što je za 17 političkih subjekata odobren iznos od 22.702,73€ za svaki politički subjekt pojedinačno.

  Srazmjerno broju osvojenih mandata na izborima održanim 16.10.2016. godine, Rješenjem broj 08-18729 od 07.12.2016. godine, raspodijeljena su budžetska sredstva političkim partijama i to: Forca – DUA – AA (1 mandat) u iznosu od 19.059,08 €, SDP – Ranko Krivokapić (4 mandata) u iznosu od 76.236,32 €, DPS – Milo Đukanović (36 mandata) u iznosu od 686.126,88 €, HGI (1 mandat) u iznosu od 19.059,08 €, Mr Aleksa Bečić – Demokrate (8 mandata) u iznosu od 152.472,64 €, Ključ (9 mandata) u iznosu od 171.531,72 €, Bošnjačka stranka–Rafet Husović (2 mandata) u iznosu od 38.118,16 € i Socijaldemokrate Crne Gore–Ivan Brajović (2 mandata) u iznosu od 38.118,16 €.
- Opštinama u iznosu od 1.248.000,00 € i to:
  - Opštini Bijelo Polje plaćene su obaveze za kolektor u iznosu od 338.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-3470 od 30.12.2016. godine;
  - Opštini Ulcinj na ime eksproprijacije zemljišta za projekat izgradnje kanalizacionog sistema u iznosu od 280.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-195 od 23.12.2016. godine;
  - Opštini Nikšić za sanaciju deponije Mislov u iznosu od 200.000,00 €;
  - Opštini Rožaje u iznosu od 150.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-195 od 23.12.2016. godine;
  - Opštini Danilovgrad u iznosu od 130.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-195 od 23.12.2016. godine;
  - Opštini Plav u iznosu od 100.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore br. 08-195 od 23.12.2016. godine i
  - Opštini Plav u iznosu od 50.000,00 €, koji je uplaćen DOO "Komunalne djelatnosti" Plav, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-195 od 23.12.2016. godine.
- Sportskim organizacijama u iznosu od 692.000,00 € po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-207 od 30.12.2016. godine i Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-195 od 23.12.2016. godine i to:
  - Košarkaškom klubu "Budućnost" u iznosu od 100.000,00 €;
  - Ženskom rukometnom klubu "Budućnost" u iznosu od 400.000,00 €;
  - Rukometnom Savezu Crne Gore u iznosu od 112.000,00 €;
  - Džudo klubu "Ibar" Rožaje u iznosu od 10.000,00 €;
  - Košarkaškom klubu "Ibar" Rožaje u iznosu od 20.000,00 € i
  - Košarkaškom klubu "Sutjeska" Nikšić u iznosu od 50.000,00 €.
- Nevladinim organizacijama, kulturnim, humanitarnim i drugim organizacijama, po zaključcima Vlade Crne Gore u iznosu od 247.300,00 € i to:
  - Savezu udruženja NOR-a u iznosu 15.000,00 €;
  - Savezu radio amatera Crne Gore u iznosu 20.000,00 €;
  - Za sufinansiranje projekta "Blago starih bokeljskih književnika" u iznosu od 12.000,00 €;
  - Republici Makedoniji za saniranje posljedica poplava u iznosu 100.000,00 €;
  - Mešihatu islamske zajednice u Crnoj Gori u iznosu od 50.000,00 €;
  - Ekumenskom centru "Don Branko Sbutega" 40.000,00 €, kao i drugim organizacijama i subjektima u iznosu od 10.300,00 €.

Pomoć fizičkim licima za liječenje u iznosu od 463.817,50 € isplaćene su po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 420.717,50 € i po odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava rezervi u iznosu od 43.100,00 €.

Pomoć za poboljšanje materijalne situacije u iznosu od 2.710.850,00 € isplaćene su po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 621.850,00 € i po odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve u iznosu od 2.089.000,00 €.

Pomoć za školovanje u iznosu od 67.450,00 € isplaćene su po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 45.250,00 € i po odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve u iznosu od 22.200,00 €.

Ostale pomoći u iznosu od 723.292,00 € isplaćene su po odlukama Užeg kabineta Vlade u iznosu od 703.492,00 € i po odlukama Komisije za raspodjelu dijela sredstava budžetske rezerve u iznosu od 19.800,00 €. Sredstva u iznosu od 703.492,00 € odobrena odlukama Užeg kabineta Vlade odnose se na isplate:

- Naknade štete od elementarnih nepogoda u iznosu od 490.800,00 €, a na osnovu izvještaja Komisije za procjenu štete od elementarnih nepogoda. Sredstva su prenešena na račun Ministarstva finansija broj 550-5520-13 kod Societe Generale banke - sredstva solidarnosti sa koga su vršene isplate domaćinstvima i opštinama.
- U iznosu od 212.692,00 € na ime pomoći građanima za rješavanje stambenih potreba, izdavanje knjiga i ostale pomoći.

7. IZVJEŠTAJ O KAPITALNIM PROJEKTIMA - KAPITALNI BUDŽET

Zakonom o budžetu za 2016. godinu, Kapitalni budžet planiran je u iznosu od 334.857.800,00 €. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu uvećan je za 3.995.250,00 € i umanjen za 223.121.904,24 €, dok je preusmjeravanjem sredstava budžet uvećan i umanjen za isti iznos od 1.608.100,00 €, tako da raspoloživa sredstva za potrošnju iznose 115.731.145,76 €. Realizovana sredstva za Kapitalni budžet iznose 77.280.250,62 € ili 66,78% od raspoloživih sredstava, kako je dato u narednoj tabeli:

Tabela 50: Kapitalni budžet

	Opis	Direkcija za saobraćaj	Direkcija javnih radova	Ukupno
1	Zakon o budžetu za 2016. godinu	282.081.000,00	52.776.800,00	334.857.800,00
2	Uvećanje rebalansom budžeta	-	3.995.250,00	3.995.250,00
3	Umanjenje rebalansom budžeta	219.126.654,24	3.995.250,00	223.121.904,24
4	Uvećanje putem preusmjeravanja	1.523.000,00	85.100,00	1.608.100,00
5	Umanjenje putem preusmjeravanja	1.523.000,00	85.100,00	1.608.100,00
6	Raspoloživa sredstva tekućim budžetom	62.954.345,76	52.776.800,00	115.731.145,76
7	Izvršeno	47.251.589,46	30.028.661,16	77.280.250,62
8	Izvršeno/planirano x100	75,06	56,90	66,78

7.1. Direkcija za saobraćaj – Kapitalni budžet

Planiranje Kapitalnog budžeta - Kapitalnom budžetom za 2016. godinu planirani su projekti koji su započeti u prethodnoj godini (ili godinama), kao i projekti koji će biti realizovani u toku budžetske godine ili u narednim godinama. Planiranje budžetskih sredstava otpočinje u aprilu tekuće za narednu godinu, a konačan predlog prema Ministarstvu finansija prosleđuje se najkasnije u oktobru mjesecu tekuće godine. Utvrđeno je da u Obrazloženju Prijedloga zakona o Budžetu Crne Gore za 2016. godinu nijesu navedeni svi projekti koji se planiraju izvesti u okviru programa Kapitalnog budžeta.

Realizacija kapitalnog budžeta u 2016. godini - Kapitalni budžet Direkcije za saobraćaj planiran je u iznosu od 282.081.000,00 €. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu za 2016. godinu planirani iznos je umanjen za 219.126.654,24 €. Nakon izvršenih preusmjerenja u iznosu od 1.523.000,00 €, raspoloživa sredstva tekućim budžetom iznose 62.954.345,76 €, a ostvareni su izdaci u iznosu od 47.251.589,46 € ili 75,06% od raspoloživih sredstava tekućim budžetom. Od ukupnog iznosa realizovanih sredstava 47.251.589,46 € na tekuće izdatke odnosi se 9.463.650,74 € ili 20.03%, a na kapitalne izdatke 37.787.938,72 € ili 79,97%. Kapitalni budžet Direkcija za saobraćaj finansirala je

iz opštih prihoda u iznosu od 30.935.851,09 € ili 65,47%, a iz sredstava kredita u iznosu od 16.315.738,37 € ili 34,53%, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 51: Kapitalni budžet Direkcije za saobraćaj

R.br.	Šifra	Naziv projekta	Izvori finansiranja		Izvršenje
			budžet	kredit	
1	761	Rekonstrukcija regionalnih i magistralnih puteva u Crnoj Gori	15.507.872,53	3.469.480,44	18.977.352,97
2	762	Rekonstrukcija i sanacija kritičnih tačaka			
3	764	Auto put Bar-Boljari, dionica od Smokovca do Mateševa	7.910.830,08	7.897.507,51	15.808.337,59
4	765	Putni prelazi	146.634,79		146.634,79
5	766	Program rekonstrukcije raskrsnica	431.322,01		431.322,01
6	767	Sanacija mostova, klizišta i kosina na magistralnim i regionalnim putevima	815.240,43		815.240,43
7	771	Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore	927.705,36	2.780.716,49	3.708.421,85
8	772	Investiciono presvlačenje magistralnih i regionalnih puteva	2.272.091,75		2.272.091,75
9	773	Investiciono održavanje regionalnih i magistralnih puteva, nadzor, projektovanje, eksproprijacija, revizija	2.512.227,71		2.512.227,71
10	775	Izgradnja trećih traka	411.926,43	2.168.033,93	2.579.960,36
UKUPNO:			**30.935.851,09**	**16.315.738,37**	**47.251.589,46**

Projekti finansirani iz kreditnih sredstava odnose se na:

- kredit Evropske investicione banke (EIB) za Projekat „Sanacija puteva i zaobilaznica oko gradova";
- kredit Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) za Projekat "Unapređenje lokalnih puteva";
- kineska EXIM banka za Projekat "Izgradnja autoputa Bar-Boljari, prioritetna dionica Smokovac-Uvač-Mateševo".

Neutrošena sredstva kapitalnog budžeta - Od planiranog iznosa Kapitalnog budžeta Direkcije za saobraćaj za 2016. godinu u iznosu od 62.954.345,76 € (10 programa) realizovano je 47.251.589,46 € (10 programa[35]). Po riječima odgovornog lica preostala planirana sredstva u iznosu od 15.702.756,30 € (24,94%) nijesu realizovana zbog:

- kašnjenja izrade projektne dokumentacije, što izaziva kašnjenje u realizaciji izvođačkih projekata, tako i nerealizaciju budžeta u dijelu plaćanja obaveza prema projektantima;
- kašnjenja i dugih trajanja tenderskih procedura (žalbe ponuđača prije i nakon otvaranja tendera);
- sporo rješavanje imovinsko-pravnih odnosa;
- nerješavanje obaveza lokalnih uprava za projekte koji se realizuju u saradnji sa lokalnom upravom (Izgradnja Bulevara od aerodroma Golubovci do kružnog toka Golubovci);
- čekanja na potpisivanje ugovora sa Evropskom investicionom bankom (EIB) i Evropskom bankom za obnovu i razvoj (EBRD), za realizaciju projekata po programu rekonstrukcije magistralnih puteva u Crnoj Gori 2016-2019. godine.

Izvještavanje - Finansijski podaci Direkcije za saobraćaj iskazani su kroz konsolidovani izvještaj Ministarstva saobraćaja i pomorstva. Direkcija za saobraćaj dostavila je Ministarstvu finansija godišnji Izvještaj o radu „Izvještaj o realizaciji Kapitalnog budžeta za period od 01.01. do 31.12.2016. godine". Direkcija za saobraćaj kroz izještaje o realizaciji kapitalnog budžeta informiše Ministarstvo finansija o stepenu realizacije pojedinih projekata i visini utrošenih sredstava. U narednoj tabeli dat je pregled završenih projekata u 2016. godini, koji obuhvata samo radove a ne i usluge, i to:

[35] Program 765 Putni prelazi realizuje Direkcija za željeznice

Tabela 52: Projekti koji su završeni u 2016. godini

Program	Završeni projekti u 2016. godini	Ugovor		Ukupno realizovano	Realizovano u 2015. godini	Realizovano u 2016. godini
		Datum	Vrijednost			
761	Rek.puta PG-CT,lokalitet Barutana	11.11.2015.	1.296.801,79	1.296.653,69	129.680,17	1.166.973,52
	Rek.puta CT-BD,lokalitet Obzovica-Brajići	28.10.2015.	2.686.096,28	2.685.969,94	795.881,02	1.890.088,92
	Rek.puta Nikšić-Vilusi,lok. Trubjela	04.11.2015.	889.292,00	877.810,57	88.929,20	788.881,37
	Rek.puta PG-CT,lok. Ulići	16.10.2015.	2.149.812,50	2.149.796,72	643.183,81	1.506.612,91
	Rek.puta Tuzi-Pljoče	08.02.2016.	876.529,47	875.072,53		875.072,53
766	Rek.raskrsnice u Bijelom Polju	09.07.2015.	218.511,78	218.510,56	181.500,42	37.010,14
	Rek.raskr. M-2 I ul. J. Vukotića-Ulaz u Mojkovac	09.07.2015.	238.680,90	238.678,81	214.810,92	23.867,89
	Rekonstrukcija raskrsnice Sutomore	27.04.2015.	916.855,79	916.854,36	546.410,38	370.443,98
767	Sanacija klizišta Frutak	22.10.2015.	177.979,23	164.308,46	95.248,25	69.060,21
	Sanacija klizišta Baošići	22.10.2015.	248.894,14	248.894,07	24.889,41	224.004,66
771	Rek. dva bul. od Budve do Bečića, sa rek.rask.	04.05.2015.	3.679.585,65	3.677.011,19	367.958,56	3.309.052,63
772	Inves. presv. asfalta (radovi po sekc. -5 ugovora)	5.2016	2.272.091,75	2.272.091,75		2.272.091,75
773	Rekonstr.puta ulaz u Žabljak	12.10.2015.	287.919,24	287.140,92		287.140,92
	Sanacija klizišta Dobrilovina I i II	26.10.2015.	231.270,94	231.266,81	170.582,70	60.684,11
775	Rek.puta CT-Bd,lokalitet Markovići	22.10.2015	3.288.946,60	3.288.490,79	708.530,42	2.579.960,36
	UKUPNO:		**19.459.268,06**	**19.428.551,17**	**3.967.605,26**	**15.460.945,90**

U narednoj tabeli dat je pregled nezavršenih projekata (za radove) na 31.12.2016. godine, a koji će se realizovati u narednom periodu i to:

Tabela 53: Projekti koji nijesu završeni do 31.12.2016. godine

Program	Nezavršeni projekti u 2016.godini	Ugovor		Ukupno realizovano	Realizovano u 2015. godini	Realizovano u 2016. godini
		Datum	Vrijednost			
761	Rekonstrukcija puta I izgr.tunela na dion.puta Lubnice-Jezerine	02.12.2016.	34.694.804,35	3.469.480,44		3.469.480,44
	Rekonstrukcija puta Cetinje-Njeguši	12.10.2015.	9.548.292,71	3.114.080,42	954.829,27	2.159.251,15
	Rekonstrukcija puta Crkvice-Vrulja	27.10.2015.	4.766.552,00	1.342.748,20	476.655,20	866.093,00
	Rekonstrukcija puta PG-CT-tunel Mekavac	27.01.2016.	2.007.923,84	660.617,71		660.617,71
	Rekonstrukcija puta CT-BD.lok.Ugnji-Obzovica	12.05.2016.	1.346.296,79	367.647,31		367.647,31
	Rekonstrukcija puta CT-BD,lok.Brajići- Lapčići	26.05.2016.	7.599.999,99	2.755.937,40		2.755.937,40
	Rekonstrukcija puta Petrovići-Vraćenovići	26.05.2016.	3.588.000,00	409.815,63		409.815.63
	Rekonstrukcija puta dion.Ulići-Kružni tok CT-Ugnji	29.08.2016.	2.926.617,56	292.661,76		292.661,76
	Rekonstrukcija puta Ilino brdo-Vilusi	26.12.2016.	2.492.229,12	249.222,19		249.222,19
	Rekonstrukcija puta ulaz u Petnjicu II faza (Podvade-Petnjica)	19.09.2016.	3.442.593,40	810.768,39		810.768,39
767	Sanac.klizišta Debeli brijeg	22.10.2015.	491.837,52	49.183,75		49.183,75
	Rekonstrukcija 8 mostova (Slijepač most-Pavino polje)	26.01.2016.	999.757,39	414.721,74		414.721,74
	Sanacija klizišta Besnik I Zeleni	15.11.2016.	342.274,24	34.227,24		34.227,24
771	Rekonstrukcija puta Petrovac-Podgorica,obil. Golubovci, II faza	18.11.2016.	4.696.396,33			
	Direkcija za saobraćaj		3.600.993,23	360.099,32		360.099,32
	Glavni grad		1.095.403,10			
	UKUPNO:		**83.639.971,57**	**14.331.211,50**	**1.431.484,47**	**12.489.911,40**

Uvidom u dokumentaciju projekata finansiranih iz sredstava Kapitalnog budžeta u 2016. godini, ugovore, privremene i okončane situacije, analitičke kartice izvođača radova i ostalu prateću dokumentaciju, utvrđeno je sljedeće:

Program 761: Rekonstrukcija magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori - Kapitalnim budžetom za 2016. godinu za rekonstrukciju magistralnih i regionalnih puteva u Crnoj Gori planirana su sredstva u iznosu od 19.683.000,00 €. Realizacija ovog Programa iznosila je 18.977.352,97 € ili 96,41% i odnosila se na tekuće izdatke u iznosu od 708.228,74 € i kapitalne izdatke u iznosu od 18.269.124,23 €. Kapitalni izdaci navedenog programa su finansirani iz budžeta u iznosu od 15.507.872,53 € i iz kreditnih sredstava u iznosu od 3.469.480,44 €. U Obrazloženju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu u dijelu planiranih projekata nije navedena rekonstrukcija dionice puta Tuzi-Pljoče, na putnom pravcu Tuzi-Božaj. Naime, poziv za izvođenje radova na rekonstrukciji dionice puta Tuzi-Pljoče, na putnom pravcu Tuzi-Božaj objavljen je 30.12.2013. godine. Poziv je poništen nakon procedure koja je trajala skoro godinu dana, pa je ponovo raspisan krajem 2014. godine, koji je takođe poništen. Nakon trećeg poziva u drugoj polovini 2015. godine izabran je izvođač radova firma ,,Bemax" DOO, Podgorica, sa kojom je 08.02.2016. godine zaključen Ugovor za izvođenje radova broj 01-1045/1 na iznos od 876.529,47 €, a koji je realizovan u iznosu 875.072,53 €.
Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa Konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobrena zakonom o budžetu za fiskalnu godinu.

Na ime izvođenja radova rekonstrukcije magistralnog puta Cetinje-Budva, dionica Ugnji – Obzovica zaključen je Ugovor o građenju broj 01-4703/1 od 12.05.2016. godine na iznos od 1.346.296,79 €. Nakon toga zaključen je Anex I (broj 406/17-01-2278/2 od 12.04.2017. godine) na ime produženja roka za izvođenje radova do 31.05.2017. godine zbog kašnjenja u realizaciji aktivnosti na izmještanju transportnog cjevovoda. U 2016. godini realizovani su radovi u iznosu od 367.641,31 €.

Preporučuje se da se prilikom izrade projekata zahtijeva detaljna razrada kako bi se smanjila mogućnost dodatnih radova, koji nisu predviđeni planskom dokumentacijom, prekoračenja ugovorenih rokova i uvećanje troškova.

Program 766: Rekonstrukcije raskrsnica - Sredstva za rekonstrukciju raskrsnica, Kapitalnim budžetom za 2016. godinu, planirana su u iznosu od 576.000,00 €, a realizovana u iznosu od 431.322,01 €, ili 74,88%.

U Obrazloženju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu navedeno je da je Vlada Crne Gore, na predlog Ministarstva saobraćaja i pomorstva, usvojila Program rekonstrukcije više raskrsnica na regionalnim i magistralnim putevima u Crnoj Gori u cilju otklanjanja uskih grla i da će planirana sredstva biti utrošena za završetak radova na raskrsnici u Sutomoru. Planirani iznos za realizaciju ovog projekta iznosio je 200.000,00 €, te su nedostajuća sredstva obezbijeđena preusmjeravanjem sredstava sa drugih programa. Ugovorena vrijednost za rekonstrukciju raskrsnice u Sutomoru iznosi 916.854,36 €, a realizovana sredstva u 2016. godini iznose 370.443,98 €.

Sa programa 766 - Rekonstrukcije raskrsnica vršena su plaćanja za projekte ugovorene u 2015. godini, a čija je realizacija okončana u 2016. godini i to:
- Rekonstrukcija raskrsnice na magistralnom putu M-2.1 u Bijelom Polju po zaključenom Ugovoru broj 01-6807/1 od 09.07.2015. godine, sa rokom od 60 dana od dana uvođenja izvođača u posao.
- Rekonstrukcija raskrsnice magistralnog putu M-2 i ulici Serdara Janka Vukotića-ulaz u Mojkovac po Ugovoru broj 01-6806/1 od 09.07.2015. godine, sa rokom od 80 dana od dana uvođenja izvođača u posao.

Sredstva za navedene projekte, za koje su ugovori zaključeni u 2015. godini, nijesu planirana i navedena u Obrazloženju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, odnosno samo su planirana sredstva za završetak radova na raskrsnici u Sutomoru. Ovakav način planiranja Kapitalnog budžeta dovodi do kršenja člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa Konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobrena zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu.

Program 767: Sanacija mostova, klizišta i kosina na magistralnim i regionalnim putevima - Sredstva za realizaciju ovog programa, Kapitalnim budžetom za 2016. godinu, planirana su u iznosu od 1.000.000,00 €, a realizovana u iznosu od 815.240,43€ ili 81,52%.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da je sa pozicije 4411-Izdaci za infrastrukturu od opšteg značaja, vršena isplata dobavljačima po osnovu zaključenih ugovora i dostavljenih privremenih i okončanih situacija u iznosu 791.197,60 € ili 87,91%. Program je obuhvatio sledeće projekte:

- Rekonstrukcija magistralnog puta dionica Debeli brijeg-Kamenari sa sanacijom klizišta na lokalitetu Debeli Brijeg po Ugovoru broj 01-1055/1 od 22.10.2015. godine. U 2016. godini izvršena je uplata avansa u iznosu od 49.183,75 €, dok će radovi otpočeti u 2017. godini.
- Rekonstrukcija magistralnog puta Nikšić-Daniliovgrad sa sanacijom klizišta na lokalitetu Frutak po Ugovoru broj 01-10547/1 od 22.10.2015. godine u iznosu od 69.060,21 €, koji je realizovan u 2016. godini.
- Rekonstrukcija magistralnog puta dionica Herceg Novi-Kamenari sa sanacijom klizišta na lokalitetu Baošići po Ugovoru broj 01-10548/1 od 22.10.2015. godine u iznosu od 224.004,66 €, koji je realizovan u 2016. godini.
- Rekonstrukcija i sanacija magistralnog puta Rožaje-Špiljani, sanacija klizišta Besnik i sanacija zida i kosine na lokalitetu Zeleni po Ugovoru broj 01-11074/1 od 15.11.2016. godine. U 2016. godini izvršena je uplata avansa u iznosu od 34.227,24 €, dok će radovi otpočeti u 2017. godini.
- Rekonstrukcija osam mostova na regionalnom putu Slijepač most-Pavino Polje, po Ugovoru broj 01-568/1 od 27.01.2016. godine u iznosu od 414.721,74 €, a radovi se nastavljaju u 2017. godini.

U Obrazloženju Predloga Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu navedeno je da će sredstva planirana ovim projektom biti utrošena za rekonstrukciju osam mostova na regionalnom putu Slijepač most-Pavino Polje-Pljevlja i rekonstrukciju klizišta Besnik. Po osnovu navedenog zaključeni su ugovori u 2016. godini. Projekti navedeni pod tačkama 1, 2 i 3 odnose se na ugovore iz 2015. godine i isti nijesu planirani i navedeni u Obrazloženju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu.

Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa Konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobrena zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu.

Program 771: Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore - Kapitalnim budžetom za 2016. godinu planirana su sredstva za rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore u iznosu od 2.350.000,00 €, a realizacija ovog Programa iznosila je 3.708.421,85 €. Iznos od 927.705,36 € realizovan je iz budžetskih sredstava, dok iznos od 2.780.716,49 € iz sredstava kredita Evropske investicione banke (EIB).

U okviru Programa 771-Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore kapitalni izdaci, evidentirani u okviru grupe računa 4411 - Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja, planirani su u iznosu od 1.990.000,00 €, a ostvareni su u iznosu od 3.669.151,95 € i to za sljedeće projekte:

- Rekonstrukcija dijela magistralnog puta M-2, spajanje dva bulevara od Budve do Bečića sa rekonstrukcijom raskrsnice Cetinje-Budva-Bečići po Ugovoru broj 4220/1 od 04.05.2015. godine u iznosu 3.309.052,63 € i to iz kreditnih sredstava EIB isplaćen je iznos od 2.780.716,49 €, a iz sredstava budžeta iznos od 460.574,92 €. Sredstvima iz budžeta plaćena je faktura izvođaču radova u iznosu od 353.543,82 €, PDV u iznosu od 67.761,22 € i usluge vršenja stručnog nadzora u iznosu od 39.269,90 €.

- Rekonstrukcija dionice puta Petrovac – Podgorica, obilaznica Golubovci II faza po Ugovoru broj 239/1 od 18.01.2016. godine u iznosu od 4.696.396,33 €, i Anexu broj 01-4255/1 od 28.04.2016. godine u iznosu 3.600.993,23 €. Od ugovorenog iznosa, po Zaključku Vlade Crne Gore broj 08-1016 od 25.04.2016. godine, Glavni grad je u obavezi da finansira radove u iznosu od 1.095.403,10 €. U 2016. godini uplaćen je avans u iznosu od 360.099,32 €.
- Obilaznica Rožaje, II faza po Ugovoru broj 01-5154/1 od 29.09.2014. godine u iznosu 179.095,00€. U 2016. godini na ime izvedenih radova uplaćen je iznos od 143.960,25 € i to po privremenoj situaciji u iznosu od 65.430,00 € i okončanoj situaciji 78.510,25 €.

Revizijom je utvrđeno da je iznos od 143.960,25 € plaćen sa programa 773 - Investiciono održavanje magistralnih i regionalnih puteva, nadzor, projektovanje, eksproprijacija i revizija, sa grupe računa 4147 - Konsultanske usluge, projekti i studije, iako je finansiranje ove dionice bilo planirano programom 771 - Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore.

U Obrazloženju Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu navedeno da će sredstva planirana ovim projektom biti utrošena za finansiranje treće dionice (a ne i prethodne dvije) u okviru ovog programa - za Obilaznicu Rožaje, II faza (finansiranje dijelom iz kredita). Projekat je bio planiran i u prethodnoj godini u iznosu od 900.000,00 €, od čega je u 2015. godini realizovano 26.180,00 € na ime izrade Glavnog projekta čija je ugovorena vrijednost iznosila 179.095,00 €.

Preporučuje se Direkciji za saobraćaj da se plaćanje izdataka vrši sa projekata i grupe računa u skladu sa Zakonom o budžetu za 2016. godinu.

Program 773: Investiciono održavanje magistralnih i regionalnih puteva, nadzor, projektovanje, eksproprijacija i revizija - U okviru navedenog programa planirana su sredstva u iznosu od 2.620.000,00 €, od čega je realizovano 2.512.227,71 €, ili 88,77% i to za tekuće izdatke utrošeno je 2.164.402,68 €, a za kapitalne izdatke 347.825,03 €. U Obrazloženju Prijedloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu nije izvršena detaljna razrada projekata koji će se realizovati u okviru Programa Investiciono održavanje magistralnih i regionalnih puteva, nadzor, projektovanje, eksproprijacija i revizija (41001773). Kontrolom tekućih izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je:

- da je sa grupe računa 4147 - Konsultantske usluge, projekti i studije plaćen iznos od 143.960,25 € za izradu tehničke dokumentacije na Obilaznici Rožaje, II faza, koji su planirani Programom 771 - Rješavanje uskih grla na saobraćajnoj mreži Crne Gore;
- da je sa grupe računa 4149 - Ostale usluge izvršena isplata jednokratne pomoći u iznosu od 1.000,00 €.
-

Preporučuje se Direkciji za saobraćaj da plaćanje izdataka vrši sa projekata i grupe računa u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu i da na teret Kapitalnog budžeta ne vrši plaćanja koja pripadaju tekućem budžetu i ne odgovaraju namjenama predviđenim Kapitalnim budžetom.

Program 764: Auto put Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa

Ugovor o projektovanju i izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo[36] broj 01-827/1 od 26.02.2014. godine zaključen je između Vlade Crne Gore, koju predstavlja Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, i kineske kompanije China Road and Bridge Corporation (CRBC). Izvođač radova je dužan da izradi Glavni projekat, izgradi dionicu Smokovac-Uvač-Mateševo autoputa Bar-Boljare približne dužine 41 km, nabavi i ugradi potrebnu opremu i instalacije, u roku od 48 mjeseci počev od datuma početka radova koji je određen za 11.05.2015. godine, a nakon ispunjenja odgovarajućih preduslova u skladu sa Ugovorom i Zakonom o uređenju prostora i izgradnji objekata. Prihvaćena vrijednost Ugovora je 809.577.356,14 €. Ugovorom o projektovanju i izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo je definisano da se ugovorena cijena isplaćuje u eurima/američkim dolarima, po srednjem kursu na dan potpisivanja Ugovora. Kurs po kome se vrši

[36] "Sl. list CG" br. 54/14

isplata Izvođaču radova je fiksan i iznosi 1 € = 1,3718 USD, a koji je naveden u kreditnoj apikaciji Vlade Crne Gore, odnosno Ministarstvo finansija prema kineskoj EXIM banci. Ugovorom je definisano da se avans isplaćuje u dvije rate od po 10% od prihvaćene vrijednosti Ugovora. U narednoj tabeli je dat pregled isplata izvođaču radova (u EUR) do 31.12.2016. godine i to:

Tabela 54: Pregled isplaćenih sredstava izvođaču radova

Broj dokumenta	Datum	Opis	Plaćanja			
			u dolarima	Ukupno u eurima	Iz Budžeta (15%)	Iz kreditnih sredstava (85%)
1	27.02.2015.	I RATA AVANSA	94.399.148,46	80.957.735,61	12.143.660,34	68.814.075,27
2	29.04.2015.	II RATA AVANSA	94.399.148,46	80.957.735,61	12.143.660,34	68.814.075,27
I UKUPNO 2015:			**188.798.296,92**	**161.915.471,22**	**24.287.320,68**	**137.628.150,54**
3	22.09.2016.	FAKTURA BR.3	2.101.380,73	1.802.166,95	270.325,04	1.531.841,91
4	10.11.2016.	FAKTURA BR.4	3.134.882,20	2.688.509,05	403.276,36	2.285.232,69
5	09.12.2016.	FAKTURA BR.5	5.597.537,87	4.800.509,31	720.076,40	4.080.432,91
II UKUPNO 2016:			**10.833.800,80**	**9.291.185,31**	**1.393.677,80**	**7.897.507,51**
UKUPNO (I+II)			**199.632.097,72**	**171.206.656,53**	**25.680.998,48**	**145.525.658,05**

Prva rata avansa je isplaćena nakon što je Izvođač radova dostavio Garanciju matične kompanije (China Communications Construction Company Ltd.), Garanciju za dobro izvršenje posla i Garanciju za prvu ratu avansa. **Druga rata** avansa je isplaćena nakon što je Izvođač radova dostavio Garanciju za drugu ratu avansa. Ugovorom o preferencijalnom zajmu sa kineskom EXIM bankom je, kao jedan od predulosva za svako povlačenje sredstava, definisano da se mora izvršiti prijem ovjerene vjerodostojne dokumenatacije kojima se dokazuje da je krajnji korisnik (Investitor) platio Kineskom dobavljaču (Izvođač radova) 15% svakog plaćanja. Prije svake isplate Izvođaču radova, Vlada Crne Gore vrši isplatu 15% iz Budžeta Crne Gore, nakon čega se šalje zahtjev EXIM banci za povlačenje sredstava, odnosno za isplatu preostalih 85%. Sredstva u iznosu od 15% se prenose sa računa Ministarstva finansija na račun CRBC-ija u Crnoj Gori (koji je naveden u instrukcijama CRBC za plaćanje), a preostalih 85% sa računa zaduženja Vlade Crne Gore kod kineske EXIM banke isplaćuje se na račun CRBC-ija u Kini (koji je naveden u instrukcijama CRBC za plaćanje).

Ugovor o pružanju konsultantskih usluga za nadzor nad izradom projektne dokumentacije i izvođenjem radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo (na osnovu Ugovora o projektovanju i izgradnji broj 01-4683/2 od 11.09.2014. godine), broj 01-4683/2 od 11.09.2014. godine, zaključen je između Ministarstva saobraćaja i pomorstva, odnosno Vlade Crne Gore, i francusko-italijanskog konzorcijuma "Ingerop Conseil & Ingenierie Geodata Engineering S.p.A." Ugovorena cijena u bruto iznosu je 22.639.988 €, uključujući porez na dodatu vrijednost i obuhvata sve prateće troškove i plaćanja koje Konsultant može imati (putni troškovi, smještaj, naknade i plaćanja ekspertima i osoblju, prevođenje, štampanje i kopiranje dokumentacije i ostali troškovi koji mogu nastati prilikom izvršenja usluga, kao i troškovi pripadajućih poreskih obaveza i doprinosa za minimum 48 eksperata) tokom cijelog perioda trajanja Ugovora. Plaćanje se vrši na mjesečnom nivou, prema stvarnom angažovanju eksperata u posmatranom izvještajnom/ obračunskom periodu. Datum početka pružanja usluga određen je 03.12.2014**.** godine, a period pružanja usluga Nadzornog organa je 73 mjeseca, od datuma početka pružanja usluga.

Ugovor o pružanju konsultanskih usluga je potpisan sa kompanijom "INGEROP" koja istupa ispred konzorcijuma INGEROP CONSEIL & INGENIERIE – GEODATA Engineering S.p.A.", koja je 19.09.2014. godine registrovala svoju kancelariju u Crnoj Gori (Rješenje Poreske uprava broj 5-0706208/001). Na račun otvoren u Crnoj Gori uplaćivan je iznos naknade za izvršene usluge sa obračunatim PDV-om, a plaćanja na računu u Francuskoj vršena su u neto iznosu. Za obračunati iznos PDV-a Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, u svojstvu Investitora, uplaćivalo je na poseban žiro račun broj 820-15112-21 - Porez na dodatu vrijednost za usluge stranih lica.

Državna komisija za reviziju tehničke dokumentacije formirana je, na osnovu člana 9 Zakona o autoputu Bar-Boljare[37] i Odluke Vlade Crne Gore o imenovanju Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije[38], nakon čega je svaki član Komisije zaključio ugovore o pružanju usluga sa Ministarstvom saobraćaja i pomorstva. Nakon zaključivanja ugovora, donešen je interni Pravilnik o raspodjeli finansijskih sredstava za rad Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije za izgradnju autoputa Bar-Boljare, broj 01-2744/1 od 26.06.2015. godine, prioritetna dionica Smokovac-Uvač-Mateševo. Komisija je imenovana na period do kraja realizacije Projekta. Članom 8 Odluke o imenovanju članova Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije je definisano da ukupan iznos sredstava potreban za rad Komisije iznosi 0,35% od ugovorene cijene radova za projektovanje i izgradnju prioritetne dionice Smokovac-Uvač-Mateševo autoputa Bar-Boljare, što na osnovu ugovorene cijene od 809.577.356,14 € iznosi 2.833.520,74 €. Isplatu sredstava članovima Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije vrši Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, na osnovu mjesečnih troškova koje mu dostavlja Predsjednik Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije.

Jedinica za implementaciju Projekta izgradnje autoputa Bar-Boljare formirana je Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-43 od 23.03.2015. godine kojim je data saglasnost Ministarstvu saobraćaja i pomorstva za njeno formiranje. Rješenjem Ministarstva saobraćaja i pomorstva broj 01-1639/1 od 24.04.2015. godine formirana je Jedinica za implementaciju Projkta izgradnje autoputa Bar-Boljare, u sastavu od četiri člana. Vlada Crne Gore je Zaključkom broj 08-88/6 od 10.10.2013. godine dala saglasnost da se na projekat izgradnje autoputa Bar-Boljare, prioritetne dionice Smokovac-Uvač-Mateševo i sve pripadajuće neophodne nabavke za njenu realizaciju ne primjenjuje Zakon o javnim nabavkama. Vlada Crne Gore u svojstvu investitora, nije sprovodila postupak tendera, niti drugog oblika javne nabavke za izbor Izvođača radova na izgradnji i projektovanju autoputa Bar-Boljare, prioritetne dionice Smokovac-Uvač-Mateševo, shodno članu 3 stav 2 Zakona o javnim nabavkama, kojim je predviđeno izuzeće od primjene Zakona u slučaju realizacije projekta na osnovu međudržavnog sporazuma, te nije imala obavezu da raspisuje tender, niti drugi oblik javne nabavke, obzirom da je riječ o projektu koje će strane potpisnice međudržavnog sporazuma zajednički realizovati.

Realizacija Projekta Autoput Bar – Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa u 2016. godini
Raspoloživa sredstva, planirana Kapitalnim budžetom za 2016. godinu, za izgradnju autoputa Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa iznose 32.545.345,76 €, a realizovana su u iznosu od 15.808.337,59 € ili 48,57%. Evidentirani izdaci odnose se na tekuće izdatke u iznosu od 6.516.112,59€ ili 41,22% i kapitalne izdatke u iznosu od 9.292.225,00 €, ili 58,78%, kako je dato u nerdnoj tabeli:

Tabela 55: Planirani i izvršeni izdaci iskazani po ekonomskoj klasifikaciji

Ek. klas.	O P I S	Zakon o budžetu za 2016. godinu	Umanjeno rebalansom budžeta	Tekući budžet	Izvršenje
4131	Administrativni materijal	15.000,00	0,00	15.000,00	1.373,48
4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	12.000,00	0,00	12.000,00	6.658,68
4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	6.500.000,00	0,00	6.500.000,00	5.309.293,23
4199	Ostalo	1.000.000,00	0,00	1.000.000,00	1.198.787,20
4411	Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja	239.000.000,00	213.996.654,24	25.003.345,76	9.291.185,31
4415	Izdaci za opremu	15.000,00	0,00	15.000,00	1.039,69
	Ukupno	246.542.000,00	213.996.654,24	32.545.345,76	15.808.337,59

Ostvareni izdaci u 2016. godini u iznosu od 15.808.337,59 € finansirani su iz kreditnih sredstava u iznosu od 7.897.507,51 € i sredstava budžeta u iznosu od 7.910.830,08 €. Tekući izdaci evidentirani u iznosu od 6.516.12,59 € odnose se na:

Rashodi za materijal evidentirani u okviru grupe računa 413 - Administrativni materijal, planirani su u iznosu od 15.000,00 €, a ostvareni u iznosu od 1.373,48 € ili 9,16%.

[37] "Sl. list CG" br. 52/14
[38] "Sl. list CG" br. 20/15

Rashodi za usluge evidentirani u okviru grupe računa 414, planirani su u iznosu od 6.512.000,00 €, a ostvareni u iznosu od 5.315.951,91 € ili 81,63%. Kontrolom na odabranom uzorku utvrđeno je:

- **Izdaci za bankarske usluge i negativne kursne razlike** ostvareni su u iznosu od 6.658,68 €. Kontrolom izdataka utvrđeno je da se isplata sa ove pozicije odnosi se na troškove bankarskih provizija za međunarodne transakcije, najvećim dijelom bankarska provizija koja se odnosi na plaćanja dijela faktura izabranog nadzornog organa na račun u Francuskoj, a u skladu sa finansijskom ponudom izabranog Nadzornog organa, koja je sastavni dio zaključenog ugovora. Sa ove pozicije vršena je isplata članu Jedinice za implementaciju projekta autoputa Bar-Boljare u iznosu od 1.300,00 €, po ugovoru o pružanju usluga broj 01-1380/1 od 21.03.2016. godine, što nije u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžete Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. Navedenu isplatu trebalo je izvršiti sa pozicije 4147-Konsultantske usluge, projekti i studije.
- **Izdaci za konsultantske usluge, projekte i studije** ostvareni su u iznosu od 5.309.293,23 € i odnose se na:
  - naknade u iznosu od 4.496.233,30 € (PDV-e u iznosu od 473.543,50 €), po Ugovoru o pružanju konsultanskih usluga za nadzor nad izradom projektne dokumentacije i izvođenjem radova na izgradnji autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo potpisan sa konzorcijumom "INGEROP CONSEIL & INGENIERIE – GEODATA Engineering S.p.A.";
  - naknade članovima Jedinice za implementaciju projekta autoputa Bar-Boljare u iznosu od 22.200,00 €, u skladu sa rješenjem o formiranju i rješenjem o visini naknada;
  - naknade u iznosu 16.200,00 € članovima Tima za primopredaju gradilišta izvođaču radova autoputa Bar-Boljare, Tima za definisanje tehničkog rjesenja za privremeno i trajno napajanje autoputa, Tima za sprovodjenje postupka buducih i dodatnih privremenih i trajnih eksproprijacija za potrebe realizacije projekta autoputa, u skladu sa rješenjem o formiranju i rješenjem o visini naknada;
  - naknada u iznosu 50.330,00 € isplaćene članovima Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije, u skladu s Odlukom o imenovanju članova Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije[39] i Pravilnikom o raspodjeli finansijskih sredstava za rad Komisije. Isplata je vršena po osnovu Ugovora o pružanju usluga i dostavljenih troškovnika za svaki mjesec;
  - naknada u iznosu od 8.442,00 € službenicima Uprave za nekretnine angažovanim na izradi geodetske situacije za dionicu Andrijevica - Berane, shodno potpisanom Sporazumu o saradnji broj 01-974/2 od 08.03.2016. godine;
  - isplate u iznosu od 8.089,20 € po osnovu Ugovora o pružanju usluga stalnog sudskog tumača za engleski jezik i usluge pismenog prevoda dokumenata;
  - isplate u iznosu od 10.330,00 € po osnovu Ugovora o pružanju ekspertsko konsultantskih usluga za pitanja iz djelokruga rada Državne komisije za reviziju tehničke dokumentacije;
  - isplate u iznosu od 6.150,00 € predstavnicima MUP-a i Vojske Crne Gore za uništenje neeksplodiranih ubojnih sredstava. Utvrđeno je da je za navedene naknade izvršen obračun i isplata poreza i prireza.

Ostali izdaci evidentirani u okviru grupe računa 419, pozicija 4199, planirani su u iznosu od 1.800.000,00 €, a ostvareni u iznosu od 1.198.787,20 € ili 66,60%. Način i postupak isplate sredstava u 2016. godini na ime naknade ranijim vlasnicima eksproprisane nepokretnosti, na poseban račun Ministarstva finansija - Depozit za eksproprijaciju, vršen je u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku isplate sredstava sa računa depozita za eksproprijaciju[40].

Kapitalni izdaci - U okviru Programa 764 - Auto put Bar-Boljare, dionica od Smokovca do Mateševa kapitalni izdaci evidentirani u okviru grupe računa 441, pozicija 4411 i 4415, planirani su u iznosu od 24.218.345,76€, a ostvareni u iznosu od 9.292.225,00 € ili 38,37%.

[39] "Sl. list CG" br. 20/15
[40] "Sl.list RCG", br.78/06

- Izdaci za infrastrukturu opšteg značaja (4411) planirani su u iznosu od 24.203.345,76 €, a realizovani u iznosu od 9.291.185,31 € odnosno 38,39%. Kontrolom izdataka utvrđeno je da se izvršene isplate odnose na radove izvedene od strane izvođača China Road and Bridge Corporation. Isplata je izvršena po osnovu tri dostavljena računa u ukupnom iznosu od 9.291.185,31 €. Plaćanja vršena iz budžetskih sredstva u iznosu od 1.393.677,80 € i iz kreditnih sredstava EXIM Banke (85%) u iznosu od 7.897.507,51 € (10.833.800,80 USD), kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 56: Izvršena plaćanja za izvedene radove u 2016. godini izvođaču China Road and Bridge Corporation

Broj dokumenta	Datum	Opis	Plaćanja u eurima			Iznos $
			Ukupno	Iz Budžeta (15%)	Iz kreditnih sredstava (85%)	
3	22.09.2016.	faktura br.3	1.802.166,95	270.325,04	1.531.841,91	2.101.380,73
4	10.11.2016.	faktura br.4	2.688.509,05	403.276,36	2.285.232,69	3.134.882,20
5	09.12.2016.	faktura br.5	4.800.509,31	720.076,40	4.080.432,91	5.597.537,87
UKUPNO			**9.291.185,31**	**1.393.677,80**	**7.897.507,51**	**10.833.800,80**

U skladu s Ugovorom o preferncijalnom zajmu[41] Investitor je u obavezi da Izvođaču radova prvo isplatiti 15% iz budžetskih sredstava, a zatim preostalih 85% od svake isplate iz preferncijalnih kreditnih sredstava EXIM banke. Podklauzulom 14.15 Ugovora o projektovanju i izgradnji definisano je da se cijena Ugovora isplaćuje u eurima / američkim dolarima, po srednjem kursu (Reuters) na dan potpisivanja Ugovora (26.02.2014. godine). Devizni kurs po kome se vrši isplata Izvođaču radova je fiksan i iznosi 1 € = 1,3718 USD.

Evidentiranje sredstava u Glavnoj knjizi trezora vršeno je u skladu s članom 12 Zakona o budžetu za 2016. godinu kojim je utvrđeno da će se sredstva Kapitalnog budžeta, za izdatke potrošačkih jedinica koji se finansiraju iz kredita, izvršavati u visini njihovog ostvarenja. Ministarstvo finansija je rješenjima (broj 06-5476/1 od 23.11.2016. godine, broj 06-243/1 od 19.01.2017. godine i broj 06-244/1 od 19.01.2017. godine) evidentiralo priliv sredstava po osnovu kredita Kineske EXIM banke - Projekat izgradnje Autoputa Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo u iznosu od 7.897.507,51 € na budžetskoj poziciji 7512 – Pozajmice i krediti od inostranih izvora i kao odliv sredstava na budžetskoj poziciji 4411 – Izdaci za infrastrukturu od opšteg značaja - Projekat: Autoput Bar-Boljare, dionica Smokovac-Uvač-Mateševo.

7.2. Direkcija javnih radova – Kapitalni budžet

Planiranje Kapitalnog budžeta - U Kapitalnom budžetu za 2016. godinu planirani su projekti koji su započeti u prethodnoj godini (ili godinama), kao i projekti koji će biti realizovani u toku budžetske godine ili u narednim godinama. Planiranje budžetskih sredstava otpočinje u aprilu tekuće za narednu godinu, a konačan predlog prema Ministarstvu finansija prosleđuje se najkasnije u oktobru mjesecu tekuće godine. Od ukupnog iznosa sredstava opredijeljenih Zakonom o budžetu za 2016. godinu sredstva u iznosu od 41.371.800,00 € ili 78,39% planirana su za projekte koji su započeti u prethodnim godinama, a sredstva u iznosu od 11.405.000,00 € ili 21,61% za projekte čiji je početak realizacije planiran u 2016. godini[42].

Realizacija Kapitalnog budžeta u 2016. godini - Kapitalni budžet Direkcije javnih radova planiran je u iznosu od 52.776.800,00 €, koliko iznose i raspoloživa sredstva tekućim budžetom. Ostvareni izdaci u 2016. godini iznose 30.028.661,16 € ili 56,90% od raspoloživih sredstava tekućim budžetom. Kapitalni budžet u iznosu od 30.028.661,16 € Direkcija za javne radove finansirala je iz opštih prihoda u iznosu od 28.022.328,77 €, sredstava kredita u iznosu od 739.094,01 € i iz IPA sredstava u iznosu od 1.267.238,38 €, kako je prikazano u narednoj tabeli:

[41] "Sl.list CG", br.54/14
[42] Izvještaj o realizaciji kapitalnog budžeta DJR

Tabela 57: Kapitalni budžet Direkcije javnih radova

R.br.	Šifra	Naziv projekta	Izvori finansiranja			Izvršenje
			Budžet	Kredit	IPA	
1	804	Izgradnja i rekonstrukcija prostora za rad državnih organa	3.868.188,00			3.868.188,00
2	805	Izgradnja, rekonstrukcija i adaptacija objekata kulture	2.761.931,65			2.761.931,65
3	806	Izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata	1.634.183,80			1.634.183,80
4	810	Izgradnja lokalne infrastrukture	4.289.876,91			4.289.876,91
5	812	Projekti očuvanja životne sredine	1.717.756,58			1.717.756,58
6	818	Izgradnja i rekonstrukcija objekata zdravstva	224.349,88			224.349,88
7	819	Izgradnja i rekonstrukcija objekata socijalnog staranja staranja	951.441,40			951.441,40
8	821	Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke	6.912.765,71	739.094,01		7.651.859,72
9	826	Unapređenje turističke ponude	4.983.694,45			4.983.694,45
10	829	Projekti koji se finansiraju iz IPA fondova	274.041,83		1.267.238,38	1.541.280,21
11	830	Državna komisija za tehnički pregled autoputa Bar-Boljare	404.098,56			404.098,56
		UKUPNO	**28.022.328,77**	**739.094,01**	**1.267.238,38**	**30.028.661,16**

Od ukupnog iznosa realizovanih sredstava 30.028.661,16 €, na tekuće izdatke odnosi se 2.997.154,88€, a na kapitalne izdatke 27.031.506,28 €. Projekti koji su završeni u 2016. godini dati su u narednoj tabeli i to:

Tabela 58: Završeni projekti u 2016. godini

Program	Završeni projekti u 2016. godini	Ugovor		Realizovano		
		Datum	Vrijednost	Ukupno	2015	2016
804	Kamp na Zlatici	02.08.2011	4.869.549,85	4.869.549,85	973.909,97	973.909,97
	Poslovna zgrada Uprave za nekretnine	08.01.2010	10.223.923,76	10.223.323,76	1.592.749,48	-
	Državno tužilaštvo u Kotoru	18.01.2011	914.790,28	873.276,95	530.273,38	301.956,56
805	Sanacija spomen obilježja palim borcima na Žabljaku	24.06.2016	50.716,56	50.552,55	-	50.552,55
810	Infrastruktura u MZ Bukovica	04.08.2009	4.545.474,76	4.511.987,97	427.822,04	641.442,10
	Elektrifikacija katuna u Rožajama "Dobro Buče" i "Giljevo polje"	12.04.2016	250.000,00	242.760,00	-	242.760,00
818	Sredstva za rješavanje stambenih potreba u zdravstvu	16.02.2012	1.050.000,00	1.050.000,00	350.000,00	50.000,00
	Zavod za transfuzijukrvi u Podgorici	31.12.2012	3.060.121,86	3.060.121,86	493.520,74	10.824,34
819	Dnevni centar za djecu sa smetnjama u razvoju u Rožajam	16.10.2013	603.591,99	600.718,20	337.771,50	264.889,66
	Rješavanje stambenih pitanja socijalno ugroženih kategorija	02.04.2015	1.598.814,00	1.598.814,00	999.544,00	599.270,00
823	Rekonstrukcija osnovne škole u Kotoru	22.12.2016	40.000,00	40.000,00	-	40.000,00
	Inovaciono preduzetnički centar "Tehnopolis" u Nikšiću	21.06.2014	1.930.607,41	1.930.607,34	908.199,43	1.017.467,91
	Vrtić u Zagoriču - Podgorica	15.10.2014	1.295.572,89	1.295.570,88	403.729,51	885.919,65
	OŠ "Dušan Korać" u Bijelom Polju	19.12.2016	2.219.170,00	2.219.170,00	-	2.219.170,00
826	Solana "Bajo Sekulić" Ulcinj	10.12.2015	270.000,00	270.000,00	70.000,00	200.000,00
			32.922.333,36	**32.836.453,36**	**7.087.520,05**	**7.498.162,74**

Neutrošena sredstva Kapitalnog budžeta - Planirana sredstva u iznosu od 22.748.138,84 € ili 43,10% nijesu realizovana. Do nerealizacije pojedinih projekata i neizvršenja budžeta, prema izjavi odgovornih lica, došlo je iz sljedećih razloga:

- Procedure javnih nabavki su pratili žalbeni procesi koji su prolongirali rokove donošenja odluka i zaključivanje ugovora, tako da su neki postupci javnih nabavki trajali duže od planiranog vremena.
- Na stepen realizacije budžeta reflektovale su se i neblagovremene odluke organa lokalnih uprava, koje se odnose na donošenje planskih dokumenata, kao i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, bez kojih nije bilo moguće započeti realizaciju projekata ili se određeni projekti nijesu mogli realizovati u planiranom obimu.
- U pojedinim slučajevima realizacija projekata se odvijala uz obavezu lokalne uprave ili nadležnog javnog preduzeća da obezbijedi projektnu dokumentaciju, a izrada iste je kasnila ili

se pokazalo da je njen kvalitet takav da zahtijeva dorade ili čak i izradu potpuno nove tehničke dokumentacije, što je neminovno usporavalo realizaciju, a postoje i situacije kada i pored više ponovljenih urgencija lokalna uprava nije dostavila potrebnu dokumentaciju i iz tog razloga nije došlo do realizacije projekta.

Izvještavanje - Finansijski podaci Direkcije javnih radova iskazani su kroz konsolidovani izvještaj Ministarstva održivog razvoja i turizma. Direkcija javnih radova dostavila je Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Ministarstvu finansija godišnji izvještaj o radu „Izvještaj o realizaciji Kapitalnog budžeta za period od 01.01. do 31.12.2016. godine. Direkcija javnih radova kroz izještaje o realizaciji kapitalnog budžeta informiše Ministarstvo finansija o stepenu realizacije pojedinih projekata i visini utrošenih sredstava.

Angažovanje lica putem ugovora – Izdaci za naknade po zaključenim ugovorima o obavljanju povremenih i prevremenih poslova iznose 81.295,39 € i isplaćeni su sa pozicije 4191 – Izdaci po osnovu isplate ugovora o djelu. Isplate se odnose na naknade po osnovu ugovora o povremenim i privremenim poslovima licima angažovanim za stručne poslove praćenja realizacije projekta, u okviru pojedinih sektora, koja su predviđena Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Po osnovu navedenih isplata izvršen je obračun i isplata poreza i prireza. Po riječima odgovornog lica popunjavanje slobodnih radnih mjesta predviđenih Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji nije bilo moguće izvršiti zbog nedobijanja saglasnosti od strane MInistarstva finansija.

Preporučuje se Direkciji za javne radove da akt o sisitematizaciji prilagodi realnim potrebama i da za stručne poslove praćenja realizacije projekata koji su predviđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji ne angažuje lica po ugovorima o povremenim i privremenim poslovima.

Donacija Vlade Republike Italije za Projekat Eko efikasne zgrade MORT - Ugovorom između bivšeg Ministarstva turizma i zaštite životne sredine Crne Gore i Ministarstva zaštite životne sredine kopna i mora Italije uspostavljen je poseban crnogorsko–italijanski finansijski instrument za zaštitu životne sredine (EMIF–Environment Montenegrin–Italian Facility), u okviru kojeg se realizuje projekat izgradnje Eko-zgrade Ministarstva održivog razvoja i turizma. Energetski efikasna zgrada je namijenjena za smještaj Ministarstva održivog razvoja i turizma, sa Studijskom jedinicom za ekologiju za potrebe Univerziteta Crne Gore. Potpisnici su saglasni da zajedno finansiraju pomenuti projekat u razmeri 56,19% Italija, 43,81% Crna Gora.

Sporazumom o donatorskim sredstvima potpisanim između MORT i CMSR-a Slovenije definisano je sufinansiranje Republike Slovenije, posredstvom CMSR-a, sa učešćem od po 50% u ukupnoj vrijednosti Ugovora, na način što Direkcija javnih radova svoj dio uplaćuje CMSR, a oni izvođaču. U pitanju su sledeći projekti:

- Projekat izgradnje kanalizacione mreže i PPOV Šavnik, shodno potpisanom donatorskom Ugovoru broj 03-170/17 od 09.09.2015. godine, čija je ugovorena vrijednost 251.400,00 € (odnosno CMSR 125.000,00 € i DJR 126.400,00 €). Nakon toga, potpisan je Anex broj 19/2-01-2179/1 od 12.05.2016. godine, kojim je uvećan ugovoreni iznos za 178.600,00 €, te je obaveza Direkcije uvećana i iznosi 305.000,00 €, a obaveza CMSR-a ostaje ista u iznosu od 125.000,00 €). Ukupan ugovoreni iznos (DJR i CMSR) iznosi 430.000,00 €. Iz opštih prihoda budžeta po osnovu učešća u realizaciji pomenutog projekta u 2016. godini izvršena je uplata u iznosu od 304.300,14 €.
- Projekat sanacije odlagališta komunalnog otpada u Opštini Žabljak, shodno potpisanom donatorskom Ugovoru od 27.11.2015. godine, čija je ugovorena vrijednost 479.460,00 €. Iz opštih prihoda budžeta, po osnovu učešća u realizaciji projekta u 2016. godini izvršena je uplata u iznosu od 189.730,00 €.

- Projekat odlagališta i PPOV Plav, shodno potpisanom donatorskom Ugovoru broj 1103-1196/3 od 12.10.2016. godine, čija je ugovorena vrijednost 250.000,00 €. Iz opštih prihoda budžeta po osnovu učešća u realizaciji projekta u 2016. godini izvršena je uplata u iznosu od 24.700,00 €.
- Projekat odlagališta i PPOV Žabljak, shodno potpisanom donatorskom Ugovoru broj 1103-1196/2 od 12.10.2016. godine, čija je ugovorena vrijednost 250.000,00 €. Iz opštih prihoda budžeta po osnovu učešća u realizaciji projekta u 2016. godini izvršena je uplata u iznosu od 24.500,00 €.

Po osnovu realizacije navedenih projekata u 2016. godini iz opštih prihoda budžeta isplaćeno je sredstava, sa Programa 812 - Projekti očuvanja životne sredine, u iznosu od 543.230,14 €.

Bespovratna sredstva iz predpristupnih IPA fondova u iznosu od 1.267.238,38 € korišćena su za projekte izgradnje postrojenja za prešišćavanje otpadnih voda (PPOV), kanalizacione mreže i vodosnabdijevanja, sanaciju nesanitarnih odlagališta otpada i projekte željezničke infrastrukture, kao i za tehničku pomoć.

Kredit Evropske investicione banke (EIB) korišćen za finansiranje Projekta „Postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda, kanalizaciona mreža i vodosnadbijevanje".

Kredit Evropske razvojne banke (CEB) za projekte: Dječiji vrtić na Starom aerodromu u Podgorici, Dječiji vrtić u Zagoriču u Podgorici, Dječiji vrtić u Bloku VI u Podgorici, Dječiji vrtić u Tuzima, Dječiji vrtić u Baru, Dječiji vrtić u Ulcinju, Dječiji vrtić u Pljevljima, i za rekonstrukcija vrtića.

Uvidom u dokumentaciju projekata finansiranih sredstvima Kapitalnog budžeta za 2016. godinu, ugovore, privremene i okončane situacije, analitičke kartice izvođača radova i ostalu prateću dokumentaciju, utvrđeno je sljedeće:

Program 804: Izgradnja i rekonstrukcija administrativnog prostora za rad državnih organa - Izdaci za građevinske objekte, grupa računa 4413 planirani su u iznosu od 4.268.500,00 €, a realizovani u iznosu od 3.753.927,78€, odnosno 87,94%. Provjerom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da su vršena plaćanja dobavljačima, na osnovu dostavljenih privremenih situacija u skladu sa zaključenim ugovorima i to za:

- izgradnju Administrativnog objekta sa opremanjem u Opštini Petnjica, u skladu sa zaključenim Ugovorom broj 19/2-01-570/1 od 11.02.2016. godine, čiji je ugovoreni iznos 1.364.231,32 €. Po ovom osnovu sa pozicije 4413- Izdaci za građevinske objekte isplaćeno je 1.324.229,47 €. U Obrazloženju Zakona o izmjenama zakona o budžetu za 2016. godinu planirana sredstva za realizaciju ovog projekta iznose 1.205.000,00 €.
- stalnog stručnog nadzora u toku izvođenja radova na izgradnji Administrativnog objekta sa opremanjem u Opštini Petnjica, isplaćen je iznos od 15.704,56 €, shodno zaključenom Ugovoru broj 19/2-01-513/1 od 08.02.2016. godine, čiji je ugovoreni iznos 26.850,00 €. Navedenu isplatu trebalo je izvršiti sa grupe računa 4147 - Konsultantske usluge.

Projekti koji su započeti 2010. i 2012. godine a nijesu završeni i to:

- **Objekat CANU-a u Podgorici -** Direkcija javnih radova je 25.02.2010. godine objavila poziv za otvoreni postupak javne nabavke broj 05-3/10 za izbor najpovoljnije ponude za izvođenje radova na izgradnji poslovnog objekta za potrebe Crnogorske akademije nauka i umjetnosti u Podgorici. Pozivom za javno nadmetanje je propisano da je procijenjena vrijednost nabavke, uključujući i porez na dodatu vrijednost, 7.000.000,00 € i da će se sredstva obezbijediti Kapitalnim budžetom za 2010. godinu u iznosu od 500.000,00 €, dok će se preostali iznos od 6.500.000,00 € obezbijediti Kapitalnim budžetom za 2011. godinu. Nakon sprovedene procedure javne nabvke Direkcija javnih radova je 12.07.2010. godine potpisala Ugovor o građenju sa izabranim izvođačem radova „Kroling" doo Danilovgrad, kojim su regulisana međusobna prava i obaveze prilikom izvođenja radova na iznos od 6.271.330,44 €. Nakon

potpisivanja Ugovora izvođač radova je uveden u posao i izvodio je ugovorene radove u skladu sa dinamikom obezbjeđenja sredstava. Na osnovu ispostavljenih privremenih situacija Direkcija javnih radova izvršila sve uplate za izvedene radove i da po tom osnovu nema dugovanja prema izvođaču radova.

Nastavak i završetak ugovorenih radova uslovljen je obezbjeđenjem nedostajućih sredstava, koja nijesu planirana Kapitalnim budžetom za 2016. godinu, te se nijesu stekli uslovi za završetak ugovorenih radova na pomenutom objektu.

- **Eko zgrada MORT u Podgorici -** Direkcija javnih radova je 26.06.2012. godine objavila poziv za otvoreni postupak javne nabavke broj 05-59/12 za izbor najpovoljnije ponude za izvođenje radova na izgradnji Eko efikasne zgrade Ministarstva održivog razvoja i turizma u Podgorici. Pozivom za javno nadmetanje je propisano da procijenjena vrijednost nabavke, uključujući i porez na dodatu vrijednost, iznosi 9.360.000,00 € i da će se sredstva obezbjediti putem Kapitalnog budžeta za 2012. godinu iznos od 390.000,00 €, dok će se preostali iznos obezbijediti Kapitalnim budžetom za 2013. godinu. Nakon sprovedene procedure javne nabvke Direkcija javnih radova je 08.10.2012. godine potpisala Ugovor o građenju sa izabranim izvođačem radova konzorcijumom „Kroling“ doo Danilovgrad, „Kostel“ doo Danilovgrad, ”SI-ING” D.O.O. Podgorica, “Bemax” D.O.O. Podgorica, “Geoengineering” D.O.O. Podgorica i “Montenegro projekt” d.o.o. Podgorica, kojim su regulisana međusobna prava i obaveze prilikom izvođenja radova na izgradnji Eko efikasne zgrade Ministarstva održivog razvoja i turizma u Podgorici- I faza. Ugovorena vrijednost radova je 8.286.321,97 €. Nakon potpisivanja Ugovora izvođač radova je uveden u posao i izvodio je ugovorene radove zaključno sa 07.04.2015. godine, kada su radovi obustavljeni, s obzirom da se preostali radovi I faze nijesu mogli izvoditi, jer se tehnološki mogu izvoditi istovremeno ili nakon izvođenja radova II faze koji nijesu obuhvaćeni ugovorenim radovima. Radovi II faze finansiraju se putem donacije Vlade Republike Italije, odnosno Ministarstva životne sredine, kopna i mora Republike Italije. S obzirom da je došlo do zastoja u obezbjeđenju sredstava putem donacija, to se nijesu stvorili uslovi za ugovaranje radova II faze, a samim tim za završetak ugovorenih radova I faze. Na osnovu ispostavljenih privremenih situacija Direkcija javnih radova izvršila je sve uplate za izvedene radove i da po tom osnovu nema dugovanja prema izvođaču radova. Kapitalnim budžetom za 2016. godinu planirana su sredstva u iznosu od 20.000,00 €, na ime realizacije pomenutog projekta, ali ista nisu realizovana.

Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9. stav 4. Zakona o budžetu, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobreni Zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu.

U cilju efektivnog i efikasnog obavljanja aktivnosti Direkcije za javne radove neophodno je izvršiti adekvatno planiranje izdataka kako bi se omogućila njihova realizacija sa računa predviđenih Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžete Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Uzimajuću u obzir otežavajuće okolnosti pri realizaciji projekata kod kojih je predmet izvođenje radova, prilikom planiranja kapitalnih projekata zahtjevati detaljniju razradu projekta, kako bi se odredio realan rok za izvođenje i okončanje radova, te smanjila mogućnost prekoračenja ugovorenih rokova i izvršenja ugovora. Prilikom kandidovanja projekekata kapitalnog budžeta dati prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.

Program: 806 Izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata - Izdaci za građevinske objekte grupa računa 4413 - Izdaci za građevinske objekte planirani su u iznosu od 2.224.500,00 €, a ostvareni u iznosu od 1.599.597,20 € ili 71,91%. Provjerom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je sa grupe računa 4413 - Izdaci za građevinske objekte, vršena isplata dobavljačima po osnovu dostavljenih privremenih situacija na ime izgradnje sportske dvorane u Opštini Berane, u skladu sa

zaključenim Ugovorom broj 19/2-01-1394/1 od 15.04.2014. godine, čiji je ugovoreni iznos 3.589.983,98 €. U 2016. godini realizovano je 1.551.461,51 €. Projekat nije završen, već je planirano da se u 2017. godini raspiše javno nadmetanje za izvođenje preostalih radova. U Obrazloženju Zakona o izmjenama zakona o budžetu za 2016. godinu planirana su sredstva za realizaciju ovog projekta u iznosu od 2.145.000,00 €.

Preporučuje se Direkciji javnih radova da se prilikom kandidovanja projekata izvrši realno planiranje sredstava Kapitalnog budžeta po projektima, kako bi se planirana sredstava po projektima realizovala u približnom iznosu u odnosu na plan i smanjio broj projekata koji se ne realizuju.

Program 810: Izgradnja lokalne infrastrukture - Izdaci za lokalnu infrastrukturu grupa računa 4412, planirani su u iznosu od 4.835.100,00 €, a realizovani u iznosu od 3.472.941,14 €, odnosno 71,83%. Kontrolom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je sa grupe računa 4412- Izdaci za lokalnu infrastrukturu, vršena plaćanja dobavljačima po osnovu zaključenih ugovora i dostavljenih privremenih situacija i to za:

- radove na modernizaciji saobraćajnica u Prijestonici Cetinje, isplaćen je iznos od 120.000,00 €, shodno Protokolu broj 19/2-01-4028/2 od 08.08.2016. godine, kojim je definisano da Direkcija javnih radova za realizaciju projekata sanacije i asfaltiranja lokalnih saobraćajnica na području Gruda – Donje Polje i drugih gradskih saobraćajnica prenese sredstva na račun odabranog izvođača radova u iznosu od 120.000,00 €;
- radove na modernizaciji lokalnih puteva u Prijestonici Cetinje, isplaćen je iznos od 75.000,00 €, shodno Protokolu broj 19/2-01-4150/2 od 15.08.2016. godine, kojim je definisano da Direkcija javnih radova prenese sredstva na račun odabranog izvođača radova;
- radove na modernizaciji lokalnih puteva u Opštini Nikšić, isplaćen je iznos od 46.445,41 €, shodno Protokolu broj 19/2-01-4150/1 od 15.08.2016. godine, kojim je definisano da Direkcija javnih radova prenese sredstva na račun odabranog izvođača radova.

Izdaci za građevinske objekte planirani su u iznosu od 544.500,00 €, a realizovani u iznosu od 542.293,06 €, odnosno 99,59%. Kontrolom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da su sa navedene grupe računa vršena plaćanja dobavljačima na ime naknade stalnog stručnog nadzora nad izvođenjem radova na rekonstrukciji gradske saobraćajnice u Opštini Šavnik, u skladu s Ugovorom broj 19/2-01-4468/2 od 01.09.2016. godine, čija je ugovorena vrijednost 4.165,00 €. Isplata po ovom osnovu u 2016. godini izvršena je u iznosu od 2.499,00 €, koju je trebalo platiti sa pozicije 4147 - Konsultantske usluge, projekti i studije.

Protokolima o saradnji Direkcije javnih radova i opština definisano je da Direkcija javnih radova, na osnovu ovjerenih situacija, izvrši prenos sredstava na račun odabranog izvođača u cilju realizacije projekata, a da opštine dostavljaju Direkciji javnih radova izvještaje o aktivnostima na realizaciji projketa. U periodu vršenja revizije revizoru nijesu dati na uvid izvještaji opština o izvršenim aktivnostima na realizaciji projekata. Preporučuje se Direkciji javnih radova da, u skaldu s potpisanim protokolima, prati aktivnosti na realizaciji projekata po opštinama i da zahtijeva od opština da mjesečno dostavljaju izvještaje o realizaciji projekta.

U cilju efektivnog i efikasnog obavljanja aktivnosti Direkcije neophodno je izvršiti adekvatno planiranje izdataka kako bi se omogućila njihova realizacija sa računa predviđenih Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžete Republike, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

Program 821: Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke - Izdaci za građevinske objekte grupa računa 4413 planirani su u iznosu od 6.995.200,00 €, a realizovani u iznosu od 7.480.586,53 €. Iz budžetskih sredstava realizovano je 6.760.260,61 €, dok je iz sredstava kredita realizovano 720.325,92 €. Kontrolom, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je sa grupe računa 4413- Izdaci za građevinske objekte izvršena isplata i to:

- Zaključcima Vlade Crne Gore broj 08-2507 od 15.09.2016. godine i broj 08-3041 od 08.12.2016. godine zadužena je Direkcija javnih radova da iz sredstava Kapitalnog budžeta za 2016. godinu, sa programa 821-Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke i projekta SSŠ u Golubovcima, sa izdatka 4413 - Izdaci za građevinske objekte, izmiri obaveze po osnovu poravnanja u postupku povraćaja oduzetih imovinskih prava bivšim vlasnicima nepokretnosti na kojoj je planirana izgradnja škole. Po ovom osnovu isplaćen je iznos od 252.595,00 €, dok je sa iste pozicije isplaćen iznos od 517.299,51 € na ime izvođenja radova. Ukupno je isplaćen iznos 769.894,51 € na ime realizacije pomenutog projketa.
- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-3260 od 19.12.2016. godine zadužena je Direkcija javnih radova da iz ušteđenih sredstava sa Programa 821-Izgradnja i rekonstrukcija objekata obrazovanja i nauke sa grupe računa 4413 - Izdaci za građevinske objekte prenese sredstva u iznosu od 2.272.441,82 € Opštini Bijelo Polje, na osnovu zaključenog Ugovora o prenosu prava raspolaganja na ime kupovine poslovnog prostora za potrebe smještaja predstavnika organa državne uprave, organa uprave i drugih institucija čiji osnivač je Vlada Crne Gore.

Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9. stav 4. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobreni zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu.

Program 826: Unapređenje turističke ponude - Konsultantske usluge, projekti i studije grupa računa 4147, planirani su u iznosu od 1.292.500,00 €, a realizovani u iznosu od 885.389,69 € ili 68,50%. Kontrolom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da je sa navedenog Programa, sa pozicije 4147- Konsultantske usluge, projekti i studije vršena isplata po osnovu Zaključka Vlade Crne Gore od 23.12.2016. godine, kojim je usvojena Informacija o realizaciji Projekta "Zaštita Plavskog jezera". Zadužena je Direkcija javnih radova da iz sredstava opredeljenih Kapitalnim budžetom za 2016. godinu sa navedenog projekta, prenese sredstva u iznosu od 310.000,00 €, na namjenski žiro račun Opštine Plav – Podrška održivom razvoju i zaštiti okoline u prekograničnom području. Opština Plav je obavezana da sredstva namjenski koristi i da o realizovanim aktivnostima informiše Ministartsvo održivog razvoja i turizma i Direkciju javnih radova.

Izdaci za lokalnu infrastrukturu grupa računa 4412 planirani su u iznosu od 3.090.200,00 €, a realizovani u iznosu od 1.142.405,88 €, ili 36,97%. Kontrolom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da su sa grupe računa 4412 - Izdaci za lokalnu infrastrukturu, vršene isplate po ispostavljenim situacijma, a u skladu sa zaključenim ugovorima i to:

- Uplate avansa u iznosu od 85.615,89 €, u skladu sa zaključenim Ugovorom broj 19/2-01-6327/1 od 01.11.2016. godine i ugovoreni iznos od 428.079,45 €, na ime izgradnje mosta na rijeci Ljuboviđi sa prilaznim saobraćajnicama i priključkom na magistralnom putu Ravna rijeka - latinska kosa u Opštini Bijelo Polje. Ovi izdaci nijesu navedeni u Obrazloženju Kapitalnog budžeta za 2016. godinu.
- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-3353 od 28.12.2016. godine, kojim je usvojena Informacija o realizaciji izrade „Lokalne studije lokacije Hajla–Štedim" u Rožajama, u okviru projekta „Ski centar na lokalitetu Hajla, Rožaje" i zadužena je Direkcija javnih radova da sa Programa 826 - Izdaci za lokalnu infrastrukturu prenese sredstva u iznosu od 300.000,00 € na žiro račun Opštine Rožaje. Opština Rožaje je u obavezi da sredstva namjenski koristi i da o realizovanim aktivnostima informiše Direkciju javnih radova.

Izdaci za građevinske objekte, grupa računa 4413, planirani su u iznosu od 3.313.900,00 €, a realizovani u iznosu od 2.925.985,22 €, ili 88,29%. Kontrolom izdataka, na odabranom uzorku, utvrđeno je da su sa pozicije 4413- Izdaci za građevinske objekte, vršene isplate i to:

- Zaključkom Vlade Crne Gore broj 08-2341 od 08.09.2016. godine, usvojena je Informacija o zakupu Solane u Ulcinju, statusu zaštite i planiranim razvojnim aktivnostima sa zahtjevom za

obezbjeđenje finansijskih sredstava za zakupca Javno preduzeće za nacionalne parkove Crne Gore. Zadužena je Direkcija javnih radova da sredstva iz Kapitalnog budžeta, u iznosu od 200.000,00 € uplati na račun depozita Privrednog suda Crne Gore, sa projekta 826 -Unapređenje turističke ponude, i grupe računa 4413 - Izdaci za građevinske objekte, na ime troškova stečajnog postupka, uz obavezu da se nakon prodaje imovine stečajnog dužnika navedeni iznos vrati u Budžet Crne Gore. Projekat nije bio planiran Zakonom o budžetu za 2016. godinu, ali je naveden u Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu. Zaključkom Vlade definisano je da Direkcija javnih radova izvrši prenos sredstava na račun Opštine Rožaje, u cilju realizacije projekata, shodno ovjerenim situacijama, a da Opština sredstva namjenski koristi i da o realizovanim aktivnostima informiše Direkciju javnih radova. U periodu vršenja revizije revizoru nijesu dati na uvid izvještaji opština o izvršenim aktivnostima na realizaciji projekata. Preporučuje se Direkciji da prati aktivnosti na realizaciji projekata po opštinama, te da zahtijeva od opština da dostavljaju mjesečne izvještaje o realizaciji projekta, kako je i definisano potpisanim protokolima.

Preporučuje se da se kod planiranja i izvršenja Kapitalnog budžeta obezbijedi poštovanje Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i da se na teret Kapitalnog budžeta ne vrše plaćanja koja ne pripadaju Kapitalnom budžetu i ne odgovaraju planiranim namjenama.

Preporučuje se izvršavanje Kapitalnog budžeta u skladu s članom 9. stav 4. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobreni zakonom o budžetu države za fiskalnu godinu.

Revizijom Kapitalnog budžeta za 2016. godinu utvrđeno je:

- Potrošačke jedinice koje realizuju Kapitalni budžet vršile su isplatu pojedinih izdataka koji nijesu odobreni Zakonom o budžetu države za 2016. godinu, što nije u skladu s članom 9 stav 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je utvrđeno da je zabranjena isplata izdataka sa konsolidovanog računa trezora, ako nijesu odobreni godišnjim zakonom o budžetu.
- Prilikom kandidovanja pojedinih projekata nije izvršeno realno planiranje sredstava kapitalnog budžeta, te izvršena sredstva nijesu realizovana u skladu sa planiranim, dok neki projekti uopšte nijesu realizovani.
- U pojedinim slučajevima prilikom izrade projekata nije izvršena detaljna razrada, kako bi se definisao realan rok izvođenja i okončanja radova i na taj način smanjila mogućnost prekoračenja ugovorenih rokova izvršenja ugovora i dodatnih radova, koji nijesu predviđeni planskom dokumentacijom. Takođe, prilikom kandidovanja projekata kapitalnog budžeta nije dat prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.
- U Obrazloženju Prijedloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu nije izvršena detaljna razrada projekata koji će se realizovati u okviru pojedinih programa.
- Isplata pojedinih izdataka vršena je sa računa čija isplata nije predviđena Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.
- Shodno potpisanim protokolima Direkcije javnih radova i opština definisano je da Direkcija prati aktivnosti na realizaciji pojedinih projekata po opštinama, te da zahtijeva od istih dostavu mjesečnih izvještaja o realizaciji projekta. U periodu vršenja revizije utvrđeno je da sve opštine nijesu podnosile izvještaje o izvršenim aktivnostima na realizaciji projekata.

Preporučuje se potrošačkim jedinicama koje izvršavaju Kapitalni budžet da se pridržavaju člana 9 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, da prilikom kandidovanja projekata realno planiraju sredstva kapitalnog budžeta po projektima, da pri izradi projekatne dokumentacije izvrše detaljnu razradu kako bi se definisao realan rok za izvođenje i okončanje radova i da kod planiranja budžeta daju prioritet projektima započetim u prethodnim godinama.

8. IZVJEŠTAJ O JAVNOM DUGU

Pozajmice i krediti iz domaćih izvora u 2016. godini iznose 317.784.300,00 €, kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 59: Uzete pozajmice i kerditi iz domaćih izvora

Opis	Povučena sredstva
Ziraat bank Montenegro AD	11.890.000,00
NLBbanka AD Podgorica	20.000.000,00
Prva banka	6.000.000,00
Universal capital banka	5.000.000,00
Hipotekarna banka	10.000.000,00
Ukupno	**52.890.000,00**
Državni zapisi	184.484.300,00
Domaće obveznice	80.410.000,00
Ukupno	**264.894.300,00**
Ukupno uzete pozajmice i krediti	**317.784.300,00**

Ukupno uzete pozajmice i krediti iz domaćih izvora u 2016. godini iznose 317.784.300,00 €, koliko je i povučenih sredstava po osnovu sklopljenih ugovora u iznosu od 52.890.000,00 € i po osnovu emisije hartija od vrijednosti na domaćem tržištu u iznosu od 264.894.300,00 €.

Pozajmice i krediti iz inostranih izvora u 2016. godini iznose 347.455.629,04 € kako je prikazano u narednoj tabeli i to:

Tabela 60: Uzete pozajmice i krediti iz inostranih izvora

Inostrani kreditori	Valuta po ugovoru	Kurs na 31.12.2016. godine	Povlačenja u valuti po ugovoru	Povlačenja iskazano u eurima
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD)	euro		5.941.438,99	5.941.438,99
Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB)	euro		5.150.000,00	5.150.000,00
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	euro		3.719.480,44	3.719.480,44
Evropska investiciona banka(EIB)	euro		7.000.000,00	7.000.000,00
Kreditna banka za obnovu - Njemačka (KWF)	euro		15.366.936,34	15.366.936,34
Exim China-Autoput	dolar	0,9486766	10.833.800,80	10.277.773,27
Ukupno				**47.455.629,04**
Eurobond obveznice u 2016. godini	euro		300.000.000,00	300.000.000,00
Krediti i pozajmice iz inostranstva				**347.455.629,04**

Ukupno uzete pozajmice i krediti iz inostranih izvora u 2016. godini iznose 47.455.629,04 €, i to po osnovu 14 ugovora 37.177.855,77 € i 10.833.800,80 USD, ili 10.277.773,27 €, po kursu Centralne banke Crne Gore na dan 31.12.2016. godine. Izvršena je jedna emisija obveznica na međunarodnom finansijskom tržištu u iznosu od 300.000.000,00 €.

Međunarodna banka za obnovu i razvoj (IBRD) u iznosu od 5.941.438,99 € i to:

- Po Ugovoru IBRD Loan 76470 ME, za Projekat P106906–Land Administrations and Management Project izvršeno povlačenje sredstava (ukupno četiri povlačenja) u iznosu od 878.486,32 €.
- Po Ugovoru IBRD Loan 77160 ME, za Projekat-P107473–Montenegro Institutional Development and Agriculture Strengthening izvršeno povlačenje sredstava (ukupno tri povlačenja) u iznosu od 928.833,69 €.
- Po Ugovoru IBRD Loan 86430, Projekat - P107473 ME–Montenegro Institutional Development and Agriculture Strengthening, izvršeno povlačenje sredstava (ukupno jedno povlačenje) u iznosu od 7.500,00 €. Navedeni kredit potpisan u 2016. godini, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-5266/1 od 11.11.2016. godine na ukupno ugovoreni iznos kredita od 3.000.000,00 €.

- Po Ugovoru IBRD Loan 83420 ME, Projekat - P107992- Energy Efficiency, izvršeno povlačenje sredstava (ukupno četiri povlačenja) u iznosu od 1.041.748,53 €.
- Po Ugovoru IBRD Loan 81180 ME, Projekat - P122785 - Higher Education Research for Innovation and Competitiveness, izvršeno povlačenje sredstava (ukupno četiri povlačenja) u iznosu od 3.084.870,45 €.

Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB) u iznosu od 5.150.000,00 € i to: Po Ugovoru LD 1871(2015) - Socijalno stanovanje za osobe sa niskim primanjima, izvršeno povlačenje (ukupno dva povlačenja) Tranše 1 u iznosu od 150.000,00 € i Tranše 2 u iznosu od 5.000.000,00 €.

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) u iznosu od 3.719.480,44 € i to:

- Po Ugovoru 43060 – Local roads reconstruction & upgrade od 28 juna 2013. godine, izvršeno povlačenje (ukupno dva povlačenja) u iznosu od 3.519.480,44 €.
- Po Ugovoru 48169 – Montenegro local roads reconstruction and upgrade project-loan 2 od 11.12.2015. godine, izvršeno jedno povlačenje u iznosu od 200.000,00 €.

Evropska investiciona banka (EIB) u iznosu od 7.000.000.00 € po Ugovoru 82134 Road rehabilitation and city bypass od 27.06.2014. godine. U 2016. godini, sa ovom bankom, potpisan Ugovor 85813 u iznosu od 25.500.000,00 €,zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-6098/1 29.12.2016. godine, ali nije bilo povlačenja sredstava.

Njemačka razvojna banka (KFW) u iznosu od 15.366.936,34 € i to:

- Po Ugovoru 25316-02 Energy Efficiency Program in Public Buildings, izvršeno jedno povlačenje u iznosu 501.475,46 €.
- Po Ugovoru 26985-01 Energy Efficiency Program in Public Buildings, izvršeno povlačenje (ukupno osam povlačenja) u iznosu 5.811.000,01 €.
- Po Ugovoru 24419-01 Water Supply and Sanitation Adriatic Coast, izvršeno povlačenje (ukupno petnaest povlačenja) u iznosu 4.092.113,41 €.
- Po Ugovoru 23084-01 Water Supply and Sanitation Adriatic Coast, izvršeno povlačenje (ukupno tri povlačenja) u iznosu 1.816.235,44 €.
- Po Ugovoru 26575-01 Water Supply and Sanitation Programme Aid, izvršeno povlačenje (ukupno jedanaest povlačenja) u iznosu 3.146.112,02 €.

Kineska Exim banka u iznosu od 10.277.773,27 €, po Ugovoru potpisanom 30.10.2014. godine na iznos od 943.991.500,01 €, oznaka kredita 01-828/1, 827/1 USD. U 2016. godini izvršeno povlačenje (tri povlačenja) u iznosu od 10.833.800,80 USD odnosno 10.277.773,27 €, po kursu Centralne banke Crne Gore na dan 31.12.2016. godine.

Emisije hartija od vrijednosti - Eurobond obveznice – Po osnovu jedne emisije Eurobond obveznica na međunarodnom tržištu povučen je iznos od 300.000.000,00 €, po ugovoru Fiscal Agency Agreement od 10. marta 2016. godine, zaveden u Ministarstvu finansija pod brojem 06-1311/1 bez navedenog datuma zavođenja.

Povučena sredstva - Ukupno povučena sredstva po osnovu pozajmica i kredita u 2016. godini iznose 665.239.929,04 €, odnosno 654.962.155,77 € i 10.833.800,80 USD preračunat po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine. U narednoj tabeli dat je pregled uzetih kredita i pozajmica u 2016. godini iz domaćih i inostranih izvora i to:

Tabela 61: Uzete pozajmice i krediti u 2016. godini

Opis	Iznos
Pozajmice i krediti iz domaćih izvora	52.890.000,00
Emisija hartija od vrijednosti na domaćem tržištu	264.894.300,00
Ukupno pozajmice i krediti iz domaćih izvora	**317.784.300,00**
Pozajmice i krediti iz inostranih izvora	47.455.629,04
Emisija hartija od vrijednosti na inostranom tržištu tržištu	300.000.000,00
Ukupno pozajmice i krediti iz inostranih izvora	**347.455.629,04**
Ukupno	**665.239.929,04**

U skladu s članom 59 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, državnim dugom upravlja i evidenciju o postojećem dugu države, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama vodi Ministarstvo finansija. Nadležni organ u opštini vodi evidenciju o postojećem dugu opštine, uzetim dugoročnim i kratkoročnim pozajmicama i datim garancijama i dostavlja kvartalne izvještaje Ministarstvu finansija u roku od 30 dana od isteka kvartala. Ministarstvo finansija objedinjava evidenciju o javnom dugu. Prema članu 71 (tačka 15-17) Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Državni trezor upravlja dugom nastalim po osnovu hartija od vrijednosti koje je emitovala država, upravlja dugom nastalim po osnovu datih garancija i uzetih zajmova, upravlja domaćim i spoljnim dugom. U Glavnoj knjizi trezora nema evidencije obaveza na računima klase „2“ po uzetim kreditima i pozajmicama u skladu s Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. Na osnovu člana 50 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti država se može u toku fiskalne godine zaduživati do nivoa utvrđenog godišnjim zakonom o budžetu države. O zaduživanju, u skladu sa godišnjim zakonom o budžetu države, odlučuje Vlada Crne Gore. Vlada Crne Gore je, na osnovu člana 50 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornost i na osnovu člana 10 i 11 Zakona o budžetu za 2016. godinu, donijela Odluku o zaduživanju i davanju garancija za 2016. godinu[43]. U novembru 2016. godine donešen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu[44], kojim je izmijenjen član 11 Zakona o budžetu za 2016. godinu i u članu 4 naveden je iznos do kojeg se Vlada može zadužiti u 2016. godini.

Prema članu 10 stav 2 Zakona o budžetu za 2016. godinu (tačke od 1 do 15) planirano je potpisivanje 12 novih kreditnih aranžmana u ukupnom iznosu od 109.320.000,00 €, a potpisana su tri ugovora o kreditu u iznosu od 30.390.000,00 €. Ugovor sa Njemačkom bankom za razvoj (KFW) za projekat Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda na crnogorskom primorju, faza V–II (planiran tačkom 8 Zakona o budžetu za 2016. godinu) potpisan je 29.12.2015. godine, iz razloga što je mogućnost za zaključenje ugovora do kraja 2015. godine. Istim članom planirana je efektivnost sredstava po osnovu 15 kreditnih aranžmana u iznosu od 91.820.000,00 €, a sredstva su postala efektivna po osnovu 7 ugovora o kreditu u iznosu od 45.890,00 €.

Ukupno uzete pozajmice (kratkoročne i dugoročne) iz domaćih i inostranih izvora, ostvarene kroz emisiju obveznica na inostranom tržištu, izdavanjem domaćih obveznica i državnih zapisa i sklapanjem kreditnih aranžmana sa domaćim i inostranim finansijskim institucijama u 2016. godini iznose 654.962.155,77 € i 10.833.800,80 USD, odnosno 665.239.929,04 €, po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine i to:

- Zaduženje u iznosu od 436.687.773,27 €, po osnovu emisije obveznica na domaćem i inostranom tržištu, po osnovu ugovora kod kineske Exim banke i po zaključcima Vlade Crne

[43] „Sl list CG“ br. 010/16
[44] „Sl list CG“ br.73/16)

Gore, za budžetske potrebe, finansiranje kapitalnog budžeta, otplate duga, finansiranje auto puta, finansiranje deficita i stvaranje fiskalne rezerve je u skladu sa Zakonom o budžetu za 2016. godinu kojim je utvrđena granica zaduživanja u iznosu od 550.000.000,00 €.

- Zaduženje u iznosu od 189.484.300,00 € (235.484.300,00 € – 46.000.000,00 €) po osnovu emisije državnih zapisa i kratkoročnih ugovora sa komercijalnim bankama koje posluju na domaćem tržištu namijenjeno je za likvidnost budžeta. Za iznos od 46.000.000,00 € Vlada Crne Gore je, Zaključkom broj 08-189 od 28.12.2016. godine i Zaključkom broj 08-189/2 od 30.12.2016. godine, dala saglasnost da se kratkoročni krediti, koji su zaključeni u cilju održavanja likvidnosti u toku 2016. godine, iskoriste za finansiranje budžeta.
- Iznos od 39.067.855,77 €, namijenjen za realizaciju projekata, odnosi se na dugoročne kreditne aranžmane sklopljene sa međunarodnim finansijskim intitucijama u iznosu od 31.177.855,77 € i dugoročne kreditne aranžmane sa finansijskim institucijama koje posluju na domaćem tržištu u iznosu od 1.890.000,00 €.

U skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti javni dug je dug centralnog i lokalnog nivoa, odnosno opšteg nivoa države i u skladu s tim uključene su obaveze po osnovu:

- **Ino kredita** - glavnica duga po osnovu sklopljenih međunarodnih ugovora- povučena sredstva;
- **Emitovanih hartija od vrijednosti** na međunarodnom tržištu (glavnica dug po osnovu emisija HOV);
- **Kredita kod komercijalnih banak**a koje posluju na domaćem tržištu (glavnica duga);
- **Emitovanih hartija od vrijednosti na** domaćem tržištu (glavnica duga po osnovu emisija HOV);
- **Zakonom propisanih obaveza** po osnovu: Zakona o regulisanju obaveza i potraživanja po osnovu ino duga i devizne štednje građana, Zakona o isplati devizne štednje građana položene kod ovlašćenih banaka van Crne Gore, Zakona o isplati deviznih sredstava građana položenih kod Dafiment banke AD Beograd i banke privatne privrede DD Podgorica položenih preko preduzeća Jugoskandik DD Beograd (devizna štednja), Zakona o obeštećenju korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja (zaostale penzije) i Zakona o povraćaju oduzetih imovinskih prava i obeštećenja (restitucija).
- **Duga pravnih lica i privrednih društava** - Iskazani podaci predstavljaju rezultat obrade dokumenta "Formular za utvrđivanje portfolia dugova " koji su dostavljeni od institucija.
- **Duga lokalne samouprave** - Iskazani podaci predstavljaju rezultat obrade dokumenta "Formular za utvrđivanje portfolia dugova" koji su dostavljeni od strane opština.

Formular za utvrđivanje portfolia dugova sadrži informacije o dugu (domaći dug, ino dug i izdate garancije) sljedećeg sadržaja: naziv kreditne institucije, ugovoreni iznos, ukupno povučeni iznos sredstava, ukupno stanje duga po kreditu na kraju traženog perioda, datum potpisivanja kredita, namjena kredita, način i rokove otplate (vrste anuiteta), ugovoreni uslovi (kamata i druge naknade) i naziv institucije koja je korisnik kredita. U procesu revizije, na osnovu prezentirane dokumentacije, konfimisano je iskazano stanje po osnovu ino kredita, emitovanih hartija od vrijednosti na međunarodnom tržištu, kredita kod komercijalnih banaka koje posluju na domaćem tržištu, emitovanih hartija od vrijednosti na domaćem tržištu, dok je djelimično konfirmisano stanje obaveza po osnovu duga devizne štednje, zaostalih penzija, restitucije, duga pravnih lica i lokalne samouprave.

Javni dug države - Utvrđeno stanje Javnog duga na 31.12.2015. godine i na 31.12.2016. godine po kreditorima dato je u narednoj tabeli:

Tabela 62: Izvještaj o javnom dugu

KREDITOR		Stanje duga na 31.12.2015. godine	Stanje duga na 31.12.2016. godine
Krediti iz inostranih izvora		**998.557.676,49**	**922.763.126,47**
	Međunarodna banka za obnovu i razvoj (EBRD)	220.926.762,98	210.983.111,77
	Zemlje članice Pariskog kljuba kreditora	98.531.919,75	95.549.695,47
	Međunarodna organizacija za razvoj (IDA)	59.969.212,36	54.256.207,54
	Evropska investiciona banka (EIB)	105.370.588,57	105.389.782,46
	Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	12.791.572,07	14.708.665,69
	Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB)	12.829.159,75	17.676.521,09
	Evropska Zajednica/Komisija	3.900.000,00	2.800.000,00
	Kreditna banka za obnovu i razvoj - Njemačka (KWF)	33.585.139,31	42.170.741,65
	Mađarski kredit	8.017.977,10	6.755.563,56
	Poljski kredit	7.632.830,11	6.938.255,48
	Francuski kredit - Natixis	6.410.267,44	5.563.163,44
	EUROFIMA	15.720.362,49	13.502.188,29
	Češki kredit	9.480.195,84	4.357.825,98
	Steiermarkische Sparkassen	12.100.940,08	9.898.945,10
	Erste Banka	12.000.000,00	6.000.000,00
	Credit Suisse	166.000.000,00	128.000.000,00
	Exim Kina- autoput	172.797.269,74	189.386.298,95
	Instituto del credito oficial (ICO) Španski kredit	4.302.412,29	3.849.526,75
	Erste Banka - Fond zdravlja	6.191.066,61	4.976.633,25
	Deutsche bank	30.000.000,00	
Emitovane hartije od vrijednosti na međunarodnom tržištu		**957.796.000,00**	**1.080.000.000,00**
	EUROBOND 2011	141.796.000,00	280.000.000,00
	EUROBOND 2013	36.000.000,00	500.000.000,00
	EUROBOND 2014	280.000.000,00	300.000.000,00
	EUROMARKET - EUROBOND 2015	500.000.000,00	
I	**UKUPNO SPOLJNI DUG**	**1.956.353.676,49**	**2.002.763.126,47**
Krediti kod komercijalnih banaka		**36.578.787,99**	**60.555.955,27**
	Erste banka	21.034.250,10	8.914.641,11
	Societe Generale banka	7.817.261,89	3.751.314,16
	Crnogorska komercijalna banka	7.727.276,00	
	Ziraat bank Montenegro AD		11.890.000,00
	NLB Montenegrobanka AD Podgorica		15.000.000,00
	Prva banka		6.000.000,00
	Universal Capital banka		5.000.000,00
	Hipotekarna banka		10.000.000,00
Emitovane hartije od vrijednosti na domaćem tržištu		**108.306.654,74**	**176.667.131,00**
	Državni zapisi	77.714.300,00	77.714.300,00
	Državne obveznice Fonda rada	2.645.500,66	1.367.480,95
	Domaće obveznice (GB 14)	27.946.854,08	17.175.350,05
	Domaće obveznice (GB 16)		80.410.000,00
Domaći dug - Obaveze po zakonima		**138.074.291,78**	**122.399.812,89**
	Devizna štednja	43.137.292,37	29.449.950,66
	Restitucija	93.142.479,41	91.019.639,65
	Zaostale penzije	1.794.520,00	1.930.222,58
Domaći dug - Pravna lica i privredna društva		**37.343.416,52**	**40.587.493,70**
	Pravna lica i privredna društva	37.343.416,52	40.587.493,70
II	**UKUPNO DOMAĆI DUG**	**320.303.151,03**	**400.210.392,86**
III	**DRŽAVNI DUG I + II**	**2.276.656.827,52**	**2.402.973.519,33**
	STANJE DUGA LOKALNE SAMOUPRAVE	**142.189.981,45**	**143.101.322,90**
Stanje duga lokalne samouprave		142.189.981,45	143.101.322,90
IV	**JAVNI DUG (DRŽAVNI DUG + DUG LOKALNE SAMOUPRAVE)**	**2.418.846.808,97**	**2.546.074.842,23**

Javni dug Crne Gore na 31.12.2016. godine, iskazan u eurima po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine, iznosi 2.546.074.842,23 €, koliko je iskazan i u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu. Utvrđeno povećanje duga u 2016. godini odnosi se na:

Inostrani dug i to:

- **Krediti** - Ukupno povećanje duga po osnovu uzetih pozajmica, povlačenja sredstava iz inostranih izvora, po osnovu 14 ugovora kod 5 kreditora u iznosu od 37.177.855,77 € i kod jednog kreditora 10.833.800,00 USD. Ukupno uzete pozajmice/krediti po kursu Centralne banke Crne Gore na dan 31.12.2016. godine iznosi 47.455.629,04 €**.**
- **Emitovane hartije od vrijednosti -** Ukupno povećanje duga po osnovu jedne emisije obveznica na međunarodnom finansijskom tržištu u 2016. godini iznosi 300.000.000,00 €.

Domaći dug i to:

- **Krediti** - Ukupno povećanje po osnovu uzetih pozajmica, povučenog iznosa, po osnovu 10 sklopljenih ugovora sa komercijalnim bankama koje posluju na domaćem tržištu iznosi 52.890.000,00 €.
- **Emitovane hartije od vrijednosti** - Ukupno povećanje po osnovu emisije obveznica na domaćem tržištu i državnih zapisa 264.894.300,00 €. U 2016. godini izvršeno osam emisija državnih zapisa i jedna emisija domaćih obveznica **.**

Obaveze po zakonima - Ukupno povećanje duga po osnovu zakona iznosi 2.496.310,61 € i to:

- **Devizna štednja -** Na osnovu Izvještaja Direkcije za upravljanje dugom na osnovu izvoda iz CDA za deviznu štednju utvrđeno je da je ukupno povećanje u iznosu od 271.534,42 €. Na osnovu priložene dokumentacije, dopis Zastupnika Crne Gore pred Evropskim sudom broj 15-10/11-53-6/2011 od 23.07.2013. godine, zaključeno je da se uvećanje obaveze odnosi na presudu Evropskog suda za ljudska prava (predstavka broj 37571/03) koja je postala pravosnažna 05.06.2013. godine. Po priloženoj dokumentaciji ukupan dug u iznosu od 405.156,88 € predstavlja povećanje duga po pravosnažnoj presudi na dan 23.07.2013. godine. Navedeni iznos nije evidentiran na stanje duga na kraju 2013. godine, 2014. godine i 2015. godine, iako su obaveze izvršavane po presudi u navedenim periodima. Prema izjavi odgovornog lica iznos od 271.534,42 € evidentiran je kroz povećanje duga u toku 2016. godine.
- **Restitucija -** U procesu revizije utvđeno je da uspostavljeni sistem evidencije u Fondu za obeštećenje ne obezbjeđuje analitičku evidenciju obaveza na datum 31.12.2016. godine. Na osnovu izjave lica zaduženih za predmetnu oblast u Fondu za obeštećenje i prezentirane dokumentacije, iskazano stanje predstavlja izvedeni podatak koji se utvrđuje metodom obračuna. Ukupno povećanje iznosi 2.089.073,61 €. Prema prezentiranoj dokumentaciji zaključeno je da podatak predstavlja rezultat promjena nastalih po svim rješenjima u periodu od 01.01.2016. godine do 31.12.2016. godine, na ukidanje izdatih rješenja zbog sudskih sporova, kao i na donošenje novih rješenja po osnovu ostvarenog prava na obeštećenje.
- **Zaostale penzije** - Ukupno povećanje iznosi 135.702,58 €, koje je, prema usmenom saopštenju odgovornog lica, nastalo po osnovu usaglašavanja stanja sa bankama.

Dug pravnih lica i privrednih društava se utvrđuje prikupljanjem i obradom "Formular za utvrđivanje portfolia dugova ". Na osnovu raspoloživih podataka (raspoloživ podatak - krajnja stanja) nije bilo moguće utvrditi povećanje u toku u 2016. godine**.**

Dug lokalne samouprave se utvrđuje prikupljanjem i obradom "Formular za utvrđivanje portfolia dugova". Na osnovu raspoloživih podataka (raspoloživ podatak - krajnja stanja) nije moguće utvrditi povećanje u toku u 2016. godine. Povećanje duga u 2016. godini, osim duga pravnih lica i privrednih društava i duga lokalne samouprave za koje, prema raspoloživim podacima, nije moguće utvrditi povećanje duga u toku godine, iznosi 657.458.466,38 € i 10.833.800,80 USD, odnosno 667.736.239,65 € po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine**.** Stanje duga Crne Gore na 31.12.2015. godine, početno stanje duga, iskazano u originalnoj valuti dato je u narednoj tabeli:

Tabela 63: Stanje javnog duga na 31.12.2016. godine

	KREDITOR	STANJE JAVNOG DUGA NA 31.12.2016. GODINE				
		Euri	USD	NOK	CHF	SDR
	Ino krediti	629.239.024,96	220.653.894,03	324.534,90	18.777.966,90	47.114.862,96
	Emitovane HOV na međunarodnom tržištu	1.047.796.000,00				
I	**Spoljni dug**	**1.677.035.024,96**	**220.653.894,03**	**324.534,90**	**18.777.966,90**	**47.114.862,96**
	Krediti kod komercijalnih banaka	36.578.787,99				
	Emitovane HOV na domaćem tržištu	108.306.654,74				
	Obaveze po zakonima	138.074.291,78				
	Pravna lica i privredna društva	37.343.416,52				
II	**Domaći dug**	**320.303.151,03**				
III=I+II	**DRŽAVNI DUG**	**1.997.338.175,99**	**220.653.894,03**	**324.534,90**	**18.777.966,90**	**47.114.862,96**
	Dug lokalne samouprave	**142.189.981,45**				
IV	**JAVNI DUG**	**2.139.528.157,44**	**220.653.894,03**	**324.534,90**	**18.777.966,90**	**47.114.862,96**

Stanje duga na 31.12.2015. godine iznosi i to:

- Inostrani dug 1.677.035.024,96 €, 220.653.894,03 USD, 324.534,90 NOK, 18.777.966,90 CHF i 47.114.862,96 SDR
- Domaći dug 320.303.151,03 €;
- Državni dug iznosi 1.997.338.176,03 €, 220.653.894,03 USD, 334.534,90 NOK, 18.777.966,90 CHF i 47.114.862,96 SDR
- Javni dug 2.139.528.157,48 €, 220.653.894,03 USD, 334.594,90 NOK; 18.777.966,90 CHF i 47.114.862,96 SDR.

Dug lokalne samouprave, prema raspoloživim informacijama, iznosi 177.524.808,37 €. U Izvještaju o javnom dugu dio od 142.189.981,45 € iskazan je kao dug lokalne samouprave, a ostatak u iznosu od 35.334.826,92 € uključen u inostrani dug.

Povećanje duga u 2016. godini iskazano u originalnoj valuti dato je u narednoj tabeli:

Tabela 64: Povećanje javnog duga u 2016. godini

	KREDITOR	POVEĆANJE U TOKU 2016. GODINE				
		Euri	USD	NOK	CHF	SDR
	Ino krediti	37.177.855,77	10.833.800,80			
	Emitovane HOV na međunarodnom tržištu	300.000.000,00				
I	**Spoljni dug**	**337.177.855,77**	**10.833.800,80**	-	-	-
	Krediti kod komercijalnih banaka	52.890.000,00				
	Emitovane HOV na domaćem tržištu	264.894.300,00				
	Obaveze po zakonima	2.496.310,61				
	Pravna lica i privredna društva					
II	**Domaći dug**	**320.280.610,61**	-	-	-	-
III=I+II	**DRŽAVNI DUG**	**657.458.466,38**	**10.833.800,80**	-	-	-
	Dug lokalne samouprave					
IV	**JAVNI DUG**	**657.458.466,38**	**10.833.800,80**	-	-	-

Povećanje duga u 2016. godini je sljedeće:

- Inostrani dug je povećan za 337.177.855,77 € i 10.833.800,80 USD,
- Domaći dug je povećan za 320.280.610,61 €,
- Državni dug je povećan za 657.458.466,38 € i 10.833.800,80 USD koliko je i
- Javni dug 657.458.466,38 eura i 10.833.800,80 USD.

Smanjenje duga u 2016. godini iskazano u originalnoj valuti dato je u narednoj tabeli:

Tabela 65: Smanjenje javnog duga u 2016. godini

	KREDITOR	SMANJENJE U TOKU 2016. GODINE				
		Euri	USD	NOK	CHF	SDR
	Ino krediti	91.335.504,17	1.329.701,70			
	Emitovane HOV na međunarodnom tržištu	207.796.000,00				
I	**Spoljni dug**	**299.131.504,17**	**1.329.701,70**	**-**	**-**	**-**
	Krediti kod komercijalnih banaka	28.912.832,72				
	Emitovane HOV na domaćem tržištu	196.533.823,74				
	Obaveze po zakonima	18.170.789,50				
	Pravna lica i privredna društva					
II	**Domaći dug**	**243.617.445,96**	**-**	**-**	**-**	**-**
III=I+II	**DRŽAVNI DUG**	**542.748.950,13**	**1.329.701,70**	**-**	**-**	**-**
	Dug lokalne samouprave					
IV	**JAVNI DUG**	**542.748.950,13**	**1.329.701,70**	**-**	**-**	**-**

Smanjenje duga u 2016. godini je sljedeće:

- Inostrani dug je smanjen za iznos od 299.131.504,17 €, 1.392.701,70 USD, 21.775,79 NOK, 2.619.298,82 CHF i 4.572.320,42 SDR.
- Domaći dug je smanjen za iznos od 243.617.445,96 €.
- Državni dug za iznos od 542.748.950,13 €, 1.392.701,70 USD, 21.775,79 NOk, 2.619.298,82 CHF i 4.572.320,42 SDR.
- Javni dug je smanjen za iznos od 542.748.950,13 €, 1.392.701,70 USD, 21.775,79 NOk, 2.619.298,82 CHF i 4.572.320,42 SDR.

Stanje duga Crne Gore, krajnje stanje duga, iskazano u originalnoj valuti i ukupno stanje Javnog duga iskazano u valuti euro na 31.12.2016. godine dato je u narednoj tabeli:

Tabela 66: Izvještaj o Javnom dugu

	KREDITOR	STANJE JAVNOG DUGA NA 31.12.2016. GODINE					Javni duga na 31.12.2016. u eurima
		Euri	USD	NOK	CHF	SDR	
	Ino krediti	575.081.376,60	230.157.993,13	302.759,11	16.158.668,08	42.542.542,54	862.763.126,47
	Emitovane HOV na međunarodnom tržištu	1.140.000.000,00					1.140.000.000,00
I	**Spoljni dug**	**1.715.081.376,60**	**230.157.993,13**	**302.759,11**	**16.158.668,08**	**42.542.542,54**	**2.002.763.126,47**
	Krediti kod komercijalnih banaka	60.555.955,27					60.555.955,27
	Emitovane HOV na domaćem tržištu	176.667.131,00					176.667.131,00
	Obaveze po zakonima	122.399.812,89					122.399.812,89
	Pravna lica i privredna društva	40.587.493,70					40.587.493,70
II	**Domaći dug**	**400.210.392,86**	**-**	**-**	**-**	**-**	**400.210.392,86**
III	**DRŽAVNI DUG (I+II)**	**2.115.291.769,46**	**230.157.993,13**	**302.759,11**	**16.158.668,08**	**42.542.542,54**	**2.402.973.519,33**
	Dug lokalne samouprave	**143.101.322,90**					**143.101.322,90**
IV	**JAVNI DUG**	**2.258.393.092,36**	**230.157.993,13**	**302.759,11**	**16.158.668,08**	**42.542.542,54**	**2.546.074.842,23**

Stanje duga na 31.12.2016. godine iznosi i to:

- Inostrani dug 1.715.081.376,60 €, 230.157.993,13 USD, 302.759.11 NOK, 16.158.668,08 CHf i 42.542.542,54 SDR, odnosno 2.002.763.126,47 eura iskazan po kursu na dan 31.12.2016. godine.
- Domaći dug iznosi 400.210.392,86 €.
- Državni dug 2.115.291.769,46 €, 230.157.993,13 USD, 302.759.11 NOK, 16.158.668,08 CHF i 4.542.542,54 SDR, odnosno 402.973.519,33 € po kursu na dan 31.12.2016. godine.
- Javni dug 2.258.393.092,36 €, 230.157.993,13 USD, 302.759.11 NOK, 16.158.668,08 CHf i 42.542.542,54 SDR, odnosno 2.546.074.842,23 € iskazan po kursu na dan 31.12.2016. godine.

Dug lokalne samouprave, prema raspoloživim informacijama, iznosi 175.762.359,76 €. U Izvještaju o javnom dugu dio od 143.101.322,90 € iskazan je kao dug lokalne samouprave, a ostatak u iznosu od 32.661.036,86 € uključen je u inostrani dug. Promjene javnog duga Crne Gore u 2016. godini iskazane u originalnoj valuti i u eurima po kursu na 31.12.2016. godine prikazane su u narednoj tabeli:

Tabela 67: Promjena javnog duga u 2016. godini

	KREDITOR	PROMJENE STANJA JAVNOG DUGA NA 31.12.2016. GODINE					Promjene stanja Javnog duga na 31.12.2016. godine u eurima
		Eur	USD	NOK	CHF	SDR	
	Ino krediti	- 54.157.648,36	9.504.099,10	- 21.775,79	- 2.619.298,82	- 4.572.320,42	- 53.414.044,47
	Emitovane HOV na međunarodnom tržištu	92.204.000,00	-	-	-	-	92.204.000,00
I	**Spoljni dug**	38.046.351,64	9.504.099,10	- 21.775,79	- 2.619.298,82	- 4.572.320,42	**38.789.955,53**
	Krediti kod komercijalnih banaka	23.977.167,28	-	-	-	-	23.977.167,28
	Emitovane HOV na domaćem tržištu	68.360.476,26	-	-	-	-	68.360.476,26
	Obaveze po zakonima	- 15.674.478,89	-	-	-	-	- 15.674.478,89
	Pravna lica i privredna društva	3.244.077,18	-	-	-	-	3.244.077,18
II	**Domaći dug**	**79.907.241,83**	-	-	-	-	**79.907.241,83**
III=I+II	**DRŽAVNI DUG**	**117.953.593,47**	**9.504.099,10**	**- 21.775,79**	**- 2.619.298,82**	**- 4.572.320,42**	**118.697.197,36**
	Dug lokalne samouprave	911.341,45	-	-	-	-	911.341,45
IV	**JAVNI DUG**	**118.864.934,92**	**9.504.099,10**	**- 21.775,79**	**- 2.619.298,82**	**- 4.572.320,42**	**119.608.538,81**

Javni dug Crne Gore iskazan u eurima po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine iznosi 2.546.074.842,23 €, a neto povećanje Javnog duga iznosi 119.608.538,81 € i to:

- Inostrani dug povećan za iznos od 38.789.955,53 €.
- Domaći dug povećan za iznos od 79.907.241,83 €.
- Državni dug povećan za iznos od 118.697.197,36 €.
- Javni dug povećan za iznosu od 119.608.538,81 €.

Na osnovu podataka lokalnih samouprava dostavljenih Ministarstvu finansija utvrđeno je da je dug lokalne samouprave smanjen za iznos od 1.762.448,61 € i iskazan je kroz smanjenje inostranog duga u iznosu 2.637.790,06 € i povećanje domaćeg duga u iznosu od 911.341,45 €.

Ugovorena, a nepovučena sredstava po kreditorima na 31.12.2016. godine iznose 933.577.512,42 €, koliko je iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i to od sljedećih kreditnih institucija:

Tabela 68: Ugovorena a nepovučena sredstva

Kreditor	Nepovučena sredstva
Međunarodna banka za obnovu i razvoj (EBRD)	55.626.059,21
Evropska investiciona banka (EIB)	50.914.615,39
Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD)	25.888.574,40
Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB)	11.100.000,00
Kreditna banka za obnovu i razvoj - Njemačka (KWF)	83.891.919,35
Exim Kina- autoput	706.156.344,07
Ukupno	**933.577.512,42**

Ugovorena, a nepovučena sredstva po ino kreditorima na dan 31.12.2015. godine iznose 243.099.024,12 € i 755.193.203.08 USD, odnosno 934.288.117,18 € po kursu Centralne banke Crne Gore na 31.12.2015. godine. Ukupan iznos zaključenih ugovora sa ino kreditorima u 2016. godini je 28.500.000,00 €, a povučeno sredstava po ino kreditima 37.177.855,80 € i 10.833.800,80 USD. Ugovorena, a nepovučena sredstva po kreditorima na dan 31.12.2016. godine iznose 227.421.168,35 € i 744.359.402,28 USD, odnosno 933.577.512,42 € po kursu Centralne banke Crne Gore, koliko je iskazano u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu.

9. DUG LOKALNE SAMOUPRAVE

Revizija duga lokalne samouprave vršena je prikupljanjem formulara za utvrđivanje potrfolija dugova opština koji se dostavlja Ministarstvu finansija. Ministarstvo finansija je izvršilo podjelu duga lokalne samouprave na tri cjeline i to:

- Domaći dug koji se sastoji od domaćeg duga lokalne samouprave prema finansijskim i nefinansijskim institucijama za uzete kredite pri čemu su podaci uzeti iz dostavljenih formulara.
- Dug lokalne samouprave koji se sastoji od duga prema Ministarstvu finansija po osnovu transfernih zajmova pri čemu je Ministarstvo prilikom kreiranja Izvještaja o javnom dugu koristilo podatke prema svojim evidencijama.
- Inostrani dug prema kreditorima u inostranstvu za koji su korišćeni podaci dostavljeni u formularu.

Nakon prikupljanja formulara Državna revizorska institucija je uputila dopise svim opštinama (izuzev Opštini Pljevlja kod koje je proces revizije u toku) da dostave izvode iz Kreditnog registra Centralne banke Crne Gore o zaduženju u zemlji, kao i podatke o zaduženjima u inostranstvu u cilju prikupljanja podataka o stanju duga na 31.12.2016. godine. Na dopise Državne revizorske institucije odgovorilo je 14 opština, pri čemu Prijestonica Cetinje nije dostavila izvod iz Kreditnog registra Centralne Banke Crne Gore, a ostale opštine nijesu dostavile tražene podatke, te se ne može utvrditi stanje duga na 31.12.2016. godine kod opština i to: Budva, Bar, Gusinje, Herceg Novi, Kolašin, Petnjica, Rožaje, Žabljak i Cetinje. Konsolidovani dug lokalne samouprave na 31.12.2016. godine je dat u sljedećoj tabeli:

Tabela 69: Konsolidovani dug lokalne samouprave

Opština	Domaći dug	Transferni zajmovi od strane Ministarstva finansija	Ddug prema inostarnstvu	Ukupan dug lokalne samouprave
Nikšić	5.008.642,51	13.558.111,22	-	18.566.753,73
Podgorica	273.455,82	-	19.091.272,82	19.364.728,64
Tivat	-	7.639.778,11	-	7.639.778,11
Budva	2.209.261,88	14.956,66	64.521.038,96	66.745.257,50
Andrijevica	-	16.283,98		16.283,98
Bar	-	974.617,30		974.617,30
Berane	4.801.384,34	525.730,85		5.327.115,19
Bijelo Polje	13.097.894,32	524.740,77		13.622.635,09
Cetinje	9.364.478,00	750.862,00		10.115.340,00
Danilovgrad	2.703.121,16	497.285,90		3.200.407,06
Gusinje				-
Herceg Novi	1.025.179,10	2.062.832,87		3.088.011,97
Kolašin	5.943.819,24		357.957,00	6.301.776,24
Kotor		2.588.717,47		2.588.717,47
Mojkovac	571.005,85			571.005,85
Petnjica	-	-	-	-
Plav	1.372.162,00	-		1.372.162,00
Plužine	69.837,61	-		69.837,61
Pljevlja	2.852.077,37	1.375.108,09		4.227.185,46
Rožaje	5.115.159,56	1.258.554,13		6.373.713,69
Šavnik	303.226,67	-		303.226,67
Ulcinj	4.385.962,07	873.457,50		5.259.419,57
Žabljak	34.386,62	-		34.386,62
Ukupno	**59.131.054,12**	**32.661.036,85**	**83.970.268,78**	**175.762.359,75**

Ministarstvo finansija sačinilo je Izvještaj o javnom dugu u koji je uključen dug lokalne samouprave u iznosu od 32.661.036,85 € po ugovorima za koje je Ministarstvo finansija zaključilo ugovore sa ino kreditorima, a sa opštinama podkreditne ugovore, kao državni dug iz razloga što se Ministarstvo finansija pojavljuje kao direktni zajmoprimac, tako da je dug lokalne samouprave iskazan u iznosu od 143.101.322,90 €. Lokalne samouprave, koje su dostavile tražene podatke, u „Formularu za utvrđivanje portfolija dugova jedinice lokalne samouprave“ navele su da dug po osnovu zajmova prema nefinansijskim institucijama iznosi od 133.933,02 €, koji nije naveden u Kreditnom registru

Centralne banke, a dug po osnovu zajmova prema finansijskim institucijama (krediti, lizing i izdate hartije od vrijednosti) u iznosu od 58.997,121,10 € što ukupno čini domaći dug lokalne samouprave u iznosu od 59.131.054,12 €.

Domaći dug lokalne samouprave - Revizijom iskazanih podataka o stanju domaćeg duga lokalne samouprave, za 13 opština koje su dostavile tražene podatke, utvrđena su odstupanja u iznosu 289.243,85 € od podataka navedenih u Kreditnom registru Centralne banke Crne Gore na 31.12.2016. godine, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 70: Domaći dug opština kod kojih je utvrđeno odstupanje (koje su dostavile tražene podatke)

Opština	Kreditor	Ugovor		Stanje duga po Kreditnom registru CBCG	Prikazani iznos duga prema finansijskim institucijama	Razlika	Ukupna razlika
		Broj	Datum				
Glavni grad Podgorica	Addiko banka AD	HB01239	30.4.2015	8.309,45	8.320,56	11,11	148.567,11
	Investiciono razvojni fond	-	9.7.2009		148.556,00	148.556,00	
Tivat	-	·editna kartica		597,71	-	597,71	597,71
Berane	Societe generale banka Montenegro AD	42101028725	16.11.2015	4.799.384,34	4.801.384,34	2.000,00	2.000,00
Danilovgrad	Investiciono razvojni fond	41102003134	24.1.2012	375.153,95	382.028,28	6.874,33	24.932,58
	Societe generale banka Montenegro AD	42101029438	21.12.2015	2.285.680,87	2.303.739,12	18.058,25	
Mojkovac	Societe generale banka Montenegro AD	-	10.11.2015	534.149,97	571.005,85	36.855,88	36.855,88
Opština Plav	Investiciono razvojni fond	41102003401	22.2.2012	131.584,10	105.833,90	25.750,20	52.408,52
	CKB	964-94-3	13.6.2012	91.050,39	78.310,32	12.740,07	
	Atlas banka	5,05801E+11	19.6.2012	50.672,57	42.386,05	8.286,52	
	Hipotekarna banka	52055665395	13.12.2012	-	5.631,73	5.631,73	
	Ziraat banka	41006000027	29.6.2016	1.140.000,00	1.140.000,00	-	
Plužine	Investiciono razvojni fond	41102002936	28.12.2011	2.303,41		2.303,41	2.411,48
	Erste banka AD	D1220700002	25.7.2012	69.945,68	69.837,61	108,07	
Šavnik	Investiciono razvojni fond	41102004386	12.10.2012	173.949,86	173.949,86	-	1.617,94
	Societe generale banka Montenegro AD	42131008966	1.12.2015	130.894,75	129.276,81	1.617,94	
Ulcinj	Investiciono razvojni fond	41102005781	5.2.2014	516.641,89	496.789,26	19.852,63	19.852,63
	Erste banka AD	5100424527	28.12.2015	3.889.172,81	3.889.172,81	-	
Ukupno				**14.199.491,75**	**14.346.222,50**	**289.243,85**	**289.243,85**

Dug po osnovu transfernih zajmova - Revizijom iskazanih podataka po osnovu transfernih zajmova jedinica lokalne samouprave prema Ministarstvu finansija utvrđena su neslaganja (kod jedinica lokalne samouprave koje su dostavile tražene podatke) u iznosu od od 17.334.969,40 €, kako je prikazano u narednoj tabeli:

Tabela 71: Dug lokalne samouprave po osnovu transfernih zajmova na 31.12.2016. godine

Opština	Prikazani dug za transferne zajmove u formularu za utvrđivanje dugova	Prikazani dug za transferne zajmove od strane Ministarstva finansija	Razlika +	Razlika -
Nikšić	14.753.636,10	13.558.111,22	1.195.524,88	
Podgorica	0,00	0,00		0,00
Tivat	2.833.685,47	7.639.778,11		-4.806.092,64
Budva	531.154,20	14.956,66	516.197,54	
Andrijevica	0,00	16.283,98		-16.283,98
Bar	6.254.159,00	974.617,30	5.279.541,70	
Berane	0,00	525.730,85		-525.730,85
Bijelo Polje	0,00	524.740,77		-524.740,77
Cetinje	989.785,00	750.862,00	238.923,00	
Danilovgrad	0,00	497.285,90		-497.285,90
Gusinje				0,00
Herceg Novi	676.708,10	2.062.832,87		-1.386.124,77
Kolašin				0,00
Kotor	1.944.657,00	2.588.717,47		-644.060,47
Mojkovac	0,00			0,00
Petnjica	0,00	0,00		0,00
Plav	0,00	0,00		0,00
Plužine	0,00	0,00		0,00
Pljevlja	370.180,00	1.375.108,09		-1.004.928,09
Rožaje	1.258.554,13	1.258.554,13		0,00
Šavnik	0,00	0,00		0,00
Ulcinj	173.922,69	873.457,50		-699.534,81
Žabljak	0,00	0,00		0,00
Ukupno	**29.786.441,69**	**32.661.036,85**	**7.230.187,12**	**-10.104.782,28**

Tokom obrade podataka o javnom dugu lokalne samouprave, nastalog po osnovu transfernih zajmova, uočena su neslaganja podataka:

- Dug lokalne samouprave po osnovu transfernih zajmova prezentiran u formularima za utvrđivanje portfolija dugova iskazan je u iznosu od 29.786.441,69 €, dok je po evidenciji Ministarstva finansija dug po osnovu transfernih zajmova lokalne samouprave iskazan u iznosu od 32.661.036,85 €. Utvrđena razlika u iznosu od 7.230.187,12 € predstavlja dug jedinica lokalne samouprave prikazanog u većem iznosu u odnosu na stanje duga prikazanog od strane Ministrsatva finansija, dok razlika od 10.104.782,28 € predstavlja dug jedinica lokalne samouprave prikazanog u manjem iznosu u odnosu na stanje duga prikazanog od strane Ministarstva finansija.
- Pojedine opštine tretiraju dug za transferne zajmove kao domaći dug, a Ministarstvo finansija kao ino dug lokalne samouprave. Opštine koje su pribavile „konfirmacije“[45] od strane Ministarstva finansija ne odgovaraju podacima prezentiranim Državnoj revizorskoj instituciji od strane Ministarstva finansija, te se iste ne mogu uzeti kao pouzdani.

Stanje konsolidovanog duga lokalne samouprave ne može se potvrditi zbog neslaganja u prikazivanju, odnosno u priznavanju duga po osnovu transfernih zajmova.

Dug lokalne samouprave po osnovu inostranih zajmova na 31.12.2016. godine - Inostrani dug lokalne samouprave je prikazan kod 3 opštine u ukupnom iznosu od 83.970.268,78 €. Opštine nijesu dostavile konfirmacije o stanju duga po ino kreditima, osim Glavnog grada Podgorica kome je potvrđen iskazani iznos.

10. IZVJEŠTAJ O DATIM GARANCIJAMA

Zakonom o budžetu za 2016. godinu i Odlukom o zaduživanju i davanju garancija Crne Gore za 2016. godinu planirano je da Vlada Crne Gore u 2016. godini izda garancije u iznosu do 26.000.000,00 € uz obavezu obezbjeđivanja kolaterala državi Crnoj Gori i to:

- Za kreditni aranžman između Crnogorskog elektroprenosnog sistema (CGES) i Njemačke banke za razvoj (KfW), za projekat izgradnje elektroenergetske infrastrukture na poluostrvu Luštica, u iznosu do 20.000.000,00 €.
- Za kreditni aranžman između Željezničke infrastrukture i Evropske investicione banke, za projekte koji se odnose na rekonstrukciju i unapređenje željezničke infrastrukture, u iznosu do 6.000.000,00 €.

U 2016. godini nije bilo izdatih garancija od strane Vlade Crne Gore. U Izvještaju o javnom dugu Crne Gore na 31.12.2016. godine koji je objavljen na sajtu Ministarstva finansija navedeno je da stanje duga na kraju 2016. godine, po garancijama izdatim domaćim i ino kreditorima iznosi 344,90 mil. eura i odnosi se na garancije koje su izdate u ranijem periodu.

11. DRŽAVNA IMOVINA

Zakonom o državnoj imovini[46] i podzakonskim aktima uređuje se korišćenje, upravljanje i raspolaganje stvarima i drugim dobrima koja pripadaju Crnoj Gori i lokalnoj samoupravi. U narednoj tabeli dat je pregled imovine potrošačkih jedinica obuhvaćenih revizijom i to:

[45] Prezentirane konfirmacije u excel tabelama bez potpisa nadležnih kod Ministarstva finansija i opština.
[46] „Sl.list CG” br. 21/09 i 40/11

Tabela 72: Pregled osnovnih sredstava

Vrsta osnovnih sredstava	Nabavna vrijednost	Otpisana vrijednost	Sadašnja vrijednost
Ministarstsvo nauke			
Kancelarijski namještaj i oprema	48.634,63	32.869,75	15.764,89
Transportna sredstva	49.420,00	49.420,00	0
UKUPNO	**98.054,63**	**82.289,75**	**15.764,88**
Ministarstvo za ljudska i manjinska prava			
Umjetnički predmet	164,7	0	164,7
Transportna sredstva	62.990,00	62.990,00	0
Računarska oprema	38.533,29	16.512,19	22.021,10
Kancelarijski namještaj i oprema	62.024,00	44.454,33	17.569,67
Telekomunikaciona oprema	1.968,11	1.817,48	150,63
UKUPNO	**165.680,10**	**125.773,99**	**39.906,11**
Ministarstvo za kulture			
Kancelarijska oprema	288.618,55	173.311,74	115.306,81
Transportna sredstava	159.674,00	152.101,47	7.572,53
Telefonske centrale	2.671,55	2.080,60	590,95
Kompjuterska oprema	77.504,46	41.787,07	35.717,37
UKUPNO	**528.468,56**	**369.280,88**	**159.197,68**
Ministarstvo za ekonomije			
Kompjuterska oprema	181.593,68	122.866,37	58.727,31
Kancelarijska oprema	98.538,99	86.483,12	12.055,87
Transportna sredstva	169.135,02	163.713,09	5.421,93
Telefonske centrale	8.763,43	7.193,44	1.569,99
Ostalo	5.218,20	2.208,25	3.009,95
UKUPNO	**463.249,32**	**382.464,25**	**80.785,05**
Ministarstvo rada i socijalnog staranja			
Zemljište	295.078,00	0	295.078,00
Umjetničke slike	23.000,00	0	23.000,00
Kompjuterska oprema	73.384,48	29.149,68	44.234,80
Kancelarijska oprema	66.263,52	38.958,59	27.304,93
Telekomunikaciona oprema	4.908,43	4.204,86	703,57
Ostala oprema	16.049,71	11.844,68	4.205,03
Sredstva transporta	109.949,00	44.208,50	65.740,50
UKUPNO	**588.633,14**	**128.366,31**	**460.266,83**
Ministarstvo pravde			
Transportna sredstva	58.144,88	12.051,46	46.093,42
Računarska oprema	200.321,74	52.859,01	147.462,72
Kancelarijski namještaj i oprema	85.029,02	34.318,06	50.710,96
Telekomunikaciona oprema	15.027,96	3.359,02	11.668,94
Ostala oprema	33.542,36	13.623,46	19.918,91
UKUPNO	**392.065,96**	**116.211,01**	**275.854,95**
Uprava za imovinu			
Stanovi	943.262,60	85.903,98	857.358,62
Građevinski objekti	27.413.862,78	2.735.079,05	24.678.783,73
Građevinsko zemljište	1.763.181,00		1.763.181,00
Kancelarijski nam. i oprema	2.278.512,88	1.949.046,52	329.466,36
Transportna sredstva	242.914,61	214.526,49	28.388,12
Telefonske centrale	32.913,15	32.547,20	365,95
UKUPNO	**32.674.647,02**	**5.017.103,24**	**27.657.543,78**
Ministarstvo održivog razvoja i turizma			
Kancelarijski namještaj i oprema	340.901,60	169.979,10	170.922,50
Transportna sredstva	389.191,00	309.411,00	79.780,00
Telefonske centrale	24.199,31	19.388,19	4.811,12
Informaciona tehnologija	373.254,70	168.531,96	204.722,74
Ostalo	24.881,59		24.881,59
UKUPNO	**1.152.428,20**	**667.310,25**	**485.117,95**
Ministarstvo prosvjete			
Kancelarijski namještaj i oprema	170.056,28	102.560,68	67.495,60
Informaciona tehnologija	110.231,29	49.641,96	60.589,33
Fotokopir mašine, oprema za štampanje	8.207,82	5.808,78	2.399,04
Transportna sredstva	99.390,00	82.497,00	16.893,00
Ostala materijalna imovina	6.359,72	6.359,72	0
Sitan inventar	11.196,04	11.196,04	0
UKUPNO	**405.441,15**	**258.064,18**	**147.376,97**
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja			
Kompjuterska oprema	311.765,01	84.312,48	227.452,53
Kancelarijska oprema	1.386.849,24	681.632,46	705.216,78
Transportna sredstva	1.765.050,00	832.339,72	932.710,28
Telefonske centrale	20.322,13	4.949,21	15.372,92
Ostalo	1.165.814,53	386.556,96	779.257,57
UKUPNO	**4.649.800,91**	**1.989.790,83**	**2.660.010,08**

Kontrolom upravljanja državnom imovinom, izvršenom kod potrošačkih jedinica budžeta koje su obuhvaćene revizijom, utvrđeno je da:

1. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima za 2016. godinu nijesu blagovremeno poslati Upravi za imovinu.

Podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima trebaju biti dostavljeni Upravi za imovinu do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu u skladu s članom 50 Zakona o državnoj imovini[47].

2. Ministarstvo nauke, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – dio službenih vozila nije imao sadašnju vrijednost u 2016. godini. Procjena njihove vrijednosti nije vršena.

Ukoliko službeni automobili nemaju vrijednosti treba vršiti procjenu njihove vrijednosti saglasno članu 11 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

3. Ministarstvo nauke - Popis osnovnih sredstava nije vršen na obrascu PL. U popisnim listama nedostaju sljedeći podaci: mjesto gdje se stvar nalazi, stanje u knjigovodstvenoj evidenciji, količinske i vrednosne razlike knjigovodstvenog stanja i stanja po popisu.

Komisija za popis imovine je obavezna da vrši popis osnovnih sradstava na obrascu PL kako je propisano Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

12. JAVNE NABAVKE

Revizijom javnih nabavki vršena je kontrola usklađenosti sprovedenih postupaka u procesu javnih nabavki u odnosu na Zakon o javnim nabavkama[48]. Predmet revizije javnih nabavki je plan javnih nabavki, sprovedeni postupci javnih nabavki i izvještaji o dodijeljenim javnim nabavkama u 2016. godini. Revizijom potrošačkih jedinica koje su bile predmet revizije utvrđeno je:

Direkcija za saobraćaj, kao dio Ministarstva saobraćaja i pomorstva, je ovlašćena da sprovodi sve potrebne procedure i postupke javnih nabavki, donosi odluke o pokretanju postupaka, rješenja o formiranju komisija za otvaranje i vrednovanje ponuda, a direktor kao starješina organa potpisuje ugovore u ime naručioca.

Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, dopisom broj 03-776/1 od 25.01.2016. godine, zatražilo je od Ministarstva finansija saglasnost na Plan javnih nabavki za 2016. godinu. Ministarstvo finansija je dopisom broj 01-84/1 od 03.02.2016. godine dalo saglasnost na Plan javnih nabavki za 2016. godinu, koji je objavljen na Portalu Uprave za javne nabavke. Izmjene Plana javnih nabavki za 2016. godinu vršene su i to:

- Amandmanom I broj 01-1588/2 od 23.02.2016. godine, uz datu saglasnost Ministarstva finansija dopis broj 03-1657/1 od 22.02.2016. godine.
- Amandmanom II broj 406-13/2016-1 od 30.05.2016. godine, uz datu saglasnost Ministarstva finansija broj 03-8315/1 od 24.05.2016. godine.
- Amandmanom III broj 406-33/2016/3 od 05.08.2016. godine.
- Amandmanom IV broj 406-16-08-2299/2 od 03.10.2016. godine, uz datu saglasnost Ministarstva finansija broj 03-14527 od 22.09.2016. godine.

U tabeli je dat pregled Plana javnih nabavki[49] Ministarstva saobraćaja i pomorstva (nakon podnešenih amandmana) po vrsti predmeta javne nabavke i to:

[47] „Sl list CG" br 40/11)
[48] "Sl.list CG" br. 42/11, 57/14 i 28/15
[49] Ukupan Plan javnih nabavki MSP

Tabela 73: Plan javnih nabavki Ministarstva saobraćaja i pomorstva

R.br.	Vrsta predmeta javne nabavke	Konačan plan javnih nabavki
1	ROBE	155.627,00
2	USLUGE	4.575.114,00
3	RADOVI	175.292.998,00
	Ukupno:	**180.023.739,00**

Godišnji izvještaj o dodijeljenim javnim nabavkama u 2016. godini Direkcije za saobraćaj objavljen je dana 20.02.2017. godine, na obrascu A - za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama i obrascu C - za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma. Ukupna vrijednost dodijeljenih javnih nabavki u 2016. godini prikazanih u Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama (Obrazac A 36.360.441,66 € i Obrazac C 174.433,61 €) iznosi 36.534.875,27 €.

Kontrolom postupaka javnih nabavki i primjene Zakona o javnim nabavkama utvrđeno je:

- da je sa donošenjem Odluke o pokretanju postupka donijeto i Rješenje o obrazovanju komisije;
- da su rokovi za podnošenje ponuda u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;
- da su donošenju Rješenja o izboru najpovoljnije ponude prethodile potrebne procedure (Zapisnik o javnom otvaranju ponuda, Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda, Izvještaj o postupku javne nabavke);
- da je uz zaključeni ugovor dostavljena i činidbena garancija, tražena tenderskom dokumentacijom.

Kontrolom, na odabranom uzorku, su obuhvaćeni postupci javnih nabavki sprovedeni u 2015. i 2016. godini za koje je ugovor zaključen u 2016. godini i to:

- **Otvoreni postupak**

  - Rekonstrukcija magistralnog puta dionica Tuzi-Pljoče - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "BEMAX" najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 01-1045/1 od 08.02.2016. godine.
  - Rekonstrukcija magistralnog puta Cetinje-Budva, dionica Brajići – Lapčići - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "TEHNOPUT-MNE" najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 01-5457/1 od 29.12.2016. godine.
  - Rekonstrukcija magistralnog puta Cetinje-Budva, dionica Ugnji-Obzovica - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "BEMAX" DOO najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 01-4703/1 od 12.05.2016. godine.
  - Rekonstrukcija magistralnog puta Podgorica-Budva, lokalitet Ulići-kružni tok Cetinje-Ugnji - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "BEMAX" DOO najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 01-8617/1 od 29.08.2016. godine.
  - Rekonstrukcija regionalnog puta Berane-Trpezi-Kalače, dionica Berane-Petnjica. Nakon pokretanja postupka, izvršena je izmjena tenderske dokumentacije, nakon čega je izjavljena žalba na sadržaj i uslove iz tenderske dokumentacije. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je, nakon razmatranja, donijela rješenje kojim se pomenuta žalba odbija. Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "BEMAX" DOO najpovoljnija, na šta je izjavljena žalba ponuđača "Crnagoraput" AD Podgorica, kao i žalba ponuđača "Toškovići" DOO. Naručilac je bio dužan da, u roku od osam dana od prijema žalbe, Državnoj komisiji dostavi: žalbu i odgovor na žalbu i druge dokaze od značaja za odlučivanje po žalbi, shodno članu 128 Zakona o javnim nabavkama, što je Direkcija i uradila. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki je, nakon razmatranja, donijela rješenja kojima su pomenute žalbe odbijene. Zaključen je Ugovor o građenju broj 01-9311/1 od 19.09.2016. godine sa ponuđačem "BEMAX" DOO Podgorica.
  - Rekonstrukcija i sanacija magistralnog puta Rožaje-Špiljani, sanacija klizišta Besnik i sanacija zida i kosine na lokalitetu Zeleni - Nakon pokretanja postupka, izvršena je izmjena tenderske

dokumentacije, nakon čega je izjavljena žalba na sadržaj i uslove iz tenderske dokumentacije. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nakon razmatranja donijela je rješenje kojim se pomenuta žalba odbija. Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "GRAĐEVINARSTVO I SAVJETOVANJE" AD Podgorica najpovoljnija, na šta je izjavljena žalba ponuđača. Naručilac je dužan da, u roku od osam dana od prijema žalbe, Državnoj komisiji dostavi: žalbu i odgovor na žalbu i druge dokaze od značaja za odlučivanje po žalbi, shodno čl.128 ZJN, što je Direkcija i uradila. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nakon razmatranja donijela je rješenje kojima je pomenuta žalba prihvaćena. Zaključen Ugovor o građenju br.01-11074/1 od 15.11.2016. godine sa ponuđačem Konzorcijum "BI-KOD" DOO i "CIVIL ENGINEER" DOO.

- Rekonstrukcija magistralnog puta Podgorica-Cetinje, lokalitet Tunel Mekavac - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "TEHNOPUT-MNE" DOO najpovoljnija, na šta je izjavljena žalba ponuđača Konzorcijum "BI-KOD" DOO . Naručilac je dužan da, u roku od osam dana od prijema žalbe, Državnoj komisiji dostavi: žalbu i odgovor na žalbu i druge dokaze od značaja za odlučivanje po žalbi, shodno čl.128 ZJN, što je Direkcija i uradila. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nakon razmatranja donijela je rješenje kojim se pomenuta žalba odbija. Zaključen Ugovor br.01-567/1 od 27.01.2016. godine sa "TEHNOPUT-MNE" DOO.
- Izrada tehničke dokumentacije za rekonstrukciju magistralnog puta dionica Berane-Tunel Lokve - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača Konzorcijum "GEOTEHNICS, PROJECTS &CONSULTUNG" DOO najpovoljnija, na šta je izjavljena žalba ponuđača Konzorcijum "DB Inženjering" doo Beograd, "Eco Aqua Consulting" doo Podgorica, "Lavian Inženjering" doo Tivat, "Geotehnika plus" doo Nikšić, "Tekton group" doo Podgorica, "Geopromet" doo Podgorica i " Red Flame Montenegro" doo Podgorica, br.02-8069/1 od 18.08.2015. godine. Naručilac je dužan da, u roku od osam dana od prijema žalbe, Državnoj komisiji dostavi: žalbu i odgovor na žalbu i druge dokaze od značaja za odlučivanje po žalbi, shodno čl.128 ZJN, što je Direkcija i uradila. Državna komisija za kontrolu postupka javnih nabavki nakon razmatranja donijela je rješenje kojim se pomenuta žalba odbija. Zaključen Ugovor br.01-257/1 od 18.01.2016. godine sa Konzorcijum "GEOTEHNICS, PROJECTS &CONSULTUNG" DOO.
- Izrada tehničke dokumentacije za rekonstrukciju magistralnog puta Kolašin – Mojkovac - Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača "INSTITUT ZA GRAĐEVINARSTVO" DOO najpovoljnija, sa kojim je zaključen Ugovor broj 01-10846/1 od 08.11.2016. godine.

Obrazac C za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma - U Izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki za 2016. godinu u Obrascu C za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma, prikazane su i nabavke koje u ukupnom iznosu prelaze dozvoljeni iznos nabavki sprovedenih putem neposrednog sporazuma. Naime, vršena je nabavka putem neposrednog sporazuma za robe/usluge za koje je trebalo sprovesti određeni postupak čime je izvršeno dijeljenje predmeta javnih nabavki i to:

Tabela 74: Javne nabavke neposrednim sporazumom

R.br.	Naziv dobavljača	Opis	Iznos
1	T-COM	Usluge mobilne i fixsne telefonije	24.180,74
2	JUGOPETROL	Gorivo	24.089,48
3	AD LOVĆEN OSIGURANJE	Usluge osiguranja	18.833,40
4	AE STUDIO	Izrada tehničke dokumentacije	13.209,00
5	MAZDA	Usluge održavanja auta	7.696,48
6	REMARK	Usluge fotokopiranja	6.913,66
7	KASTEX	Kancelarijski materijal	5.660,73
8	POBJEDA	Usluge oglašavanja	5.330,70
9	ABG TEST	Revizija tehničke dokumentacije	5.117,00
Ukupne nabavke neposrednim sporazumom			**111.031,19**
Ukupne nabavke neposrednim sporazumom kod kojih je prekoračen dozvoljeni iznos			**105.700,49**

Direkcija za saobraćaj je nabavke, navedene u tabeli, sprovela primjenom neposrednog sporazuma iako je vrijednost nabavki iznosila preko 5.000,00 €, što nije u skladu s članom 21 Zakona o javnim nabavkama, kojim je propisano da se postupak neposrednog sporazuma sprovodi za javnu nabavku čija procijenjena vrijednost iznosi do 5.000,00 € i članom 44 kojim je propisano da naručilac ne smije tokom fiskalne ili finansijske godine da podijeli predmet javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu, sa namjerom izbjegavanja primjene ovog zakona i propisanog postupka javne nabavke. Od izvršenih nabavki navedenih u tabeli „nabavka usluge oglašavanja" (pod rednim brojem 8) izuzete su članom 3 od primjene Zakona o javnim nabavkama.

Članom 30 Zakona o javnim nabavkama definisano je da postupak javne nabavke neposrednim sporazumom uređuje naručilac posebnim aktom. Ministarstvo saobraćaja i pomorstva, sa organima uprave u sastavu ministarstva, je donijelo interno uputstvo za sprovođenje javnih nabavki neposrednim sporazumom broj 01-3762/1 od 18.04.2017. godine, koji će se primjenjivati u narednom periodu. Članom 153a Zakona o javnim nabavkama definisano[50] je da će se podzakonski akti u skladu sa ovim zakonom, donijeti u roku od 120 dana, od dana stupanja na snagu ovog zakona. Ministarstvo saobraćaja nije ispoštovalo navedeni rok**.**

Direkcija za saobraćaj je trebala da se prilikom sprovođenja javnih nabavki pridržava člana 21 važećeg Zakona o javnim nabavkama, kojim je propisano da se postupak neposrednog sporazuma sprovodi za javnu nabavku čija procijenjena vrijednost iznosi do 5.000,00 € i člana 44 kojim je propisano da naručilac ne smije tokom fiskalne ili finansijske godine da podijeli predmet javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu, sa namjerom izbjegavanja primjene ovog zakona i propisanog postupka javne nabavke.

Direkcija javnih radova aktivnosti vezane za javne nabavke vrši samostalno, od donošenja Odluke o pokretanju postupaka javnih nabavki do zaključenja ugovora sa odabranim ponuđačima, na osnovu Ovlašćenja ministra održivog razvoja i turizma broj 101-684/2 od 28.03.2016. godine i Ovlašćenja broj 101-2386/1 od 30.11.2016. godine, kojim je ministar prenio ovlašćenja za obavljanje ovih poslova na Direkciju javnih radova, odnosno direktora Direkcije za javne radove. U Direkciji javnih radova, u skladu s članom 58 Zakona o javnim nabavkama, imenovan je službenik za javne nabavke Rješenjem broj 101-1566/1 od 29.06.2016. godine.

U narednoj tabeli dat je pregled plana javnih nabavki Ministarstva održivog razvoja i turizma po vrsti predmeta javne nabavke:

Tabela 75: Plan javnih nabavki Ministarstva odživog razvoja i turizma

R.br.	Vrsta predmeta javne nabavke	Konačan plan javnih nabavki
1	ROBE	1.502.322,99
2	USLUGE	7.825.021,92
3	RADOVI	63.125.000,00
	Ukupno:	**72.452.344,91**

Plan javnih nabavki za 2016. godinu donešen od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma i Direkcije javnih radova, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija, objavljen je na Portalu Uprave za javne nabavke. Godišnji izvještaj o dodijeljenim javnim nabavkama u 2016. godini dostavljen je Upravi za javne nabavke na obrascu A - za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama, obrascu B - za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama male vrijednosti i obrascu C - za podnošenje podataka o dodijeljenim javnim nabavkama primjenom neposrednog sporazuma.

Ukupna vrijednost dodijeljenih javnih nabavki u 2016. godini Direkcije javnih radova prikazanih u Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama (Obrazac A u iznosu od 30.419.026,58 €, Obrazac B u iznosu od 40.729,11 € i Obrazac C u iznosu od 387.785,34 €) iznosi 30.847.541,03 €.

[50] "Sl.list CG", br. 028/15

Kontrolom postupaka javnih nabavki i primjene Zakona o javnim nabavkama utvrđeno je:

- da je sa donošenjem Odluke o pokretanju postupka javne nabavke donošeno i Rješenje o imenovanju Komisije za otvaranje i vrednovanje ponuda;
- da su rokovi za podnošenje ponuda u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama;
- da su donošenju Odluke o izboru najpovoljnije ponude prethodile propisane procedure, Zapisnik o javnom otvaranju ponuda i Zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda;
- da je uz zaključene ugovore dostavljena i činidbena garancija, tražena javnim pozivom, odnosno tenderskom dokumentacijom.

Članom 30 Zakona o javnim nabavkama definisano je da postupak javne nabavke neposrednim sporazumom uređuje naručilac posebnim aktom. Ministarstvo održivog razvoja i turizma i Direkcija javnih radova su donijele interno uputstvo za sprovođenje javnih nabavki neposrednim sporazumom broj 101-2064/1 od 12.10.2016. godine.

Kontrolom, na odabranom uzorku, obuhvaćeni su sljedeći postupci javnih nabavki sprovedeni u 2015. i 2016. godini za koje je ugovor zaključen u 2016. godini i to:

- **Otvoreni postupak**

  - Usluge projektovanja i izvođenje radova na izgradnji isklopive šestosjedne žičare: Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda Konzorcijuma“Eminent” najpovoljnija. Po ovom postupku izjavljena je žalba protiv Odluke broj 19/2-01-3766/1 od 26.07.2016. godine i ista je odbačena Rješenjem Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki broj UP 0904-710/7-2016 od 26.09.2016. godine kao neosnovana i zaključen je Ugovor o građenju broj 19/02-01-5740/1 od 07.10.2016. godine.
  - Rekonstrukcija gradske saobraćajnice „13. Jul“ Opština Nikšić: Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača “Mehanizacija i programat” AD Nikšić najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 19/2-01-5534/1 od 30.09.2016. godine.
  - Radovi na izgradnji SSŠ u Golubovcima*:* Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača “MET&ALU PLAST” DOO Danilovgrad najpovoljnija. Po ovom postupku izjavljena je žalba protiv Odluke broj 19/2-01-184/1 od 20.01.2016. godine i ista je odbačena Rješenjem Državne komisije za kontrolu postupka javnih nabavki broj UP 0902-66/1-2016 od 11.03.2016. godine kao neuredna, a sa navedenim ponuđačem zaključen je Ugovor o građenju broj 19/2-01-5649/1 od 04.10.2016. godine.
  - Radovi na izgradnji Administrativnog objekta u Opštini Petnjica: Nakon sprovedenog postupka utvrđeno je da je ponuda ponuđača “Tehno gradnja” DOO Pljevlja najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 19/2-01-570/1 od 11.02.2016. godine.
  - Radovi na izmještanju Ikone Bogorodice Filermose u prostor Cetinjske pećine I faza*:* Nakon sprovedenih postupaka utvrđeno je da je ponuda ponuđača „Neimar Inžinjering“ DOO Podgorica najpovoljnija i zaključen je Ugovor o građenju broj 19/2-01-7297/1 od 08.12.2016. godine.

Ministarstvo nauke - Plan javnih nabavki broj 01-108 od 22.01.2016. godine donešen je u zakonskom roku i objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 73.525,38 € i to: Robe 28.025,38 € i Usluge 45.500,00 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 01-356 od 28.02.2017. godine (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 62.759,45 €.

- **Otvoreni postupak -** Usluge putničkih agencija za nabavku avionskih karata - Tenderska dokumentacija broj 01-823/2 od 14.04.2016. godine. Predmet javne nabavke su bile CPV 63510000-7 - Usluge putničkih agencija i slične usluge. Procijenjena vrijednost iznosila je 25.000,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je bio najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 01-823/8 od 26.05.2016. godine navedeno je da je pristiglo 9 ponuda sa istim ponuđenim jediničnim cijenama od 190,00 €. Nakon pregleda i vrednovanja 4 ponude su

proglašene neispravnim. Nakon obavljenog žrijebanja za najpovoljnijeg ponuđača određen je Marco Polo Travel Agency d.o.o i zaključen Ugovor o poslovnoj saradnji broj 01-2841 od 06.10.2016. godine.

- **Šoping metode:**

  - **Usluge osiguranja motornih vozila -** Tenderska dokumentacija broj 01-2552/2 od 06.10.2016. godine. Predmet javne nabavke su CPV 665141100 - Usluge osiguranja motornih vozila i procijenjena vrijednost predmeta nabavke 3.300,00 €. Partija 1: usluge tehničkog pregleda, registracije i obavezno auto osiguranje vozila procijenjene vrijednosti 1.300,00 € i Partija 2: usluge kasko osiguranja procijenjene vrijednosti 2.000,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je bio najniža ponuđena cijena. Sa najpovoljnijim ponuđačima su zaključeni ugovori i to: Ugovor o pružanju usluga osiguranja i registracije motornih vozila broj 01-2552/13 od 14.11.2016. godine u iznosu od 721,13 € zaključen je sa Sava Osiguranjem AD i Sava Car d.o.o. i Ugovor o pružanju osiguranja kasko vozila je zaključen sa Lovćen osiguranjem AD čija je ugovorena vrijednost 738,28€.
  - **Kancelarijske potrebe -** Tenderska dokumentacija broj 01-459/2 od 14.03.2016. godine. Predmet javne nabavke su CPV 30192000 – Kancelarijske potrebe, procijenjena vrijednost predmeta nabavke 3.500,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je bio najniža ponuđena cijena. Ponude su dostavili Kastex d.o o sa ponuđenom cijenom 1.279,89 € i Ljetopis d.o.o sa ponuđenom cijenom 1.673,71 €. Ugovor za nabavku kancelarijskog materijala broj 01-1216 od 24.09.2016. godine zaključen je sa dobavljačem Kastex d.o.o. čija je ugovorena vrijednost 1.279,89 €.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 58 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 14.415,79 € ili 22,97% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 62.759,45 €. U skladu s članom 30 Zakona o javnim nabavkama[51] donijet je Pravilnik za postupanje Ministarstva nauke Crne Gore prilikom sprovođenja postupka javne nabavke neposrednim sporazumom broj 01-3473 od 28.12.2016. godine.

Utvrđeno je da je ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma bila veća u odnosu na zakonom utvrđen limit, što nije u skladu s članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Plan javnih nabavki broj 07-406-100/16-1 od 27.01.2016. godine donešen je u zakonskom roku i objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana iznosi 159.505,43 € i to za robe u iznosu od 48.745,43 € i za usluge u iznosu od 110.760,00 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 07-406-138/17-4 od 06.02.2017. godine (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 84.045,43 €.

- **Šoping postupak:**

  - **Nabavka kompjuterske opreme** - Tenderska dokumentacija broj 07-406-848/16-2 od 24.05.2016. godine. Predmet javne nabavke je CPV 30236000-2 - Razna kompjuterska oprema, 30213300-8 - Desktop kompjuteri, 30232110-8 - Laserski štampači i 30200000-1 - Kompjuterska oprema i pribor. Procijenjena vrijednost je iznosila 8.200,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je bio najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 01-823/8 od 26.05.2016. godine navedeno je da su pristigle ponude od 4 ponuđača. Nakon pregleda i vrednovanja ponuda za najpovoljnijeg ponuđača odabran je dobavljač "MAF NK"

[51] "Sl. list CG" br. 57/14 i 28/15

d.o.o sa ponuđenom cijenom 5.043,26 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 07-406-848/16-13 od 01.07.2016. godine.

- **Usluge medijske kampanje o zabrani diskriminacije, toleranciji i poštovanja različitosti -** Tenderska dokumentacija broj 07-406-996/16-2 od 23.06.2016. godine. Predmet javne nabavke CPV 92200000-3(2)- Usluge radija i televizije i 9340000-9 - Usluge oglašavanja i marketinga. Procijenjena vrijednost utvrđena je na iznos od 20.000,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je bio najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 07-406-996/16-11 od 12.07.2016. godine navedeno je da su pristigle ponude od 2 ponuđača. Nakon pregleda i vrednovanja ponuda za najpovoljnijeg ponuđača odabran je "DPC" d.o.o sa ponuđenom cijenom od 19.299,42 € , sa kim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 07-406-996/16-14 od 30.08.2016. godine.
- **Usluge štampanja -** Tenderska dokumentacija broj 07-406-594/16-2 od 06.04.2016. godine. Predmet javne nabavke je bio CPV 22000000-0 - Štampane stvari i srodni proizvodi i 22100000-1 - štampanje knjige, brošura i letci. Procijenjena vrijednost utvrđena je na 16.000,00 €. Kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 07-406-594/16-10 od 21.04.2016. godine navedeno je da su pristigle ponude od 3 ponuđača. Nakon pregleda i vrednovanja ponuda izvršeno je rangiranje ponuđača i to: "IVPE" d.o.o čija je ponuđena cijena 6.199,90 € i dodijeljeno mu je 100 bodova; "Art-Grafika" d.o.o, čija je ponuđena cijena 14.922,60 € i dodijeljeno mu je 41,54 bodova i "Merkator International" d.o.o, čija je ponuđena cijena 15.499,75 € i dodijeljeno mu je 40 bodova. Ugovor o javnoj nabavci broj 07-406-594/16-13 od 30.05.2016. godine zaključen je sa dobavljačem "IVPE" d.o.o.

U postupku javne nabavke šopingom za nabavku usluga štampanja po tenderskoj dokumentaciji broj 07-406-594/16-2 od 06.04.2016. godine, cijena najpovoljnije ponude je niža više od 30% u odnosu na prosječno ponuđenu cijenu svih ispravnih ponuda. Obrazloženje za neuobičajeno nisku cijenu od ponuđača nije dostavljeno.

Naručilac je bio u obavezi da od ponuđača zahtijeva obrazloženje za neuobičajeno nisku cijenu i da po dobijanju obrazloženja provjeri mjerodavne sastavne elemente ponude od uticaja na ponuđenu cijenu i ocijeni da li su opravdani u skladu s članom 85 Zakona o javnim nabavkama.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 114 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 17.420,15 € ili 20,73% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 84.045,43 €.

Ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma je bila veća u odnosu na zakonski limit. Nabavke neposrednim sporazumom su trebale biti realizovane u iznosima kako je propisano članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

Ministarstvo kulture - Plan javnih nabavki broj 01-276 od 29.01.2016. godine je donešen je u zakonom utvrđenom roku i objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke. Na Portalu Uprave za javne nabavke je objavljen izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 01-2799 od 13.09.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 342.860,00 € i to za: robe u vrijednosti 89.650,00 €, za usluge u vrijednosti 208.210,00 € i za radove u vrijednosti 45.000,00 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 07-406-138/17-4 od 06.02.2017. godine (obrasci A,B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 376.086,01 €.

- **Otvoreni postupak -** Pružanje usluga organizovanja kulturnih događaja - Tenderska dokumentacija broj UPI 02-3/6 od 23.03.2016. godine. Predmet javne nabavke su CPV 98341000-5 - Usluge smještaja, 79952100-3 - Usluge organizovanja kulturnih događaja, 63510000-7 - Usluge putničkih agencija i slične usluge i 63000000 - Prateće i pomoćne usluge u prevozu; i usluge putničkih agencija. Procijenjena vrijednost je iznosila 25.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude

je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj UPI 02-3/11 od 15.04.2016. godine navedeno je da su pristigle 4 ponude sa istim ponuđenim jediničnim cijenama od 190,00 €. Nakon obavljenog žrijebanja za prvorangiranog ponuđača je određen Miross d.o.o. sa kim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci organizovanja kulturnih sadržaja broj UPI 02-3/23 od 09.06.2016. godine.

- **Šoping metoda**

  - **Nabavka sredstava higijene** za potrebe Ministarstva kulture i Uprave za zaštitu kulturnih dobara, organa u sastavu - Tenderska dokumentacija broj UPI 02-19/5. Predmet javne nabavke su sredstva za higijenu. Procijenjena vrijednost predmeta nabavke je iznosila 4.100,00 €, kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponude prvorangiran je ponuđač "Veletex" d.o.o sa ponuđenom cijenom 3.712,97 €, sa kim je zaključen Ugovor o isporuci robe br. 02-3724 od 28.11.2016. godine.
  - **Nabavka zimskih guma za putnička vozila -** Tenderska dokumentacija broj UPI 02-19/5. Predmet javne nabavke su CPV 34351100-3 – gume za motorna vozila čija je procijenjena vrijednost 4.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. Blagovremeno su dostavljene ponude od 3 ponuđača. Nakon pregleda i vrednovanja ponuda izvršeno je rangiranje ponuđača. Ponuđaču "Vujačić Company" d.o.o dodijeljeno je najviše bodova i sa njim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 02-3461 od 02.11.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 415 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija ukupna vrijednost iznosi 84.708,39 € ili 22,52% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 376.086,01 €. U skladu s članom 30 Zakona o javnim nabavkama donijet je Pravilnik za postupanje Ministarstva kulture prilikom sprovođenja postupka javne nabavke neposrednim sporazumom broj 02-634 od 01.02.2017. godine.

Ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma je bila veća u odnosu na zakonski limit i nabavke neposrednim sporazumom su trebale biti realizovane u iznosima kako je propisano članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

Ministarstvo ekonomije - Plan javnih nabavki broj 01-216/4 od 22.02.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke. Na Portalu Uprave za javne nabavke objavljen je i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 01-216/5 od 28.04.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 479.587,67€ i to za robe u iznosu od 77.893,43 € i usluge u iznosu od 401.694,24 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 406-3/2017 od 23.02.2017. godine (obracsi A,B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 325.765,55 €.

- **Otvoreni postupak**

  - **Kontrola kvaliteta tečnih naftnih derivata -** Tenderska dokumentacija broj UPI 02-3/6 od 23.03.2016. godine, predmet javne nabavke su CPV 71700000-5 - Usluge praćenja i kontrole. Procijenjena vrijednost je iznosila 65.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 01-1005/9 od 18.05.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda od ponuđača "Institut za transport" d.o.o. sa ponuđenom cijenom od 64.974,00 €, dok je neblagovremeno pristigla ponuda od ponuđača "Jugoinspekt Control" d.o.o. Ugovor o pružanju usluga kontrole kvaliteta tečnih goriva naftnog porijekla broj 01-1005/9 od 27.06.2016. godine je zaključen sa "Institut za transport" d.o.o.
  - **Izbor agencije za snadbijevanje kartama u avio saobraćaju -**Tenderska dokumentacija broj 01-2368/6 od 02.11.2015. godine. Predmet javne nabavke su CPV 60400000-2 - usluge vazdušnog prevoza i 60410000-5 - usluge vazdušnog prevoza po redu letenja. Procijenjena vrijednost iznosila je 25.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena.

U Zapisniku o javnom otvaranju broj 01-2368/15 od 25.11.2015. godine konstatovano je da su pristigle ponude od 8 ponuđača. Svi su ponudili jediničnu cijenu u iznosu od 190,00 €. Nakon izvršenog žrijebanja određen je prvorangirani ponuđač "Marla Travel" d.o.o.sa kim je zaključen Ugovor za pružanje usluga nabavke i prodaje avio karata za potrebe Ministarstva ekonomije broj 01-2368/16 od 12.01.2016. godine.

- **Šoping metoda - Nabavka računara i računarske opreme -** Tenderska dokumentacija broj 01-862/5 od 04.04.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 30000000-9-kancelarijski uređaji i kompjuterski uređaji, oprema i potrepštine, osim namještaja i softverskih paketa; 30213000-5-personalni kompjuteri; 30213100-6-prenosivi kompjuteri; 30213200-7-tablet kompjuteri; 30213300-8-desktop kompjuteri; 30232110-8- Laserski štampači; 30232120-Matrični štampači; 30200000-1-kompjuterska oprema i pribor; 30216110-0-skeneri za kompjutersku upotrebu; 30237200-1-propratna oprema za kompjutere; 30121200-5-oprema za fotokopiranje; 30121100-4- uređaji za fotokopiranje. Procijenjena vrijednost predmeta nabavke je iznosila 6.300,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 01-862/5 od 18.04.2016. godine konstatovano je da su ponude blagovremeno dostavila 3 ponuđača. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Kastex" doo sa ponuđenom cijenom 5.340,61 €, sa kim je zaključen Ugovor za nabavku računara i računarske opreme broj 01-862/12 od 16.05.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 113 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 17.140,58 € ili 5,26% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 325.765,55 €. U 2016. godini nije donešen poseban akt kojim se uređuje postupak javne nabavke neposrednim sporazumom.

  U 2016. godini nije donešen poseban akt kojim se uređuje postupak javne nabavke neposrednim sporazumom. Naručilac je bio u obavezi da donese poseban akt kojim se uređuje postupak javne nabavke neposrednim sporazumom u skladu sa članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja - Plan javnih nabavki broj 406-2/16-1 od 03.02.2016. godine je objavljen na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 406-2/16-2 od 14.03.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 12.312.405,28 € i to za: robe 243.128,38 €, **r**adove 11.398.925,21 € i usluge 650.351,69 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 406-3/17-1 od 07.02.2017. godine (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 9.002.038,51 €.

- **Otvoreni postupak**

  - **Nabavka poslovnog prostora -** Vlada Crne Gore je Zaključkom broj 08-263 od 25.03.2016. godine zadužila Upravu za imovinu da obezbijedi prostor za otvaranje dnevnog centra za odrasle sa smetnjama u razvoju u Opštini Nikšić, a Ministarstvo rada i socijalnog staranja da za tu namjenu opredijeli sredstva. Ministarstvo rada i socijalnog staranja je Ovlašćenjem broj 406-16/16-2 od 21.03.2016. godine ovlastilo Upravu za imovinu da u ime Ministarstva rada i socijalnog staranja i za njegov račun sprovede postupak javne nabavke poslovnog prostora. Tenderska dokumentacija broj 24-0201/1657 od 04.04.2016. godine, a predmet javne nabavke je CPV 70120000-8 - Kupovina i prodaja nekretnina. Procijenjena vrijednost iznosila je 90.000,00 €,a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 24-0201/2207 od 27.04.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda. Ugovor o kupovini poslovnog prostora broj 406-16/16-3 od 17.05.2016. godine je zaključen sa najpovoljnijim ponuđačem, čija ugovorena cijena je iznosila 85.000,00 €.

- **Nabavka kancelarijskog materijala, potrošnog materijala i tonera -** Tenderska dokumentacija broj 5/16 od 15.06.2016. godine. Predmet javne nabavke je CPV 30199210-5-Dopisnice; 30192121-5- Hemijske olovke; 22800000-8- Registratori, knjigovodstvene knjige, fascicle, obrasci i drugi štampani kancelarijski materijal, od kartona ili papira; 30197110-0-Municija za heftalicu; 30192700-8-Kancelarijski materijal; 30197630-1-Papir za štampanje; 30199230-1-koverte; 30125110-5-Toneri za laserske štampače/faks mašine i 30125100-2-Kasete s tonerom. Procijenjena vrijednost: Partija 1: Nabavka kancelarijskog materijala i potrošnog materijala procijenjene vrijednosti sa uračunatim PDV-om iznosi 10.541,83 € a Partija 2: Nabavka tonera za laserske štampače/faks mašine i kaseta sa tonerom procijenjene vrijednosti sa uračunatim PDV-om iznosi 21.083,67 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-5/16-6 od 22.07.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda od ponuđača "Kastex" doo. Ponuđena cijena je iznosila 10.503,65 € za Partiju 1 i 20.967,92 € za Partiju 2. Ugovor o isporuci robe broj 406-5/16-10 od 06.09.2016. godine zaključen je sa "Kastex" d.o.o za Partiju 1 i Ugovor o isporuci robe br.oj 406-5/16-11 od 06.09.2016. godine je zaključen sa "Kastex" d.o.o za Partiju 2.

- **Šoping metoda –** Usluge osiguranja od nesreća i zdravstvenog osiguranja-Tenderska dokumentacija broj 13/16 od 31.03.2016. godine. Predmet javne nabavke su CPV66512000-2-Usluge osiguranja od nesreća i zdravstvenog osiguranja i 66510000-8-Usluge osiguranja. Procijenjena vrijednost predmeta nabavke iznosila je 6.300,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-7/16-10 od 15.04.2016. godine konstatovano je da su ponude blagovremeno dostavila 4 ponuđača. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Sava Montenegro" AD sa ponuđenom cijenom od 4.764,95 €. Ugovor o pružanju usluga kombinovanog kolektivnog osiguranja i dopunskog zdravstvenog osiguranja broj 406-7/16-13 od 10.05.2016. godine zaključen je sa ponuđačem "Sava Montenegro" AD.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 19 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 283.701,47 € ili 3,15% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 9.002.038,51 €. Donešeno je Interno uputstvo za sprovođenje javnih nabavki neposrednim sporazumom u Ministarstvu rada i socijalnog staranja broj 023-11/15-2 od 04.05.2015. godine.

Ministarstvo pravde - Plan javnih nabavki broj 01-663/16 od 01.02.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 01-663/16-4 od 22.12.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 2.253.470,00 € i to za robe 1.706.070,00 € i za usluge 547.400,00 €**.** Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 2.002.075,68 €.

- **Otvoreni postupak:**

  - **Nabavka dostavnog vozila -** Tenderska dokumentacija broj 035A-01-9299/16 od 02.09.2016. godine. Predmet javne nabavke je CPV 34130000-7 - Motorna vozila za prevoz robe. Procijenjena vrijednost je 15.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 035A-01-9299/16-6 od 27.09.2016. godine konstatovano je da su blagovremeno pristigle dvije ponude. Nakon obavljenog postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Alliance" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 11.490,00 €, sa kom je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 01-10949/16 od 20.10.2016. godine.

  - **Nabavka posteljine -** Tenderska dokumentacija broj 11A-01-2803/16 od 21.03.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 19212310-1-Proizvodi od platna i 19212300-8-Platno. Procijenjena vrijednost iznosila je 25.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je

najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 11A-01-2803/16-9 od 04.05.2016. godine konstatovano je da su blagovremeno pristigle tri ponude. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Comexport" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 23.889,25 €, sa kim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 01-13007/16 od 02.12.2016. godine.

- **Šoping metoda – Gume za vozila -** Tenderska dokumentacija broj 14B-01-3500/16-4 od 27.05.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 34351100-3-Gume za motorna vozila. Procijenjena vrijednost predmeta nabavke iznosila je 8.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 14B-01-3500/16-5 od 08.06.2016. godine konstatovano je da su ponude blagovremeno dostavila 2 ponuđača. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Efel Motors" d.o.o sa ponuđenom cijenom 7.907,59 € i sa njim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 01-7641/16 od 11.07.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 327 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 91.894,21 € ili 4,58% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 2.002.075,68 €. Donešen je Pravilnik o načinu zaključivanja neposrednog sporazuma kao postupka javne nabavke broj 01-366/16 od 18.01.2016. godine.

Uprava za imovinu - Plan javnih nabavki broj 0201/330 od 29.01.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 0201/2871 od 01.06.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 3.995.220,00 € i to za: robe 1.409.110,00 €, radove 939.110,00 € i usluge 1.647.000,00 €**.** Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 3.482.012,17 €.

- **Otvoreni postupak:**

  - **Opremanje enterijera „Vila Gorica" u Podgorici -** Tenderska dokumentacija broj 47-0201/3258 od 23.06.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 39515100-6-zavjese, 39513100-2-stoljnjaci, 19000000-6-tkanine od kože i tekstila, materijal od plastike i gume. Procijenjena vrijednost je iznosila 70.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 47-0201/4727 od 26.09.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda. Nakon obavljenog postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Contessa Enterijeri" d.o.o, sa kojim je zaključen Ugovor o nabavci roba broj 0201/4989 od 10.10.2016. godine na iznos od 1.076,47 €.
  - **Nabavka i isporuka bijele tehnike za potrebe bifea i restorana -** Tenderska dokumentacija broj 67-0201/5802 od 01.12.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV-31000000-6-Električni uređaji,aparati, oprema i potrošna roba. Procijenjena vrijednost iznosila je 10.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 67-0201/5802-6339 od 28.12.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda. Nakon postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Frigoelektro" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 9.654,47 €. Ugovor o nabavci roba broj 0201/6390 od 30.12.2016. godine zaključen je sa ponuđačem "Frigoelektro" d.o.o.
  - **Ručno taftovani tepisi i zastori, za potrebe državnih organa -** Tenderska dokumentacija broj 19-0201/1407 od 22.03.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV - 39530000-6-Tepisi, otirači i prostirke. Procijenjena vrijednost iznosi je 40.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude su: najniža ponuđena cijena (70 bodova), rok isporuke roba (20 bodova), kvalitet (10 bodova). U Zapisniku o javnom otvaranju broj 19-0201/2273 od 05.05.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda. Nakon postupka pregleda,

ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Credo" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 39.960,00 €, sa kojim je zaključen Ugovor o nabavci roba broj 0201/2958 od 06.06.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 166 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 175.543,27 €. Donešen je Pravilnik za postupanje Uprave za imovinu prilikom javne nabavke neposrednim sporazumom broj 0201/377/1 od 02.02.2016. godine.

Ministarstvo turizma i održivog razvoja - Plan javnih nabavki broj 114-123/3 08.03.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 114-123/3 od 28.12.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 74.045.544,91 € i to za robe 1.502.322,99 €, **r**adove 64.538.000,00 € i usluge 8.005.221,92 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 30.847.541,03 €.

- **Otvoreni postupak – Priprema i produkcija TV spota -** Tenderska dokumentacija broj 114-1751/6 od 29.07.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 79342200-5-Usluge promocije. Procijenjena vrijednost iznosi je 60.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je ekonomski najpovoljnija ponuda sa sljedećim podkriterijumima: najniža ponuđena cijena 50 bodova i kvalitet 50 bodova. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 114-1751/9 od 07.09.2016. godine konstatovano je da su blagovremeno pristigle dvije ponude. Nakon postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Balkan media tim" doo Beograd (93,13 bodova) sa ponuđenom cijenom u iznosu od 54.480,00 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 114-1751/12 od 06.10.2016. godine.

- **Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje -** Rješenjem broj 01-2548/3 od 28.03.2016. godine Uprava za javne nabavke je dala saglasnost za pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje za nabavku usluga–realizacija međunarodnih aktivnosti čija procijenjena vrijednost iznosi 22.000,00 €. Tenderska dokumentacija broj 114-681/11 od 04.04.2016. godine, a predmet javne nabavke je: CPV 92331100-1- Usluge povezane sa sajmovima čija procijenjena vrijednost iznosila 22.000,00 €. Zapisnikom o javnom otvaranju ponuda broj 114-681/13 od 22.04.2016. godine konstatovano je da je blagovremenu i ispravnu ponudu dostavio jedan ponuđač, "Biznis link" doo Beograd. Zapisnikom o pregovaranju broj 114-681/15 od 20.04.2016. godine utvrđena je cijena u iznosu od 21.983,00 € i zaključen Ugovor za pružanje usluga broj 114-681/18 od 09.05.2016. godine.

- **Šoping metoda – Nabavka paketića za djecu zaposlenih u Ministarstvu održivog razvoja i turizma -** Tenderska dokumentacija broj 114-2308/5 od 21.11.2016. godine. Procijenjena vrijednost predmeta nabavke iznosila je 5.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 114-2308/9 od 06.12.2016. godine konstatovano je da su ponude blagovremeno dostavila 3 ponuđača. Nakon pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Maf Nk" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 4.279,23 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 114-2308/12 od 23.12.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 494 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 387.785,34 € ili 1,25% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 30.847.541,03 €. Donešeno je je interno uputstvo za sprovođenje javnih nabavki u Ministarstvu održivog razvoja i turizma i Direkciji javnih radova broj 101-2064/1 od 12.10.2016. godine.

Ministarstvo prosvjete - Plan javnih nabavki broj 023-81/2016-1 od 28.01.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 023-81/2016-10 od 27.10.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana iznosi 4.246.333,00 € i to za robe 3.331.583,00 €, radove 446.000,00 € i usluge 468.750,00 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 3.311.128,01 €.

- **Otvoreni postupak – Nabavka i isporuka robe: pelet za grijanje objekata obrazovno-vaspitnih ustanova u Crnoj Gori tokom školske 2016/2017. godine -** Tenderska dokumentacija broj 406-28/2016-6 od 25.08.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV - 09111400-4 - Gorivo na bazi drveta. Procijenjena vrijednost iznosila je 110.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je ekonomski najpovoljnija ponuda sa sljedećim podkriterijumima: najniža ponuđena cijena (90 bodova), rok isporuke roba (10 bodova). U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-28/2016-6 od 16.09.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda. Nakon postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Kips" d.o.o (100 bodova) sa ponuđenom cijenom u iznosu od 105.488,99 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 406-28/2016-11 od 03.10.2016. godine.

- **Šoping postupak – Nabavka i isporuka robe: đačke uniforme za potrebe JU OŠ "Savo Pejanović" Podgorica -** Tenderska dokumentacija broj 406-25/2016-5 od 28.07.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 18235300-8-Majice. Procijenjena vrijednost iznosila je 25.000,00 €. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-25/2016-8 od 09.08.2016. godine konstatovano je da su blagovremeno pristigle dvije ponude. Ponuda ponuđača "Comexport" d.o.o. je odbačena kao neispravna jer nije povezana na način koji je propisan članom 76 stav 3 Zakona o javnim nabavkama. Nakon postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Pro - File" d.o.o sa ponuđenom cijenom u iznosu od 24.017,17 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci broj 406-25/2016-16 od 28.09.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 165 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 96.054,75 € ili 2,9% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 3.311.128,01 €.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja - Plan javnih nabavki broj 406-2/2016-1 od 05.02.2016. godine objavljen je na portalu Uprave za javne nabavke, kao i izmijenjeni Plan javnih nabavki broj 406-2/2016-1 od 10.10.2016. godine. Procijenjena vrijednost za realizaciju plana je 2.220.705,87 € i to za robe 1.177.860,73 €, radove 43.000,00 € i usluge 999.845,14 €. Prema izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki broj 406-5/17-2 od 27.02.2017. godine (obrasci A, B i C) dodijeljene su javne nabavke u vrijednosti od 1.889.551,80 €.

- **Šoping postupak – izrada projekta katastra izvorišta za javno vodosnadbijevanje -** Tenderska dokumentacija broj 916 od 22.11.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 72224000-1-Savjetodavne usluge za upravljanje projektima. Procijenjena vrijednost iznosila je 1.600,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-40/16-4 od 05.12.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristigla jedna ponuda od ponuđača "Indel Inženjering" d.o.o. sa kojim je zaključen Ugovor o pružanju konsultantskih usluga broj 406-40/16-7 od 22.12.2016. godine na iznos od 1.500,00 €.

- **Pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje – Nabavka steonih junica -** Rješenjem broj 01-6611/2 od 14.10.2016. godine Uprava za javne nabavke je dala saglasnost za pregovarački postupak bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje za nabavku 120 steonih junica čija procijenjena vrijednost iznosi 300.000,00 €. Tenderska dokumentacija broj 18/16 od 02.11.2016. godine, a predmet javne nabavke je: CPV 0332100-5-stoka. Procijenjena vrijednost iznosi 300.000,00 €. Zapisnikom o javnom otvaranju ponuda od 14.11.2016. godine konstatovano je da je blagovremenu i ispravnu ponudu dostavio jedan

ponuđač, "Genostar Rinderbesamung GmbH" Österreich. Zapisnikom o pregovaranju broj 406-38/16-4 od 15.11.2016. godine utvrđena je cijena u iznosu od 224.700,00 €. Ugovor za pružanje usluga broj 403-38/16-8 od 07.12.2016. godine zaključen je sa "Genostar Rinderbesamung GmbH" Österreich.

- **Otvoreni postupak – Nabavka računarske opreme -** Tenderska dokumentacija broj 10.08.2016. godine. Predmet javne nabavke je: CPV 30213100-6-Prenosivi kompjuteri, 30213300-8-Desktop kompjuteri i 30232110-8-Laserski štampači. Procijenjena vrijednost iznosila je 35.000,00 €, a kriterijum za izbor najpovoljnije ponude je najniža ponuđena cijena. U Zapisniku o javnom otvaranju broj 406-28/2016-6 od 16.09.2016. godine konstatovano je da je blagovremeno pristiglo devet ponuda. Nakon obavljenog postupka pregleda, ocjene i vrednovanja ponuda određen je prvorangirani ponuđač "Čikom" d.o.o (100 bodova) sa ponuđenom cijenom u iznosu od 25.699,71 €, sa kojim je zaključen Ugovor o javnoj nabavci računara i računarske opreme broj 406-23/16-6 od 08.11.2016. godine.

- **Neposredni sporazum -** Prema izvještaju na Obrascu C, izvršeno je 324 postupaka nabavki putem neposrednog sporazuma čija je ukupna vrijednost 119.034,71€ ili 6,3% u odnosu na ukupni izvršeni godišnji budžet za javne nabavke sa PDV-om koji je iznosio 1.889.551,80 €. Donešena je Interna procedura nabavke male vrijednosti broj 406-17/16-1 od 24.05.2016. godine.

Revizijom sistema javnih nabavki i usklađenosti sprovedenih postupaka javnih nabavki sa Zakonom o javnim nabavkama utvrđene su nepravilnosti koje se ponavljaju i u prethodnim godinama, a to su:

- Ministarstvo nauke, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo kulture - Ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma je bila veća u odnosu na zakonom utvrđeni limit.

Nabavke neposrednim sporazumom su trebale biti realizovane u iznosima kako je propisano članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

- Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - U postupku javne nabavke šoping metodom za nabavku usluga štampanja po tenderskoj dokumentaciji broj 07-406-594/16-2 od 06.04.2016. godine, cijena najpovoljnije ponude je niža više od 30% u odnosu na prosječno ponuđenu cijenu svih ispravnih ponuda. Obrazloženje za neuobičajeno nisku cijenu od ponuđača nije dostavljeno.

Naručilac je bio u obavezi da, u skladu s članom 85 Zakona o javnim nabavkama, od ponuđača zahtijeva obrazloženje za neuobičajeno nisku cijenu i da po dobijanju obrazloženja provjeri mjerodavne sastavne elemente ponude od uticaja na ponuđenu cijenu i ocjeni da li su opravdani.

Ministarstvo ekonomije nije u 2016. godini donijelo poseban akt kojim se uređuje postupak javne nabavke neposrednim sporazumom.

Naručilac je bio u obavezi da donese poseban akt kojim se uređuje postupak javne nabavke neposrednim sporazumom u skladu s članom 30 Zakona o javnim nabavkama.

- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je u obrascu C evidentiralo nabavke ušnih markica za životinje u ukupnom iznosu od 8.700,00 €.

Naručilac je bio dužan da pravilno izvrši procjenu vrijednosti javne nabavke i sprovede odgovarajući postupak javne nabavke prema utvrđenim vrednosnim razredima u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Državna revizorska institucija preporučuje da potrošačke jedinice obezbijede punu primjenu Zakona o javnim nabavkama koji reguliše postupak nabavke roba, usluga i izvođenje radova u cilju zakonitog trošenja budžetskih sredstava.

13. SISTEM UNUTRAŠNJIH FINANSIJSKIH KONTROLA

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola predstavlja politike i procedure usvojene od rukovodstva korisnika budžetskih sredstava radi postizanja utvrđenih ciljeva, osiguranja efikasnosti i uspješnosti poslovanja i pouzdanosti finansijskog izvještavanja. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola čine finansijsko upravljanje i kontrola i unutrašnja revizija.

Revizijom sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, kod potrošačkih jedinica Ministarstvo nauke, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo kulture, Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo pravde, Uprava za imovinu, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo prosvjete i Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja utvrđeno je da su:

1. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola uspostavile i to:

- donošenjem knjige internih procedura, na osnovu Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola, i na taj način usvojili propise u cilju uspostavljanja unutrašnjih finansijskih kontrola (FMC-okvir);
- odredile lica zadužena za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola;
- dostavile Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola (Obrazac GI-FMC).

2. Unutrašnja revizija

Ministarstvo nauke - je zaključilo Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa Ministarstvom finansija. Sačinjen je godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije za 2016. godinu (Obrazac GI-UR). U izvještajnom periodu su obavljene dvije unutrašnje revizije.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je zaključilo Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije broj 01-107/13 od 22.01.2013. godine, sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja. Sačinjen je godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije za 2016. godinu (Obrazac GI-UR). U izvještajnom periodu nijesu vršene unutrašnje revizije.

Ministarstvo za kulture je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. U 2016. godini izvršene su revizije i to: Proces plaćanja faktura, Sufinansiranje projekata od strane Ministarstva kulture i Javne nabavke neposrednim sporazumom. Dostavljen je Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije (Obrazac GI-UR). U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 3 izvršioca od čega je kadrovski popunjeno 2 radna mjesta.

Ministarstvo ekonomije je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. Dostavljen je Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije (Obrazac GI-UR). U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 3 izvršioca od čega je kadrovski popunjeno 1 radno mjesto.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. Dostavljen je Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije (Obrazac GI-UR). U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 3 izvršioca od čega je kadrovski popunjeno 2 radna mjesta.

Ministarstvo pravde je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 3 izvršioca koja nisu kadrovski popunjena. U 2017. godini objavljena su dva interna oglasa između državnih organa za radno mjesto stariji unutrašnji revizor.

Preporučuje se Ministarstvu pravde da kadrovski popuni sitematizovana radna mjesta u Odjeljenju za unutrašnju reviziju, kako bi unaprijedilo poslovanje.

Uprava za imovinu nije organizaciono uspostavila unutrašnju reviziju niti je zaključen sporazum o obavljanju poslova unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta.

Preporučuje se Upravi za imovinu da uspostavi unutrašnju reviziju organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju ili obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta na osnovu sporazuma, uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija, a u skladu s članom 4 Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru[52].

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. Dostavljen je Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije (Obrazac GI-UR). U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 4 izvršioca od čega je kadrovski popunjeno 3.

Ministarstvo prosvjete je unutrašnju reviziju uspostavilo kao posebnu organizacionu jedinicu. Dostavljen je Godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije (Obrazac GI-UR). U Odjeljenju za unutrašnju reviziju sistematizovana su radna mjesta za 4 izvršioca od čega je kadrovski popunjeno 3. Ministarstvo prosvjete je zaključilo sporazume sa sljedećim potrošačkim jedinicama:

- Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije broj 01-184/4 od 17.02.2012. godine kojim je Zavod za školstvo povjerio poslove unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva prosvjete.
- Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije broj 01-608/2 od 07.02.2013. godine kojim je JU Ispitni centar povjerio poslove unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministarstva prosvjete.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je unutrašnju reviziju organizaciono uspostavilo aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Državna revizorska institucija smatra da treba i dalje sprovoditi aktivnosti na uspostavljanju funkcije finansijske kontrole i unutrašnje revizije u potrošačkim jedinicama u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj finansijskoj kontroli u javnom sektoru i standardima interne revizije.

[52] „Sl.list CG“ 50/12 i 07/17

II DIO

SPROVOĐENJE PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PREDLOGA ZAKONA O ZAVRŠNOM RAČUNU BUDŽETA CRNE GORE ZA 2015. GODINU

Skupština Crne Gore, povodom razmatranja Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu i Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije Crne Gore za period oktobar 2015. - oktobar 2016. godine, dana 29. decembra 2016. godine usvojila je Zaključak broj 33/16-6/7 - EPA 62XX VI od 29. decembra 2016. godine i objavila u Službenom listu pod nazivom „Zaključci o vršenju korekcije podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama ("Sl.list CG" br.02/17 od 10.01.2017. godine).

Državna revizorska institucija je, na osnovu nalaza utvrđenih revizijom Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu i Informacije o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju I kvartala 2017. godine (dopis broj 06-3622/1 od 18.07.2017. godine), koja je usvojena na sjednici Vlade Crne Gore dana 30.07.2017. godine, utvrdila sljedeće:

a. Izvještaj o neizmirenim obavezama

Potrebno je da Ministarstvo finansija izvrši korekciju podataka iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama za iznos od 1.021.777,33 €. Ministarstvo finansija je Konsolidovane neizmirene obaveze za 2016. godinu korigovalo za navedeni iznos. Preporuka je realizovana.

Potrebno je da potrošačke jedinice u godišnjem zakonu o budžetu prioritetno obezbijede sredstva za izmirenje zakonom ustanovljenih obaveza i obaveza proisteklih iz zaključenih višegodišnjih ugovora. Preporuka nije realizovana.

Potrebno je da se potrošačke jedinice, prilikom ugovaranja obaveza, pridržavaju člana 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i obaveze ugovaraju do iznosa odobrenih godišnjim zakonom o budžetu države. Preporuka nije realizovana.

b. Prekoračenje budžetske potrošnje

Potrebno je da se sredstva od otplate kredita, datih od strane Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća, namijenjena kupovini hartija od vrijednosti Investiciono razvojnog fonda planiraju godišnjim zakonom o budžetu države. Preporuka nije realizovana.

Revizijom je utvrđeno da Zakonom o budžetu za 2016. godinu nijesu planirana sredstva u iznosu od 907.910,46 €, koja se odnose na izdatke za kupovinu hartija od vrijednosti od Investiciono razvojnog fonda Crne Gore.

c. Preusmjeravanje sredstava

Potrebno je da se Vlada, odnosno Ministarstvo finansija, prilikom preusmjeravanja odobrenih sredstava između potrošačkih jedinica, pridržava limita predviđenog članom 45 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti. Preporuka je realizovana.

d. Obuhvat javne potrošnje

Preporučuje se Ministarstvu finansija da prihode od obavljanja sopstvene djelatnosti i izdatke, koji se finansiraju iz navedenih prihoda, a koje ostvari javna ustanova – direktni korisnik budžeta, iskaže u Glavnoj knjizi trezora.

Potrošačke jedinice koje ostvaruju prihode od sopstvene djelatnosti, u skladu s članom 4 Zakona o budžetu za 2015. godinu bile su dužne da ih evidentiraju kroz Konsolidovani račun trezora i da o tome izvjeste Ministarstvo finansija prije podnošenja zahtjeva za mjesečno otpuštanje sredstava. Međutim, Zakon o budžetu za 2016. godinu ne obavezuje potrošačke jedinice, koje imaju status javnih ustanova i ostvaruju sopstvene prihode, da se pridržavaju ograničenja potrošnje prihoda ostvarenih

sopstvenom djelatnošću, već u skladu s članom 6 Zakona o budžetu za 2016. godinu da ih koriste za finansiranje sopstvenih izdataka.

e. Poreski završni račun

Preporučuje se Ministarstvu finansija, odnosno Poreskoj upravi da obezbijedi knjigovodstvenu evidenciju usaglašenu s Pravilnikom o poreskom knjigovodstvu. Realizacija preporuke je u toku.

Kako je navedeno u Informaciji o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju I kvartala 2017. godine rok za realizaciju navedene preporuke je III kvartal.

f. Izvještaj o odloženim poreskim i neporeskim potraživanjima

Preporučuje se Ministarstvu finansija, odnosno Poreskoj upravi da se pridržava Uredbe o uslovima za odlaganje naplate poreskih i neporeskih potraživanja. Realizacija preporuke je u toku.

Kao što je navedeno u tekstu Izvještaja o reviziji Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. gdoinu na strani 34 i u Informaciji o realizaciji Akcionog plana za implementaciju preporuka Državne revizorske institucije na kraju I kvartala 2017. godine, Zakonom o reprogramu poreskog potraživanja prestala je da važi Uredba o uslovima za odlaganje poreskih i neporeskih potraživanja.

g. Izdaci budžeta

Preporučuje se da se na grupi računa 463 – Otplata obaveza iz prethodnog perioda evidentiraju izdaci za otplatu neizmirenih obaveza koji nijesu planirani budžetom potrošačkih jedinica, kao i da se račun ne tereti po osnovu izdataka čija obaveza plaćanja dospijeva u tekućoj fiskalnoj godini. Preporuka nije realizovana.

Revizijom izdataka iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta za 2016. godinu, evidentiranih na grupi računa 463 - Otplata obaveza iz prethodnog perioda utvrđeno je da se plaćeni izdaci u iznosu od 23.120.775,94 € odnose na obaveze koje dospijevaju u 2016. godini i ne predstavljaju neizmirene obaveze iz prethodnog perioda, već vanredne izdatke koji nijesu planirani godišnjim zakonom o budžetu, što nije u skladu s članom 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim su definisane neizmirene obaveze iz prethodnog perioda kao budžetske obaveze koje nijesu plaćene na dan dospjeća i čija obaveza je nastala na osnovu zakona i u skladu sa zakonom i ugovorom. Članom 48 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti definisano je da neplaćene ugovorene obaveze u tekućoj fiskalnoj godini se realizuju iz sredstva odobrenih za narednu fiskalnu godinu i da neplaćene ugovorene obaveze iz prethodne fiskalne godine imaju prioritet u plaćanju obaveza potrošačke jedinice.

h. Izvještaj o izdacima budžetskih rezervi

Preporučuje se da se sredstva rezervi koriste u skladu s Pravilnikom o bližim kriterijumima za korišćenje sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve. Preporuka nije realizovana.

i. Imovina

Preporučuje se svim potrošačkim jedinicama da intenziviraju aktivnosti na implementaciji Zakona o imovini i podzakonskih akata. Preporuka je djelimično realizovana.

j. Javne nabavke

Preporučuje se da potrošačke jedinice proces javnih nabavki učine transparentnim i da obezbijede punu primjenu Zakona o javnim nabavkama koji reguliše postupak nabavke roba, usluga i izvođenje radova, u cilju zakonitog trošenja budžetskih sredstava. Preporuka nije realizovana.

k. Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Potrebno je da potrošačke jedinice koje to nijesu uradile, izvrše kadrovsko popunjavanje mjesta rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i da u skladu s Uredbom o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru izmijene akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, tako što će u okviru Odjeljenja za unutrašnju reviziju biti sistematizovano radno mjesto „Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju“. Potrebno je i dalje sprovoditi aktivnosti na uspostavljanju funkcije finansijske kontrole i unutrašnje revizije u potrošačkim jedinicama u skladu sa Zakonom o unutrašnjoj finansijskoj kontroli u javnom sektoru i standardima interne revizije.

PREGLED NEPRAVILNOSTI UTVRĐENIH FINANSIJSKOM REVIZIJOM

Revizija Završnog računa budžeta Crne Gore pokazuje da je, tokom posljednje tri godine, u dijelu finansijske revizije značajno povećan nivo fiskalne discipline, kao i objektivnost i tačnost iskazivanja podataka. Isto tako jedan dio nepravilnosti se periodično ponavlja u istoj formi, sa oscilacijom njihovog kvantifikovanja, što je opredjeljivalo pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje. Kod revizije pravilnosti (usklađenost poslovnih aktivnosti sa zakonom i podzakonskim aktima) preovlađuje uslovno mišljenje i kršenje zakonskih odredbi koje uređuju funkcionisanje fiskalnog sistema i imaju imperativnu obaveznost. Pregled odstupanja i grešaka otkrivenih revizijom u prethodnom trogodišnjem periodu prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 1: Pregled utvrđenih nepravilnosti

redni broj	OPIS	2014	2015	2016
		Korekcija	Korekcija	Korekcija
1.	**Gotovinski prilivi**	**3.51**	**1.00**	**-0.41**
1.1	Porezi	0.00	0.00	0.00
1.2	Doprinosi za socijalnu zaštitu	0.00	0.00	0.00
1.3	Donacije	0.00	0.06	0.00
1.4	Ostali prilivi	3.51	0.94	-0.55
1.5	Prilivi od povraćaja kredita	0.00	0.00	0.14
2.	**Gotovinska plaćanja**	**3.45**	**1.98**	**0.00**
2.1	Zarade zaposlenih	0.38	0.00	0.54
2.2	Ostala lična primanja	0.22	0.26	0.07
2.3	Upotreba roba i usluga	1.82	0.39	0.98
2.4	Tekuće održavanje	0.20	0.12	0.03
2.5	Kamate	0.14	0.06	-0.73
2.6	Renta	0.01	-0.03	0.00
2.7	Subvencije	0.11	-0.01	0.00
2.8	Transferi pojedincima, nevladinom i javnom sektoru	0.00	0.22	18.89
2.9	Transferi za socijalnu zaštitu	0.00	0.00	2.78
2.10	Ostali izdaci i rezerve	0.36	0.52	0.50
2.11	Date pozajmice	0.00	0.00	-0.10
2.12	Isplata garancija	0.00	0.00	0.00
2.13	Kapitalni izdaci, kupovina hartija od vrijednosti	2.57	0.45	0.17
2.14	Otplata neizmirenih obaveza	-2.36	0.00	-23.12
3.	**Gotovinski deficit (1-2)**	**0.06**	**-0.98**	**-0.41**
4.	**Izvori finansiranja gotovinskog deficita (5+6+7+8)**	**-0.06**	**0.98**	**0.41**
5.	Neto pozajmljivanje	0.14	0.00	0.00
6.	Prodaja imovine	0.27	1.02	0.41
7.	Donacije	0.00	0.00	0.00
8.	Neto promjena gotovine	-0.47	-0.04	0.00
9.	Neto povećanje / smanjenje obaveza (9.1-9.2)	0.00	0.00	-0.40
9.1	Stanje obaveza na kraju godine	0.00	0.00	-0.40
9.2	Stanje obaveza na početku godine	0.00	0.00	0.00
10.	Korigovani podaci (2.+9.)	3.45	1.98	-0.40
11.	Gotovinski prilivi (1.)	3.51	1.00	-0.41
12.	**Modifikovani gotovinski deficit (11.-10.)**	**0.06**	**-0.98**	**-0.01**
13.	**Izvori finansiranja deficita (14.+15.+16.+17.+18.)**	**-0.06**	**0.98**	**0.01**
14.	Neto pozajmljivanje	0.14	0.00	0.00
15.	Promjena imovine	0.27	1.02	0.41
16.	Donacije	0.00	0.00	0.00
17.	Obaveze prema dobavljačima	0.00	0.00	-0.40
18.	Neto promjena imovine	-0.47	-0.04	0.00

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2014. godinu

Revizijom je utvrđeno da nijesu planirani i evidentirani primici i izdaci javnih ustanova koje čine direktne korisnike budžeta u skladu sa članom 7 stav 1 Zakona o budžetu Crne Gore za 2014. godinu. To su javne ustanove kulture, Policijska akademija, JU Regionalni centar za obuku ronilaca, Nacionalna turistička organizicija, JU Ispitni centar i Crnogorska akademija nauka i umjetnosti. Navedene potrošačke jedinice ostvarile su prihode u iznosu 3.508.595,70 € i izdatke u iznosu od 3.320.319,70 € i ostvarile suficit u iznosu od 50.732,03 €. Po tom osnovu treba smanjiti nivo iskazanog gotovinskog deficita na iznos od 102.972.795,56 € odnosno korigovani gotovinski deficit na iznos od 107.138.248,73 €.
Revizijom su korigovani izvori finansiranja, tako što se uvećava iznos neto pozajmica za 137.544,00 € i primici od prodaje imovine 269.043,71 €, pa je to sabrano sa iznosom suficita od 50.732,03 € uticalo na povećanje depozita za iznos 457.319,74 € i stanje gotovine na kraju fiskalnog perioda koji nakon korekcije iznosi 5.813.535,43 €.

Kontrolom finansijskih izvještaja, dostavljenih Ministarstvu finansija od strane potrošačkih jedinica, utvrđeno je da je 95 potrošačkih jedinica, koje se finansiraju iz budžeta, u propisanom roku dostavilo godišnje finansijske izvještaje, 11 potrošačkih jedinica čiji se izdaci odnose na transfere i 4 potrošačke jedinice čiji se izdaci odnose na "ostale izdatke" nijesu dostavile finansijske izvještaje Ministarstvu finansija.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2015. godinu

Predlogom zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2015. godinu iskazan deficit na gotovinskoj osnovi u iznosu od 291.247.264,32 € i povećanje depozita u iznosu od 7.643.234,49 € što ukupno iznosi 298.890.498,81 €. Finansiranje deficita i gotovinskih depozita obezbijeđeno je kroz neto pozajmice u iznosu 291.047.354,46 € i prodajom imovine u iznosu 7.843.144,35 €. Nakon izvršene revizije utvrđeno je da gotovinski deficit budžeta treba uvećati za 974.079,58 €, depozite za 41.329,80 € i prilive od prodaje državne imovine za 1.015.409,38 €, tako da gotovinski deficit iznosi 292.221.343,90 €, neto promjena gotovine 7.684.564,29 €, prilivi od prodaje imovine 8.858.553,73 €, stanje gotovine na dan 31.12.2015. godine 19.885.043,61 €.

Predlogom zakona o završnom računu Budžeta Crne Gore za 2015. godinu korigovani gotovinski deficit, iskazan u iznosu 276.113.318,20 €. Nakon izvršene revizije, umanjene su neizmirene obaveze od Zavoda za zapošljavanje za iznos 1.021.777,33 € tako da neto promjene neizmirenih obaveza iznose 16.155.723,45 €.

Nepravilnosti konstatovane revizijom za 2016. godinu

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu iskazan je **deficit na gotovinskoj osnovi** u iznosu od 134.976.030,04 €. Finansiranje deficita obezbjeđeno je kroz neto pozajmice u iznosu 116.444.389,75 €, prodajom imovine u iznosu 4.219.567,51 € i iz gotovinskih depozita u iznosu od 14.312.072,78 €. Revizijom je utvrđeno da gotovinski deficit budžeta i prilive od prodaje državne imovine treba uvećati za 409.661,22 €, tako da gotovinski deficit iznosi 135.385.691,26 €, prilivi od prodaje imovine 4.629.228,73 € i stanje gotovine na dan 31.12.2016. godine 5.531.640,95 €.

Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu **korigovani gotovinski deficit** iskazan je u iznosu 122.289.773,81 €, tako što je gotovinski deficit korigovan za neto promjene neizmirenih obaveza u iznosu 12.686.256,23 €. Revizijom je utvrđeno da treba umanjiti neizmirene obaveze za iznos od 400.408,81 €, tako da stanje neizmirenih obaveza na 31.12.2016. godine iznosi 63.011.860,51 €, neto promjene neizmirenih obaveza 13.086.665,04 €, dok korigovani gotovinski deficit budžeta iznosi 122.299.026,22 €.

Revizijom Izvještaja o neizmirenim obavezama utvrđeno je da su pogrešno prikazane neizmirene obaveze u Konsolidovanom izvještaju o neizmirenim obavezama u iznosu od 400.408,00 €, da obaveze koje proističu iz zakonskih propisa i zaključenih ugovora nastale u 2016. godini, nijesu planirane Zakonom o budžetu za 2016. godinu. Na dan 31.12.2016. godine navedene obaveze iskazane su kao neizmirene u iznosu od 2.184.293,32 € i neizmirene obaveze, koje se odnose na ugovaranje obaveza iznad nivoa sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, iznose 1.874.079,54€.

III DIO

IZVJEŠTAJ O OCJENI PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI U 2016. GODINI

U skladu sa Godišnjim planom revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-23/16 od 14. decembra 2016. godine) nadležni Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma - predsjednik Senata i dr Branislav Radulović, član Kolegijuma - član Senata je na sjednici održanoj 19.10.2017. godine usvojio **Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornost u 2016. godini**, koji je sastavni dio Godišnjeg izvještaja o izvršenim revizijama i aktivnostima Državne revizorske institucije za period oktobar 2016. – oktobar 2017. godine.

Pravni osnov za izradu Izvještaja o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2016. godini sadržan je u članu 26 stav 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članu 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji.

Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti urađen je na osnovu podataka objavljenih od strane Vlade Crne Gore, Ministarstva finansija, MONSTAT-a, podataka iz Zakona o budžetu za 2016. godinu, Zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu, nalaza do kojih se došlo u postupku revizije Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2014, 2015 i 2016. godinu. Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti urađen je u skladu sa Smjernicama za ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti donešenih od strane Državne revizorske institutucije (DRI broj 4015/17-06-804/2 od 28.04.2017. godine).

Državna revizorska institucija je koristila podatke objavljene od strane MONSTAT-a, koji se odnose na bruto domaći proizvod (kao i stope rasta BDP)[1] po tržišnim i stalnim cijenama, a podatke o procijenjenom bruto domaćem proizvodu je koristila iz obrazloženja Predloga zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu i Predloga zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu[2].

Državna revizorska institucija je izvršila ocjenu indikatora u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“ br. 20/14 i 56/14).

OCJENA PRIMJENE KRITERIJUMA FISKALNE ODGOVORNOSTI

Izvještaj o ocjeni primjene kriterijuma fisklane odgovornsoti se sastoji iz:

1. Ocjene fiskalne usklađenosti;
2. Ocjene indikatora.

1. OCJENA FISKALNE USKLAĐENOSTI

Ocjena fiskalne usklađenosti predstavlja provjeru da li su poštovani Zakonom utvrđeni postupci i rokovi u pripremi fiskalne strategije i u smjernica fiskalne politike, pri čemu se ispunjenje ovih zakonskih obaveza verifikuje sledećom kontrolnom listom:

[1] Preuzeto 29.09.2017. godine sa: http://www.monstat.org/userfiles/file/GDP/bdp2016/Godisnji%20BDP%202016_crn_29_09_2017.pdf

[2] Predlogom zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016 godinu nijesu date korigovane projekcije o deflatoru i rastu realnog BDP-a na osnovu kojih bi se mogao izračunati realni BDP u apsolutnom iznosu, te je Državna revizorska institucija izvršila obračun realnog BDP-a na način što je primijenila relativno odstupanje projekcija nominalnog BDP prikazanog u Predlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu od projekcija nominalnog BDP-a prezentiranog u Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu na realni BDP izračunat na osnovu projekcija datih u Predlogu Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu.

Tabela 1: Ocjena fiskalne usklađenosti

r.b.	Naziv postupka	Da li je ispoštovan Zakonom utvrđeni postupak ili procedura (DA/NE)	Dokaz	Napomena
1.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima budžetskog gotovinskog suficita, odnosno deficita, u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA	http://www.mf.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=270135&rType=2	Objavljeno na internet stranici Ministarstva finansija 31.03.2017. godine.
2.	Da li je Ministarstvo finansija pripremilo i objavilo izvještaj o preliminarnim nivoima javnog duga i neto zaduženja u roku od 90 dana, od isteka fiskalne godine na svojoj internet stranici?	DA	http://www.mf.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=270135&rType=2	Objavljeno na internet stranici Ministarstva finansija 31.03.2017. godine.[3]
3.	Da li je Vlada pripremila predlog fiskalne strategije i dostavila ga na mišljenje Centralnoj banci?	DA	Dopis Ministarstva finansija br 01-1470/1	Ministarstvo finansija je, aktom od 23.06.2017. godine, dostavilo Centralnoj banci Crne Gore Predlog fiskalne strategije za period 2017-2020. godine radi davanja mišljenja.
4.	Da li je Centralna banka dostavila mišljenje na Predlog fiskalne strategije u roku od 30 dana od dana dostavljanja?	DA	Dopis Centralne banke Crne Gore br 0102-5646-2/2017 od 04.07.2017. godine	Centralna banka Crne Gore je Ministarstvu finansija dostavila mišljenje na Predlog fiskalne strategije za period 2017 –2020. godine.
5.	Da li je Vlada uz predlog fiskalne strategije Skupštini dostavila i mišljenje Centralne banke?	DA[4]	Dopis Vlade Crne Gore upućen Skupštini Crne Gore br. 07-1715 od 23.06.2017. godine.	Vlada Crne Gore je uputila Skupštini Crne Gore Predlog fiskalne strategije za period 2017-2020. godine, prije nego što je CBCG dostavila Vladi Crne Gore mišljenje na Predlog fiskalne startegije.
6.	Da li je donešena fiskalna strategija za vrijeme trajanja mandata Vlade?	DA	„Sl. list CG“ br. 52 od 08.08.2017. godine	Fiskalna strategija je usvojena za period 2017 – 2020. godine.
7.	Da li su donešene smjernice fiskalne politike?	DA	http://www.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=200332&rType=2	Vlada je usvojila Smjernice makroekonomske i fiskalne politike za period 2015 – 2018. godine (obavezujuće za godišnji zakon o budžetu za 2016. godinu) u martu 2015. godine
8.	Da li donešene smjernice fiskalne politike sadrže: srednjoročne strateške ciljeve ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske i fiskalne pokazatelje i projekcije, limit potrošnje, nivoe bruto zarada i ostalih ličnih primanja, izdatke za penzijsko i invalidsko osiguranje i druge izdatke za socijalnu zaštitu?	DA	http://www.gov.me/ResourceManager/FileDownload.aspx?rId=200332&rType=2	Smjernice fiskalne politike za period 2015 – 2018. godine sadrže Zakonom obavezujuće elemente.
9.	Da li je Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu u skladu sa Smjernicama fiskalne politike za period 2015-2018. godina, koje su obavezujuće za 2016. godinu?	NE	Zakon o budžetu CG za 2016. godinu „Sl. list CG“ br.079/15 od 31.12.2015. godine.	Pogledati tabelu za limite potrošnje i objašnjenje iste.

Limiti potrošnje

Limit potrošnje, definisan članom 23 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti obuhvata izdatke tekućeg budžeta, budžeta državnih fondova, kapitalnog budžeta i budžetsku rezervu. Limit potrošnje ne obuhvata: izdatke otplate duga i kamata za otplatu duga, donacije iz fondova Evropske unije i druge donacije, troškove ko-finansiranja donacija, ako donator obezbjeđuje minimum 55% potrebnih sredstava i izdatke finansiranja materijalne štete nastale usljed elementarnih nepogoda i drugih vanrednih i nepredviđenih okolnosti, odnosno usljed više sile.

U narednoj tabeli dat je pregled usklađenosti Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu i Zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu sa Smjernicama fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine, uzimajući u obzir prethodno navedene izuzetke.

[3] DRI skreće pažnju da navedeni dokument mora imati sve elemente forme izvještaja koji se izrađuju od strane državnog organa.

[4] Uvidom u internet stranicu Skupštine Crne Gore zaključuje se da je Skupština Crne Gore razmatrala Predlog fiskalne strategije sa mišljenjem nadležne institucije.

Tabela 2: Limiti potrošnje

Limiti potr ošnje[5]	Smjernice fisklane politike 2015 - 2018[6]	Zakon o budžetu za 2016. godinu umanjen za izuzeća	Rebalans budžeta za 2016. godinu umanjen za izuzeća	Završni račun za 2016. godinu umanjen za izuzeća
1. **Limit potrošnje**	**1.501,62**	**1.672,39**	**1.586,20**	**1.529,34**
1.1. Limit potrošnje za tekući budžet	590,62	710,20	764,65	777,62
1.2. Limit potrošnje za budžet državnih fondova	608,75	627,79	702,04	657,30
1.3. Limit potrošnje za kapitalni budžet	293,59	319,97	100,84	76,01
1.4. Limit potrošnje za budžetsku rezervu	8,66	14,43	18,67	18,41

Limiti potrošnje prezentirani u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine, koje su bile obavezujuće kod pripreme Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, procijenjeni su u iznosu od 1.501,62 mil. eura.

Projekcije limita potrošnje navedene u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 – 2018. godine nijesu obuhvatile fiskalne efekte Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, koji je donešen u martu 2016. godine i Zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti od 29.07.2015. godine.

- Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine definisan je limit potrošnje za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca i za ostala lična primanja u iznosu od 390,99 mil. eura. Izdaci za bruto zarade i doprinose na teret poslodavca i ostala lična primanja, planirani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, uvećani su za iznos od 35,13 mil. eura od limita potrošnje utvrđenog Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine, na osnovu Predloga zakona o zaradama u javnom sektoru. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu navedeni izdaci dodatno su uvećani za 19,29 mil. eura nakon usvajanja Zakona o zaradama u javnom sektoru. Izvršenje izdataka za bruto zarade i ostala lična primanja u 2016. godini iznosilo je 434,04 mil. eura, što je 43,05 mil. eura više od limita definisanih Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine.
- Projekcije limita potrošnje navedene u Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine nijesu obuhvatile fiskalne efekte Zakona o dopunama zakona o socijalnoj i dječijoj zaštiti[7] od 29.07.2015. godine, kojim je utvrđena naknada po osnovu rođenja troje ili više djece i naknada roditelju ili staratelju - njegovatelju lica koje je korisnik lične invalidnine.

  Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine izdaci za transfere za socijalnu zaštitu projektovani su u iznosu od 511,35 mil. eura. Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu planirani transferi za socijalnu zaštitu iznosili su 532,39 mil. eura, od čega je za naknade majkama po osnovu rođenja troje ili više djece planirano 12 mil. eura. Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu uvećana su sredstava za transfere za socijalnu zaštitu u iznosu od 42,99 mil. eura. Uvećanje se uglavnom odnosilo na transfere za tuđu njegu i pomoć u iznosu od 3,3 mil. eura, na ostale naknade (izdaci za naknade majkama sa troje ili više djece) u iznosu od 10,85 mil. eura, na prava iz oblasti penzijskog i invaldiskog osiguranja u iznosu od 24,1 mil. eura i na transfere za zdravstvenu zaštitu u iznosu od 23,5 mil. eura. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci na grupi računa 421 – Prava iz oblasti socijalne zaštite iznose 554,99 mil. eura, odnosno poslije korekcije izdataka od strane Državne revizorske institucije 557,77 mil. eura.

[5] Limiti potrošnje umanjeni za izuzeća i to: Zakon o budžetu CG za 2016. godinu umanjen za izuzeće u iznosu od 453,23 mil. eura, Zakon o izmjenama i dopunama zakona o budžetu CG za 2016. godinu umanjen za izuzeća u iznosu od 445,34 mil. eura i Predlog zakona o završnom računu budžeta CG za 2016. godinu umanjen za izuzeće u iznosu od 625,80 mil. eura.

[6] Obavezujuće za pripremanje Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu

[7] "Sl list CG“ br. 042/15

Kontrolom usklađenosti Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu i Zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu sa Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine, koje su bile obavezujuće za pripremanje Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, utvrđeno je da **nijesu poštovani** limiti potrošnje definisani Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine. Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine limiti potrošnje, koji su obavezujući kod pripreme Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, projektovani su u iznosu od 1.501,62 mil. eura. Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu limiti potrošnje su planirani u iznosu od 1.672,39 mil. eura, odnosno prekoračeni su za iznos od 170,77 mil. eura. Planirana potrošnja, umanjena za izuzeća iz limita potrošnje definisana Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu veća je od limita definisanih Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine za iznos od 84,58 mil. eura.

Posmatrajući usklađenost Zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu sa Smjernicama makroekonomske i fiskalne politike za period od 2015 do 2018. godine, kada je u pitanju kapitalni budžet umanjen za izuzeća, utvrđeno je da su izdaci planirani ispod zahtijevanog limita potrošnje. Naime, Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu umanjena su sredstva (korigovana za izuzeća) kapitalnog budžeta sa 319,97 mil. eura na iznos od 100,84 mil. eura. Sredstva su umanjena uglavnom iz razloga izmjene dinamike izgradnje projekta Auto puta Bar – Boljari, dionica od Smokovca do Mateševa, što je dovelo do umanjenja planiranog iznosa za realizaciju navedenog projekta sa 246,54 mil. eura na 32,55 mil. eura. Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu ostvareni izdaci kapitalnog budžeta, umanjeni za izuzeća, iznose 76,01 mil. eura.

2. OCJENA INDIKATORA

Državna revizorska institucija je izvršila ocjenu dinamičkih indikatora stavljajući u odnos limite potrošnje utvrđene Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godine i limite potrošnje utvrđene Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu i 2016. godinu[8].

Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti predviđeno je da se ocjena kriterijuma fiskalne odgovornost prati putem statičkih i dinamičkih indikatora i to:

- **Statički indikatori:**
  - Treba da bude ostvaren primarni budžetski gotovinski suficit;
  - Gotovinski deficit[9] države neće biti veći od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Javni dug[10] neće biti veći od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama;
  - Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija;

- **Dinamički indikatori:**
  - Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta);

[8] Preuzeti podaci su korigovani u skladu sa nalazima revizije.

[9] Državna revizorska institucija je koristila podatak o gotovinskom deficitu centralnog nivoa umjesto deficita opšteg nivoa, odnosno, suficit/deficit lokalne samouprave nije uključen u iznos.

[10] Javni dug utvrđen Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosi i obuhvata dug opšteg nivoa države, to jeste centralnog nivoa (državni organi i organi državne uprave, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružaju usluge od javnog interesa koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od države) i lokalnog nivoa (organi opštine, pravna lica i privredna društva koja pretežno pružajuusluge od lokalnog interesa i koja su pod upravljačkom kontrolom i najvećim dijelom finansirana od opštine).

- Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda (ex-ante i ex-post, odnosno prilikom donošenja i prilikom izvršenja budžeta).

Podaci relevantni za ocjenu indikatora kao i iskazani indikatori prezentirani su u narednoj tabeli sa sljedećim parametrima:

- Ispunjen indikator, parametar „DA“
- Indikator nije ispunjen, parametar „NE“

Tabela 3: Ocjena indikatora fiskalne odgovornosti

r.b.	OPIS	Plan 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016
1.	Gotovinski deficit (-)/suficit(+)[11]	-193,60	-135,39	-292,22	-135,39
2.	Kamate	76,60	80,85	81,86	80,85
3.	**Primarni gotovinski deficit (1+2)**	-117,00	-54,54	-210,36	-54,54
I	**Primarni gotovinski suficit**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
4.	Bruto domaći proizvod po tržišnim cijenama	3.762,20	3.954,00	3.655,00[12]	3.954,00
5.	Učešće gotovinskog deficita u BDP-u potržišnim cijenama	5,15%	3,42%	8,00%	3,42%
6.	Dozvoljeno učešće gotovinskog deficita u BDP-u	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%
II	**Gotovinski deficit < 3% BDP-a**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
7.	Javni dug[13]	2.536,23[14]	2.546,07	2.418,82	2.546,07
8.	Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama	67,41%	64,39%	66,18%	64,39%
9.	Dozvoljeno učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijanama	60,00%	60,00%	60,00%	60,00%
III	**Učešće javnog duga u BDP-u po tržišnim cijenama < 60%**	**NE**	**NE**	**NE**	**NE**
10.	**Tekući prihodi budžeta i donacije**	**1.478,86**	**1.481,72**	**1.319,78**	**1.481,72**
10.1	Porez na dohodak građana	118,84	123,13	104,77	123,13
10.2	Porez na dobit preduzeća	45,54	45,25	42,15	45,25
10.3	Porez na imovinu	1,41	1,33	1,49	1,33
10.4	Porez na dodatu vrijednost i akcize	676,97	683,33	627,13	683,33
10.5	Porez na međunarodnu trgovinu i transakcije	24,04	24,28	22,89	24,28
10.6	Ostali porezi	9,26	9,20	7,12	9,20
10.7	Doprinosi	464,32	462,89	437,29	462,89
10.8	Takse	13,52	12,99	13,15	12,99
10.9	Naknade	72,51	75,05	29,63	75,05
10.10	Donacije	13,44	11,58	6,66	11,58
10.11	Ostali prihodi	39,00	32,81	27,51	32,81
11.	**Tekući izdaci i transferi**	**1.476,55**	**1.481,84**	**1.282,61**	**1.481,84**
IV	**Tekući izdaci i transferi < tekućih prihoda budžeta**	**DA**	**DA**	**DA**	**DA**
12.	**Tekući bužet i budžet državnih fondova**	**1.543,29**	**1.525,96**	**1.364,87**	**1.525,96**
12.1	Kamate	76,60	80,85	81,86	80,85
12.2	Donacije	0,00	10,20	6,66	10,20
12.3	Ko-finansiranje donacija	0,00	0,00	0,00	0,00
12.4	Matrijalne štete-elementarne nepogode	0,00	0,00	0,00	0,00
13.	**Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća**	**1.466,69**	**1.434,91**	**1.276,34**	**1.434,74**
14.	Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća		-2,17%		12,42%
15.	Realni BDP	3.659,29	3.762,00	3.575,00	3.762,00
16.	Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a		2,81%		2,93%
V	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**DA**		**NE**
17.	Kapitalni budžet	100,84	76,01	238,42	76,01
18.	Budžetska rezerve	18,67	18,41	16,64	18,41
19.	Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta		-24,62%		-68,12%
20.	Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve		-1,40%		10,61%
21.	Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama		5,10%		8,18%
VI	**Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**DA**
	Stopa rasta (ostvarenja) budžetske rezerve < stope rasta nomnalnog BDP-a		**DA**		**NE**

[11] Podaci o planu i izvršenju gotovinskog deficita se mogu pronaći u izvještajima o reviziji završnog računa Budžeta Crne Gore za 2014, 2015 i 2016. godinu: www.dri.co.me

[12] Monstat je 29.09.2017. godine, na svojoj zvaničnoj internet stranici www.monstat.org objavilo saopštenje o ostvarenom BDP-u Crne Gore u 2016. godine gdje je prezentiran korigovani podatak o nominalnom BDP-u za 2015. godinu, pri čemu je ostvareni BDP u 2015 godini uvećan sa 3.625 mil. eura na 3.655 mil. eura.

[13] Podaci o stanju javnog duga se mogu pronaći u izvještajima o reviziji završnog računa Budžeta Crne Gore za 2014, 2015. i 2016. godinu: www.dri.co.me

[14] Prezentirani podatak o javnom dugu je izračunat na način da je podataka o javnom dugu naveden u Predlogu zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu korigovan za promjene neto zaduženja centralnog nivoa navedenog u Predlogu zakona o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu.

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu predviđeno je odstupanje kod sljedećih kriterijuma fiskalne odgovornosti: ostvarenje primarnog budžetskog gotovinskog suficita, učešće gotovinskog deficita u iznosu manjem od 3% nominalnog BDP-a, učešće javnog duga manje od 60% nominalnog BDP-a.

2.1. Statički indikatori

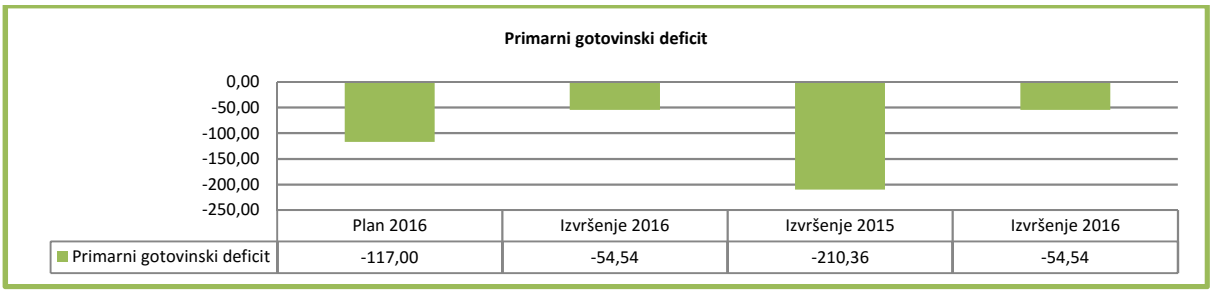
Statički indikatori odnose se na kriterijume u vezi nivoa deficita i javnog duga, kao i odnosa tekućih izdataka i transfera i tekućih prihoda i donacija.

2.1.1. Primarni budžetski gotovinski suficit

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu **planiran** je primarni budžetski gotovinski deficit u iznosu od 117,00 mil. eura, tako da **nije realizovan** kriterijum fiskalne odgovornosti utvrđen članom 19 stav 1 tačka 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim se zahtijeva planiranje primarnog budžetskog gotovinskog suficita.

Izvšenje Budžeta Crne Gore u 2016. godini pokazuje da je ostvaren primarni budžetski gotovinski deficit centralnog nivoa u iznosu od 53,40 mil. eura, odnosno poslije korekcije od strane Državne revizorske institucije 54,54 mil. eura, pa **nije ispunjen** ni uslov kojim se zahtijeva ostvarenje primarnog budžetskog gotovinskog suficita.

Grafikon 1: Planirani i ostvareni primarni budžetski gotovinski deficit

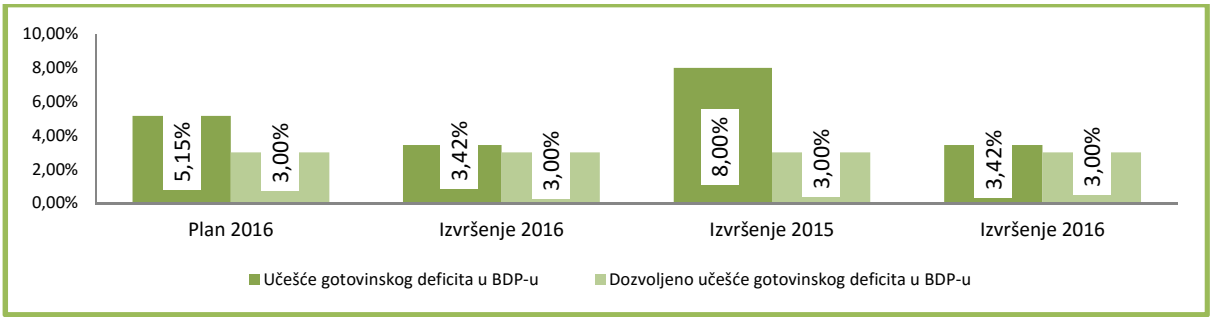
Upoređujući primarni budžetski gotovinski deficit centralnog nivoa ostvaren u 2016. godini (54,54 mil. eura) sa primarnim budžetskim gotovinskim deficitom centralnog nivoa ostvarenim u 2015. godini (210,36 mil. eura) evidentno je smanjenje primarnog budžetskog gotovinskog deficita centralnog nivoa u iznosu od 155,82 mil. eura ili 3,86 puta.

2.1.2. Gotovinski deficit manji od 3% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu planirano učešće gotovinskog deficita[15] u nominalnom BDP-u je 5,15%, dok je ostvareno učešće od 3,42%, tako da ni u procesu planiranja, kao ni u procesu izvršenja budžeta u 2016. godini **nijesu zadovoljeni** uslovi iz člana 20 stav 1 tačka 1 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

[15] Državna revizorska institucija je koristila podatak o gotovinskom deficitu centralnog nivoa a ne deficita opšteg nivoa, odnosno suficit/deficit lokalne samouprave nije uključen u iznos.

Grafikon 2: Učešće budžetskog gotovinskog deficita u BDP-u

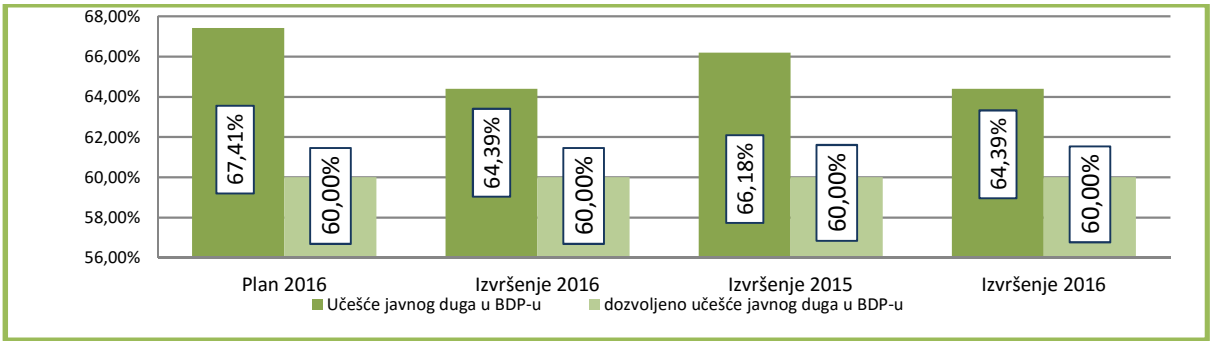
Ako se uporedi ostvareno učešće budžetskog gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2016. godini sa ostvarenim učešćem budžetskog gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2015. godini, evidentno je poboljšanje ovog kriterijuma. Učešće budžetskog gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2016. godini iznosi 3,42%, dok je učešće budžetskog gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u u 2015. godini iznosilo 8,00%[16].

2.1.3. Javni dug manji od 60% bruto domaćeg proizvoda po tržišnim cijenama

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu nivo javnog duga planiran je u iznosu od 2.658,43 mil. eura ili 68,73% BDP-a. Planirano je povećanje javnog duga za iznos od 239,61 mil. eura u odnosu na ostvareni javni dug u 2015. godini koji je iznosio 2.418,82 mil. eura. Istovremeno je planirano smanjenje javnog duga lokalne samouprave za 10,00 mil. eura (sa 140,00 mil. eura na 130,00 mil. eura).

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu planirano je smanjenje nivoa javnog duga sa 2.658,43 mil. eura na 2.536,23 mil. eura (67,41% BDP-a). Time u procesu planiranja **nijesu ispunjenjeni** uslovi iz kriterijuma propisanog članom 20 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji zahtijevaju da javni dug treba da bude manji od 60% BDP-a po tržišnim cijenama.

Grafikon 3: Učešće javnog duga u BDP-u

Javni dug na 31.12.2016. godine odnosi se na:

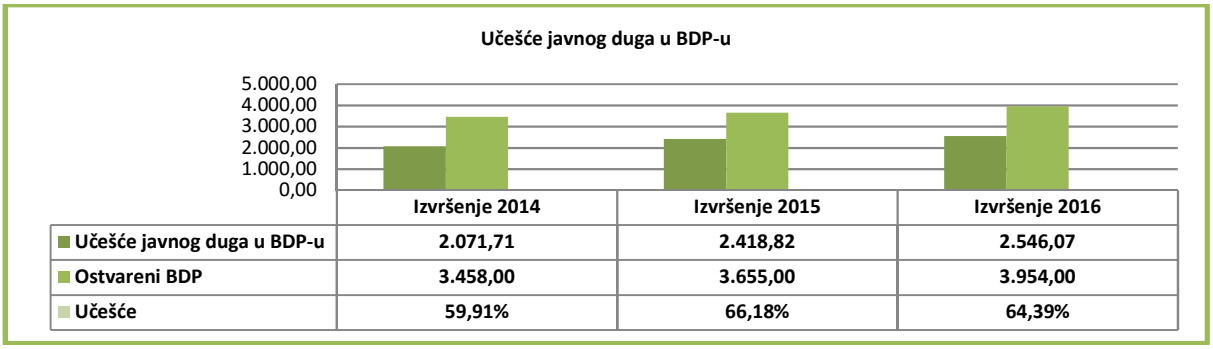
- Državni dug u iznosu od 2.402,97 mil. eura koji uključuje:
  - Spoljni dug u iznosu 2.002,76 mil. eura (inostrani krediti 922,76 mil. eura i emitovane HOV na međunarodnom tržištu 1.080,00 mil. eura);

[16] Razlika navedenog podataka iskazanog u Izvještaju o ocjeni primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u 2015. godini (8,06%) je iz razloga korekcije podatka o nominalnom BDP-u za 2015. godinu prezentiranog u Izvještaju Monstata 29.09.2017. godine.

- Unutrašnji dug u iznosu od 400,21 mil. eura (krediti kod komercijalnih banaka 60,56 mil eura, emitovane HOV 176,67 mil. eura, domaći dug po osnovu obaveza koje proizilaze iz zakonske regulative 122,4 mil. eura i dug pravnih lica i privrednih društava 40,59 mil. eura);

- Dug lokalne samouprave u iznosu od 143,1 mil. eura.

Grafikon 4: Učešće javnog duga u BDP-u po godinama

	Izvršenje 2014	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016
Učešće javnog duga u BDP-u	2.071,71	2.418,82	2.546,07
Ostvareni BDP	3.458,00	3.655,00	3.954,00
Učešće	59,91%	66,18%	64,39%

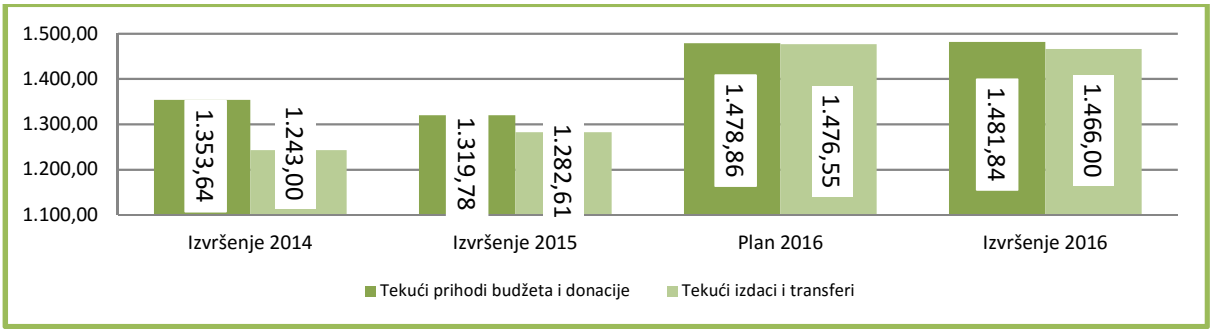
Javni dug u 2015. godini iznosio je 2.418,82 mil. eura, ili 66,18% BDP-a, dok je u 2016. godini iznosio 2.546,07 mil. eura, ili 64,39 %. Javni dug je u apsolutnom iznosu povećan za 127,25 mil. € ili relativno iskazano za 5,26%. Relativno učešće javnog duga u BDP-u, tokom 2016. godine smanjeno je zbog veće stope rasta nominalnog BDP-a (8,18%) od stope rasta javnog duga (5,26%). Pored relativnog smanjenja učešća javnog duga u nominalnom BDP-u, kriterijum koji se odnosi na učešće javnog duga u nominalnom BDP-u utvrđen članom 20 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti **nije ispunjen** u procesu izvršenja.

2.1.4. Nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija

Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu planirani su tekući izdaci i transferi u iznosu od 1.372,96 mil. eura (694,22 mil. eura tekući izdaci i 678,75 mil. eura transferi), dok su tekući prihodi i donacije planirani u iznosu od 1.451,08 mil. eura.

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu planirani tekući izdaci i transferi su uvećani za 103,59 mil. eura i planirani su na nivou od 1.476,55 mil. eura, od čega se na tekuće izdatke odnosi 730,17 mil. eura, a na transfere 746,37 mil. eura. Istovremeno, planirani tekući prihodi i donacije su uvećani za 56,38 mil. eura i planirani su na nivou od 1.478,86 mil. eura. Pranirani tekući prihodi i donacije su veći od planiranih tekućih izdataka i transfera za 2,31 mil. eura i na taj način je **u procesu planiranja ispunjen kriterijum** iz člana 19 stav 1 tačka 2 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, koji zahtijeva da nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija.

Grafikon 5: Podaci o tekućim prihodima i donacijama i tekućim izdacima i transferima po godinama

Tekući izdaci i transferi u 2016. godini ostvareni su u iznosu od 1.466,00 mil. eura i manji su u odnosu na tekuće izdatke i transfere planirane Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu za 10,56 mil. eura ili 0,71%. Istovremeno tekući prihodi i donacije ostvareni su u iznosu od 1.481,84 mil. eura i veći su za 0,19% u odnosu na tekuće prihode i donacije planirane Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu, te je **u procesu izvršenja ispunjen** kriterijum koji zahtijeva da nivo tekućih izdataka i transfera treba da bude niži od tekućih prihoda i donacija.

Poređenjem ostvarenih tekućih izdataka i transfera u 2016. godini sa ostvarenim tekućim izdacima i transferima u 2015. godini, pokazuje da su tekući izdaci i transferi u 2016. godini veći za 183,39 mil. eura ili za 14,3%.

Poređenjem ostavrenih tekućih prihoda i donacija u 2016. godini sa ostvarenim tekućim prihodima i donacijama u 2015. godini pokazuje da su tekući prihodi i donacije u 2016. godini uvećani za 162,06 mil. eura ili za 12,28%.

2.2. Dinamički indikatori

Dinamički indikatori su sagledani upoređivanjem izvršenja i plana budžeta za 2016. godinu, kao i izvršenja budžeta poređenjem 2016. godine sa 2015. godinom. Pregled dinamičkih indikatora prikazan je u narednoj tabeli:

Tabela 4: Ocjena dinamičkih indikatora

r.b.	OPIS[17]	Plan 2016	Izvršenje 2016	Izvršenje 2015	Izvršenje 2016
I	**Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća < stope rasta realnog BDP-a**		**DA**		**NE**
1.	**Tekući bužet i budžet državnih fondova**	**1.543,29**	**1.525,96**	**1.364,87**	**1.525,96**
1.1	Kamate	76,60	80,85	81,86	80,85
1.2	Donacije	0,00	10,20	6,66	10,20
1.3	Ko-finansiranje donacija	0,00	0,00	0,00	0,00
1.4	Matrijalne štete-elementarne nepogode	0,00	0,00	0,00	0,00
2.	**Tekući budžet i budžet državnih fondova umanjeni za izuzeća**	**1.466,69**	**1.434,91**	**1.276,34**	**1.434,74**
3.	Stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova umanjeni za izuzeća		-2,17%		12,42%
4.	Realni BDP	3.659,29	3.762,00	3.575,00	3.762,00
5.	Stopa rasta (ostvarenja) realnog BDP-a		2,81%		2,93%
II	**Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta < stope rasta nomnalnog BDP-a**		**DA**		**DA**
	Stopa rasta (ostvarenja) budžetske rezerve < stope rasta nomnalnog BDP-a		**DA**		**NE**
6.	Kapitalni budžet	100,84	76,01	238,42	76,01
7.	Budžetska rezerve	18,67	18,41	16,64	18,41
8.	Stopa rasta (ostvarenja) kapitalnog budžeta		-24,62%		-68,12%
9.	Stopa rasta(ostvarenja) budžetske rezerve		-1,40%		10,61%
10.	Stopa rasta (ostvarenja) BDP-a po tržišnim cijenama		5,10%		8,18%

2.2.1. Stopa rasta limita potrošnje za tekući budžet i budžet državnih fondova mora biti manja od planirane stope rasta realnog bruto domaćeg proizvoda

Upoređivanjem podataka iskazanih u Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu sa podacima iskazanim Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu dobija se indeks ostvarenja tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova[18] u iznosu od 97,83. Poređenjem planiranog i ostvarenog realnog BDP-a, dobija se indeks ostvarenja realnog BDP-a u iznosu od 102,81. Ukoliko se uporedi indeks rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova sa indeksom rasta BDP-a, tada je **ispunjen** kriterijum, kojim se zahtijeva da rast tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova bude ispod stope rasta realnog BDP-a.

[17] Napomena: Podaci o prihodima i rashodima, kao i vrstama budžeta, koji su korišćeni za izradu indikatora se nalaze u tabelama na kraju ovog Izvještaja.

[18] Podaci o ostvarenju tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova su korigovani za utvrđena izuzeća iz limita potrošnje.

Upoređivanjem podataka iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sa podacima iskazanim Predlogom Zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu dobija se stopa rasta tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova[19] u iznosu od 12,42%. Istovremeno stopa rasta realnog BDP-a iznosila je 2,93%, pa **nije ispunjen** kriterijum kojim se zahtijeva da rast tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova treba da bude ispod rasta realnog BDP.

2.2.2. Stopa rasta limita potrošnje za kapitalni budžet i budžetsku rezervu ne može biti veća od stope rasta nominalnog bruto domaćeg proizvoda

Upoređujući podatke iskazane Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu sa podacima iskazanim Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu dobija se indeks ostvarenja kapitalnog budžeta[20] u iznosu 75,38. Poređenjem planiranog i ostvarenog nominalnog BDP-a, dobija se indeks ostvarenja nominalnog BDP-a 105,1, tako da je **ispunjen kriterijum,** kojim se zahtijeva da stopa rasta kapitalnog budžeta bude manja od stope rasta nominalnog BDP-a.

Upoređujući podatke iskazane Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu za 2016. godinu sa Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu dobija se indeks ostvarenja budžetske rezerve[21] u iznosu od 97,6. Poređenjem planiranog i ostvarenog nominalnog BDP-a dobija se indeks ostvarenja nominalnog BDP-a u iznosu od 105,1, pa je **ispunjen kriterijum** kojim se zahtijeva da stopa rasta budžetske rezerve bude manja od stope rasta nominalnog BDP-a**.**

Upoređujući podatke iskazane Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sa Predlogom zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu smanjeni su izdaci kapitalnog budžeta (umanjenih za utvrđena izuzeća iz limita potrošnje) za 68,12%. Istovremeno, stopa rasta nominalnog BDP-a u 2016. godini iznosila je 8,18% tako da je **ispunjen indikator** koji obavezuje da stopa rasta kapitalnog budžeta i budžetske rezerve bude manja od stope rasta nominalnog BDP-a**.**

Upoređivanjem podataka iskazanih u Predlogu zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2016. godinu sa podacima iz Predloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu, stopa rasta izdataka budžetske rezerve (umanjenih za izuzeća iz limita potrošnje) iznosila je 10,61%. Istovremeno, stopa rasta nominalnog BDP-a u 2016. godini iznosila 8,18% tako da **nije ispunjen** indikator, koji obavezuje da stopa rasta kapitalnog budžeta i budžetske rezerve bude manja od stope rasta nominalnog BDP-a**.**

ZAKLJUČAK

Provjerom usklađenosti sprovedenih procedura i aktivnosti sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovrnosti, u dijelu izrade strateških dokumenata i objavljivanja podataka, može se konstatovati da su iste realizovane.

Provjerom usklađenosti primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti Državna revizorska institucija utvrdila je da limiti[22] potrošnje definisani Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu odstupaju od limita potrošnje utvrđenih Smjernicama fiskalne politike za period 2015 - 2018. godine, koje su obavezujuće za 2016. godinu.

[19] Podaci o ostvarenju tekućeg budžeta i budžeta državnih fondova su korigovani za utvrđena izuzeća iz limita potrošnje.
[20] Podaci o ostvarenju kapitalnog budžeta su korigovani za utvrđena izuzeća iz limita potrošnje.
[21] Podaci o ostvarenju budžetske rezerve su korigovani za utvrđena izuzeća iz limita potrošnje.
[22] Limiti za tekući budžet, budžet državnih fondova, kapitalni budžet i budžetsku rezervu.

Ocjena statičkih i dinamičkih indikatora prikazana je u sljedećoj tabeli:

Opis	Statički indikatori		Stepen realizacije statičkih indikatora	Dinamički indikatori		Stepen realizacije dinamičkih indikatora
	Broj indikatora	Realizovano		Broj indikatora	Realizovano	
Izvršenje$_{2016}$/Plan$_{2016}$	8	2	25%	3	3	100%
Izvršenje$_{2016}$/Izvršenje$_{2015}$	8	2	25%	3	1	33%

Državna revizorska institucija je analizirajući statičke indikatore, utvrdila da su, od osam analiziranih indikatora, realizovana dva.

Zakonom o izmjenama i dopunama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu ispoštovan je statički indikator koji se odnosi na kriterijum da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera, dok indikatori koji se odnose na ostvarenje primarnog budžetskog suficita, učešća gotovinskog deficita u nominalnom BDP-u do 3% i učešća javnog duga u nominalnom BDP-u do 60% nijesu realizovani. Izvršenjem budžeta u 2016. godini ispunjen je samo indikator koji se odnosi na Zakonom utvrđenu obavezu da tekući prihodi i donacije moraju biti veći od tekućih izdataka i transfera.

Statički indikatori koji se odnose na izvršenje Budžeta u 2016. godini u odnosu na izvršenje Budžeta u 2015. godini, pokazuju da indikatori nijesu promijenjeni u uporednom periodu i da je od Zakonom utvrđenih indikatora realizovan jedan indikator, koji zahtijeva da tekući prihodi i donacije budu veći od tekućih izdataka i transfera.

Državna revizorska institucija je analizirajući dinamičke indikatore, utvrdila da su, od šest analiziranih indikatora, realizovana četiri.

Zakonom su utvrđena tri dinamička indikatora, koja su analizirana kao odnos plana za 2016. godinu i izvršenja za 2016. godinu, odnosno izvršenja za 2016. godinu i izvršenja za 2015. godinu. Kada je u pitanju odnos plana i izvršenja za 2016. godinu relizovani su svi predviđeni indikatori, odnosno upoređivanjem podataka kod izvršenja budžeta kao odnos 2016. godina sa 2015. godinom od predviđena tri indikatora realizovan je samo jedan indikator.

IV DIO

IZVODI IZ KONAČNIH IZVJEŠTAJA O IZVRŠENIM POJEDINAČNIM REVIZIJAMA ZA PERIOD OKTOBAR 2016 - OKTOBAR 2017. GODINE

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
KOMISIJE ZA RASPODJELU DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću
Predmet revizije:	Usklađenost finansijskih i drugih radnji sa zakonskim i drugim relevantnim propisima
Trajanje revizije:	45 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Milan Dabović, predsjednik Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br.28/04, 78/6 i „Sl. List CG“ 17/7, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu (broj 06-23/16 od 14. decembra 2016. godine);
- Odluci o vršenju revizije Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu (broj 40113/17-012 od 18.01.2017. godine).

Revizija je vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“ br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Na osnovu člana 15 stav 4 Zakona o igrama na sreću[1] (u daljem tekstu Zakon) i člana 17 Uredbe o Vladi Crne Gore[2], Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću[3] (u daljem tekstu Uredba), kojom su definisani kriterijumi za utvrđivanje korisnika i način raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.

U skladu s članom 7 Uredbe Ministarstvo finansija se, dopisom broj 01-194/1 od 16.01.2015. godine, obratilo Kancelariji za saradnju Vlade Crne Gore i nevladinih organizacija sa zahtjevom da sprovede postupak predlaganja predstavnika nevladinih organizacija za članove Komisije, a u skladu sa Odlukom o Savjetu za razvoj nevladinih organizacija[4]. Kancelarija za saradnju sa nevladinim sektorom sačinila je rang listu kandidata, dopis broj 14-959 od 25. marta 2015. godine, koji su dobili podršku za članstvo u Komisiji.

Ministarstvo finansija je uputilo dopis broj 08-5866/1 od 12.05.2015. godine Komisiji za kadrovska i administrativna pitanja, kojim je dala predlog za imenovanje članova Komisije.

Na osnovu člana 6 Uredbe Vlada Crne Gore, na sjednici od 28. maja 2015. godine, donijela je Rješenje o imenovanju komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću[5]. Komisija ima predsjednika i 14 članova i čine je predstavnici:

- organa državne uprave nadležnog za poslove zdravlja - jedan član;
- organa državne uprave nadležnog za ljudska i manjinska prava - jedan član;
- organa državne uprave nadležnog za poslove rada i socijalnog staranja - dva člana;

[1] „Sl. list CG“ br. 52/04, 13/07, 73/10,40/11 i 61/13
[2] „Sl. list CG“ br. 80/08
[3] „Sl. list CG“ br. 42/11
[4] („Sl. list CG“, br.21/14).
[5] „Sl. list CG“ br. 30/15

- organa državne uprave nadležnog za poslove kulture - jedan član;
- organa državne uprave nadležnog za poslove prosvjete i sporta - dva člana;
- nevladinih organizacija- sedam članova.

Predsjednik Komisije je Asmir Pepić, savjetnik potpredsjednika Vlade za regionalni razvoj, a članovi Komisije su:

1. Igor Vučinić, načelnik Direkcije za zaštitu rizičnih grupa u Ministarstva rada i socijalnog staranja,
2. Mirjana Đurić, samostalna savjetnica I u Direkciji za zaštitu rizičnih grupa u Ministarstvu rada i socijalnog staranja,
3. Vesna Gajević, samostalna savjetnica I u Ministarstvu prosvjete, - Ivana Mrvaljević, samostalna savjetnica I u Ministarstvu prosvjete,
4. Zoran Kostić, sekretar Ministarstva zdravlja,
5. Biljana Pejović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava,
6. Nataša Gazivoda, v.d. sekretarke Ministarstva kulture,
7. Milisav Korać, predstavnik nevladinog sektora za oblast: socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti,
8. Slavica Striković, predstavnik nevladinog sektora za oblast: socijalna zaštita i humanitarne djelatnosti,
9. Slobodan Vuković, predstavnik nevladinog sektora za oblast: zadovoljavanje potreba lica s invaliditetom,
10. mr Veselin Piletić, predstavnik nevladinog sektora za oblast: razvoj sporta,
11. Maja Subotić, predstavnik nevladinog sektora za oblast: kultura i tehnička kultura,
12. Dragan Koprivica, predstavnik nevladinog sektora za oblast: vaninstitucionalno obrazovanje i vaspitanje djece i omladine, i
13. Slobodan Tomašević, predstavnik nevladinog sektora za oblast: doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti.

U novembru 2015. godine razriješen je na lični zahtjev član Komisije Zoran Kostić iz Ministarstva zdravlja, dok je Rješenjem Vlade Crne Gore broj 08-373/4 od 25.02.2016. godine, na predlog Ministarstva finansija (broj 08-2790/1 od 15.02.2016. godine), imenovan član Komisije Radule Dragović iz Ministarstva zdravlja. U 2016. godini nije bilo razrješenja članova Komisije.
Predsjednik i članovi Komisije imenovani su na period od četiri godine u skladu s članom 8 Uredbe. Na sjednici Komisije održane 10.03.2016. godine (zapisnik od 04.04.2016. godine) predsjednik Komisije je informisao prisutne članove Komisije da je dotadašnji sekretar Komisije Marko Vukašević napustio radnu poziciju u Ministarstvu finansija i da u daljem periodu neće obavljati funkciju sekretara Komisije. U skladu s članom 9 Uredbe predsjednik Komisije, Rješenjem od 05.04.2016. godine, imenovao je za sekretara Komisije Velibora Damjanovića, samostalnog savjetnika u Ministarstvu finansija, sa zadatkom obavljanja stručnih i administrativno-tehničkih poslova.

U skladu s članom 11 Uredbe, na sjednici održanoj 10.07.2015. godine, Komisija je donijela Poslovnik o radu Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću (u daljem tekstu Poslovnik), kojim se uređuje način rada Komisije i druga pitanja od značaja za njeno djelovanje. Poslovnik je potpisan od strane predsjednika Komisije, ali nije zaveden u djelovodnik.

U skladu s članom 4 Poslovnika Komisija je, rješenjima o imenovanju potkomisija od 15.07.2015. godine, formirala potkomisije za utvrđene oblasti. Usljed ostavke člana potkomisije za oblast Doprinos u borbi protiv droge i svih oblika zavisnosti Komisija je donijela novo Rješenje broj 1837/1 od 11.04.2016. godine o imenovanju članova potkomisije za navedenu oblast. Potkomisije, kako je utvrđeno u rješenjima o formiranju potkomisija, imaju po tri člana, odnosno neparan broj članova.

Članovi potkomisija su imenovani od strane predsjednika Komisije u skladu s članom 8 Poslovnika. Rješenja o formiranju potkomisija potpisana su od strane predsjednika Komisije, ali nijesu zavedena u djelovodnik. Zadatak potkomisija je da, u skladu s Uredbom, izvrši evaluaciju aplikacija koje se odnose na navedenu oblast, a koje su nakon tehničke evaluacije okarakterisane kao kompletne, da popune tabelu za evaluaciju i o rezultatima evaluacije podnesu izvještaj Komisiji.

U skladu s članom 11 Uredbe Komisija je podnijela Vladi Crne Gore Godišnji izvještaj o radu Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koji je prihvaćen na sjednici Vlade Crne Gore održane 30.03.2017. godine.

Komisija nema svoju pisarnicu kao posebnu organizacionu jedinicu, a nije je organizovala ni kao dio druge organizacione jedinice, tako da ne vrši evidentiranje akata u skladu s članom 2 Uredbe o kancelarijskom poslovanju[6]. Komisija koristi pečat i sajt Ministartsva finansija.

3. VRSTA, CILJ I PREDMET REVIZIJE

Vrsta revizije – Državna revizorska institucija je izvršila **reviziju pravilnosti** Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, koja podrazumijeva kontrolu usklađenosti poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o pravilnosti rada Komisije i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini.

Predmet revizije pravilnosti su finansijske i druge radnje subjekta revizije i njihova usklađenost sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Identifikovani kriterijumi za ocjenu pravilnosti su: Zakon o igrama na sreći, Uredba o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, Poslovnik o radu Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o Budžetu Crne Gore za 2016. godinu, Zakon o izmjenama zakona o Budžetu Crne Gore za 2016. godinu i Uputstvo o radu Državnog trezora.

[6] „Sl. list CG“ br.51/11

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj: 40113717-12-86 od 18.01.2017. godine, izvršila je **reviziju pravilnosti** Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu s Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti. Revizija je sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima revizije za javni sektor (ISSAI). Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da je poslovanje subjekta revizijeusklađeno sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije

U skladu s članom 6 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću Komisija ima predsjednika i 14 članova koje imenuje Vlada na predlog organa državne uprave nadležnog za poslove finansija. U skladu s Poslovnikom o radu Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Komisija je u svom radu nezavisna i samostalna. Rad Komisije obavlja se u skladu sa opštim principima legalnosti, objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene **revizije pravilnosti**, izrazi mišljenje da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Revizija je sprovedena u skladu sa Zakonom o Državnoj revizorskoj instituciji, Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti. U skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i vršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno sprovođenje postupaka kojim su pribavljeni revizorski dokazi. Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja Kolegijum u sastavu dr Milan Dabović, rukovodilac Kolegijuma - predsjednik Senata i Zoran Jelić, član Kolegijuma - član Senata na sjednici održanoj 24.07.2017. godine usvojio je:

IZVJEŠTAJ O REVIZJI

KOMISIJE ZA RASPODJELU DIJELA PRIHODA OD IGARA NA SREĆU ZA 2016. GODINU

REVIZIJOM PRAVILNOSTI utvrđeno je da Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, kao korisnik budžetskih sredstava, nije u svim materijalno značajnim aspektima uskladila finansijske i poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima i u skladu s tim izražavamo **NEGATIVNO MIŠLJENJE.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA:

Primjena zakona i drugih propisa

1. Revizijom su utvrđene određene nepravilnosti u vezi sa rokovima utvrđenim Uredbom o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću i to:

- Komisija je spisak organizacija koje su podnijele prijavu na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu objavila na internet stranici Ministarstva finansija-Komisije 18.05.2016. godine, sa zakašnjenjem od 5 dana. Javni konkurs je završen 28.04.2016. godine i Komisija je bila u obavezi, u skladu s članom 20 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, da u roku od 15 dana od dana završetka konkursa objavi Spisak organizacija koje su podnijele prijavu na Konkurs za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću za 2016. godinu, sa podacima o nazivu plana i programa i visini traženih sredstava.

- Odluku o odabiru planova i programa i raspodjeli sredstava za 2016. godinu Komisija je donijela 11.07.2016. godine, 75 dana od dana završetka konkursa, što nije u skladu s članom 12 stav 4 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, kojom je propisano da rok za donošenje odluke ne može biti duži od 45 dana od dana završetka konkursa.

  - **Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću je u obavezi da se pridržava rokova datih u Uredbi o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.**

2. Članom 24 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću utvrđeno je da organizacije čiji je plan i program odbijen može u roku od 15 dana od dana objavljivanja Odluke o raspodjeli sredstava podnijeti zahtjev za obrazloženje razloga za donošenje te odluke. Obrazloženje i bodovnu listu Komisija za raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću dužna je dostaviti u roku od 15 dana od dana njenog stupanja na snagu.

   - **Revizoru je dato na uvid 20 zahtjeva za obrazloženje razloga za donošenje odluke, poslatih od strane organizacija, ali odgovore na dostavljene zahtjeve, koje je trebalo poslati u roku od 15 dana od dana donošenja Odluke o raspodjeli sredstava i bodovne liste, nijesu dati na uvid.**

Račun kod Crnogorske komercijalne banke

3. Revizijom je utvrđeno da organizacijama nijesu u cjelosti prenešena sredstva za sufinansiranje planova i programa, odobrena Odlukom o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu i po odlukama iz prethodnog perioda. Rezervisana sredstva na računu kod Crnogorske komercijalne banke u iznosu od 227.697,29 € nijesu prenešena organizacijama, što nije u skladu s članom 18 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću i članom 2 ugovora o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje planova i programa. Ugovorima o korišćenju dijela prihoda od igara na sreću za sufinansiranje planova i programa utvrđeno je da je korisnik sredstava dužan realizovati plan i program u roku od 12 mjeseci od dana uplate sredstava prihodovanih po osnovu odluke za sufinansiranje planova i programa.

   - **Potrebno je da Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću izvrši monitoring planova i programa kod organizacija koje nijesu iskoristile dodijeljena sredstva po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu i po odlukama iz prethodnog perioda, da sačini izvještaj o neiskorišćenim sredstvima i izvrši povraćaj sredstava u Budžet Crne Gore. Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću treba da sačini detaljan izvještaj o namjenskom korišćenju sredstava koja su odobrena i prenešena organizacijama po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću za 2015. godinu i po odlukama iz prethodnih godina.**

Izdaci za finansiranje planova i programa po Odluci o raspodjeli dijela prihoda od igara na sreću u 2016. godini

4. Utvrđene su nepravilnosti koje se odnose na evidentiranje izdataka po oblastima u Glavnoj knjizi trezora. Sredstva u iznosu od 61.828,00 € evidentirana su kao izdaci na pojedine oblasti kojima ne pripadaju, a trebalo ih je evidentirati na oblasti u skladu sa izvršenim plaćanjima, kako je dato na strani 20 Izvještaja.

   - **Evidentiranje izdataka u Glavnoj knjizi trezora treba vršiti po definisanim oblastima u skladu sa izvršenim plaćanjima.**

5. Kontrolom raspodjele sredstava po kategorijama A i B utvrđeno je da:

   - Planovi i programi A kategorije su podržani u iznosu od 2.013.099,98 €, odnosno 66,32%, ili 16,32% više od procenta utvrđenog članom 15 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću;
   - Planovi i programi B kategorije su podržani u iznosu od 1.022.492,60 €, odnosno 33,68%, ili 16,32%, manje od procenta utvrđenog članom 15 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću.
   - Neraspoređena sredstva za B kategoriju iznose 495.303,88 € i dodijeljena su za finansiranje planova i programa iz A kategorije.

   - **Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću je u obavezi da raspodjelu sredstava vrši u skladu s članom 15 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, kojim je definisano da se za planove i programe A i B kategorije dodjeljuje iznos od po 50% ukupnih sredstava. U slučaju da nema dovoljno planova i programa koji zadovoljavaju kriterijume propisane konkursom, Komisija je dužna, u skladu s članom 12 stav 5 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, da u roku od 60 dana raspiše novi konkurs za raspodjelu neraspoređenog dijela sredstava.**

6. Uvidom u Zbrine bodovne liste objavljene na sajtu Ministarstva finansija-Komisije nije moguće utvrditi koji je broj bodova utvrđen kao granica između prihvaćenih i odbijenih planova i programa, odnosno nije utvrđen potreban broj bodova za prihvatanje planova i programa po pojedinim oblastima.

   - **Potrebno je da Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću preispita politiku dodijeljenih sredstava i politiku finansiranja uskladi s Uredbom o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću, tako što će prioritetno dodjeljivati sredstva planovima i programima iz A i B kategorije sa najvećim brojem bodova.**

7. Uvidom u pojedinačne bodovne liste planova i programa po definisanim oblastima utvrđeno je da nijesu unešeni komentari za dobre strane, nedostaci i zaključci – preporuke stručnjaka, kako bi se objasnio dodijeljeni broj bodova (Prilog 1 Uredbe o kriterijumima za utvrđivanje korisnika i načinu raspodjele dijela prihoda od igara na sreću).

   - **Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću je dužna da sve predviđene kolone u bodovnim listama (Prilog 1 Uredbe) popuni neophodnim informacijama, kako bi razloge za dodijeljeni broj bodova učinila jasnim i transparentim.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
EFEKATA AKTIVNOSTI SAVJETA ZA UNAPREĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA, REGULATORNIH I STRUKTURNIH REFORMI

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti i revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi
Predmet revizije:	Aktivnosti Savjeta koje se preduzimaju u cilju unapređenja poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije efekata aktivnosti Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi (Savjet) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22.12.2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci o vršenju revizije od 28.07.2016. godine (broj 40116/16-024-1363) u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata-rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata-član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

2. SUBJEKAT REVIZIJE

Subjekat revizije je **Savjet za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi (Savjet).** Odlukom o osnivanju definisani su **zadaci Savjeta** i to:

- organizuje i sinhronizuje aktivnosti organa državne uprave i drugih nadležnih institucija u cilju regulatorne reforme i unapređenja poslovnog ambijenta, odnosno uklanjanja biznis barijera i nepotrebnih propisa i procedura koje sprovode državni organi, kako bi se ostvarile uštede u vremenu i novcu za građane i privredu i stvorili uslovi za efikasniji rad i racionalizaciju državne uprave;
- **inicira Vladi** Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) **usvajanje propisa** koji se odnose na oblast eliminisanja biznis barijera i pojednostavljivanje procedura za ostvarivanje određenih prava građana i **predlaže organ državne uprave koji treba da pripremi određeni propis i rok za njegovu pripremu**;
- analizira postojeće propise sa aspekta biznis barijera i potrebe pojednostavljivanja tih propisa i procedura i **inicira Vladi njihove izmjene ili prestanak važenja;**
- **predlaže Vladi Plan za unapređenje** poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme;
- prati dinamiku i koordinira aktivnosti na realizaciji strukturnih reformi;
- razmatra dinamiku i obezbjeđuje realizaciju programa i operativnih planova za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornu i strukturnu reformu;
- vrši **izmjene i dopune programa i operativnih planova unapređenja** poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme;
- **podnosi Vladi izvještaj** o sprovođenju Plana unapređenja poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme **svaka tri mjeseca**;
- ostvaruje neophodne kontakte sa međunarodnim institucijama u cilju unapređenja regulatornog okvira za obavljanje biznisa u Crnoj Gori;
- ostvaruje bilateralnu saradnju sa institucijama drugih zemalja, koje su uspješni primjeri u oblasti regulacije poslovnog okruženja i eliminisanja biznis barijera;

- inicira bilateralnu saradnju sa drugim zemljama u cilju eliminisanja biznis barijera prilikom obavljanja poslova od zajedničkog interesa;
- obezbjeđuje javnost i transparentnost procesa unapređenja poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme.

Odlukom je određeno da Savjet može:

- u cilju efikasnijeg obavljanja svojih aktivnosti, može obrazovati stalne ili povremene operativne timove i angažovati eksperte iz odgovarajuće oblasti;
- zatražiti stručnu pomoć odgovarajućih međunarodnih organizacija i institucija koje realizuju projekte iz oblasti za koju je Savjet obrazovan.
- tražiti podatke, objašnjenja i izvještaje od državnih organa i drugih organizacija u vezi sa pitanjima iz oblasti uklanjanja biznis barijera.

Naknade za rad u Savjetu isplaćuje se iz budžetskih sredstava Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi.

Poslovnikom o radu Savjeta uređena je organizacija, način rada i odlučivanja Savjeta. Poslovnikom je određeno da:

- Savjet ima predsjednika, zamjenika predsjednika, dvadeset članova i sekretara;
- Predsjedniku Savjeta, zamjeniku predsjednika, članovima i sekretaru pripada naknada za rad;
- Visinu naknade utvrđuje ministar finansija posebnim rješenjem.

Poslovnikom su propisana prava, dužnosti i obaveze članova Savjeta. Sjednice Savjeta održavaju se po potrebi, a najmanje kvartalno. Savjet za obavljanje poslova iz svoje nadležnosti može obrazovati operativne i stručne radne timove kao privremena radna tijela Savjeta. Odlukom o obrazovanju operativnog ili stručnog radnog tima utvrđuje se zadatak i određuje sastav. Članovima operativnih i stručnih timova pripada naknada za rad. Visinu naknade utvrđuje ministar finansija rješenjem na prijedlog sekretara Savjeta.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije pravilnosti je ocjena da li su aktivnosti Savjeta bile u skladu sa postavljenim kriterijumima revizije. Cilj revizije efekata je ocjena da li su aktivnosti Savjeta rezultirali očekivanim efektima.

4. VRSTA, PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) je izvršila reviziju pravilnosti i reviziju efekata.

Predmet revizije su bile aktivnosti Savjeta koje se preduzimaju u cilju unapređenja poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi.

Revizija pravilnosti podrazumijeva provjeru da li je sistem unutrašnjih kontrola uspostavljen u skladu sa utvrđenim kriterijumima (propisi, akti, odluke, normativi).

Revizija uspjeha podrazumijeva ocjenu da li su aktivnosti Savjeta imali efekta na unapređenje poslovnog ambijenta i na regulatorne i strukturne reforme.

5. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su: Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2015. godinu, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Pravilnik o izmjenama Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluku o obrazovanju Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi, Odluka o kriterijumima za utvrđivanje naknade za rad člana radnog tijela ili drugog oblika rada i Poslovnik o radu Savjeta.

Kao kriterijumi za ocjenu efekata aktivnosti Savjeta korišćeni su Izvještaji o radu Savjeta za 2013, 2014 i 2015. godinu, i Izvještaji Svjetske banke o uslovima poslovanja (Doing business reports).

II ZAKLJUČCI

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 18.11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ
o reviziji

EFEKATA AKTIVNOSTI SAVJETA ZA UNAPREĐENJE POSLOVNOG AMBIJENTA, REGULATORNIH I STRUKTURNIH REFORMI

Aktivnosti i efekti rada Savjeta

U dijelu koje se odnosi na **aktivnosti i efekte rada** Savjeta revizijom je utvrđeno:

- Savjet tokom 2016. godine nije održao nijednu sjednicu, što nije u skladu sa čl. 9 stav 1 Poslovnika o radu Savjeta kojim je propisano da se "sjednice Savjeta održavaju po potrebi, a najmanje jednom kvartalno" i čl. 4 Poslovnika o radu, kojim su propisana prava, dužnosti i obaveze članova Savjeta.

- Savjet nije predlažio Vladi Plan za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme za 2016. godinu iako je to zadatak Savjeta definisan Odlukom o obrazovanju Savjeta.

Subjekat revizije u Izjašnjenju (broj 02S-10 od 14.11.2016. g.) na preliminarni izvještaj DRI **navodi**: „Direktorat za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta pripremio je Analizu „Crna Gora kroz međunarodne ekonomske indikatore" s predlogom Akcionog plana, koja je nakon razmatranja i usvajanja na Savjetu (33. sjednica održana 24. decembra 2015. god.) usvojena od strane Vlade Crne Gore 29. januara 2016. godine. Navedena Analiza sadrži mjere za unapređenje poslovnog ambijenta, regulatorne i strukturne reforme za period 2016-2020. godine."

- Savjet nije vršio tromjesečno izvještavanje Vlade, već izvještavanje obavlja zavisno od dinamike realizacije projekata u dijelu unapređenja poslovnog ambijenta, regulatornih i strukturnih reformi.

- Izvještaj o radu Savjeta za 2015. godinu, pripremio je Direktorat za finansijski sistem i unapređenje poslovnog ambijenta i isti nije razmatran na Savjetu. U Direktoratu je pojašnjeno da se Savjet nije sastajao u 2016. godini, odnosno nije održao ni jednu sjednicu, iz kog razloga nije bilo ni mogućnosti da se Izvještaj razmatra.

- Prema Doing Business Izvještajima[1] Svjetske banke za 2016. i 2017. godinu Crna Gora bilježi pad sa 36 na 48 odosno 51 mjesto, iako je u istom periodu ostvaren napredak u pojedinim oblastima ("građevinske dozvole", "plaćanje poreza").

- Aktivnosti Savjeta nijesu rezultirale realizacijom Plana[2] unutrašnje reorganizacije javnog sektora, odnosno smanjenjem broja zaposlenih u svim sektorima i smanjenjem ukupne potrošnje javnog sektora za 64,01 miliona €, kako je bilo predviđeno planom.

Subjekat revizije u Izjašnjenju (broj 02S-10 od 14.11.2016. g.) na preliminarni izvještaj DRI **navodi**: „Podsjećamo da je Savjet kao savjetodavno tijelo koordinirao, organizovao i sinhronizovao aktivnosti organa državne uprave i drugih nadležnih institucija, dok je sama implementacija politika, mjera i usvojenih akata bila u nadležnosti samih organa koji su bili prepoznati kao direktni nosioci aktivnosti. S tim u vezi, za implementaciju mjera definisanih Planom unutrašnje reorganizacije javnog sektora i pratećim Akcionim planom, odgovorno je svako ministarstvo iz dijela svoje nadležnosti. Takođe napominjemo da je Plan unutrašnje reorganizacije javnog sektora usvojen i od strane Vlade Crne Gore."

- Savjet je svoje aktivnosti u pravcu strukturnih reformi sproveo kroz 7 analiza koje su rezultat radnih grupa i sadržale su preporuke i zaključke koje treba sprovoditi u cilju sprovođenja reformi. Od 7 navedenih aktivnosti koje su započete u 2013. g., u Izvještaju o radu Savjeta za 2014. godinu se izvještava o dvijema oblastima za koje su urađene Analize u 2013. g. dok za pet nema informacija.

- U Izvještaju o radu Savjeta za 2015. g. navodi se da je na 33. sjednici Savjeta usvojena Informacija o statusu realizacije zaključaka Vlade Crne Gore sa tematske sjednice održane u Kolašinu u vezi sa strukturnim reformama iz oblasti prosvjete, tržišta rada i zdravlja. Informacija sadrži pregled stepena realizacije 56 zaključaka od čega se 12 odnosi na prosvjetu, 13 na tržište rada, a 31 zaključak se odnosi na oblast zdravstva.

Pravilnost poslovanja

Pozicioniranje privremenog radnog tijela Vlade - Savjeta kao **potrošačke jedinice budžeta** kao posljedicu ima sljedeće:

- Naknade za 13 članova Savjeta su isplaćivane i tokom prva 3 mjeseca 2016. godine. Poslednja Sjednica Savjeta održana je 24.12.2015. godine. Tokom 2016. godine Savjet se nije sastajao. Iz budžeta Savjeta za 2016. godinu, do okončanja revizije, od planiranih 43.561,20 € utrošeno je 36.347,37 €.

- Ministarstvo finansija, koje je Odlukom o obrazovanju Savjeta zaduženo za obavljanje administrativno stručnih poslova za Savjet, nije sačinjavalo i podnosilo Godišnje finansijske izvještaje koje je Savjet kao potrošačka jedinica budžeta, u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[3].

[1] Izveštaji Svjetske banke o uslovima poslovanja u svijetu.
[2] Vlada je u julu 2013. g., na predlog Savjeta usvojila Plan unutrašnje reorganizacije javnog sektora
[3] "Sl. list Crne Gore", br. 023/14 od 30.05.2014. g.

- Iz budžeta Savjeta vršene su isplate naknada državnim službenicima i namještenicima zaposlenim u Ministarstvu finansija i drugim organima uprave, tokom niza godina, za obavljanje administrativno-stručnih poslova vezanih za rad Savjeta. Isplate su vršene po Rješenjima Ministarstva finansija sa pozivom na čl. 8 Odluke o obrazovanju Savjeta[4], što ne predstavlja odgovarajući pravni osnov.

- Tokom 2015. godine vršena je svakomjesečna isplata naknada državnim službenicima i namještenicima, za obavljanje administrativno-stručnih poslova vezanih za rad Savjeta, čiji se broj kretao od 13 do 20. Isplate naknada državnim službenicima i namještenicima, vršene su i tokom prva 3 mjeseca 2016. godine, po rješenju Ministarstva finansija br. 02S-5 od 29.01.2016. godine i to za 33 službenika i namještenika iz organa državne uprave.

U toku revizije nije bilo moguće pribaviti dokaz, za većinu lica kojima su isplaćivane nadoknade, o konkretnim administrativno-stručnim poslovima (zadacima) koje su obavljali za Savjet.

Vlada Crne Gore – Ministarstvo finansija

- Državna revizorska institucija preporučuje Vladi da prilikom planiranja budžeta finansiranje Savjeta za unapređenje poslovnog ambijenta regulatornih i strukturnih reformi, više ne vrši kao samostalne potrošačke jedinice budžeta već, da ista bude planirana kao program u okviru budžeta Generalnog sekretarijata Vlade.

[4] član 8 glasi: „Administrativno-stručne poslove za Savjet obavljaće Ministarstvo finansija“

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
”EFIKASNOST UNUTRAŠNJE REVIZIJE U JAVNOM SEKTORU”

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Glavni grad Podgorica; opštine Nikšić i Bijelo Polje; Ministarstvo finansija; Ministarstvo prosvjete; Ministarstvo kulture; Ministarstvo ekonomije; Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja; Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije; Fond PIO Crne Gore; Univerzitet Crne Gore
Predmet revizije:	Aktivnosti koje preduzimaju korisnici budžeta koji imaju uspostavljanje jedinice za unutrašnju reviziju, na centralnom nivou, a koje treba da obezbijede efikasno funkcionisanje jedinica za unutrašnju reviziju
Trajanje revizije:	160 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. OSNOV ZA REVIZIJU

Pravni osnov za vršenje revizije "Efikasnosti unutrašnje revizije u javnom sektoru" sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG" br. 01/07); Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG" br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22.12.2015. godine (br. 4011-06-1998);
- Odluci o vršenju revizije od 23.03.2016. godine (broj 40116/16-023-562) u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata - rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata - član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

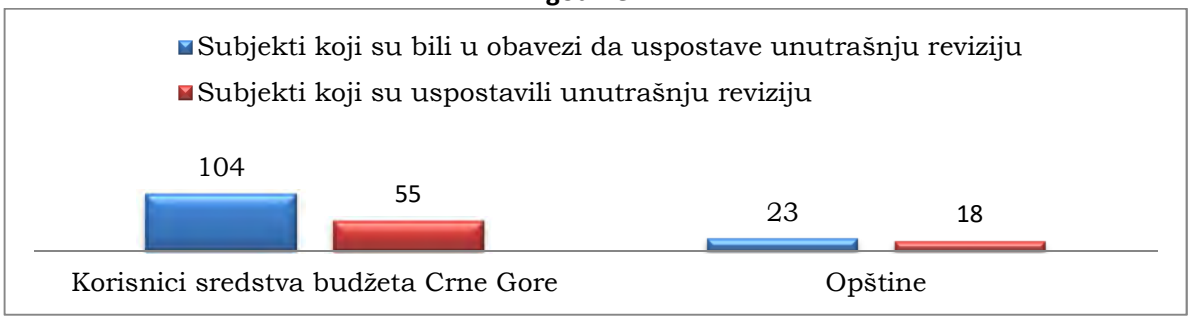
- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

Koncept javne unutrašnje finansijske kontrole (*Public International Financial Control*- PIFC) razvila je Evropska komisija sa ciljem da pomogne zemljama kandidatima u reformi njihovih sistema unutrašnjih kontrola i upravljanju nacionalnim i sredstavima EU, primjenjujući međunarodne standarde i najbolju praksu EU.[1] PIFC sistem treba da obezbijedi uvjerenje da se budžetska sredstva troše na „pametan način"[2] i dio je pregovaračkog poglavlja 32- Finansijski nadzor, koje je Crna Gora u postupku pridruživanja Evropskoj Uniji otvorila u junu 2014. godine.

Unutrašnja revizija je sastavni dio sistema unutrašnjih finansijskih kontrola i predstavlja nezavisno, objektivno uvjeravanje i savjetodavnu aktivnost osmišljenu da doda vrijednost i poboljša poslovanje organizacije. Ona pomaže organizaciji da ostvari svoje ciljeve uvodeći sistematičan, disciplinovani pristup procjenjivanju i poboljšavanju efektivnosti upravljanja rizikom, kontrola i korporativnog upravljanja.[3] Unutrašnja revizija u javnom sektoru Crne Gore uspostavljena je 2004. godine.

Javni sektor, u momentu vršenja predmetne revizije od strane DRI, nije u skladu sa važećim pravnim okvirom bio u potpunosti pokriven funkcijom unutrašnje revizije iz razloga što ista nije bila uspostavljna u svim organima ili je bila uspostavljena ali ne u dovoljno funkcionalnom obliku.

Grafik1: Pregled subjekata u javnom sektoru koji su, u skladu sa važećim pravnim okvirom, bili dužni da uspostave unutrašnju reviziju prema evidencijama Ministarstva finansija iz juna 2016. godine[4]

[1] Welcome to the world of PIFC; European Commission, str.1.
[2] Welcome to the world of PIFC; European Commission, str.3.
[3] Definicija Međunarodnog instituta internih revizora (IIA).
[4] Konsolidovani izvještaj o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore za 2015. godinu, koje Ministarstvo finansija dostavlja Vladi Crne Gore i registar Ministarstva finansija (CHU) koji se odnosi na javna preduzeća.

Bez obzira što se javnim sektorom, osim korisnika sredstava budžeta i opština smatraju i nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio[5] ne postoji tačna i ažurna evidencija o uspostavljanju unutrašnje revizije kod ovih subjekata.

Prema podacima Ministarstva finansija[6] na kraju 2015. godine od 35 korisnika budžeta, na centralnom i lokalnom nivou, koji su utvrdili posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju samo 20% zapošljava tri ili više revizora, kako je utvrđeno Zakonom[7] i predstavlja minimum za efektivnu i funkcionalnu unutrašnju reviziju.[8] Tri unutrašnja revizora predstavlja minimum shodno Zakonu.

Evropska komisija u Izvještaju o napretku Crne Gore za 2015. godinu navodi da je „stanje kapaciteta unutrašnje revizije u javnom sektoru zabrinjavajuće. Većina institucija javnog sektora, koje su u skladu sa zakonom bile obavezne, da uspostave jedinicu za unutrašnju reviziju su to učinile ali još uvijek postoje institucije koje u uspostavljenim jedinicama nemaju zaposlenih. Ostvaren je napredak u sertifikaciji ili 75% unutrašnjih revizora je sertifikovano, u skladu sa nacionalnim ili internacionlanim okvirom sertifikacije.“[9]

SIGMA[10] u Principima javne administracije za 2015. godinu navodi da je „pravni okvir za funkcionisanje unutrašnje revizije uspostavljen ali i da postoje trajni nedostaci koji se odnose na primjenu pravnog okvira. Nivo uspostavljenog operativnog okvira i kvalitet izvještaja unutrašnje revizije određen je na nivou dva od ukupno pet.“[11]

2. CILJ REVIZIJE

Postupkom revizije bilo je nephodno utvrditi da li su subjekti revizije, koji su uspostavili posebne jedinice za unutrašnju reviziju, stvorili neophodne uslove za nezavisno i objektivno funkcionisanje jedinica za unutrašnju reviziju i pružanje savjetodavnih aktivnosti. Odnosno da li unutrašnji revizori sprovode postupak unutrašnje revizije u skladu sa međunarodnim standardima, etičkim kodeksom, metodologijom Ministarstva finansija i doprinose unapređenju sistema poslovanja.[12]

U postupku revizije bilo je neophodno odgovoriti na glavno revizorsko pitanje:

Da li su korisnici budžeta preduzeli neophodne mjere i aktivnosti kako bi obezbijedili efikasno funkcionisanje jedinica za unutrašnju reviziju?

Kako bi se dobio odgovor na glavno revizorsko pitanje potrebno je bilo odgovoriti na sljedeća revizorska potpitanja:

1. Da li je uspostavljen odgovarajući sistem planiranja?
2. Da li su stvoreni neophodni uslovi za vršenje unutrašnje revizije?
3. Da li je uspostavljen tačan i blagovremen sistem izvještavanja?
4. Da li je uspostavljen odgovarajući sistem praćenja realizacije preporuka?

[5] Član 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 73/08,..., 34/14).
[6] Konsolidovani izvještaj o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore za 2015. godinu.
[7] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.
[8] Član 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.
[9] Strana 74 Izvještaja.
[10] SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management) je zajednička inicijativa OECD-a i Evropske Unije.
[11] Baseline Measurement Report:The Principles of Public Administration, Montenegro April 2015. godine; strana 91.
[12] *Unutrašnja revizija u javnom sektoru zahtijeva: organizacionu nezavisnost; formalni mandat; neograničen pristup; dovoljna finansijska sredstva; stručne rukovodioce, stručne i objektivne unutrašnje revizore, podršku zainteresovanih strana i profesionalne standarde revizije* - Supplemental Guidance: The Role of auditing in Public Sector Governance, 2nd Edition: The Institute of Internal Auditors (IIA), January 2012; strana 8.

3. OBIM I OGRANIČENJA

Revizijom su obuhvaćeni korisnici sredstva budžeta, na centralnom i lokalnom nivou, koji su u skladu sa Zakonom sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru[13] uspostavili posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju i koji sprovode postupak unutrašnje revizije kod drugih korisnika budžetskih sredstva prema potpisanim sporazumima o povjeravanju poslova unutrašnje revizije.

Kriterijum za izbor budžetskog korisnika u uzorak bio je iznos opredijeljenih budžetskih sredstava i broj zapošljenih unutrašnjih revizora. Jedinice lokalne samouprave određene su u uzorak prema regionalnom principu i iznosu opštinskog budžeta.

Postupkom revizije obuhvaćeno je 11 subjekata, na centralnom i lokalnom nivou, i to:

- Ministarstvo finansija;
- Ministarstvo prosvjete;
- Ministarstvo kulture;
- Ministarstvo ekonomije;
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije;
- Fond PIO Crne Gore;
- Univerzitet Crne Gore;
- Glavni grad-Podgorica;
- Opština Nikšić;
- Opština Berane.

Revizijom je obuhvaćen je vremenski period 2014 - 2015. godine.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Planiranje unutrašnje revizije obuhvata izradu i usvajanje strateškog plana, godišnjeg plana i plana pojedinačne revizije. Kao kriterijum za ocjenu postupka planiranja unutrašnje revizije korišćen je procenat izvršenja planiranih aktivnosti, na nivou svake pojedinačne jedinice za unutrašnju reviziju.

Unutrašnja revizija sprovodi se u skladu sa međunarodnim standardima unutrašnje revizije, odnosno međunarodnim standardima Instituta za unutrašnju reviziju (IIA)[14], zakonom i podzakonskim aktima, metodologijom, uputstvima i intrukcijama koji se utvrđuju propisom Ministarstva finansija i Etičkim kodeksom Instituta unutrašnjih revizora (IIA). Stoga su isti korišćeni kao kriterijum za ocjenu postupka vršenja unutrašnje revizije.

Postupak vršenja unutrašnje revizije ocijenjen je sa aspekta dovoljnosti i kadrovske osposobljenosti unutrašnjih revizora, pri čemu su kao kriterijum za ocjenu korišćeni zakonom propisani uslov o minimalnom broju unutrašnjih revizora i uslovi za obavljanje poslova unutrašnjeg revizora. Dodatno, kao kriterijum za ocjenu kadrovske osposobljenosti korišćena obavezna sertifikacija unutrašnjih revizora u javnom sektoru i kontinuirana edukacija, prema registrima Ministarstva finansija.

Postupak izvještavanja ocijenjen je sa aspekta potpunosti, tačnosti i blagovremenosti izvještaja koje jedinica za unutrašnju reviziju dostavlja rukovodiocu subjekta i Ministarstvu finansija.

[13] „Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14.

[14] Svrha Standarda je da: 1) opišu osnovna načela koja koja predstavljaju praksu unutrašnje revizije; 2) obezbijede okvir za obavljanje i promovisanje širokog spektra za dodavanje vrijednosti putem unutrašnje revizije; 3) utvrde osnovu za vrednovanje učinka unutrašnje revizije i 4) unaprijede procese i operacije organizacije - Međunarodni standardi za profesionalnu praksu unutrašnje revizije, Uvod u međunarodne standarde (www. theiia.org).

Kriterijum za ocjenu realizacije preporuka iz izvještaja unutrašnje revizije bio je: broj preporuka o kojima nije postignuta saglasnost sa rukovodiocem subjekta, broj realizovanih preporuka, broj nerealizovanih preporuka i procenat realizacije preporuka iz izvještaja unutrašnje revizije za svaku jedinicu posebno i njihovo međusobno poređenje.

5. IZVORI INFORMACIJA I METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA

Primaran izvor informacija u postupku revizije predstavljala je dokumentacija korisnika budžeta koji su bili obuhvaćeni uzorkom i to: strateških planova, godišnjih planova, pojedinačnih planova revizije, izvještaja unutrašnje revizije, registra preporuka, izvještaja koje rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju dostavlja rukovodiocu subjekta (godišnji izvještaj o radu unutrašnje revizije i procjenu adekvatnosti i efektivnosti sistema finansijskog upravljanja i kontrole, izvještaj o ograničenjima postavljenim rukovodiocu jedinice za unutrašnju reviziju i unutrašnjim revizorima u vršenju revizije, izvještaj o adekvatnosti resursa za obavljanje unutrašnje revizije, izvještaj o rezultatima svake pojedinačne revizije sa svim važnim nalazima i preporukama za unapređenje poslovanja subjekta, periodični izvještaji o sprovođenju godišnjeg plana unutrašnje revizije), izvještaja koje budžetski korisnici dostavljaju Centralnoj jedinici za harmonizaciju itd.

Zatim opšta akta subjekata revizije: pravilnici o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta jedinica za unutrašnju reviziju, rješenja o raspoređivanju unutrašnjih revizora, planovi obuka za unutrašnju reviziju, registri obuka unutrašnjih revizora itd.

Primaran izvor informacija predstavljala je dokumentacija Ministarstva finansija (CHU) koja se odnosi na: kontinuirano profesionalno usavršavanje ovlašćenih unutrašnjih revizora, vođenje registara (jedinica za unutrašnju reviziju, povelja, sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije, ovlašćenih unutrašnjih revizora). Zatim, konsolidovani izvještaji o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola koje Ministarstvo finansija (CHU) dostavlja Vladi i zaključci Vlade koji se odnose na oblast unutrašnje revizije. Dodatno, revizijom je obuhvaćena i dokumentacija Uprave za kadrove koja se odnosila na postupak zapošljavanja unutrašnjih revizora, u periodu 2014-2015. godine.

Dodatne informacije, u postupku revizije, obezbijeđene su analizama Strategije daljeg razvoja unutrašnje finansijske kontrole u javnom sektoru (PIFC) u Crnoj Gori za period 2013-2017. godine, akcionih planova, priručnika za unutrašnju reviziju. Zatim, Međunarodnih standarda Instituta za unutrašnju reviziju (IIA), Etičkog kodeksa, dokumenta Evropske komisije itd.

6. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Predmetna revizija je izvršena u periodu od 23.05. do 30.11.2016. godine.

7. UNUTRAŠNJA REVIZIJA U JAVNOM SEKTORU

7.1. Razvoj unutrašnje revizije

Razvoj unutrašnje revizije u javnom sektoru Crne Gore podijeljen je u dvije faze. Prva faza obuhvata period 2004-2008. godne kada je unutrašnja revizija, u skladu sa Uputstvom o načinu i postupku rada unutrašnje revizije, [15] kod potrošačkih jedinica, vanbudžetskih fondova i opština vršena centralizovano od strane Sektora za internu reviziju Ministarstva finansija.[16]

[15] „Službeni list RCG“, br. 53/04.
[16] Član 2 Uputstva.

Važećim Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru[17] iz decembra 2008. godine uveden je decentralizovan sistem unutrašnje revizije u javnom sektoru i predviđena obaveza da svi korisnici sredstava budžeta Crne Gore, budžeta opština, državni fondovi, nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društava i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio uspostave unutrašnju reviziju na neki od načina koji su predviđeni Zakonom.[18] Unutrašnja revizija u javnom sektoru može biti uspostavljena na jedan od sljedećih načina:

- Organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta, koja je neposredno odgovorna rukovodiocu subjekta. Posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju u javnom sektoru Crne Gore dužno je da uspostavi 15 subjekata na centralnom nivou i 15 subjekata na lokalnom nivou.[19]
- Svi ostali subjekti javnog sektora dužni su da obezbijede obavljanje unutrašnje revizije organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju ili obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice za unutrašnju reviziju drugog subjekta, na osnovu sporazuma i uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija.[20]

Centralna jedinica za harmonizaciju (CHU)[21] Ministarstva finansija koordinira uspostavljanje i razvoj jedinica unutrašnju reviziju u javnom sektoru. Odnosno, CHU između ostalog, vrši poslove koji se odnose na: izradu metodologije za unutrašnju reviziju; pripremu, organizovanje i sprovođenje programa obuke za polaganje ispita za ovlašćenog unutrašnjeg revizora; sprovođenje aktivnosti u oblasti kontinuiranog profesionalnog usavršavanja ovlašćenih unutrašnjih revizora; vođenje registara jedinica za unutrašnju reviziju, povelja i ovlašćenih unutrašnjih revizora, sagledavanje kvaliteta unutrašnje revizije.[22]

Intenzivniji razvoj unutrašnje revizije u javnom sektoru ostvaren je nakon 2010. godine od kada ostvaren veći stepen pokrivenosti budžetskih sredstava funkcijom unutrašnje revizije, izvršene izmjene Zakona o unutrašnjim finansijskim kontrolama i donijet niz podzakonskih akata kojima se dodatno uređuje oblast unutrašnje revizije u javnom sektoru. Važeća zakonska regulativa u oblasti unutrašnje revizije obuhvata:

- Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14);
- Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl. list CG“, br.50/12);
- Uredba o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru i raspoređivanju u grupu poslova („Sl. list CG“, br. 36/16);
- Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije („Sl. list CG“, br. 32/09);
- Pravilnik o programu i načinu polaganja ispita za ovlašćenog unutrašnjeg revizora u javnom sektoru („Sl. list CG“, br. 30/15);
- Pravilnik o metodologiji sagledavanja kvaliteta unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl. list CG“, br.11/13);
- Pravilnik o načinu i rokovima čuvanja revizorske dokumentacije („Sl. list CG, br. 29/13);
- Uputstvo o sadržaju izvještaja i načinu izvještavnja o radu unutrašnje revizije („Sl. list CG“, br. 55/12);
- Uputstvo o kontinuiranom profesionalnom usavršavanju ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru (broj: 05-814/1 od 25.01.2016. godine).

[17] „Službeni list CG“, br. 73/08.
[18] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).
[19] Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore, br.050/12).
[20] Član 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).
[21] Direktorat za centralnu harmonizaciju u skladu sa važećim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sitematizaciji radnih mjesta Ministarstva finansija.
[22] Član 38 Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).

7.2. Unutrašnja revizija na centralnom nivou

Vlada Crne Gore je Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru[23] oktobra 2012. godine utvrdila 15 korisnika budžetskih sredstava, koji su bili u obavezi da uspostave posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju. Svih 15 korisnika budžeta je uspostavilo posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju, a njih 14 izvršilo zapošljavanje unutrašnjih revizora.

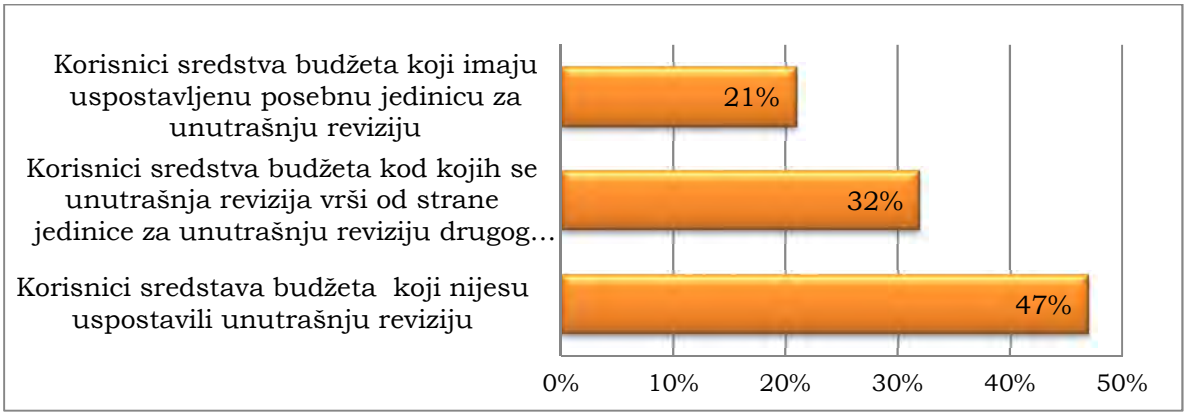
- Zapošljavanje unutrašnjih reviziora, do kraja 2015. godine, **nije izvršilo Ministarstvo pravde** suprotno Zaključcima Vlade Crne Gore[24] iz 2014. i 2015. godine na osnovu kojih je bilo dužno da preduzme aktivnosti na popunjavanju radnih mjesta za unutrašnje revizore.[25]

Ostali korisnici sredstava budžeta, koji nijesu u skladu sa Uredbom dužni da formiraju posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju, obavezni su da obezbijede funkcionisanje unutrašnje revizije na jedan od sljedećih načina: organizovanjem posebne organizacione jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta ili obavljanjem poslova unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta, na osnovu potpisanog sporazuma. Ostali korisnici sredstava budžeta su Zaključcima Vlade Crne Gore iz 2014. i 2015. godine[26], dodatno zaduženi da obezbijede vršenje funkcije unutrašnje revizije na jedan od načina propisanih Zakonom.

- Prema podacima Ministarstva finansija (CHU), na kraju 2015. godine 53% korisnika sredstava budžeta imalo je uspostavljenu jedinicu za unutrašnju reviziju, na neki od načina predviđenih Zakonom, a 47% korisnika budžetskih sredstava nije obezbijedilo funkcionisanje unutrašnje revizije, iako je bilo u obavezi da to učini, u skladu sa Zakonom i navedenim Zaključcima Vlade iz 2014. i 2015. godine.

Predstavljeno iznosom budžetskih sredstava, koja su korisnicima budžeta opredijeljena u 2016. godini[27], 96% (2.041.142.528,19 €) ukupnih budžetskih sredstava je obuhvaćeno funkcijom unutrašnje revizije ili za 4% (84.473.348,65 €) ne postoji nadležnost za vršenje unutrašnje revizije.[28]

Grafik 2: Pregled uspostavljanja unutrašnje revizije na centralnom nivou

[23] „Službeni list Crne Gore“, br. 050/12.
[24] Zaključak Vlade Crne Gore broj:08-86/3 od 4.jula 2014. godine i Zaključak Vlade Crne Gore broj:08-1328 od 25.juna 2015. godine.
[25] Prema Zaključku Vlade Crne Gore broj: 08-86/3 od 4. jula 2014. godine tačka 7 zadužuju se svi korisnici sredstava budžeta da preduzmu aktivnosti na popunjavanju radnih mjesta za unutrašnje revizore, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola, i o tome obavijeste Ministarstvo finansija. Prema zaključku Vlade Crne Gore broj: 08-1328 od 25. Juna 2015. godine tačka 7 zadužuje se Ministarstvo pravde da preduzme aktivnosti na popunjavanju radnih mjesta za unutrašnje revizore, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola, i o tome informiše Ministarstvo finansija.
[26] Tačka 6 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-86/3 od 4.jula 2014. godine i tačka 6 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-1328 od 25.juna 2015. godine.
[27] Zakon o budžetu Crne Gore 2016. godine.
[28] Konsolidovani izvještaj o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore za 2015. godinu; Ministarstvo finansija, jun 2016. godine, str. 61.

Tabela 1: Korisnici sredstava budžeta koji suprotno Zaključcima Vlade Crne Gore iz 2014. i 2015. godine nijesu obezbjedili funkcionisanje unutrašnje revizije[29]

R/B	Naziv korisnika sredstava budžeta	Iznos budžeta u 2016. godini
1.	Ministarstvo pravde	9.920.441,90 €
2.	**Uprava za imovinu**	**20.180.993,11 €**
3.	Predsjednik Crne Gore	871.496,15 €
4.	Državna izborna komisija	1.894.711,48 €
5.	Sredstva za rad parlamentarnih partija	4.635.340,62 €
6.	Sredstva za građansku kontrolu rada policije	37.420,00 €
7.	Cetinjski parlamentarni forum	42.460,00 €
8.	Tužilaštva	7.614.982,04 €
9.	Centar za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu	399.724,00 €
10.	Savjet za privatizaciju i kapitalne projekte	1.835.587,83 €
11.	Agencija Crne Gore za promociju stranih investicija	120.000.00 €
12.	Sredstva za rješavanje stambenih potreba	500.000,00 €
13.	Komisija za koncesije	51.225,00 €
14.	Službeni list Crne Gore	59.500,00 €
15.	Savjet za regulatornu reformu i unaprijeđenje poslovnog ambijenta	43.561,20 €
16.	Komisija za raspodjelu sredstava nevladinim organizacijama	200.000,00 €
17.	Savjet za članstvo u NATO	200.000,00 €
18.	Kancelarija za saradnju sa nevladinim organizacijama	59.400,00 €
19.	Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću	3.129.477,27 €
20.	Komisija za kontrolu državne podrške i pomoći	13.199,00 €
21.	Fakultet za crnogorski jezik i književnost	597.927,18 €
22.	Centar za stručno obrazovanje	633.182,04 €
23.	Državni arhiv	1.850.923,12 €
24.	Nacionalna biblioteka "Đurđe Crnojević"	1.238.095,54 €
25.	Prirodnjački muzej Crne Gore	446.203,57 €
26.	Crnogorska kinoteka	187.486,57 €
27.	Muzički centar Crne Gore	1.634.288,53 €
28.	Biblioteka za slijepe Crne Gore	221.464,92 €
29.	JU Narodni muzej Crne Gore	2.217.423,18 €
30.	Pomorski muzej Crne Gore	274.679,38 €
31.	Centar savremene umjetnosti Crne Gore	630.610,38 €
32.	Centar za konzervaciju i arheologiju Crne Gore	831.964,87 €
33.	JU Filmski centar Crne Gore	37.340,00 €
34.	Uprava za ugljovodonike	79.080,00 €
35.	Komisija za istraživanje nesreća	43.967,00 €
36.	Centar za razvoj i očuvanje kulture manjina Crne Gore	281.418,28 €
37.	Nacionalni savjeti	300.000,00 €
38.	Dotacije opštinama	198.000,00 €
39.	Savez udruženja boraca	110.000,00 €
40.	Matica crnogorska	240.000,00 €
41.	Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama	634.071,36 €
42.	Senat Prijestonice	97.000,00 €
43.	Fondacija Petrović Njegoš	466.666.00 €
44.	Revizorsko tijelo	492.866,95 €
45.	**JP Radio i televizija Crne Gore**	**14.211.000,00 €**
46.	Regionalni centar za podvodno razminiranje, pružanje pomoći, spašavanje i kontrolu na moru	319.420,96 €
47.	Agencija za sprečavanje korupcije	1.541.713,54 €

[29] Izvor: Konsolidovani izvještaj o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore za 2015. godinu; Ministarstvo finansija, jun 2016. godine.

Od ukupnog iznosa budžetskih sredstava koja nijesu obuhvaćena unutrašnjom revizijom **41%** se odnosi na **Upravu za imovinu**, čiji budžet je u 2016. godini iznosio 20.180.993,11 € i **JP radio i televiziju Crne Gore**, kojoj su u 2016. godini odobrena budžetska sredstva u iznosu od 14.211.000,00€.

U toku vršenja revizije uspostavljena je unutrašnja revizija u Tužilaštvu i radni odnos zasnovao mlađi unutrašnji revizor[30] i Državni arhiv povjerio poslove unutrašnje revizije Odjeljenju za unutrašnju reviziju Ministrstva kulture[31].

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2015. godine samo 10% korisnika sredstava budžeta na centralnom nivou, koji su formirali posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju zapošljavalo je tri ili više unutrašnjih revizora i ispunjavalo Zakonom[32] predviđeni minimum, u dijelu broja unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju.[33]

7.3. Unutrašnja revizija na lokalnom nivou

Posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju dužne su da uspostave opštine koje imaju više od 10.000 stanovnika ili 15 opština u Crnoj Gori, u skladu sa rezultatima popisa stanovništva u 2011. godini.[34] Od 15 opština, koje su u skladu Uredbom o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru[35] bile u obavezi uspostave posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju istu je formiralo 14.

- Prema podacima Ministarstva finansija na kraju 2015. godine, Opština Ulcinj nije formirala jedinicu za unutrašnju reviziju iako je bila dužna da to učini u skladu sa važećom Uredbom.

Opština Ulcinj je Zaključcima Vlade iz 2014. i 2015. godine[36] bila dodatno zadužena da aktom o organizaciji i načinu rada lokalne uprave utvrdi posebnu organizacionu jedinicu za unutrašnju reviziju, sistematizuje radna mjesta za tu jedinicu i utvrdi broj izvršilaca.[37]

Od 15 opština koje su bile dužne da uspostave jedinicu za unutrašnju reviziju, 13 je izvršilo zapošljavanje unutrašnjih revizora.

- Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2015. godine Opštine Budva i Plav nijesu izvršili zapošljavanje unutrašnjih revizora u skladu sa Zakonom, iako su dodatno bile zadužene Zaključcma Vlade iz 2014. i 2015. godine da to učine.[38]

Ostale opštine koje nijesu obuhvaćene Uredbom, prema važećem pravnom okviru, u obavezi su da upostave jedinice za unutrašnju reviziju organizovanjem posebne jedinice za unutrašnju reviziju u okviru subjekta ili obavljanjem unutrašnje revizije od strane jedinice unutrašnje revizije drugog subjekta, na osnovu sporazuma uz prethodnu saglasnost Ministarstva finansija.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2015. godine, 78% opština u Crnoj Gori je imalo uspostavljenu unutrašnju reviziju na jedan od načina predviđenih Zakonom.[39]

[30] Rješenje Tužilačkog savjeta broj 01-4145-1/16 od 16.08.2016. godine.
[31] Sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije broj Ministarstva finansija broj 05-15049 od 30.09.2016. godine.
[32] Jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora sa rukovodiocem jedinice za unutrašnju reviziju - Član 18 Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14).
[33] Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2015. godine, posebnu jedinica za unutrašnju reviziju utvrdio je 21 korisnik sredstava budžeta na centralnom nivou. Zakonom predviđeni minimum, u dijelu raspoređenih unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju, ispunjavala su dva ministarstva- Ministarstvo finansija i Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
[34] Član 3 Uredbe o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 50/12).
[35] „Službeni list Crne Gore“, br. 50/12.
[36] Tačka 4 i 5 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-86/3 od 4.jula 2014. godine i tačka 4 i 5 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-1328 od 25.juna 2015. godine.
[37] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).
[38] Tačka 6 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-86/3 od 4.jula 2014. godine i tačka 6 Zaključka Vlade Crne Gore broj:08-1328 od 25.juna 2015. godine.
[39] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).

Grafik 3: Pregled upostavljanja unutrašnje revizije na lokalnom nivou

- Opština Budva, Opština Plav, Opština Ulcinj, Opština Kolašin, Opština Andrijevica, Opština Gusinje i Opština Petnjica nijesu obezbijedili fukcionisanje unutrašnje revizije u skladu sa Zakonom i Zaključcima Vlade Crne Gore iz 2014. i 2015. godine.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju 2015. godine, od 14 opština koje se utvrdile posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju 5 opština[40] ili 36% je ispunjavalo Zakonom predviđeni minimum, u dijelu minimalnog broja unutrašnjih revizora.[41]

7.4. Unutrašnja revizija kod drugih subjekata javnog sektora

Obaveza uspostavljanja unutrašnje revizije na jedan od načina koji su predviđeni Zakonom[42], osim korisnika sredstava budžeta Crne Gore i opština, odnosi se na nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski udio.[43]

Vlada Crne Gore je Zaključkom iz aprila 2015. godine[44] zadužila korisnike sredstava budžeta na centralnom nivou i pravna lica u kojima država ima većinski udio da preduzmu aktivnosti na uspostavljanju funkcije unutrašnje revizije, najkasnije do 31. maja 2015. godine. Odnosno, zadužila korisnike sredstava budžeta na centralnom nivou i pravna lica u kojima država ima većinski vlasnički udio da preduzmu aktivnosti na popunjavanju sistematizovanih radnih mjesta za unutrašnje revizore, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Prema izjašnjenju Ministarstva finansija koje je dostavljeno u postupku revizije „Ministarstvo nije u obavezi da vodi registre jedinica za unutrašnju reviziju, povelja unutrašnjih revizora, ovlašćenih unutrašnjih revizora za nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio.“[45] Međutim, u cilju realizacije Zaključka Vlade iz aprila 2015. godine Ministarstvo je uputilo dopis prema 39 pravnih lica u kojima država ima većinski vlasnički udio.

Odgovor je dostavilo 16 pravnih lica dok 23 nije dostavilo odgovor.

[40] Glavni grad Podgorica, Opština Berane, Opština Nikšić, Opština Rožaje i Opština Herceg Novi.
[41] Jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora sa rukovodiocem jedinice za unutrašnju reviziju - Član 18 Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08 ,..., 034/14).
[42] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).
[43] Član 2 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).
[44] Zaključak Vlade Crne Gore broj: 08-57 od 30. april 2015. godine.
[45] U izjašnjenju Ministarstvo finansija navodi: „članom 32 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola („Službeni list CG“, br.73/08,..., 34/14) propisano je da nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski vlasnički udio nijesu u obavezi da izvještavaju Centralnu jedinicu za harmonizaciju Ministarstva finansija.“

Tabela 2: Javna preduzeća, akcionarska društva i druga pravna lica koja koja su dostavila odgovor Ministarstvu finansija u vezi sa Zaključkom Vlade broj 08-57 od 30. aprila 2015. godine

R/B	Javno preduzeće/ustanova	Formirana jedinica za unutrašnju reviziju	Potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije	Broj revizora	Nemaju usposta vljenu unutraš nju reviziju
1	Željeznička infrastruktura AD Podgorica	x		2	
2	Održavanje željezničkih voznih sredstava AD Podgorica	x		1	
3	Montenegro airlines	x		1	
4	Elektroprivreda AD Nikšić	x		6	
5	JU Centar za ekotoksikološka ispitivanja		x		
6	JP za upravljanje morskim dobrom		x		
7	Monteput		x		
8	Procon DOO Podgorica		x		
9	Regulatorna agencija za energetiku		x		
10	Crnogorski elektroprenosni sistem AD Podgorica				x
11	Barska plovidba				x
12	Pošta Crne Gore				x
13	Jadransko brodogradilište AD Bijela				x
14	Castello Montenegro AD Pljevlja				x
15	Crnogorska plovidba AD Kotor				x
16	Montenegro bonus				x

Tabela 3: Javna preduzeća, akcionarska društva i druga pravna lica koja koja nijesu dostavila odgovor Ministarstvu finansija u vezi sa Zaključkom Vlade broj 08-57 od 30. aprila 2015. godine

R/B	Javno preduzeće/ustanova	R/B	Javno preduzeće/ustanova
1	Apotekarska ustanova Crne Gore „Montefarm“	13	Rudnici boksita AD Nikšić
2	JU Zavod za geološka istraživanja	14	Luka Bar AD
3	JU Ekološko edukativni centar	15	Prekookeanska plovidba
4	JU Institut za razvoj i istraživanja u oblasti zaštite na radu	16	Kontejnerski terminal i generalni tereti AD Bar
5	JP Aerodromi Crne Gore	17	Budvanska rivijera
6	JP Nacionalni parkovi Crne Gore	18	Institut za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju „dr Simo Milošević“ AD Igalo
7	JP Regionalni vodovod Crnogorsko primorje	19	Ulcinjska rivijera AD Ulcinj
8	Plantaže 13. jul AD Podgorica	20	Radio-difuzni centar DOO Podgorica
9	Pobjeda AD Podgorica	21	DOO Crnogorski operator tržišta električne energije
10	Željeznički prevoz Crne Gore AD Podgorica	22	Zora AD Berane
11	AD Montekargo Podgorica	23	Montenegro defence industry DOO Podgorica
12	Institut za crnu metalurgiju AD Nikšić		

Obzirom na navedeno revizijom je utvrđeno da ne postoji sveobuhvatna evidencija nezavisnih regulatornih tijela, akcionarskih društva i drugih pravnih lica u kojima država ili opštine imaju većinski

udio, a koje su u skladu sa Zakonom[46] u obavezi da uspostave unutrašnju reviziju. Takođe, na osnovu evidencija Ministarstva finansija i njihovog izjašnjenja koje je dostavljno u postupku revizije nije bilo moguće utvrditi u kojoj mjeri je realizovan Zaključak Vlade iz aprila 2015. godine.

7.5. Uzorak revizije

Postupkom revizije obuhvaćeno je 11 subjekata, 8 na centralnom nivou i 3 na loklanom nivou, koji su uspostavili posebnu jedinicu za unutrašnju reviziju i koji na osnovu potpisanih sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije vrše reviziju kod drugih subjekata.

U narednoj tabeli dat je pregled potrošačkih jedinica koje su bile obuhvaćene revizijom, broj zapošljenih unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju u momentu vršenja revizije, broj potpisanih sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije i iznos budžetskh sredstava koji su obuhvaćeni funkcijom unutrašnje revizije.

Tabela 4: Pregled subjekata koji su obuhvaćeni postupkom revizije

Naziv budžetskog korisnika	Broj unutrašnjih revizora	Broj potpisanih sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije	Iznos budžetskih sredstava koji su obuhvaćeni unutrašnjom revizijom[47] u 2016. godini
Centralni nivo			
Ministarstvo finansija[48]	6	18	549.487.444,86 €
Fond PIO Crne Gore	2		420.168.880,66 €
Ministarstvo prosvjete[49]	3	2	145.328.117,25 €
Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	2		28.112.649,90 €
Univerzitet Crne Gore[50]	1		31.773.237,27 €
Ministarstvo ekonomije[51]	1	5	8.275.023,40 €
Ministarstvo kulture[52]	2	1	8.095.731,62 €
Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije	3		6.204.370,30 €
Lokalni nivo			
Glavni grad Podgorica	4		52.637.500,00 €
Opština Nikšić[53]	3	2	24.750.037,00 €
Opština Berane	6		6.763.500,00 €

[46] Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru („Službeni list Crne Gore“, br. 73/08,..., 34/14).

[47] Iznos budžetskih sredstava obuhvata sredstva potrošačke jedinice koja ima uspostavljenu jedinicu za unutrašnju reviziju i sredstva potrošačkih jedinica kod kojih vrši reviziju na osnovu potpisanog sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije.

[48] Ministarstvo finansija je potpisalo 18 sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije, i to sa: Sekretarijatom za zakonodavstvo, Generalnim sekretarijatom Vlade, Upravom za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma, Fondom za obeštećenje, Upravom za javne nabavke, Zaštitnikom imovinsko pravnih interesa Crne Gore, Ministarstvom zdravlja, Zavodom za statistiku, Komisijom za kontrolu postupka javnih nabavki, Agencijom za mirno rješavanje radnih sporova, Policijskom akademijom, Centrom za posredovanje, Upravom za mlade i sport, Fondom za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Ustavnim sudom, Ministarstvom nauke, Zaštitnikom ljudskih prava i sloboda i Regulatornom agencijom za energetiku (čiji godišnji budžet nije uvršten jer ne predstavlja korisnika budžetskih sredstava u skladu sa Zakonom o budžetu za 2016. godinu. Ministarstvo finansija vrši reviziju transakcija finansiranja izdataka i budžetskih rezervi.

[49] Ministarstvo prosvjete je potpisalo sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa Zavodom za školstvo i Ispitnim centrom.

[50] Budžetom za 2016. godinu Univerzitetu Crne Gore su opredijeljena budžetska sredstva u iznosu od 16.857.228,10 €. Iznos od 31.773.237,27 € predstavlja iznos ukupnih rashoda iz Finansijkog plana Univerziteta Crne Gore za 2016. godinu (peti rebalans) jul 2016. godine.

[51] Ministarstvo ekonomije je potpisalo sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa Zavodom za intelektualnu svojinu, Zavodom za metrologiju, Upravom za zaštitu konkurencije, Sekretarijatom za razvojne projekte i JU Zavodom za geološka istraživanja.

[52] Ministarstvo kulture je potpisalo sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa Crnogorskom akademijom nauka i umjetnosti.

[53] Opština Nikšić je potpisala sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa Opštinom Šavnik i Opštinom Plužine.

II ZAKLJUČCI

Nakon sprovedenog postupka revizije uspjeha, u periodu maj -novembar 2016. godine, od strane revizorskog tima DRI utvrđeno je da postoji niz segmenata koje je **neophodno unaprijediti** kako bi sistem unutrašnje revizije u javnom sektoru **funkcionisao na efikasniji način** i to:

1. obezbjeđenje (zapošljavanje) dovoljnog broja unutrašnjih revizora shodno Zakonu;

2. shvatanje uloge unutrašnje revizije u javnom sektoru od strane rukovodilaca subjekta i njihovoj podršci razvoju jedinica za unutrašnju reviziju;

3. ostvarivanje bolje komunikacije jedinica za unutrašnju reviziju i subjekata unutrašnje revizije i ostvarivanje većeg stepena međusobne saradnje jedinica za unutrašnju reviziju u javnom sektoru;
4. unapređenje metodologije rada unutrašnjih revizora od strane Ministarstva finansija (CHU) i podsticanje unutrašnjih revizora na vršenje novih vrsta revizija;

5. obezbjeđenje dugoročnog strukturno-orijentisanog programa obuka za unutrašnje revizore.

Zapošljavanje unutrašnjih revizora u javnom sektoru

Nedovoljni kadrovski kapaciteti u oblasti unutrašnje revizije su jedan od ključnih ograničavajućih faktora daljeg razvoja unutrašnje revizije u javnom sektoru. Kod subjekata revizije, nedovoljan broj unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju ima neposredan uticaj na:

- Vršenje revizije u svim segmentima poslovanja kako bi budžetska sredstva u potpunosti bila obezbijeđena funkcijom unutrašnje revizije;
- Periodično vršenje revizije kod korisnika budžeta na osnovu sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije;

Veći korisnici budžeta, koji imaju uspostavljene jedinice za unutrašnju reviziju, najčešće ne raspolažu dovoljnim kapacitetima (dovoljnim brojem unutrašnjih revizora) i stoga uvijek ne potpisuju sporazume o povjeravanju poslova unutrašnje revizije sa manjim korisnicima budžeta, kojima potpisivanje sporazuma predstavlja ekonomičan način da obezbijede funkciju unutrašnje revizije.

Ministarstvu prosvjete za potpisivanje sporazuma o povjeravanju poslova unutrašnje revizije obraćali su se Centar za stručno obrazovanje,[54] Fakultet za crnogorski jezik i književnost,[55] JU Viša stručna škola „Policijska akademija“[56] i Uprava za mlade i sport[57] međutim, isti nijesu potpisani zbog nedostatka kapaciteta jedinice za unutrašnju reviziju Ministarstva.

Imajući u vidu značaj povećanja broja unutrašnjih revizora u javnom sektoru od Uprave za kadrove je, u postupku revizije, potraživana dokumentacija koje se odnosila na postupak zapošljavanja unutrašnjih revizora, u periodu 2014-2015. godine.

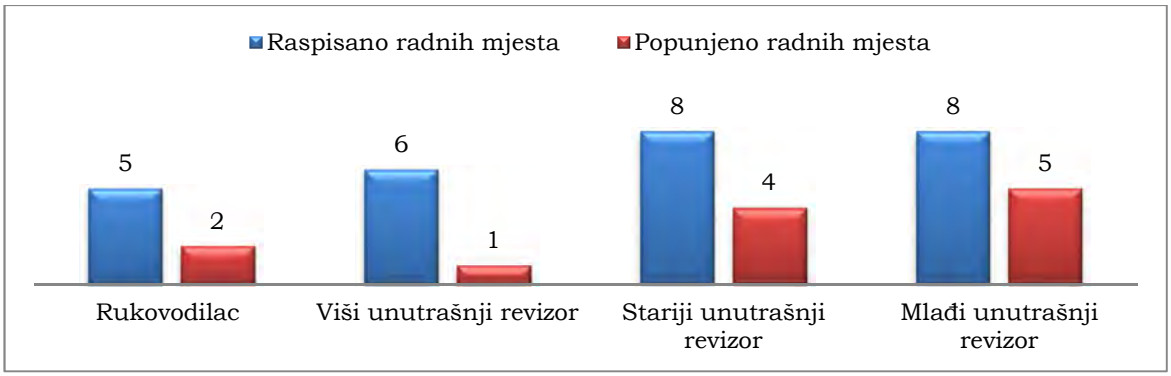
Prema dostavljenim podacima Uprave za kadrove državni organi su i periodu 2014-2015. godine sproveli 27[58] postupaka oglašavanja i rasporedili 12 unutrašnjih revizora u jedinicama za unutrašnju reviziju.

[54] Odgovor Ministarstva prosvjete broj: 023-16/2015-2 od 23. jun 2015. godine.
[55] Odgovor Ministarstva prosvjete broj: 01-1956/4 od 8.juna 2015. godine.
[56] Odgovor Ministarstva prosvjete broj: 01-5639/2 od 18.novembra 2013. godine.
[57] Odgovor Ministarstva prosvjete broj: 10-3793/2 od 8. septembra 2014. godine.
[58] 10 javnih oglasa, 8 internih oglasa između državnih organa i 9 internih oglasa unutar državnog organa.

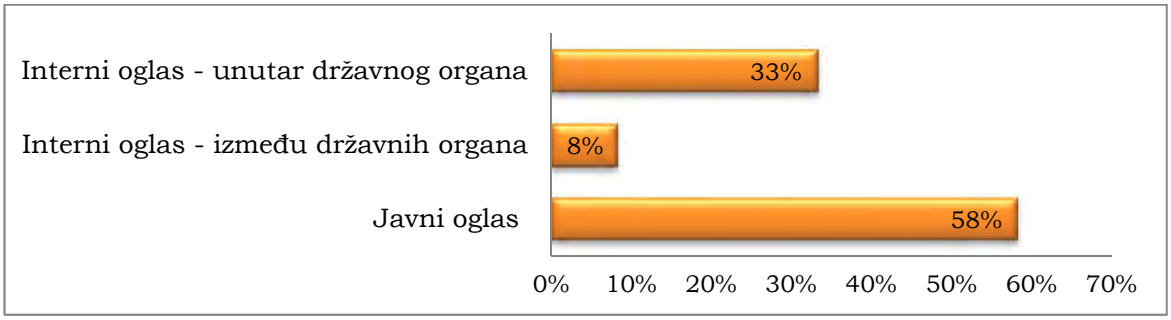
U sprovedenim postupcima određeni broj lica, koja su već obavljala poslove unutrašnje revizije u javnom sektoru, zasnovao je radni odnos u jedinici za unutrašnju reviziju drugog državnog organa ili je raspoređen u veće zvanje kod istog organa.

Prema podacima koji su dostavljeni od strane Uprave za kadrove, u periodu 2014-2015. godine, najviše je zapošljeno mlađih unutrašnjih revizora i svi su zasnovali radni odnos nakon sprovedenog postupka javnog oglašavanja.

Grafik 4: Broj raspisanih konkursa i zapošljenih unutrašnjih revizora prema zvanjima, u periodu 2014-2015. godine

Grafik 5: Procenat popunjenih radnih mjesta za poslove unutrašnje revizije u javnom sektoru, u periodu 2014-2015. godine, prema vrsti oglasa

Određeni broj organa sprovodio je postupak oglašavanja za radna mjesta u jedinici za unutrašnju reviziju na kojima nije bilo prijavljenih kandidata. Najvećim dijelom to se odnosilo na postupak internog oglašavanja[59] za organe koji su nakon sprovedenog postupka javnog oglašavanja za ista radna mjesta, izvršili zapošljavanje.

Izuzetak predstavlja Ministarstvo pravde koje je za radno mjesto viši unutrašnji revizor, sprovelo tri postupka oglašavanja (interni oglas – unutar državnog organa[60], interni oglas –između državnih organa[61] i javni oglas[62]) suprotno u tada važećoj Uredbi o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru.[63]

Za potrebe Sekretarijata tužilačkog savjeta sproveden je postupak javnog oglašavanja[64] za radno mjesto rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju na koji nije bilo prijavljenih kandidata.

[59] Interni oglas između državnih organa i interni oglas unutar državnog organa u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list Crne Gore", br. 039/11,..., 016/16).
[60] Broj: 02/1-112/15-11420/2 od 01.07.2015. godine.
[61] Broj: 02/1-112/15-12469/2 od 29.07.2015. godine.
[62] Broj: 02/1-112/15-15117/2 od 17.10.2015. godine.
[63] "Službeni list Crne Gore", br. 028/15 od 03.06.2015. godine.
[64] Broj: 02/1-112/15-13841/2 od 07.10.2015. godine.

Uloga unutrašnje revizije u javnom sektoru

Efikasno obavljanje poslova unutrašnje revizije podrazumijeva jasno shvatanje uloge i nadležnosti unutrašnje revizije od strane rukovodioca subjekta, rukovodioca organizacionih jedinica i svih zaposlenih kod korisnika sredstava budžeta. Unutrašnja revizija nije inspekcija i ne izriče sankcije već je kroz svoje usluge uvjeravanja i savjetodavne aktivnosti okrenuta ka budućnosti i unapređenju poslovanja subjekta. Unutrašnja revizija „ne kritikuje način poslovanja već procjenjuje postojeće sisteme, ocjenjuje uspješnost poslovanja i daje preporuke i savjete za poboljšanje sistema finansijskog upravljanja i kontrola".[65]

Tabela 5: Razlika između uloge unutrašnje revizije i inspekcije u javnom sektoru[66]

Unutrašnja revizija	**Inspekcija**
Unutrašnja revizija je aktivnost u službi subjekta revizije	Inspekcija je istražna aktivnost
Naglasak na budućnost radi podrške rukovodstvu	Ispituje prošlost radi utvrđivanja konkretnih povreda propisa
Procjenjuje sisteme i savjetuje	Provjerava primjenu propisa
Naglasak na sistem, a ne na transakcije	Naglasak na transakciji
Cilj unutrašnje revizije je ocijeniti sistem i preporučiti poboljšanja	Cilj inspekcije je otkriti povrede i odrediti kaznene mjere

Postupkom revizije utvrđeno je da je potrebno dalje unapređivati status i položaj unutrašnje revizije, kako bi jedinice za unutrašnju reviziju bile u mogućnosti da u obavljaju poslove unutrašnje revizije u skladu sa međunarodnim standardima, važećim pravnim okvirom za unutrašnju reviziju i smjernicama Ministarstva finansija.

Postupkom revizije utvrđeno da je Upravni odbor Univerziteta, za period od četiri godine, pet puta naložio reviziju Filozofskog fakulteta. Više puta je unutrašnjom revizijom bio obuhvaćen isti vremenski period i najavljivana neophodnost preduzimanja određenih mjera prema odgovornim licima u Službi za unutrašnju reviziju. Služba za unutrašnju reviziju Univerziteta Crne Gore tokom 2014. i 2015. godine vršila je unutrašnje revizije isključivo po nalogu Rektora i Upravnog odbora Univerziteta i nije bila u mogućnosti da realizuje aktivnosti iz usvojenog strateškog plana.

Strateški plan za vršenje revizija zasnovan je na metodološkim postupcima procjene rizika u skladu sa međunarodnim standardima i smjernicama Ministarstva finansija. Procjena rizika, između ostalog, podrzumijeva utvrđivanje indeksa rizika na osnovu kojih se sistemi kategorišu u visokog, srednjeg i niskog rizika[67].

Međutim kod revizijom kontrolisanog subjekta, suprotno definisanoj metodologiji, više puta je vršena revizija koja nije bila obuhvaćena godišnjim i strateškim planiranjem.

[65] Uputstvo o uspostavljanju i funkcionisanju unutrašnje revizije kod korisnika sredstava budžeta Crne Gore i budžeta opština, maj 2015. godine: Ministarstvo finansija.
[66] Uputstvo o uspostavljanju i funkcionisanju unutrašnje revizije kod korisnika sredstava budžeta Crne Gore i budžeta opština, maj 2015. godine: Ministarstvo finansija.
[67] Strategijom revizije treba češće uključiti revizije sistema visokog rizika – obično svake godine – kako bi se potvrdilo da su sistemi od vitalnog značaja, pokriveni efektivnom kontrolom. Revizija nad sistemima srednjeg rizika može biti manje učestala. Ukoliko je ciklus revizije tri godine ovi sistemi mogu biti predmet revizije dvije od tri godine ciklusa. Revizija sistema niskog rizika može se izvršiti jednom u trogodišnjem periodu – i u nekim slučajevima ta revizija može se ograničiti na dva ili tri ključna sistema

Hronologija - *case study*

1. Revizija Filozofskog fakulteta za 2011. i 2012. godinu.[68] Konačni izvještaj usvojen Zaključkom[69] Upravnog odbora.

2. Revizija finansijskog poslovanja Filozorskog fakulteta za period 2010- jun 2014. godine.[70] Upravni odbor se na sjednici 05. septembra 2014. godine upoznao sa dostavljenom Informacijom o poslovanju Filozofskog fakulteta i konstatovao da Služba za unutrašnju reviziju nije odgovorila na zahtjeve Upravnog odbora, te da su izostale ocjene mišljenja i zaključci revizora, što onemogućava rad Upravnog odbora. Službi za unutrašnju reviziju je ostavljen dodatni rok za izvršenje obaveze po nalozima Upravnog odbora nakon čega će Upravni odbor sagledati neophodnost preduzimanja određenih mjera prema odgovornim licima, kao i posebno analizirati rad ove službe.[71] Konačan izvještaj je Zaključkom[72] usvojen i dostavljen nadležnim državnim organima na dalji postupak. Odnosno, Konačni izvještaj je dostavljen Ministarstvu finansija- ministru i Finansijskoj inspekciji,[73] Ministarstvu prosvjete[74] i Poreskoj upravi.[75]

3. Finansijska revizija na Filozofskom fakultetu za 2014. godinu.[76] Za Konačan izvještaj revizije na Filozofskom fakultetu Upravni odbor Univerziteta je konstatovao da je, kao i raniji revizorski izvještaji o cjelokupnom finansijskom poslovanju Filozofskog fakulteta (za period 2010-2014) nedovoljno razumljiv i bez preciznih preporuka.[77]

4. Stoga je Univerzitet Crne Gore donio Odluku o obrazovanju posebne radne grupe za obavljanje ponovne revizije finansijskog poslovanja Filozofskog fakulteta[78] za period 2010-2014. godine. Članovi radne grupe bili su unutrašnji revizori Ministarstva finansija i lica zapošljena na Univerzitetu koja, u tom periodu, nijesu obavljala poslove unutrašnje revizije.

5. Revizija Filozofskog fakulteta za period 2011-2014. godine.[79] Upravni odbor se upoznao sa Konačnim izvještajem i naložio dekanu Filozofskog fakulteta da otkloni nepravilnosti u mjeri u kojoj je to moguće i da se u daljem radu pridržava preporuka iz Izvještaja revizije.[80]

Prihvatanje unutrašnje revizije od strane starješine korisnika sredstava budžeta i pravilno prepoznavanje njene uloge je razvojni proces koji treba dodatno unapređivati. Rukovodilac subjekta je dužan da obezbijedi funkcionisanje unutrašnje revizije koje je zasnovano na principima nezavisnosti i objektivnosti, blagovremeno revidiranje i potpisivanje povelje unutrašnje revizije, odgovarajuće kadrovske resurse, nesmetanu i neselektivnu realizaciju usvojenih strateških i godišnjih planova revizije, koji su zasnovani na objektivnoj procjeni rizika.

[68] Prema nalogu Upravnog odbora br.07-2255, 072255/1 i Zaključku UO broj: 07-183. Predmet revizije su bili: struktura prihoda, rashoda i stanje neizmirenih obaveza po osnovu poreza i doprinosa; isplata nakanada za realizovanu nastavu nastavnom kadru koji nije zaposlen na Filozofskom fakultetu; isplata naknada administrativnom osoblju za dodatne poslove, sa posebnim osvrtom na angažovanje zaposlenih lica u računovodstvu; isplata nakanada za rad komisija i realizacija postupaka javnih nabavki robe, usluga i radova sa posebnim osvrtom na realizovane nabavke putem neposrednog sporazuma.
[69] Broj:07-183/4 od 2. aprila 2013. godine.
[70] Prema Zaključku Upravnog odbora broj: 07-949 od 10.06.2014. godine kojim je zahtijevan cjeloviti izvještaj o finansijskom poslovanju za navedeni period sa mišljenjem o namjenskom trošenju sredstava, pri čemu izvještaj treba da sadrži pregled ostvarenih, ušteda uporedo po godinama koje su predmet kontrole.
[71] Zaključak Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore broj 07-949/4 od 05.9.2014. godine.
[72] Broj: 07-2013/1 od 30.9.2014. godine.
[73] Dopis Univerziteta Crne Gore broj:07-2251/1 od 03.10.2014. godine.
[74] Dopis Univerziteta Crne Gore broj:07-2251/2 od 03.10.2014. godine.
[75] Dopis Univerziteta Crne Gore broj:07-2251 od 03.10.2014. godine.
[76] Prema nalogu Upravnog odbora broj 07-262/1 od 30.01.2015. godine.
[77] Zaključak Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore broj 07-262/7 od 11.11.2015. godine.
[78] Odluka broj 01-863 od 02.04.2015. godine.
[79] Prema nalogu Upravnog odbora Univerziteta Crne Gore broj 02-267 od 02.02.2016. godine. Predmet revizije su bili izdati računi za usluge smještaja profesora i saradnika sa Filozofskog fakulteta u Beranama i s tim u vezi pravilnost obračunavanja i isplate pripadajućih dnevnica i putnih troškova za održavanje nastave u Beranama.
[80] Odluka broj: 02-267/9 od 18.maja 2016. godine.

Pravilno prepoznavanje uloge unutrašnje revizije od strane rukovodioca subjekta, rukovodioca organizacionih jedinica i svih zaposlenih kod korisnika sredstava budžeta će doprinijeti ostvarivanju ciljeva i unaprijeđenju poslovanja subjekta.

Komunikacija u postupku vršenja revizije

Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju mora održavati odgovarajući stepen komunikacije i biti u direktnoj interakciji sa menadžmentom subjekta.[81] Direktna komunikacija postoji ukoliko rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju prisustvuje i učestvuje na sastancima odbora vezanim za odgovornost odbora u pogledu nadzora nad revizijom, finansijskim izvještavanjem, upravljanjem organizacijom i kontrolom. Prisustvo rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju na tim sastancima pruža mu mogućnost da bude obaviješten o strateškim poslovima i operativnim novitetima i da u ranoj fazi postavlja pitanja u vezi visokog nivoa rizika, sistema procedura ili kontrole. Prisutnost na tim sastancima omogućava razmjenu informacija u vezi planova i aktivnosti unutrašnje revizije, kao i međusobno obavještavanje o drugim pitanjima od zajedničkog interesa.[82]

Odgovarajući stepen komunikacije između unutrašnjih revizora i rukovodilaca organizacionih jedinica-subjekata i drugih zaposlenih kod korisnika sredstava budžeta revizije ima neposredan uticaj na efikasnost sprovođenja unutrašnje revizije. Postupkom revizije utvrđene su okolnosti koje ukazuju da, kod pojedinih subjekata revizije, komunikacija u postupku vršenja unutrašnje revizije treba da bude dodatno unaprijeđena.

Kod Ministarstva finansija potrebno je dodatno unaprijediti komunikaciju između jedinice za unutrašnju reviziju i organa u sastavu Ministarstva. Odnosno, postupkom revizije je utvrđeno da je na Nacrt izvještaja unutrašnje revizije sistema upravljanja voznim parkom, koji je obuhvatao uprave u sastavu Ministarstva, izjašnjenje dostavila samo Poreska uprava. Izjašnjenja na Nacrt izvještaja, u postupku revizije, nijesu dostavili Uprava carina i Uprava za nekretnine.

Kod Ministarstva kulture potrebno je dodatno unaprijediti komunikaciju između jedinice za unutrašnju reviziju i rukovodilaca organizacionih jedinica koji su subjekti revizije kako bi se postupak obavještavanja o reviziji, odgovornost za realizaciju preporuka i izvještavanje o realizaciji preporuka vršili neposredno.

Rukovodioci subjekata, kod kojih je uspostavljena jedinica za unutrašnju reviziju trebalo bi da preispitaju mogućnost donošenja formalnog akta, nakon usvojenog izvještaja unutrašnje revizije, kojim bi dodatno obavezali organizacione jedinice-subjekte revizije na realizaciju preporuka i izvještavanje o realizaciji istih. Donošenje navedenog akta doprinijelo bi unapređenju komunikacije između jedinice za unutrašnju reviziju i subjekata revizije, u dijelu izvještavanja o realizaciji preporuka i jačanju uloge unutrašnje revizije unutar subjekta.

Postupkom revizije je takođe utvrđeno da jedinice za unutrašnju reviziju, koje su bile obuhvaćene uzorkom, imaju odgovarajuću komunikaciju sa Ministarstvom finansija (CHU).

Metodologija vršenja unutrašnje revizije

Unutrašnja revizija vrši se u skladu sa propisima kojima je uređena unutrašnja revizija i Međunarodnim standardima unutrašnje revizije. Unutrašnji revizori dužni su da se u svom radu pridržavaju povelje unutrašnje revizije, Etičkog kodeksa unutrašnjih revizora, metodologije rada unutrašnje revizije, uputstava i instrukcija koje utvrđuje Ministarstvo finansija.[83]

[81] Standard 1111- Direktna interakcija sa odborom.
[82] Praktični savjeti 1111-1 Interakcija sa odborom; Međunaordni okvir profesionalne prakse, IIA jun 2010. godine; str.84.
[83] Član 22 Zakona o sistemu unutrašnjih javnih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14).

Jedinica za unutrašnju reviziju subjekta, zbog složenosti poslova i zadataka subjekta, može da izradi dodatno metodološko uputstvo za obavljanje unutrašnje revizije, kojim se detaljnije i bliže razrađuju metodi koji se koriste u postupku revizije.[84]

Postupkom revizije je utvrđeno da se jedinice za unutrašnju reviziju, obuhvaćene uzorkom, prilikom vršenja unutrašnje revizije u najvećoj mjeri oslanjaju na metodologiju rada unutrašnje revizije koja je propisana priručnikom za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija. Dodatno metodološko uputstvo za obavljanje unutrašnje revizije izradila je Služba za unutrašnju reviziju Glavnog grada- Podgorica 2012. godine[85], međutim prilkom vršenja unutrašnje revizije koristi metodologiju propisanu od strane Ministarstva. Četvrto izdanje Priručnika za unutrašnju reviziju pruža opšte informacije koje se odnose na uspostavljanje jedinice unutrašnje revizije[86] i smjernice kako vršiti unutrašnju reviziju[87]. Metodologija određena Priručnikom odnosi se prvenstveno na sistemske revizije ipak, osnovni pristup i principi primjenjuju se na druge vrste revizije, na primjer reviziju uspješnosti poslovanja i reviziju informacione tehnologije.[88]

Nakon sprovedenog postupka revizije utvrđeno je da postojeća metodologija vršenja unutrašnje revizije treba da bude dodatno nadograđena i unutrašnjim revizorima treba da pruža detaljnije informacije u dijelu:

i. Postupka izrade pojedinačnog plana revizije kojim se detaljno opisuju predmet ciljevi, trajanje, raspodjela resursa, revizorski pristup, tehnike, vrste i obuhvat revizorskih provjera i sa njim povezanih programa koji detaljno opisuju revizorske postupke.[89] Pojedinačan plan revizje prema obrascu koji je dat u Priručniku sadrži samo broj revizorskih dana koji su planirani za svaku pojedinačnu fazu revizije.

   Navedeni plan revizije ne pruža revizoru detaljne informacije u pogledu pristupa, tehnika i obuhvata revizorskih provjera što može biti otežavajuća okolnost u slučaju jedinica za unutrašnju reviziju koje zapošljavaju veći broj unutrašnjih revizora ili kada jedinica za unutrašnju reviziju vrši složenije revizije.

ii. Korišćenja metoda uzorkovanja - nestatističkih i statističkih, gdje je to moguće, na način da određena veličina uzorka bude dovoljna da snizi rizik uzorkovanja na prihvatljivo nizak nivo i da određeni uzorak bude reprezentativan u odnosu na populaciju. Rizik uzorkovanja je mogućnost da zaključak revizora, zasnovan na uzorku, može biti različit od zaključka do kojega bi se došlo da je ukupna populacija bila predmet istih postupaka revizije.[90] Priručnikom za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija prilikom vršenja revizije određuje se „kvazi-slučajan odabir dokumenata“ koje treba testirati, koji može imati uticaj na povećanje rizika uzorkovanja prilikom vršenja kompleksnijih revizija. Stoga, bi trebalo uvesti i statističko uzorkovanje, koje ima poseban značaj u postupku vršenja finansijske revizije kod kompleksinijh subjekata.

iii. Program osiguranja i unapređenja kvaliteta koji podrazumijeva kontinuirano i periodično vrednovanje cijelog spektra aktivnosti revizije i savjetovanja koje obavlja unutrašnja revizija, naročito postupaka za nadzor pojedinačnih revizija koje se sprovode u skladu sa odobrenim planom revizije.

[84] Član 22 Zakona o sistemu unutrašnjih javnih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14).
[85] Procedura vršenja unutrašnje revizije u Glavnom gradu Podgorica, broj: 18-407/12-57 od 28.12.2012. godine.
[86] Uvod u unutrašnju reviziju, povelja unutrašnje revizije, uloga rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju, planiranje revizije, kadrovska politiku, spoljni odnosi, politika kvaliteta, politika prevare, pregled glavnih vrsta revizije, standardi unutrašnje revizije.
[87] Planiranje revizije, evidentiranje sistema, ocjena sistema, testiranje, zaključci revizije, revizorsko izvještavanje i akcioni planovi. Zatim praćenje revizije, revizorski dosije i nadziranje pojedinačnih revizija.
[88] Priručnik za unutrašnju reviziju, četvrto izdanje; Ministarstvo finansija, decembar 2014; str. 71.
[89] Član 23 Zakona o sistemu unutrašnjih javnih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08 ,..., 034/14).
[90] Član 46 i 47 Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti Državne revizorske instutucije usklađen sa standardima ISSAI 200/132; ISSAI 400/40.

Priručnikom za unutrašnju reviziju predviđena je kontrolna lista - obrazac za obezbjeđenje kvaliteta revizorskog izvještaja (sadržaj izvještaja, kvalitet, ton i izgled izvještaja). Međutim, Priručnikom nije propisan sistem osiguranja kvaliteta u fazi planiranja i vršenja revizije kao ni lica zadužena za kontrolu postupka revizije prema fazama.

Postupkom revizije je utvrđeno da kod pojedinih potrošačkih jedinica obrazac za obezbjeđenje kvaliteta revizorskog izvještaja popunjava i potpisuje lice koje je izradilo izvještaj.

iv. Metodologije rada finansijske revizije i revizije usklađenosti, revizije uspješnosti poslovanja i revizija programa i projekata finansiranih od strane Evropske unije (revizija sistema i revizija operacija) koja bi trebalo da bude usklađena sa međunarodnim standardima i koja bi omogućavala jedinicama za unutrašnju reviziju jedinstven pristup u vršenju revizije.

Bez obzira što je Priručnikom predviđeno da se osnovni pristup i principi metodologije koja se odnosi na reviziju sistema primjenjuju na druge vrste revizija[91] navedena metodologija bi trebalo uzme u obzir specifičnosti svake pojedinačne vrste revizije, u skladu sa međunarodnim standardima i dobrom revizorskom praksom. Na taj način bi se obezbijedio jedinstven metodološki pristup za navedene vrste revizija i obezbijedilo njihovo vršenje u skladu sa međunarodnim standardima i propisima.

v. Polazeći od činjenice da se priručnikom uređuju (normiraju) mnoga pitanja procesnog i metodološkog značaja, a s obzirom da „priručnik“ nema karakter pravnog akta i formalnu snagu Ministarstvo finansija treba da ova pitanja uredi smjernicama za vršenje unutrašnje revizije ili uputstvom o metodologiji vršenja unutrašnje revizije.

Programi obuka za unutrašnje revizore

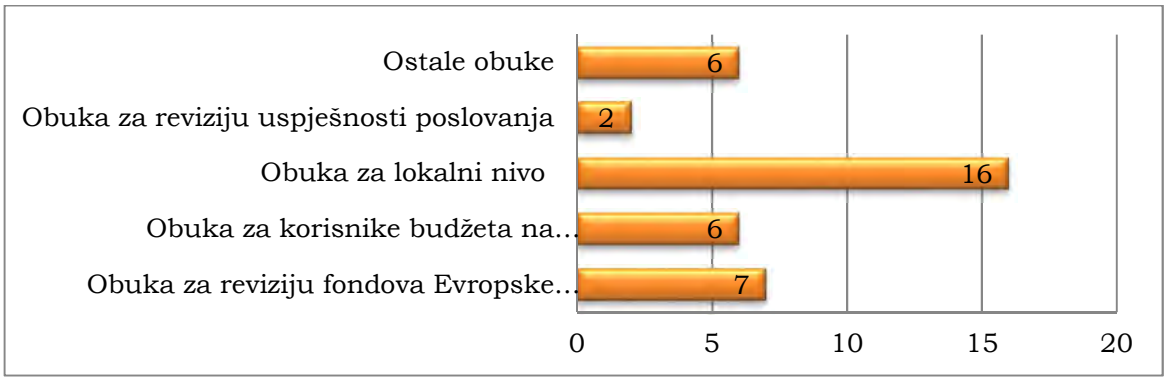
Centralna jedinica za harmonizaciju (CHU) Ministarstva finansija je, tokom perioda obuhvaćenog revizijom, sprovodila programe kontinuiranog profesionalnog usavršavanja unutrašnjih revizora i javnom sektoru i pripremala, organizovala i sprovodila programe obuke za polaganje ispita za ovlašćenog unutrašnjeg revizora.

Postupkom revizije je utvrđeno da se, jedinice obuhvaćene uzorkom prilikom sprovođenja programa kontinuirane edukacije, u najvećoj mjeri oslanjaju na obuke koje organizije i sprovodi Centralna jedinica za harmonizaciju. Od jedanaest subjekata, koji su bili obuhvaćeni postupkom revizije Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije, Ministarstvo prosvjete i Opština Berane su u skladu sa Zakonom[92] donosili sopstvene planove za kontinuiranu profesionalnu obuku i stručno usavršavanje unutrašnjih revizora. Od jedanaest subjekata samo Ministarstvo prosvjete vodi sopstvene registre obuka unutrašnjih revizora.

Ministarstvo finansija (CHU) je u periodu od 2014. do jula 2016. godine sprovodilo 37 obuka za oblast unutrašnje revizije u javnom sektoru od kojih se najveći broj obuka odnosio na lokalni nivo (43%). Najmanji broj obuka, u navedenom periodu, odnosio se na reviziju uspješnosti poslovanja (5%).

[91] Reviziju uspješnosti poslovanja i reviziju informacionih tehnologija.
[92] Član 27 tačka 9 Zakona o sistemu unutrašnjih javnih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14).

Grafik 6. Broj obuka koje je Ministarstvo finansija (CHU) sprovelo za oblast unutrašnje revizije, u periodu 2014-jul 2016. godine

Prema izjašnjenju Ministarstva finansija „CHU je u periodu od 2014. do jula 2016. godine pored 37 obuka koje su navedene organizovalo 13 obuka u okviru Programa obuke i sertifikacije unutrašnjih revizora u javnom sektoru (TIAPS) koje CHU organizuje u saradnji u saradnji sa CEF-om (Center for Excellence in Finance) iz Ljubljane i CIPFA-om (Chartered Institute of Public Finance and Accountancy) iz Velike Britanije".

Postupkom revizije je utvrđeno da Ministarstvo finansija (CHU) nema dugoročan plan realizacije obuka za oblast unutrašnje revizije već se iste organizuju na osnovu izvještaja Ministarstva finansija (CHU) o sprovedenom postupku sagledavanja kvaliteta unutrašnje revizije, kroz realizaciju započetih projekata i u komunikaciji sa jedinicama za unutrašnju reviziju u javnom sektoru.

Sa ciljem unapređenja profesionalnog usavrašavanja unutrašnjih revizora Ministarstvo finansija je u decembru 2015. godine predložilo Program obuke za sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore kojim je, između ostalog, predviđeno kontinuirano profesionalno usavršavanje ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru i sertifikacija unutrašnjih revizora. Ministarstvo je u januaru 2016. godine donijelo i Uputstvo o kontinuiranom profesionalnom usavršavanju ovlašćenih unutrašnjih revizora u javnom sektoru.[93]

Obzirom da je, prema podacima Ministarstva finansija[94], na kraju 2015. godine, bio zapošljen 71 unutrašnji revizor ili 60% sistematizovanih radnih mjesta efikasniji pristup u planiranju obuka za unutrašnju reviziju bi podrazumijevao dugoročniju orijentaciju na oblasti unutrašnje revizije u kojima je neophodno sprovoditi obuke. Efikasniji pristup planiranju takođe bi podrazumijevao nastavak postupka segmetacije prilikom određivanja ciljnih grupa naročito imjući u vidu da određeni broj unutrašnjih revizora ima odgovarajući stepen iskustva u vršenju unutrašnje revizije, kao i da je u narednom periodu očekivano povećanje broja unutrašnjih revizora u javnom sektoru.

[93] Broj: 05-814/1 od 25.01.2016. godine.
[94] Konsolidivani izvještaj o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore za 2015. godinu; Ministarstvo finansija, jun 2016. godine; str.53.

III MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 13.01.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI USPJEHA
Efikasnost unutrašnje revizije u javnom sektoru

MIŠLJENJE

Državna revizorska institucija (DRI) je u postupku **revizije uspjeha „Efikasnost unutrašnje revizije u javnom sektoru“** utvrdila da:

a) postoji pravni okvir koji omogućava funkcionisanje i razvoj unutrašnje revizije, koji treba da bude dodatno nadgrađen, posebno u dijelu metodologija vršenja revizija;

b) rukovodioci subjekata u javnom sektoru (ministri, predsjednici opština, direktori i dr.) još uvijek u potrebnoj mjeri ne prepoznaju značaj unutrašnje revizije i treba da, u skladu sa odgovornostima, preduzimaju aktivnosti u dijelu uspostavljanja, jačanja i razvoja unutrašnje revizije kako bi cjelokupan sistem funkcionisao na efikasniji način.

c) postojeći sistem unutrašnje revizije u dovoljnoj mjeri nije efikasan i da treba u narednom periodu preduzeti dodatne aktivnosti kako bi se otklonili evidentirani nedostaci koji otežavaju ostvarivanje funkcije unutrašnje revizije, a u cilju unapređenja ukupnog procesa poslovanja.

Uspostavljanje efikasnog sistema unutrašnje revizije doprinosi unapređenju standarda upravljanja, boljem rukovođenju i donošenju odluka i efektivnijem korišćenju sredstava poreskih obveznika i u cilju poboljšanja **efikasnosti unutrašnje revizije** DRI izdaje sljedeće:

PREPORUKE

Ministarstvo finansija (Centralna jedinica za harmonizaciju)
treba da:

a) Metodološki unaprijedi postupak izrade plana pojedinačne revizije kojim se detaljno opisuju predmet, ciljevi, trajanje, raspodjela resursa, revizorski pristup, tehnike, vrste i obuhvat revizorskih provjera[95];

b) Metodološki unaprijedi postupak uzorkovanja, koje treba da doprinese efikasnijem vršenju unutrašnje revizije;

c) Unaprijedi sistem kontrole kvaliteta unutrašnje revizije kroz dodatan razvoj interne ocjene koja, u skladu sa međunarodnim standardima, mora da obezbijedi kontinuiran nadzor nad učinkom interne revizije i da se sprovode povremene kontrole putem samoprocjene ili vrednovanja od strane drugih lica u organizaciji;

[95] Prema izjašnjenju subjekta revizije „ Programom reforme upravljanja javnim finansijama za period 2016-2020 planirano je unapređenje metodolgije rada unutrašnje revizije koje podrazumijeva ažuriranje priručnika za unutrašnju reviziju. Planirano je da ažuriranje priručnika započne u drugom kvartalu 2017. godine i završi se do kraja 2017. godine. Prilikom ažuriranja priručnika planirano je da se metodološki unaprijedi postupak izrade plana pojedinačne revizije, imajući u vidu dostignuti nivo razvoja unutrašnje revizije u javnom sektoru“.

d) Utvrdi objedinjena metodologiju vršenja unutrašnje finansijske revizije i revizije usklađenosti, revizije uspjeha i revizije programa i projekata koje finansira Evropska unija na način kojim je određeno vršenje revizije sistema i na taj način omogući objedinjen pristup u vršenju navedenih revizija;

e) Obezbijedi dugoročan pristup u planiranju, sprovođenju i realizaciji obuka za unutrašnju reviziju koji treba da bude zasnovan na objektivnim potrebama unutrašnjih revizora i razvoju unutrašnje revizije u javnom sektoru.[96]

Ministarstvo finansija (jedinica za unutrašnju reviziju)
treba da:

a) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

b) Prilikom donošenja godišnjeg plana revizija obezbjedi periodično i neselektivno vršenje unutrašnje revizije kod svih subjekata sa kojima Ministarstvo ima potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije i drugih sredstava budžeta, koja se nalaze u nadležnosti jedinice za unutrašnju reviziju Ministarstva.

c) Prekine sa nezakonitom praksom angažovanja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju ugovorom o obavljanju privremeno-povremenih poslova i ubuduće zapošljavanje unutrašnjih revizora vrši u skladu sa važećim pravnim okvirom;

d) Obezbijedi da se poslovi prijema, evidentiranja i otpremanja akata, čuvanja predmeta, akata i drugog materijala i arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta, kao i druga postupanja sa službenim materijalom koja se odnose na unutrašnju reviziju vrše u pisarnici Ministarstva.

e) Vrši reviziju sistema u skladu sa metodologijom Ministarstva finansija i prema obrascima koji su sadržani u Priručniku za unutrašnju reviziju.

f) Unaprijedi komunikaciju jedinice za unutrašnju reviziju i organa u sastavu Ministarstva u postupku vršenja revizije. Unapređenje komunikacije doprinijelo bi efikasnijem postupku vršenja od strane jedinice za unutrašnju reviziju Ministarstva.

g) Postupak praćenja realizacije preporuka vrši prema smjernicama Ministarstva finansija uz obezbjeđivanje dovoljnih i adekvatanih revizorskih dokaza.

h) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[97]

Fond PIO Crne Gore
treba da:

a) Izmjenama Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Fond PIO obezbijedi organizacionu odvojenost jedinice za unutrašnju reviziju od drugih organizacionih jedinica, koja je neposredno odgovorna rukovodiocu subjekta.

[96] Prema izjašnjenju subjekta revizije „ U cilju dugoročnog pristupa planiranju sprovođenja obuke za unutrašnje revizore Komisija za ekonomsku politiku i finansijski sistem Vlade Crne Gore, na predlog Ministarstva finansija je razmatrala i usvojila Program obuke za sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore. Program sadrži teme iz određenih oblasti koje će se realizovati u kalendarskoj godini. Teme će se mijenjati na osnovu izvještaja o sprovedenom postupku sagledavanja kvaliteta unutrašnje revizije. Program će jednom godišnje ažurirati CHU u saradnji sa Upravom za kadrove“.
[97] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

b) Izvrši zapošljavanje unutrašnjih revizora najmanje do Zakonom[98] predviđenog minimalnog broja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju i u skladu sa zaključcima Vlade, pri čemu je neophodno da rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju i unutrašnji revizori obavljaju samo poslove unutrašnje revizije.

c) Rukovodilac subjekta blagovremeno potpisuje povelju unutrašnje revizije kojom se definiše svrha, nadležnost, obuhvat i odgovornost unutrašnje revizije, utvrđuje položaj i definiše pristup dokumentaciji, zaposlenima i imovini koji su značajni za vršenje revizije. Neophodno je da se povelja periodično pregleda i revidira posebno kada se dogode strukturne ili druge promjene u organizaciji.

d) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

e) Usvaja godišnji plan revizija u skladu sa Zakonom[99] i smjernicama Ministarstva finansija, na osnovu strateškog plana do kraja tekuće za narednu godinu.

f) Vrši reviziju sistema u skladu sa metodologijom Ministarstva finansija i prema obrascima koji su sadržani u Priručniku za unutrašnju reviziju.

g) Prema propisanim obrascima vodi centralni registar za praćenje sprovođenja prihvaćenih preporuka unutrašnje revizije i zbirnu evidenciju za praćenje sprovođenja preporuka po godinama i prati realizaciju istih, na jedan od načina koji su određeni metodologijom Ministarstva finansija.

h) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[100]

i) Tačno dostavlja Ministarstvu finansija (CHU) izvještaje koje se o radu unutrašnje revizije pri čemu je neophodno objektivno obuhvatiti sve nastale okolnosti od perioda posljednjeg izvještavanja.

j) Blagovremeno Ministarstvu finansija (CHU) dostavlja izvještaje o radu unutrašnje revizije u rokovima koji su određeni Zakonom.

Univerzitet Crne Gore
treba da:

a) Obezbijedi funkcionalnu nezavisnost unutrašnje revizije izmjenom člana 161 Statuta Univerziteta Crne Gore u dijelu kojim se određuje da Upravni odbor Univerziteta opštim aktom uređuje vrstu, obim i rokove za vršenje revizije i isti uskladi sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru[101] i međunarodnim standardima za unutrašnju reviziju.

b) Omogući jedinici za unutrašnju reviziju realizaciju aktivnosti prema usvojenim strateškim aktima koji su zasnovani na objektivnoj procjeni rizika koja je propisana međunarodnim standardima za unutrašnju reviziju, zakonom i priručnikom za unutrašnju reviziju Ministarstva finansija.

c) Samo u posebnim nalaže *ad hoc* revizije (vanredne revizije) koje nijesu planirane godišnjim planom rada unutrašnje revizije i to samo u slučaju kad postoji potreba za brzim i specijalnim pregledima.

[98] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[99] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[100] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[101] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

d) Izvrši zapošljavanje unutrašnjih revizora najmanje do Zakonom[102] predviđenog minimalnog broja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju i u skladu sa zaključcima Vlade.

e) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[103]

Ministarstvo prosvjete
treba da:

a) Blagovremeno revidira povelju unutrašnje revizije kojom se definiše svrha, nadležnost, obuhvat i odgovornost unutrašnje revizije, utvrđuje položaj i definiše pristup dokumentaciji, zaposlenima i imovini koji su značajni za vršenje revizije. Revidiranje povelje posebno je značajno kada se dogode glavne strukturne i druge promjene u organizaciji.

b) Izvrši zapošljavanje rukovodioca za unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom[104] i uslovima za obavljanje poslova rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju. Zapošljavanje rukovodioca za unutrašnju reviziju ima posebnu važnost imajući u vidu njegovu odgovornost na razvoju unutrašnje revizije, koje su propisane međunarodnim standardima i Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola.[105]

c) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

d) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[106]

Ministarstvo kulture
treba da:

a) Uskladi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sa važećom Uredbom o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru i raspoređivanju u grupu poslova i sistematizuje radno mjesto rukovodioca za unutrašnju reviziju.

b) Izvrši zapošljavanje rukovodioca za unutrašnju reviziju u skladu sa Zakonom[107] i uslovima za obavljanje poslova rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju, polazeći od njegove odgovornosti za razvoj unutrašnje revizije, koja je propisane međunarodnim standardima i Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola.

c) Izvrši zapošljavanje unutrašnjih revizora najmanje do Zakonom predviđenog minimalnog broja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju i u skladu sa zaključcima Vlade.

d) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

[102] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14).
[103] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[104] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[105] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[106] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[107] Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

e) Vrši reviziju sistema u skladu sa metodologijom Ministarstva finansija i prema obrascima koji su sadržani u Priručniku za unutrašnju reviziju.

f) Prilikom vršenja revizije pridržava zakonom definisanih ovlašćenja koje se odnose na nadležnost jedinice za unutrašnju reviziju Ministarstva u vršenju unutrašnje revizije i istu sprovodi u organizacionim jedinicama Ministarstva i kod subjekata sa kojima ima potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije.

g) Jedinica za unutrašnju reviziju obezbijedi odgovarajući stepen komunikacije sa organizacionim jedinicama - subjektima revizije u dijelu obavještavanja o vršenju revizije, odgovornosti za realizaciju preporuka i izvještavanja o realizaciji preporuka i istu obavlja u neposrednoj interakciji.

h) Postupak praćenja realizacije preporuka vrši prema smjernicama Ministarstva finansija uz obezbjeđivanje dovoljnih i adekvatnih revizorskih dokaza.

i) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[108]

Ministarstvo ekonomije
treba da:

a) Izvrši zapošljavanje unutrašnjih revizora najmanje do Zakonom predviđenog minimalnog broja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju i u skladu sa zaključcima Vlade.

b) Prilikom donošenja godišnjeg plana revizija preispita mogućnost periodičnog vršenja unutrašnje revizije kod svih subjekata sa kojima Ministarstvo ima potpisan sporazum o povjeravanju poslova unutrašnje revizije.

c) Vrši reviziju sistema u skladu sa metodologijom Ministarstva finansija i prema obrascima koji su sadržani u Priručniku za unutrašnju reviziju.

d) Postupak praćenja realizacije preporuka vrši prema smjernicama Ministarstva finansija uz obezbjeđivanje dovoljnih i adekvatnih revizorskih dokaza.

e) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[109]

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
treba da:

a) Izvrši zapošljavanje unutrašnjih revizora najmanje do Zakonom predviđenog minimalnog broja unutrašnjih revizora u jedinici za unutrašnju reviziju i u skladu sa zaključcima Vlade.

b) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

c) Vrši reviziju sistema u skladu sa metodologijom Ministarstva finansija i prema obrascima koji su sadržani u Priručniku za unutrašnju reviziju.

d) Ad hoc revizije vrši prema pisanom nalogu rukovodioca subjekta.

[108] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[109] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

e) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[110]

Ministarstvo javne uprave (Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije)[111]
treba da:

a) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

Glavni grad Podgorica
treba da:

a) Donese izmjene Odluke o organizaciji i načinu rada uprave Glavnog grada[112] i izmjenama obezbijedi da unutrašnji revizori u jedinici za unutrašnju reviziju obavljaju isključivo poslove unutrašnje revizije u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola i na taj način realizuje preporuku iz Izvještaja o sagledavanju rada službe za unutrašnju reviziju Glavnog grada- Podgorica iz decembra 2014. godine.

b) Rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i unutrašnje revizore u jedinici za unutrašnju reviziju zapošljava u skladu sa zakonom, jer angažovanje lica na određeno radno vrijeme za obavljanje poslova unutrašnje revizije može imati uticaj na ostvarivanje principa objektivnosti unutrašnje revizije.

c) Vrši preispitivanje usvojenog strateškog plana u odnosu na rizike i obuhvat revizije najmanje jednom godišnje i na taj način obezbijedi sveobuhvatan sistem strateškog planiranja.

d) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[113]

Opština Nikšić
treba da:

a) Ad hoc revizije vrši prema pisanom nalogu rukovodioca subjekta.

b) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[114]

[110] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[111] U periodu vršenja revizije Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije je bilo utvrđeno kao posebno ministarstvo (Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave *"Službeni list Crne Gore", br. 007/11 od 28.01.2011, 040/11 od 08.08.2011*). Međutim, do momenta završetka revizije nadležnosti Ministarstva za informaciono društvo i telekomunikacije prešli su u nadležnost Ministarstva javne uprave (Uredbao organizaciji i načinu rada državne uprave *"Službeni list Crne Gore", br. 005/12,..., 073/16 od 25.11.2016*).
[112] "Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 019/13 od 26.06.2013, 032/14 od 14.11.2014, 034/15 od 08.10.2015, 007/16 od 05.02.2016, 027/16 od 10.06.2016.
[113] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.
[114] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

Opština Berane
treba da:

a) Rukovodioca jedinice za unutrašnju reviziju i unutrašnje revizore u jedinici za unutrašnju reviziju zapošljava u skladu sa zakonom, jer angažovanje lica na određeno radno vrijeme za obavljanje poslova unutrašnje revizije može imati uticaj na ostvarivanje principa objektivnosti unutrašnje revizije.
b) Postupak praćenja realizacije preporuka vrši prema smjernicama Ministarstva finansija uz obezbjeđivanje dovoljnih i adekvatnih revizorskih dokaza.
c) Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju da obezbijedi sveobuhvatan sistem izvještavanja rukovodioca subjekta, u skladu sa članom 28 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.[115]

Svi subjekti javnog sektora (korisnici sredstava budžeta Crne Gore, budžeta opština, državni fondovi, nezavisna regulatorna tijela, akcionarska društva i druga pravna lica u kojima država ili opštine imaju većinski udio) dužni su da uspostave unutrašnju reviziju na jedan od načina koji su predviđenih zakonom i preduzmu aktivnosti na popunjavanju radnih mjesta u jedinicama za unutrašnju reviziju u skladu sa zakonom i zaključcima Vlade Crne Gore.

Subjekti revizije dužni su da, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji **izvijeste DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.**

[115] "Službeni list Crne Gore", br. 073/08,..., 034/14.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
UPRAVLJANJE I RASPOLAGANJE IMOVINOM KOJU KORISTI MINISTARSTVO ODBRANE

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ministarstvo odbrane
Predmet revizije:	Upravljanje i raspolaganje imovinom
Trajanje revizije:	150 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije „Upravljanje i raspolaganje imovinom Ministarstva odbrane“ sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija DRI za 2017. godinu, donesenom 14.12.2016. godine, (br. INTERNO 06-23/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma) od 16.01.2017. god. (broj: 40113/17-022-55).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Subjekat revizije je organ državne uprave – Ministarstvo.
Starješina organa je ministar mr Predrag Bošković.
Sjedište Ministarstva odbrane je u Podgorici, ul. Jovana Tomaševića bb.

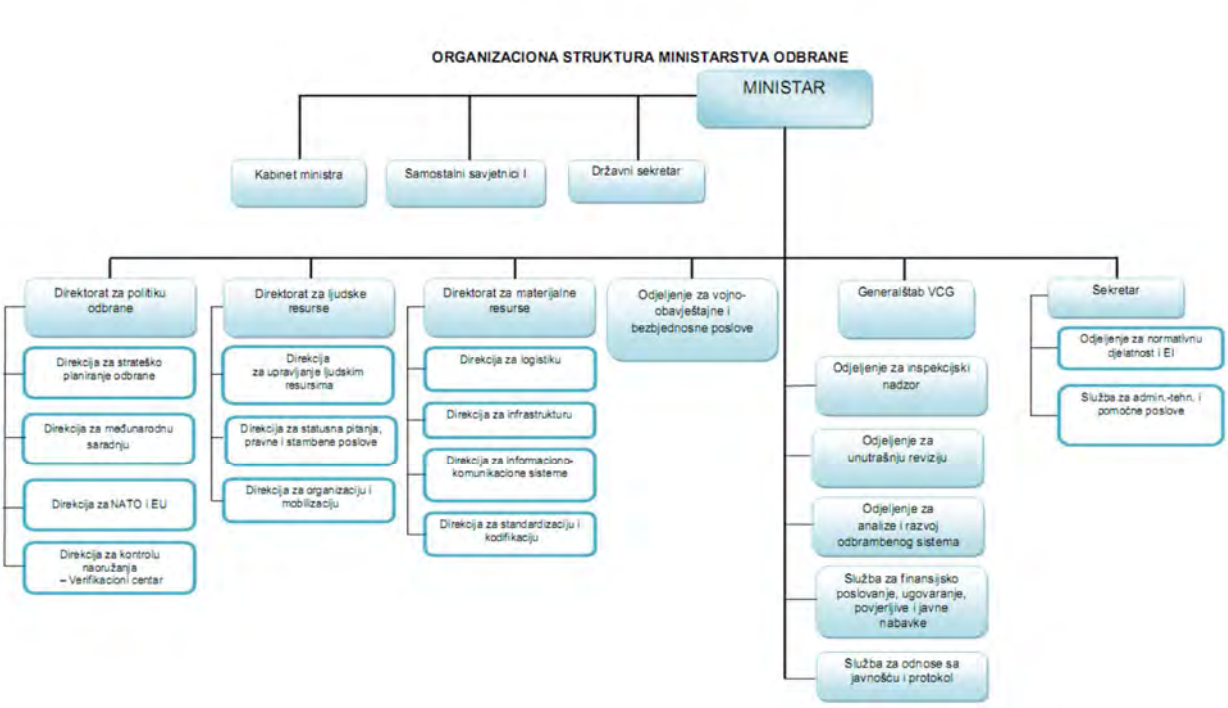
Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave[1], u članu 4 Ministarstvu odbrane definisane su sljedeće nadležnosti: izvršavanje utvrđene politike odbrane; planiranje sistema odbrane; izrada i usklađivanje planova odbrane, koordiniranje postupaka odbrane i odbrambenih aktivnosti utvrđenih planovima odbrane; međunarodnu saradnju u oblasti odbrane i poslove vojno-diplomatskih predstavnika; aktivnosti u okviru Partnerstva za mir i regionalnih bezbjednosnih organizacija; pridruživanje Crne Gore Sjeverno-atlantskom savezu (NATO) i Evropskoj uniji; organizaciju, naoružanje, razvoj i upotrebu Vojske Crne Gore; materijalno zbrinjavanje i opremanje Vojske Crne Gore; obuku, usavršavanje i obrazovanje za potrebe odbrane; aktivnosti u međunarodnim snagama i mirovnim misijama; upravljanje ljudskim i materijalnim resursima; primarnu zdravstvenu zaštitu lica u službi u Vojsci Crne Gore; vojni sanitet; planiranje, izradu i sprovođenje mjera mobilizacije i pripravnosti; popunu i mobilizaciju; vojnu, radnu i materijalnu obavezu; aktivnosti koje proizilaze iz međunarodnih ugovora o kontroli naoružanja ili drugih međunarodnih ugovora; planiranje i uređenje prostora vojnog kruga, odnosno vojnog kompleksa i izgradnju, rekonstrukciju i održavanje vojnih objekata u vojnom krugu; vršenje usluga od posebnog značaja za odbranu; organizovanje elektronskih komunikacija i zaštitu podataka za potrebe sistema odbrane; zaštitu tajnih podataka u oblasti odbrane; nabavke za potrebe odbrane; pripremu prijedloga zakona, drugih propisa i opštih akata iz oblasti odbrane; usklađivanje domaćih propisa iz okvira svoje nadležnosti sa pravnim poretkom Evropske unije; inspekcijski nadzor u oblasti odbrane; unutrašnju reviziju; upravni nadzor u oblasti odbrane; unutrašnju reviziju; upravni nadzor u oblasti za koje je ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

[1] „Sl. list Crne Gore“, br. 05/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14

Ministarstvo odbrane na osnovu člana 36 Zakona o odbrani[2]:

1) predlaže Plan odbrane Crne Gore;
2) predlaže organizacijsko-formacijsku strukturu i veličinu Vojske;
3) utvrđuje: sadržaj i način izrade Plana odbrane Crne Gore; planiranje, programiranje, budžetiranje i izvršenje budžeta; sistem vojne logistike, Doktrinu vojne logistike, kao i kriterijume, vrstu ocjena i postupak ocjenjivanja borbene gotovosti Vojske;
4) obezbjeđuje izvršavanje odluka i drugih akata Predsjednika Crne Gore i Vlade koje se odnose na poslove sistema odbrane, u skladu sa zakonom;
5) izvršava utvrđenu politiku odbrane;
6) organizuje i izvršava međunarodnu saradnju u oblasti odbrane;
7) organizuje elektronske komunikacije i zaštitu informacija za potrebe sistema odbrane;
8) organizuje i vrši vojno obavještajne, kontraobavještajne i bezbjednosne poslove, u skladu sa ovim zakonom;
9) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom.

Organizaciona šema Ministarstva odbrane

U Direktoratu za materijalne resurse (u okviru koga su Direkcija za logistiku, Direkcija za infrastrukturu, Direkcija za informaciono-komunikacione sisteme i Direkcija za standardizaciju i kodifikaciju) vrše se poslovi koji se odnose na:

planiranje, organizaciju i funkcionisanje materijalnog obezbjeđenja Ministarstva i Vojske; upravljanje materijalnim resursima, opremanje, modernizaciju i održavanje naoružanja i vojne opreme; uvođenje novih sredstava u upotrebu, osiguranje i organizaciju kontrole i sertifikacije kvaliteta; organizaciju i funkcionisanje logistike Vojske i razvoj organizacionih oblika i procedura u logističkom sistemu prema standardima NATO; snabdijevanje materijalnim sredstvima; planiranje i organizaciju saobraćaja i transporta; planiranje i organizaciju sanitetske podrške Vojske; učešće u izradi planova opremanja i modernizacije; praćenje privrednih mogućnosti za potrebe sistema odbrane; uređenje i

[2] ("Sl. list RCG", br. 47/07 od 07.08.2007, "Sl. list Crne Gore", br. 86/09 od 25.12.2009, 88/09 od 31.12.2009, 25/10 od 05.05.2010, 40/11 od 08.08.2011, 14/12 od 07.03.2012)

pripremanje teritorije i akvatorije za potrebe odbrane; izradu propisa u oblasti logistike, obuku i razvoj logističkog kadra; praćenje prometa naoružanja, vojne opreme i roba dvostruke namjene; poslove organizacije zaštite od požara, zaštite na radu i zaštite životne sredine; obezbjeđenje interoperabilnosti u oblasti logistike; standardizaciju u oblasti odbrane; kodifikaciju materijalnih sredstava; prostorno planiranje i uređenje prostora za potrebe Ministarstva; evidenciju i praćenje nepokretnosti datih na korišćenje Ministarstvu, izradu strategija i smjernica za planiranje i razvoj informaciono-komunikacionih sistema (IKS) za potrebe sistema odbrane; kreiranje i sprovođenje politika, strategija i smjernica za zaštitu informacija i sistema prenosa za potrebe sistema odbrane, koordinaciju sa državnim organima i korespondirajućim tijelima NATO, EU i drugih država sa kojima Crna Gora ima saradnju na polju odbrane u cilju unapređenja interoperabilnosti i kompatibilnosti u razmjeni podataka, zajedničkom razvoju novih i integraciji postojećih sistema; učešće u kreiranju zakonskih rješenja iz oblasti IKS i njihovu implementaciju u sistem odbrane; učešće u izradi podzakonskih akata koji uređuju ovu oblast u sistemu odbrane; upravljanje sistemom zaštite i prenosa neoznačenih i tajnih podataka kroz vlastite mreže i informacione sisteme, kao i 6 upravljanje prenosom podataka u mreže drugih imaoca; upravljanje rizicima od ugrožavanja konzistentnosti, koherentnosti i integriteta podataka; upravljanje životnim ciklusom (planiranje, uvođenje u operativnu upotrebu, eksploatacija, zanavljanje, stavljanje van operativne upotrebe) opreme, servisa i sistema; izrada procjene rizika za IKS stepena tajnosti "INTERNO" i izrada predloga za prihvatanje rizika; kontrola rizika IKS na osnovu prihvaćene procjene rizika; održavanje IKS za potrebe sistema odbrane; stvaranje uslova za modernizaciju vojnih IKS i komandno-informacionih sistema (KIS); upravljanje digitalnim sertifikatima; druge poslove iz djelokruga Ministarstva.

U Direkciji za logistiku vrše se poslovi koji se odnose na:

razvoj i upravljanje sistemom logistike kroz donošenje doktrinarnih dokumenata logistike, pravilnika, uputstava i drugih podzakonskih akata; upravljanje sistemom kontrole kvaliteta novoproizvedenog ili nabavljenog naoružanja i vojne opreme i usluga sa tržišta, u skladu sa STANAG-u 4107; izradu planova opremanja i modernizacije Vojske, na godišnjem nivou i dugoročno; praćenje stanja naoružanja i ubojnih sredstava u skladištima Vojske, održavanje, ešanoliranje i zanavljanje, praćenje prometa naoružanja, vojne opreme i roba dvostruke namjene; organizacija održavanja naoružanja i vojne opreme; razvoj i implementaciju logističkih procedura u skladu sa NATO standardima; implementacija NATO modela o operativnom logističkom planiranju i izvještavanju; upravljanje strategijskim rezervama sistema odbrane (naoružanja, municije, goriva, intendantske opreme, hrane, sanitetskih sredstava i dr.); poslove opšte logistike; zaštitu od požara, zaštitu i zdravlje na radu i zaštitu životne sredine; organizaciju metrološke djelatnosti; praćenje životnog ciklusa naoružanja i vojne opreme, ustrojavanje operativne evidencije za postojeću i novonabavljenu vojnu opremu i oslobađanje od neperspektivnih i suvišnih sredstava; ispitivanje tržišta, praćenje realizacije ugovora za nabavku opreme i usluga, bankarske garancije i dr.; izradu tehničkotehnološke dokumentacije za novonabavljena sredstva i uvođenje novih sredstava u upotrebu; međunarodnu saradnju u oblasti logistike; druge poslove iz djelokruga Direkcije.

U Direkciji za infrastrukturu vrše se poslovi koji se odnose na:

izradu prostorno – planske dokumentacije za vojni krug; davanje mišljenja i sugestija na plansku dokumentaciju sa aspekta odbrane koju dostavlja nadležni organ državne uprave ili lokalne samouprave; izradu investiciono-tehničke dokumentacije za rekonstrukciju, izgradnju i investiciono održavanje objekata u vojnom krugu; pribavljanje uslova i saglasnosti za izradu tehničke dokumentacije za izgradnju stambenih objekata za potrebe Ministarstva; izradu i ažuriranje evidencije nepokretnosti za zemljište i objekte koje koristi Ministarstvo; vođenje evidencije za poslovne prostore; učešće u rješavanju imovinsko pravnih poslova; druge poslove iz djelokruga Direkcije.

U okviru Službe za administrativno - tehničke i pomoćne poslove, utvrđena je obaveza vršenja poslova koji se odnose na:

materijalno poslovanje, prijem, knjiženje i izradu potrebne dokumentacije, skladištenje, čuvanje i izdavanje materijalnih sredstava, kao i vođenje zbirne evidencije materijalnih sredstava.

Zaključkom br. 08-1287/1 od 05.06.2014. godine. Vlada je donijela Odluku o organizacijsko-formacijskoj strukturi i veličini Vojske Crne Gore, koje je stupila na snagu 1. januara 2015. godine.

Na nivou Vojske Crne Gore, (ličnim formacijskim elementima određenih formacija), utvrđeno je obaveza vođenja materijalnog knjigovodstva, kontrola materijalno-finansijskog poslovanja, kao i odgovornost za funkcionisanje evidencije materijalnog poslovanja u Vojsci CG.

Za Formacijske jedinice: Pješadijski bataljon, Vazduhoplovstvo, Mornarica, Logistički bataljon, Centar za obuku, Obavještajno izviđačka četa i Četa veze, materijalno knjigovodstvo se vodi u okviru samih formacijskih jedinica. Materijalno knjigovodstvo, za Generalštab vodi se u Logističkom bataljonu, a za Četu vojne policije i za Počasnu gardu materijalno knjigovodstvo se vodi u Vazduhoplovstvu.
Materijalno knjigovodstvo u Ministarstvu odbrane i jedinicama Vojske CG vodi se po programskom paketu ''POMAK''.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj predmetne revizije je ocjena:

- normativnog uređenja upravljanja, raspolaganja i korišćenja imovine;
- potpunost i tačnost podataka o imovini;
- upravlja li se i raspolaže imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane racionalno i u skladu s propisima;
- sistema unutrašnjih kontrola upravljanja i raspolaganja imovinom.

U svrhu ostvarivanja postavljenih ciljeva revizije potrebno je dati odgovor na slijedeća pitanja:

1. Da li je upravljanje, raspolaganje i korišćenje imovine normativno uređeno?
2. Da li evidencija Ministarstva odbrane obezbjeđuje potpune i tačne podatke o imovini?
3. Da li Ministarstvo odbrane upravlja, raspolaže i koristi imovinu racionalno i u skladu sa propisima?
4. Da li je u Ministarstvu odbrane uspostavljen sistem unutrašnjih kontrola u svrhu praćenja upravljanja, raspolaganja i korišćenja imovine?

4. VRSTA, PREDMET I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) je izvršila reviziju pravilnosti.

Predmet revizije bile su aktivnosti Ministarstva odbrane u vezi **upravljanja i raspolaganja imovinom veće vrijednosti** (imovina čija je vrijednost veća od 3.000 €) koje se odnose na vođenje evidencija, normativno uređenje i usklađenost upravljanja i raspolaganja sa zakonima i drugim propisima te sistem kontrola upravljanja i raspolaganja imovinom.

Revizija pravilnosti podrazumijeva provjeru u kojoj mjeri je uspostavljeni sistem upravljanja i raspolaganja imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane u skladu sa utvrđenim kriterijumima revizije (zakoni, drugi propisi i akti).

5. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi revizije bili su:

- Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, br. 20/14 i 56/14);
- Zakon o budžetu za 2016. godinu („Sl. list CG“, br.59/14 i 47/15);
- Uputstvo o radu državnog trezora („Sl.list CG“ br. 80/08,..., 16/13);
- Naredba o načinu uplate javnih prihoda („Sl. list CG“, br. 32/11, 61/11, 18/12, 40/13, 20/14, 23/14 i 52/14);
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština („Sl. list CG“, broj 30/05, 37/05, 81/05 i 2/13);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br.21/09,..., 40/11);
- Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini ("Sl. list CG", br. 13/10);
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari; ("Sl. list CG", br. 47/11);
- Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika; ("Sl. list CG" br. 32/03);
- Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini ("Sl. list CG", br. 44/10);
- Uredba o prodaji akcija i imovine putem javnog tendera (“Sl. list RCG”, br. 20/04);
- Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore ("Sl. list CG", br. 07/11, 19/13);
- Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore ("Sl. list CG", br. 21/10, 57/11, 63/12, 17/13, 19/13);
- Zakon o javnim nabavkama (“Sl. list CG”, br. 42/11);
- Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja (“Sl. list CG”, br. 63/11);
- Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki (“Sl. list CG”, br. 62/11);
- Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (“Sl. list CG”, br. 73/08, 20/11, 30/12 i 34/14);
- Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru (“Sl. list CG”, br. 50/12);
- Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole;
- Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole;
- Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura;
- Međunarodni računovodstveni standardi[3];
- Interne akti, ugovori i dr.

6. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Ministarstva odbrane je izvršena u periodu od 02.03.2017. do 08.05.2017. godine.

[3] Član 41 Zakona o državnoj imovini propisuje da se evidencija državne imovine vodi se u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (br. 165/17 od 02.06.2017. g.), a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (član Senata – Rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 19.06.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za usklađenost upravljanja i raspolaganja imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su radnje subjekta revizije vezane za upravljanje i raspolaganje imovinom u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li je upravljanje i raspolaganje imovinom subjekta revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Na osnovu sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja nadležni Kolegijum DRI izražava **uslovno mišljenje** na **usklađenost upravljanja i raspolaganja imovinom** koju koristi Ministarstvo odbrane, u odnosu na zakone, druge propise i akte koji su identifikovani kao kriterijumi revizije jer aktivnosti subjekta revizije, vezane za imovinu koju koristi, **nijesu u potpunosti usklađene sa propisima**.

Evidencija o imovini koju obezbjeđuje Ministarstvo odbrane ne obezbjeđuje podatake o vrijednosti imovine koju ovaj subjekt koristi.

Uspostavljeni **sistem unutrašnjih kontrola** u Ministarstvu odbrane ne obuhvata sve segemente upravljanja imovinom koju koristi ovaj subjekt revizije.

Predmetnom revizijom je utvrđeno da sistemski treba dodatno unaprijediti normativno uređenje upravljanja, raspolaganja i korišćenja državne imovine, te donijeti podzakonska i druga akta utvrđena zakonom.

Predmetno mišljenje izraženo je u skladu sa sljedećim:

1. NORMATIVNI OKVIR

1.1. Vlada nije donijela posebne propise kojima se određuju uslovi i način korišćenja nepokretnih i pokretnih stvari za posebne namjene, što nije u skladu sa čl. 28 Zakona o državnoj imovini. Rok za donošenje propisa bio je 28.03.2010. godine.

1.2. Zakon o budžetu, na osnovu koga je donesen Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, prestao je da važi stupanjem na snagu Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (04.04.2014. g). Propisi za sprovođenje ovog Zakona trebalo je donijeti u roku od devet mjeseci, od dana stupanja zakona na snagu (do 04.12.2014. godine).

1.3. Pravilnikom o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika nijesu propisane stope amortizacije za pokretna sredstva posebne namjene (naoružanje i opremu koju koristi Vojska), osim za vojnu opremu za transport.

1.4. Ne postoji podzakonski akt, na nivou države ili unutar organa, kojim bi se uredilo planiranje, sprovođenje i izvještavanje o nabavkama u oblasti odbrane i bezbjednosti, koji predstavljaju izuzeće u primjeni Zakona o javnim nabavkama (povjerljive nabavke).

PREPORUKE

- **Potrebno je da Vlada donese posebne propise kojima se određuju uslovi i način korišćenja nepokretnih i pokretnih stvari za posebne namjene u skladu sa čl. 28 Zakona o državnoj imovini.**

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane:**
  - **sačini listu nepokretnih i pokretnih stvari za posebne namjene, koje koristi za obavljanje svoje djelatnosti (u Ministarstvu i Vojsci), a koja će se koristiti u skladu sa posebnim propisom donesenim od strane Vlade.**[4]

- **Potrebno je da Ministarstvo finansija:**
  - **u skladu sa čl. 64 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti donese novi Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika kojim će, između ostalog propisati stope amortizacije za pokretna sredstva posebne namjene (naoružanje i opremu koju koristi Vojska).**
  - **definiše pravni osnov za donošenje podzakonskog akta, na nivou države ili unutar organa, kojim bi se uredili planiranje, sprovođenje i izvještavanje o nabavkama u oblasti odbrane i bezbjednosti na koje se ne primjenjuje Zakon o javnim nabavkama (povjerljive nabavke).**

[4] Ministarstvo odbrane u **izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI** navelo je da je Vlada 25.02.2016. godine usvojila Dugoročni plan razvoja odbrane kojim je obuhvaćen Spisak perspektivnih vojnih nepokretnosti, kao i Spisak naoružanja i vojne opreme, koje se smatraju imovinom za posebnu namjenu.

2. EVIDENCIJA IMOVINE

2.1. Ministarstvo odbrane:

- nije izvršilo popis nepokretne imovine i popis pokretne imovine za 2016. godinu, u potpunosti na način koji je propisan Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, što nije u skladu sa čl. 44 Zakona o državnoj imovini i čl. 10 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini.

2.2. Ministarstvo odbrane **nije dostavilo podatke**:

- iz evidencija o nepokretnim stvarima Upravi za imovinu na propisanom obrascu "NS-1", što nije u skladu sa čl. 9 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.
- o nepokretnim i pokretnim stvarima organu uprave nadležnom za poslove imovine u elektronskoj formi, u zakonski utvrđenom roku, do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu, kao ni do završetka terenskog dijela revizije (24.04.2017.), što nije u skladu sa čl. 50 Zakona o državnoj imovini.
- Rješenjem o formiranju komisije za popis, utvrđen je rok za podnošenje izvještaja o popisu Ministru 30.03.2017. godine, a zakonom utvrđen rok za dostavljanje podataka Upravi za imovinu je kraj februara tekuće za prethodnu godinu.
- U popisne liste unesene su odgovarajuće knjigovodstvene šifre pokretnih stvari, a nijesu uneseni inventarski brojevi, što nije u skladu sa čl. 11 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.
- U popisne liste pokretnih stvari su uneseni podaci u naturalnim pokazateljima (bliži naziv, vrsta i opis stvari), a nijesu uneseni podaci u novčanim iznosima, što nije u skladu sa čl. 11 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini.
- Popisne komisije nijesu izvršile popise pokretnih stvari na Obrazcu PL koji je propisan čl. 7 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, već su popisi izvršeni na listama koje su kreirane programom „Pomak".
- Popis pokretnih sredstava u Ministarstvu i jedinicama Vojske CG sa stanjem na dan 31.12.2016. godine izvršen je po mjestima zaduženja (rukovaocima), na koji način se i vodi evidencija i zaduženje u programu "POMAK". Popisne komisije su sačinile jedinstvene popisne liste za sva pokretna sredstva po mjestima zaduženja, a nijesu sačinile popisne liste posebno po grupama pokretnih sredstava, kako je to propisano čl. 4 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.
- Državnom revizoru nije dostavljena na uvid odluka Ministra o prihvatanju Izvještaja o izvršenom popisu.

2.3. U Ministarstvu odbrane se:

- evidencija nepokretne državne imovine ne vodi u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, što nije u skladu sa članom 41 Zakona. Nepokretna imovina se ne vodi po vrijednosti, ne vrši se procjena imovine niti obračun amortizacije.
- materijalno knjigovodstvo (kao i u jedinicama Vojske) vodi u programskom paketu ''POMAK''. Prilikom unosa novonabavljenih pokretnih stvari, unose se i vrijednosni podaci (nabavne cijene), ali program ne omogućava ažuriranje istih i iskazivanje imovine po vrijednosti, zbog ograničenja u pravu na korišćenje programskog paketa "POMAK".
- ne raspolaže podacima o vrijednosti pokretnih stvari koju koristi, odnosno ista je iskazana samo u naturalnim pokazateljima.

- nije izvršila procjena vrijednosti nepokretnih i pokretnih stvari koje koristi, što nije u skladu sa članom 66 Zakona o državnoj imovini.

2.4. U evidenciji Ministarstva nema podataka o knjigovodstvenoj ili procijenjenoj vrijednosti imovine, pa Ministarstvo nije vršilo obračun amortizacije za 2016. godinu (kao ni za prethodne godine), što nije u skladu sa čl. 2 Pravilnika o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika i čl. 7 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

PREPORUKE

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane vrši redovan godišnji popis imovine, u skladu sa Zakonom o državnoj imovini, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini i Uputstvom o načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, te da se:**
  - **godišnji popis nepokretne imovine vrši sa stanjem na 31. decembar, prema računovodstvenoj vrijednosti;**
  - **podaci o popisu unose u popisne liste pojedinačno u naturalnim iskazima (bliži naziv, vrsta i opis stvari), na osnovu utvrđenog stvarnog stanja i u novčanim iskazima na osnovu knjigovodstvenog stanja;**
  - **aktom o formiranju komisije za popis odredi rok u kojem se popis ima obaviti i rok za dostavljanje izvještaja o izvršenom popisu sa popisnim listama;**
  - **popisna komisija obrazuje aktom ministra odbrane;**
  - **izvještaj o izvršenom popisu sačinjava na osnovu popisnih lista;**
  - **izvještaj sa popisnim listama dostavlja ministru koji odlučuje o prihvatanju izvještaja;**
  - **izvještaj o izvršenom popisu, sa popisnim listama i rješenjem starješine dostavlja knjigovodstvu Ministarstva radi usklađivanja knjigovodstvenog stanja posebne evidencije sa stvarnim;**
  - **podaci o pokretnim i nepokretnim stvarima dostavljaju, na propisanim obrascima, Upravi za imovinu do kraja februara tekuće godine za prethodnu.[5]**

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane izvrši procjenu pokretne i nepokretne imovine i da vodi analitiku osnovnih sredstava sa svim elementima (inventarni broj, naziv sredstva, količina, vrsta, nabavna vrijednost, ispravka vrijednosti i sadašnja vrijednost), kao i da vodi knjigovodstvenu evidenciju nepokretne imovine u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, Zakonom o imovini i Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.[6]**

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane unapređenjem postojećeg softvera za evidenciju imovine ili nabavkom novog, obezbijedi evidenciju imovine sa mogućnostima za obračun amortizacije i iskazivanje vrijednosti imovine u novčanim iznosima.**

[5] Ministarstvo odbrane u **izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI** navodi da je pokrenulo postupak za prilagođavanje „NS-1" obrasca potrebama vojne imovine kao imovine za posebnu namjenu i inicijativu za izmjenu popisne liste na način što će se definisati nova popisna lista u koju će se unositi podaci koji su neophodni za identifikaciju nepokretnosti u skladu sa podacima koji se vode kod Uprave za nekretnine Crne Gore.

[6] Ministarstvo odbrane u **izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI** navodi da je **01.06.2017.** godine uputilo zahtjev Upravi za nekretnine za procjenu nepokretnosti sa kojima upravlja ovo Ministarstvo.

3. UPRAVLJANJE IMOVINOM

3.1. Vojska koristi 65 lokacija sa oko 1.400 objekata visokogradnje, sa pratećim spoljnim instalacijama vodovoda, kanalizacije, rasvjete i trafostanicama. Određeni broj lokacija se aktivno koristi, dok veći broj objekta nije u funkciji, ali sa obavezom čuvanja. Za funkcionisanje, Ministarstvu i Vojsci je potrebno oko 25 lokacija, a ostale bi trebale biti predmet prodaje ili valorizacije. Ministarstvo odbrane, na teritoriji Crne Gore, upravlja i raspolaže sa 101 poslovnim prostorom od čega 16 koristi Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore. Ministarstvo odbrane upravlja sa 256 neotkupljenih stanova od kojih za određeni broj nije regulisan vlasnički i pravni status korisnika predmetnih stanova.

3.2. Državnom revizoru nije dat na uvid:

- dokument na osnovu koga bi se mogao uvjeriti da je Ministarstvo, do 01-vog decembra 2015. godine, utvrdilo (za 2016. godinu) broj prevoznih sredstava neophodnih za nesmetan rad, što nije u skladu sa čl. 4a Uredbe o načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.
- akt Vlade kojim je određen broj vozila koji je potreban Ministarstvu odbrane, shodno članu 15c Uredbe o načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.

3.3. Ministarstvo odbrane nije Upravi za imovinu dostavilo podatke iz knjigovodstvene evidencije o broju, vrsti, tipu i starosti prevoznih sredstava koje koriste, što nije u skladu sa čl. 22 Uredbe o načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.

3.4. Ministarstvo odbrane nije pribavilo od organa uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara mišljenje o vrijednosti predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti koji se nalaze u službenim prostorijama koje koristi, što nije u skladu sa čl. 6 Uredbe o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore.

PREPORUKE

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane okonča aktivnosti na utvrđivanju vlasničkog statusa državnih stanova datih na raspolaganje Ministarstvu, koji su predmet postupanja Odsjeka za pravne i stambene poslove Ministarstva.**

- **Potrebno je, u skladu sa čl. 20 Zakona o državnoj imovini, nepokretnosti koje ne koristi Ministarstvo odbrane, predati na upravljanje Upravi za imovinu.**

- **Potrebno je da Ministarstvo do 1. decembra tekuće godine utvrdi broj prevoznih sredstava neophodnih za nesmetan rad organa za narednu godinu, u skladu sa Uredbom o načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore i Uputstvom o načinu korišćenja službenih vozila u Ministarstvu odbrane.**

- **Potrebno je da Vlada donese akt kojim će odrediti broj vozila koji je potreban Ministarstvu odbrane.**

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane dostavi Upravi za imovinu podatke iz knjigovodstvene evidencije o broju, vrsti, tipu i starosti prevoznih sredstava koje koriste. Ovo se odnosi na vozila koja ne predstavljaju sredstva posebne namene. Prethodno je potrebno da Ministarstvo sačini listu vozila koja spadaju u sredstva posebne namjene za koja nije utvrđena obaveza dostavljanja podataka Upravi za imovinu.**[7]

[7] Ministarstvo odbrane je **02.06.2017**. godine Upravi za imovinu dostavilo podatke o broju, vrsti, tipu i starosti prevoznih sredstva koje koristi.

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane sačini posebne popisne liste za predmete istorijsko-dokumentarne, umjetničke i kulturne vrijednosti koji se nalaze u službenim prostorijama koje koristi i da pribavi od organa uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara mišljenje o vrijednosti istih.**

4. SISTEM UNUTRAŠNJIH KONTROLA

4.1. Internim pravilima, procedurama i instrukcijama, koje je Ministarstvo donijelo u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontola u javnom sektoru, nijesu obuhvaćeni svi segmenti upravljanja i raspolaganja imovinom koju koristi Ministarstvo, a postojeće procedure nijesu dovoljno razrađene.

4.2. Internim pravilom Ministarstva o evidenciji državne imovine nije predviđeno vođenje evidencije na način koji je u skladu sa Zakonom o imovini. Nije predviđeno evidentiranje imovine na računima klase 0, vođenje investicija u toku, kao ni obračun amortizacije.

4.3. Ministarstvo i dalje u praksi, za određene segmente (prvenstveno kod evidencije imovine u Vojsci Crne Gore), primjenjuju naslijeđenje procedure koje su primjenjivane u Saveznom Ministarstvu odbrane i Vojsci Jugoslavije (Uputstvo o materijalnom knjigovodstvu u Vojsci Jugoslavije[8], Pravilnik o materijalnom i finansijskom poslovanju u saveznom Ministarstvu za odbranu[9]).

4.4. Ministarstvo odbrane, praćenje stanja, evidenciju i izvještavanje o korišćenju motornih vozila Vojske CG vrši u skladu sa Uputstvom za praćenje stanja, evidenciju i izvještavanje o korišćenju motornih vozila Vojske Jugoslavije iz 1998. godine i naređenjem načelnika Generalštaba Vojske Crne Gore br. 80808/1342-1 od 30.04.2015. godine, kojim je propisana organizacija saobraćajne podrške u jedinicama VCG.

4.5. Ministarstvo nije:

- donijelo interne procedure kojima bi regulisalo planiranje, postupak prodaje i procjenu vrijednosti naoružanja i vojne opreme
- za neke od ugovora o prodaji pokretne imovine, ispostavljalo fakture već su uplate od strane dobavljača vršene po osnovu otpremnica o isporuci robe.

4.6. Ministarstvo nije donijelo interne procedure za obračun amortizacije.

4.7. Jedinica za unutrašnju reviziju Ministarstva, u toku 2016. godine, nije vršila revizije iz oblasti upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane.

4.8. U odjeljenju za unutrašnju reviziju u toku 2016. godine su bila popunjena dva radna mjesta na način:

- jedan zaposleni (Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju) angažovan na neodređeno vrijeme.
- jedan zaposleni koji je duže vremena bio na bolovanju, krajem 2016. godine prešao je na drugo radno mjesto.

[8] Službeni Vojni list br. 01/93
[9] Službeni Vojni list br. 18/92

PREPORUKE

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane donese interno pravilo o evidenciji državne imovine, kojim će propisati procedure u vezi evidencije državne imovine, u skladu sa propisima i specifičnostima Ministarstva.**

- **Potrebno je Ministarstvo donese interno uputstvo kojim bi se preciznije definisala popisna procedura (plan rada, pripremne radnje, rokovi itd).**

- **Potrebno je da Ministarstvo donese interne procedure u vezi obračuna amortizacije pokretne i nepokretne imovine koju koristi, u skladu sa zakonskim propisima i specifičnostima Ministarstva.**

- **Potrebno je da Ministarstvo odbrane (nakon donošenja posebnih propisa za korišćenje prevoznih sredstva, za potrebe odbrane i bezbjednosti od strane Vlade), donese interne procedure za praćenje stanja, evidenciju i izvještavanje o korišćenju motornih vozila Vojske.**

- **Potrebno je da Ministarstvo donese interne procedure kojima će precizno definisati sve aktivnosti oko prodaje imovine, kao i nosioce istih (postupak donošenja odluke o prodaji, postupak utvrđivanja cijene, odabira kupca, fakturisanje, ažuriranja popisa neperspektivnih sredstava i dr).**

- **Potrebno je da Ministarstvo popuni radna mjesta u Odjeljenju za unutrašnju reviziju u skladu sa Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.**

- **Potrebno je da rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju sagleda potrebu za vršenjem revizije iz oblasti upravljanja i raspolaganja imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekt revizije, do 05.09.2017. godine, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.
- da subjekt revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.
- da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor Skupštine Crne Gore za bezbjednost i odbranu, u skladu sa članom 7 stav 1 tačka 11 Zakona o parlamentarnom nadzoru u oblasti bezbjednosti i odbrane („Sl. list CG“, br. 80/10).
- da se Izvještaj DRI dostavi Vladi i Ministarstvu finansija Crne Gore.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA GENERALNOG SEKRETARIJATA PREDSJEDNIKA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Generalni sekretarijat Predsjednika Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	130 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore (u daljem tekstu: Generalni sekretarijat ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.20165. godine, (INTERNO BROJ 06-3/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma) broj 40113/17-024-54 od 16.01.2017. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

2.1. Djelatnost Generalnog sekretarijata

Generalni sekretarijat je služba Predsjednika Crne Gore čijim radom, izuzev radom kabineta Predsjednika Crne Gore, rukovodi generalni sekretar Predsjednika Crne Gore, koji je za svoj rad odgovoran Predsjedniku Crne Gore.

Odlukom o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, br. 26/13, 33/13, 022/16 i 4/17) određen je djelokrug, organizacija i druga pitanja značajna za rad Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore.

Generalni sekretarijat Predsjednika Crne Gore obrazovan je za obavljanje analitičkih, savjetodavnih, stručnih i drugih poslova koji se odnose na pitanja iz ustavne nadležnosti Predsjednika Crne Gore.

Čl. 2 Odluke određeno je da Generalni sekretarijat obavlja poslove koji se odnose na:

- rukovođenje i koordinaciju rada, saradnju sa drugim državnim organima, službama i institucijama;
- poslove koji omogućavaju brz i efikasan rad Generalnog sekretarijata;
- savjetodavne i analitičke poslove iz okvira ustavno-pravnih i ekonomskih pitanja, odbrane i bezbjednosti, spoljne politike i informisanja;
- protokolarne poslove;
- pravno-normativne, finansijsko-materijalne i druge operativne poslove u vezi sa primjenom opštih akata;
- obradu predmeta, predstavki i žalbi, pomilovanja, odlikovanja i priznanja, primjenu odluka i rješenja i prijem stranaka;
- administrativno-kancelarijske, tehničke i pomoćne poslove.

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Odlukom o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore određeno je da se poslovi iz djelokruga Generalnog sekretarijata obavljaju u okviru unutrašnjih organizacionih jedinica: sektora, odsjeka, službe.

Predsjednik Crne Gore ima kabinet koji čine: savjetnici Predsjednika Crne Gore za određene oblasti, koje imenuje i razrješava Predsjednik Crne Gore i samostalni referent - tehnički sekretar Predsjednika Crne Gore.

Savjetnici Predsjednika Crne Gore obavljaju najsloženije poslove u vezi sa vršenjem funkcije Predsjednika Crne Gore u određenoj oblasti i druge poslove po nalogu Predsjednika Crne Gore. Kabinet za svoj rad odgovoran je Predsjedniku Crne Gore. Djelokrug rada, unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Generalnom sekretarijatu uređuju se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Predsjednik Crne Gore ima generalnog sekretara. Generalnog sekretara i pomoćnika generalnog sekretara imenuje i razrješava Predsjednik Crne Gore.

- Utvrđeno je da je u Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore mjesto generalnog sekretara upražnjeno od 23.05.2013. godine, kada je dotadašnji generalni sekretar Dražen Miličković, razriješen dotadašnje dužnosti i istovremeno imenovan za šefa kabineta Predsjednika Crne Gore. Rješenjem br. 01-995 od 01.10.2014. godine za pomoćnika generalnog sekretara imenovana je Nataša Ralević.

Članom 3 Odluke o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore propisano je da se na prava, obaveze i odgovornosti generalnog sekretara, savjetnika generalnog sekretara, savjetnika generalnog sekretara, koja nisu uređena Odlukom, shodno se primjenjuju propisi o javnim funkcionerima i propisi o državnim službenicima i namještenicima. Državni službenici i namještenici zaposleni u Generalnom sekretarijatu ostvaruju prava i obaveze u skladu sa propisima o državnim službenicima i namještenicima.

Djelokrug rada, unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Generalnom sekretarijatu uređuju se Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

Tokom 2016. godine u službi Predsjednika Crne Gore primjenjivala su se dva Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji. Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore (05- 1133 od 10.06.2013. g.) koji je bio u primjeni do februara 2016. godine, sistematizovano je 30 službeničkih i namještenačkih radnih mjesta u 4 organizacione jedinice.

Novim Pravilnikom (br. 05-112/4 od 10. 02. 2016. godine), utvrđena su službenička i namještenička mjesta za 29 izvršilaca, koji su raspoređeni u 4 organizacione jedinice i to:

1. Kabinet Predsjednika Crne Gore;
2. Sektor za poslove Predsjednika Crne Gore;
3. Služba za opšte poslove i finansije;
4. Kancelarija za administrativne i druge poslove.

Prema spisku koji je dostavljen od strane subjekta revizije, na dan 31. 12. 2016. godine u Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore bilo je zaposleno 21 lice i to 11 zaposlenih sa visokom stručnom spremom i 10 sa srednjom stručnom spremom.

- Čl. 4 stav 10 Odluke o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore propisano je da za potrebe Predsjednika Crne Gore, nadležni državni organi vrše određene poslove koji ne spadaju u djelokrug poslova Generalnog sekretarijata. Prema podacima Sekretarijata u 2016. godini za ove potrebe bilo je agažovano ukupno 44 lica i to: 26 iz Uprave policije (lično obezbjeđenje Predsjednika, obezbjeđenje zgrade Predsjedništva u Podgorici i Plavog dvorca na Cetinju), 17 iz Uprave za imovinu i 1 zaposleni iz Ministarstva finansija. Izuzev navedene odredbe, ne postoji dodatna pravna regulativa koja reguliše tretman ovih lica u Generalnom sekretarijatu.

2.3. Računovodstveni sistem

Predsjednik Crne Gore, odnosno služba Predsjednika, Generalni sekretarijat je potrošačka jedinica budžeta.

Računovodstvena evidencija ove potrošačke jedinice vodi se na modifikovanoj gotovinskoj osnovi što podrazumjeva vođenje evidencije o primicima i izdacima na gotovinskoj osnovi (evidenciju transakcija ili događaja u momentu prijema ili isplate gotovine), dok se evidencija o imovini i obavezama vodi na obračunskoj osnovi (transakcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka) shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

- U okviru Službe za opšte poslove i finansije obavljaju se poslovi vezani za radno-pravni status savjetnika Predsjednika Crne Gore i državnih službenika i namještenika, kao poslovi računovodstva i finansija za potrebe Generalnog sekretarijata predsjednika Crne Gore. Za obavljanje poslova iz nadležnosti ove službe sistematizovana su 4 radna mjesta, koja nijesu popunjena.

Ova potrošačka jedinica budžeta je povezana u SAP pa se sve gotovinske transakcije obavljaju preko Konsolidovanog računa Trezora. Uvidom u karton deponovanih potpisa novčanim sredstvima na računu raspolažu: Ralević Nataša, pomoćnica generalnog sekretara, u svojstvu službenika za odobravanje i Radović Vlajko, u svojstvu službenika za ovjeravanje.
Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja, po aktu o sistematizaciji je Radović Vlajko - rukovodilac Službe za opšte poslove i finansije.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je **finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti**.

Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu i pravilnost poslovanja Generalnog sekretarijata.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[1], Generalni sekretarijat je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- **Izvještaj o novčanim tokovima III i**
- **Izvještaj o neizmirenim obavezama.**

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Generalni sekretarijat je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i **Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine** na Obrascu 8.

[1] "Sl. list CG" br. 23/14

Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i **Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve** na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o finansijskoj strukturi i finansijskom položaju;
2. da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
3. da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Generalnog sekretarijata za 2016. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i odgovarajuca računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2016. godinu, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluka o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.
Zaposleni	Odluka o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnoj upravi, Odluka o o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije, Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije , Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole, Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Generalnog sekretarijata je izvršena u periodu od 02.03. do 12.05.2017. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja Genralnog sekretarijata (br. 05-594/2 od 19.06.2017. g.), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 22.06.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije odgovoran je za izvršenje budžeta. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore za 2016. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti, u najvećem dijelu, daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, osim što su u Izvještaju o novčanim tokovima III pogrešno prikazane pozicije: Ostala lična primanja i Rashodi za usluge u ukupnom iznosu od 28.433,60 €.

Revizijom pravilnosti poslovanja Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore utvrđena su neusklađenosti poslovanja istog sa Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakona o javnim nabavkama, Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru,

Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, Uputstvom o radu Državnog trezora, Uredbom o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, kao i sa internim pravilima subjekta revizije.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava **uslovno mišljenje** na finansijski izvještaj Generalnog sekretarijata Predsjednika Crne Gore za 2016. godinu i uslovno **mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

PREPORUKE

Finansijska revizija

1. Na poziciji **2.1.2. Ostala lična primanja**, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su u iznosu od 10.200,00 € izdaci za nadoknade Komisije za predlaganje i dodjele odlikovanja i priznanja, koji nisu zaposleni u Sekretarijatu, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

   Izdatke za nadoknade za članove Komisije koji nijesu zaposleni u Sekretarijatu trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci.

   Na poziciji **2.1.4. Rashodi za usluge**, u Izvještaju o novčanim tokovima III, prikazani su izdaci isplaćeni fizičkim licima po osnovu angažmana na organizaciji, koordinaciji i praćenju rada počasne predsjedničke straže u Rezidenciji Predsjednika Crne Gore i za održavanje internet prezentacije (5.100,00 €), izdaci isplaćeni po osnovu zakupa parking prostora (5.068,80 €), izdaci za isplate po osnovu 8. marta i nagrada zaposlenim u Sekretarijatu (6.300,00 €), izdaci za nabavku dnevnih novina (514,80 €) i izdaci za nabavku usluga osiguranja (1,250.00 €), što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

   Izdatke po osnovu angažmana fizičkih lica trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci. Izdatke za zakup parking prostora trebalo je u izvještaju prikazati na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci. Izdatke koji su isplaćivani zaposlenim u Sekretarijatu, trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.2. Ostala lična primanja. Izdatke za nabavku dnevnih novina trebalo je u Izvještaju prikazati na poziciji 2.1.3. Rashodi za materijal, a izdatke za nabavku usluga osiguranja na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci.

   - **Generalni sekretarijat treba da, shodno Uputstvu o radu državnog trezora (tač. 25, podtačka e), na zahtjevu za plaćanje upisuje odgovarajući račun za evidenciju izdataka po ekonomskoj klasifikaciji, u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, koji služi da se u glavnoj knjizi trezora (koja je osnov za sastavljanje Izvještaja o novčanim tokovima) obavljeno plaćanje evidentira kao izdatak iz budžeta.**

2. Iz sredstava raspoređenih na računu 4142-Reprezentacija, izvršena su plaćanja koja se odnose na izdatke za službena putovanja (smještaj i ishrana u inostranstvu) u iznosu od 2.736,00 € i za izdatke za nabavku usluga štampe u iznosu od 1.545,51 €. Iz sredstava raspoređenih na računu 4148-Usluge stručnog usavršavanja, izvršeno je plaćanje u iznosu od 2.500,00 € fizičkom licu po osnovu angažmana na organizaciji, koordinaciji i praćenju rada počasne predsjedničke straže u Rezidenciji Predsjednika Crne Gore za period novembar 2014–novembar 2015. g. Iz sredstava raspoređenih na računu 4149-Ostale usluge, izvršene su isplate po osnovu zakupa parking prostora (5.068,80 €), isplate za nagrade zaposlenim u Sekretarijatu (4.400,00 €), isplata fizičkom licu po osnovu angažmana na organizaciji, koordinaciji i praćenju rada počasne predsjedničke straže u Rezidenciji Predsjednika Crne

Gore za period novembar 2015 – novembar 2016. g. (2.500,00 €), isplate zaposlenim povodom 8. marta (1.900,00 €), isplata za održavanje internet prezentacije (600,00 €), isplata za nabavku dnevnih novina (514,80 €) i isplate za nabavku usluga osiguranja (1.250,00 €). Navedene isplate u ukupnom iznosu od 23.015,11 € nijesu u skladu sa članom 5 Zakon o izmjenama zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, kojim su sredstva Budžeta raspoređena po izdacima po ekonomskoj klasifikaciji.

Izdatke po osnovu naknada angažovanim fizičkim licima, koja nijesu u radnom odnosu, trebalo je planirati i isplaćivati iz sredstava raspoređenih na računu 4191-Ugovori o djelu, a po predhodno zaključenim ugovorima o djelu. Izdatke za službena putovanja je trebalo isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4141 - Službena putovanja, a izdatke za nabavku usluga štampe iz sredstava raspoređenih na računu 4149-ostale usluge. Isplate po osnovu zakupa parking prostora (5.068,80 €) trebalo je vršiti iz sredstava raspoređenih na računu 4199 - Ostalo. Isplate za nagrade zaposlenim u Sekretarijatu (4.400,00 €) i isplate zaposlenim povodom 8. marta (1.900,00 €) trebalo je isplatiti iz sredstava raspoređenih na računu 4127 - Ostale naknade. Isplate za nabavku dnevnih novina (514,80 €) trebalo je izvršiti iz sredstava raspoređenih na računu 4133 - Materijal za posebne namjene. Isplate za nabavku usluga osiguranja trebalo je izvršiti iz sredstava raspoređenih na računu 4194–Osiguranje.

- **Generalni sekretarijat treba da obezbijedi efikasnu primjenu Uputstva o radu državnog trezora (posebno tačke 25 i 26 koje se odnose na ovjeravanje i odobravanje plaćanja od strane potrošačkih organizacija), kako bi se obezbijedilo da potrošnja budžetskih sredstava bude izvršena u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu.**

Revizija pravilnosti

3. Utvrđeno je da je u Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore mjesto generalnog sekretara upražnjeno od 23.05.2013. godine, kada je dotadašnji generalni sekretar razriješen dužnosti i istovremeno imenovan za šefa kabineta Predsjednika Crne Gore.

   U okviru Službe za opšte poslove i finansije obavljaju se poslovi vezani za radno-pravni status savjetnika Predsjednika Crne Gore i državnih službenika i namještenika, kao i poslovi računovodstva i finansija za potrebe Generalnog sekretarijata predsjednika Crne Gore. Za obavljanje poslova iz nadležnosti ove službe sistematizovana su 4 radna mjesta, koja nijesu popunjena.

   - **Imajući u vidu nepravilnosti u poslovanju Generalnog sekretarijata koje su utvrđene predmetnom revizijom, Državna revizorska institucija preporučuje da se u narednom periodu popune radna mjesta u okviru Službe za opšte poslove i finansije i u skladu sa čl. 3 Odluke o generalnom sekretarijatu imenuje generalni sekretar.**

4. Za 17 zaposlenih u Upravi policije i Upravi za imovinu koji su angažovani za potrebe Generalnog sekretarijata vršene su isplate novčanih nagrada u iznosu od 3.400,00 €. Preko blagajne su isplaćivane dnevnice za službena putovanja licima koji su zaposleni u drugim organima a koja su angažovana za potrebe Sekretarijata.

   U toku 2016. godine je za potrebe Sekretarijata bilo agažovano ukupno 44 lica i to: 26 iz Uprave policije (lično obezbjeđenje Predsjednika, obezbjeđenje zgrade Predsjedništva u Podgorici i Plavog dvorca na Cetinju), 17 iz Uprave za imovinu i 1 zaposleni iz Ministarstva finansija. Članom 4 stav 10 Odluke o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore propisano je da za potrebe Predsjednika Crne Gore, nadležni državni organi vrše određene poslove koji ne spadaju u djelokrug poslova Generalnog sekretarijata. Ne postoji dodatna pravna regulativa koja reguliše tretman lica zaposlenih u drugim organima a koja su angažovana za potrebe Generalnog sekretarijata.

- **U skladu sa važećim propisima isplate za zaposlene u nadležnim organima koji vrše određene poslove za potrebe Predsjednika Crne Gore treba vršiti iz budžeta tih organa.**

5. Mjesečne isplate naknada za odvojeni život od porodice za dva zaposlena vršena su na osnovu donesenih odluka o isplati. Rješenja o raspoređivanju na rad van mjesta prebivališta za ova dva zaposlena, u 2016. godini nijesu donošena.[2]

   - **Isplate naknada za odvojeni život od porodice treba, u skladu sa članom 29 Uredbe o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, isplaćivati na osnovu naloga starješine državnog organa kojim je zaposleni raspoređen da radi van mjesta prebivališta.**

6. Na isplaćene otpremnine, naknade za rad u Komisiji za predlaganje i dodjele odlikovanja i priznanja, isplate zaposlenim povodom 8. marta, isplate fizičkim licima po osnovu angažmana na organizaciji, koordinaciji i praćenju rada počasne predsjedničke straže u Rezidenciji Predsjednika i održavanje internet prezentacije, nije vršen obračun i uplata pripadajućih poreza i doprinosa, što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

   - **Generalni sekretarijat treba da obezbijedi da se prilikom isplata otpremnina, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, vrši obračun i uplata pripadajućeg poreza. Prilikom isplata zaposlenim povodom osmog marta treba vršiti obračun i uplatu pripadajućih poreza i doprinosa, u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica i Zakonom doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

   - **Generalni skretarijat treba da u slučajevima kada je za izvršenje određenih zadataka potrebno angažovanje fizičkih lica koja nijesu zaposlena u Sekretarijatu, sa istim zaključuje Ugovore o djelu i isplate po tom osnovu vrši u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.**

7. Za korišćenje službenih vozila i privatnih vozila u službene svrhe zaposlenima u Generalnom sekretarijatu nijesu izdavani nalozi za korišćenje vozila radi obavljanja određenog zadatka ili kao mjesečni nalog (Obrazac PN), kao ni nalozi za kontrolu upotrebe službenog i drugog vozila i potrošnju goriva (Obrazac OK), što nije u skladu sa čl. 17 Uredbe o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.

   Starješina organa nije, do 1. decembra tekuće godine utvrdio za narednu godinu, broj prevoznih sredstava neophodnih za nesmetan rad organa, što nije u skladu sa članom 4a Uredbe o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.

   Priznanjem troškova za utrošeno gorivo i gotovinskim isplatama kroz blagajnu vršena su prekoračenja mjesečnih limita propisanih internim Uputstvom.

   U Sekretarijatu u 2016. godini, nije određen zaposleni, zadužen za vozni park, koji bi vodio urednu evidenciju troškova koštanja svakog službenog automobila (troškove goriva, osiguranja, servisiranja, promjena guma) kao i pređenu kilometražu.

   Interni akt Sekretarijata kojim je propisano da zaposlenim koji koriste privatne automobile u službene svrhe pripada naknada troškova za utrošeno gorivo nije u skladu sa članom 25 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, kojim je propisano da zaposlenom koji koristi sopstveni automobil u službene svrhe pripada naknada u visini od 25% cijene litra

[2] U toku 2017. godine je donijeto Rješenje (broj 05-81/2 od 15.06.2017. g.) o raspoređivanju na rad van mjesta prebivališta za jednog zaposlenog, dok je drugi zaposleni riješio stambeno pitanje, pa od 01.06.2017. g. ne prima nadoknadu za odvojeni život od porodice.

goriva po pređenom kilometru. Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, kojom se utvrđuju uslovi, način ostvarivanja i visina naknade troškova zaposlenih u javnom sektoru nastalih u vezi sa radom, u članu 25 propisano je da zaposleni može, uz pisanu saglasnost rukovodioca ili lica koje on ovlasti, koristiti sopstveni automobil u službene svrhe.

- **Generalni sekretarijat je dužan da obezbijedi da se prilikom korišćenja službenih vozila i privatnih vozila u službene svrhe izdaju propisani nalozi za korišćenje vozila.**

- **Generalni sekretarijat treba da do 1. decembra tekuće godine utvrdi za narednu godinu, broj prevoznih sredstava neophodnih za nesmetan rad organa i akt o tome dostavi Ministarstvu finansija.**

- **Preporučuje se Sekretarijatu da odredi zaposlenog koji bi vodio urednu evidenciju troškova koštanja svakog službenog automobila (troškove goriva, osiguranja, servisiranja, promjena guma) kao i pređenu kilometražu.**

- **Generalni sekretarijat treba da svoj interni akt usaglasi sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru i naknade za upotrebu privatnog automobila u službene svrhe isplaćuje u skladu sa članom 25 Uredbe.**

8. Poslove blagajnika za potrebe Generalnog sekretarijata, prema informacijama odgovornog lica, obavlja zaposleni Ministarstva finansija koji je ovlašteno lice za podizanje novca i isplate gotovine iz blagajne, što nije u skladu sa Članom 4 stav 10 Odluke o Generalnom sekretarijatu Predsjednika Crne Gore kojim je propisano je da za potrebe Predsjednika Crne Gore, nadležni državni organi vrše određene poslove koji ne spadaju u djelokrug poslova Generalnog sekretarijata. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Generalnom sekretarijatu mjesto blagajnika je sistematizovano ali nije popunjeno.[3]

   Promet blagajne ne evidentira se u elektronskoj formi već se blagajničke transakcije (podizanje gotovine i isplate iz blagajne), evidentiraju hronološki u dnevniku blagajne, isključivo u papirnoj formi. Salda ulaznih i izlaznih podataka na pojedinim dnevnim izvještajima blagajne su precrtavana i nečitka kao posljedica prepravljaja brojeva, što nije u skladu sa tačkom 117 Uputstva o radu državnog trezora.

   Preko blagajne su isplaćivani troškovi koji se mogu realizovati preko uobičajenog sistema plaćanja Državnog trezora (troškovi goriva 1.748,33 €; usluge prevođenja 1.361,50, isplata naknada zaposlenim i angažovanim licima 3.150,00 €), što nije u skladu sa važećom Internom procedurom Sekretarijata.

   U blagajničkom dnevniku (strana 51) iskazan je saldo blagajne na dan 31.12.2016. godine u iznosu od 0,12 €, dok je revizijom utvrđeno da je saldo blagajne na dan 31.12.2016. godine iznosio 3.719,65 €. Revizijom je utvrđeno da su prilikom vođenja blagajne činjene dvije vrste nepravilnosti i to:

   - Netačan prenos salda sa jedne na sledeću stranu blagajničkog dnevnika, pri čemu je uvijek iskazivan manji saldo. Ukupno utvrđen manjak u blagajni po ovom osnovu iznosi 3.540,00 € i

   - Pogrešno iskazani ukupni iznosi izdataka na jednom broju strana blagajničkog dnevnika, pri čemu su uvijek iskazivani, u zbiru veći izdaci od stvarnih. Ukupno utvrđen manjak u blagajni po ovom osnovu iznosi 3.189,80 €.

[3] Generalni sekretarijat u Izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI navodi da je za obavljanje blagajničkih poslova sada zadužen zaposleni iz Generalnog sekretarijata.

Nakon što je državni revizor ukazao glavnom službeniku za finansije Sekretarijata (pomoćniku generalnog sekretara) o utvrđenim neregularnostima koje ukazuju na moguću zloupotrebu novcu u smislu tačke 58 Uputstva o radu državnog trezora, glavni službenik za finansije je u skladu sa tačkom 71[4] Uputstva o radu državnog trezora, preduzeo odgovarajuće radnje u cilju ispitivanja zloupotrebe državnog novca.

Dana 26.04.2017. godine službenik za finansije (blagajnik) je, u skladu sa tačkom 70 Uputstva o radu državnog trezora, nadoknadio nedostajuća sredstva na način što je izvršio uplatu u iznosu od 6.729,80 €. Sredstva su uplaćena su na glavni račun državnog Trezora.[5]

- **Generalni sekretarijat treba da unaprijedi Internu proceduru o blagajničkom poslovanju i primjenom iste obezbijedi zakonitost i efikasnost sprovođenja procesa primanja, čuvanja i izdavanja gotovog novca, koje će pratiti tačna, uredna i blagovremeno generisana blagajnička dokumentacija, kao i čuvanje iste.**

- **Generalni sekretarijat treba da, u što skorijem roku, obezbijedi da se poslovne promjene iz blagajničkog poslovanja knjiže u računovodstvu, kako bi se omogućila kontrola ispravnosti podataka.**

- **Generalni sekretarijat treba da popuni radno mjesto blagajnika koje je sistematizovano.**

- **Glavni službenik za finansije Sekretarijata je dužan da, u skladu sa članom 117 Uputstva o radu državnog trezora, obezbijedi da računovodstveni obrazci budu ispravno i čitko popunjeni. Neispravno unešene podatke treba uredno precrtati, iznad toga unijeti tačne podatke, a ispravke označiti inicijalima odgovornog službenika i ovjeriti. Brisanje, pisanje preko brojeva ili korišćenje tečnog korektora nije dozvoljeno.**

- **Glavni službenik za finansije treba da se, u skladu sa tačkom 127 Uputstva o radu državnog trezora, sredstva dobijena putem avansa koriste u cilju podmirivanja kontinuiranih finansijskih potreba koje se ne mogu efikasno obavljati preko uobičajnog sistema plaćanja Državnog trezora.**

9. Putni nalozi za službena putovanja u zemlji nijesu pravilno popunjavani. Putni nalozi za službeno putovanje u zemlji ne sadrže podatke o radnom mjestu na koje je zaposleni raspoređen i svrhu putovanja što nije u skladu sa čl. 6 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.

   Izvještaji sa službenih putovanja u zemlji i inostranstvu nijesu podnošeni rukovodiocu, što nije u skladu sa čl. 9 i čl. 19 Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru i važećom Internom procedurom Sekretarijata.

   - **Generalni sekretarijat treba da obezbijedi da se rukovodiocu podnose izvještaji sa službenih putovanja, kao i da putni nalozi budu popunjeni na način predviđen Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru.**

[4] Tačkom 71 Uputstva o radu državnog trezora propisano je: „Po prijemu izvještaja o eventualnim neregularnostima, glavni službenik za finansije dužan je da preduzme odgovarajuće radnje u cilju ispitivanja prijavljenih zloupotreba državnog novca, i to:
a) brojanje novca, odnosno uvid u zahtjeve za plaćanje i
b) provjeru unešenih podataka u dnevnik blagajne, zahtjev za plaćanje i Glavnu knjigu trezora i njihovo upoređivanje sa računovodstvenom dokumentacijom.“
Tačkom 72. Uputstva o propisano je: „Ukoliko glavni službenik za finansije nije u mogućnosti da ispita zloupotrebe, dužan je da o tome obavijesti nadležne državne organe.“

[5] Ministarstvo finansija je dopisom br. 01-9640/2 od 16.06.2017.g. obavijestilo Državnu revizorsku instituciju da je prijedlogom za pokretanje disciplinskog postupka (br. 08-9640/1 od 09.06.2017. g.) pokrenut disciplinski postupak protiv službenika Ministarstva finansija koji je obavljao poslove blagajnika za potrebe Generalnog sekretarijata.

10. Aktom o obrazovanju komisije za popis nije predviđeno da komisija sačinjava izvještaj o popisu, što nije u skladu sa čl. 12 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.

    Revizijom je utvrđeno da popis nije vršen na Obrazcu PL, što nije u skladu sa čl. 7 stav 4 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

    U Sekretarijatu se ne vodi evidencija nepokretnih stvari, što nije u skladu sa čl. 44 Zakona o državnoj imovini.

    Popisom koji je izvršen nijesu popisane nepokretnosti koje koristi Sekretarijat, kao ni pokretne stvari u službenoj zgradi „Plavi dvorac".

    U dopisu kojim je Sekretarijat obavijestio Upravu za imovinu o broju i vrsti umjetničkih djela koja se nalaze u zgradi Predsjedništva nijesu navedeni brojni komadi stilskog namještaja koji se nalaze u zgradi, a koji se, shodno čl. 3 Uredbe o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore, mogu smatrati predmetima umjetničke i kulturne vrijednosti. U popisnim listama ovaj namještaj je popisan kao kancelarijski namještaj.

    - **Generalni sekretarijat treba da obezbijedi da se popisom na propisanom obrascu (PL) evidentiraju sve nepokretne i pokretne stvari koje koristi, kao i da Komisija sačini izvještaj o popisu.**

    - **Generalni sekretarijat je dužan da vodi evidenciju nepokretnih stvari koje koristi.**

    - **Generalni sekretarijat treba da, za predmete (namještaj i druge pokretne stvari starije od 75 godina) koji se mogu smatrati predmetima umjetničke i kulturne vrijednosti, pribavi od organa uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara mišljenje o vrijednosti i uslovima i načinu njihovog čuvanja, održavanja i korišćenja.**

11. Sekretarijat je sve javne nabavke u 2016. godini sproveo primjenom postupka neposrednog sporazuma, što nije u skladu sa članom 30 Zakona o javnim nabavkama je predviđeno da ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma ne može da prelazi 10% izvršenog budžeta za javne nabavke u predhodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi do 200,000.00 €.

    Subjekat revizije nije pribavio saglasnost Ministarstva finansija na Plan javnih nabavki, što nije u skladu sa stavom 4 člana 38 Zakona o javnim nabavkama.

    Sekretarijat je nabavke (ukupne vrijednosti 150.070,34 €) usluga fiksne i mobilne telefonije, avio karata, goriva, usluga smještaja, dnevne i nedjeljne štampe, usluga keteringa i zakupa parking prostora sproveo primjenom neposrednog sporazuma iako je vrijednost nabavki iznosila preko 5.000,00 €, što nije u skladu sa članom 21 Zakona o javnim nabavkama kojim je propisano da se postupak neposrednog sporazuma sprovodi za javnu nabavku čija procijenjena vrijednost iznosi do 5.000,00 € i članom 44 kojim je propisano da naručilac ne smije tokom fiskalne ili finansijske godine da podijeli predmet javne nabavke koja predstavlja jedinstvenu cjelinu, sa namjerom izbjegavanja primjene ovog zakona i propisanog postupka javne nabavke.

    - **Generalni sekretarijat je dužan da pribavi saglasnost Ministarstva finansija na Plan javnih nabavki.**

    - **Generalni sekretarijat je dužan da prilikom sprovođenja nabavki određuje postupak javne nabavke koji će primijeniti u skladu sa članom 21 i članom 44 Zakona o javnim nabavkama.**

- **Generalni sekretarijat je dužan da obezbijedi da vrijednost javnih nabavki realizovanih primjenom neposrednog sporazuma bude u okviru ograničenja propisanih članom 30 Zakona o javnim nabavkama.**

12. Generalni sekretarijat u 2016. godini nije odredio FMC menadžera odnosno lice koje je zaduženo za za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola, što nije u skladu sa članom 14 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Sekretarijat ne obezbjeđuje adekvatne računovodstvene evidencije imovine, u skladu sa propisima.

    U Sekretarijatu nije obezbijeđeno razdvajanje dužnosti kontrole i evidentiranja poslovnih transakcija jer sve knjigovodstvene poslove obavlja isto lice.

    Sekretarijat nije donio interna pravila i procedure koje se odnose na planiranje i pripremu budžeta, evidencije prisutnosti na poslu i obračunu i isplati zarada zaposlenih i korišćenju sredstava za reprezentaciju.

    Potrošnja budžetskih sredstava koja nije u skladu sa godišnjim Zakonom o budžetu u iznosu od 32.715,11 € ili 4,55% od ukupnog izvršenja budžeta u 2016. godini ukazuje da nije obezbijeđena efikasna primjena Uputstva o radu državnog trezora (posebno tačke 25 i 26 koje se odnose na ovjeravanje i odobravanje plaćanja od strane potrošačkih organizacija).

    - **Rukovodioc Generalnog sekretarijata treba da, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, preduzme aktivnosti na utvrđivanju i implementiranju sistema finansijskih i drugih kontrola, koji obuhvata i organizacionu strukturu, metode i postupke rada i unutrašnju reviziju, sa ciljem uspješnog upravljanja i ostvarivanja zadataka subjekta na transparentan, pravilan, ekonomičan, efikasan i efektivan način.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekt revizije, u roku od 30 dana, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
”ENERGETSKA EFIKASNOST U INSTITUCIJAMA JAVNOG SEKTORA”

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Ministarstvo ekonomije, Ministarstvo pravde, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo prosvjete, Uprava za imovinu, Glavni grad – Podgorica, Opština Nikšić, Opština Budva, Opština Herceg Novi, Opština Bar i Opština Pljevlja
Predmet revizije:	Radnje i aktivnosti kojima se postiže poboljšanje EE, a koje se mogu provjeriti, izmjeriti ili procijeniti
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. OSNOV ZA REVIZIJU

Pravni osnov za vršenje revizije "Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora" sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG" br. 01/07); Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG" br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22.12.2015. godine (br. 4011-06-1998);
- Odluci o vršenju revizije od 01.03.2016. godine (broj 40116-023-335) u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata - rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola Kovačević (član Senata - član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

Izvještaj o reviziji uspjeha „Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora" je rezultat **projekta paralelne revizije Državnog ureda za reviziju Republike Hrvatske i Državne revizorske institucije.**

Revizija je vršena u skladu sa INTOSAI standardima i u postupku revizije dvije vrhovne revizorske institucije (VRI) su održale niz bilateralnih sastanka, u svim fazama revizije kako bi doprinijeli boljem razumijevanju oblasti energetske efikasnosti u nacionalnim okvirima, razmijenili iskustva i informacije do kojih su došli u postupku revizije i unaprijedili nacionalne metodologije za vršenje revizije uspjeha.

U skladu sa navedenim standardima revizije su vršili nacionalni revizorski timovi i obje VRI su izradile sopstvene izvještaje, u skladu sa nacionalnim ovlašćenjima.

Energetska efikasnost je jedan od prioriteta nove energetske politike i dobija na značaju u ambijentu koji karakterišu velika uvozna zavisnost i/ili visoke cijene energije i/ili evidentna zabrinutost u pogledu sigurnosti snabdijevanja energijom i klimatskih promjena. Energetska efikasnost je od velikog značaja za Crnu Goru gdje je potražnja za energijom prilično neujednačena.[1]

Službeni objekti (zgrade) u državnoj svojini koji koriste državni organi, u skladu sa važećim Zakonom,[2] moraju ispunjavati minimalne zahtjeve energetske efikasnosti.

Značaj sprovođenja mjera EE od strane državnih organa imajući u vidu da je Crna Gora, prema izvještaju UNECE-a[3] iz 2015. godine, zemlja koja ima najveće učešće poslovnih prostora koji se koristi za potrebe državnih organa u ukupnoj površini poslovnih prostora koji se koristi u komercijalne svrhe, u odnosu na zemlje Južne i Istočne Evrope.

[1] U 2008 godini, potrošnja dva energetski intenzivna industrijska preduzeća, Kombinata aluminijuma Podgorica (KAP) i Željezare Nikšić predstavljala je oko 45% ukupne finalne potrošnje energije i 50% finalne potrošnji električne energije u Crnoj Gori. Ovo značajno utiče na indikatore energetskog intenziteta zemlje koji su na nivou 6 do 8 puta većem od prosjeka u EU. Visok energetski intenzitet se pripisuje i niskom stepenu EE u svim privrednim sektorima – Strategija razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine, Ministarstvo ekonomije, jun 2012. godine; strana 112.

[2] Član 8 Zakona o efikasnom korišćenju energije („Službeni list Crne Gore" br. 057/14 i 003/15).

[3] UNECE (*United Nation Economic Commision for Europe*) je osnovan 1947. godine od strane ECOCOS-a. Cilj UNECE-a je da promoviše pan-Evropske ekonomske integracije. UNECE čini 56 zemalja država članica Evrope, Sjeverne Amerike i Azije. Preko 70 međunarodnih profesionalnih i drugih nevladinih organizacija učestvuje u UNECE aktivnostima.

Ministarstvo ekonomije, kao ključni nosilac aktivnosti koje se odnose na realizaciju mjera energetske efikasnosti fokus sprovođenja nacionalne politike energetske efikasnosti u Crnoj Gori stavilo je na javni sektor. Međutim, godinama su prisutne relativno velike i aktuelne barijere koje usporavaju/sprečavaju primjenu mjera energetske efikasnosti u javnom sektoru, prije svega zbog:

- neadekvatnog odnosa prema potrošnji energije i izdacima za energiju;
- nedostatka motivacije zaposlenih za ostvarivanje ušteda energije;
- nemogućnosti opredjeljivanja budžetskih sredstava u projekte energetske efikasnosti bez složenih procedura;
- ne postoji sistem upravljanja energijom;
- ne postoji sistemski pregled stanja zgrada, kao ni saznanja o ukupnoj potrošnji energije zgrada u nadležnosti države i dr.[4]

Osim toga, potrebno je završiti usklađivanje zakonske regulative iz oblasti energetske efikasnosti sa *acquis*-em i istu u praksi sprovoditi.[5]

2. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je da se utvrdi da li je stvoren odgovarajući ambijent koji organima – subjektima javnog sektora omogućava realizaciju mjera energetske efikasnosti i da li se aktivnosti utvrđene strateškim i godišnjim planovima realizuju planiranom dinamikom.

Cilj revizije je takođe bio da utvrdi da li organi – subjekti javnog sektora preduzimaju odgovarajaće aktivnosti kako bi službeni objekti (zgrade) zadovoljile određene zahtjeve energetske efikasnosti.
Kako bi se ostvario cilj revizije u postupku vršenja revizije bilo je potrebno odgovoriti na glavno revizorsko pitanje:

Da li subjekti javnog sektora preduzimaju odgovarajuće aktivnosti kako bi službeni objekti u državnoj svojini ispunjavali zahtjeve energetske efikasnosti?

Iz glavnog revizorskog pitanja proizilaze revizorska **potpitanja:**

1. Da li je Ministarstvo ekonomije preduzima odgovarajuće aktivnosti na stvaranju uslova i realizaciji planiranih mjera energetske efikasnosti u javnom sektoru?
2. Da li drugi subjekti javnog sektora obuhvaćeni revizijom preduzimaju odgovarajuće aktivnosti kako bi ispunili minimalne zahtjeve energetske efikasnosti u službenim objektima.

3. OBIM I OGRANIČENJA

Mjere energetske efikasnosti podrazumijevaju radnje i mjere koje imaju uticaj na ostvarivanje ušteda ili racionalno korišćenje raspoložive energije i aktivnosti koje imaju uticaj na promociju značaja sprovođenja mjera EE. Prema važećem Zakonu[6] kojim se uređuje način efikasnog korišćenja energije mjere energetske efikasnosti obuhvataju:

- radnje i aktivnosti kojima se podstiže poboljšanje EE, a koje se mogu provjeriti, izmjeriti ili procijeniti;
- proizvodnju električne energije, odnosno toplotne energije korišćenjem obnovljivih izvora energije, pod uslovom da se proizvedena električna, odnosno toplotna energija koristi za sopstvene potrebe;

[4] Akcioni plan energetske efikasnosti Crne Gore za period 2013-2015 (novembar 2013. godine, strana 70) i Akcioni plan energetske efikasnosti Crne Gore za period 2016-2018 (jun 2016. godine, strana 66).
[5] Montenegro 2016 Report, EUROPEAN COMMISSION, strana 44.
[6] Član 3 Zakona o efikasnom korišćenju energije („Službeni list CG“, br.057/14 i 003/15).

- edukativne i informativne aktivnosti u cilju jačanja svijesti pravnih i fizičkih lica o značaju, efektima i mogućnostima za unapređenje energetske efikasnosti:

Postupak revizije bio je usmjeren na radnje i aktivnosti kojima se postiže poboljšanje EE, a koje se mogu provjeriti, izmjeriti ili procijeniti. Postupkom revizije nijesu bile obuhvaćene mjere energetske efikasnosti koje se odnose na proizvodnju električne energije, odnosno toplotne energije korišćenjem obnovljivih izvora energije i edukativne i informativne aktivnosti u cilju jačanja svijesti pravnih i fizičkih lica o značaju, efektima i mogućnostima za unapređenje energetske efikasnosti.

4. SUBJEKTI REVIZIJE

Postupkom revizije su bila obuhvaćena četiri ministarstva, jedna uprava i šest lokalnih samouprava, i to:

- **Ministarstvo ekonomije** u dijelu praćenja relizacije strategije i mjera i aktivnosti iz akcionih planova, uspostavljanja centralnog informacionog sistema, izrade godišnjeg operativnog plana, nadzora nad realizacijom mjera iz godišnjeg operativnog plana, izvještavanja Vladi o realizovanim aktivnostima i uspostavljanja odgovarajućeg pravnog i regulatornog okvira za realizaciju mjera EE.
- **Ministarstvo pravde, Ministarstvo odbrane, Ministarstvo prosvjete, Uprava za imovinu, Glavni grad – Podgorica, Opština Nikšić, Opština Budva, Opština Herceg Novi, Opština Bar i Opština Pljevlja** u dijelu planiranja i sprovođenja mjera energetske efikasnosti u objektima ili djelovima objekata koje koriste.

Revizijom je bio obuhvaćen period januar 2015. do decembar 2016. godine.

5. IZVORI INFORMACIJA I METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA

Primaran izvor informacija, u postupku revizije, predstavljala su strateška dokumenta koja, između ostalog, obuhvataju planirane mjere i aktivnosti koje se odnose na unapređenje energetske efikasnosti (Strategija razvoja energetike Crne Gore do kraja 2030. godine, trogodišnji akcioni planovi, godišnji operativni planovi poboljšanja energetske efikasnosti). Zatim, dokumentacija kojom je raspolagalo Ministarstvo ekonomije, i to: podaci iz centralnog informacionog sistema, planovi poboljšanja energetske efikasnosti koje organi javne uprave i lokalne samouprave dostavljaju Ministarstvu, plan rekontrukcije službenih zgrada, izvještaji o sprovođenju plana energetske efikasnosti koje Ministarstvu dostavljaju organi javne uprave i jedinice lokalne samouprave, izvještaji o sprovođenju godišnjeg operativnog plana, dokumentacija koja se odnosi na realizaciju projekata za poboljšanje EE itd.

Od Ministarstva pravde, Ministarstva odbrane, Ministarstva prosvjete, Uprave za imovinu, Glavnog grada – Podgorica, Opštine Nikšić, Opštine Budva, Opštine Herceg Novi, Opštine Bar i Opštine Pljevlja potraživana je dokumentacija koja se odnosi na planiranje i sprovođenje mjera energetske efikasnosti, uspostavljanje sistema energetskog menadžmenta, uspostavljanje informacionog sistema potrošnje energije i izvještavanje Ministarstvu ekonomije.

Dodatan izvor informacija, u postupku revizije, predstavljale su obavezujuće direktive EU (2012/27/EU, 2010/30/EU, 2010/31/EU, 2006/32/EC), istraživanja (UNECE, Energy Community, United Nation, EUROSTAT, MONSTAT, CCEE) studije i naučni radovi.

6. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kao kriterijum za ocjenu realizacije strateških dokumenata, u postupku revizije, korišćen odnos planiranih i realizovanih mjera u oblasti EE u javnom sektoru i dinamika njihove realizacije.

Odgovarajući sistem izvještavanja o realizovanih aktivnostima podrazumijevao je tačno i blagovremeno izvještavanje Vladi, kao i preduzimanje mjera na bazi dostavljenih izvještaja koje bi trebalo da unaprijede sistem EE.

Kriterijum za ocjenu sistema planiranja i realizacije mjera EE i uspostavljanje energetskog menadžmenta u organima državne uprave i lokalnim samoupravama bile su Smjernice za sprovođenje mjera energetske efikasnosti koje su sastavni dio Uputstva o mjerama energetske efikasnosti.[7]

7. ENERGETSKA EFIKASNOST U CRNOJ GORI

7.1 Sistem energetske efikasnosti

Zakon o ratifikaciji Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o formiranju Energetske zajednice[8] iz 2006. godine obavezuje na usaglašavanje domaćeg zakonodavstava sa EU direktivama u oblasti energetske efikasnosti, [9] i to sa:

- Direktivom 2012/27/EU o energetskoj efikasnosti;
- Direktivom 2010/30/EU o označavanju i standardizovanim informacijama po pitanju utroška energije i drugih resursa za proizvode koji direktno ili indirektno koriste energiju;
- Direktivom 2010/31/EU o energetskim karakteristikama zgrada;
- Direktivom 2006/32/EC o efikasnom krajnjem korišćenju energije i energetskim uslugama;
- Pratećim implementacionim direktivama za pojedine uređaje u domaćinstvu;

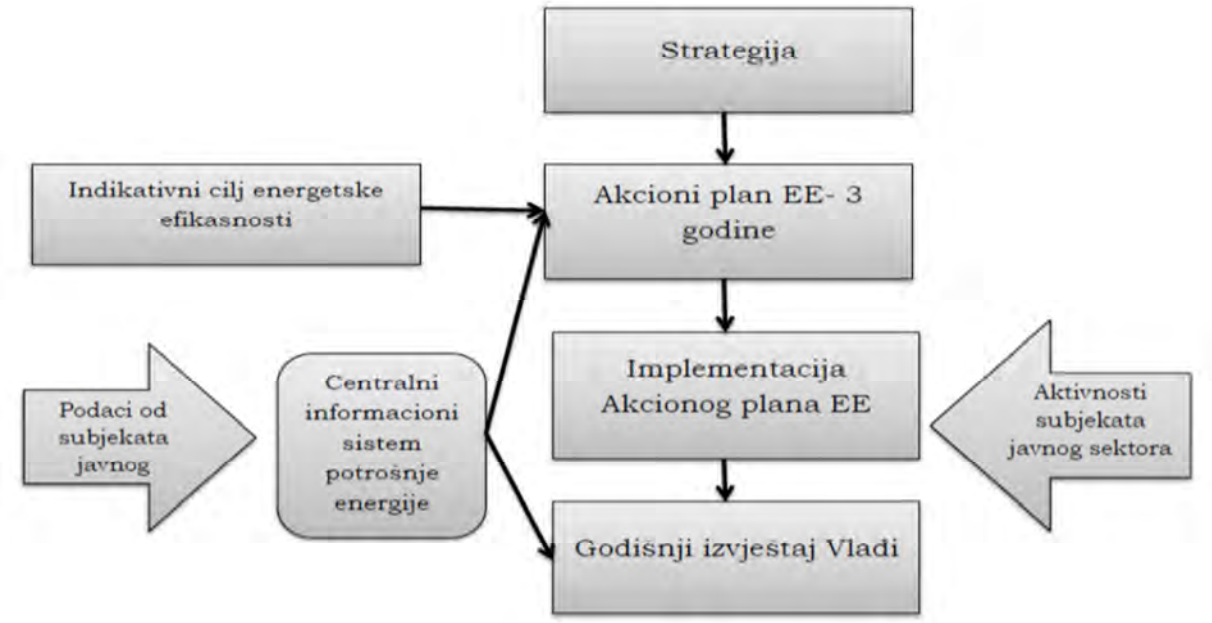
Prema obavezama koje proizilaze iz međunarodnih dokumenta utvrđen je indikativni cilj poboljšanja energetske efikasnosti od 9% finalne potrošnje primarne energije u Crnoj Gori, za period do kraja 2018. godine.[10]

Vlada Crne Gore je 2012. godine usvojila Strategiju razvoja energetike Crne Gore do 2030. godine koja se sprovodi kroz realizaciju trogodišnjih akcionih planova. Starategija i akcioni planovi, pred niza oblasti koje imaju uticaj na oblast energetskog sektora, posebno određuju mjere i aktivnosti koje se odnose na oblast EE.

Način efikasnog korišćenja energije, mjere za poboljšanje energetske efikasnosti i druga pitanja od značaja za energetsku efikasnost u finalnoj potrošnji utvrđeni su Zakonom o efikasnom korišćenju energije[11] i nizom podzakonskih akata.[12]

[7] "Službeni list Crne Gore", br. 073/15 od 23.12.2015.
[8] "Službeni list Republike Crne Gore", br. 066/06 od 03.11.2006.
[9] Naslov II, Poglavlje II Sporazuma između Evropske zajednice i Republike Crne Gore o formiranju Energetske zajednice.
[10] "Službeni list Crne Gore", br. 048/11 od 30.09.2011.
[11] "Službeni list Crne Gore", br. 057/14 od 26.12.2014, 003/15 od 21.01.2015.
[12] Pravni okvir za oblast EE dat je u Prilogu 2 Izvješataja.

Pregled 1: Prikaz energetske efikasnosti u Crnoj Gori[13]

7.2 Nadležnosti subjekata revizije u pogledu energetske efikasnosti

Ključna uloga u planiranju, sprovođenju i realizaciji mjera EE je u nadležnosti **Ministarstva ekonomije** koje, između ostalog:

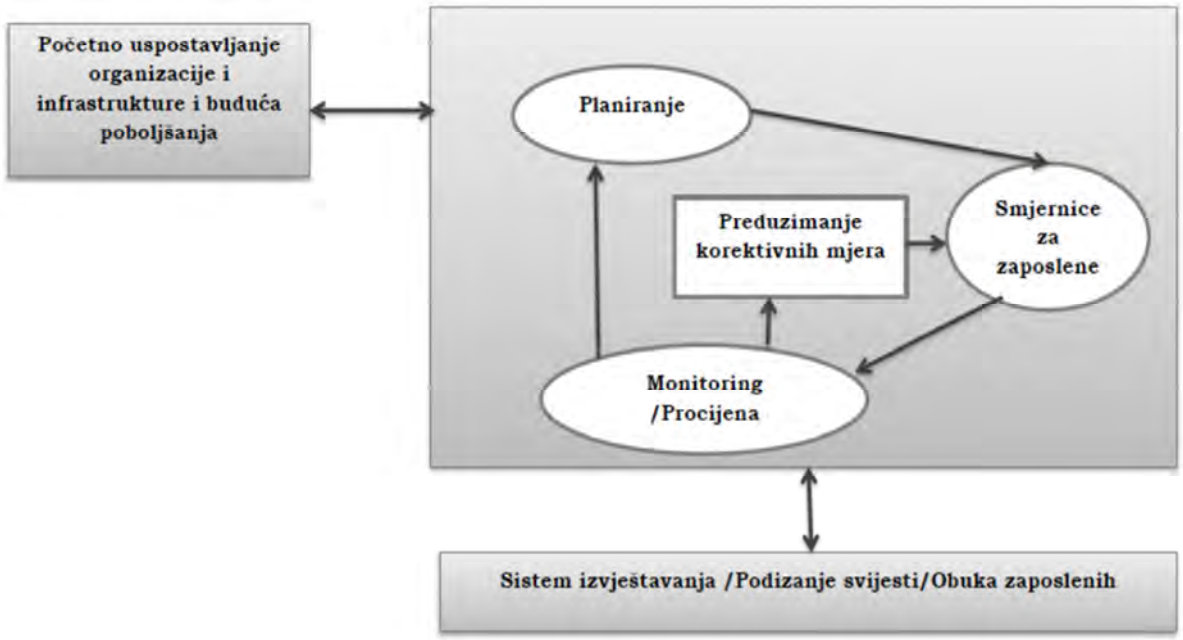
- izrađuje strategiju, programe, planova i projeke iz oblasti EE i prati njihovo ostvarivanje;
- izrađuje nacrte i predloge zakona i drugih propisa;
- izrađuje podzakonska akata;
- realizuje mjere i aktivnosti za povećanje EE na nivou države i koordinira i prati mjere koje se sprovode na lokalnom nivou;
- vodi nacionalni statistički i informacioni sistem;
- sarađuje sa državnim organima i organima lokalne samouprave i obezbjeđuje uključivanje zahtjeva EE i u druge sektorske politike;

Organi državne uprave (državni organi, organizacije, regulatorna tijela, ustanove i javna preduzeća) su, između ostalog, u obavezi da:

- pripremaju godišnje planove poboljšanja EE i dostavljaju ih Ministarstvu ekonomije. Na osnovu planova organa države uprave Ministarstvo priprema godišnji operativni plan poboljšanja EE i dostavlja ga Vladi na usvajanje;
- kontinuirano upravljaju energijom u objektima u kojima organi državne uprave obavljaju funkcije.
- uspostave informacioni sistem u cilju praćenja potrošnje energije u objektima u kojima državni organi obavljaju finkcije;
- ponose Ministarstvu izvještaj o realizaciji aktivnosti za koje je bio zadužen godišnjim operativnim planom poboljšanja EE i godišnjoj potrošnji energije.

[13] Uputstvo o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje ("Službeni list Crne Gore", br. 073/15 od 23.12.2015).

Pregled 2: Glavne funkcije upravljanja energijom koje su utvrđene za organe državne uprave, jedinice loklalne samouprave u javne službe čiji je osnivač država i lokalna samouprava[14]

Jedinice lokalne samouprave u odnosu na organe državne uprave dodatno imaju obavezu da usvoje trogodišnji program EE koji se prethodno dostavlja Ministarstvu, radi davanja mišljenja o usklađenosti sa akcionim planom.

Posebnu značajnu kategoriju potrošača u javnom sektoru predstavljaju **veliki potrošači** ili privredna društva čija je pretežna djelatnost u proizvodnom sektoru, sektoru trgovine i usluga i čija ukupna godišnja potrošnja primarne energije prelazi 10.000 MWh. Veliki potrošači je takođe, obavezan da utvrdi godišnji plan poboljšanja energetske efikasnosti i o njegovoj realizaciji izvještava Ministarstvo.

8. UZORAK REVIZIJE

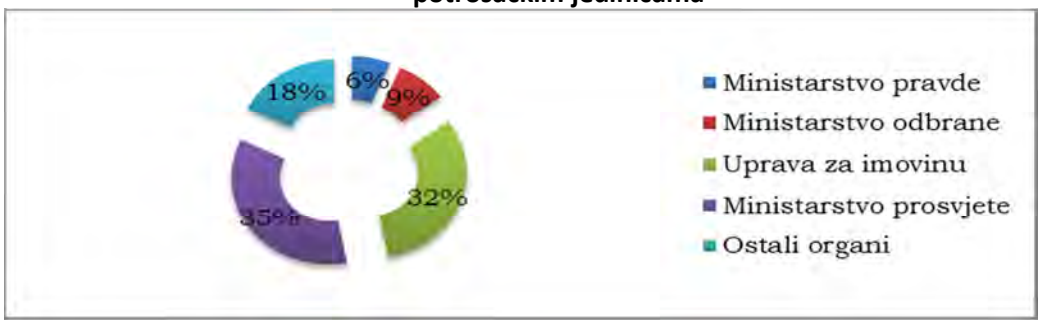
U cilju ocjene energetske efikasnosti državnih organa revizijom su bili obuhvaćeni: **Ministarstvo pravde, Ministarstvo odbrane, Uprava za imovinu i Ministarstvo prosvjete**.

Obavezu upravljanja energijom u objektima ili djelovima objekata koje koriste imaju organi državne uprave, jedinice lokalne samouprave i javne službe čiji je osnivač država, odnosno lokalna samouprava, a za koje se naknada troškova za energiju plaća iz budžeta Crne Gore, odnosno iz budžeta lokalne samouprave.[15]

Na kraju 2015. godine tri ministartstva i jedna uprava, koji su obuhvaćeni uzorkom revizije, su ostvarila **82% ukupnih izdataka** za energiju u budžetu Crne Gore[16] (Ministarstvo pravde, Ministarstvo odbrane, Upravu za imovinu[17] i Ministarstvo prosvjete).

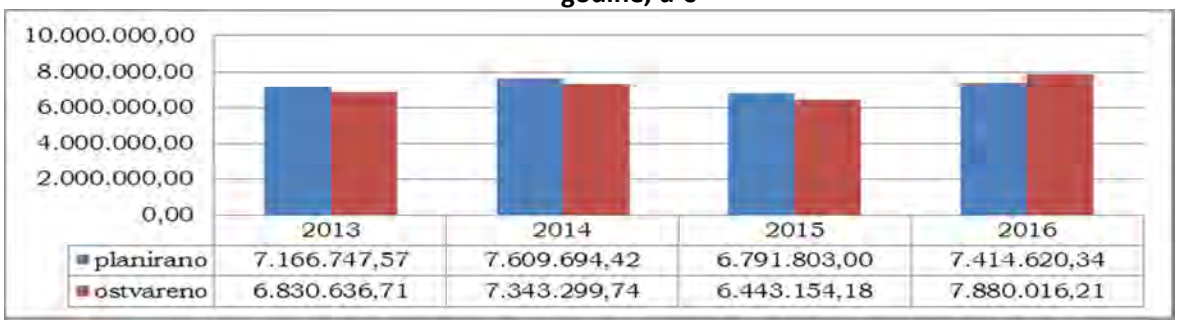
[14] Uputstvo o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje ("Službeni list Crne Gore", br. 073/15 od 23.12.2015) i član 19 Zakona o efikasnom korišćenju energije ("Službeni list Crne Gore", br. 057/14 od 26.12.2014, 003/15 od 21.01.2015).
[15] Član 19 Zakona o efikasnom korišćenju energije ("Službeni list Crne Gore", br. 057/14 od 26.12.2014, 003/15 od 21.01.2015).
[16] Zakon o Završnom računu Budžeta Crne Gore za 2015. godinu.
[17] Ministarstvo finansija je 2015. godine ostvarilo ukupno 2.055.213,79 €. Od toga se 0,01% (229,58€) odnosilo na program Komisije i 99,99% (2.054.984,21€) na izdatke za energiju Uprave za imovinu, koja se vodila kao program u okviru Ministarstva finansija. U momentu vršenja revizije, u skladu sa Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave ("Službeni list Crne Gore", br. 005/12 ... 019/17) Uprava za imovinu je bila samostalni organ uprave.

Grafik 1: Struktura izdataka za energiju iz budžeta Crne Gore, na kraju 2015. godine, po potrošačkim jedinicama

Planirani izdaci za energiju u budžetu Crne Gore u posljednje četiri godine kreću se u iznosu od oko 7 miliona € i u 2016. godini predstavljali su 0,34% ukupno planiranih izdataka.

Grafik 2: Planirani i ostvareni izdaci za energiju u budžetu Crne Gore, u periodu 2013-2016. godine, u €[18]

	2013	2014	2015	2016
planirano	7.166.747,57	7.609.694,42	6.791.803,00	7.414.620,34
ostvareno	6.830.636,71	7.343.299,74	6.443.154,18	7.880.016,21

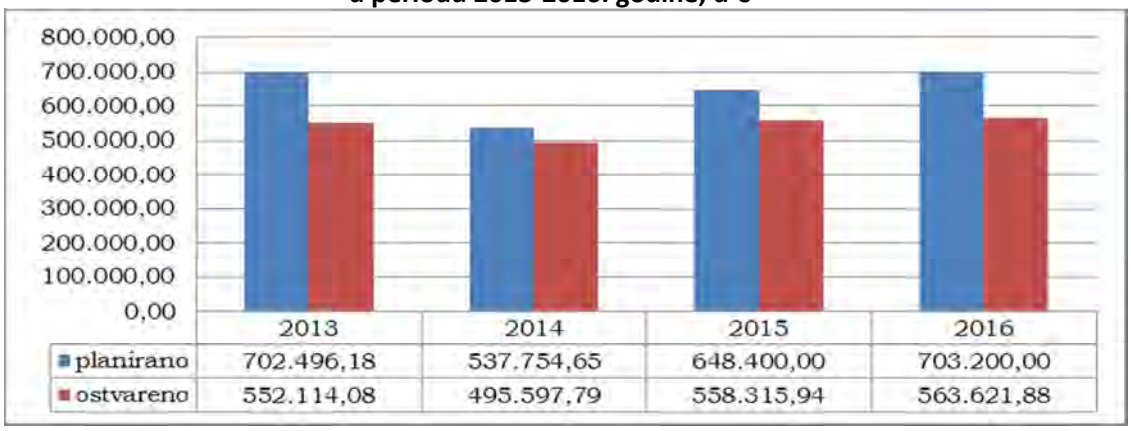
Grafik 3: Planirani i ostvareni izdaci za energiju u budžetu Crne Gore Ministarstva prosvjete, u periodu 2013-2016. godine, u €[19]

	2013	2014	2015	2016
planirano	2.413.980,00	2.914.055,00	2.372.426,00	2.432.426,00
ostvareno	2.409.867,28	2.849.939,82	2.266.325,78	2.679.020,15

[18] Za period 2013-2015. godine korišćeni su prdaci iz završnog računa Budžeta Crne Gore. Za 2016. godinu korišćeni su knjigovodstveni podaci iz preliminarne baze podataka koja je preuzeta od Ministarstva finansija.
[19] Za period 2013-2015. godine korišćeni su prdaci iz završnog računa Budžeta Crne Gore. Za 2016. godinu korišćeni su knjigovodstveni podaci iz preliminarne baze podataka koja je preuzeta od Ministarstva finansija.

Grafik 4: Planirani i ostvareni izdaci za energiju u budžetu Crne Gore Ministarstva odbrane, u periodu 2013-2016. godine, u €[20]

	2013	2014	2015	2016
planirano	702.496,18	537.754,65	648.400,00	703.200,00
ostvareno	552.114,08	495.597,79	558.315,94	563.621,88

Kao subjekt revizije na lokalnom nivou uzorkom je obuhvaćeno šest jedinica lokalne samouprave i to prema dva kriterijuma:

- prema vrijednosti potrošnje električne energije za javnu rasvjetu[21]
- prema regionalnom principu.

Uzorkom revizije je bila obuhvaćena i kategorija velikih potrošača u javnom sektoru.

II ZAKLJUČCI

Državna revizorska institucija (DRI), nakon sprovedenog postupka revizije, utvrdila je da:

Realizacijom projekata energetske efikasnosi, koji su se do momenta vršenja revizije u najvećoj mjeri odnosili na rekonstrukciju objekata zdravstva i prosvjete, izvršeno je **poboljšanje energetskih karakteristika** 42 objekta i planirana je rekonstrukcija do 53 objekta javnog sektora. Rekonstrukcija navedenih objekata finansirana je na osnovu ugovora sa kreditorima u ukupnom iznosu do **46.593.135,76 €.**

1) Do okončanja predmetne revizije nijesu bile uspostavljene institucionalne pretpostavke kako bi se moglao **kvantifikovati procenat uštede prosječne finalne potrošnje energije[22] u državi** (bez Kombinata aluminijuma Podgorica). Usljed toga, Ministarstvo ekonomije nije u mogućnosti da utvrdi da li je ostvaren prelazni indikativni cilj od 2% do kraja 2012. godine, koji je određen Strategijom razvoja energetike i prvim akcionim planom, kao ni 3% prosječnog iznosa finalne potrošnje energije koji je utvrđen Akcionim planom za period 2013-2015. godine.

2) Obaveza Ministarstva ekonomije koja se odnosi na uspostavljanje i vođenje informacionog sistema potrošnje energije u Crnoj Gori i prikupljanje podataka o potrošnji svih oblika

[20] Za period 2013-2015. godine korišćeni su prdaci iz završnog računa Budžeta Crne Gore. Za 2016. godinu korišćeni su knjigovodstveni podaci iz preliminarne baze podataka koja je preuzeta od Ministarstva finansija.

[21] Prema istraživanju MONSTATA vrijednost potroašnje električne energije za javnu rasvjetu u opštinama u 2014. godini iznosila je 4,2 miliona €. Najveća vrijednost ostvarena je u Podgorici 1,2 miliona €. Zatim slijede Nikšić (458.599€), Budva(378.132€), Herceg Novi(359.160€), Bar (329.194€), Ulcinj (265.018€), Kotor (248.533€), Cetinje (146.073€), Tivat (139.720 €). Bijelo Polje (122.958€), Pljevlja (98.079€), Berane (84.309€), Rožaje (76.116€), Danilovgrad (72.686€), Kolašin (53.543€), Plav (51.462€) , Mojkovac (44.520€), Žabljak (14.608€), Andrijevica (8.304€), Plužine (6.202€) i Šavnik (3.955€)- Potrošnja energenatau sektoru usluga u Crnoj Gori; MONSTAT, decembar 2015. godine, str.85.

[22] Ministarstvo ekonomije je u 3. Akcionom planu energetske efikasnosti za period 2016-2018. godina sagledalo nivo ispunjenja prelaznih indikativnih ciljeva u 2012. i 2015. godini uštede na bazi sprovedenih mjera (metod „odozdo prema gore“), ali zbog razlika koje su se pojavile u energetskim bilansima u 2014. i 2015. godini nije bilo u mogućnosti da sprovede proračun ukupnih ušteda primjenom metoda „odozgo prema dolje“ u skladu sa Pravilnikom o metodologiji za utvrđivanje ušteda energije ("Sl. list Crne Gore", br. 22/16 od 31. marta 2016. godine).

energije utvrđena je 2010. godine. Do okončanja revizije **nije uspostavljena funkcionalna baza podataka** koja bi sadržala podatke o potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti na nivou javnog sektora.

3) Predmetnom revizijom je utvrđeno da Ministarstvo ekonomije nije imalo tačnu informaciju koliko subjekata javnog sektora je upostavilo informacioni sistem i **nije imalo izvještaje o godišnjoj potrošnji i sprovedenim mjerama** EE kod subjekata javnog sektora.

4) U postupku revizije, na osnovu dostavljene dokumentacije od strane ministarstava i Uprave za imovinu utvrđeno je da nijedan od subjekata revizije u potpunosti ne ispunjava osnovne zahtjeve energetske efikasnosti utvrđene **Uputstvom o mjerama energetske efikasnosti** i smjernicama za njihovo sprovođenje.

5) Predmetnom revizijom utvrđeno da pet od šest **jedinica lokalne samouprave**, do okončanja predmetne revizije, nije ispunjavalo niti jedan od zahtjeva iz oblasti planiranja i sprovođenja mjera EE koji su utvrđeni Uputstvom o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje.

Jedinice lokalne samouprave do okončanja predmetne revizije nijesu:

- imenovale energetskog menadžera,
- imale uspostavljen informacioni sistem i
- izvještavale Ministarstvo ekonomije o godišnjoj potrošnji energije.

6) Ministarstvo ekonomije, do okončanja predmetne revizije nije raspolagalo podacima koliko **jedinica loklane samouprave** je imalo uspostavljen informacioni sistem.

7) Predmetnom revizijom je utvrđeno da bez obzira što je kategorija velikih potrošača i njihove obaveze utvrđena 2010. godine[23] Ministarstvo ekonomije, do momenta vršenja revizije, **nije imalo registar velikih potrošača** i nije raspolagalo dokumentacijom koja se odnosi na izvršenje obaveza velikih potrošača.

8) Ministarstvo ekonomije u akcionim planovima i izvještajima o sprovođenju mjera iz akcionih planova energetske efikasnosti identifikovalo je barijere koje usporavaju/sprečavaju primjenu mjera energetske efikasnosti, ali prilikom dostavljanja navedenih dokumenta na usvajanje Vladi nije dostavljalo **prijedloge konkretnih zaključaka**, čijom realizacijom bi se otklonili identifikovani nedostaci.

9) Predmetnom revizijom je utvrđeno da Ministarstvo ekonomije nije imalo dovoljno **efikasnu komunikaciju** sa subjektima javnog sektora na obezbjeđivanju dokumentacije koja bi omogućila odgovarajuću statističku osnovu za praćenje potrošnje energije i sprovođenja mjera energetske efikasnosti u javnom sektoru.

10) Do okončanja predmetne revizije, u nadležnosti Uprave za inspekcijske poslove - Tržišne inspekcije bio je određen nadzor oznaka energetske efikasnosti uređaja za domaćinstvo, dok za ostale obaveze koje su utvrđene u oblasti energetske efikasnosti **nije bio utvrđen sistem inspekcijskog nadzora**.

[23] Član 20 Zakona o energetskoj efikasnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 029/10 od 20.05.2010, 040/11 od 08.08.2011).

III MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, a po obezbjeđenom izjašnjenju subjekata revizije, u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i čl. 45 Poslovnika DRI, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 26.06.2017. godine godine usvojio je:

KONAČAN IZVJEŠTAJ
o reviziji uspjeha
Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora[24]

Državna revizorska institucija (DRI), nakon sprovedenog postupka revizije, utvrdila je da **subjekti revizije nijesu dovoljno efikasno** preduzeli mjere iz svoje nadležnosti na uspostavljanju energetske efikasnosti u javnom sektoru i **nijesu u dovoljnoj mjeri obezbjedili** ispunjavanje propisanih obaveza utvrđenih zakonom, drugim aktima i strateškim dokumentima.

Ministarstvo ekonomije nije bilo u dovoljnoj mjeri efikasno u uspostavljanju sistema energetske efikasnosti u javnom sektoru u dijelu uspostavljanja energetskog menadžmenta i centralnog informacionog sistema, usljed čega nije moguće izvršiti mjerenje ušteta potrošnje energije na nivou javnog sektora, lokalne samouprave i velikih potrošača.

Ministarstvo pravde, **Ministarstvo odbrane**, **Ministarstvo prosvjete**, **Uprava za imovinu** kao i **opštine Podgorica**, **Nikšić**, **Budva**, **Herceg Novi**, **Bar** i **Pljevlja** nijesu bili dovoljno efikasni u ispunjavanju osnovnih zahtjeva energetske efikasnosti, koje su određene Uputstvom o mjerama energetske efikasnosti i smjernicama za njihovo sprovođenje.

U cilju poboljšanja sistema energetske efikasnosti u javnom sektoru DRI izdaje sljedeće:

PREPORUKE

Ministarstvo ekonomije treba da:

1. Kontinuirano pruža pomoć i efikasnije koordinira uspostavljanje funkcionalnog energetskog menadžmenta kod subjekata u javnom sektoru.

2. U cilju ekonomičnijeg upravljanja resursima u javnom sektoru Ministarstvo ekonomije treba da preispita mogućnost uvođenja centralizovanog sistema upravljanja energijom za određeni broj organa državne uprave sa manjim brojem centara troškova energije.

3. Uspostavi objedinjenu, pouzdanu i funkcionalnu bazu podataka i prati potrošnju energije u javnom sektoru. Navedena baza podataka treba da bude osnov za donošenje odluka o aktivnostima koje treba sprovoditi u oblasti energetske efikasnosti na način koji omogućava mjerenje ostvarenih ušteda energije.

4. Intenzivira komunikaciju sa svim subjektima javnog sektora i velikim privrednim društvima koji su u obavezi da sprovode mjere energetske efikasnosti, naročito u dijelu izvršavanja planiranih obaveza i izvještavnja o potrošnji energije.

[24] Izvještaj o reviziji uspjeha „Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora“ rezultat je **paralelne revizije Državnog ureda za reviziju Republike Hrvatske i Državne revizorske institucije Crne Gore.**

5. Prilikom izrade akcionih planova i izvještaja o sprovođenju mjera iz akcionih planova Vladi dostavlja predlog konkretnih preporuka preporuka za unapređenje sistema energetske efikasnosti i prati realizaciju usvojenih zaključaka.

6. Obezbijedi realizaciju obaveza subjekata javnog sektora u oblasti energetske efikasnosti kroz normativno uređenje i preciziranje nadležnosti za uspostavljanje inspekcijskog nadzora u saradnji sa Upravom za inspekcijske poslove u oblasti energetske efikasnosti.

Ministarstvo pravde treba da:

1. Uspostavi i vodi informacioni sistem energetske efikasnosti za objekte ili djelove objekata koje koristi i za koje se naknada troškova plaća iz budžeta Crne Gore.

2. Podatke o godišnjoj potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti dostavi u Centralni informacioni sistem Ministarstva ekonomije.

3. Priprema godišnje planove poboljšanja energetske efikasnosti i iste dostavlja Ministarstvu ekonomije.

Ministarstvo odbrane treba da:

1. Uspostavi i vodi informacioni sistem energetske efikasnosti za objekte ili djelove objekata koje koristi i za koje se naknada troškova plaća iz budžeta Crne Gore.

2. Podatke o godišnjoj potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti dostavi u Centralni informacioni sistem Ministarstva ekonomije.

Uprava za imovinu treba da:

1. Imenuje lice koje koje će obavljati poslove energetskog menadžera i biti odgovorno za kontinuirano upravljanje energijom.

2. Uspostavi i vodi informacioni sistem energetske efikasnosti za objekte ili djelove objekata koje koristi i za koje se naknada troškova plaća iz budžeta Crne Gore

3. Podatke o godišnjoj potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti dostavi u Centralni informacioni sistem Ministarstva ekonomije.

Ministarstvo prosvjete treba da:

1. Uspostavi i vodi informacioni sistem energetske efikasnosti za objekte ili djelove objekata koje koristi i za koje se naknada troškova plaća iz budžeta Crne Gore

2. Podatke o godišnjoj potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti dostavi u Centralni informacioni sistem Ministarstva ekonomije.

Opština Podgorica, Opština Nikšić, Opština Budva, Opština Herceg Novi, Opština Bar, Opština Pljevlja i druge jedinice lokalne samouprave treba da:

1. Donose trogodišnje programe poboljšanja energetske efikasnosti i iste dostavljaju Ministarstvu ekonomije radi davanja mišljenja o usklađenosti sa akcionim planom.

2. Prema usvojenom trogodišnjem programu donose godišnje planove poboljšanja energetske efikasnosti i izvještavaju Ministarstvo ekonomije o realizaciji istih.

3. Imenuju lice koje koje će obavljati poslove energetskog menadžera i biti odgovorno za kontinuirano upravljanje energijom.

4. Uspostave i vode informacioni sistem energetske efikasnosti za objekte ili djelove objekata koje koristi i za koje se naknada troškova plaća iz budžeta jedinice loklane samupuprave

5. Podatke o godišnjoj potrošnji energije i sprovedenim mjerama energetske efikasnosti dostavi u Centralni informacioni sistem Ministarstva ekonomije.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekti revizije, do 31.07.2017. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da **subjekti revizije**, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji **izvijeste DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA SEKRETARIJATA ZA ZAKONODAVSTVO ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Sekretarijat za zakonodavstvo
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	130 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Sekretarijata za zakonodavstvo (u daljem tekstu: (Sekretarijat ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.20165. godine, (INTERNO BROJ 06-3/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Zoran Jelić (član Kolegijuma) broj 40113/17-024-619 od 04.04.2017. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Subjekat revizije je organ državne uprave – Sekretarijat za zakonodavstvo. Sjedište subjekta je u Podgorici, ulica Vuka Karadžića br. 3.
Rukovodilac Sekretarijata je Dušanka Jauković, sekretarka.
Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave utvrđene su nadležnosti Sekretarijata.

2.1. Djelatnost Sekretarijata za zakonodavstvo

Shodno čl. 34 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 05/12,..., 06/15) Sekretarijat vrši poslove koji se odnose na:

- praćenje i unapređivanje pravnog sistema Crne Gore; staranje o usklađenosti zakona, drugih propisa i opštih akata u postupku pripreme sa Ustavom i pravnim sistemom; pružanje stručne pomoći i obezbjeđivanje stručno-metodološkog jedinstva u postupku pripreme zakona, drugih propisa i opštih akata u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa; izborni sistem; izradu određenih propisa i opštih akata koji nijesu u nadležnosti ministarstava i drugih organa uprave; davanje mišljenja o nacrtima i predlozima zakona i drugih propisa; davanje mišljenja prije potpisivanja, odnosno objavljivanja da je propis ili drugi opšti akt pripremljen za potpis u tekstu u kojem ga je Vlada donijela; staranje o objavljivanju uredbi, odluka i drugih akata Vlade, kao i podzakonskih i drugih akata koje donose ministarstva; pripremanje prečišćenih tekstova propisa Vlade; vršenje nadzora nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Javne ustanove Službeni list Crne Gore, kontrolu nad obavljanjem poslova ove ustanove, koji se odnose na objavljivanje propisa i drugih akata utvrđenih zakonom; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Sekretarijata za zakonodavstvo i vrši Vlada preko generalnog sekretara Vlade (čl. 51 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave).

Na osnovu čl. 52 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave Sekretarijat je donio Program rada za 2016. godinu (br. 01-1268 od 30. 12. 2015. godine).

Izvještaj o radu za 2016. godinu sačinjen je u skladu sa članom 52a Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću JU Službeni list CG

Poslovi Sekretarijata koji se odnose na vršenje nadzora nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Javne ustanove Službeni list Crne Gore podrazumijevaju kontinuirano praćenje rada JU Službeni list Crne Gore, koji se odnosi na objavljivanje zakona i drugih propisa, kako u štampanoj tako i u elektronskoj form, kao i na upravljanje pravno-informacionim sistemom koji obezbjeđuje transparentan pristup svim podacima koji se odnose na pravni sistem Crne Gore, kao i podacima koji se odnose na proces evropskih integracija.

Sekretarijat je u 2016. godini dostavio Vladi Godišnji izvještaj o radu i poslovanju JU Službeni list Crne Gore sa Izvještajem nezavisnog revizora o finansijskim iskazima za 2015. godinu, koji je Vlada usvojila na sjednici od 21. 04. 2016. godine.

Nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Javne ustanove Službeni list Crne Gore Sekretarijat vrši preko svog predstavnika u Upravnom odboru JU, na način što se neposredno uključuje i prati donošenje akata ove JU, kako bi se obezbijedila njihova usaglašenost sa Ustavom i zakonom.
Sekretarijat u skladu sa Zakonom o objavljivanju propisa i drugih akata i Uredbom o načinu i rokovima dostavljanja propisa i drugih akata na objavljivanje u „Službenom listu Crne Gore“, vrši kontrolu nad objavljivanjem propisa i drugih akata, na način što prati njihovo objavljivanje i u neposrednoj komunikaciji ukazuje Javnoj ustanovi Službeni list na otklanjanje uočenih propusta.

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Sekretarijata za zakonodavstvo (br. 01-107 od 28. 02. 2013. godine) sistematizovano je 28 službeničkih radnih mjesta.
Poslovi iz nadležnosti Sekretarijata, obavljaju se u okviru unutrašnjih organizacionih jedinica, i to:

1. Sektora za propise iz oblasti političkog sistema;
2. Sektora za propise iz oblasti društvenih djelatnosti,
3. Sektora za propise iz oblasti ekonomije i finansija;
4. Sektora za propise iz oblasti saobraćaja, turizma, ekologije i poljoprivrede
5. Službe za administrativne poslove.

U okviru sektora, kao poslovi iz osnovne djelatnosti Sekretarijata, obavljaju se normativno-pravni poslovi, i to:

- praćenje i unapređivanje pravnog sistema Crne Gore;
- staranje o usklađenosti zakona, drugih propisa i opštih akata u postupku pripreme sa Ustavom i pravnim sistemom;
- pružanje stručne pomoći i obezbjeđivanje stručno-metodološkog jedinstva u postupku pripreme zakona, drugih propisa i opštih akata u skladu sa Pravno-tehničkim pravilima za izradu propisa;
- izrada propisa iz oblasti izbornog sistema i određenih propisa i opštih akata koji nijesu u nadležnosti ministarstava i drugih organa uprave;
- davanje mišljenja o nacrtima i predlozima zakona i drugih propisa;
- davanje mišljenja prije potpisivanja, odnosno objavljivanja da je propis ili drugi opšti akt pripremljen za potpis u tekstu u kojem ga je Vlada donijela;
- pripremanje prečišćenih tekstova propisa Vlade.

U okviru sektora obavljaju se i poslovi objavljivanja propisa u „Službenom listu Crne Gore“, kao i nadzor nad zakonitošću i cjelishodnošću rada Javne ustanove Službeni list Crne Gore, koji se odnose na objavljivanje propisa i drugih akata utvrđenih zakonom.

U 2016. godini poslove iz nadležnosti Sekretarijata obavljala su 23 izvršioca i to: 19 službenika (uključujući sekretara i pomoćnike) i 4 službenika /ce na administrativnim poslovima. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji sistematizovana su radnih mjesta za 28 izvršilaca.
U postupku revizije, metodom slučajnog uzorka, izvršen je uvid u 10 personalnih dosijea zaposlenih i utvrđeno je da kod raspoređivanja izvršilaca na radna mjesta predviđena Pravilnikom nijesu utvrđene nepravilnosti.

Naime, uvidom u personalne dosijee zaposlenih utvrđeno je da isti ispunjavaju uslove za predviđeno radno mjesto u dijelu stručne spreme, radnog staža i položenog stručnog ispita za rad u organima državne uprave.

2.3. Računovodstveni sistem

Sekretarijat za zakonodavstvo je samostalni organ uprave nad kojim nadzor vrši Vlada preko generalnog sekretara Vlade.

Računovodstvena evidencija ove potrošačke jedinice vodi se na modifikovanoj gotovinskoj osnovi što podrazumjeva vođenje evidencije o primicima i izdacima na gotovinskoj osnovi (evidenciju transakcija ili događaja u momentu prijema ili isplate gotovine), dok se evidencija o imovini i obavezama vodi na obračunskoj osnovi (transakcije se priznaju u trenutku njihovog nastanka) shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

U okviru Službe za administrativne poslove obavljaju se administrativni poslovi i drugi poslovi koji se odnose na: pripremu akata Sekretarijata kojima se utvrđuju prava i obaveze zaposlenih, zapošljavanje i stručno usavršavanje, pripremu programa, informacija i izvještaja iz okvira rada Sekretarijata, finansijsko poslovanje, računovodstvo, vođenje personalnih evidencija, izvršenje konačnih odluka, prijem, razvrstavanje, raspoređivanje, evidentiranje, čuvanje i arhiviranje akata i predmeta, daktilografski i drugi poslovi.

Za obavljanje poslova iz nadležnosti ove službe sistematizovano je 5 radnih mjesta, od kojih su popunjena 4mjesta.

Ova potrošačka jedinica budžeta je povezana u SAP pa se sve gotovinske transakcije obavljaju preko Konsolidovanog računa Trezora.

Uvidom u karton deponovanih potpisa novčanim sredstvima na računu raspolažu: Dušanka Jauković, sekretarka Sekretarijata, u svojstvu službenika za odobravanje i Željka Pejović, u svojstvu službenika za ovjeravanje.

Sekretarijat nema otvorene račune kod poslovnih banaka

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je **finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti**.
Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu i pravilnost poslovanja Sekretarijata za zakonodavstvo.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[1], Sekretarijat za zakonodavstvo je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- **Izvještaj o novčanim tokovima III i**
- **Izvještaj o neizmirenim obavezama.**

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Sekretarijat za zakonodavstvo je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i **Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine** na Obrascu 8.
Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i **Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve** na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

- da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o finansijskoj strukturi i finansijskom položaju;
- da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
- da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Sekretarijata za zakonodavstvo za 2016. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i
- odgovarajuca računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

[1] "Sl. list CG" br. 23/14

Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o budžetu za 2016. godinu, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Odluka o načinu izrade i sadržini programskog budžeta.
Zaposleni	Zakon o državnoj upravi, Zakon o državnim službenicima i namještenicima, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Uredba o organizaciji i načinu rada državne uprave, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, Odluka o o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o uvećanju zarade državnih službenika koji obavljaju normativno-pravne poslove, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki, Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola, Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije, Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije , Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole, Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija Sekretarijata za zakonodavstvo je izvršena u periodu od 05.06. do 07.07.2017. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, izjašnjenja subjekta revizije (br. 01-369/2 od 19.07.2017.g.) i utvrđenog činjeničnog stanja, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Zoran Jelić (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 21.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
Sekretarijata za zakonodavstvo

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije odgovoran je za izvršenje budžeta. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Sekretarijata za zakonodavstvo za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Sekretarijata za zakonodavstvo sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Sekretarijata za zakonodavstvo za 2016. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Revizijom pravilnosti poslovanja Sekretarijata za zakonodavstvo nijesu utvrđene materijalno značajne neusklađenosti u odnosu na postavljene kriterijume revizije.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava **pozitivno mišljenje** na finansijski izvještaj Sekretarijata za zakonodavstvo za 2016. godinu i **pozitivno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

PREPORUKA

1. Sekretarijat za zakonodavstvo je na računima 4141-Službena putovanja, 4148-Usluge stručnog usavršavanja i 4199-Ostalo planirao sredstva, ali u toku 2016. godine nije bilo izdataka za ove namjene. Na računima 4135-Rashodi za gorivo, 4149-Ostale usluge, 4153-tekuće održavanje opreme i 4194-Osiguranje procenat izvršenih u odnosu na planirane izdatke se kretao od 11-36%.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da vrši adekvatno planiranje budžetskih izdataka.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA JU ŠZSVSO ”SERGIJE STANIĆ” ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	JU ŠZSVSO “Sergije Stanić“
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ (subjekat revizije ili Ustanova) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine (INTERNO BROJ 06-23/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma) od16.01.2017. godine (br. 40113/17-021-56).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Naziv subjekta revizije je: JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“.

Sjedište Ustanove je u Podgorici, ul. Kralja Nikole br.114.

Djelatnost, organizacija i finansiranje subjekta revizije utvrđeni su:

- Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju („Sl. list RCG“, br. 064/02, 031/05, 049/07, “Sl. list CG“, br. 004/08, 02/09, 045/10, 073/10, 040/11 045/11, 036/13, 039/13, 044/13);
- Zakon o stručnom obrazovanju(„Sl. list RCG“, br. 064/02, 049/07, i “Sl. list CG“, br. 045/10, 39/13);
- Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Sl. list CG“, br. 079/15 od 31. 12. 2015.) i Zakon o izmjenama Zakona o budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Sl. list CG“, br.073/16);
- Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. List CG“, br. 020/14, 056/14 od 24. 12. 2014);
- Zakon o radu („Sl. List CG“, br. 031/14, 053/14 od 19. 12. 2014. godine);
- Uredbom o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 05/12, 25/12, 61/12, 20/13, 17/14, i 06/15 od 10.02.2015. godine;
- Uputstvo o radu Državnog trezora ("Službeni list Crne Gore", br. 053/14 od 19.12.2014, 072/15 od 21.12.2015);
- Granski kolektivni ugovor za oblast prosvjete ("Službeni list Crne Gore", br. 010/16 od 16. 02. 2016. godine);
- Statut JU Škole za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“,
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta JU Škole za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“
- Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju lica sa invaliditetom („Sl. List CG“, br. 049/08, 73/10, 039/11);

2.1. Djelatnost JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“

Ustanova je formirana je 27. jula 1966. godine, spajanjem ugostiteljske i trgovinske škole. Ovim je stvorena specijalizovana obrazovna ustanova za obrazovanje kadrova u ugostiteljstvu, turizmu i trgovini u Crnoj Gori. Od 16. 06.1993. godine, Ustanova mijenja svoj naziv u JU Srednja škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu, ‚Sergije Stanić”, sa registarskim brojem 1-341-00.

Svojstvo obveznika za PDV, Ustanova je stekla 01.04.2003. godine shodno Rješenju[1] o registraciji za PDV. Rješenjem, broj 30/31-03446-8 od 14. 04. 2004. godine zamjenjuje se prethodno Rješenje o registraciji za PDV. U novembru 2012. godine u sklopu srednje škole počela je sa radom i Viša škola za menadžere kulinarstva.

Uvidom u Izvod Centralnog registra privrednih subjekata Poreske uprave, utvrđeno da je Ustanova preimenovana u JU Škola za srednje i više stručno obrazovanje „Sergije Stanić“, Rješenjem[2] o registraciji. Školske 2014/15 god je počeo sa radom novi smjer iz oblasti restoraterstva. U Ustanovi se ostvaruje stručno obrazovanje za područje rada ugostiteljstvo, turizam i trgovinu, tj. za zanimanja za koja je Ustanova licencirana. Pored navedenih djelatnosti, u sastavu Ustanove, osnovan je Centar za obuku. Odluku[3] o obrazovanju Centra za obuku, kao organizacione jedinice, donio je Školski odbor. U sastavu Centra za obuku su: Restoran „Radovče“, Mesarska radionica, Poslastičarsko pekarska radionica i maloprodajni objekat „Samoposluga“, kiosci u kojima se prodaju proizvodi nastali realizacijom praktične i profesionalne prakse i drugi proizvodi, kao radne jedinice Centra.

Centar nema svojstvo pravnog lica, a istog zastupa i predstavlja direktor Ustanove. Radom Centra koordinira rukovodilac Centra. Djelatnost Centra, korišćenje sredstava Centra i druga pitanja u vezi rada Centra bliže se određuju Odlukom o organizovanju Centra za obuku.

U Školi se izvodi osnovno obrazovanje odraslih i obrazovanje odraslih –NU „Milun Božović“, kao radne jedinice Škole. Praktično obrazovanje i profesionalna praksa se izvode u Ustanove (školske radionice i kabineti), Centru za obuku ili u objektima van škole (ustanove, prduzeća i preduzetnici). Ustanova obavlja praktično obrazovanje preko Centra za obuku u skladu sa aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Radne jedinice u okviru Centra za obuku i radne jedinice Ustanove u obavljanju svoje djelatnosti nastupaju u ime i za račun Ustanove kao jedinstvenog subjekta.

Ustanova je donijela Godišnji[4] plan i program vaspitno-obrazovnog rada za školsku 2016/2017 godinu.

2.2. Unutrašnja organizacija

Škola je organizovana kao jedinstvena Ustanova i ima svojstvo pravnog lica. Za školsku 2016 – 2017. godinu upisano je ukupno 1.239 učenika i polaznika i to:

- Srednja škola 1153 učenika,
- Viša škola 50 polaznika i
- Obrazovanje odraslih 36 polaznika.

[1] Rješenje o registraciji za PDV, broj: 30/31-00888-2 od 01. 04. 2003. godine.
[2] Rješenje o registraciji, broj: 30-01-31-16884-2 od 16. 05. 2013. godine
[3] Odluka o organizovanju centra za obuku u JU SSŠ „Sergej Stanić“, broj:01-1171 od 29. 12. 2010. godine.
[4] Godišnji plan i program,broj: 01-1640 od 30. 09. 2016. godine.

Organizacione jedinice Ustanove su:

- Osnovno obrazovanje odraslih;
- Obrazovanje odraslih – Narodni Univerzitet "Milun Božović";
- Centar za obuku u čijem sastavu su :
  - RJ Restoran "Radovče",
  - RJ Poslastičarsko-pekarska radionica i
  - RJ maloprodajni objekti (samoposluga i kiosci).

Finansijsko poslovanje Ustanova vrši preko računa otvorenih kod poslovnih banaka: Crnogorske komercijalne banke, Prve banke i Hipotekarne banke.

Opšti pravni akti Ustanove su:

- Statut Ustanove;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u JU Školi za srednje i više stručno obrazovanje „Sergej Stanić"i
- Poslovnik o radu Školskog odbora.

Saglasnost na Statut[5] i na Pravilnik[6] o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Ustanove dalo je Ministarstva prosvjete. Unutrašnja organizacija, način rada i upravljanja kao druga pitanja značajna za rad Ustanove, uređena su Statutom i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta. Statut je donio Školskii odbor, 30.11.2012. godine, zaveden pod brojem 01 – 1277 od 30.11.2012. godine.

Ustanova je donijela Pravilnik[7] o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta 28.04.2016. godine. Stupanjem na snagu ovog Pravilnika prestao je da važi prethodni Pravilnik[8], kojim je bilo predviđeno 145 izvršilaca. Na Pravilnik je data Saglasnost Ministarstva prosvjete u skladu sa članom 60, stav dva Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju. Pravilnikom je sistematizovano 133 (sto trideset i tri) radnih mjesta sa 189 (sto osamdeset i devet) izvršilaca.

Broj zaposlenih lica u januaru je iznosio 142. Zaključno sa 31.12.2016. godine, broj zaposlenih je iznosio 198 (sto devedeset osam) lica, tj 120 (sto dvadeset) na neodređeno, 64 (šezdeset četiri) na određeno vrijeme i 14 (četrnaest) lica angažovano ugovorom o djelu. Šest lica je angažovano tokom godine, na određeno vrijeme, sa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, za obavljanje poslova asistenta u nastavi shodno Ugovorima[9] o realizaciji Programa javnog rada „Asistenti u nastavi".

Organi Ustanove su:

- Šolski odbor, kao organ upravljanja i
- Direktor, kao poslovodni organ.

Ustanovom upravlja Školski odbor koji ima sedam članova. Upravni odbor čine: četiri predstavnika Ministarstva prosvjete, jedan predstavnik zaposlenih, jedan predstavnik socijalnih partnera i jedan predstavnik roditelja. Članovi Odbora biraju se na period od četiri godine, osim predstavnika roditelja koji se bira na period od dvije godine.

[5] Saglasnost na Statut, broj:07 – 6708/2 od 18. decembra 2012. godine.
[6] Saglasnosti na Pravilnike, broj: 07 – 6264/2 od 18. decembra 2013. godine i broj: 620 – 295/2016 2 od 25. jula 2016 . godine.
[7] Pravilnik o unutrasnjoj sistematizaciji radnih mjesta, broj:01-3980 od 28. 04. 2016. godine
[8] Pravilnik o unutrasnjoj sistematizaciji radnih mjesta, broj:01-2497 od 13. 09. 2013. godine.
[9] Ugovor o realizaciji javnog rada, broj 03-10/15 od 13.04.2016 i. godine i Ugovor broj: 03-10/310 od 19.10.2016. godine.

Nadležnosti Školskog odbora su:

- Usvaja program razvoja Ustanove;
- Usvaja godišnji plan rada i izvještaj o njegovoj realizaciji;
- Razmatra programe i rezultate vannastavnih aktivnosti;
- Donosi Statut, akt o organizaciji i sistematizaciji ranih mjesta i druga opšta akta;
- Donosi godišnji finansijski plan;
- Usvaja periodični i godišnji račun;
- Predlaže promjenu naziva i sjedište škole;
- Rješava kao drugostepeni organ o pravima zaposlenih i učenika, osim o pravima o kojima odlučuju drugi organi, u skladu sa zakonom;
- Donosi odluku o raspisivanju konkursa za izbor direktora;
- Odlučuje o raspolaganju imovinom i korišćenjem sredstava Škole u skladu sa zakonom i drugim propisima;
- Razmatra uspjeh učenika i predlaže mjere za poboljšanje uslova rada Škole;
- Imenuje stalne i povremene komisije iz svog djelokruga, pri čemu odlukom o imenovanju utvrđuje sastav, djelokrug i način rada komisije;
- Donosi poslovnik o svom radu;
- Donosi pravila o radu Škole, na predlog direkrora;
- Stara se o obavještavanju zaposlenih u Školi;
- Obavlja i druge poslove,u skladu sa zakonom i Statutom.

Rad Školskog odbora bliže se određuje poslovnikom o radu Školskog odbora.

Odobrenim Budžetskim sredstvima i ostvarenim sredstvima iz sopstvene djelatnosti, raspolažu lica ovlašćena za punovažno potpisivanje i upotrebu pečata: Zoran Klikovac, direktor i Slađana Živaljević, pomoćnica direktora.

Poslove blagajnika vrši Vera Labović, zadužena blagajnom shodno Anexu[10] ugovora o radu i opisom poslova i zadataka radnog mjesta iz Pravilnika o sistematizaciji, koje ista pokriva.

Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja, takođe je i lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole[11] Ustanove kao i lice zaduženo za vođenje registra rizika[12] je Milan Raičević, Šef službe računovodstva. Opisom poslova i zadataka iz Pravilnika o sistematizaciji, obavlja između ostalog, sledeće poslove: sastavlja godišnji i završni račun, kontroliše knjiženje, vrši kontiranje postojeće dokumentacije, vodi knjigu ulaznih i izlaznih računa i dr.

U postupku revizije utvrđeno je da šef Službe računovodstva, osim opisa poslova radnog mjesta koje pokriva, obavlja i druge poslove, a to su: knjiži prihode, knjiži izvode, vodi evidenciju osnovnih sredstava, knjiži blagajnu i knjiži zalihe.

- Isto lice vrši knjiženje i kontroliše knjiženje, a istovremeno je i lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole, što nije u skladu sa članom 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim je propisano da treba uspostaviti kontrolne aktivnosti koje se naročito odnose, između ostalog na razdvajanje dužnosti kojom se sprečava da jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.

[10] Anex ugovora o radu,broj 01-28/1, od 01. 11. 2011. godine.
[11] Rješenje o određivanju lica za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola u Ustanovi, broj: 01-956 od 29.05.2015. g.
[12] Rješenje za određivanje lica za vođenje registra rizika Ustanove, br: 01-965 od 29.05.2015. g.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila **finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti** poslovanja JU SSŠ „Sergije Stanić“.

Predmet revizije je **Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja** JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ za 2016. godinu.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[13], ustanove su u obavezi da Ministarstvu prosvjete dostave godišnje finansijske izvještaje do 01. Februara tekuće godine za prethodnu godinu, na obrascima 4 i 5:

- **Izvještaj o novčanim tokovima IV i**
- **Izvještaj o neizmirenim obavezama.**

U skladu sa čl. 10[14] Zakona o računovodstvu[15] JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ je dužna da Poreskoj upravi, do 31. marta, dostavi:

- **Bilans stanja i**
- **Bilans spjeha**

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

- da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o stanju imovine i obaveza, prihodima i primicima, rashodima i izdacima;
- da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
- da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su odgovarajući računovodstveni propisi, računovodstvena načela, međunarodni računovodstveni standardi, međunarodni standardi izvještavanja i usvojene računovodstvene politike subjekta revizije.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizijom je obuhvaćeno poslovanje JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ za 2016. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

[13] “Sl. listCG” br. 23/14
[14] Mikro i mala pravna lica dužna su da Poreskoj upravi dostave bilans stanja, bilans uspjeha i statistički aneks.
[15] "Sl. list CG", br. 052/16

Kriterijumi za reviziju pravilnosti su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakon o obrazovanju i vaspitanju, Zakon o stručnom obrazovanju, Uputstvo o radu državnog trezora, Pravilnik o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za ustanove koje realizuju javno važeće obrazovne programe, Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžete opština, Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, Zakon o računovodstvu, Zakon o reviziji, Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica,
Zaposleni	Granski kolektivni ugovor za oblast prosvjete, Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji poslova i radnih zadataka, Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakon o profesionalnoj rehabilitaciji i zaposljavanju lica sa invaliditetom, Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova državnih službenika i namještenika, Odluka o varijabilnom dijelu zarade, Odluka o otpremnini zaposlenih u javnom sektoru.
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari, Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini, Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika, Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore, Uredba o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore.
Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama, Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi, Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki, Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki; Pravilnik o metodologiji iskazivanja podkriterijuma u odgovarajući broj bodova, načinu ocjene i upoređivanja; Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki; Pravilnik o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila; Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki; Zaključeni ugovori sa odabranim ponuđačima.
Sistem internih kontrola	Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru, Pravilnik o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola; Pravilnik o načinu i postupku rada unutrašnje revizije; Uputstvo o sadržaju godišnjeg izvještaja o sprovođenju planiranih aktivnosti na uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola i Godišnjeg izvještaja o radu unutrašnje revizije; Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole; Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole i Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija JU ŠZSVSO "Sergije Stanić" izvršena je u periodu od 02.03.2017. – 18.05.2017. godine.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (br. 02-602 od 21.07.2017. g.), a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, Kolegijum DRI u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 26.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Godišnjeg finansijskog izvještaja
JU ŠZSVSO „SERGIJE STANIĆ“
za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji „Sergije Stanić“ za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji subjekta revizije sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ za 2016. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da finansijski izvještaji ne daju istinit i objektivan prikaz finansijskog položaja, rezultata poslovanja i tokova gotovine, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Za reviziju finansijskih izvještaja određena je materijalnost u iznosu od 38.363 €. U Izvještaju o novčanim tokovima pogrešno su prikazane, u materijalno značajnoj mjeri pozicije: Opšti prihodi, Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca, Rashodi za materijal, Rashodi za usluge i Ostali izdaci. U Bilansu stanja pogrešno su prikazane, u materijalno značajnoj mjeri, pozicije: Nematerijalna ulaganja,

Nekretnine, postrojenja i oprema, Potraživanja i Ostale kratkoročne obaveze. Subjekat revizije nije vršio usaglašavanje potraživanja sa povjeriocima, nije dio dugoročnog kredita koji dospijeva do jedne godine klasifikovao kao kratkoročne obaveze, nije neusaglašene obaveze objavio u napomenama i nije obezbijedio doslednost prezentacije i klasifikacije stavki u finansijskom iskazu od prethodnog do sljedećeg perioda. U Bilansu uspjeha pogrešno su, u materijalno značajnoj mjeri, prikazane pozicije: Prihodi od prodaje, Ostali poslovni prihodi i Troškovi materijala, kao i rezultat poslovanja.

Revizijom pravilnosti poslovanja JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ za 2016. godinu utvrđene su neusklađenosti sa: Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o javnim nabavkama i Zakonom o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava **negativno mišljenje** na finansijske izvještaje JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“za 2016. godinu i **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

PREPORUKE

1. Subjekat revizije je na poziciji 1.1. Opšti prihodi (kolona 4[16]), u Izvještaju o novčanim tokovima IV prikazao iznos od 1.344.341 €, a trebao je 1.123.827 €, jer je prema podacima glavne knjige trezora Ministarstvo prosvjete na poslovni račun Ustanove (finansiranje iz budžeta) uplatilo 713.576 €, dok je u ime Ustanove Ministarstvo prosvjete uplatilo poreze i doprinose na zarade u iznosu od 410.251 €.[17] Razlika je nastala kao posljedica evidentiranja obračunatih poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz sopstvenih prihoda, obračunate amortizacije i uplata iz budžeta po osnovu izvršenih usluga, kao opštih prihoda.

   - **Subjekat revizije je na poziciji 2.1.1. Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca (kolona 4), u Izvještaju o novčanim tokovima IV, prikazao iznos od 1.240.005 €, a trebao je 1.023.158 €. Ministarstvo prosvjete je za finansiranje neto zarada uplatilo Ustanovi 612.907 €, dok je u ime Ustanove uplatilo iznos od 410.251 € na ime poreza i doprinosa.**

   - **Subjekat revizije je na poziciji 2.1.3. Rashodi za materijal (kolona 4) prikazao iznos od 4.817 €, a trebao je na ovoj poziciji prikazati i iznos od 71.289 € koliko je iz budžeta uplaćeno za izdatke za električnu energiju (61.637 €), administrativni materijal (7.183 €) i materijal za posebne namjene (2.469 €).**

   - **Subjekat revizije je na poziciji 2.1.4. Rashodi za usluge (kolona 4) prikazao iznos od 88.858 €, iako iz budžeta Ministarstva prosvjete nijesu uplaćivana sredstva za finansiranje rashoda za usluge. Sredstva u iznosu od 18.470 € koliko je Ministarstvo prosvjete uplatilo na račun Ustanove iz sredstava raspoređenih na računima grupe 414-Rashodi za usluge, uplaćivana su po osnovu izvršenih usluga (hrane i pića) od strane Ustanove.**

[16] U koloni 4 Izvještaja prikazuje se izvršenje iz budžeta za tekuću godinu.

[17] Navedeni iznos (410.251 €) je utvrđen na osnovu obračuna zarada koje subjekat revizije dostavlja Ministarstvu prosvjete. Ministarstvo prosvjete je dopisom broj 023-630/2017-3 od 30.06.2017. godine obavijestilo DRI da realizovani porezi i doprinosi u 2016. godini za JU ŠZSVSO „Sergije Stanić“ iznose 396.283,07 €. S obzirom da je Ministarstvo prosvjete obavijestilo Ustanovu da su izmireni svi porezi i doprinosi na zarade, ali ne i o tačnom iznosu, državni revizor će u ovom izvještaju kao iznos koji je izmiren od strane Ministarstva i koji je Ustanova trebala da evidentira, smatrati iznos iz obračuna koji je vršila Ustanova (410.251 €).

- **Subjekat revizije nije, u koloni 4 (izvršenje iz budžeta) na poziciji 2.1.9. Ostali izdaci, u Izvještaju o novčanim tokovima IV, prikazao izdatke, a trebao na toj poziciji prikazati iznos od 18.162 €, koliko je iz budžeta na račun Ustanove uplaćeno na ime izdataka za komunalne naknade.**

- **Subjekat revizije treba da evidenciju prihoda iz budžeta i izdataka finansiranih iz istih vodi na gotovinskoj osnovi (u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština[18]), kako bi obezbijedio pouzdanu osnovu za sačinjavanje Izvještaja o novčanim tokovima (u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[19]).**

- **Nakon zatvaranja računa glavne knjige trezora, Ustanova treba da uporedi svoje računovodstvene podatke sa podacima Ministarstva prosvjete, odnosno podacima iz glavne knjige trezora, kako bi se eventualne razlike usaglasile.**

- **Subjekat revizije treba da, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom za javni sektor - finansijsko izvještavanje prema gotovinskoj osnovi računovodstva, kao opšte prihode evidentira iznos poreza i doprinosa koje u njegovo ime plaća Ministarstvo prosvjete, ali ne i iznose poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz sopstvenih prihoda.**

- **Subjekat revizije iznos troškova amortizacije ne treba da evidentira i prikazuje kao prihod u Izvještaju o novčanim tokovima.**

- **Sredstva koje Ministarstvo prosvjete (i druge potrošačke jedinice budžeta) uplaćuju Ustanovi po osnovu izvršenih usluga (hrane i pića) treba evidentirati i u Izvještaju prikazati kao sopstvene prihode.**

2. Subjekat revizije je u Izvještaju o neizmirenim obavezama prikazao obaveze koje nijesu planirane Godišnjim zakonom o budžetu i nijesu dospjele, što nije u skladu sa tačkom 20 Uputstva o radu državnog trezora u kojem je propisano da se neizmirenim obavezama smatraju obaveze koje su planirane godišnjim Zakonom o budžetu, a nijesu plaćene u roku dospijeća. Prikazivanje obaveza po osnovu dugoročnog kredita (75.087 €) i obaveze za kapitalne izdatke koji u stvari predstavljaju iznos (46.914 €) obračunate amortizacije u Izvještaju o neizmirenim obavezama nije u skladu sa članom 136 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju kojim je propisano za koje namjene se javnoj ustanovi, iz mreže ustanova, obezbjeđuju sredstva iz budžeta Crne Gore.

   - **Subjekat revizije treba da obezbijedi da se u Izvještaju o neizmirenim obavezama prikazuju obaveze koje su planirane godišnjim zakonom o budžetu a nijesu plaćene u roku dospjeća, odnosno obaveze koje su nastale po osnovu izdataka čije finansiranje je propisano čl. 136 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju i Pravilnikom o normativima i standardima za sticanje sredstava iz javnih prihoda za Ustanove koje realizuju javno važeće obrazovne programe.**

3. Ustanova se bez saglasnosti Ministarstva finansija zadužila putem dugoročnog kredita (2013.), kasnije izvršila reprogram duga i dodatno se zadužila (2015. g)[20], što nije u skladu sa sa članom 42 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, kojim je propisano da Javne

[18] "Sl. list CG", br. 072/16
[19] "Sl. list CG", br. 023/14
[20] Ustanova je, uz Izjašnjenje na preliminarni Izvještaj DRI, dostavila potvrdu banke od 20.07.2017. g. u kojoj se navodi da je kredit likvidiran.

ustanove koje ostvaruju prihode od obavljanja sopstvene djelatnosti, a koje nijesu uključene u konsolidovani račun trezora, mogu te prihode koristiti za finansiranje tekućih i kapitalnih izdataka, uz saglasnost Ministarstva finansija na Plan prihoda i rashoda za **fiskalnu godinu, uz prethodno obavještavanje organa državne uprave koji nad njom vrši nadzor.**

- **Subjekat revizije je dužan da u skladu sa čl. 42 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti dostavlja Plan prihoda i rashoda za fiskalnu godinu na saglasnost Ministarstvu finansija uz prethodno obavještavanje Ministarstva prosvjete.**

4. **Ustanova je razvrstavanje stalne imovine izvršila prema Pravilniku o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije.**

   - **Subjekt revizije treba da, u skladu sa čl. 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, stalnu imovinu razvrsta prema Pravilniku za razvrstavanje materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika.**

5. Isto lice vrši knjiženje i kontroliše knjiženje, a istovremeno je i lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrole, što nije u skladu sa članom 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim je propisano da treba uspostaviti kontrolne aktivnosti koje se naročito odnose, između ostalog na razdvajanje dužnosti kojom se sprečava da jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.[21]

   Interna pravila koja je donio subjekat revizije ne sadrže sve neophodne elemente popisane Uputstvom za izradu i opis internih pravila i procedura koje je donijelo Ministarstvo finansija u skladu sa članom 3 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru a u vezi sa članom 6 Pravilnika o načinu i postupku uspostavljanja i sprovođenja finansijskog upravljanja i kontrola. Usvojene procedure nijesu sastavljene na propisanom obrazcu, tj.u skladu sa Uputstvom za izradu i opis internih pravila i procedura.

   Potrošnja goriva vršena je na osnovu Odluka[22] kojom je odobreno korišćenje automobila u privatnom vlasništvu za službene potrebe. Odlukom je uređeno da se naknada vrednuje u iznosu od 25% cijene litra benzina po pređenom kilometru na osnovu zaključenog putnog naloga. Iznos pređene kilometraže upisivan je (osim u jednom slučaju) na osnovu pisanog izvještaja korisnika automobila.

   - **Subjekat revizije treba da, u skladu sa članom 9 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, obezbijedi razdvajanje dužnosti kojom se sprečava da je jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.**

   - **Preporučuje se subjektu revizije da donese Knjigu procedura, sa popisom značajnih poslovnih procesa i aktivnosti koje se sprovode u Ustanovi, koji obuhvata dokumentaciju o toku finansijskih i drugih transakcija od početka do završetka, lica odgovorna za sprovođenje, način i rokove sprovođenja pojedinih procesa i aktivnosti.**

[21] Ustanova je, u toku revizije, izvršila razdvajanje dužnosti na način što je rješenjima od 06.06.2017. g.. imenovalo lice zaduženo za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola i lice zaduženo za vođenje registra rizika. Ustanova je 28.06.2017. g.. donijela plan za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola, kao osnov za donošenje knjige procedura (korekcije postojećih i donošenje novih).

[22] br:01-2671 od 24.11.2015. godine i br: 01-1685 od 10.10.2016. godine.

- **Preporučuje se subjektu revizije da postojeće procedure usaglasi sa Uputstvom za izradu i opis internih pravila i procedura, koji je donijelo Ministarstvo finansija.**

- **Preporučuje se subjektu revizije da utvrdi proceduru kojom će obezbijediti da se na osnovu odgovarajuće dokumentacije i kontrole vrše isplate po osnovu korišćenje automobila u privatnom vlasništvu za službene potrebe.**

6. Na poziciji 004-Nematerijalna ulaganja, u Bilansu stanja, prikazan je iznos od 78.642 €, od čega se 75.087 € (prema podacima Glavne knjige Ustanove) odnosi na "ispravku vrijednosti kredita", čija je namjena (prema Ugovoru o kreditu) povećanje likvidnosti Ustanove. Priznata nematerijalna imovina po osnovu Ugovora o kreditu ne zadovoljava definiciju nematerijalne imovine navedene u MRS 38 – Nematerijalna imovina. Zbog pogrešnog tretmana sredstava bilansna pozicija Nematerijalna ulaganja je precijenjena.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da priznavanje nematerijalne imovine vrši u skladu sa MRS 38 – Nematerijalna imovina.**

7. Subjekat revizije je, u Bilansu stanja, na poziciji 006-Nekretnine, postrojenja i oprema prikazao iznos od 699.720 €. Subjekat revizije je Ministarstvu prosvjete dostavio rekapitulaciju popisa imovine na dan 31.12.2016. godine, u kojoj je iskazana sadašnja vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u iznosu od 6.163.285 €, na osnovu izvršene procjene imovine[23]. Zbog predhodno navedenog, bilansna pozicija Nekretnine, postrojenja i oprema je podcijenjena, kao i pozicija Revalorizacione rezerve.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da podatke iz popisa usaglasi sa računovodstvenom evidencijom imovine, odnosno da u skladu sa MRS 16, imovinu za koju je izvršena procjena, a čiji je vlasnik Ustanova, knjiži i priznaje po revalorizovanom iznosu.**

   - **Preporučuje se Ustanovi da imovinu koju koristi, a koja nije u njenom vlasništvu, evidentira u okviru grupe računa 88-Vanbilansna aktiva.**

8. Subjekat revizije je, u Bilansu stanja, na poziciji 018-Potraživanja iskazao potraživanja od Ministarstva prosvjete za amortizaciju u iznosu od 44.214 €, kao i potraživanje po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa, u iznosu 22.938 €. Za priznavanje iznosa amortizacije kao potraživanja nema osnova.

   Potraživanje po osnovu preplaćenih ostalih poreza i doprinosa, prikazana su u iznosu 22.939 €,[24] iako na dan bilansa, prema podacima glavne knjige, nije utvrđena pretplata na računima grupe 48-Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine i grupe 45-Obaveze po osnovu zarada i naknada zarada.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da potraživanja priznaje ako je izvjesno da će mu po osnovu njih priticati mjerljive ekonomske koristi.**

9. Subjekat revizije nije vršio usaglašavanje potraživanja sa povjeriocima, što nije u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem[25], kojim je propisano da popisu imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.

[23] Podaci o procjeni imovine su, prema izjavi lica odgovornog za poslove računovodstva, Ustanovi dostavljeni od strane Ministarstva prosvjete.
[24] Ukoliko se Potraživanje odnosi na više plaćeni porez na dodatu vrijednost trebalo ga je prikazati na bilansnoj poziciji 022-Porez na dodatu vrijednost i AVR
[25] "Sl. list CG", br. 034/09

decembar godine za koju vrši popis prethodi usaglašavanje potraživanja i obaveza između dužnika i povjerilaca.

- **Preporučuje se subjektu revizije da prije sastavljanja finansijskih iskaza dostavi kupcima (dužnicima) stanje neplaćenih računa i eventualna neusaglašena potraživanja objavi u napomenama uz finansijske iskaze.**

10. Subjekat revizije je izvršio otpis potraživanja prema Vodovodu i kanalizacija DOO, Podgorica u iznosu od 8.374 € i prema restoranima ("Vuk", „Dvor", „Ribnica i „Mareza) u iznosu 6.865 €, na osnovu prijedloga komisije za popis, iz razloga zastarelosti istih. Državnom revizoru nijesu stavljene na uvid odluke o otpisu potraživanja niti dokazi o neuspjelosti naplate tih potraživanja.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da otpis potraživanja vrši na osnovu odluke odgovornog lica.**

    - **Ustanova treba da preduzima mjere za naplatu potraživanja prije nastupa zastarjelosti, odnosno isteka vremena u kome može da zahtijeva ispunjenje obaveze.**

11. Subjekat revizije je, u Bilansu stanja, na poziciji 113-Dugoročni krediti iskazao iznos od 75.087 €. Revizijom je utvrđeno da su obaveze po kreditu na dan sastavljanja bilansa iznosile 79.925 €.

    Na istoj poziciji stanje u prethodnoj godini je iskazano u iznosu od 88.407 €. Revizijom je utvrđeno da je obaveza po dugoročnom kreditu na dan 01.01.2016. godine iznosila 94.457 €. Ustanova je, uz Izjašnjenje na preliminarni Izvještaj DRI, dostavila potvrdu banke od 20.07.2017. g.. u kojoj se navodi da je kredit likvidiran.

    - **Subjekat revizije treba da obezbijedi tačnu evidenciju obaveza po kreditu kako bi se u izvještaju prikazalo pravo stanje obaveza.**

    - **Subjekt revizije treba da na dan 31.12. dio dugoročnog kredita koji dospijeva do jedne godine klasifikuje kao kratkoročne obaveze.**

12. Na poziciji Nematerijalna ulaganja, u Bilansu stanja na 31.12.2016. g.., je prikazan iznos iz prethodnog perioda od 88.408 €, a u Bilansu stanja za 2015. godinu je na istoj poziciji prikazan na 31.12. iznos od 0 €, a da informacije o korekciji početnog stanja nijesu objavljene uz izvještaj.

    Subjekat revizije je u Bilansu stanja iskazao vrijednost Nekretnine, postrojenja i opreme u prethodnoj godini u iznosu od 289.749 €, a u Bilansu stanja za 2015. godinu je na ovoj poziciji prikazao iznos od 381.513 €, a da informacije o korekciji početnog stanja nijesu objavljene uz izvještaj.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi doslednost prezentacije i klasifikacije stavki u finansijskim izvještajima od prethodnog do sljedećeg perioda.**

13. Ustanova nije usaglasila stanje obaveza prema dobavljaču "Bobi komerc". Ustanova je ovjerila Izvod otvorenih stavki (IOS) koji je dobavljač dostavio, a prema kojem je u pretplati u iznosu od 1.286 €, na dan 31.12.2016. g. Prema podacima Glavne knjige Ustanova je, na isti dan, u pretplati prema ovom dobavljaču u iznosu od 7.847 €.

Ustanova nije usaglasila obaveze prema dobavljaču "Hard discont Laković d.o.o.". Ustanova je ovjerila Izvod otvorenih stavki (IOS) koji je dobavljač dostavio, a prema kojem dug prema dobavljaču iznosi 5.148 €, na dan 31.12.2016. g.. U Glavnoj knjizi Ustanove je evidentirana je obaveza, na isti dan, prema ovom dobavljaču u iznosu od od 2.935 €.

- **Subjekat revizije treba da, prije popisa, stanje obaveza na 31.12. usaglasi sa dobavljačima, a zatim izvrši eventualno usaglašavanje poslovnih knjiga sa stvarnim stanjem, odnosno da neusaglašene obaveze objavi u napomenama uz finansijske izvještaje.**

14. Na poziciji 121-Ostale kratkoročne obaveze subjekat revizije je u, Bilansu stanja, prikazao negativni iznos od -1.790 €. Revizijom je utvrđeno da subjekat revizije nije izmirio obaveze po osnovu poreza i doprinosa na zarade zaposlenih koji se finansiraju iz sopstvenih prihoda i budžeta Centra za stručno obrazovanje u ukupnom iznosu od 185.425 €, za koliko je ova bilansna pozicija podcijenjena.

- **Subjekat revizije treba da obezbijedi pouzdanu i tačnu evidenciju obaveza kako bi podaci koji se unose u finansijski iskaz odgovarali stvarnom stanju obaveza.**

15. Na poziciji 122-Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda u Bilansu stanja subjekat revizije je prikazao negativni iznos od -22.939 €.

- **Preporučuje se subjektu revizije da, ukoliko je stanje iskazano na računima grupe 27 veće od stanja iskazanog na računima grupe 47, razliku treba da evidentira na računu 279 - Potraživanja za više plaćeni porez na dodatu vrijednost, i u Bilansu stanja prikaže na poziciji 022-Porez na dodatu vrijednost i aktivna vremenska razgraničenja.**

- **Preporučuje se subjektu revizije da prije sastavljanja finansijskih iskaza usaglasi stanje obaveza sa Poreskom upravom.**

16. Prihodi od prodaje iskazani su u Bilansu uspjeha iznosu od 2.197.264 €, a Ostali poslovni prihodi u iznosu 75.489 €. Prema podacima Glavne knjige subjekta revizije na računima grupe 60 i 61 (prihodi od prodaje robe, proizvoda i usluga) evidentirani su prihodi u ukupnom iznosu od 845.832 €, dok su na računima grupe 64 (prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl.) evidentirani prihodi u iznosu od 1.413.668 €. Subjekat revizije je prihode od premija, subvencija i dotacija iskazao u Bilansu uspjeha na poziciji Prihodi od prodaje, zbog čega je bilansna pozicija Prihodi od prodaje precijenjena, a bilansna pozicija Ostali poslovni prihodi podcijenjena.

- **Preporučuje se subjektu revizije da prihode od prodaje priznaje u skladu sa MRS 18-Prihodi.**

- **Preporučuje se subjektu revizije da prihode evidentira u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i u Bilans stanja unosi podatke u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.**

17. Na računu 64-Prihodi od premija, subvencija, dotacija i sl., evidentiran je, i u Bilasnu uspjeha iskazan, prihod po osnovu potraživanja od Ministarstva prosvjete za iznos poreza i doprinosa na zarade (166.461 €) koje se finansiraju iz sopstvenih prihoda, iznos poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz budžeta Centra za stručno obrazovanje (18.964 €) i iznos od 23.919 € po osnovu obračunate amortizacije. Zbog naprijed navedenog precijenjeni su prihodi, kao i rezultat poslovanja za iznos od 209.344 €.

- **Preporučuje se subjektu revizije da iznos obračunatih poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz sopstvenih prihoda ne evidentira kao prihod od Ministarstva prosvjete, jer se po osnovu toga ne može očekivati priliv sredstava iz budžeta po osnovu poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz sopstvenih prihoda.**

- **Iznos obračunatih, a neuplaćenih poreza i doprinosa na zarade koje se finansiraju iz budžeta Centra za stručno obrazovanje, a po osnovu čega je ostvaren priliv sredstava i evidentiran prihod Ustanove, ne treba klasifikovati (ponovo) kao prihod već kao obavezu Ustanove.**

- **Iznos obračunate amortizacije ne treba evidentirati kao prihod, jer se na osnovu toga ne može očekivati priliv sredstava iz budžeta.**

18. Subjekat revizije je u Bilansu uspjeha na poziciji 209-Troškovi materijala prikazao rashode u ukupnom iznosu od 64.869 €. Prema podacima Glavne knjige, na računima grupe 51-Troškovi materijala, evidentirani su rashodi u ukupnom iznosu od 205.145 € (Troškovi materijala, Troškovi materijala za izradu, Troškovi ostalog materijala (režijskog), Troškovi goriva i energije, Troškovi električne energije, Komunalne usluge, smeće i odvoz). Zbog naprijed navedenog bilansna pozicija Troškovi materijala je podcijenjena za 140.276 €.

    - **Subjekat revizije treba da u skladu sa Pravilnikom sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica u Bilansu uspjeha na poziciju Troškovi materijala unosi podatke prema sadržini računa grupe 51.**

19. Subjekat revizije nije u Bilansu uspjeha, na poziciji 215-Finansijski rashodi prikazao rashode, a trebalo je na toj poziciji iskazati rashode kamata po kreditu.

    Subjekat revizije je u Glavnoj knjizi na računu 56200-Rashodi kamata po osnovu kredita u zemlji, evidentirao iznos od 13.320 € otplaćenih anuiteta po osnovu dugoročnog kredita (11x1.210,99 €), dok na računima grupe 460-Obaveze za kamate nije evidentirao podatke.

    - **Peporučuje se subjektu revizije da na računima grupe 460-Obaveze za kamate iskazuje obaveze po osnovu kamate po kreditima.**

    - **Peporučuje se subjektu revizije da, u Glavnoj knjizi, na računu 56200-Rashodi kamata, evidentira rashode kamata po kreditima (a ne iznose anuiteta) i iste iskaže u Bilansu uspjeha na poziciji Finansijski rashodi.**

20. Subjekat revizije je, u Bilansu uspjeha, na poziciji 208-Nabavna vrijednost prodate robe prikazao rashode u ukupnom iznosu od 414.524 €. Prema podacima Glavne knjige, na računima grupe 50-Nabavna vrijednost prodate robe, evidentirani su rashodi u ukupnom iznosu od 411.045,53 €.

    Subjekat revizije je, u Bilansu uspjeha, na poziciji 210-Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi, prikazao rashode u ukupnom iznosu od 1.553.949 €. Prema podacima Glavne knjige, na računima grupe 52-Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi, evidentirani su rashodi u ukupnom iznosu od 1.552.756 €.

    Subjekat revizije je, u Bilansu uspjeha, na poziciji 211-Troškovi amortizacije i rezervisanja prikazao rashode u ukupnom iznosu od 53.942 €. Na računima ispravke vrijednosti u glavnoj knjizi subjekat revizije je evidentirao obračunatu amortizaciju na računu 022100-Ispravka vrijednosti zgrade u iznosu od 8.816 €. Na računima 0238-Ispravka vrednosti postrojenja i

opreme po osnovu amortizacije, u glavnoj knjizi nije evidentiran iznos obračunate amortizacije.

Subjekat revizije je, u Bilansu uspjeha, na poziciji 212-Ostali poslovni rashodi prikazao rashode u ukupnom iznosu od 280.024 €. Prema podacima Glavne knjige, na računima grupe 53-Troškovi proizvodnih usluga i grupe 55-Nematerijalni troškovi evidentirani su rashodi u ukupnom iznosu od 101.207 €.

Subjekat revizije, u Bilansu uspjeha, nije prikazao rashode na poziciji 218-Ostali rashodi, a u Glavnoj knjizi je na računima grupe 57 i računu 592 evidentirao rashode u iznosu od 15.992 €.
Subjekat revizije je u Glavnoj knjizi na računima grupe 56-Finansijski rashodi evidentirao troškove umreženih telefona i neposlovne rashode, kazne i zabrane. Troškove umreženih telefona, u iznosu od 4.632 € trebalo je evidentirati na računima grupe 529 - Ostali lični rashodi i naknade. Neposlovne rashode, kazne i zabrane u iznosu od 4.839 € trebalo je evidentirati na računima grupe 55 - Nematerijalni troškovi.

Subjekat revizije je u Glavnoj knjizi, na računu 580000 evidentirao rashode za jubilarne nagrade u iznosu od 6.766 €, a trebao je na računu 529 - Ostali lični rashodi i naknade.

Evidencija rashoda za službena putovanja (dnevnica, goriva) vođena je na računima grupe 539-Troškovi ostalih usluga, a trebalo je u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, na računima grupe 529-Ostali lični rashodi i naknade.

- **Subjekat revizije treba da obezbijedi da se knjigovodstvena evidencija vodi u skladu sa Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, kako bi glavna knjiga bila pouzdan osnov za unošenje podataka u finansijske iskaze (u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica).**

21. Nakon 31.03.2017. godine i spovedenih zaključnih knjiženja u glavnoj knjizi početna stanja za četiri kupca su obrisana iz glavne knjige za 2016. g. Subjekt revizije je saopštio da su izvršene korekcije tih računa.

    - **Ispravke grešaka u glavnoj knjizi ne treba vršiti brisanjem podataka, već na način koji je u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva, kako je propisano čl. 19 Zakona o računovodstvu,[26] jer knjigovodstvo mora da bude jasno i pregledno tj. ne dozvoljava se nikakvo prepravljanje i brisanje.**

    - **Preporučuje se subjektu revizije da se Glavna knjiga vodi u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu[27] kojim je propisano da elektronski dokument mora biti oblikovan i uskladišten na način koji obezbjeđuje vjerodostojnost sadržaja i nepromjenivost sadržaja u vremenu.**

22. U evidenciji koju vodi subjekat revizije nema podataka o vrijednosti zemljišta koje koristi, iako je u rekapitulaciji popisa imovine koju je Ustanova dostavila Ministarstvu prosvjete, evidentirana vrijednost zemljišta u iznosu od 2.795.230 €

[26] Računovodstvena evidencija mora biti zasnovana na vjerodostojnoj računovodstvenoj dokumentaciji, u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva i mora da prikazuje istinito finansijsko stanje i rezultate poslovanja.
[27] "Sl. list CG", br. 005/08 i 040/11.

- **Subjekat revizije treba da podatke iz popisa imovine usaglasi sa računovodstvenom evidencijom.**

23. Subjekat revizije nije usvojio i objavio Pravilnik o računovodstvu i računovodstvene politike.

    - **Peporučuje se subjektu revizije da donese Pravilnik o računovodstvu i usvoji računovodstvene politike kojima će se, između ostalog, urediti metod obračuna amortizacije, odmjeravanje zaliha uključujući korišćeni metod obračuna, uslovi za priznavanje sredstava i obaveza, otpis kratkoročnih potraživanja i plasmana, ispravka materijalno značajnih grešaka i dr.**

24. Ustanova nije prilikom isplate neto zarada istovremeno vršila uplate poreza i doprinosa na zarade, u ukupnom iznosu od 185.425 €, za zaposlene koji se finansiraju iz sopstvenih sredstava i iz budžeta Centra za stručno obrazovanje, što nije u skladu sa članom 21 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje kojim je propisano da je poslodavac, odnosno isplatilac prihoda, obavezan da prilikom isplate zarade obračuna i uplati doprinose. Članovima komisija za popis isplaćivane su naknade nakon donošenja odluka, ali nije vršen obračun poreza i doprinosa, što nije u skladu sa čl. 14 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i čl. 3a Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

    - **Subjekat revizije je dužan da prilikom isplate neto zarada i ostalih ličnih primanja obračuna i uplati poreze i doprinose.**

    - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši usaglašavanje obaveza po osnovu poreza i doprinosa sa Poreskom upravom i iste izmiri u najkraćem roku.**

25. Provjerom na odabranom uzorku utvrđeno je da su koeficijenti uvećavani na osnovu Odluka[28] Školskog odbora o uvećanju vrijednosti koeficijenata za poslove: direktora 18%+30%, pomoćnika direktora 30%, šefa službe računovodstva 18%+10%, sekretara 18%+10% i za administrativnog radnika 10%. Uvećanje koeficijenata po odlukama Školskog odbora nije u skladu sa članom 22 i tabelom D istog člana, Granskog kolektivnog ugovora za oblast prosvjete. Koeficijenti iz tabele D ovog člana za obračun uvećavaju se za: stečena zvanja, stečena naučna zvanja, odjeljensko starješinstvo, za rad u dvije ili više ustanova, čas preko norme i izvođenje nastave iz četiri i više predmeta po različitim predmetnim programima.

    - **Subjekt revizije dužan je da uvećanje zarada vrši u skladu sa važećim propisima.[29]**

26. Pet lica je zasnovalo radni odnos (na određeno), bez prethodnog javnog oglašavanja, što nije u skladu sa članom 26 i 27 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

    - **Peporučuje se subjektu revizije da postupak zapošljavanja sprovodi u skladu sa Zakonom o zapošljavanu i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.[30]**

[28] Odluka o uvećanju vrijednosti koeficijenta,broj 01-1176/2 od 29.12.2010 i Odluka, broj: 02-281/2 od 11. 03. 2011. godine.

[29] Ustanova u **Izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI navodi** da „je izvršila korekcije za uvećanje zarada pa je donešena odluka o utvrđivanju koeficijenata za poslove_izvršioce za utvrđivanje zarade broj 01-3052 od 17.03.2017. g.. u skladu sa Granskim kolektivnim ugovorom za oblast prosvjete te aneksi ugovora o radu sa odlukama za uvećanje zarade za direktora, pomoćnika direktora, šefa službe računovodstva, sekretara i administrativnog radnika u skladu sa odredbama Zakona zaposlenih u javnom sektoru."

[30] Ustanova u **Izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI navodi**: "Od pet lica koja su zasnovala radni odnos na određeno vrijeme, za tri lica je izvršena transformacija radnog odnosa u radni odnos na neodređeno vrijeme u skladu sa odredbama člana 26 Zakona radu; za jedno lice je sproveden postupak javnog oglašavanja u skladu sa odredbama članova 26 i 27 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava od nezaposlenosti a za jedno lice koje je u radnom odnosu na određeno vrijeme na poslovima referenta za javne nabavke, sprovešće se procedura za izmjenu postojećeg Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta nakon usvajanja Zakona o javnim nabavkama od strane Skupštine Crne Gore, ukoliko naša ustanova bude izuzeta u većem dijelu od primjene navedenog zakona i na osnovu navedenog nije se pristupilo u skladu sa datom preporukom za navedeno lice."

27. Ukupna vrijednost javnih nabavki realizovanih primjenom neposrednog sporazuma iznosi 272.640 € što predstavlja 38,22% izvršenja javnih nabavki u godini za koju se dostavlja Izvještaj, što nije u skladu sa članom 30 Zakona o javnim nabavkama kojim je propisano da ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma ne može da prelazi 8% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini, ukoliko budžet za javne nabavke iznosi od 500.000 € do 800.000 €.[31]

    - **Subjekat revizije dužan da obezbijedi da iznos javnih nabavki realizovanih neposrednim sporazumom bude u okvirima koji su propisani čl. 30 Zakona o javnim nabavkama.**

Ministarstvo prosvjete

28. Ministarstvo prosvjete je dopisom[32] obavijestilo direktore/ce svih obrazovno-vaspitnih ustanova da su sve obaveze na po osnovu poreza i doprinosa zarade za 2016. godinu izmirene. U istom dopisu se navodi da će tabelarni pregled sa izvršenim plaćanjima po ustanovama biti dostavljen najkasnije do kraja februara, što do okončanja predmetne revizije nije učinjeno.

    Uvidom u glavnu knjigu trezora je utvrđeno da je Ministarstvo prosvjete iz sredstava programa „Srednje obrazovanje“ uplatilo iznos od 12.614.339 € na ime poreza i doprinosa na zarade. Podaci iz glavne knjige Trezora ne omogućavaju indentifikaciju isplaćenih iznosa po osnovu poreza i doprinosa na zarade za pojedinu obrazovno vaspitnu ustanovu.

    Državna revizorska institucija je u Izvještaju o reviziji Ministarstva prosvjete-program Predškolsko vaspitanje i obrazovanje (br. 40113-021-59/38 od 06.10.2015. godine) ukazala na isti problem i dala preporuku, koja nije u potpunosti realizovana.[33]

    - **Potrebno je da Ministarstvo prosvjete prilikom plaćanja izdataka u ime ustanova obezbijedi podatke na osnovu kojih je moguće indentifikovati tačne iznose plaćenih izdataka za svaku ustanovu, kako bi ustanove u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardom za javni sektor - finansijsko izvještavanje prema gotovinskoj osnovi računovodstva, ove izdatke prikazale u Izvještaju o novčanim tokovima IV.**

29. Podaci glavne knjige Trezora ne daju mogućnost indentifikovanja i razdvajanja sredstava iz budžeta Ministarstva prosvjete koja se uplaćuju na račun Ustanove, u skladu sa čl. 136 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju, i sredstava koja se uplaćuju na račun Ustanove po osnovu izvršenih usluga (hrane i pića) od strane Ustanove kao dobavljača.

[31] Ustanova u **Izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI navodi**: “Škola je nabavke realizovala primjenom neposrednog sporazuma u iznosu od 272.640 € što predstavlja 38,22% izvršenja javnih nabavki i pored 49 sprovedenih postupaka koji su okončani potpisivanjem ugovora o javnoj nabavci roba i usluga, napravila isključivo zbog obaveze snadbijevanja komercijalnih objekata koji posluju u okviru Škole (trafike, samoposluga) i Radionice za izradu kolača i peciva. Za potrebe ovih objekata škola je mimo sprovedenih postupaka nabavljala proizvode po znatno nižim cijenama i boljeg kvaliteta od onih koji su ponuđeni u postupcima javnih nabavki, a što je bilo od velike važnosti da se projekat Đačke užine održi a glavni razlog takvog postupanja ustanove jeste činjenica da se proizvodi nastali u školskoj radionici plasiraju najosjetljivijoj grupaciji-djeci. Škola će nastaviti sa sprovođenjem postupaka, a i usvajanjem Izmjena i dopuna Zakona o javnim nabavkama daju se veće mogućnosti u izboru dobavljača koji odgovaraju po cijeni i kvalitetu.

[32] br. 403-48/2017 od 30.01.2017. g..

[33] **Ministarstvo prosvjete u Izjašnjenju** (br. 023-1130/2017 od 17.07.2017. g.. navodi da je Ministarstvo prosvjete periodično dostavljalo izvještaje vaspitno-obrazovnim ustanovama, sa tabelarnim prikazom uplata po osnovu poreza i doprinosa za programe predškolsko vaspitanje, Osnovno obrazovanje i vaspitanje i Učenički standard. Izvještaji o plaćenim porezima i doprinosima nijesu dostavljani za ustanove iz Programa srednje opšte i stručno obrazovanje. U narednom periodu će se sprovesti dodatne aktivnosti, koje će omogućiti dostavljanje informacija o plaćenim porezima i doprinosima i ustanovama srednjeg opšteg i stručnog obrazovanja.

- **Preporučuje se Ministarstvu prosvjete da inicira kod Ministarstva finansija izmjene načina evidentiranja u glavnoj knjizi Trezora, koji će omogućiti indentifikovanje i razdvajanje sredstava koja se uplaćuju po osnovu izvršenih usluga i sredstava kojim se finansiraju izdaci ustanove, u skladu sa čl. 136 Opšteg zakona o obrazovanju i vaspitanju.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže da:

- **subjekat revizije u cilju praćenja realizacije preporuka, a u skladu sa članom 84 Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji, do 01.09.2017. godine, plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.**

- **subjekat revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.**

- **se Izvještaj DRI dostavi Ministarstvu prosvjete i Ministarstvu finansija kao organima nadležnim za nadzor.**

- **se Izvještaj DRI dostavi Odboru za ekonomiju finansije i budžet i Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI USPJEHA
”PLANIRANJE JAVNIH NABAVKI MEDICINSKE OPREME”

Vrsta revizije:	Revizija uspjeha
Subjekat revizije:	Ministarstvo zdravlja; Fond za zdravstveno osiguranje; Kliničko - bolnički centar Crne Gore, Javne zdravstvene ustanove (uzorak) i Agencija za ljekove i medicinska sredstva - CALIMS
Predmet revizije:	Aktivnosti vezane za planiranje javnih nabavki medicinske opreme (aparata) u zdravstvenom sistemu
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

UVOD

Pravo na zdravstvenu zaštitu je u Ustavu Crne Gore zagarantovano kao osnovno ljudsko pravo. U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti, zdravstvena zaštita građana se sprovodi na načelima jednakosti i dostupnosti i bez diskriminacije po bilo kom osnovu.[1]

Sistem javnog zdravstva je veoma složen i obuhvata veliki broj institucija na različitim nivoima vlasti. Za oblast zdravstva u 2016. godini utrošena su sredstva u iznosu od oko **235 mil. €**, što je 2% više od planiranog iznosa i oko **11% ukupnih izdataka budžeta**. Od tog iznosa, u cijelokupnoj strukturi troškova, utvrđeno je da se kod uzorkovanih subjekata na nabavke opreme (u okviru koje je i medicinska oprema) planira manje od 4% od ukupno planiranih sredstva, što je daleko ispod nivoa iskazanih potreba.

Postoji prirodan jaz između, s' jedne strane, kvaliteta medicinskih usluga koju omogućuje razvoj moderne tehnologije, dijagnostičkih i terapijskih postupaka te novih efikasnih ljekova – koji najčešće zahtjevaju i veća finansijska izdvajanja, te s' druge strane, kvalitete usluga koji se pacijentima može pružiti ukoliko se javne nabavke u zdravstvu zasnivaju isključivo na najnižoj cijeni. Ograničena raspoloživost sredstava u sistemu zdravstva zahtjeva strogo balansiranje između ove dvije krajnosti, međutim, pažljivim planiranjem nabavki, moguće je ostvariti značajne uštede koje bi se onda mogle preusmjeriti na poboljšanje kvaliteta.

Sistem javnih nabavki u zdravstvu nosi poseban rizik, kako zbog složenosti sistema nabavki, sa puno uključenih aktera tako i zbog asimetričnosti informacija, što znači da uži krug stručnjaka zna pravu vrijednost inovacije, kao i urgentne situacije koje zahtijevaju brze odluke o nabavkama. Javne nabavke su važan segment poslovanja zbog velikih isplata, obima i složenosti pravnog okvira, riskantnosti cijele oblasti, činjenice da poštovanje principa javnih nabavki može da unaprijedi ekonomičnost korišćenja javnih fondova.

Ovo su glavni razlozi zašto je DRI odlučila da obavi reviziju uspjeha, sa temom "Planiranje javnih nabavki medicinske opreme", kako bi se utvrdilo: **Da li se planiranje javnih nabavki medicinske opreme sprovodi uspješno?**

U sistemu javnog zdravstva Crne Gore evidentiran je nedostatak medicinskih sredstava i opreme. Ovo za posljedicu ima opasnost od nezadovoljenja potreba stanovništva i uglavnom duge liste čekanja pacijenata na zdravstvene usluge. Trenutne procjene za potrebama nove medicinske opreme su skoro 17 miliona EUR, dok je FZO, na raspolaganje stavio oko 0.8 mil. € godišnje. Drugim riječima, trenutno raspoloživa finansijska sredstva ne zadovoljavaju ni 5% od ukupnih potreba za novom medicinskom opremom. Nedovoljnost raspoloživih sredstava zahtjeva veoma strogo prioritetiziranje predmeta nabavki, racionaliziranje i podjelu po najisplativijim rješenjima u smislu vrijednosti za novac, iznalaženja sistema finansiranja, i sl.

1. OPIS REVIZORSKOG PROBLEMA I CILJ REVIZIJE

Proces nabavke čini skup postupaka koje preduzimaju korisnici javnih sredstava, u zakonu označeni kao naručioci. Taj ciklus čine četiri faze: faza planiranja nabavke, faza sprovođenja nabavke, faza zaključenja i izvršavanja ugovora o nabavki sa izabranim ponuđačima i na kraju, faza evaluacije efekata nabavke, koja služi i kao osnova za planiranje daljih nabavki. Faza planiranja i naknadnog

[1] Članom 15 tačka 10 Zakona o zdravstvenom osiguranju[1] definisano je da pravo na zdravstvenu zaštitu obuhvata ljekove i medicinska sredstva.

praćenja efekata su vitalne za ukupnu efikasnost nabavki, tako da se revizija posebno fokusirala na te dvije faze.

Predmetnom revizijom posebno se ističe značaj adekvatne izrade plana nabavke, sadržine njegove strukture i metodologije izrade, kao i povezanost s dijelovima finansijskog plana budžeta.

Za ostvarenje strateških ciljeva nabavke neophodna je odgovarajuća organizacija i osposobljeni kadrovi. Samo takvom pristupu nabavkama moguće je iznalaženje najboljih postupaka i načina nabavke kroz analizu zahtjeva naručitelja i mogućnosti tržišta. Planom nabavke se iznalaze rješenja za ostvarivanje strateških ciljeva nabavke. Planiranje i plan poslovanja su kreativni procesi kojim se određuju ciljevi i mjere za njihovo ostvarenje.

Slika broj 1: Tok procesa nabavke medicinske opreme

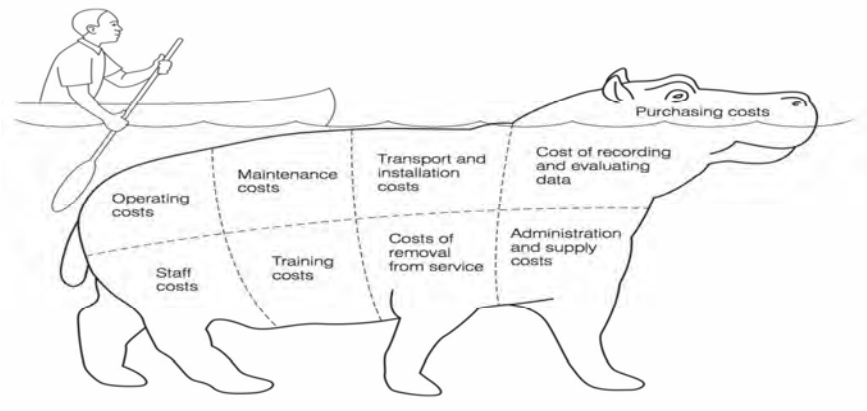
Plan nabavke je polazna osnova od koje se kreće i jasno definisan i uspostavljen plan nabavki omogućava naručiocima uspješno poslovanje jer predstavlja spisak postupaka koje je neophodno izvršiti u toku budžetske godine, sa ciljem nabavke neophodnih dobara, usluga i radova, sve u skladu sa Zakonskim normama i odredbama.[2]

Upotreba medicinske tehnologije produžava i poboljšava kvalitet života pacijenata. Ipak, njeno brzo uvođenje i širenje u zdravstvenim sistemima bili su među ključnim faktorima u vezi sa ogromnim rastom ukupnih troškova liječenja u poslednjih nekoliko godina.[3] Visoka cijena sticanja, korišćenja i održavanja, kratak "životni vijek", pretjerano i često neselektivno korišćenje, sadrže neke od različitih aspekata pitanja. Iz tih razloga, neophodno je uspostaviti uspješan mehanizam za procjenu i kontrolu nabavki medicinske opreme.

Procedure nabavke medicinskih sredstava razlikuju od zemlje do zemlje. U Engleskoj, nabavka vrši se preko NHS[4] Trusts i primarne zdravstvene zaštite, uz tehničku pomoć i podršku specijalnih jedinica Odeljenja za zdravstvo. U sistemima koji su liberalniji, nabavka medicinske opreme se sprovodi kroz formiranje velikih saveza bolnica sa ciljem povećanja njihove kupovne i pregovaračke moći, čime se postiže niža cijena.[5]

[2] Menadžment javnih nabavki, broj 02/2016, Časopis za teoriju i praksu javnih nabavki, str. 30, dr Vesna Janković
[3] Mossialos i Le Grand, 1999, Fuks, 2011
[4] A National Health Service
[5] (Berns&Li, 2008).

Slika broj 2: Hippo prikaz nabavki medicinske opreme

Hippo model je alternativni način prikazivanja ledenog brijega. Prilikom nabavke (medicinske) opreme, potrebno je da odgovorna lica vode računa i o cijenama koje su skrivene ispod nivoa vode. Sama kupovina medicinskog aparata pokriva samo manji dio ukupnih troškova nabavke.[6]

Kako bi se omogućila standardizacija, neophodno je izvršiti promjene u politici nabavke medicinske opreme.

SZO je na uzorku od 145 zemalja sprovela značajna istraživanja o upravljanju medicinskim uređajima, i u okviru istih utvrdila:

- 65% zemalja imaju autoritet odgovoran za primjenu i sprovođenje regulatornog okvira za medicinsku opremu,
- 34% zemalja imaju nacionalnu politiku zdravstvene tehnologije koja je dio nacionalnog zdravstvenog programa,
- dok samo 9% zemalja ima nezavisnu zdravstveno tehnološku nacionalnu politiku.

Prema navedenoj studiji SZO, efikasnom nabavkom medicinske opreme mogli bi se izbjeći značajni problemi.

Tabela broj 1: SZO - problemi koji bi se izbjegli efikasnom nabavkom

Problemi koji bi se mogli izbjeći efikasnom nabavkom	**Rezultat gubitka koji bi se mogao sačuvati**
Politika/planiranje: Nedostatak standardizacije. Nabavka sofisticirane opreme za čije rukovanje i održavanje osoblje nema potrebne vještine.	30-50% dodatnih troškova za dodatne rezervne djelove i ekstra troškove održavanja, 20-40% opreme je i dalje loše iskorišćeno ili neiskorišćeno.
Nabavka: Uticaj na opremu i objekte tokom instalacije, koji su nepredviđeni u početnoj fazi tendera. Nesposobnost da se pravilno odrede i predvide ukupne potrebe u toku tendera i nabavke opreme.	Dodatne izmjene ili dopune koje su potrebne za 10-30% opreme, 10-30% dodatni neplanirani troškovi.
Obuka: Nepravilna upotreba opreme od strane osoblja.	Gubitak 30-80% od potencijalnog života opreme.
Rad i održavanje: Suvišna oprema propada vremenom zbog odsustva preventivnog održavanja, nemogućnosti da se popravi, i nedostatka rezervnih delova	25-35% opreme je van upotrebe.

[6] Izvor SZO

Primjer dobre prakse planiranja prikazan je u **Aneksu broj 1** Izvještaja.

Navedena studija SZO ovdje je data kao teoretski prikaz dobre prakse i indikator kako bi se poboljšanjem određenih postupaka moglo poboljšati stanje u cijeloj oblasti zdravstva.

Cilj ove revizije je da se utvrdi koje su to slabosti u procesu planiranja javni nabavki u Crnoj Gori, kao osnovnog preduslova za njihovo efikasno sprovođenje. Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, revizija će dati primjenjive preporuke kojima bi se utvrđeni nedostaci mogli prevazići.

2. OSNOV ZA REVIZIJU

Pravni osnov za vršenje revizije planiranja javnih nabavki medicinske opreme sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore,[7]
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji,[8]
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine, (br. 06-23/16);
- Odluci o vršenju revizije od 16.01.2017. godine (broj 40116/17-023-53), u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Kolegijuma).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja revizije uspjeha i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III).

U skladu sa čl. 144. Ustava Crne Gore[9], Državna revizorska institucija Crne Gore (DRI) vrši reviziju zakonitosti i uspješnosti upravljanja državnom imovinom i obavezama, budžetima i svim finasijskim poslovima čiji su izvori finansiranja javni ili nastaju korišćenjem državne imovine.

Shodno Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji[10], čl. 5. Zakona, Institucija kroz postupak revizije **utvrđuje uspješnost** ostvarenja ciljeva poslovanja ili ciljeva pojedinih finasijskih transakcija, programa, projekata, korišćenje ljudskih, finasijskih i drugih resursa subjekata revizije, kao i **efekte** ostvarenih ciljeva i rezultata u odnosu na planirane.

- Revizija je obavljena kroz projekat **paralelne revizije** uspjeha (PPA II) koji se realizuje u okviru Mreže VRI zemalja kandidata i potencijalnih kandidata EU. Pored DRI Crne Gore, u realizaciji ovog projekta učestvovalo je šest VRI iz regiona uz **ekspertsku podršku Evropskog računskog suda i Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske**, na temu iz oblasti javnih nabavki. Učesnici projekta su se prilikom izbora predmeta revizije izjasnili da prednost daju temama koje se odnose na unapređenje oblasti javnih nabavki.

3. PREDMET, OBUHVAT, VRSTA I SUBJEKTI REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju uspjeha, u okviru koje smo kao predmet revizije ispitali aktivnosti vezane za planiranje javnih nabavki medicinske opreme u zdravstvenom sistemu. Revizija je istražila probleme u vezi sa planiranjem javnih nabavki medicinske opreme u zdravstvenim ustanovama (ZU).

[7] Član 144 („Sl. list CG“ br. 1/07);
[8] član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/6 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
[9] (” Sl. list CG” , br. 38/13)
[10] ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 28/04; 27/06; 78/06;) i (Službeni list Crne Gore", br. 17/07; 73/10; 40/11 i 031/14)

U tom cilju smo postavili glavno revizorsko pitanje:

Da li se planiranje javnih nabavki medicinske opreme sprovodi uspješno?

Kako bi se odgovorilo na glavno revizorsko pitanje, revizija je definisala sljedeća tri potpitanja:

- Da li je izrađena adekvatna strategija javne nabavke medicinske opreme i da li je ista adekvatno reflektovana u planu nabavki ?
- Da li se vrši adekvatno operativno planiranje javnih nabavki medicinske opreme ?
- Da li se vrši adekvatan naknadni pregled sprovedenih postupaka javnih nabavki i da li se rezultati pregleda koriste za unapređenje planiranja budućih postupaka ?

Revizijom je obuhvaćen period od 2013. do 2016. godine. Predmetna revizija je izvršena u periodu od 16.01. do 26.06.2017. godine.

Revizijom su obuhvaćeni sledeći subjekti revizije:

- **Ministarstvo zdravlja;**
- **Fond za zdravstveno osiguranje;**
- **Kliničko - bolnički centar Crne Gore i**
- **Javne zdravstvene ustanove (uzorak).**
  - Dom zdravlja Podgorica
  - Dom zdravlja Nikšić
  - Dom zdravlja Bar
  - Dom zdravlja Bijelo Polje
  - Opšta bolnica Nikšić
  - Opšta bolnica Bar
  - Opšta bolnica Bijelo Polje
- **Agencija za ljekove i medicinska sredstva - CALIMS**

JZU koje su obuhvaćene uzorkom obuhvataju 56,74% (Bar, Bijelo Polje, Nikšić i Podgorica)[11] ukupnog broja osiguranika u CG.

Tabela broj 2: Broj osiguranika po Domovima zdravlja u Crnoj Gori

Broj	Domovi zdravlja	Broj osiguranika	Procenta učešća osiguranika po Domovima zdravlja u ukupnom broju osiguranika u CG
1	Andrijevica	5.071,00	0,82%
2	Bar	42.048,00	6,78%
3	Berane	33.970,00	5,48%
4	Bijelo Polje	46.051,00	7,43%
5	Budva	19.218,00	3,10%
6	Cetinje	16.657,00	2,69%
7	Danilovgrad	18.472,00	2,98%
8	Herceg Novi	30.864,00	4,98%
9	Kolašin	8.380,00	1,35%
10	Kotor	22.601,00	3,65%
11	Mojkovac	8.622,00	1,39%
12	Nikšić	77.759,00	12,54%
13	Plav	13.108,00	2,11%
14	Pljevlja	34.355,00	5,54%
15	Podgorica	185.937,00	29,99%
16	Rožaje	22.964,00	3,70%
17	Tivat	14.031,00	2,26%
18	Ulcinj	19.921,00	3,21%
Ukupno		**620.029,00**	**100,00%**

[11] https://www.monstat.org/cg/page.php?id=535&pageid=148+

Kriterijumi za odabir uzorkovanih ZU su broj zdarvstvenih osiguranika kojima ove ustanove pružaju uslugu i iznos novčanih sredstava[12] odobren iz Budžeta Crne Gore u periodu od 2013 do 2016. godine.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

DRI je uspostavila kriterijume koji su zasnovani na ciljevima i principima upravljanja zasnovanog na rezultatima i dobrim praksama i izvode se iz glavnog revizorskog pitanja.

Uspješnost planiranja podrazumijeva efikasnu procjenu potreba za medicinskom opremom koja je sprovedena na osnovu realnih potreba cjelokupne oblasti zdravstva, te mogućnosti finansiranja tih potreba. To podrazumjeva određene korake (kriterijume) koje je potrebno ispuniti:

a) Ministarstvo zdravlja (MZ) usvaja Strategiju nabavke medicinske opreme, koja treba, između ostalog da pomogne izradi zajedničke ideje o tome šta su prioriteti kada se donose odluke o nabavkama, te se optimiziraju nabavke u cjeloj oblasti zdravstva i smanjenje unutrašnjih troškova;
b) MZ daje Instrukcije za planiranje koje sadrže metodologiju za utvrđivanje i iskazivanje potreba za medicinskom opremom, kao i kriterijume i mjerila koji su od značaja za određivanje redosleda prioriteta nabavki, ocjenu opravdanosti iskazanih potreba i procjenu vrijednosti nabavke. Na osnovu toga, vrši se detaljno planiranje javnih nabavki medicinske opreme, i planovi sadrže obrazloženje u dijelu potreba i svrsishodnosti nabavke, te u sebi reflektuju sve prioritete i odrednice definisane Strategijom;
c) Prilikom planiranja sprovodi se analiza troškova održavanja medicinske opreme;
d) Sprovodi se sveobuhvatno istraživanje tržišta, kako bi se utvrdile moguće opcije za nabavku, broj potencijalnih ponuđača, koji su potencijalni troškovi, dostupnost, itd;
e) Istraživanje tržišta se sprovodi na sistemski način i ne može biti prepušteno samo službeniku za nabavke. Najbolja praksa je identifikovana od strane eksperta iz oblasti javnih nabavki;
f) U složenijim slučajevima, ukoliko potrebno znanje nije dostupno, omogućeno je korišćenje usluga unutrašnjih / spoljnih stručnjaka;
g) Postoji sistem efikasne razmjene informacija koji podrazumijeva odgovarajuću analizu dokumentacije i informacija. Ove informacije treba da budu lako pristupačne za sve one koji su involvirani u proces javnih nabavki;
h) Vrši se adekvatno analiziranje plana nabavke medicinske opreme, sprovedenih postupaka i preduzimaju se korektivne mjere na osnovu izvršenih analiza.

5. Metode revizije

Revizorski tim DRI svoje zaključke donio je na osnovu sljedećih glavnih izvora revizorskih dokaza:

- obavljen je uvid u dokumentaciju kojom raspolažu Ministarstvo zdravlja, Fond za zdravstveno osiguranje, Klinički centar Crne Gore i Javne zdravstvene ustanove (uzorak), koja se odnosi na planiranje javnih nabavki medicinske opreme u periodu 2013-2016. godine;[13]
- analizirana je dokumentacija o sprovedenim postupcima javnih nabavki medicinske opreme iz perioda 2013 – 2016. godine kod revidiranih ZU, na osnovu uzorka;
- razgovarano je sa osobljem zaduženim za javne nabavke medicinske opreme;
- analizirani su i provjereni odgovori zdravstvenih ustanova na upitnike[14];

[12] 62% od ukupno izdvojenih sredstava

[13] Master planove razvoja zdravstva, Godišnji planove, izvještaje o radu, kao i planovi i izvještaji o sprovedenim postupcima JN u 2013,2014,2015 i 2016. godini, Interna akta koja specificiraju pravila i procedure; Zahtjevi za nabavkama medicinske opreme (aparata), dokumentaciju o sprovedenim postupcima nabavke medicinske opreme i td.

[14] Forma Upitnika data u **Aneksu broj 11**

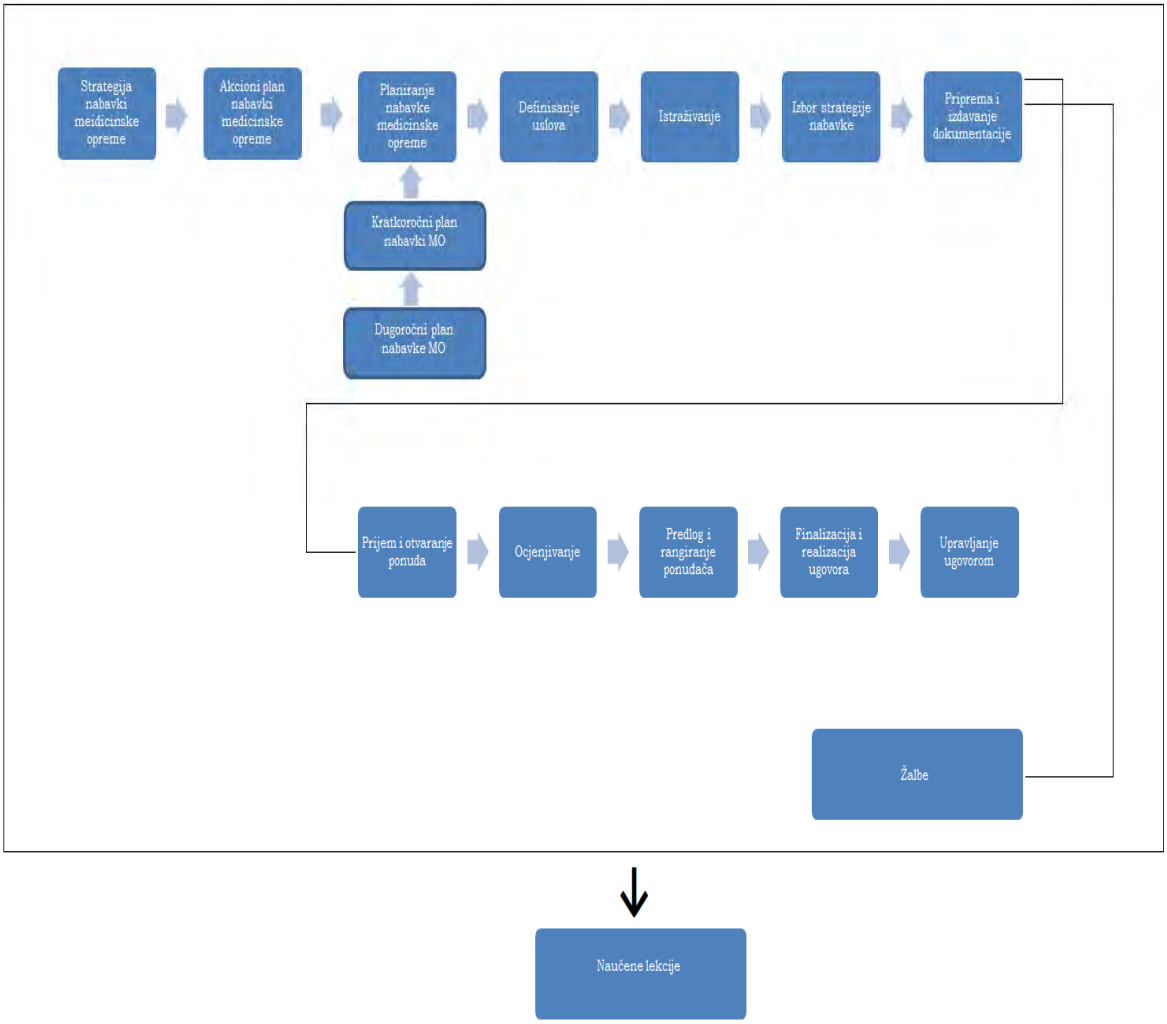
- korišćen je Portal javnih nabavki, kao centralno mesto sa najviše podataka o javnim nabavkama koje su se sprovele u Crnoj Gori.

Revizorski tim je koristio tzv. CUTS izvore (Comprehensive Uniform Trusty Sources, odnosno Detaljni Jedinstveni Pouzdani izvori). Neke od CUTS su baze podatka SZO i OECD. Prilikom procesa revizije, u pojedinim djelovima korišćena je MAPS[15] koja je inkorporirana u Preporukama OECD Savjeta o javnim nabavkama za 2015. godinu[16], koja odražava stavove vodećih međunarodnih okvira javne nabavke, kao što je UNCITRAL model zakona o javnim nabavkama (2011)[17], Smjernice EU o javnim nabavkama (2014)[18]. Izvršena je kritička procjena nalaza da li bi mogli da budu pokazatelj prevare i vrednovanje implikacije za reviziju.[19]

6. Predviđeni tok nabavki medicinske opreme u Crnoj Gori

U narednom dijagramu prikazan je cjelokupni proces javnih nabavki, sa svim koracima, a dalje u tekstu dajemo opis pojedinih koraka, te opis uloga pojedinih institucija.

Dijagram broj 1: Proces javnih nabavki medicinske opreme u Crnoj Gori

[15] Metodologija za procjenu sistema javnih nabavki
[16] 2015 OECD Recommendation of the Council on Public Procurement
[17] UNCITRAL Model Law on Public Procurement (2011)
[18] EU Directives on Public Procurement (2014)
[19] http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/AUDITGUIDELINE_FRAUD/AUDITGUIDELINE_FRAUD_EN.pdf

Korak 1: Ministarstvo zdravlja Crne Gore donosi Strategiju nabavke medicinske opreme i Akcioni plan za realizaciju iste. Proces donošenja Strategije je usko vezan sa realnom definicijom potreba i njihovog prioritetiziranja;

Korak 2: Na bazi donešene Strategije i Akcionog plana ZU donosi dugoročni i kratkoročni plana nabavki medicinske opreme, na osnovu utvrđenih prioriteta finansijskim mogućnostima;

Korak 3: FZO donosi Odluku o rasporedu sredstava, nakon čega ZU na bazi raspoloživih sredstava donosi godišnji plan javnih nabavki za tekuću godinu, pripremljen od strane službenika za javne nabvke i odobren od odgovornog lica;

Korak 4: Planom javnih nabavki za tekuću godinu ZU realizuju se nabavke predviđene dugoročnim i kartkoročnim planom;

Korak 5: Nabavke medicinske opreme predviđene planom javnih nabavki se realizuju od strane ZU (zavisno od postupka javne nabavke formira se komisija ili službenik za javne nabavke sprovodi postupak), definišu se uslovi nabavke (sa jasno definisanom specifikacijom), vrši se istraživanje tržišta i izbor strategije nabavke;

Korak 6: ZU oglašava postupak nabavke medicinske opreme i od strane zainteresovanih ponuđača se vrši otkup tenderske dokumentacije;[20]

Korak 7: Zaintersovani ponuđači dostavljaju ponude ZU u vremenskom roku definisanom u tenderskoj dokumentaciji;

Korak 8: ZU sačinjava zapisnik o javnom otvaranju ponuda i zapisnik o pregledu, ocjeni i vrednovanju ponuda. Daje se predlog o izboru najpovoljnijeg ponuđača za sačinjavanje ugovora ili predlog o obustavljanju postupka;

Korak 9: U slučaju povrede prava ponuđač podnosi žalbu Državnoj komisiji za kontrolu postupka javnih nabavki;

Korak 10: Sklapa se ugovor u skladu sa dostavljenim prijedlogom, odnosno vrši se obustavljanje postupka ili se čeka odluka Državne komisije za kontrolu postupka javne nabavke;

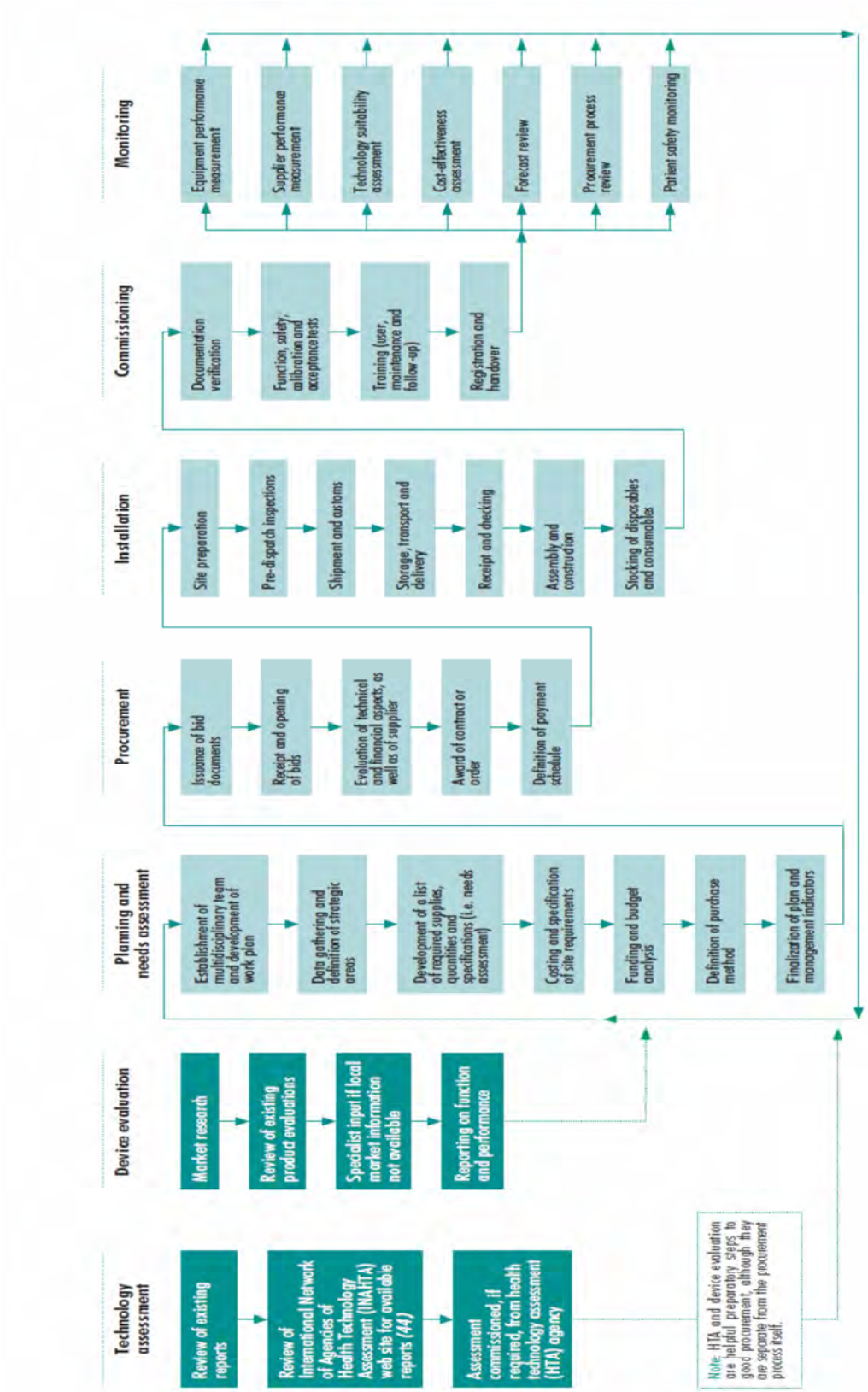
Korak 11: ZU analizira sprovedene postupake nabavke medicinske opreme, analizu plana javnih nabavki i na bazi izvršenih analiza sprovodi korektivne mjere. Vrši se analiza ispunjenosti kratkoročnog i dugoročnog plana nabavki medicinske opreme i

Korak 12: MZ vrši analizu sprovođenja Strategije i Akcionog plana i preduzima korektivne mjere u slučaju odstupanja od istih.

Ova revizija se fokusira na korake 1, 2 i 3, te jednim dijelom na korake 4 i 5, dok su sa aspekta naknadnog praćenja uzeti u obzir svi koraci.

[20] U postupcima sprovedenim u skladu sa „starim“ Zakonom o JN vršio se otkup tenderske dokumentacije (uzorkom su bili obuhvaćeni postupci i po starom i po novom zakonu o JN).

Tabela broj 3: Šema toka preporučenih procedura nabavke.[21]

[21] WHO Medical device, Procurement proccess resource guide, june, 2011. g.

7. ULOGE I ODGOVORNOSTI SUBJEKTA REVIZIJE

7.1. Ministarstvo zdravlja

Na osnovu Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave[22] MZ sprovodi politiku i aktivnosti na osnovu Zakona o zdravstvenoj zaštiti[23] i Zakona o zdravstvenom osiguranju[24]. MZ obavlja poslove uprave koji se odnose na: zdravstvenu zaštitu; zdravstveno osiguranje i obezbjeđenje zdravstvene zaštite iz javnih prihoda; osnivanje i organizovanje ustanova u zdravstvu i utvrđivanje uslova u pogledu prostora, kadra i opreme ZU; stručno usavršavanje i specijalizaciju zdravstvenih radnika i zdravstvenih saradnika; upravni nadzor u oblastima za koje je Ministarstvo osnovano; kao i druge poslove koji su mu određeni u nadležnost.

Takođe, u nadležnosti MZ su i uvođenje novih zdravstvenih tehnologija, strateško planiranje sistema zdravstvene zaštite i zdravstvenog osiguranja i kreiranja zdravstvene politike, priprema planskih dokumenata, donošenje planova specijalizacije, programa stručnog usavršavanja, razvojnih prioriteta, kao i učestovanje u izradi zakonskih, strateških i razvojnih dokumenata iz svog djelokruga nadležnosti.

7.2. Fond za zdravstveno osiguranje

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore, shodno Zakonu o zdravstvenom osiguranju[25], vrši ovlašćenje o pravima i obavezama zdravstvenog osiguranja. Fond ima svojstvo pravnog lica, sa pravima, obavezama i odgovornostima utvrđenih Zakonom i Statutom. Pored poslova koji su utvrđeni Zakonom, Fond između ostalog usvaja i godišnji plan javnih nabavki Fonda i sprovodi postupak javnih nabavki, u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama.

Na osnovu člana 88 Zakona o zdravstvenom osiguranju[26] FZO pored ostalog sprovodi postupak javnih nabavki za potrebe javnih zdravstvenih ustanova, u skladu sa zakonom[27], donosi godišnji program zdravstvene zaštite, godišnji plan javnih nabavki za javne zdravstvene ustanove, usvaja nacrt godišnjeg finansijskog plana i završni račun sa izvještajem o poslovanju u skladu sa zakonom[28].

Novim Zakonom o zdravstvenom osiguranju[29], članom 74 definisana je organizacija i način rada Fonda. Između ostalog Fond donosi godišnji program zdravstvene zaštite, godišnji plan javnih nabavki za zdravstvene ustanove čiji je osnivač država, usvaja nacrt godišnjeg finansijskog plana i završni račun sa izvještajem o poslovanju, u skladu sa zakonom,[30] sprovodi postupak javnih nabavki za potrebe zdravstvenih ustanova čiji je osnivač država, u skladu sa zakonom.[31]

Fond shodno zakonskim određenjima definisanim Zakonom o zdravstvenom osiguranju i Zakonom o javnim nabavkama, sprovodi centralizovane postupke javnih nabavki koje za predmet imaju nabavku medicinskih sredstava i dijela nemedicinske robe (motornih goriva i energenata za grijanje) za

[22](“Službeni list CG'' br. 5/2012),
[23]("Službeni list Crne Gore", br. 3/16, 39/16)
[24]("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/04; 23/05; 29/05) i (”Službeni list Crne Gore", br. 12/07; 13/07; 73/10; 39/11; 40/11; 14/12; 036/13)
[25]("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/04; 23/05; 29/05) i (”Službeni list Crne Gore", br. 12/07; 13/07; 73/10; 39/11; 40/11; 14/12; 36/13)
[26] ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/04, 23/05, 29/05) i (Službeni list Crne Gore", br. 12/07, 13/07, 73/10, 39/11, 40/11, 14/12, 36/13)
[27] Tačka 2 člana 88 Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/04, 23/05, 29/05) i (Službeni list Crne Gore", br. 12/07, 13/07, 73/10, 39/11, 40/11, 14/12, 36/13)
[28] Tačka 9 člana 88 Zakona o zdravstvenom osiguranju ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 39/04, 23/05, 29/05) i (Službeni list Crne Gore", br. 12/07, 13/07, 73/10, 39/11, 40/11, 14/12, 36/13)
[29] ("Službeni list Crne Gore", br. 6/16; 2/17)
[30] Tačka 9
[31] Tačka 12

potrebe svih ili više javnih zdravstvenih ustanova Crne Gore i nabavke roba, radova i usluga koje sprovodi i realizuje za svoje potrebe.

Javne nabavke se sprovode i realizuju na osnovu Plana javnih nabavki na koji saglasnost daje Ministarstvo finansija, a koji donosi Upravni odbor Fonda. Plan javnih nabavki se sačinjava na osnovu potreba JZU i Fonda, u okviru raspoloživih finansijskih sredstava definisanih Zakonom o budžetu Crne Gore i Odlukom o rasporedu sredstava Fonda koju donosi Upravni odbor Fonda za tekuću budžetsku godinu.

7.3. Klinički centar Crne Gore

Klinički centar Crne Gore je visoko specijalizovana zdravstvena ustanova tercijarnog nivoa zdravstvene zaštite, u kojoj se sprovode najsloženije metode dijagnostikovanja i liječenja i obavlja specijalistička i subspecijalistička ambulantno konsultativna i bolnička zdravstvena djelatnost iz gotovo svih oblasti zdravstvene zaštite, odnosno grana medicine. KCCG je takođe i bolnica sekundarnog nivoa za opštine Podgorica, Kolašin i Danilovgrad. KCCG za svoje potrebe vrši nabavku određenih medicinskih i nemedincinskih roba samostalno u skladu sa utvrđenim planom javnih nabavki i obezbijeđenim finasijskim sredstvima.

7.4 Javne zdravstvene ustanove (uzorak)

MZ Crne Gore utvrdilo je rješenjem da 13 ZU obavlja zdravstvenu djelatnost iz oblasti specifične zdravstvene zaštite i to u: DZ Podgorica, DZ Danilovgrad, DZ Nikšić, DZ Cetinje, DZ Budva, DZ Bar, DZ Herceg Novi, DZ Tivat; DZ Kotor, DZ Ulcinj, DZ Kolašin, DZ Berane, DZ Bijelo Polje, DZ Rožaje, DZ Plav, DZ Pljevlja. Takođe, zdravstvena zaštita se obavlja i u Opštim bolnicama (6 Opštih bolnica) i Specijalnim bolnicama (3 Specijalne bolnice) koje se nalaze na teritoriji Crne Gore i to: OB Bar, OB Berane, OB Bijelo Polje, OB Cetinje, OB Kotor, OB Nikšić i OB Pljevlja, odnosno Specijalna bolnica za ortopediju, neurohirirgiju i neurologiju "Vaso Cukovic" - Risan, Specijalna bolnica za plućne bolesti "DR Jovan Bulajić" -Brezovik i Specijalna bolnica za psihijatriju - Dobrota Kotor.

Takođe, javne nabavke za pojedinačne potrebe JZU, koje se uglavnom odnose na nabavku određenih medicinskih i nemedicinskih roba, vrše JZU samostalno u skladu sa utvrđenim planom javnih nabavki i obezbeđenim finasijskim sredstvima.

7.5. Agencija za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore-CALIMS

Agencija za ljekove i medicinska sredstva, u skladu sa Zakonom o ljekovima[32] i Zakonom o medicinskim sredstvima [33] je nadležna da: vrši upis, brisanje i vodi registar proizvođača i pravnih lica koji vrše promet na veliko, uvoz i izvoz medicinskih sredstava, kao i registar specijalizovanih prodavnica; vrši upis, brisanje i vodi registar medicinskih sredstava koja mogu biti u prometu u Crnoj Gori; vodi sistem vigilance[34] i praćenje medicinskih sredstava u prometu; odlučuje o razvrstavanju medicinskih sredstava kada se radi o kombinaciji lijeka i medicinskog sredstva, medicinskog sredstva i predmeta opšte upotrebe ili klasifikacije medicinskih sredstava, i daje druga stručna mišljenja iz nadležnosti Agencije; vrši prikupljanje i obradu podataka o prometu i potrošnji ljekova; predlaže usklađivanje propisa na području ljekova sa propisima EU i propisima i smjernicama međunarodnih institucija.

Članom 44a Zakona o medicinskim sredstvima predviđeno je da Agencija može odobriti uvoz medicinskih sredstava koja nijesu upisana u registar medicinskih sredstava u slučaju kada se radi o

[32](”Službeni list CG” br. 56/11 i br. 6/13)
[33]("Službeni list RCG" br. 79/04 i "Službeni list CG" 53/09 i br. 40/11)
[34] **obazrivost**

hitnoj medicinskoj potrebi za potrebe zaštite javnog zdravlja, za istraživačke svrhe, za klinička ispitivanja i u slučaju elementarnih nepogoda ili drugih vanrednih stanja. Odobrenje za uvoz u skladu sa ovim članom mogu da dobiju nosioci Rješenja o upisu u registar prometa na veliko medicinskih sredstava (veleprodaje) uz podnošenje potrebne dokumentacije predviđene zakonom. U slučaju iz ovog člana zakona da bi se dobilo odobrenje za uvoz potrebno je dostaviti i Izjavu odgovornog lica ZU o potrebi uvoza medicinskih sredstava"[35]

II ZAKLJUČCI

Nedostatak strateškog planiranja

Problemi u procesu javne nabavke medicinske opreme u Crnoj Gori evidentirani su već kod prvog koraka, tj. od strateškog planiranja nabavke. Strategija i akcioni plan nabavke medicinske opreme nijesu izrađeni, što je dovelo do neuspostavljanja sistema funkcionalne povezanosti svih institucija i neefikasnosti cijelog daljeg procesa.

Strategija je ključan instrument za uspostavljenje jedinstvenog postupanja prilikom nabavke medicinske opreme i omogućavanje najučinkovitije upotrebe javnih sredstava. Posljedice ovakvog stanja negativno se reflektuju na sve ostale korake u procesu javnih nabavki medicinske opreme.
Navedeno uzrokuje nejasnu raspodjelu odgovornosti u toku procesa nabavke medicinske opreme. Nedostatak zajedničkih konsultacija i kordinacije između MZ, FZO i ZU, generiše probleme i greške u postupku planiranja nabavki medicinske opreme, što utiče na ostvarivanje prava na pružanje kvalitetne zdravstvene zaštite.

Prilikom izrade Master plana razvoja zdravstva Crne Gore 2015-2020, Ministarstvo zdravlja nije raspolagalo podacima o nedostajućoj medicinskoj opremi na nivou čitavog sistema, kao ni sa dovoljno kvalitetnim analizama o stepenu iskorišćenosti i stanju postojeće opreme, što bi trebalo da predstavlja osnov za strateško planiranje nabavki medicinske opreme.

Dodatna posljedica nedostatka strategije je da nijesu definisani prioriteti za kupovinu opreme. U nedostatku finansijskih sredstava za zadovoljenjem svih potreba za medicinskom opremom, institucije moraju imati definisane kriterijume za određivanje prioriteta nabavke, kojim se određuje redoslijed nabavke i stvaraju uslovi za definisanje izvora finansiranja. Ovo je posebno važno kada postoji velika razlika između potrebnih (oko 17 mil. €) i na godišnjem nivou raspoloživih sredstava (oko 0,8 mil. €) za kupovinu opreme.

Neadekvatno operativno planiranje

Uticaj neadekvatnog planiranja nabavki medicinske opreme (nedonošenje kratkoročnog i dugoročnog plana) dovodi do toga da ciljevi nijesu postignuti, odnosno potrebe krajnjih korisnika nijesu adekvatno zadovoljene. Nijesu utvrđeni prioriteti nabavke neophodne opreme i izvori finansiranja iste.

Nedovoljno istraživanje tržišta i procjena vrijednosti potrebne opreme, prilagođene ili zatvorene specifikacije, kao i upotreba kriterijuma najniže ponuđene cijene, dovodi do narušavanja ili potpunog izostanka poštene tržišne utakmice i dodjele ugovora za ponude koje nijesu bile najbolje (nabavljeni su medicinski uređaji koji nijesu na visokom tehnološkom nivou).

Kod većine zdravstvenih ustanova plan javnih nabavki se ne zasniva na zahtjevima organizacionih jedinica, i donosi se a da nije poznat iznos raspoloživih finansijskih sredstava. Naprijed navedeno i izmjene plana uzrokovane nerealizovanim centralizovanim tenderima za posledicu ima da ZU

[35]Dopis Agencije broj: 3020/14/214-4702 od 30.07.2014. godine

nemaju dovoljno vremena za kvalitetno planiranje nabavke i da se uglavnom nabavlja ono što je neophodno za održavanje minimuma procesa rada zdravstvenih ustanova.

Zdravstvene ustanove prilikom planiranja nabavki medicinske opreme ne sagledavaju troškove održavanja iste, što pored zastarelosti postojeće opreme utiče da isti na nivou sistema konstantno rastu.

Naručioci medicinske opreme nijesu u svim pozivima (tenderskoj dokumentaciji) za dostavljanje ponuda, kao jedan od obaveznih uslova tražili da ponuđači dostave Rješenje o upisu u registar medicinskog sredstva koje je predmet javne nabavke, izdato od CALIMSA-a Crne Gore, što za posljedicu može imati nabavku medicinske opreme neodgovarajućeg kvaliteta.

Izostanak korektivnih mjera na osnovu prethodnih iskustava

Na bazi sprovedene revizije utvrđeno je da se ne vrše analize sprovedenih postupaka i ne identifikuju rizici, na osnovu kojih bi se preduzele korektivne mjere, koje bi dovele da se uočeni nedostaci otklone. Korektivnim mjerama se uočeni nedostaci otklanjaju i one imaju za cilj da se izbjegnu problemi u postupcima javnih nabavki u budućnosti.

Zdravstvene ustanove ne posjeduje bazu podataka o nepravilnostima koja bi se mogla koristiti kao osnov za korisnu analizu grešaka u javnoj nabavci. Ne vrši se sistemsko praćenje i poređenje dobavljača tokom određenog vremenskog razdoblja, odnosno broja ugovora koji se zaključuju, cijene opreme i usluga održavanja koje se nabavljaju, pravilnost izvršavanja ugovora, kako bi menadžment ZU bio upoznat s time. Zdravstvene ustanove ne sprovode analize realizacije plana javnih nabavki, kako bi se ostvareni rezultati uporedili sa planiranim.

Kod postupaka koji su obustavljeni, iz razloga što nije dostavljena ni jedna ponuda ili nije dostavljena nijedna ispravna ponuda nije vršena analiza kako bi se indentifikovao uzrok takvog ishoda postupka i preduzele odgovarajuće mjere kako bi se buduće javne nabavke uspješno planirale i realizovale.

Posebno važno je sprovesti naknadne analize kod postupaka gdje se i pored namjere zdravstvene ustanove da se nabavi tehnološki napredna oprema kupuje oprema starije proizvodnje jer, osim nedostatka sredstava, mogući su i drugi uzroci (neadekvatne specifikacije ili isključivo upotreba kriterijuma ”najniža cijena”) koji dovode do ovakvog ishoda.

III MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije, u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj insituciji i čl. 45 Poslovnika DRI, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i g. Nikola N. Kovačević (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 05.09.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ
o reviziji uspjeha

Planiranje javnih nabavki medicinske opreme[36]

DRI je u postupku sprovođenja revizije uspjeha na bazi utvrđenog činjeničnog stanja identifikovala postojanje problema i slabosti, koje **ograničavaju uspješnost planiranja javnih nabavki** medicinske opreme.

Nedostatak strategije i neadekvatno operativno planiranje otežavaju nabavku medicinske opreme u skladu sa potrebama zdravstvenog sistema.

Pored ostalih ograničavajućih faktora, slabosti u sistemu planiranja nabavki medicinske opreme dovode da institucije zdravstva su **ograničene** u svom kapacitetu da blagovremeno i na kvalitetan način zadovolje potrebe pacijenata, koji su često primorani ići na liječenje van javnog sistema zdravstva, što uzrokuje dodatne troškove koji bi se u onim segmentima gdje je moguće i opravdano razvijati kapacitete mogli izbjeći.

- Državna revizorska institucija (DRI), nakon sprovedenog postupka revizije, shodno navedenom, utvrdila je da se u sistemu zdravstva Crne Gore planiranje javnih nabavki medicinske opreme **ne sprovodi na dovoljno uspješan način.**

U cilju veće uspješnosti planiranja i veće transparentnosti u postupcima nabavke medicinske opreme, a u cilju povećanje uspješnosti cijelog sistema javnih nabavki medicinske opreme DRI izdaje sljedeće:

PREPORUKE

DRI preporučuje **Ministarstvu zdravlja** da:

1. **razvije strategiju nabavki medicinske opreme koja će biti zasnovana na potrebama zdravstvenog sistema (stanovništva), iskazanim potrebama zdravstvenih institucija i raspoloživim sredstvima;**

2. **donese akcione planove (koji sadrže indikatore i ciljeve koje treba postići, jasne odgovornosti nadležnih organa sa definisanim rokovima, način praćenja ostvarenih rezultata i izvještavanja), kako bi se obezbijedila realizacija strategije kroz operativno planiranje nabavki medicinske opreme;**

3. **utvrdi jasne kriterijume za određivanje prioriteta nabavki medicinske opreme;**

4. **definiše podatke koje zdravstvene ustanove treba da obezbijede prilikom dobijanja saglasnosti na plan javnih nabavki (npr. procijenjena vrijednost opreme sa troškovima instalacije i održavanja, broj pacijenata koji čekaju liječenje, vrijeme čekanja, sadašnje radno stanje opreme i učestalost kvarova opreme koja treba da se zamijeni i sl.);**

5. **obezbijedi odgovarajuće podatke o nedostajućoj opremi u sistemu zdravstva Crne Gore i stanju i stepena korišćenja postojeće opreme.**

[36] Revizija je obavljena kroz **projekat paralelne revizije uspjeha** (PPA II) koji se realizuje u okviru Mreže VRI zemalja kandidata i potencijalnih kandidata EU. Pored DRI Crne Gore, u realizaciji ovog projekta učestvovalo je šest VRI iz regiona uz **ekspertsku podršku Evropskog računskog suda i Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske.**

6. **razmotri mogućnost usaglašavanja protokola i standarda tehničke opremljenosti zdravstvenih ustanova sa standardima koje preporučuje SZO;**

DRI preporučuje **Fondu za zdravstveno osiguranje** da:

1. **donosi Odluku o rasporedu sredstava odmah nakon usvajanja Zakona o budžetu, kako bi ZU blagovremeno pripremile plan javnih nabavki;**

2. **prije donošenja odluka, u saradnji sa Ministarstvom zdravlja, vrši analizu i procjenu alternativa, da li je učinkovitije vršiti nabavku opreme ili ugovorom sa privatnim zdravstvenim ustanovama obezbijediti pružanje usluge pacijentima.**[37]

DRI preporučuje **zdravstvenim ustanovama** da:

1. **donose kratkoročne i dugoročne planove nabavke medicinske opreme i utvrde dinamiku sprovođenja istih;**

2. **plan javnih nabavki donose u skladu sa finansijskim planom odnosno raspoloživim sredstvima;**

3. **donesu procedure za planiranje nabavki kojima bi se odredile obaveze i odgovornosti pojedinih službenika u procesu planiranja, tok postupka i čuvanja dokumentacije na osnovu koje se sastavlja plan nabavke, faze i rokovi planiranja, te podaci koje trebaju sadržavati zahtjevi organizacionih jedinica za nabavkom;**

4. **odrediti metode istraživanja tržišta i način dokumentovanja sprovedenog istraživanja;**

5. **prilikom nabavke medicinske opreme razmotre mogućnost korišćenja kriterijuma ekonomski najpovoljnija ponuda (uzimajući u obzir troškove čitavog životnog vijeka opreme) i koristite multidisciplinarni pristup prilikom definisanja specifikacije medicinske opreme;**

6. **sprovode adekvatne analize nakon završetka planskog perioda i nakon završetka konkretnog postupka javne nabavke, kako bi se na osnovu uočenih slabosti preduzimale odgovarajuće mjere da se isti problemi ne bi ponovili;**

7. **vode evidenciju o starosti, učestalosti kvarova, troškovima održavanja medicinske opreme i stepenu korišćenja medicinske opreme, kako bi baza podataka koju vodi Ministarstvo zdravlja bila pouzdan osnov za planiranje nabavki i optimalnu alokaciju medicinske opreme;**

8. **u svim pozivima/tenderskoj dokumentaciji za dostavljanje ponuda kao jedan od obaveznih uslova traže da ponuđači dostave sva zakonom propisana rješenja izdata od strane nadležnih organa;**

9. **prilikom kupovine medicinske opreme uzmu u obzir i nabavku potrošnog materijala u slučajevima kada potrošni materijal za kupljeni aparat odgovara samo tom aparatu, te u takvim slučajevima razmotre mogućnost raspisivanja tendera kako za proizvod tako i za potrošni medicinski materijal, u cilju dobijanja najpovoljnije ponude, te sprječavanja budućeg monopola.**

[37] FZO donosi odluke o raspisivanju javnog poziva za pružanje zdravstvenih usluga, nakon što, u skladu sa članom 82 Zakona o zdravstvenom osiguranju, uz saglasnost Ministarstva, utvrdi zdravstvene usluge koje ne mogu da se obezbijede u zdravstvenim ustanovama i kod drugih davalaca zdravstvenih usluga koji su u Zdravstvenoj mreži.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekti revizije, do 15.10.2017. godine, dostave Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.
- da subjekti revizije, u skladu sa čl. 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od 6 mjeseci od dana prijema konačnog Izvještaja o reviziji izvijeste DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA CRNOGORSKOG OLIMPIJSKOG KOMITETA ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Crnogorski olimpijski komitet
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	110 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Crnogorskog olimpijskog komiteta (subjekat revizije ili COK) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2017. godine (INTERNO BROJ 06-23/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma u sastavu dr Branislav Radulović (rukovodilac kolegijuma) i dr Milan Dabović (član kolegijuma) od 04.04.2017. godine broj 40113/17-021-616.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Sjedište COK je u Podgorici, ul. 19. decembra br. 21, a koristi i poslovni prostor–Capital Plaza, po osnovu Ugovora[1] o zakupu, koji se nalazi u Diplomatskoj kuli na II spratu, površine 240,33 m².

Matični broj COK - a je 02192136.

Predsjednik COK – a je mr Dušan Simović.

Djelatnost, organizacija i finansiranje uređeni su:

- Zakon o o sportu (“Sl. list CG”, br:36/11, 36/13);
- Pravilnik o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima i kontrolu nad realizacijom programa ("Sl. List CG", br. 016/14 od 28.03.2014);
- Odluke o raspodjeli sredstava sportskim subjektima;
- Zakon o radu („Sl. List CG“, br. 031/14, 053/14 od 19. 12. 2014. godine);
- Statut Crnogorskog olimpijskog komiteta;
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih mjesta u stručnoj službi Crnogorskog olimpijskog komiteta;
- Pravilnik o zaradama u Stručnoj službi Crnogorskog olimpijskog komiteta.

2.1. Djelatnost COK-a

Zakonom o sportu[2] članom 36, COK se smatra sportskom organizacijom.

COK je nepolitički i neprofitni sportski savez samostalan u svom radu i djelovanju preko kojeg se ostvaruju nacionalni i međunarodni sportski interesi Crne Gore.

Sportska organizacija samostalno obavlja djelatnost za koju je osnovana, na način i pod uslovima utvrđenim ovim zakonom, aktom o osnivanju i statutom sportske organizacije.

[1] Ugovor o zakupu poslovnog prostora, broj 02 – 134 od 10.05.2016. godine.
[2] “Sl. list CG”, br:36/11 i 36/13

Sportska organizacija je stekla svojstvo pravnog lica upisom u Registar[3] sportskih organizacija. Crnogorski olimpijski komitet je jedina asocijacija nacionalnih sportskih saveza u Crnoj Gori. COK odlučuje o zahtjevu nacionalnog sportskog saveza za članstvo u COK, u skladu sa Statutom.

COK svoje djelovanje zasniva na načelima Olimpijske povelje Međunarodnog olimpijskog komiteta i na ciljevima razvoja crnogorskog sporta.

Nadležnosti COK-a:

- Promoviše osnovna načela i vrijednosti olimpizma u Crnoj Gori;
- Podstiče, prati i unaprjeđuje sport u Crnoj Gori;
- Učestvuje u utvrđivanju i ostvarivanju politike razvoja sporta u Crnoj Gori;
- Predlaže i sprovodi programe od javnog interesa u sportu;
- Učestvuje u izradi Nacionalnog programa;
- Bira sportistu godine na predlog nacionalnih sportskih saveza;
- Usklađuje aktivnosti nacionalnih sportskih saveza na ostvarivanju ukupnog programa sporta;
- Vodi brigu o ostvarivanju sportskih rezultata crnogorskih sportista i njihovom učestvovanju u nacionalnim sportskim ekipama na olimpijskim i mediteranskim igrama, kao i drugim značajnim multi sportskim međunarodnim takmičenjima i sportskim manifestacijama;
- Uređuje način ostvarivanja prava i obaveza svojih članova i način upotrebe i zaštite simbola i obilježja Međunarodnog olimpijskog komiteta i COK;
- Obrazuje Arbitražu za rješavanje sporova u sportu;
- Usvaja i primjenjuje Svjetski kodeks protiv dopinga;
- Podstiče povezivanje Crne Gore sa drugim državama;
- Predstavlja crnogorski sport pred Međunarodnim olimpijskim komitetom i odgovarajućim međunarodnim sportskim organizacijama i asocijacijama;
- Preduzima mjere protiv svih oblika diskriminacije i nasilja u sportu;
- Obezbjeđuje poštovanje Olimpijske povelje u Crnoj Gori;
- Obavlja i druge poslove koji su utvrđeni ovim zakonom i drugim propisima.

2.2. Unutrašnja organizacija

U skladu sa Poveljom i pravilima Međunarodnog olimpijskog komiteta, Crnogorski olimpijski komitet formiran je 2007. godine, Odlukom[4] jedanaest sportskih saveza iz sportova sa programa Olimpijskih igara priznatih od strane relevantnih Međunarodnih sportskih federacija. Crnogorski olimpijski komitet je svoje međunarodno priznanje ostvario na Generalnoj skupštini Međunarodnog olimpijskog komiteta u Gvatemala Sitiju 6/7. jula 2007. godine.

Crnogorskom olimpijskom komitetu u sadašnjem statusu, predhodilo je nekoliko organizacionih oblika koji su djelovali kao centralna sportska organizacija u koju se udružuju savezi olimpijskih i ne-olimpijskih sportova u Crnoj Gori. Transformacijom i reorganizacijom nekadašnjeg SOFK Crne Gore, formiran je 18.12.1993. godine „Olimpijski komitet Crne Gore“, koji je upisan u Registar društvenih organizacija Ministarstva pravde pod brojem 02-3681 dana 13.12.1993. godine, preuzimajući na sebe sva prava, obaveze i imovinu danom konstituisanja. U tom vremenu, Olimpijski komitet Crne Gore funkcionisao je kao regionalni olimpijski komitet u okviru Olimpijskog komiteta Srbije i Crne Gore.

Skupština Olimpijskog komiteta Crne Gore, održana dana 29.05.2000. godine, donosi Odluku o promjeni naziva u „Crnogorski olimpijski komitet“. Dana 05.06.2003. godine Rješenjem br. 0401-237/01 Crnogorski olimpijski komitet je upisan u Registar sportskih organizacija Republičkog sekretarijata za sport pod brojem 46/03. U skladu sa promjenama Zakona o sportu, dana 17.05.2012. godine, Rješenjem br 01-147/2, Crnogorski olimpijski komitet je upisan u Registar sportskih organizacija Ministarstva prosvjete i sporta pod brojem 69.

[3] Rješenje broj: 01 – 147/2 od 17. 05. 2012. godine.
[4] Odluka br. 02-23 od 15.01. 2007. god.

Organi Crnogorskog olimpijskog komiteta su:

- Skupština Crnogorskog olimpijskog komiteta;
- Izvršni odbor;
- Nadzorni odbor;
- Predsjednik;
- Generalni sekretar;
- Klub crnogorskih olimpijaca;
- Sportska komisija i
- Arbitražna komisija.

Skupština je najviši organ upravljanja COK-a, koji čine 38 predstavnika nacionalnih saveza olimpijskih sportova i 23 predstavnika ostalih sportskih saveza i asocijacija. Skupštinu sačinjavaju po dva predstavnika crnogorskih sportskih saveza olimpijskih sportova, po jedan predstavnik drugih sportskih saveza koji su članovi COK-a, četiri predstavnika Kluba crnogorskih olimpijaca i dva predstavnika sportista koji su učestvovali na olimpijskim igrama, na prijedlog Sportske komisije. Mandat članova Skupštine traje četiri godine. Redovna sjednica Skupštine održava se najmanje jednom godišnje. Redovne i vanredne sjednice Skupštine saziva Predsjednik COK. Skupština obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- Donosi i mijenja Statut COK-a;
- Donosi Program rada COK-a;
- Donosi Poslovnik o radu Skupštine;
- Bira i razrješava predsjednika i potpredsjednika COK-a;
- Bira i razrješava članove Izvršnog odbora na prijedlog Predsjednika COK-a;
- Bira i razrješava članove Nadzornog odbora COK-a;
- Predlaže politiku razvoja crnogorskog sporta;
- Utvrđuje međunarodnu politiku COK-a;
- Odlučuje o osnivanju centra za osposobljavanje i usavršavanje kadrova za obavljanje stručnih poslova u sportu;
- Preduzima mjere u slučajevima narušavanja interesa i ugleda crnogorskog sporta;
- Razmatra i usvaja Izvještaj o radu Izvršnog odbora COK-a;
- Razmatra i usvaja Izvještaj o radu Nadzornog odbora COK-a;
- Utvrđuje kriterijume za dodjeljivanje nagrada, priznanja i počasti COK-a;
- Odlučuje o prijemu u članstvo COK-a;
- Odlučuje o suspenziji i isključenju iz članstva COK-a;
- Obavlja i druge poslove utvrđene Statutom.

Izvršni odbor je najviši organ rukovođenja COK-a i izvršni organ Skupštine. Za svoj rad Izvršni odbor odgovara Skupštini, ima najviše 17 članova, uključujući Predsjednika i najviše dva potpredsjednika. Članove Izvršnog odbora bira Skupština na prijedlog Predsjednika COK-a, sa mandatom od četiri godine. Izvršni odbor obavlja sljedeće poslove i zadatke:

- Izvršava i sprovodi odluke i zaključke Skupštine;
- Utvrđuje prijedlog Statuta COK-a;utvrđuje prijedlog programa rada COK-a;
- Pokreće i iznosi aktuelna pitanja i probleme pred nadležne državne organe i organizacije;
- U saradnji sa državnim organom nadležnim za poslove sporta i nacionalnim sportskim savezima učestvuje u stvaranju uslova za što kvalitetnije pripreme crnogorskih sportista na Olimpijskim igrama, Mediteranskim igrama i drugim međunarodnim višesportskim takmičenjima;
- Donosi odluke o zaključivanju pravnih poslova;
- Vodi poslovnu politiku COK-a;

- Uspostavlja i održava odnose sa olimpijskim komitetima i srodnim organizacijama drugih država;
- Donosi program i planove rada;
- Donosi Pravilnik o Arbitraži COK-a;
- Donosi opšta akta iz svoje nadležnosti;
- Daje tumačenje opštih akata COK-a;
- Usvaja izgled simbola COK-a;
- Podnosi Skupštini izvještaj o radu;
- Preduzima mjere u slučajevima narušavanja interesa i ugleda crnogorskog sporta;
- Vodi izborne postupke za organe COK-a;
- Osniva odbore, komisije i druga stalna i povremena radna tijela, utvrđuju njihove nadležnosti i imenuje članove;
- Imenuje i razrješava generalnog sekretra COK-a;
- Usvaja opšta akta u vezi sa radom stručne službe COK-a na prijedlog predsjednika COK-a ili generalnog sekretara;
- Dodjeljuje priznanja, nagrade i pohvale;
- Brine se o obezbjeđenju sredstava za potrebe COK-a i njihovoj namjenskoj upotrebi;
- Posebnim aktom utvrđuje kategoriju sportiste, kao i kriterijume, način i postupak sticanja odgovarajuće kategorije sportiste;
- U saradnji sa stručnim institucijama priprema i raspravlja o dokumentima od značaja za razvoj sporta u Crnoj Gori;
- Donosi Poslovnik o radu Izvršnog odbora;
- Usvaja završni račun, utvrđuje Finansijski plan i obavlja raspodjelu sredstava iz finansijskog plana;
- Donosi opšti akt o vrstama, odnosno disciplinama sportova u Crnoj Gori;
- Predlaže tri člana za nacionalni savjet za sport;
- Predlaže sportske organizacije i sportiste za dodjelu premije za ostvareni sportski rezultat koji ima posebnu međunarodnu vrijednost i značaj za Crnu Goru;
- Donosi opšti akt o kriterijumima, načinu i postupku za izbor sportiste godine;
- Bira sportistu godine;
- Obrazuje Arbitražu za rješavanje sporova u sportu;
- Usvaja i primjenjuje Svjetski kodeks protiv dopinga;
- daje mišljenje o kandidaturi sportske organizacije za organizovanje velikog međunarodnog sportskog takmičenja u Crnoj Gori u sportovima koji su na programu Olimpijskih igara;
- predlaže dva člana Nacionalne komisije za borbu protiv dopinga u sportu;
- vrši i druge poslove utvrđene ovim statutom i drugim opštim aktima.

Nadzorni odbor ima tri člana čiji mandat traje četiri godine.

Predsjednika COK-a bira Skupština na četiri godine, neposredno, tajnim glasanjem na osnovu liste kandidata. Ista osoba može biti ponovo birana za Predsjednika COK-a. Predsjednik COK–a je mr Dušan Simonović. On je na toj funkciji od 28. maja 2003. godine. Mandat mu je produžavan na Skupštini 23. novembra 2008.g., 03. novembra 2012. godine i na istu funkciju je izabran Odlukom[5] o izboru Predsjednika COK–a, 03. novembra 2016. godine.

Potpredsjednici, kao i u predhodna tri mandata, su Zorica Kovačević i Andrija Popović.

Izvršni odbora COK–a, donio je Odluku[6] o profesionalnom radu Predsjednika COK–a.

[5] Odluka broj: 02 – 303 od 03.11. 2016. godine.
[6] Odluka broj: 02 – 243/2 od 30. 03. 2009. godine.

Predsjednik COK-a:

- Predstavlja i zastupa COK;
- Saziva i predsjedava sjednicama Izvršnog odbora i Skupštine;
- Podstiče aktivnosti na razvoju i unapređenju funkcionisanja djelatnosti crnogorskog sporta;
- Naredbodavac je za finansijsko poslovanje COK-a; potpisuje opšte akte koje usvaja Skupština i Izvršni odbor; potpisuje certifikovane zapisnike sa održanih sjednica Skupštine i Izvršnog odbora kojima predsjedava;
- Predlaže Skupštini kandidate za potpredsjednika i članove Izvršnog odbora;
- Predlaže Izvršnom odboru kandidata za generalnog sekretara iz redova kandidata prijavljenih na javni konkurs;
- Pokreće postupak za razrješenje potpredsjednika i članova Izvršnog odbora;
- Stara se o izvršavanju odluka Skupštine i Izvršnog odbora;
- Donosi rješenje o kategoriji sportiste.

Generalnog sekretara imenuje Izvršni odbor na osnovu javnog konkursa.

Generalni sekretar je poslovodni organ COK-a i rukovodilac Stručne službe. Mandat Generalnog sekretara traje četiri godine. U 2016. godini radno mjesto - Generalni sekretar, nije popunjeno, tj nije imenovan novi Generalni sekretar. Generalni sekretar:

- Zastupa COK, brine za zakonitost rada, izvršava odluke Skupštine i Izvršnog odbora i brine se o sprovođenju odluka ostalih organa COK-a;
- Odgovara za pravovremenu pripremu materijala za sjednice Skupštine i Izvršnog odbora;
- Nalogodavac je za izvršenje finansijskog plana;
- Brine se o javnosti rada;
- Obavlja i druge poslove po nalogu Skupštine, Izvršnog odbora i Predsjednika COK-a.

Klub crnogorskih olimpijaca je udruženje crnogorskih sportista – učesnika olimpijskih igara, osvajača olimpijskih medalja, glavnih trenera i selektora crnogorskih olimpijskih reprezentacija, kao i sudija koji su obavljali funkciju na olimpijskim igrama. Klub je član COK-a.

Sportska komisija je savjetodavni organ COK-a, koji treba da obezbijedi da se prilikom donošenja odluka nadležnih organa COK-a uzmu u obzir mišljenja i stavovi sportista. Sportsku komisiju čine sportisti Crne Gore koji su učestvovali na olimpijskim igrama.

Arbitraža rješava međusobne sporove članova COK-a i njihove sporove sa organima COK-a kao samostalno i nezavisno tijelo za sportsku arbitražu, odnosno za rješavanje sporova u vezi sa sportom.

COK ima svojstvo pravnog lica. Opšti pravni akti organizacije su:

- Statut COK - a;
- Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih mjesta u stručnoj službi COK – a;
- Pravilnik o zaradama u Stručnoj službi Crnogorskog olimpijskog komiteta.

Unutrašnja organizacija, način rada i upravljanja, kao i druga pitanja značajna za rad COK - a, uređena su Statutom i Pravilnikom o sistematizaciji poslova i radnih mjesta u stručnoj službi COK-a.

Statut je donijela Skupština COK - a, 12.04.2012. godine.
Izvršni odbor COK – a je donio Pravilnik[7] o sistematizaciji poslova i radnih mjesta u stručnoj službi COK – a, 26.03.2010. godine.

[7] Pravilnik o sistematizaciji poslova i radnih mjesta, broj:02-167 od 31. 03. 2010. godine.

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, sistematizovano je osam radnih mjesta sa osam izvršilaca, osim Predsjednika COK – a i Generalnog sekretara. Broj zaposlenih lica u 2016. godini je devet. Nije popunjeno mjesto Generalnog sekretara.

Svoje finansijsko poslovanje COK vrši preko poslovnih računa. Ugovor o otvaranju računa potpisuje predsjednik COK - a. Računi u komercijalnim bankama preko kojih se obavljaju gotovinske transakcije su računi kod: Prve banke CG broj 535-7864-58, kod NLB Montenegro banke AD Podgorica 530-1424-09 i žiro račun broj 510-19107-46 otvoren kod Crnogorske komercijalne banke AD Podgorica.

Odgovorno lice za vođenje računovodstva i sastavljanje finansijskih izvještaja, je Radmila Brajković - Referent za finansijsko – računovodstvene poslove, što je u skladu sa opisom poslova i zadataka iz Pravilnika o sistematizaciji.

Dodijeljenim budžetskim sredstvima po osnovu Odluke o raspodjeli sredstava sportskim subjektima od strane Ministarstva prosvjete, sredstvima dobijenih od MOK-a i sredstvima od sponzorstva, raspolaže lice ovlašćeno za punovažno potpisivanje i upotrebu pečata: mr Dušan Simović, predsjednik COK – a.

- U Kartonu deponovanih potpisa je i potpis Generalnog sekretara čiji je mandat istekao (imenuje ga Izvršni odbor na osnovu javnog konkursa, a mandat traje četiri godine) koji nije više u radnom odnosu u COK – u.

Poslove blagajnika vrši Radmila Brajković, ovlašćena[8] je i za podizanje sredstava sa žiro računa.

2.3. Računovodstveni sistem

Članom 1 Zakona o računovodstvu propisano je da se „Ovaj zakon primjenjuje na pravno lice registrovano za obavljanje privredne djelatnosti, nevladinu organizaciju i dio stranog društva“.

COK je, u skladu sa odredbama Zakona o sportu, sportska organizacija koja samostalno obavlja djelatnost za koju je osnovana, na način i pod uslovima utvrđenim Zakonom o sportu, aktom o osnivanju i statutom. Članom 118 Statuta COK-a propisano je da „finansijsko i materijalno poslovanje mora biti u skladu sa važećim crnogorskim propisima.“ S obzirom da u Crnoj Gori ne postoje posebni propisi kojima se uređuje način vođenja poslovnih knjiga, organizacija računovodstva, sastavljanje, dostavljanje i objavljivanje finansijskih izvještaja za neprofitne organizacije, stručna služba COK-a finansijsko izvještavanje vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu, pa je u skladu sa istim Poreskoj upravi dostavila finansijski izvještaj za 2016. godinu na propisanim obrascima.

- Stručna služba COK-a računovodstvenu evidenciju u 2016. godini je vodila u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžeta opština (kojim se uređuje klasifikacija računa za budžet Crne Gore i budžete jedinica lokalne samouprave čije se knjigovodstvo zasniva na gotovinskoj ili modifikovanoj gotovinskoj osnovi), a finansijsko izvještavanje vršila na obrascima propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, odnosno Zakonom o računovodstvu (kojim je uređeno vođenje poslovnih knjiga po metodi fakturisane realizacije).

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti poslovanja Crnogorskog olimpijskog komiteta.

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja COK-a za 2016. godinu.

[8] Ovlašćenja, broj: 02 – SL, od 26. 01. 2016. godine.

U skladu sa čl. 10[9] Zakona o računovodstvu[10] COK je Poreskoj upravi, dostavio:

- **Bilans stanja i**
- **Bilans uspjeha**

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o stanju imovine i obaveza, prihodima i primicima, rashodima i izdacima;
2. da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije).

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su odgovarajući računovodstveni propisi, računovodstvena načela, međunarodni računovodstveni standardi, međunarodni standardi izvještavanja i usvojene računovodstvene politike subjekta revizije.
Revizijom je obuhvaćeno poslovanje COK-a za 2016. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

Kriterijumi za reviziju pravilnosti su:

Predmet revizije	Kriterijumi
Finansijsko poslovanje i korišćenje opredijeljenih sredstava	Zakon o računovodstvu, Zakon o sportu, Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština; Uredba o kriterijumima za utvrđivanje visine naknada i premija za ostvarene sportske rezultate, Pravilnik o bližim uslovima, načinu, postupku i kriterijumima za dodjelu sredstava sportskim subjektima i kontrolu nad realizacijom programa, Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.
Zaposleni	Zakon o radu, Zakon o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Opšti kolektivni ugovor, Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, Uputstvo za obračun bruto zarada, Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru, Pravilnik o zaradama u Stručnoj službi Crnogorskog olimpijskog komiteta
Imovina	Zakon o državnoj imovini, Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popis stavri u državnoj svojini,, Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija COK-a izvršena je u periodu od 05.07.2017. do 30.07.2017. godine.

[9] Mikro i mala pravna lica dužna su da Poreskoj upravi dostave bilans stanja, bilans uspjeha i statistički aneks.
[10] "Sl. list CG", br. 052/16

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (br. 02-281 od 09.10.2017.g.), a u skladu sa čl. 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i čl. 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **dr Branislav Radulović** (rukovodilac Kolegijuma) i **dr Milan Dabović** (član Kolegijuma), na sjednici održanoj 16.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

Rukovodstvo Crnogorskog olimpijskog komiteta odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji subjekta revizije sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da finansijski izvještaji daju u potpunosti istinit i objektivan prikaz finansijskog položaja i rezultata poslovanja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. Za reviziju finansijskih izvještaja određena je materijalnost u iznosu od 24.658,73 €.

Revizijom pravilnosti poslovanja Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu utvrđene su neusklađenosti poslovanja sa Zakonom o radu i Zakonom o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. COK nije obezbijedio kontrolu namjenske potrošnje budžetskih sredstava koja prenosi sportskim subjektima i pojedincima.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na finansijski izvještaj Crnogorskog olimpijskog komiteta za 2016. godinu i **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

Ne modifikujući izraženo mišljenje na finansijski izvještaj, nadležni Kolegijum DRI **skreće pažnju** na pitanja navedena u preporukama broj 1 i 2.

PREPORUKE

Finansijska revizija

1. Stručna služba COK-a računovodstvenu evidenciju u 2016. godini je vodila u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžeta opština (kojim se uređuje klasifikacija računa za budžet Crne Gore i budžete jedinica lokalne samouprave čije se knjigovodstvo zasniva na gotovinskoj ili modifikovanoj gotovinskoj osnovi), a finansijsko izvještavanje vršila na obrascima propisanim Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, odnosno Zakonom o računovodstvu (kojim je uređeno vođenje poslovnih knjiga po metodi fakturisane realizacije).

   - **Subjekat revizije treba da primjenjuje kontni okvir koji je u skladu sa formom i sadržinom finansijskih iskaza koje sastavlja.**

   - **Subjekat revizije je neprofitna sportska organizacija i s obzirom na nedostatak podzakonskih akata koji uređuju sastavljanje finansijskih iskaza za neprofitne organizacije, DRI preporučuje COK-u da vođenje računovodstvene evidencije i sastavljanje finansijskih iskaza uredi uz konsultacije sa Ministarstvom nadležnim za poslove pripreme predloga propisa o računovodstvu i reviziji.**

   Nalazi i preporuke dati su u odnosu na finansijske izvještaje koji su sačinjeni u skladu sa Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica, čija sadržina (pojedinih grupa računa i računa) treba da bude u skladu sa Pravilnikom o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

2. Subjekat revizije je, u Bilansu uspjeha, na poziciji Ostali poslovni rashodi, prikazao rashode koji su u glavnoj knjizi evidentirani na računu 4141-Rashodi za službena putovanja u ukupnom iznosu od 101.731,38 €.

   Na istoj poziciji u Bilansu uspjeha prikazani su troškovi avio karata u iznosu 310.267,40 €. Najveći dio izdataka za avio karte u iznosu od 262.562,42 € ili 84,62% se odnosi na nabavku avio karata za Olimpijske igre u Riu. Naknada troškova avio karata vršena je za potrebe sportista, predsjednika COK-a, predsjednika nadzornog odbora, članove izvršnog odbora, članove misije (zaposleni u COK-u), novinare i goste.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da troškove naknada za službena putovanja, u Bilansu uspjeha, prikazuje na poziciji Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi.**

   - **Preporučuje se subjektu revizije da u napomenama uz finansijske izvještaje kategoriše rashode, odnosno naknade troškova, u odnosu na lica na koje se odnose: članovi organa COK-a, sportisti, volonteri, gosti i sl.**

Revizija pravilnosti

3. Na isplaćene naknade zaposlenima za rad na projektima, uz iznosu od 5.250,00 €, nijesu obračunati doprinosi, što nije u skladu sa članom 3a Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje[11] i Uputstvom[12] o načinu obračunavanja i plaćanja poreza i doprinosa iz i na lična primanja po osnovu zaposlenja.

   - **Subjekat revizije treba da na primanja zaposlenih koja isplaćuje, a koja imaju karakter ličnih primanja po osnovu zaposlenja, odnosno primanja upodobljenih sa radnim odnosom, obračuna i uplati doprinose za obavezno socijalno osiguranje.**

4. Revizijom je utvrđeno da je jedno lice zasnovalo radni odnos na neodređeno vrijeme, bez prethodnog javnog oglašavanja, što nije u skladu sa članom 36 Zakona o radu, odnosno članom 26 i 27 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da postupak zapošljavanja sprovodi u skladu sa Zakonom o zapošljavanu i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti**.

5. Prema listu nepokretnosti – izvod 641 površina poslovnog prostora koji je u svojini COK-a iznosi 278 m2, dok je u izvještaju o popisu navedena površina od 182 m2.

   - **Podatke iz popisa koji se odnose na nepokretnu imovinu treba usaglasiti sa dokumentacijom na osnovu koje se utvrđuje vlasništvo i površina** (list nepokretnosti).

6. Troškovi avio karata za Olimpijske igre u RIO 2016 su obuhvaćeni uzorkom u iznosu od 262.562,42 €, od čega se 95.296,00 € ili 36,29% odnosi na troškove avio prevoza za goste COK-a na Olimpijskim igrama. COK je kvartalno dostavljao Upravi za mlade i sport izvještaje za utrošena budžetska sredstva. Za troškove avio prevoza dostavljani su računi za avio karte koje ne prate spiskovi lica koja su putovala (sportisti, gosti, zaposleni i sl.).

   COK nije donio interne akte kojima bi se definisali kriterijumi na osnovu kojih se donose odluke o izboru gostiju kojima se mogu nadoknaditi troškovi prevoza i smještaja na Olimpijskim igrama.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da prilikom izvještavanja o utrošenim budžetskim sredstvima za rashode za službena putovanja** (troškovi prevoza, smještaja, ishrane, ulaznica) **uz račune dostavlja i spisak lica** (sportisti, gosti, zaposleni, članovi organa COK-a i sl.) **na koje se odnosi naknada.**

   - **Preporučuje se subjektu revizije da donese interni akt kojim bi definisali kriterijume za izbor lica kojima se mogu, kao gostima COK–a na međunarodnim sportskim takmičenjima, nadoknaditi troškovi putovanja.**

7. Realizacija sredstava prenešena sportskim savezima, sportskim klubovima i sportistima se ne dokumentuje od strane korisnika, tj. ne vrši se kontrola namjenske potrošnje sredstava od strane COK-a.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da od korisnika sredstava obezbijedi odgovarajuću dokumentaciju koja se odnosi na potrošnju dobijenih sredstava, posebno za sredstva dobijena iz budžeta, kako bi istu mogao, uz izvještaje, dostavljati Ministarstvu sporta.**

[11] ("Sl. list CG", br. 013/07, 079/08, 086/09, 078/10, 040/11, 014/12, 062/13, 008/15, i 022/17)
[12] „Sl. list CG“, br. 45/08, 04/10.

8. Revizijom je utvrđeno da su na računu Troškovi zakupa u inostranstvu evidentirani troškovi ulaznica za Olimpijske igre, u iznosu 37.893,46 €, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore i budžeta opština, u skladu sa kojim se vodi računovodstvena evidencija kod subjekta revizije.

    - **Subjekat revizije treba da računovodstvenu evidenciju vodi u skladu sa prihvaćenim kontnim okvirom.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj reviziji nalaže da:

- Subjekat revizije u cilju praćenja realizacije preporuka, a u skladu sa članom 84 Uputstva o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti, treba da dostavi Državnoj revizorskoj instituciji, do 01.12.2017. godine, plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- Subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji dužan je da, u roku od **6 mjeseci** izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA SKUPŠTINE CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Skupština Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj i pravilnost poslovanja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	150 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Branislav Radulović, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Skupštine Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština ili subjekat revizije) sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“ br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.20165. godine, (INTERNO BROJ 06-3/16);
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI u sastavu: dr Branislav Radulović (rukovodilac Kolegijuma) i dr Milan Dabović (član Kolegijuma) broj 40113/17-022-219 od 02.02.2017. godine.

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list RCG“ br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br. 07/15) i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

2. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Subjekat revizije je Skupština Crne Gore, sa sjedištem u Podgorici, Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 10. Predsjednici Skupštine, u godini za koju se vrši revizija (2016), bili su:

- **g. Ranko Krivokapić** do 19.05.2016. godine.
- **g. Darko Pajović** od 02.06. 2016. do 07.11.2016. godine.
- **g. Ivan Brajović** od 24.11.2016. godine i dalje.

Pravo raspolaganja novčanim sredstvima, odobrenim Budžetom za 2016. godinu, imala su lica ovlašćena za punovažno potpisivanje kako slijedi[1]: službenik za odobravanje bio je **Siniša Stanković**, a službenica za ovjeravanje **Vjera Prelević**. Ovlašćenje za podizanje gotovine za 2016. godinu, za potrebe Skupštine, imala je službenica **Tamara Čađenović**.

[1] Karton deponovanih potpisa

2.1. Djelatnost Skupštine Crne Gore

Ustavom Crne Gore (član 82), utvrđene su nadležnosti Skupštine Crne Gore:

1) donosi ustav;
2) donosi zakone;
3) donosi druge propise i opšte akte (odluke, zaključke, rezolucije, deklaracije i preporuke);
4) proglašava ratno i vanredno stanje;
5) donosi budžet i završni račun budžeta;
6) donosi strategiju nacionalne bezbjednosti i strategiju odbrane;
7) donosi
8) odlučuje o upotrebi jedinica Vojske Crne Gore u međunarodnim snagama;
9) uređuje sistem državne uprave;
10) vrši nadzor nad Vojskom i bezbjednosnim službama;
11) raspisuje državni referendum;
12) bira i razrješava predsjednika i članove Vlade;
13) bira i razrješava sudije Ustavnog suda, vrhovnog državnog tužioca i četiri člana Sudskog savjeta iz reda uglednih pravnika;
14) imenuje i razrješava: zaštitnika ljudskih prava i sloboda; guvernera Centralne banke i članove Savjeta Centralne banke Crne Gore; predsjednika i članove Senata Državne revizorske institucije i druge nosioce funkcija određene zakonom;
15) odlučuje o imunitetskim pravima;
16) daje amnestiju;
17) potvrđuje međunarodne ugovore;
18) raspisuje javne zajmove i odlučuje o zaduživanju Crne Gore;
19) odlučuje o raspolaganju državnom imovinom iznad vrijednosti određene zakonom;
20) vrši i druge poslove utvrđene Ustavom ili zakonom.

2.2. Organizacija i sistematizacija radnih mjesta

U skladu sa čl. 83 Ustava Skupštinu čine poslanici koji se biraju neposredno, na osnovu opšteg i jednakog biračkog prava i tajnim glasanjem. **Skupština ima 81 poslanika**.

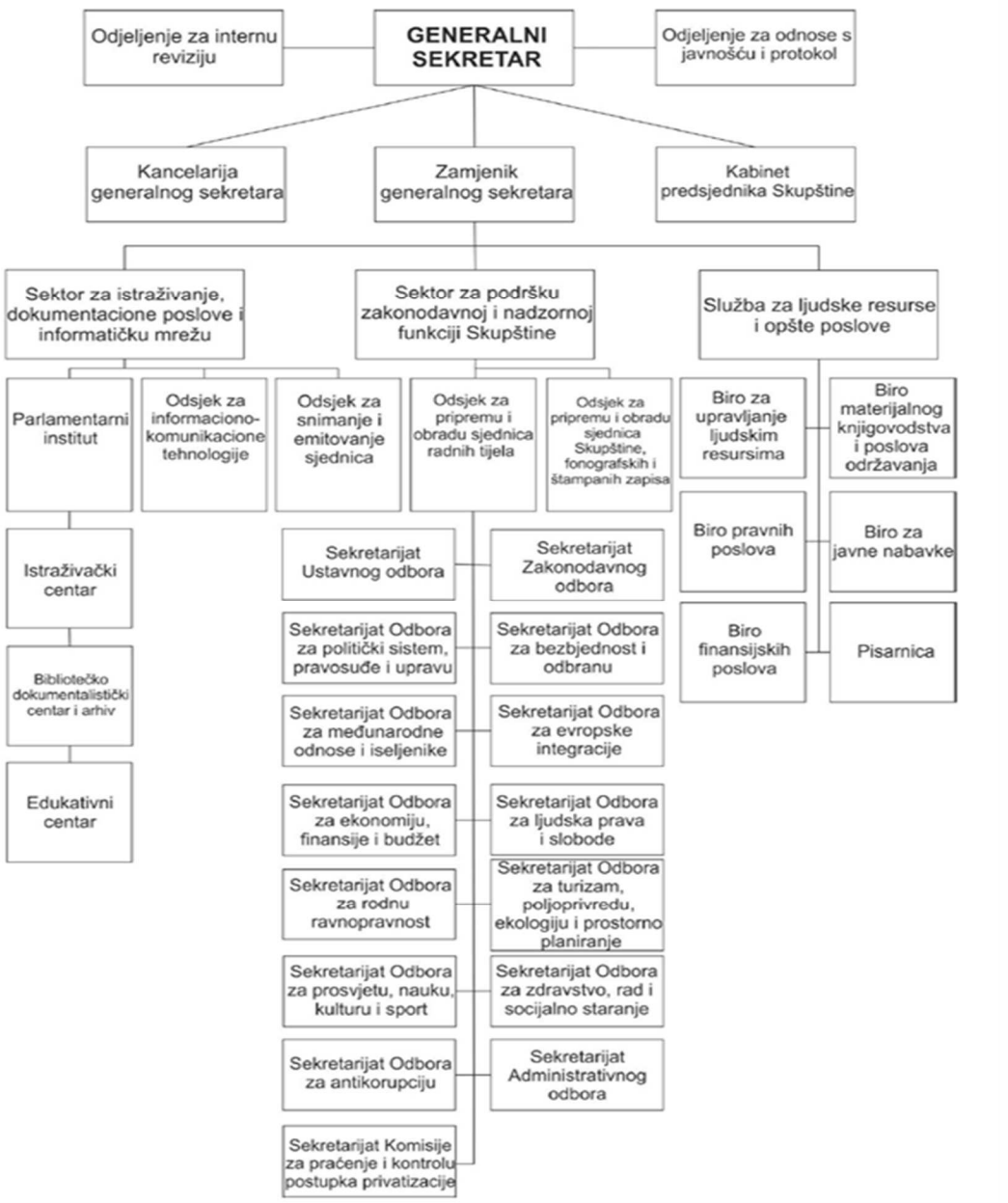
Ukupan broj poslanika koji je na dan 31.12.2016. godine ostvario parvo na zaradu bio je 110, a osnov za isplaćivanje zarade bio je:

- Profesionalno obavljaju funkciju ……..66
- Po prestanku funkcije ostvaruju parvo na zaradu ……..38
- Ostvaruju razliku do poslednje plate……..6

Djelokrug rada, unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta u Skupštini uređeni su Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine[2] i Pravilnikom o izmjenama i dopuni Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine[3].

[2] 00-32-5/13-197/1 od 31.07.2013. g.
[3] 00-32-5/15-197 od 17.02.2015. g.

Organizaciona šema Službe Skupštine Crne Gore

Služba Skupštine vrši stručne i druge poslove za potrebe Skupštine, radnih tijela Skupštine, poslanika u Skupštini i određene poslove za klubove poslanika.

Zaposleni u Službi učestvuju u pripremanju i organizovanju sjednica Skupštine, sjednica odbora i Kolegijuma predsjednika Skupštine. Izrađuju tekstove usvojenih zakona i pripremaju ih za dostavljanje Predsjedniku Crne Gore radi proglašavanja i objavljivanja. Takođe vrše stručne i druge poslove i vezi sa pripremom predloga akata i drugih materijala po zahtjevu predsjednika, potpredsjednika odbora i poslanika, kao i poslove u vezi sa ostvarivanjem međunarodne parlamentarne saradnje.

Pored toga Služba Skupštine vrši poslove u vezi sa ostvarivanjem prava iz radnog donosa funkcionera u Skupštini i službenika i namještenika u Službi Skupštine, poslove kancelarijskog poslovanja, računovodstvene i materijalno-finansijske, kao i brojne druge poslove.

Organizacione jedinice Službe Skupštine:

1. Kabinet predsjednika Skupštine;
2. Kancelarija generalnog sekretara;
3. Sektor za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine;
4. Sektor za istraživanje, dokumentacione poslove i informatičku mrežu;
5. Odjeljenje za odnose sa javnošću i protocol;
6. Odjeljenje za internu reviziju;
7. Služba za ljudske resurse i opšte poslove.

U Sektoru za podršku zakonodavnoj i nadzornoj funkciji Skupštine, obrazovani su:

1. Odsjek za pripremu i obradu sjednica radnih tijela;
2. Odsjek za pripremu i obradu sjednica Skupštine, fonografskih i štampanih zapisa.

U Sektoru za istraživanje, dokumentacione poslove i informatičku mrežu, kao uže organizacione jedinice obrazovani su:

1. Parlamentarni institute:
   - Istraživački centar;
   - Bibliotečko-dokumentaristički centar.
   - Edukativni centar
2. Odsjek za informaciono komunikacione tehnologije;
3. Odsjek za snimanje i emitovanje sjednica.

U Službi za ljudske resurse i opšte poslove, kao uže organizacione jedinice obrazovani su:

1. Biro za upravljanje ljudskim resursima
2. Biro pravnih poslova
3. Biro finansijskih poslova
4. Biro materijalnog knjigovodstva i službe održavanja
5. Biro za javne nabavke
6. Pisarnica

Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine i Pravilnikom o izmjenama i dopuni Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji Službe Skupštine, za izvršenje poslova iz djelokruga Skupštine utvrđeno je 151 radno mjesto za **238 izvršilaca, od čega 147 popunjenih radnih mjesta, 89 upražnjenih** radnih mjesta dok su tri zaposlena neraspoređena.

Prema podacima dostavljenim DRI od strane Skupštine[4], **broj zaposlenih u Službi Skupštine 31. decembra 2016. godine bio je 155.** Pored 147 službenika i namještenika, taj broj obuhvata i generalnog sekretara, šefa Kabineta predsjednika, jednog pomoćnika generalnog sekretara i pet savjetnika predsjednika.

U 2016. godini, 11 službenika je zasnovalo radni odnos u Službi Skupštine na neodređeno vrijeme. Takođe, u ovom periodu je imenovano 13 savjetnika predsjednika i potpredsjednika Skupštine Crne Gore, dvadesetjedan savjetnik je razriješen dužnosti, dok je za sedam lica prestao radni odnos.

[4] Obrazac o realizaciji programskog budzeta 2016 Program: Administracija

2.3. Računovodstveni sistem

Računovodstvo javnog sektora u Crnoj Gori organizovano je na modifikovanoj gotovinskoj osnovi, koja podrazumijeva da se primici i izdaci evidentiraju na gotovinskoj osnovi tj. u momentu isplate ili naplate gotovine, a obaveze i imovina se evidentiraju na obračunskoj osnovi, odnosno za period na koji se odnose. Budžetsko računovodstvo vodi se na nivou funkcionalne, organizacione, ekonomske i programske klasifikacije u skladu sa GFS klasifikacijom (klasifikacija MMF za potrebe finansijksog izvještavanja javnog sektora). Računovodstveni sistem javnog sektora obuhvata prikupljanje, obradu, dostavu i korišćenje računovodstvenih informacija za donošenje odluka u vezi sa upravljanjem javnim sredstvima. Korisnici budžeta koriste SAP sistem (sistem evidencije u Glavnoj knjizi trezora).

Računovodstveni sistem budžeta Crne Gore organizovan je na modifikovanoj gotovinskoj osnovi u skladu sa odredbama čl. 64 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, u skladu sa Pravilnikom o načinu sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave i Uputstva o radu Državnog trezora. Računovodstveni sistem zasnovan je na evidencijama u Glavnoj knjizi trezora, koja se vodi u Ministarstvu finansija i knjigovodstvima potrošačkih jedinica.

Potrošačke jedinice na osnovu svojih evidencija o primicima i izdacima na kraju godine sastavljaju godišnji finansisjki izvještaj i dostavljaju Ministarstvu finansija – Državnom trezoru do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu. Glavna knjiga Državnog trezora i finansisjki izvještaji potrošačkih jedinica predstavljaju dokumentacionu osnovu za izradu Završnog računa Budžeta.

Skupština koristi SAP sistem (sistem evidencije u Glavnoj knjizi trezora).

- U okviru Službe Skupštine se ne vodi glavna knjiga potrošačke jedinice.

Tačkom 135 **Uputstva o radu državnog trezora**[5] utvrđeno je:

“Nakon utroška gotovog novca iz blagajne, službenik za finansije vrši pravdanje avansa prema ekonomskoj klasifikaciji utrošenih sredstava. **Isplate iz blagajne evidentiraju se u glavnoj knjizi potrošačke jedinice** prema ekonomskoj klasifikaciji”.

U okviru blagajne se vodi dnevnik blagajne (ručno i elektronski).

Obračun zarada (za zaposlene i poslanike) se vrši u Ministarstvu finansija na osnovu podataka (mjesečnih izvještaja) koje dostavlja Skupština.

3. VRSTA, PREDMET, CILJ I OBUHVAT REVIZIJE

Državna revizorska institucija (DRI) izvršila je **finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti**.

Predmet revizije bili su godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu i pravilnost poslovanja subjekta revizije.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave[6], Skupština Crne Gore je kao potrošačka jedinica u obavezi da Ministarstvu finansija dostavi godišnje finansijske izvještaje na obrascima 4 i 5 i to:

- **Izvještaj o novčanim tokovima III i**
- **Izvještaj o neizmirenim obavezama.**

[5] "Službeni list Crne Gore", br. 053/14 od 19.12.2014, 072/15 od 21.12.2015
[6] “Sl. list CG” br. 23/14

Za neutrošena sredstava na računima, koja su evidentirana u Glavnoj knjizi trezora kao izdatak, Skupština je u obavezi uz godišnje finansijski izvještaj dostaviti i **Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine** na Obrascu 8.

Potrošačke jedinice za utrošena sredstva iz tekuće budžetske rezerve dostavljaju uz godišnje finansijske izvještaje i **Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve** na Obrazcu 9.

Cilj revizije je izražavanje mišljenja o tome:

1. da li finansijski izvještaji objektivno i istinito informišu o prihodima, izdacima i neizmirenim obavezama;
2. da li su transakcije o kojima se izvještava u saglasnosti sa zakonima i drugim propisima (kriterijumima revizije) i
3. da li je sistem finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa zakonom i drugim aktima.

Revizijom su obuhvaćeni izdaci Skupštine Crne Gore za 2016. godinu.

4. KRITERIJUMI REVIZIJE

Kriterijumi na osnovu kojih se prosuđuje objektivnost i istinitost finansijskih izveštaja su:

- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave;
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, vanbudžetskih fondova i budžete opština;
- Međunarodni računovodstveni standardi za javni sektor prema gotovinskoj osnovi računovodstva i
- odgovarajuca računovodstvena načela.

Kriterijumi na osnovu kojih se vrši ocjena sistema finansijskog upravljanja i kontrole su Zakon i drugi akti kojima se uređuje sistem unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Crne Gore i utvrđuju metodologiju i standarde i druga pitanja od značaja za uspostavljanje, razvoj i sprovođenje sistema unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Revizija pravilnosti je nezavisna eksterna evaluacija mjere u kojoj je predmet revizije u skladu zakonima, propisima, politikama, procedurama, ili ovlašćenjima, koji su indetifikovani kao kriterijumi revizije.

Kriterijumi za reviziju pravilnosti bili su:

Oblast revizije	Kriterijumi
Djelokrug rada, organizaciona struktura, zaposleni	Ustav Crne Gore, član 82 ("Službeni list Crne Gore", br. 001/07 od 25.10.2007, 038/13 od 02.08.2013) Poslovnik Skupštine Crne Gore -Prečišćeni tekst ("Službeni list Crne Gore", br. 059/13 od 26.12.2013) Pravilnik o sistematizaciji Službe Skupštine Zakon o radu ("Službeni list Crne Gore", br. 049/08 od 15.08.2008, 026/09 od 10.04.2009, 088/09 od 31.12.2009, 026/10 od 07.05.2010, 059/11 od 14.12.2011, 066/12 od 31.12.2012, 031/14 od 24.07.2014, 053/14 od 19.12.2014) Zakon o državnim službenicima i namještenicima ("Službeni list Crne Gore", br. 039/11 od 04.08.2011, 050/11 od 21.10.2011, 066/12 od 31.12.2012, 034/14 od 08.08.2014, 053/14 od 19.12.2014, 016/16 od 08.03.2016)

Prihodi i izdaci	Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ("Službeni list Crne Gore", br. 020/14 od 25.04.2014, 056/14 od 24.12.2014.) Zakonom o Budžetu Crne Gore za 2016. godinu ("Službeni list Crne Gore", br. 079/15 od 31.12.2015, 073/16 od 25.11.2016.) Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za Budžet CG, budžete vanbudžetskih fondova i budžete ("Službeni list Crne Gore", br. 072/16 od 18.11.2016) Upustvo o radu Državnog trezora ("Službeni list Crne Gore", br. 053/14 od 19.12.2014, 072/15 od 21.12.2015) Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08 od 02.12.2008, 020/11 od 15.04.2011, 030/12 od 08.06.2012, 034/14 od 08.08.2014) Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 016/16 od 08.03.2016, 083/16 od 31.12.2016, 021/17 od 31.03.2017) Zakon o zaradama državnih službenika i namještenika ("Sl. list C G", br. 14/12) Zakon o zaradama i drugim primanjima državnih i javnih funkcionera ("Službeni list Crne Gore", br. 033/08 od 27.05.2008, 076/09 od 18.11.2009, 007/10 od 09.02.2010) Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br. 26/12) Uredba o naknadi troškova zaposlenim u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 040/16 od 30.06.2016) Odluka o koeficijentima složenosti poslova za zaposlene u službi skupštine crne gore ("službeni list crne gore", br. 023/16 od 05.04.2016, 001/17 od 09.01.2017) Odluka o varijabilnom dijelu zarade za zaposlene u službi skupštine crne gore ("službeni list crne gore", br. 023/16 od 05.04.2016) Odluka o isplati razlike u zaradi koju bi poslanik ostvario da poslaničku funkciju obavlja profesionalno ("službeni list crne gore", br. 041/16 od 06.07.2016. odluka o ostvarivanju prava na naknadu troškova na ime smještaja ("službeni list crne gore", br 018/11 od 01.04.2011) Odluka o utvrđivanju naknada za rad naučnim i stručnim konsultantima ("službeni list crne gore", br. 018/11 od 01.04.2011, 023/16 od 05.04.2016) Odluka o naknadama za učešće u radu kolegijuma predsjednika skupštine i radnih tijela skupštine ("službeni list crne gore", br. 023/16 od 05.04.2016) Odluka o utvrđivanju visine, načina i postupka namjenske potrošnje sredstava opredijeljenih klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova ("službeni list crne gore", br. 063/12 od 21.12.2012, 065/12 od 27.12.2012, 026/15 od 26.05.2015) Odluka o izdavanju i finansiranju javnog glasila nedjeljnika na albanskom jeziku "koha javore" ("službeni list crne gore", br. 001/15 od 05.01.2015) ostali podzakonski propisi iz oblasti javnih finansija.
Imovina	Zakon o državnoj imovini CG (“Sl. list CG”br.21/09, 40/11); Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popis stavri u državnoj svojini; ("Sl. list CG", br. 13/10). Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari; ("Sl. list CG", br. 47/11). Pravilnik o razvrstavanju materijalne i nematerijalne imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije budžetskih i vanbudžetskih korisnika; ("Sl. list CG" br. 32/03). Uredba o prodaji i davanju u zakup stvari u državnoj imovini ("Sl. list CG", br. 44/1 Uredba o uslovima i načinu korišćenja službenih zgrada i poslovnih prostorija u svojini Crne Gore ("Sl. list CG", br. 07/11, 19/13) Uredba o uslovima i načinu korišćenja stanova za službee potrebe u svojini Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 030/11 od 22.06.2011, 019/13 od 19.04.2013) Uredba o uslovima i načinu korišćenja predmeta umjetničke i kulturne vrijednosti u svojini Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 029/11 od 17.06.2011, 019/13 od 19.04.2013) Uredba o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini Crne Gore ("Sl. list CG", br. 21/10, 57/11, 63/12, 17/13, 19/13*)*

Javne nabavke	Zakon o javnim nabavkama ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 od 15.08.2011, 057/14 od 26.12.2014, 028/15 od 03.06.2015) Pravilnik o bližem sadržaju i načinu sprovođenja javnih nabavki u elektronskoj formi ("Sl. list CG", br. 61/11) Pravilnik o obrascima u postupku javnih nabavki ("Službeni list Crne Gore", br. 023/15 od 05.05.2015, 031/15 od 18.06.2015) Pravilnik o evidenciji postupaka javnih nabavki („Sl. list CG" br. 63/11) Ostala podzakonski propisi iz oblasti javnih nabavki
Sistem internih kontrola	Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru ("Službeni list Crne Gore", br. 073/08 od 02.12.2008, 020/11 od 15.04.2011, 030/12 od 08.06.2012, 034/14 od 08.08.2014) Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru ("Sl. list CG", br. 50/12) Podzakonska akta koja ja Ministarstvo donijelo u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Knjiga procedura). ▪ Priručnik za finansijsko upravljanje i kontrole; ▪ Smjernice za finansijsko upravljanje i kontrole; ▪ Uputstvo za izradu i opis internih pravila i procedura; Međunarodni računovodstveni standardi[7]; Interne akti, ugovori i dr.

Kao kriterijumi za reviziju pravilnosti korišćeni su i interni pravilnici i procedure, ugovori i drugi akti.

5. VRIJEME VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je izvršena u periodu 20.04.2017. – 31.07.2017. godine.

[7] Član 41 Zakona o državnoj imovini propisuje da se evidencija državne imovine vodi se u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima.

II MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekta revizije (SU-SK T br.9/2-17 od 06.10.2017.g.), a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji (DRI) i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **dr Branislav Radulović** (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i **dr Milan Dabović** (predsjednik Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 16.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

Godišnjeg finansijskog izvještja Skupštine Crne Gore za 2016.godinu.

Odgovornost subjekta revizije

Glavni službenik za finansije (Generalni sekretar Skupštine) odgovoran je za izvršenje budžeta subjekta revizije. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je finansijski izvještaj Skupštine Crne Gore za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Skupštine Crne Gore sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbjedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Skupštine Crne Gore za 2016. godinu, nadležni Kolegijum DRI stekao je razumno uvjerenje da isti po svim materijalno značajnim aspektima daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja. Za reviziju finansijskog izvještaja Skupštine Crne Gore određena je materijalnost u iznosu od **111.695,43 €.**

Revizijom pravilnosti poslovanja Skupštine Crne Gore utvrđene su neusklađenosti poslovanja iste sa: Zakonom o budžetu za 2016. godinu, Uputstvom o radu državnog trezora, Zakonom o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa, Zakonom o radu, Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kao i sa internim aktima.

Na osnovu navedenog, nadležni Kolegijum DRI izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na finansijski izvještaj Skupštine Crne Gore za 2016. godinu i **negativno mišljenje** na usklađenost poslovanja sa propisima.

Ne modifikujući izraženo mišljenje **na finansijski izvještaj**, nadležni Kolegijum DRI **skreće pažnju** na pitanje navedeno u Preporuci broj 1.

PREPORUKE

Revizija finansijskog izvještaja

1. Subjekat revizije na računima klase 2 nije evidentirao i iskazivao obaveze i nije vršio popis neizmirenih obaveza sa stanjem na dan 31.12.2016. godine, iz kog razloga se državni revizor nije mogao uvjeriti da iznos obaveza iskazanih u Izvještaju o neizmirenim obavezama, odgovaraju stvarnom stanju.

   - **Subjekat revizije treba da na računima klase 2-Obaveze, evidentira zahtjeve za plaćanje i sva plaćanja koja se odnose na tekuće izdatke, transfere za socijalnu zaštitu, transfere institucijama, pojedincima, nevladinom i javnom sektoru, kapitalne izdatke, kredite i hartije od vrijednosti, otplate kredita, izdate garancije i obaveze iz rezervi, tako da pokazuju stanje neizmirenih obaveza i vrši popis obaveza na kraju godine.**

Revizija pravilnosti

2. Iz sredstava raspoređenih za program Administracija vršene su isplate[8] naknada klubovima poslanika (uzorkom obuhvaćene isplate u iznosu 162.277,63 €), odnosno za aktivnosti koje su usmjerene na realizaciju ciljeva programa Unapređenje zakonodavne infrastrukture, što nije u skladu sa Zakonom o budžetu za 2016. godinu.
   U toku 2016. godine za potrebe Skupštine, ukupan iznos gotovine je isplaćivan iz sredstava raspoređenih na računu 4141 - službena putovanja, programa Unapređenje zakonodavne infrastrukture. Revizijom je utvrđeno da je gotovina isplaćivana i za potrebe realizacije programa Administracija (za troškove službenih putovanja zaposlenih programa Administracija).

   - **Izdatke za sredstva opredijeljena klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova treba planirati i izvršavati iz sredstava za program Unapređenje zakonodavne infrastrukture.[9]**

   - **Izdatke za službena putovanja zaposlenih koji realizuju zadatke programa Administracija treba planirati i izvršavati iz sredstava raspoređenih za taj program.**

3. Shodno članu 3 Odluke o dopunama odluke o utvrđivanju visine, načina i postupka namjenske potrošnje sredstava opredijeljenih klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova, predsjednici klubova poslanika su bili u obavezi da najmanje jednom godišnje podnesu izvještaj o korišćenju sredstava. Prema informacijama dobijenih u Skupštini, predmetni izvještaji nijesu dostavljani Administrativnom odboru.

   - **Predsjednici poslaničkih klubova treba da, u skladu sa Odlukom o dopunama odluke o utvrđivanju visine, načina i postupka namjenske potrošnje sredstava opredijeljenih klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova, podnose izvještaje Administrativnom odboru o korišćenju sredstava.**

4. U okviru Službe Skupštine se ne vodi glavna knjiga, iz kog razloga se isplate iz blagajne ne evidentiraju u glavnoj knjizi subjekta revizije prema ekonomskoj klasifikaciji, što nije u skladu sa Tačkom 135 Uputstva o radu državnog trezora.

[8] Isplate su vršene na osnovu Odluke Administrativnog odbora Skupštine o utvrđivanju visine, načina i postupka namjenske potrošnje sredstava opredijeljenih klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova od 17.12.2012. g. i Odluke o dopunama odluke o utvrđivanju visine, načina i postupka namjenske potrošnje sredstava opredijeljenih klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova od 20.05.2015.

[9] Subjekat revizije, u Izjašnjenju na preliminarni Izvještaj DRI (SU-SK T br.9/2-17 od 06.10.2017. g.) navodi da su izdaci za sredstva opredijeljena klubovima poslanika za angažovanje sekretara i stručnih konsultanata klubova, koji su Zakonom o budžetu za 2016. godinu planirana i izvršavana sa programa Administracija, u predlogu budžeta za 2018. godinu projektovani na program Unapređenje zakonodavne strukture.

- **Služba Skupštine treba da, u narednom budžetskom ciklusu, vodi glavnu knjigu potrošačke jedinice u okviru koje će knjigovodstveno evidentirati sve poslovne promjene nastale u toku fiskalne godine.**

5. Odlukom o isplati razlike u zaradi koju bi poslanik ostvario da poslaničku funkciju obavlja profesionalno nije utvrđena obaveza, niti je ustanovljena praksa, da poslanik u slučaju povećanja ili smanjenja zarade koju ostvaruje, dostavi novu potvrdu radi usklađivanja zarade.

   - **DRI preporučuje da se utvrdi obaveza da poslanik koji poslaničku funkciju ne obavlja profesionalno i ostvaruje pravo na razliku zarade koju ostvaruje i zarade koju bi ostvario da poslaničku funkciju obavlja profesionalno, u slučaju povećanja ili smanjenja zarade koju ostvaruje dostavi potvrdu o visini zarade radi usklađivanja zarade.**

6. Subjekat revizije nije IOPPD obrasce dostavljao Poreskoj upravi u propisanim rokovima, što nije u skladu sa čl. 10 Zakona o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja o obračunu i naplati poreza i doprinosa. Kao razlog za neblagovremeno dostavljanje IOPPD obrazaca Poreskoj upravi, ovlašćena lica ističu probleme u vezi softverskog objedinjavanja podataka koji se unose u IOPPD obrasce (redovna zarade, naknade zarada idr.).

   - **Subjekt revizije treba da jedinstvene obrasce izvještaja o obračunatim i plaćenim porezima na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (IOPPD), dostavlja Poreskoj upravi u zakonom propisanom roku, do 15-og u mjesecu za prethodni obračunski period** (mjesec).

   - **Subjekt revizije treba da, na kraju poslovne godine, izvrši usaglašavanje sa Poreskom upravom i zapisnički utvrdi stanje obaveza po osnovu neizmirenih poreza i doprinosa, odnosno iznos više plaćenih poreza i doprinosa** (ako se radi o pretplati).

7. Revizijom je utvrđeno da subjekat revizije nema proceduru kojom se uređuje način pripreme obračuna plata zaposlenih i poslanika.

   - **Potrebno je da subjekt revizije donese internu proceduru obračuna i isplate zarada.**

8. Revizijom je utvrđeno da uz zbirni nalog (fakturu) za plaćanje isporučene robe (goriva), nijesu priloženi svi pojedinačni izlazni računi, iz razloga što svi korisnici službenih vozila ne dostavljaju mjesečno fiskalne račune o utrošenom gorivu, na osnovu kojih bi se vršilo sravnjavanje sa zbirnom fakturom, kao i kontrola pojedinačne potrošnje goriva po službenom vozilu. Utvrđeno je da se u Skupštini mjesečno izdaju putni nalozi za korišćenje službenog vozila koji u velikom broju slučajeva nijesu kompletno popunjeni.

   - **Potrebno je da subjekat revizije obezbijedi dosljednu primjenu Pravilnika o uslovima i načinu korišćenja službenih vozila u Skupštini Crne Gore.**

9. Za dolazak na skupštinsko zasijedanje poslanici podnose dvije vrste naloga i to: nalog za isplatu dnevnica i troškova za korišćenje privatnog automobila poslanika Skupštine (poslanici sa mjestom prebivališta izvan Podgorice) i nalog za isplatu troškova za korišćenje privatnog automobila poslanika sa prebivalištem u Podgorici.

   Revizijom je utvrđeno da udaljenost od mjesta prebivališta poslanika do sjedišta Skupštine, koja je primjenjvana kao osnovica za obračun naknade troškova za korišćenje privatnog automobila u službene svrhe, za određene relacije, ne odgovara stvarnoj udaljenosti do tog mjesta.

- **Subjekat revizije,** (nadležni odbor)[10] **treba da** (zbog specifičnosti obavljanja poslaničke funkcije), **ostvarivanje prava na naknadu troškova za dnevnice za dolazak poslanika na skupštinska zasijedanja uredi posebnim aktom.**

- **Subjekat revizije treba da donese interne procedure kojima će urediti sistem izdavanja putnih naloga kao i obračuna i isplate dnevnica i putnih troškova za dolazak poslanika na skupštinska zasijedanja.**

10. Skupština nije donijela internu proceduru u vezi sistema pružanja usluga snadbijevanja avio kartama.

    - **Potrebno je da subject revizije donese internu proceduru kojom će definisati sve faze u procesu pružanja usluga snabdijevanja avio kartama, a naročito za:**
      - **Dostavljanje zahtjeva za nabavku avio karte.**
      - **Kontrola izdatih karata, iznosa tarifa i svih taksi putem rezervacionog sistema preko kojeg je karta izdata ili preko kompanije čije su karte izdate.**
      - **Kontrola fakture ispostavljene od strane pružaoca usluge, naročito u dijelu povezivanja fakturisane avio karte sa nalogom za službeno putovanje u vezi kojeg je konkretni trošak i nastao.**

11. Skupština nije donijela pravilnik o reprezentaciji.

    - **Subjekt revizije treba da donese pravilnik o reprezentaciji kojim treba utvrditi koja ovlašćena lica i u kom iznosu imaju pravo na korišćenje usluga hrane i pića ili izdataka u vidu poklona, a vezani su za poslovnu komunikaciju.**

12. Dokumentacija na osnovu koje se donose rješenja o isplati varijabilnog dijela zarade ne sadrži izvještaje o konkretnim aktivnostima i ostvarenim zadacima zaposlenog, odnosno obrazloženje ispunjenosti kriterijuma za dodjelu varijabilnog dodatka. U jednom broju rješenja o isplati, u dijelu obrazloženja, sadržane su informacije o konkretnim zadacima zaposlenog kojem je dodijeljen varijabilni dio zarade.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da donese internu proceduru kojom bi se dodatno razradila Odluka o varijabilnom dijelu zarade za zaposlene u Službi Skupštine Crne Gore koja bi između ostalog podrazumijevala da rukovodioci organizacionih jedinica sačinjavaju mjesečni izvještaj** (sa obrazloženjem) **o izuzetnim rezultatima i kvalitetu rada službenika u skladu sa preciziranim kriterijumima.**

13. Ugovorima o privremenim i povremenim poslovima angažovani su izvršioci za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima, što nije u skladu sa čl. 163[11] Zakona o radu i čl. 2[12] Zakona o državnim službenicima i namještenicima (uzorkom obuhvaćene isplate u iznosu 97.136,34 €). Određeni broj lica je prvobitno bio angažovan zaključivanjem ugovora o privremenim i povremenim poslovima, a nakon toga ugovorima o djelu. Ugovori o djelu koje je subjekat revizije zaključivao za vršenje poslova na sistematizovanim radnim mjestima nijesu u skladu sa članom 669 Zakona o obligacionim odnosima, kojim je propisano da Ugovorom o djelu poslenik (preduzimač, izvođač radova) obavezuje se da obavi određeni posao (izrada ili opravka neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl.).

[10] Administrativni odbor Skupštine Crne Gore

[11] Članom 63 Zakona o radu propisano je da poslodavac može, za obavljanje određenih poslova koji **ne zahtijevaju posebno znanje i stručnost**, a po svojoj prirodi su takvi da **ne traju duže od 120 radnih dana** u kalendarskoj godini (privremeni i povremeni poslovi), sa određenim licem koje se nalazi na evidenciji Zavoda za zapošljavanje, odnosno agencije za posredovanje, da zaključi poseban ugovor o radu.

[12] Članom 2 Zakona o državnim službenicima i namještenicima propisano je da poslove kojima se ostvaruje Ustavom, zakonom i drugim propisima utvrđena nadležnost tog organa, vrše lica koja su zasnovala radni odnos u državnom organu (državni službenici).

- **Subjekt revizije treba da zaključuje ugovore o privremenim i povremenim poslovima za vršenje poslova u skladu sa odredbama člana 163 Zakona o radu. Takođe, ukoliko ima potrebu angažovanja lica za obavljanje poslova i radnih zadataka iz akta o sistematizaciji, treba da donese rješenja o raspoređivanju na određeno ili neodređeno vrijeme, putem javnog oglasa, sa imenovanim službenikom, u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima.**

- **Subjekat revizije treba da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.**

14. Revizijom je utvrđeno da:
    - dnevnik blagajne u papirnoj formi **nije vođen ažurno** (dnevno) i hronološkim redom po izvršenoj isplati gotovine, što nije u skladu sa članom 133 Uputstva o radu državnog trezora[13];
    - dnevnik blagajne nije potpisivan na poziciji "kontrolisao", odnosno nije vršena kontrola. Pojedini dnevnici blagajne **nijesu potpisani ni od strane blagajnika**.
    - u dnevniku blagajne **su vršene ispravke, precrtavanje iznosa** (isplata, uplata, saldo), na način koji nije u skladu sa tačkom 117[14] Uputstva o radu državnog trezora.
    - Subjekat revizije prilikom evidentiranja isplata u knjizi (dnevniku) blagajne **nije evidentirao vrstu troška**, (eko kod), što nije u skladu sa tačkom 133[15] Uputstva o radu državnog trezora.

    - **Potrebno je da subjekat revizije evidenciju u knjizi** (dnevniku) **blagajne vrši hronološkim redom po izvršenoj isplati gotovine, pri čemu se uz svaku isplatu evidentira vrsta troška (eko kod).**

    - **Potrebno je odrediti lice koje će vršiti redovnu kontrolu obračuna uplate i isplate gotovine.**

    - **Glavni službenik za finansije** (Generalni sekretar) **Skupštine je dužan da, u skladu sa članom 117 Uputstva o radu državnog trezora, obezbijedi da računovodstveni obrazci budu ispravno i čitko popunjeni. Neispravno unešene podatke treba uredno precrtati, iznad toga unijeti tačne podatke, a ispravke označiti inicijalima odgovornog službenika i ovjeriti.**

15. Subjekt revizije nije vršio popis gotovine u blagajni na dan 31.12.2015. godine i na dan 31.12.2016. godine, što nije u skladu sa članom 44[16] Zakona o državnoj imovini. Zbog predhodno navedenog razloga se državni revizor nije mogao uvjeriti da je stanje gotovine u blagajni na početku i kraju perioda odgovaralo stanju gotovine koje je iskazano u evidenciji dnevnika blagajne.

    - **Potrebno je da subjekt revizije na kraju svake poslovne godine, u okviru redovnog godišnjeg popisa, imovine, potraživanja i obaveza, vrši popis gotovine u blagajni, u skladu sa zakonskim propisima.**

[13] Tačka 133 Uputstva o radu državnog trezora: „Službenik za finansije vodi knjigu (dnevnik) blagajne. Na osnovu naloga za isplatu gotovog novca, službenik za finansije zadužuje blagajnu. Isplata iz blagajne se vrši na osnovu vjerodostojne knjigovodstvene isprave (putni nalog, račun ili drugi dokument) ovjerene od strane glavnog službenika za finansije. Svaka isplata gotovog novca se evidentira u knjizi (dnevniku) blagajne.
Evidencija u knjizi (dnevniku) blagajne vrši se hronološkim redom po izvršenoj isplati gotovine, pri čemu se uz svaku isplatu evidentira vrsta troška (eko kod)."

[14] Tačkom 117 Uputstva o radu državnog trezora je propisano: "Računovodstveni obrasci moraju biti ispravno i čitko popunjeni. Neispravno unešeni podaci uredno se precrtaju, iznad toga unose se tačni podaci, a ispravke se označavaju inicijalima odgovornog službenika i ovjeravaju. Brisanje, pisanje preko brojeva ili korišćenje tečnog korektora nije dozvoljeno."

[15] Tačkom 133 Uputstva o radu državnog trezora propisano je da se evidencija u knjizi (dnevniku) blagajne vrši hronološkim redom po izvršenoj isplati gotovine, pri čemu se uz svaku isplatu evidentira vrsta troška (eko kod).

[16] Članom 44 Zakona o državnoj imovini je propisana obaveza organa da vrše popis imovine koju koriste.

16. U dnevniku blagajne je iskazano stanje gotovine u blagajni na početku perioda (na dan 01.01.2016. g) u iznosu od 3.818,90 €. Povraćaj gotovine (iz 2015. godine) Trezoru je izvršen 11.01.2016. godine, što nije u skladu sa tačkom 138[17] Uputstva o radu državnog trezora. U dnevniku blagajne je iskazano stanje gotovine na kraju perioda (na dan 27.12.2016. g.) u iznosu od 3.529,34 €. Državnom revizoru nije dat na uvid dokaz da je izvršen povraćaj neutrošenih sredstava Trezoru, u skladu sa tačkom 138 Uputstva o radu državnog trezora.

    - **Subjekat revizije treba da u budućem budžetskom ciklusu, neutrošena sredstva po osnovu podignutih avansa, vrati najkasnije do poslednjeg dana fiskalne godine, uplatom na Glavni državni račun trezora.**

17. Nakon utroška gotovog novca iz blagajne, službenik za finansije (blagajnik) **nije vršio pravdanje avansa** prema ekonomskoj klasifikaciji utrošenih sredstava, niti su isplate iz blagajne evidentirane u glavnoj knjizi potrošačke jedinice (potrošačka jedinica ne vodi glavnu knjigu), što nije u skladu sa tačkom 135 Uputstva o radu državnog trezora, kojom je utvrđeno da nakon utroška gotovog novca iz blagajne, službenik za finansije vrši pravdanje avansa prema ekonomskoj klasifikaciji utrošenih sredstava, kao i da se isplate iz blagajne evidentiraju u glavnoj knjizi potrošačke jedinice prema ekonomskoj klasifikaciji.

    - **Službenik za finansije** (blagajnik) **treba da, nakon utroška gotovog novca iz blagajne, vrši pravdanje avansa prema ekonomskoj klasifikaciji utrošenih sredstava.**

    - **Isplate iz blagajne treba evidentirati u glavnoj knjizi potrošačke jedinice, prema ekonomskoj klasifikaciji.**

18. Revizijom je utvrđeno da:

    - u putnim nalozima **nije unesen datum podnošenja putnog naloga, kao ni datum obračuna**, iz kog razloga se državni revizor nije mogao uvjeriti da li su putni nalozi pravdani u roku propisanom zakonom;
    - prilikom isplate gotovinske akontacije po putnim nalozima, **nijesu sačinjavani nalozi za isplatu**, koji su trebali biti potpisani od strane islatioca (blagajnika) i primaoca gotovine (zaposlenog ili poslanika). Isplata je vršena na način da je zaposleni ili poslanik kome je odobrena isplata akontacije na putnom nalogu (pored iznosa odobrene akontacije) stavljao potpis, što bi trebalo da potvrđuje da je primio gotovinu, bez potpisa blagajnika da je isplata izvršena. Ovakav način evidentiranja isplate gotovinske akontacije, nije u skladu sa propisanom formom obrasca Putnog naloga.
    - uz Putne naloge **nije priloženo pozivno pismo**, niti drugi dokument na osnovu koga bi se moglo steći uvjerenje da li je na službenom putu obezbijeđen smještaj, ishrana, dnevnica i dr. od strane organizatora. Uz putne naloge postoji troškovnik koji je potpisan od strane ovlašćenog lica i po osnovu koga je određen iznos akontacije;
    - uz putne naloge **nije priložen izvještaj o obavljenom službenom putu;**
    - uz pojedine putne naloge **nijesu priložene bording karte**, pa se ne može utvrditi čas polaska i povratka avionom;
    - više putnih naloga po kojima je u dnevniku blagajne u toku 2016. godine evidentirana isplata akontacija nijesu raždužen, što nije u skladu sa tačkom 134 Uputstva o radu državnog trezora; Prema nalazima revizije[18] radi se o 239 putnih naloga po kojima je evidentirana isplata akontacija ukupne vrijednosti 120.785,30 €.

[17] Tačkom 138 Uputstva o radu državnog trezora je propisano da se neutrošena sredstva po osnovu avansa moraju vratiti najkasnije do poslednjeg dana fiskalne godine uplatom na Glavni državni račun trezora.
[18] Nalazi revizije zasnovani su na dnevniku blagajne koji je vođen u toku 2016. godine.

- nije donesena formalna interna procedura na nivou Skupštine kojom bi se jasno definisao sistem putnih naloga, a u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.
- sve faze raspolaganja gotovinom (podizanje gotovine, isplata akontacija, razduživanje, evidencija, kontrola), **vrši isto lice (blagajnik),** što nije u skladu sa članom 9[19] Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

- **Skupština Crne Gore treba da uspostavi internu proceduru o blagajničkom poslovanju i primjenom iste obezbijedi zakonitost i efikasnost sprovođenja procesa primanja, čuvanja i izdavanja gotovog novca, koje će pratiti tačna, uredna i blagovremeno generisana blagajnička dokumentacija, kao i čuvanje iste.**

- **Posebno treba posvetiti pažnju procesu izdavanja i pravdanja putnih naloga kako bi se obezbijedilo da se isto vrši u skladu sa Uputstvom o radu državnog trezora i Uredbom o naknadama zaposlenih u javnom sektoru, u rokovima i na način što će iste ispunjavati tako da sadrže sve elemente potrebne za obračun istih, a koji su sadržani u samom obrascu putnog naloga, a naročito da se:**
  - **prilikom isplate gotovinske akontacije po putnim nalozima sačinjavaju nalozi za isplatu koji trebaju biti potpisani od strane islatioca** (blagajnika) **i primaoca gotovine** (zaposlenog ili poslanika);
  - **u putnim nalozima unosi datum podnošenja putnog naloga i datum obračuna;**
  - **uz putne naloge prilože pozivno pismo ili drugi dokument na osnovu koga bi se moglo steći uvjerenje da li je na službenom putu obezbijeđen smještaj, ishrana, dnevnica i dr;**
  - **uz putne naloge prilaže izvještaj o obavljenom službenom putu;**
  - **putni nalozi po kojima je isplaćena akontacija pravdaju u propisanom roku;**
  - **zaposlenima koji nijesu opravdali prethodnu akontaciju ne isplaćuje nova.**

- **Potrebno je izvršiti razdvajanje dužnosti i obezbijediti da isto lice ne sprovodi sve faze procesa raspolaganja gotovinom** (podizanje gotovine, isplata akontacija, razduživanje, evidencija, kontrola), **kako bi se rizik od propusta i pogrešnog predstavljanja materijalnih ili finansijskih činjenica** (koje mogu indikovati prevaru) **sveo na prihvatljiv nivo.**

19. Revizijom je utvrđeno da se zavođenje i ovjeravanje putnih naloga vrši u Birou finansijskih poslova, koji je u sastavu Službe za ljudske resurse i opšte poslove, što je u skladu sa Odlukom br. SU-SK 01-1 od 09.02.2004. godine koja se odnosi na upisnike službe Skupštine za 2004. godinu, ali nije u skladu sa Pravilnikom o sistematizaciji Službe skupštine, kojim je utvrđeno da se zavođenje, vođenje djelovodnih knjiga i evidencija vrši u okviru Pisarnice.
Pojedini putni nalozi su zavedeni znatno kasnije u odnosu na datum kad je zaposleni upućen na službeni put.

Prema nalazima revizije u 41 slučajeva su pod istim brojem zavedena dva, a u 5 slučajeva tri putna naloga.

Skupština nije donijela interno uputstvo o vođenju skupštinskog upisnika za račune, putne naloge, plate i druga rješenja i odluke materijalno finansijskog poslovanja.
Skupština nije donijela interno uputstvo o upotrebi pečata koji se čuva u Birou finansijskih poslova i za njegovu upotrebu je odgovoran šef Biroa finansijskih poslova[20].

[19] Članom 9 (stav 3 tačka 2) Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru propisano je da se kontrolne aktivnosti uspostavljaju, pored ostalog, radi razdvajanja dužnosti kojom se sprječava da je jedno lice istovremeno odgovorno za ovlašćivanje, izvršenje, evidentiranje i kontrolu.
[20] U toku 2016. godine radno mjesto šefa biroa finansijskih poslova nije bilo popunjeno.

- **Potrebno je da subjekt revizije donese interno uputstvo o vođenju skupštinskog upisnika za račune, putne naloge, plate i druga rješenja i odluke materijalno finansijskog poslovanja i interne uputstvo o upotrebi pečata koji se čuva se u Birou finansijskih poslova.**

- **Potrebno je da subjekt revizije, u skladu sa Pravilnikom sistematizaciji Službe skupštine, organizuje rad na način da se vođenje skupštinskog upisnika za račune, putne naloge, plate i druga rješenja i odluke materijalno finansijskog poslovanja vrši u okviru Pisarnice, kao i ovjeravanje istih.**

20. Popisne liste su nepotpune i samo u pojedinim slučajevima je popis izvršen na propisanom obrascu PL, shodno Uputstvu o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.
    Obračun amortizacije nije vršen na propisanom obrascu OA shodno Pravilniku o razvrstavanju osnovnih sredstava po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije, a postojeće evidencije ne obezbjeđuju potrebne podatke.
    Subjekat revizije nije Upravi za imovinu dostavio podatke na propisanim obrascima (PS1 i PS2).

    - **Potrebno je da subjekt revizije vodi knjigovodstvo osnovnih sredstava u skladu sa Međunardnim računovodstvenim standardima za javni sektor i zakonskim propisima iz ove oblasti.**

21. Revizijom je utvrđeno da:

    - poslovne platne kartice su (osim starješine Skupštine), koristila i druga zaposlena lica (poslanici i zaposleni) bez pisanog odobrenja, što nije u skladu sa tačkom 141 Uputstva o radu državnog trezora kojom je propisano da platne kartice mogu da koriste starješine potrošačkih organizacija i druga zaposlena lica samo na osnovu pisanog odobrenja starješine.
    - pravdanje sredstava potrošenih sa platne kartice, nije u svim slučajevima vršeno fiskalnim računima, što nije u skladu sa tačkom 142 Uputstva o radu državnog tezora kojom je propisano da korisnci poslovne platne kartice sredstva potrošena sa platne kartice pravdaju isključivo fiskalnim računima koje dostavljaju računovodstvu potrošačke jedinice.
    - iz evidencije koju vodi subjekat revizije se ne može za sve račune koji su plaćeni karticama utvrditi odgovarajući nalog za službeni put povodom kojeg su nastali.

    - **Potrebno je da subjekt revizije donese internu proceduru kojom će obezbijediti da način korišćena poslovnih platnih kartica kao i pravdanje računa plaćenih ovim karticama bude u skladu sa Uputstvom o radu državnog Trezora.**

22. Uvidom u dokumentaciju i na osnovu informacija dobijenih u subjektu revizije, državni revizor je konstatovao da je subjekat revizije u 2016. godini preduzeo tek početne korake i aktivnosti koje proces uspostavljanja unutrašnjih finansijskih kontrola podrazumijeva, uprkos činjenici da je Centralna jedinica za harmonizaciju finansijskog upravljanja i kontrola, u prethodnom periodu ukazivala Skupštini na obaveznost uspostavljanja istih.

    Subjekat revizije nije donio procedure za neke od ključnih procesa (obračun zarada, blagajničko poslovanje, reprezentacija i dr.).

    - **Rukovodilac subjekta revizije, koji je odgovoran za uspostavljanje adekvatnog sistema finansijskog upravljanja i kontrola kao i za uvođenje internih pravila, postupaka i smjernica, treba da preduzme aktivnosti na uspostavljanju sistema unutrašnjih finansijskih kontrola, u skladu sa Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.**

23. U okviru Odjeljenja za internu reviziju, sistematizovana su tri radna mjesta: rukovodilac odjeljenja, stariji unutrašnji revizor i mlađi unutrašnji revizor, što nije u skladu sa članom 2 Uredbe o zvanjima unutrašnjih revizora[21], kojim su propisana zvanja unutrašnjih revizora i to: rukovodilac odjeljenja, viši unutrašnji revizor, stariji unutrašnji revizor i mlađi unutrašnji revizor.

    - **Potrebno je Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji Skupštine prilagoditi zvanjima unutrašnjih revizora, shodno Uredbi o zvanjima unutrašnjih revizora u javnom sektoru.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da karakter nalaza u predmetnoj revizije nalaže:

- da subjekt revizije, u roku od 30 dana, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koji sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove.

- da subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, u roku od **6 mjeseci** izvijesti DRI o preduzetim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

[21] „Sl. list CG“, br. 28/15

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA FONDA PENZIJSKOG I INVALIDSKOG OSIGURANJA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore
Trajanje revizije:	150 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Radule Žurić, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

I UVOD

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2016. godinu, sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br.01/07 i 38/13)
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i („Sl. list CG“, br.17/07, 73/10, 40/11, 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata, Interno br. 06-23/16 od 14. decembra 2016. godine;
- Odluci o vršenju revizije Kolegijuma DRI broj 40113-03-143, od 23. januara 2017. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br.03/15),
- Upustvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti (Sl. list br. 07/15), i
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI-nivo III).

Revizija Fonda je vršena u skladu sa Međunarodnim standardima revizje (ISSAI-nivo III), što znači da je revizija planirana i sprovedena na način koji omogućava da se u razumnoj mjeri uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže značajne materijalno pogrešne tvrdnje i da su finansijske transakcije izvršene u skladu sa zakonskim propisima.

2. PREDMET I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su Godišnji finansijski izvještaji Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja za 2016. godinu. Predmet revizije su i izvori finansiranja i izdaci Stručne službe Fonda.

Sistem evidencije Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja zasniva se na gotovinskoj osnovi, prema kojoj se evidencija transakcija ili događaja vrši u momentu prijema ili isplate gotovine. U poslovnim knjigama Fonda PIO evidentira se nefinansijska imovina, finansijska imovina, obaveze, kapital i utvrđivanje rezultata poslovanja, primici i izdaci.

Budžet Fonda PIO se planira i izvršava na jedinstven način u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i računima dodijeljenim po ekonomskoj i funkcionalnoj klasifikaciji.

3. DJELATNOST I ORGANIZACIJA SUBJEKTA REVIZIJE

Shodno Zakonu o penzijskom i invalidskom osiguranju, Fond je institucija koja vrši javna ovlašćenja prilikom rješavanja o pravima i obavezama iz penzijskog i invalidskog osiguranja. Osnovne funkcije Fonda su: efikasno, racionalno i zakonito ostvarivanje prava iz PIO, obračun i isplata prava u nacionalnom pravu i primjenom međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju; utvrđivanje postojanja i uzroka invalidnosti i tjelesnog oštećenja; pružanje stručne pomoći pri ostvarivanju prava; donošenje nacrta budžeta Fonda; vođenje evidencije i analiza podataka o osiguranicima i korisnicima prava; vođenje evidencije i analiza podataka o zaradama, odnosno osnovicama osiguranja na koje su uplaćeni doprinosi, kao i preduzimanje mjera za utvrđivanje njihove ispravnosti; vođenje evidencije o visini uplaćenog doprinosa za osiguranike, kao i o visini penzija; organizovanje poslova za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i obezbjeđenje informatičke tehnologije na zakonom propisan način.

Fond PIO je javni fond koji je osnovan u cilju efikasnog finansiranja unapređenja sistema penzijskog i invalidskog osiguranja. Registrovan je u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici 16.05.2005. godine pod nazivom Republički fond penzijskog i invalidskog osiguranja pod registarskim brojem 8 / 0015542 / 001, kao ustanova, u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima (Sl. list RCG br. 6/02). Fond PIO se do 2010. godine tretirao kao vanbudžetski fond, što znači da primici i izdaci Fonda nijesu bili uključeni u Konsolidovani račun trezora i nijesu bili sastavni dio budžeta Države. U skladu sa Zakonom o budžetu („Sl. list RCG“, br. 40/01, 44/01,71/05, „Sl. list Crne Gore“ br.12/07) vanbudžetski fondovi su bili državni fondovi, čiji prihodi imaju tretman namjenskih prihoda (kojima se finansira javna potrošnja i kojima je zakonom unaprijed utvrđena namjena) koji služe za finansiranje rashoda fondova, a nedostajuća sredstva su se obezbjeđivala iz opštih prihoda budžeta – transferi fondovima.

U skladu sa članom 61a, stav treći, Zakona o budžetu ("Službeni list RCG", br. 40/01 i 71/05 i "Službeni list CG", br. 12/07, 53/09 i 49/10). Fond PIO je od 01.01.2010. godine uključen u Konsolidovani račun Državnog trezora u okviru razdjela 60101.

Fond PIO je obavezan da se stara da osiguranici i korisnici prava ostvaruju svoja prava zakonito, blagovremeno i efikasno. Fond odlučuje o zahtjevima za ostvarivanje i sprovođenje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, ostvaruje saradnju sa drugim zajednicama penzijskog i invalidskog osiguranja, vrši druge poslove utvrđene Zakonom o penzijskom i invalidskom osiguranju (u nastavku: Zakon o PIO), Statutom i drugim opštim aktima Fonda.

Fond obavlja sledeće poslove:

- obezbjeđuje efikasno, racionalno i zakonito ostvarivanje prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i pruža stručnu pomoć pri ostvarivanju prava;
- vodi evidenciju o osiguranicima i korisnicima, u skladu sa ovim zakonom i Statutom;
- vodi evidenciju o zaradama, odnosno osnovicama osiguranja na koje su uplaćeni doprinosi, o visini uplaćenog doprinosa za osiguranika, kao i o isplaćenim penzijama;
- obezbjeđuje sprovođenje međunarodnih ugovora o penzijskom i invalidskom osiguranju;
- preduzima mjere za redovnu naplatu prihoda Fonda;
- organizuje poslove za sprovođenje penzijskog i invalidskog osiguranja i u tu svrhu obezbjeđuje informatičke tehnologije;
- donosi opšte akte u skladu sa zakonom i Statutom;
- obavlja druge poslove u vezi sa sprovođenjem i ostvarivanjem prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja u skladu sa zakonom i Statutom.

II MIŠLJENJE

Državna revizorska institucija Crne Gore, na osnovu člana 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i Odluke Kolegijuma nadležnog za reviziju, u sastavu Radule Žurić, član Senata i rukovodilac Kolegijuma i dr Milan Dabović, predsjednik Senata i član Kolegijuma, izvršila je **finansijsku reviziju** Godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2016. godinu, koji obuhvata Izvještaj o novčanim tokovima i Izvještaj o neizmirenim obavezama na dan 31.12.2016. godine, **reviziju pravilnosti** finansijskih transakcija i aktivnosti sa zakonskim i podzakonskim aktima kao i reviziju informacionog sistema Fonda PIO.

Odgovornost rukovodstva subjekta revizije za finansijske izvještaje

U skladu sa članom 2 tačka 31 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti budžetski izvršilac je lice koje je odgovorno za izvršenje budžeta potrošačke jedinice, odnosno lice koje budžetski izvršilac ovlasti za upravljanje i raspolaganje državnim novcem, kao i za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave. Shodno članu 40 stav 4 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici odgovoran je budžetski izvršilac. Direktor Fonda, odgovoran je za zakonitost rada Fonda. Odgovornost uključuje i pravilno i tačno računovodstvo, osiguranje unutrašnjih kontrola relevantnih za ugovorene obaveze, izdatke, pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja u kojima nema materijalno pogrešnog prikazivanja, bilo zbog prevare ili greške.

Odgovornost revizora

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje o Godišnjem finansijskom izvještaju Fonda za 2016. godinu i da izrazi mišljenje da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije date u finansijskim izvještajima, u svim značajnim aspektima, u skladu s važećim propisima koji ih regulišu. Revizija je sprovedena u skladu sa članom 4 i 9 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, relevantnim Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI), koji podrazumijevaju poštovanje etičkih zahtjeva, odnosno planiranje i izvršavanje revizije na način koji omogućava uvjeravanje, u razumnoj mjeri, da u izvještajima ne postoji materijalno značajno pogrešno prikazivanje i na osnovu Godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije za 2017. godinu, broj: 06-23/16 od 14. decembra 2016. godine.

Predmetna revizija je uključila i sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objelodanjivanjima sadržanim u finansijskim izvještajima. Izbor postupaka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući i procjenu rizika od materijalno značajnog pogrešnog prikazivanja u finansijskim izvještajima, nastalih zbog eventualne greške. Prilikom procjene rizika razmatrane su unutrašnje kontrole relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju osmišljavanja revizijskih postupaka, koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja mišljenja o djelotvornosti unutrašnjih kontrola. Predmetna revizija, takođe, uključuje ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Smatramo da su, revizijom pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da daju osnovu za izraženo revizorsko mišljenje.

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Godišnjeg finansijskog izvještaja Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore za 2016. godinu, utvrđeno je da su finansijski izvještaji Fonda za 2016. godinu u svim materijalno značajnim aspektima pripremljeni u skladu sa propisanim okvirom finansijskog izvještavanja i po svim značajnim pitanjima ne sadrži bitne materijalne greške, te u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Godišnjih finansijskih izvještaja za 2016. godinu, utvrđeno je da su poslovne aktivnosti u svim materijalno značajnim aspektima, u najvećoj mjeri, usklađene sa zakonskim i podzakonskim propisima, koji regulišu budžetsko poslovanje u Crnoj Gori, te u skladu sa tim, nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE MIŠLJENJA I PREPORUKE

1. PLANIRANJE BUDŽETA

U skladu sa članom 13 stav 1 tačka 12 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru Fond PIO donio je Proceduru za pripremu Nacrta budžeta Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja. Upravni odbor Fonda donio je Odluku o usvajanju Nacrta budžeta Fonda penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore za 2016. godinu, sa utvrđenim ukupnim obimom sredstava za finansiranje, u iznosu od 432.554.113,11 €. Zakonom o budžetu Crne Gore za 2016. godinu, ukupna sredstva za Fond PIO su planirana u iznosu od 444.268.880,66 €.

Preusmjeravanjima sredstava, planirana sredstva su umanjena za iznos od 40.707.620,30 €, od čega preusmjeravanjima u okviru Fonda PIO u iznosu od 1.564.248,09 €, a drugim potrošačkim jedinicama u iznosu od 39.143.372,21.

Preusmjeravanja planiranih sredstava izvršena su u skladu sa članom 45 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, tako da je tekući budžet namijenjen za finansiranje potreba Fonda PIO za 2016. godinu iznosio 405.125.508,45 €.

2. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Fond PIO donio je Uputstvo o finansijskom izvještavanju.

U skladu sa članom 4 Pravilnika o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore, dostavio je godišnji finansijski izvještaj Ministarstvu finansija do kraja februara tekuće godine za prethodnu godinu na propisanim obrascima, i to:

Obrazac 3 - Izvještaj o novčanim tokovima III - Podaci prikazani u Izvještaju u skladu su sa podacima prikazanim u glavnoj knjizi Trezora i Završnom računu budžeta CG za 2016. godinu.

Obrazac 5 - Izvještaj o neizmirenim obavezama. U procesu revizije, utvrđeno je da su podaci iskazani u Izvještaju u skladu sa podacima prikazanim u poslovnim evidencijama Fonda i Uputstvom za popunjavanje Izvještaja o neizmirenim obavezama.

Fond PIO, na Obrascu 8 – Izjavi o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine, potvrdio je da nije bilo utroška sredstava na računima za plaćanje prema inostranstvu nakon isteka fiskalne godine.

Fond PIO, prema Obrascu 9 - Izvještaju o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve, potvrdio je da nije u fiskalnoj godini koristio sredstva iz tekuće budžetske rezerve.

Shodno članu 9 Odluke o načinu izrade i sadržini programskog budžeta, dostavljen je Ministarstvu finansija Izvještaj o realizaciji programskog budžeta Fonda PIO.

3. OBAVEZE I POTRAŽIVANJA

U Izvještaju o izvršenom popisu obaveza i potraživanja Fonda PIO Crne Gore sa stanjem na dan 31.12.2016. godine, iskazano je stanje obaveza u iznosu od 141.689.794,36 € i usaglašeno je sa stanjem obaveza iskazanim u popisu. Najveći iznos čine obaveza prema Fondu za zdravstveno osiguranje, koje na dan 31.12.2016. godine, iznose 108.395.572.49 €, od čega po osnovu doprinosa za zdravstvenu zaštitu penzionera iz perioda 2001.-2016. godine, iznos od 108.337.385,82 €, a po osnovu doprinosa za zdravstveno osiguranje zaposlenih iznos od 58.186,67 €.

Fond PIO godinama obračunava a ne uplaćuje doprinos za obavezno zdravstveno osiguranje penzionera Fondu zdravstva. S obzirom da se radi o dva javna Fonda, koji su kao potrošačke jedinice državnog budžeta uključeni u sistem Državnog trezora, potrebno je preispitati mogućnost da se dosadašnji dug riješi putem cesije u okviru konsolidacije završnog računa budžeta ili da se izmjenom zakona ukine obaveza iz člana 6, stav 1, tačka 16 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.

Ukupna potraživanja prikazana u Izvještaju o popisu iznose 5.213.880,64 €, kako je prikazano i u poslovnim knjigama. U Izvještaju o popisu, kao vanposlovna sredstva prikazana su i potraživanja za stambene kredite i za prodate stanove službenika u iznosu od 216.562,61 € i potraživanja za stambene kredite penzionera u iznosu od 449.566,60 €, odnosno u ukupnom iznosu 666.129,21 €.

Potraživanja u iznosu od 3.870.377,81 €, iskazana su u skladu sa saveznim propisima koji su važili za navedene godine i to po dva osnova: iznos od 3.258.777,17 € po osnovu potraživanja od Federacije u skladu sa članom 15 Zakona o obavezama Federacije ("Službeni list SFRJ" br.39/74, 68/81, 57/83, 9/86) za 1998. godinu, iznos od 6.643,57 € u skladu sa istim zakonom za 1996. godinu i potraživanja za civilna lica u Vojsci SRJ u iznosu od 604.957,07 €, u skladu sa Zakonom o Vojsci Jugoslavije ("Sl. list SFRJ", br. 43,94,28/96 i 44/99). Navedeno potraživanje će biti predmet posebnog usaglašavanja.

Za potraživanja starija od 10 godina, preporučuje se da se izvrši njihova ispravka vrijednosti u skladu sa zakonom.

Na dan 31.12.2016. godine u računovodstvenoj evidenciji Fonda PIO iskazana su potraživanja za stambene kredite od penzionera u iznosu od 449.566,60 €. Fond penzijskog i invalidskog osiguranja je vršio isplate sredstava opredijeljenih na osnovu odluka o dodjeli stambenih kredita korisnicima penzija, pojedinačno u dinarima odnosno u valuti koja je važila u momentu isplate.

Na penzije korisnika prava stavljana je administrativna zabrana, u skladu sa važećim pravnim aktom, a u knjigovodstvu Fonda nije vođena analitička evidencija svih korisnika kredita već zbirno, a za otplaćeni iznos kredita umanjivano je potraživanje.

Obzirom da se radi o dugom vremenskom periodu otplate potraživanja, o sredstvima koja su isplaćivana penzionerima još od 1996. godine, kao i činjenici da je mnogim penzionerima prestala isplata prava usljed smrti pa samim tim i otplata kredita nastavljena na porodičnu penziju, potrebno je za potraživanja za stambene kredite od penzionera iskazana, u iznosu od 449.566,60 €, uspostaviti analitičke evidencije po korisnicima stambenih kredita.

4. IZVRŠENJE BUDŽETA

a. Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca

Obračun zarada zaposlenih u Fondu PIO za period januar - 16. mart 2016. godine urađen je u skladu sa Zakonom o zaradama državnih službenika i namještenika ("Službeni list CG", broj 14/12). Stupanjem na snagu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru ("službeni list CG", broj 16/16 I 83/16) od 16. marta 2016. godine, obračun zarada zaposlenih u Fondu PIO vrši se u skladu sa navedenim zakonom. Način obračuna bruto zarade u toku 2016. godine vršen je u skladu sa Uputstvom za obračun bruto zarade ("Službeni list CG", broj 5/11).

Varijabilni dio zarada za zaposlene u Fondu vršen je u skladu sa Odlukom o kriterijumima I načinu određivanja varijabilnog dijela zarade državnih službenika i namještenika ("Službeni list CG, broj 25/11) zaključno sa mjesecom aprilom 2016. godine, a kasnije u skladu sa Odlukom o varijabilnom dijelu zarade ("Službeni list CG, broj 32/16).

Rješenja o zaradama donešena su u skladu sa pomenutim zakonima i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji.

b. Angažovana lica po ugovoru o djelu

Po osnovu ugovora o djelu u toku 2016. godine u najvećoj mjeri angažovana su lica koja obavljaju najjednostavnije poslove (higijeničarke, portiri i dr.), zatim ljekari – renomirani stručnjaci iz različitih oblasti medicina, zaposleni u Kliničkom centru Crne Gore, zbog nedostatka ljekara potrebnih za rad Prvostepene invalidske komisije, a u cilju blagovremenog i kvalitetnog obavljanja poslova iz nadležnosti Komisije, kao i određeni broj lica koja su radila u prvostepenom upravnom postupku zbog smanjenog broja izvršilaca i povećanog obima posla. U toku 2016. godine po osnovu angažovanja lica po ugovoru o djelu u neto iznosu isplaćeno je 65.775,00 €. Revizijom nijesu utvrđene nepravilnosti.

c. Ostala lična primanja

Ostala lična primanja izvršena su u ukupnom iznosu od 54.099,50 € i veća su u odnosu na prošlu godinu za 33,74%. Iz navedenih sredstava izvršene su isplate za naknade članovima Upravnog odbora i Komisije za sistem, kao i novčana pomoć za slučaj smrti člana uže porodice, shodno članu 23 stav 2 Kolektivnog ugovora za oblast uprave i pravosuđa. Sa pozicija ostalih ličnih primanja vršena su plaćanja otpremnina za odlazak u penziju. Naknada za neiskorišćene godišnje odmore nije bilo u 2016. godini. Revizijom nijesu utvrđene nepravilnosti.

d. Kod kontrolisanih ostalih tekućih izdataka, revizijom nijesu utvrđene nepravilnosti.

5. JAVNE NABAVKE

Utvrđeno je da su, saglasno Zakonu o javnim nabavkama, sprovedene propisane procedure o javnim nabavkama. Samo za izbor javne nabavke za usluge osiguranja zaposlenih od posledica nesrećnih slučajeva je podnesen prigovor, koji je Komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki odbila kao neosnovan (žalba „Sava Montenegro" AD). Za sprovođenje pregovaračkog postupka bez prethodnog objavljivanja poziva za javno nadmetanje dobijena je prethodna saglasnost Uprave za javne nabavke za usluge iznajmljivanja nestambenih nekretnina.

Ukupna vrijednost nabavljenih roba i usluga je 589.353,80 €, odnosno nabavke putem otvorenog postupka 457.548,87 €, šoping metodom 26.457,35 € i nabavke neposrednim sporazumom u iznosu 105.311,58 € ili 17,87% izvršenog budžeta za javne nabavke, a Zakon dozvoljava 8% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini.

Ovlašćena lica su obrazložila da je do prekoračenja došlo zbog toga što u određenim slučajevima nije moguće sprovesti proceduru javne nabavke, osim neposrednim sporazumom. Zbog žalbe u postuku za nabavku usluga osiguranja imovine i lica, koju je Državna komisija za kontrolu postupaka javnih nabavki odbila kao neosnovanu, i zakonske obaveze kontinuiranog osiguranja imovine i lica, izvršeno je plaćanje u iznosu od 5.353,65 €, koje je ušlo u iznos neposrednog sporazuma. Takođe, u cilju obezbjeđenja neophodnih uslova za nesmetano funcionisanje Fonda, izvršena je nabavka uglja u iznosu od 3.197,78 € i prikazana kao neposredni sporazum, iako je Fond u dva navrata pokretao postupak nabavke uglja šopingom i kao jedini ponuđač u oba postupka ponudu je dostavio Rudnik uglja AD Pljevlja, čije su ponude odbijene kao neispravne. Zbog zakonskih najasnoća u neposredni sporazum uključene su nabavke i to: pretplata na Službeni list Crne Gore u iznosu od 4.585,00 € i pretplata na dnevne novine 2.894,40 €, troškovi noćenja po osnovu službenih putovanja, javni oglasi Fonda u dnevnoj štampi i sl.

Preporučuje se da Fond PIO poštuje zakonski limit za nabavke putem neposrednog sporazuma, propisan članom 30, stav 2, Zakona o javnim nabavkama.

6. MATIČNA EVIDENCIJA PIO OSIGURANJA

Matična evidencija uplaćenog penzijskog i invalidskog osiguranja, koja čini osnov za određivanje visine penzije je neažurna zbog problema prenosa i preuzimanja podataka o uplaćenom PIO osiguranju sa IT sistema Poreske uprave na IT sistem Fonda PIO.

U skladu sa Zakonom o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja („Službeni list RCG“ broj 29/05 i „Službeni list CG“ broj 73/10, 75/10 i 40/11), a na osnovu Protokola o razmjeni podataka u UCG sistemu, koji je u januaru 2010. godine potpisala Poreska uprava sa državnim fondovima, Poreska uprava je u obavezi da na osnovu podataka iz svoje evidencije, u posebnom formatu Fondu PIO dostavlja podatke o stažu osiguranja, zaradama, naknadama zarada i visini uplaćenog doprinosa za PIO, odnosno elektronsku M4 prijavu. Primjena Protokola nije zaživjela.

Potrebno je postojeće stanje hitno prevazići i u skladu sa Zakonom o objedinjenoj registraciji i sistemu izvještavanja i Protokolom o razmjeni podataka u UCG sistemu, uspostaviti direktnu elektronsku razmjenu podataka između informacionih sistema Poreske uprave i Fonda PIO za potrebe matične evidencije Fonda PIO.

7. SISTEM UNUTRAŠNJIH FINANSIJSKIH KONTROLA I UNUTRAŠNJA REVIZIJA

Unutrašnja revizija je organizaciono uspostavljena, aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji: broj (023-374/2013-2 od 08-07-2013. godine), u Sektoru za pružanje pravne pomoći u postupku ostvarivanja prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja i unutrašnju reviziju. Naziv jedinice za unutrašnju reviziju je Odsjek za unutrašnju reviziju.

Prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, u Odsjeku za unutrašnju reviziju sistematizovana su 4, a popunjena su 2 radna mjesta.

U skladu sa članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora zajedno sa rukovodiocem za unutrašnju reviziju. Rukovodilac jedinice za unutrašnju reviziju ne može da bude istovremeno pomoćnik direktora jer je to suprotno odredbama člana 20 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola.

Potrebno je popuniti sistematizovana radna mjesta, shodno odredbama člana 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru. Shodno članu 20 Zakona jedinica za unutrašnju reviziju mora biti funkcionalno i organizaciono odvojena od drugih organizacionih jedinica subjekta.

Fond PIO, kao subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, dužan je da u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po datim preporukama.

III REVIZIJA INFORMACIONOG SISTEMA FONDA PIO

U sklopu finansijske revizije i revizije pravilnosti Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore, izvršena je, kao posebna cijelina, revizija informacionog sistema Fonda PIO, uz poštovanje - standarda ISSAI 5300.

Na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja, nadležni kolegijum DRI donosi sljedeći:

ZAKLJUČAK

Državna revizorska institucija je u postupku sprovođenja revizije utvrdila da informacioni sistem Fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Crne Gore, **u dovoljnoj mjeri ne obezbjeđuje sigurnost i ažurnost podataka korisnika prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja.** Revizijom je konstantovano da Fond nije blagovremeno usvojio obavezujuća akta u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti i Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti i standardima iz ove oblasti.

PREPORUKE:

- **Preporučuje se Fondu PIO da preduzme aktivnosti za izradu i usvajanje strateškog dokumenta (IT strategija), kojim bi se planirao razvoj i upravljanje informacionom infrastrukturom, sistemima, komunikacijama, računarskim aplikacijama, bazama podataka i kontinuiranom obukom zaposlenih. U sklopu realizacije strateškog dokumenta potrebno je osigurati stabilno finansiranje IT projekata kroz detaljno planiranje budžeta za razvoj, nabavku i održavanje.**
- **Preporučuje se Fondu PIO da u potpunosti poštuje pravila i procedure koje je usvojio, a koja se odnose na ažuriranje zatvaranja korisničkih naloga.**
- **Preporučuje se Fondu PIO da najmanje jednom godišnje, vrši procjenu efikasnosti mjera informacione bezbjednosti fizičke zaštite objekata i prostorija u kojima se nalaze podaci, kao i kad dođe do promjene namjene lokacije ili elemenata u informacionom sistemu, shodno članu 9 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 058/10 od 08.10.2010., 055/15 od 30.09.2015.), s obzirom da je Plan fizičke zaštite (br. 04- 1374) od 19.05.2017. godine.**
- **Preporučuje se Fondu PIO da u skladu sa članom 32 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti uspostavi bezbjednosna pravila i edukaciju zaposlenih radi obezbjeđivanja informacione bezbjednosti podataka kojima ta lica imaju pristup, odnosno koja postupaju sa njima.**
- **Preporučuje se Fondu PIO da završi projekat Disaster Recovery u Bijelom Polju, za kritične servise s obzirom da je Disaster Recovery Data centar u funkciji.**
- **Preporučuje se Fondu PIO da se rezultati analize rizika redovno preispituju, saglasno potrebama Fonda PIO, uslovljeni unutrašnjim ili vanjskim potrebama u skladu sa članom 39 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 058/10 od 08.10.2010, 055/15 od 30.09.2015)".**
- **Preporučuje se Fondu PIO da donese proceduru za postupanje po izvještajima o preminulima dobijenim iz CRS-a, kojom bi bili precizno definisani vremenski rokovi za kontrolu lica koja su preminula dosta davno, a konstanto se pojavljuju u mjesečnim izvještajima o preminulima dobijenim iz CRS-a.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI INFORMACIONOG SISTEMA FONDA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE CRNE GORE

Vrsta revizije:	Revizija informacionog sistema
Subjekat revizije:	Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Predmet revizije:	Informacioni sistem Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Radule Žurić, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

I OPŠTI DIO

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 ("Sl. list CG" br. 01/07 i 38/13);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i "Sl. list CG" br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 14.12.2016. godine, (interno broj 06-23/16) i Izmjenama godišnjeg plana revizija Državne revizorske institucije od 31.07.2017. godine, (interno broj 06-167/17);
- Odluci o vršenju revizije od 03.04.2017. godine (broj 40113/17-031-610).

Revizija je izvršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije ("Sl. list CG" br. 3/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI – nivo III) i
- INTOSAI priručnikom za sprovođenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije[1].

2. PREDMET, OBUHVAT I VRSTA REVIZIJE

Izvršena je revizija informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore – oblast informaciona bezbjednost, u dijelu poštovanja mjera informacione bezbjednosti, saglasno Zakonu o informacionoj bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 014/10 od 17.03.2010. godine, 040/16 od 30.06.2016. godine) i Uredbi o mjerama informacione bezbjednosti ("Službeni list Crne Gore", br. 058/10 od 08.10.2010. godine, 055/15 od 30.09.2015. godine). Revizija je izvršena u skladu sa INTOSAI priručnikom za sprovođenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije.

Predmet revizije je informaciona bezbjednost, a podoblasti su:

1) Fizička zaštita servera FZO;
2) Bezbjednost prostorija;
3) Procjena rizika;
4) Logički pristup i upravljanje privilegijama;
5) Skladištenje podataka;
6) Politika bezbjednosti informacija;
7) Organizacija IT bezbjednosti;
8) Upravljanje bezbjednošću informacija u poslovima sa davaocima usluga.

U sklopu predmeta revizije posebno su obrađene oblasti: IT upravljanje i kontinuitet poslovanja.

Vrsta revizije je revizija informacionog sistema po INTOSAI priručniku za vršenje revizije informacionih sistema za vrhovne revizorske institucije.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije je bio da se utvrdi da li je obezbijeđena bezbjednost informacionog sistema kroz integritet baze podataka zdravstvenih osiguranika Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore.

U svrhu ostvarivanja postavljenog cilja revizije bilo je potrebno dati odgovor na glavno revizorsko pitanje: Da li informacioni sistem Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore u dovoljnoj mjeri obezbjeđuje sigurnost i zaštitu podataka zdravstvenih osiguranika?

[1] Priručnik je usvojen na XXI INCOSAI kongresu održanom oktobra 2013. godine u Pekingu.

4. SUBJEKAT REVIZIJE

Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore (u daljem tekstu FZO ili Fond) obezbjeđuje ostvarivanje prava iz obaveznog zdravstvenog osiguranja osiguranim licima pod jednakim uslovima u skladu sa Zakonom o zdravstvenom osiguranju ("Službeni list Crne Gore", br. 06/16, 02/17 i 22/17).

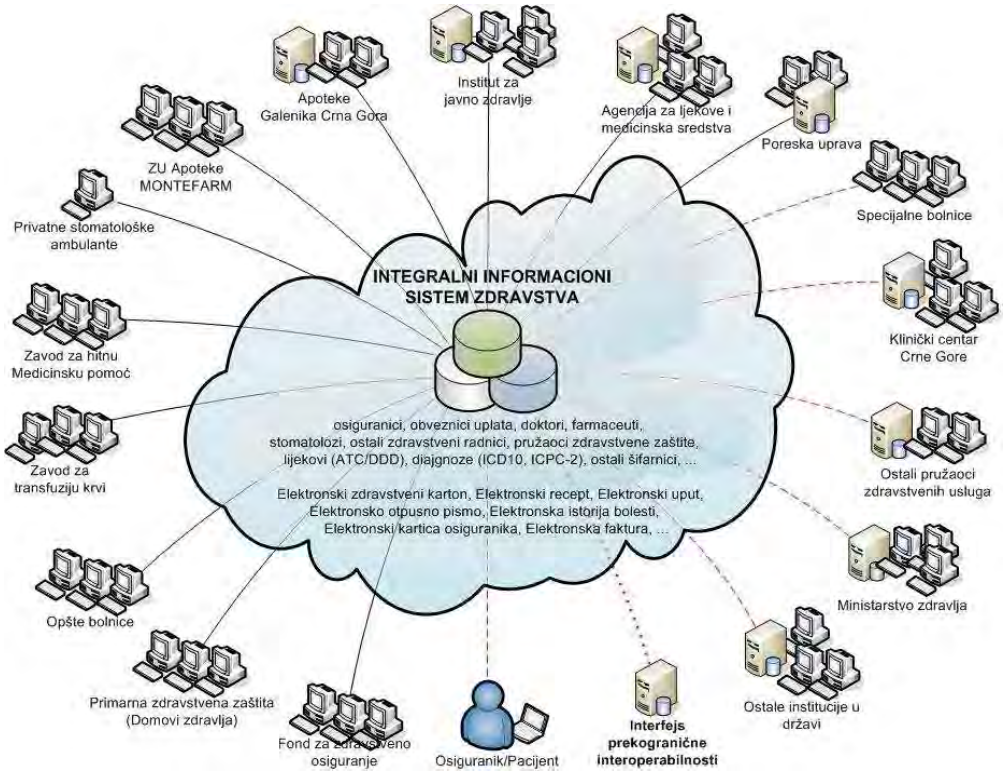
Odgovorno lice je Sead Čirgić direktora Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore.

Pored poslova utvrđenih zakonom, Statutom je predviđeno da Fond[2] vodi evidenciju svih podataka vezano za sprovođenje zdravstvenog osiguranja putem jedinstvenog informacionog sistema.

U Sektoru za informacione tehnologije i razmjenu podataka integralnog informacionog sistema zdravstva predviđena su 22 radna mjesta od kojih je 16 popunjeno.

4.1. INTEGRALNI ZDRAVSTVENI INFORMACIONI SISTEM I INFORMACIONI SISTEM FONDA ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Razvoj Integralnog zdravstvenog informacionog sistema Crne Gore (IZIS) čiji je cilj informatička povezanost subjekata zdravstvenog sistema, otpočet je 2000. godine razvojem Informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje. Cjelokupan razvoj počeo razvojem baze osiguranika kao temelja za dalju nadogradnju sistema.

Slika 1: Integralni informacioni sistem zdravstva Crne Gore

Prethodna slika predstavlja Integralni informacioni sistem zdravstva Crne Gore sa svim učesnicima zdravstvenog sistema. Punom linijom su predstavljeni informacioni sistemi koji su integrisani u IZIS u planiranoj mjeri, dok su isprekidanom linijom predstavljeni informacioni sistemi koji su samo djelimično povezani.

[2] Član 10 Statuta Republičkog fonda za zdravstveno osiguranje ("Sl. list RCG", br. 070/05 od 23.11.2005).

Informacije o pacijentu su objedinjene na jednom mjestu bez obzira u kojem se od segmenata sistema osiguranik - pacijent prijavio. Unos podatka u sistem se vrši na mjestu nastanka i dostupan je cijelom sistemu u skladu sa nadležnostima i pravom pristupa.

Integralni informacioni sistem zdravstva Crne Gore obuhvata informacione sisteme sledećih institucija:

1) Fonda za zdravstveno osiguranje;
2) ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm";
3) Primarne zdravstvene zaštite (PZZ) - domova zdravlja;
4) Opštih bolnica (OB);
5) Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore (ZHMP);
6) Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore (ZTK);
7) Privatnih stomatoloških ambulanti koje imaju zaključen ugovor sa Fondom;
8) Instituta za javno zdravlje;
9) Agencije za ljekove i medicinska sredstva (CALIMS);
10) ZU privatne apoteke koje imaju zaključen ugovor sa Fondom;
11) Privatne zdravstvene ustanove i isporučioci medicinsko-tehničkih pomagala koji imaju ugovor sa Fondom;
12) Zdravstvenog centra bezbjedonosnih snaga (ZCBS).

Klinički centar Crne Gore (KCCG) još uvijek nije sastavni dio IZIS-a. U dosadašnjem periodu je ostvarena veza između KCCG i FZO u dijelu automatskog ažuriranja baze osiguranika u informacionom sistemu KCCG.
Sektor za informacione tehnologije i razmjenu podataka IZIS-a Fonda za zdravstveno osiguranje pruža tehničku podršku za aplikacije i baze podataka dijela Integralnog informacionog sistema zdravstva Crne Gore koji obuhvata: IS Fonda za zdravstveno osiguranje, IS ZU Apoteke Crne Gore "Montefarm", IS primarne zdravstvene zaštite, IS privatnih stomatoloških ordinacija, IS opštih bolnica, IS Zavoda za hitnu medicinsku pomoć Crne Gore, IS Zavoda za transfuziju krvi Crne Gore i sistema za razmjenu podataka između sistema.

IS Fonda za zdravstveno osiguranje predstavlja osnov Integralnog informacionog sistema zbog činjenice da predstavlja izvor osnovnih podataka o osiguraniku iz kojeg svi ostali subjekti u sistemu dobijaju potrebne podatke i vezu između obveznika uplata doprinosa i pružalaca zdravstvenih usluga. Njegovo funkcionisanje je kritično sa aspekta funkcionisanja cijelog integralnog sistema zdravstva. Zbog te činjenice upravo je Informacioni sistem Fonda za zdravstveno osiguranje direktno povezan sa informacionim sistemima od ključne važnosti u Crnoj Gori: Centralnim registrom osiguranika i obveznika (CROO) koji se nalazi u Poreskoj upravi, Ministarstvom finansija, Agencijom za ljekove i medicinska sredstva Crne Gore, Kliničkim centrom Crne Gore i Centralnim registrom stanovništva koji se nalazi u Ministarstvu unutrašnjih poslova.

Centralni registar osiguranika i obveznika (CROO)

Prijava i odjava osiguranika je od 2004. do 2010. godine vršena u Fondu za zdravstveno osiguranje za što je korišten modul Evidencija osiguranika i obveznika uplate doprinosa. Od 01.03.2010. godine sistem Fonda za zdravstveno osiguranje je uključen u projekat objedinjene registracije osiguranika i obveznika uplate doprinosa koji vodi Poreska uprava, a cijeli proces je definisan Protokolom o razmjeni podataka u UCG sistemu. Centralni registar osiguranika i obveznika je od 01.01.2011. godine izvor podataka za bazu osiguranika koju vodi Fond za zdravstveno osiguranje, a Poreska uprava kao izvor podataka odgovorna je za tačnost unosa podataka i jedini je izvor podataka o svim obveznicima plaćanja poreza i doprinosa za eksterne institucije.

Uspostavljanjem on-line režima podaci iz CROO sistema Poreske uprave se prenose automatski u pomoćnu bazu, a u produkcionu bazu se zatim automatski prenosi definisani set podataka.

Centralni registar stanovništva (CRS)

Povezivanje sa Centralnim registrom stanovništva prvi put je izvršeno u martu 2017. godine. Na ovaj način se iz CRS-a, koji vodi Ministarstvo unutrašnjih poslova, preuzimaju podaci o preminulima, kao i podaci o mjestu prebivališta osiguranika. Sinhronizacija je automatizovana i vrši se petnaestodnevno, a po potrebi se može izvršiti i pojedinačni upit za određeno lice. Takođe je predviđeno vršenje provjere na kraju godine da bi se izbjegla mogućnost da se zbog zakašnjele prijave smrti u CRS-u, koja se evidentira na datum kada je osoba preminula, taj podatak ne prenese u bazu osiguranika Fonda za zdravstveno osiguranje. Za preminula lica se vrši prekid osiguranja čime se oslobađaju kapaciteti za registraciju pacijenata kod izabranih doktora (ID). Sinhronizacija se vrši subotom od 21h i traje oko 6 sati.

U bazi osiguranika na datum 22.03.2017. godine je bilo 760.185 osiguranika. Ažuriranjem podataka baze osiguranika sa podacima iz CRS-a utvrđeno je: za 31.730 matičnih brojeva CRS nema podataka u sistemu, za 728.455 su dobijeni podaci na osnovu matičnog broja, od kojeg broja je 50.330 lica imalo status preminuli, od kojih je: 46.486 imalo status aktivnog osiguranika, 3.841 je bio odjavljen i za 3 lica je bilo prekinuto osiguranje.

Prekid zdravstvenog osiguranja je nastao za 51.933 lica, i to: 50.330 preminulih lica i 1.606 lica koja su osigurana po osnovu nosioca osiguranja, dok je za 3 lica u međuvremenu prekinuto osiguranje.

Aktivnih osiguranika prije ažuriranja preminulih lica sa podacima iz CRS-a je bilo 711.068, a nakon izvršenja procedure u bazi je ostalo 659.135 aktivnih osiguranika (razlika je 51.933 lica).

U konačnom, nakon izvršenja procedure ažuriranja baze osiguranika sa podacima iz CRS-a na dan 25.03.2017. godine prekinuto je osiguranje za 50.327 lica koja su preminula i odjavljeno 5.762 lica koja su bili osigurani po osnovu preminulog nosioca osiguranja, što je ukupno 56.089 lica za koja je prekinuto osiguranje. Takođe, od 50.330 lica sa statusom preminuli, njih 17.383 je imalo izabranog doktora.

Osim ovoga izvršeno je ažuriranje podataka o izbjeglim i interno raseljenim licima sa Kosova, na osnovu podataka dobijenih od MUP – Direktorat za građanska stanja i lične isprave, pa je na dan 13.04.2017. godine prekinuto osiguranje za 11.660 lica. Aktivnih osiguranika prije ažuriranja je bilo 659.649, a nakon ažuriranja 649.138. Razlika je 10.511 lica koja su imala status aktivnih osiguranika. Odjavljenih lica je bilo 1.149, što je ukupno 11.660 prekinutih osiguranja nakon ažuriranja baze osiguranika.

II ZAKLJUČAK

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, u skladu sa čl. 45 Poslovnika DRI, nadležni Kolegijum DRI u sastavu: Radule Žurić (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i dr Branislav Radulović (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 19.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore

Odgovornost rukovodstva

Subjekat revizije odgovoran je za dostavljenu dokumentaciju i date činjenice kroz odgovore i intervjue u vezi sa primjenom mjera i standarda informacione bezbjednosti u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti (član 3) i Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti.

Odgovornost revizora

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, dâ presjek utvrđenog činjeničnog stanja i zaključak o postupanju subjekta revizije u poštovanju mjera informacione bezbjednosti.

ZAKLJUČAK

Državna revizorska institucija revizijom, informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore, revidirala je segment - informaciona bezbjednost.

Državna revizorska institucija, u postupku predmetne revizije, utvrdila je da informacioni sistem Fonda obezbjeđuje ažurnu evidenciju osiguranika i čuvanje podataka, ali da **u dovoljnoj mjeri ne obezbjeđuje** sigurnost istih, utvrđenih mjerama informacione bezbjednosti i standardima iz ove oblasti.

Naime, revizijom je konstatovano da Fond nije blagovremeno usvojio akta u skladu sa Zakonom o informacionoj bezbjednosti, Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti i standardima iz ove oblasti, posebno:

- IT strategiju
- Plan kontinuiteta poslovanja
- Plan oporavka od katastrofe
- Procjena rizika
- Politika bezbjednosti informacija
- Plan IT bezbjednosti.

U cilju poboljšanja informacione bezbjednosti, kao i sigurnosti i ažurnost podataka zdravstvenih osiguranika, Državna revizorska institucija izdaje sledeće:

PREPORUKE

Ministarstvu zdravlja:

1. Preporučuje se Ministarstvu zdravlja da preduzme dalje aktivnosti na izradi i usvajanju strateškog dokumenta, u okviru kog bi se planirao dalji razvoj Integralnog zdravstvenog informacionog sistema i u sklopu njega informacioni sistem Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore.

Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore:

2. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore da izradi plan kontinuiteta poslovanja koji će obezbijediti blagovremeno nastavljanje svih kritičnih poslovnih aktivnosti.

3. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore da izradi plan oporavka od katastrofe i implementira ga kroz projekat Disaster Recovery, s obzirom da je Disaster Recovery Data centar u Bijelom Polju u funkciji.

4. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore treba da najmanje jednom godišnje, vrši procjenu efikasnosti mjera informacione bezbjednosti fizičke zaštite objekata i prostorija u kojima se nalaze podaci, kao i kad dođe do promjene namjene lokacije ili elemenata u informacionom sistemu, shodno članu 9 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti.

5. Potrebno je identifikovati rizike koji su povezani sa informacionim tehnologijama i vršiti redovnu godišnju procjenu rizika i re-procjenu rizika kad god Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore planira da uvede nov informacioni sistem, nadogradnju ili prelazak na noviju verziju.

6. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje da unaprijedi mjere za bezbjednost informacionog sistema kroz procedure i bolju kontrolu logičkog pristupa sistemu i aplikacijama.

7. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje da vrši redovnu edukaciju zaposlenih u smislu obaveze čuvanja i zaštite tajnih podataka kojima po opisu radnog mjesta imaju pristup, kao i da preduzmu mjere na uvođenju lične izjave o prihvatanju odgovornosti za zaposlene.

8. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore treba da Proceduru za backup IZIS uskladi sa Uredbom o mjerama informacione bezbjednosti, čl.18 u smislu:

   - vrste skladištenja podataka koje se vrše (dnevno, sedmično, mjesečno i godišnje)
   - vremena čuvanja godišnje uskladištenih podataka
   - označavanja uskladištenih podataka
   - vođenja evidencije informatičkih medija na kojima su podaci uskladišteni.

9. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore treba da najmanje svakih šest mjeseci vrši provjeru upotrebljivosti sigurnosne kopije podataka, uz provjeru postupka povraćaja baza podataka uskladištenih na informatičkom mediju, tako da vraćeni podaci nakon izvršene provjere budu cjeloviti, povjerljivi i dostupni za upotrebu, u skladu sa članom 20 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti.

10. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore treba da uspostavi sistem kriptovane zaštite podataka u prenosu podataka informacionim i telekomunikacionim sistemom, u skladu sa članom 22 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti.

11. Preporučuje se FZO da izradi politiku bezbjednosti informacija koja treba da sadrži: prava pristupa informacijama, način kontrole njihove primjene, definiše kontrole koje štite od neautorizovanog pristupa informacionim vrijednostima i uputstvo za zaposlene u skladu sa zahtjevima bezbjednosti informacija, kao i plan IT bezbednosti koji uključuje taktičke planove, klasifikaciju podataka, tehnološke standarde, sigurnost i kontrolne politike i upravljanje rizikom.

12. Fond za zdravstveno osiguranje Crne Gore treba da uspostavi bezbjedonosna interna pravila za zaposlene radi obezbjeđivanja informacione bezbjednosti podataka kojima ta lica imaju pristup, u skladu sa članom 32 Uredbe o mjerama informacione bezbjednosti.

13. Nastaviti aktivnosti na jačanju kadrovskog kapaciteta i potencijala IT stručnjaka u Fondu za zdravstveno osiguranje Crne Gore.

14. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje da definiše politiku bezbjednosti informacija sa davaocima usluga, radi obezbjeđivanja ispravnog i bezbjednog funkcionisanja informacionog sistema.

15. Preporučuje se Fondu za zdravstveno osiguranje da sa korisnicima sistema iz partnerskih kompanija potpisuje izjave o povjerljivosti.

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da, karakter nalaza u izvršenoj reviziji informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore, zahtijeva da subjekt revizije, u roku od 60 dana, dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju preporuka koje se odnose na donošenje akata iz Zakona o informacionoj bezbjednosti, Uredbe o mjerama informacione bezbjednosi i standardima iz ove oblasi.

Fond za zdravstveno osiguranje, kao subjekat revizije, u skladu sa članom 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, dužan je da u roku od 6 mjeseci izvijesti DRI o preduzetim radnjama po datim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA BOŠNJAČKE STRANKE ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Bošnjačka stranka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2015. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/16-042-1273 od 19.07.2016. godine

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Bošnjačke stranke 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 3.118,33 € (1,50% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 207.889,23 €).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom dokumentacijom i informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Revizijom su revidirani planirani segmenti u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u 2015. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 298.594,35 €. Iskazani prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 200.041,00 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 81.644,00 €, prihode od priloga u iznosu od 280,00 €, prihode od članarina u iznosu od 15.094,35 €, prihode od prodaje u iznosu od 1.500,00 € i ostale poslovne prihode u iznosu od 35,00 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih prihoda za 2014. i 2015. godinu:

R/B	Vrsta prihoda	prihodi u 2014.godini	% Učešća	odi u 2015.go	% Učešća
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	145.685,88	68,32%	183.433,32	61,43%
2	Prihodi za rad kluba poslanika	17.370,72	8,15%	16.608,08	5,56%
3	Prihodi od jedinica lokalnih samouprava	49.095,39	23,02%	81.643,24	27,34%
4	Prihodi od priloga	100,00	0,05%	280,00	0,09%
5	Prihodi od članarina	962,06	0,45%	15.094,35	5,06%
6	Prihodi od izvršenih usluga	0,00	0,00%	1.500,00	0,50%
7	Finansijski prihodi	18,48	0,01%	35,32	0,01%
	Ukupni prihodi	**213.232,53**	100,00%	**298.594,31**	100,00%

8. RASHODI

Stranka je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2015. godinu u ukupnom iznosu od 207.889,23€ i isti se odnose na troškove goriva i energije u iznosu od 13.119,79 €, troškove bruto zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 93.508,01 €, troškove službenih putovanja i prevoza u iznosu od 18.535,10 €, troškove održavanja opreme u iznosu od 4.374,26 €, troškove zakupa u iznosu od 25.344,00 €, troškove reklame u iznosu od 1.226,44 €, troškove kancelarijskog materijala i štampe u iznosu od 4.745,43 €, troškove amortizacije u iznosu od 4.032,50 €, troškove reprezentacije u iznosu od 11.030,33 €, troškove osiguranja i platnog prometa u iznosu od 1.235,11 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.800,00 €, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 4.373,98 €, troškove kamata u iznosu od 4.671,56 € i režijske i ostale troškove u iznosu od 19.892,72 €.

U narednoj tabeli je dat uporedni pregled troškova ostvarenih u 2014. i 2015. godini:

R/B	Vrsta troška	Iznos 2014	% učešća	Iznos 2015	% učešća
1	Troškovi goriva i energija	8.153,66	4,63%	13.119,79	6,31%
2	Troškovi bruto zarada, naknada i ostali lični rashodi	79.243,73	45,04%	93.508,01	44,98%
3	Troškovi službenih putovanja i prevoza	3.803,49	2,16%	18.535,10	8,92%
4	Troškovi održavanja opreme	2.221,05	1,26%	4.374,26	2,10%
5	Troškovi zakupa	21.641,00	12,30%	25.344,00	12,19%
6	Troškovi reklame	2.979,40	1,69%	1.226,44	0,59%
7	Troškovi kancelarijskog materijala	4.162,23	2,37%	4.745,43	2,28%
8	Troškovi amortizacije	0,00	0,00%	4.032,50	1,94%
9	Troškovi reprezentacije	13.682,71	7,78%	11.030,33	5,31%
10	troškovi osiguranja i platnog prometa	537,99	0,31%	1.235,11	0,59%
11	Troškovi neproizvodnih usluga	0,00	0,00%	1.800,00	0,87%
12	Ostali nematerijalni troškovi	15.032,00	8,54%	4.373,98	2,10%
13	Troškovi kamata	1.499,94	0,85%	4.671,56	2,25%
14	Režijski i ostali troškovi	22.984,74	13,06%	19.892,72	9,57%
	Ukupno	**175.941,94**	**100,00%**	**207.889,23**	**100,00%**

Na osnovu datog tabelarnog pregleda konstatuje se da je najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i naknada sa 44,98%, zatim troškovi zakupa sa 12,19%, režijski troškovi sa 9,57%, troškovi službenih putovanja sa 8,92% itd.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

U Izvještajima o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2014 godinu Državna revizorska institucija je utvrdila određeni broj nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na:

1. **Evidentiranje svih prihoda i troškova.**
2. **Pravdanje troškova adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**
3. **Evidentiranje svih nabavljenih osnovnih sredstava.**
4. **Evidentiranje depozita na računima opštinskih odbora.**
5. **Obračun i isplatu poreskih obaveza na isplaćene naknade fizičkim licima po osnovu zakupa poslovnih prostora.**
6. **Javno oglašavanje slobodnih radnih mjesta prilikom zapošljavanja.**
7. **Zaključivanje ugovora o djelu za obavljanje poslova koji su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta.**
8. **Evidentiranje potraživanja od lokalnih samouprava.**
9. **Podnošenje IOPPD** obrazaca nadležnom poreskom organu i uplatu poreskih obaveza.

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao **tri** preporuke (broj 1, 3, 9), nije realizovao **tri** (broj 6, 7, 8) preporuke i djelimično je realizovao **tri** (broj 2, 4, 5) preporuke.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/16-042-1273 izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Bošnjačke stranke za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 80/16 od 04.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 40116/16 – 1273/9), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 14. 11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2015. godinu ne sadrži materijalno značajne greške ali su revizijom utvrđene nepravilnosti u evidentiranju blagajničkih transakcija opštinskih odbora, evidentiranju depozita, dokumentovanju dijela troškova, usklađivanju popisom utvrđenog stanja imovine sa knjigovodstvenim stanjem pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu člana 4 Zakona o računovodstvu i reviziji, člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica radu i člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđena neusaglašenost podataka o stalnoj imovini iskazanih u popisnim listama (37.310,00 €) i Glavnoj knjizi (33.394,50 €). Subjekt revizije ne obezbjeđuje analitičku evidenciju koja treba da sadrži sledeće: inventarni broj, količinu, vrstu, nabavnu, otpisanu i sadašnju vrijednost.

   - **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama obezbijedi analitičku evidenciju stalne imovine po inventarnom broju, vrsti, količini, nabavnoj, otpisanoj i sadašnjoj vrijednosti.**

   - **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje podataka o stalnoj imovini iskazanih u popisnim listama i u Glavnoj knjizi**.

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije ispatio troškove u iznosu od **1.127,30 €** koje nije pravdao adekvatnom dokumentacijom. Gotovinski isplaćeni troškovi u iznosu od 549,25 € pravdani su nefiskalnim računima, a troškovi isplaćeni sa žiro računa u iznosu od 578,05 € nisu dokumentovani.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

3. Subjekt revizije nije evidentirao u Glavnoj knjizi depozite na računu Opštinskog odbora Gusinje u iznosu od 628,66 €.

- **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje depozita evidentiranih u Glavnoj knjizi sa istim iskazanim na bančinim izvodima i na osnovu usaglašenih podataka izvrši odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

4. Uvidom u zaključene ugovore utvrđeno je da je subjekt revizije ugovorom o djelu angažovao izvršioce za obavljanje poslova koji su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta (računovodstveni poslovi, rukovodilac Sekretarijata Stranke i administrativni poslovi u opštinskim odborima).

   - **Subjekt revizije sa izvršiocima za obavljanje poslova (administrativni poslovi u opštinskim odborima, računovodstveni poslovi i poslovi rukovodioca Sekretarijata Stranke**) **koji su utvrđeni Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji treba da zaključuje ugovore o radu a ne ugovore o djelu.**

5. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u 2015. godini po osnovu ugovora o radu prosječno mjesečno zapošljavao petnaest lica, a po osnovu ugovora o djelu angažovao je četiri lica od kojih tri na period od po dvanaest mjeseci. Subjekt revizije je u 2015. godini sa četiri lica zaključio ugovore o radu na određeno vrijeme u trajanju od 12 mjeseci za vršenje administrativnih poslova u poslaničkom klubu i u opštinskim odborima, pri čemu je vršeno javno oglašavanje slobodnih radnih mjesta, dok za ostale nije vršeno javno oglašavanje što nije u skladu sa članom 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

   - **Subjekt revizije shodno članu 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti je dužan da prilikom zapošljavanja Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada.**

6. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije vršio obračun i uplatu poreskih obaveza na isplaćene naknade fizičkim licima po osnovu zakupa poslovnih prostora u iznosu od oko 1.500,00 €, što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica

   - **Subjekt revizije na isplaćene naknade fizičkim licima po osnovu fizičkim licima po osnovu zakupa poslovnih prostora treba da vrši obračun i isplatu poreskih obaveza shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46).**

7. Subjekt revizije u glavnoj knjizi nije obezbjeđivao evidenciju blagajničkog poslovanja opštinskih odbora.

   - **Subjekt revizije je dužan da u poslovnim knjigama osim blagajničkih transakcija Glavnog odbora evidentira i transakcije opštinskih odbora i Foruma mladih.**

8. Subjekt revizije je isplatio na ime troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe iznos od 7.006,20 €. Navedeni troškovi su dokumentovani putnim nalozima, ali nije vršeno dodatno dokumentovanje istih fiskalnim računima.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga dodatno dokumentuje fiskalnim računima kao i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje se koristi u službene svrhe.**

9. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

   - **Subjekt revizije u poslovnim knjigama treba da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidentiranje potraživanja treba vršiti na osnovu usaglašene dokumentacije sa jedinicama lokalnih samouprava.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA SOCIJALISTIČKE NARODNE PARTIJE ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Socijalistička narodna partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Socijalističke narodne partije za 2015. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata („Sl. list CG" br. 52/14),
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije br. 40116/16-042 - 1275 od 19.07.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Socijalističke narodne partije za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Socijalističke narodne partije za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. List CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list Crne Gore" br. br. 047/08,04/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 8.216,37 € (1,25% od ostvarenih rashoda Partije 657.309,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, te dokumentacijom o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Kontrola prihoda i troškova plaćenih preko žiro računa vršena je uzorkom od 72% dok su ostali planirani segmenti u cjelosti revidirana.

7. PRIHODI

Shodno prezentiranim podacima u Bilansu uspjeha i poslovnim knjigama Partija je iskazala ukupne prihode u iznosu od 755.991,00 €, a odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 454.953,38 €, prihode iz i budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 257.522,29 €, prihode od priloga u iznosu od 34.464,14€, ostale prihode u iznosu od 9.051,68 €.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih prihoda u 2014. i 2015. godini

r/b	Vrsta prihoda	rihodi u 2014.godin	učešće %	Prihodi u 2015.godini	učešće %
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	379.301,00	54,02%	454.953,38	60,18%
2	Prihodi od jedinica lokalnih samoupra	266.866,00	38,01%	257.522,29	34,06%
3	prihodi od priloga	52.337,00	7,45%	34.464,14	4,56%
4	Ostali prihodi	3.640,00	0,52%	9.042,15	1,20%
5	finansijski prihodi	17,00	0,00%	9,53	0,00%
	Ukupni prihodi	**702.161,00**	100,00%	755.991,49	100,00%

Shodno prezentiranom podacima najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz Budžeta CG sa 60,18%, prihodi iz budžeta CG sa 34,06%, prihodi od priloga sa 4,56% i ostali prihodi sa 1,20%.

8. RASHODI

U poslovnim knjigama Partije iskazani su ukupni troškovi u iznosu od 657.308,76 €, a odnose se na: troškove materijala, alata i sitnog inventara u iznosu od 5.848,69 €, troškove goriva i energije u iznosu od 48.348,63, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 13.333,17 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 433.706,32 €, troškove naknada po ugovorima o djelu u iznosu od 730,00 €, troškovi prevoza na službenom putu u iznosu od 11.925,25, troškovi dnevnica na službenom putu u iznosu od 3.340,25, troškovi prevoza, smještaja i ishrane na službenom putu u iznosu od 4.562,90 €, troškovi telefona u iznosu od 17.870,02 €, troškove komunalnih usluga u iznosu od 2.272,96 €, troškove zakupa u iznosu od 30.385,33 €, troškovi sajmova u iznosu od 1.621,16 €, troškovi reklame i propaganda u iznosu od 6.271,38 €, troškove pretplate na novine i publikacije u iznosu od 1.673,39 €, troškove intelektualnih usluga u iznosu od 1.522,50 €, troškovi reprezentacije u iznosu od 19.237,49 €, troškove premija osiguranja osnovnih sredstava u iznosu od 4.496,30 €, troškovi platnog prometa u iznosu od 3.210,21 €, troškovi prireza porezu na lične dohotke u iznosu od 6.937,96 €, troškove sponzorstva i pomoći u iznosu od 9.354,51€, troškove prinudne naplate u iznosu od 2.488,28 €, troškovi uređenja prostora u iznosu od 3.887,62, troškovi pomoći u iznosu od 4.283,40 €, rashodi kamata po kreditima u zemlji u iznosu od 5.546,64 €, troškovi zatezne kamate u iznosu od 726,75 €, troškovi iz prethodne godine u iznosu od 13.727,65 €.

Tabelarni pregled ostvarenih rashoda u 2014 i 2015 godini:

R/B	r. Konta	Vrsta troška	Troškovi za 2014.godinu	% Učešće	Troškovi za 2015.godinu	% Učešće
1	512	Troškovi materijala, alata i sitnog inventara	9.241,21	0,99%	5.848,69	0,89%
2	513	Troškovi goriva i elektri?Ne energije	66.417,42	7,09%	48.348,63	7,36%
3	514	Troskovi usl.tekuce.odrz.os.sred.	12.957,91	1,38%	13.333,17	2,03%
4	520,5	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodav	318.222,78	33,96%	433.706,32	65,98%
5	522	Troškovi naknada po ugovorima o djelu	170.354,32	18,18%	730,00	0,11%
6	527	Troskovi prevoza na sl.putu	0,00	0,00%	11.925,25	1,81%
7	528	Troskovi dnevnica na sluzb.putu	0,00	0,00%	3.340,25	0,51%
8	529	Troškovi prevoza, smještaja i ishrane na službenor	0,00	0,00%	4.562,90	0,69%
9	531	Troškovi PTT usluga	26.698,50	2,85%	17.870,02	2,72%
10	532	Tros. Komunalnih usluga	2.730,52	0,29%	2.272,96	0,35%
11	533	Troškovi zakupa	31.880,52	3,40%	30.385,33	4,62%
12	534	Troškovi sajmova	0,00	0,00%	1.621,16	0,25%
13	535	Troškovi reklame i propagande u zemlji	197.623,39	21,09%	6.271,38	0,95%
14	537	Troskovi pretplate na novine i publikac	0,00	0,00%	1.673,39	0,25%
15	538	Troskovi intelektualnih usluga	2.983,16	0,32%	1.502,50	0,23%
16	539	Troskovi ostalih proizvodnih usluga	0,00	0,00%	20,00	0,00%
17	540	Troškovi amortizacije	25.055,71	2,67%	0,00	0,00%
18	551	Troškovi reprezentacije	30.000,18	3,20%	19.237,49	2,93%
19	552	Troškovi premija osiguranja osnovnih sredstava	5.450,14	0,58%	4.496,30	0,68%
20	553	Troškovi platnog prometa	3.997,50	0,43%	3.210,21	0,49%
21	556	Prirez porezu na ld	0,00	0,00%	6.937,96	1,06%
22	557	Troskovi sponzorstva i donacija	20.580,64	2,20%	9.354,51	1,42%
23	558	Troskovi prinudne naplate	3.080,79	0,33%	2.488,28	0,38%
24	559	troskovi uredjenja prostora	2.898,47	0,31%	3.887,62	0,59%
25	561	Troskovi pomoci	0,00	0,00%	4.283,40	0,65%
26	562	Rashodi kamata po kreditima u zemlji	5.670,33	0,61%	5.546,64	0,84%
27	565	Troskovi zatezne kamate	0,00	0,00%	726,75	0,11%
28	592	Trosk.iz preth.izvjest.perioda	1.288,07	0,14%	13.727,65	2,09%
		UKUPNO	**937.131,56**	**100,00%**	**657.308,76**	**100,00%**

Na osnovu tabelarnog prikaza troškova konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 65,98%, troškovi goriva i energije sa 7,36%, troškovi zakupa sa 4,62%, troškovi telefona sa 2,72% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2014. godinu Socijalističke narodne partije, Državna revizorska institucija je utvrdila određeni broj nepravilnosti i dala 11 preporuka za otklanjanje istih. Preporuke su se odnosile na:

1) **Usaglašavanje stanja depozita evidentiranih u poslovnim knjigama sa stanjem istih iskazanih u bančinim izvodima i da shodno usaglašenom stanju izvrši korektivna knjiženja u poslovnim knjigama.**
2) **Evidentiranje i isplatu svih troškova na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije.**
3) **Usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama vršenje korektivnih knjiženja u poslovnim knjigama.**
4) **Za obavljanje administrativno tehničkih poslova i poslova na sistematizovanim radnim mjestima lica treba angažovati ugovorom o radu a ne ugovorom o djelu i odlukama.**
5) **Shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica na isplaćene naknade fizičkim licima treba vršiti obračun poreskih obaveza.**
6) **Shodno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti subjekt revizije je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada.**
7) **Evidentiranje svih troškova treba da vrši na odgovarajuća konta i iste pravilno klasifikovati po vrsti shodno važećem Pravilniku o kontnom okviru.**
8) **Godišnji popis imovine i obaveza treba vršiti na način kako je to utvrđeno Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**
9) **Unutrašnjim aktom utvrditi ko ostvaruje pravo na naknade po osnovu troškova goriva i mobilnih telefona kao i visinu navedenih naknada.**
10) **Shodno članu 24 stav 4 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja Partija se ne može zaduživati putem pozajmica kod fizičkih lica.**
11) **Evidentiranje svih finansijskih transakcija nastalih po osnovu kreditnih kartica treba da vrši na osnovu adekvatne knjigovodstvene dokumentacije i da unutrašnjim aktom utvrdi da se sredstva prenesena sa žiro računa Partije mogu koristiti isključivo za partijske aktivnosti.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2015. godinu koji je predat u zakonskom roku utvrđeno je da preporuke nijesu realizovane jer su utvrđene iste nepravilnosti kao u prethodnoj godini. Nakon predaje Godišnjeg izvještaja izvršena su korektivna knjiženja u poslovnim knjigama po datim preporukama nakon čega je konstatovano da je Partija od **11** datih preporuka, **realizovala četiri** preporuke, nijesu realizovane **tri** i djelimično su realizovane **četiri** preporuke.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije br. 40116/16-042 -1275 Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Socijalističke narodne partije za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 01-741 od 11.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 40116-042-1275/12), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 15.11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Socijalistička narodna partija je Državnoj revizorskoj instituciji u zakonskom roku (31.03.2016. godine) dostavila Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu. Nakon isteka zakonskog roka Partija je (dana 27.06.2016. godine) dostavila DRI izmijenjeni Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu. Upoređujući podatke iz dostavljenih izvještaja utvrđene su razlike u iskazanim prihodima, rashodima, obavezama, potraživanjima i imovini. Državna revizorska institucija je izvršila reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja Partije koji je dostavljen u zakonskom roku shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Finansijskom revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijalističke narodne partije za 2015. godinu koji je dostavljen **DRI u zakonskom roku** utvrđeno je da su u istom iskazani prihodi u manjem iznosu za 39.421,89 € rashodi u manjem iznosu za 114.026,76 € ,obaveze u manjem iznosu za 8.497,27 €, potraživanja u većem iznosu za 16.750,35 €, imovinu u manjem iznosu za 50.113,11 € u odnosu na iskazane podatke u Godišnjem Izvještaju dostavljenom **nakon isteka zakonskog roka.**
Revizijom je utvrđeno da je različito prezentiranje navedenih podataka u dostavljenim izvještajima najvećim dijelom posledica pogrešnog knjiženja većeg broja poslovnih transakcija,duplog knjiženja pojedinih iznosa, neblagovremenog obezbjeđivanja potrebne dokumentacije za knjiženje (bančini izvodi,fakture dobavljača i ugovori o cesiji i asignaciji i sl.), neusaglašenih podataka o potraživanjima sa opštinama i nesprovedenih knjiženja po izvršenoj procjeni imovine . U skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj koji je predmet ove revizije .

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji, člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, člana 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata, člana 23, 25 i 26 Zakona o radu i člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na pravilnost poslovanja subjekta revizije.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti:

1. Partija je Državnoj revizorskoj instituciji dostavila Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu dana 31.03.2016. godine (dopis br. 01-248) koji nije bio sačinjen na propisanom obrascima shodno važećem Pravilniku (naknadno dostavljen na propisanim obrascima Bilans stanja i Bilans uspjeha.) Partija je dana 27.06.2016. godine (dopis broj 01-447) dostavila DRI izmijenjeni Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu. Upoređujući podatke iz naknadno dostavljenog Izvještaja i Izvještaja koji je dostavljen u zakonskom roku, utvrđeno su razlike u iskazanim prihodima, rashodima, kao i u podacima iskazanim na pozicijama Bilansa stanja (stalna imovina, potraživanja, kapital i obaveze).

   U Godišnjem finansijskom izvještaju (Bilans uspjeha) koji je dostavljan u zakonskom roku subjekt revizije je iskazao prihode u iznosu od 755.991,49 €, troškove u iznosu od 657.308,76€ i višak prihoda nad troškovima u iznosu od 98.682,00 €. U Godišnjem finansijskom izvještaju (Bilans stanja) su iskazana novčana sredstava na žiro računu u iznosu od 63.645,15 €, potraživanja od lokalnih samouprava i zaposlenih u iznosu od 134.598,82 € i obaveze subjekta revizije u iznosu od 326.673,35 € (po osnovu kredita 30.420,42 €, obaveza prema dobavljačima u iznosu od 111.640,82 €, obaveze za zarade i naknade u iznosu od 184.792,11 €).

   Dopisom od 10.05.2016. godine Partija je obavijestila DRI da je Nadzorni odbor imajući u vidu veliki broj utvrđenih nepravilnosti i datih preporuka u Izvještaju o reviziji za 2014. godinu dao nalog da se uključi eksterno profesionalna konsultantska firma koja bi pomogla u organizovanju računovodstvenih poslova i ispravljanju revizijom utvrđenih grešaka po preporukama DRI. U dopisu je takođe navedeno da je za sprovođenje navedenih radnji bio potreban duži vremenski period pa je Partija dostavila Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu na osnovu iskazanih podataka u Glavnoj knjizi prije izvršenih ispravki kako bi ispoštovala Zakonom utvrđeni rok za dostavu istog DRI. Nakon izvršenih ispravki Partija je sačinila novi Godišnji finansijski izvještaj (Bilans stanja i Bilans uspjeha) i isti dostavila DRI dana 27.06.2016. godine.

   - **Nakon zaključivanja poslovnih knjiga i dostavljanja Godišnjeg finansijskog izvještaja nadležnim institucijama, ne mogu se vršiti bilo kakva knjiženja i ispravke u poslovnim knjigama za tu godinu. Sve korekcije je trebalo sprovesti u poslovnim knjigama prije Izrade i dostavljanja Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu (koji je predat u zakonskom roku) ili korekcije sprovesti u 2016. godini.**

2. U postupku revizije je utvrđeno da su iz Blagajni opštinskih odbora isplaćeni troškovi u iznosu od 5.545,20 € koji su neadekvatno dokumentovani (pravdani nefiskalnim računima). Neadekvatno pravdani troškovi se odnose na troškove registracije i održavanja vozila u iznosu od 2.427,54 €, troškovi reprezentacije 1.056,70 €, troškovi goriva (lož ulja) u iznosu od 1.387,16 €, troškovi prevoza u iznosu od 500,00 € i ostali troškovi u iznosu od 173,80 €. Takođe je utvrđeno da su i poslovnim knjigama evidentirani troškovi iz prethodnih izvještajnih perioda u iznosu od 1.905,00 € koji nisu dokumentovani kao i troškovi električne energije u iznosu od 3.029,74 € koji su neadekvatno dokumentovani. Ukupno nedokumentovani ili neadekvatno dokumentovani troškovi iznose 10.479,99 €.

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

3. Revizijom je utvrđeno da je u Glavnoj knjizi evidentiran depozit na deviznom računu u iznosu od 2.365,00 € koji nije usaglašen sa bančinim izvodima.

- **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje depozita na deviznom računu sa stanjem iskazanim na bančinim izvodima.**

4. Revizijom je utvrđeno da je Partija gotovinski iz blagajni opštinskih odbora isplatila naknade fizičkim licima po osnovu odluka i ugovora o zakupu poslovnih prostora u iznosu od 8.560,00€ bez obračuna i uplate poreskih obaveza što nije u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica treba da u momentu isplate naknada fizičkim licima, obračuna i uplati porez na iste.**

5. Revizijom je utvrđeno da od ukupno isplaćenih troškova sa računa biznis kartice iznos od 9.618,20 € je dokumentovan samo bančinim izvodima na osnovu kojih je utvrđeno da je izvršena isplata ali nije dokumentovan osnov isplate, dok je iznos od 2.760,47 € dokumentovan samo avio kartama ali nije dodatno dokumentovan fakturama turističkih agencija, putnim nalozima i izvještajima sa službenih putovanja, pa se konstatuje da troškovi u iznosu od 378,67 pravdani nepotpunom dokumentacijom.

   Revizijom je utvrđeno da su od ukupno podignute gotovine sa računa biznis kartice (10.718,32€) pravdani troškovi u iznosu od 1.274,21 € dok iznos od 9.444,11 € nije dokumentovan.

   - **Subjekt revizije u poslovnim knjigama treba da obezbedi evidenciju troškova plaćenih biznis karticom za partijske aktivnosti i da iste pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

6. Revizijom je utvrđeno da su prihodi partije uvećani nakon izvršenih korektivnih knjiženja po osnovu ugovora o cesiji i asignaciji iz 2013. godine kojima je Partija dio potraživanja od opština (Ulcinj, Pljevlja i Budva) direktno usmjerila na zatvaranje obaveza prema dobavljačima (RTCG, Montenegro Metropolis Media DOO i sl). Takođe su evidentirane i prihodi po osnovu uplata na izborne račune (izbori 2014. godine) koji nijesu u navedenoj godini evidentirane kao prihod zbog nepribavljene dokumentacije (bančinih izvoda).

   - **Subjekt revizije je dužan da poslovne transakcije evidentira hronološki u momentu njihovog nastanka, kao i da blagovremeno obezbedi dokumentaciju koja se odnosi na te transakcije.**

7. Revizijom je utvrđeno da je dio sredstava od priloga fizičkih lica (20.546,30 €) uplaćen na podračun otvoren za potrebe biznis kartice koju koristi Predsjednik Partije, što nije u skladu sa članom 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja jer je sredstva od priloga koja su evidentirana u poslovnim knjigama kao prihod Partije trebalo uplatiti na odgovarajući žiro račun, a ne na podračun koji je otvoren za posebne namjene (biznis karticu). Prezentirani bančini izvodi na osnovu kojih je vršeno evidentiranje uplata ne sadrže imena uplatioca kao ni matični broj istih.

   - **Uplatu sredstava od priloga treba vršiti na odgovarajući račun Partije, a ne na podračune otvorene za posebne namjene (biznis karticu).**

   - **Evidentiranje prihoda od priloga treba vršiti na osnovu adekvatne dokumentacije (bančini izvodi treba da sadrže ime uplatioca matični broj i iznos uplaćenih sredstava).**

8. Na osnovu uvida u personalne dosijee zaposlenih je utvrđeno da od ukupno 12 zaposlenih lica, 3 lica su zaposlena na radnim mjestima koja nisu utvrđena Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, dok jednom licu u ugovoru o radu nije naveden tačan naziv radnog mjesta iz Pravilnika. Uvidom u personalne dosijee utvrđeno je da za dva lica nedostaju diplome o adekvatnoj školskoj spremi, da osam lica nije ispunjavalo uslove po pitanju radnog iskustva. Takođe je utvrđeno da zaključeni ugovori o radu na sadrže sve bitne elemente ugovora (koeficijent za radna mjesta, iznos bruto zarade) shodno članu 23 Zakona o radu. Oglašavanje slobodnih radnih mjesta prilikom zapošljavanja 10 lica nije vršeno shodno članu 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.

   Takođe, Partija je zaključivala ugovor o radu na rok od 48 mjeseci, što nije u skladu sa članom 25 Zakona o radu, kojim je precizirano da se ugovor o radu po pravilu zaključuje na neodređeno vrijeme, te da se ugovor o radu na određeno vrijeme može zaključiti na period do 24 mjeseca.

   - **Ugovor o radu treba da sadrži sve bitne elemente definisane članom 23 Zakona o radu i da ugovore o radu na određeno vrijeme zaključuje u skladu sa odredbama člana 25 i 26 Zakona o radu.**

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovore o radu zaključuje sa licima koja ispunjavaju opšte i posebne uslove u skladu sa važećom regulativom.**

   - **Subjekt revizije shodno članu 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti je dužan da prilikom zapošljavanja Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu.**

   - **Subjekt revizije treba da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta utvrdi radna** mjesta za koja je sa izvršiocima zaključio ugovore o radu.

9. Revizijom je utvrđeno da su ugovorom o djelu i odlukama angažovana lica za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima (stručni saradnik u poslaničkom klubu, Predsjednike OO, administrativno tehnički poslovi arhivar, tehnički sekretar i higijeničarka) kao i na poslovima koji po svom opisu odgovaraju poslovima iz redovnih aktivnosti partije.

   - **Subjekt revizije za obavljanje poslova, na sistematizovanim radnim mjestima i poslova koji po svojoj prirodi pripadaju poslovima iz redovne aktivnosti Partije, treba da angažuje izvršioce ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu i odlukama.**

10. U postupku revizije nije se mogao utvrditi iznos utrošenih sredstava sa računa biznis kartice za partijske aktivnosti, kao ni iznos sredstava utrošenih za lične potrebe predsjednika Partije, osim što su nakon izvršenih korektivnih knjiženja u poslovnim knjigama evidentirana potraživanja od predsjednika Partije u iznosu od 20.546,30 € koja su zatvorena uplatama od priloga fizičkih lica koje su prije sprovođenja korektivnih knjiženja u poslovnim knjigama bile evidentirane kao prihod Partije za 2015. godinu.

    - **Subjektu revizije treba da unutrašnjim aktom utvrdi da se biznis kartica isključivo koristi za partijske aktivnosti, a ne i za plaćanje privatnih troškova jer se na taj način vrši kreditiranje lica koje raspolaže navedenom karticom.**

11. Partija nije unutrašnjim aktom utvrdila ko ostvaruje pravo na potrošnju goriva kao ni limit za potrošnju istog.

    - **Preporučujemo subjektu revizije da donese interni akt kojim će utvrditi ko ostvaruje pravo na korišćenje goriva kao i limit za potrošnju istog.**

12. Isplata troškova upotrebe sopstvenih vozila u službene svrhe vršena je po putnim nalozima (uz koje nijesu prezentirani fiskalni računi za gorivo). Obračun navedenih troškova vršen je u skladu sa važećom Uredbom.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga obezbedi fiskalne račune i evidenciji o pređenoj kilometraži navedenih vozila.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKE UNIJE ALBANACA ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska unija Albanaca
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (40116/16-042-1443 od -06.09.2016. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu i revizija pravilnosti

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. List CG“ br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br 047/08, 04/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br 57/11, od 30.11.2011. godin);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 522.00 € (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose **26.147,00 €).**

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao ukupne prihode u iznosu od 20.242,07 €, koji se odnose na prihode iz budžeta jedinica lokalne samouprave u iznosu od 20.242,06 €.

R/B	Vrsta prihoda	Ostvareni prihodi u 2015. godini	Učešće (%)	Ostvareni prihodi u 2014. godinu	Učešće (%)
1	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	20.242,06	100,00%	14.838,73	99,43%
2	Ostali prihodi	0,01	0,00%	85,17	0,57%
Ukupno		**20.242,07**	**100,00%**	**14.923,90**	**100,00%**

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama iskazao rashode u ukupnom iznosu od 26.147,58 € i isti se odnose na troškove ostalog materijala 9,20 €, troškove goriva i energije 1.017,12 €, troškovi naknada 10.449,80 €, troškovi pomoći i donacija 2.575,00 €, troškovi službenih putovanja 2.157,00 €, troškove PTT usluga u iznosu od 3.207,90 €, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 812,00 €, troškove zakupa u iznosu od 1.816,32 €, troškove reklame i propaganda u iznosu od 154,70 €, troškove amortizacije u iznosu od 608,00 €, troškove intelektualnih usluga u iznosu od 1.850,00 €, troškove premije osiguranja 340,43 €, troškove reprezentacije u iznosu od 617,26 €, troškove platnog prometa 62,85 € i druge nematerijalne troškove u iznosu od 470,00 €.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih rashoda u 2014 i 2015. godini.

R/B	Vrsta troška	2014 godina	% učešća	2015 godina	% učešća
1	Troškovi ostalog materijala	0,00	0,00%	9,20	0,04%
2	Troškovi goriva i elek. energije	867,85	3,61%	1.017,12	3,89%
3	Troškovi naknada	4.151,55	17,27%	10.449,80	39,96%
4	Troškovi pomoći i donacija	2.110,00	8,78%	2.575,00	9,85%
5	Troškovi službenih putovanja	3.424,00	14,24%	2.157,00	8,25%
6	Troškovi fiksnih i mobilnih telefona	2.959,46	12,31%	3.207,90	12,27%
7	Troškovi usluga održavanja opreme	184,50	0,77%	812,00	3,11%
8	Troškovi zakupa poslovnog prostora	2.582,40	10,74%	1.816,32	6,95%
9	Troškvoi reklame i propagande	3.861,30	16,06%	154,70	0,59%
10	Troškovi amortizacije	2.344,63	9,75%	608,00	2,33%
11	Troškovi intelektualnih usluga	300,00	1,25%	1.750,00	6,69%
12	Toškovi premija osiguranja	0,00	0,00%	340,43	1,30%
13	Troškovi reprezentacije	1.151,41	4,79%	617,26	2,36%
14	Troškovi platnog prometa	0,00	0,00%	62,85	0,24%
15	Drugi nematerijalni troškovi	107,85	0,45%	570,00	2,18%
	Ukupno	**24.044,95**	**100,00%**	**26.147,58**	**100,00%**

Shodno podacima iskazanim u prethodnoj tabeli konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi naknada sa 39,96%, troškovi PTT usluga 12,27%, troškovi pomoći i donacija 9,85%, troškovi službenih putovanja 8,25%, troškovi intelektualnih usluga 7,08%, troškovi zakupa poslovnog prostora 6,95% itd.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2014. godinu Demokratske unije Albanaca, utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih:

1. **Dokumentovanje svih troškova adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**
2. **Vršenje popisa imovine (stalne i obrtne) i obaveza i usaglašavanje knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem shodno važećem Pravilniku.**
3. **Zaključivanje ugovora o radu sa izvršiocima za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima**
4. **Ugovor o djelu treba da sadrži sve bitne elemente shodno Zakonu o obligacionim odnosima.**
5. **Intenim aktom urediti ko ostvaruje pravo na naknadu za potrošnju mobilnih telefona kao i limite za potrošnju istih.**
6. **Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta da utvrditi potrebna radna mjesta.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije realizovao **tri** preporuke (br. 1, 2 i 5) **nije realizovao tri** preporuke (br. 3,4,6).

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br. 40116/16-042-1443) Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 57/16 od 18.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-02/16), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 25. 11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske unije Albanaca za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 38), Zakona o računovodstvu i reviziji (član 4), Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46) i Zakona o radu pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci

1. Partija nije donijela Program rada za 2015. godinu što nije u skladu sa članom 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja

   - **Subjekt revizije je shodno članu 38 Zakona je dužan da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada.**

2. Partija nije donijela Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta već je, Glavni odbor odlukom broj 04/2012, utvrdio potrebna radna mjesta i iznos naknade za obavljanje tih poslova.

   - **Subjekt revizije treba da Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji utvrdi potrebna radna mjesta**

3. Partija u poslovnim knjigama u 2015. godini, nije obezbjeđivala evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

   - **Preporučujemo subjektu revizije da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija treba da bude zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

4. Troškovi službenih putovanja pravdani su putnim nalozima ali nijesu dodatno dokumentovani fiskalnim računima za potrošnju goriva.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnim nalozima pravda i fiskalnim računima za gorivo, kao i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje se koristi u službene svrhe.**

5. Revizijom je utvrđeno da je Partija shodno ugovoru o djelu isplaćivala naknadu Predsjedniku partije i izvršilacu za obavljanje poslova na sistematizovanom radnom mjestu (koordinator Ogranka Tuzi).

   - **Subjekt revizije sa Predsjednikom partije i izvršiocem za obavljanje poslova na sistematizovanom radnom mjestu (kordinator u ogranku) treba da zaključi ugovor shodno odredbama Zakona o radu.**

6. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju (ugovore o djelu, ugovor o zakupu, odluke o pomoći i sponzorstvu i sl) utvrđeno je da isti ne sadrži arhivski broj kao ni datum zavođenja istih.

   - **U cilju obezbjedivanja adekvatne validnosti akata (ulaznih i izlaznih) isti treba da sadrže arhivski broj i datum zavođenja.**

7. Subjekt revizije je obračunao troškove poreza i prireza na isplaćene naknade po osnovu ugovora o djelu i ugovora o zakupu ali iste nije platio u 2015. godini.

   - **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima isplati i poreske obaveze shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA CRNOGORSKE DEMOKRATSKE UNIJE ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Crnogorska demokratska unija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg izvještaja i poslovanja partije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40116/16-042-1437) od 06.09.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godin);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 272,42 € (2,00% od ostvarenih rashoda Partije).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2015. godini iskazala ukupne prihode u iznosu od 9.737,00 €. Ostvareni prihodi se odnose na: prihode od priloga fizičkih lica u iznosu od 400,00 € i prihode od članarina u iznosu od 9.336,90 €.

Uporedni pregled prihoda ostvarenih u 2014. i 2015. godini:

R/B	Vrsta prihoda	2014 godina	% učešća	2015 godina	% učešća
1	Prihodi od priloga fizičkih lica	34.562,31	94,46%	400,00	4,11%
2	Prihodi od članarina	2.020,00	5,52%	9.336,90	95,89%
3	Pozitivne kursne razlike	7,26	0,02%	0,00	0,00%
4	Finansijski prihodi	1,00	0,00%	0,00	0,00%
	Ukupno	**36.590,57**	**100,00%**	**9.736,90**	**100,00%**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da su prihodi u 2015. godini ostvareni u manjem iznosu od istih u 2014. godini za 26.854,00 €.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u ukupnom iznosu od 13.620,95 € i isti se odnose se na: troškove kancelarijskog materijala i ostalog materijala u iznosu od 900,00 €, troškove goriva i energije u iznosu od 387,69 €, troškove zakupa poslovnog prostora (prema fizičkim licima) u iznosu od 4.009,45 €, troškovi usluga održavanja i fiksne telefonije u iznosu od 1.446,25 €, troškove zakupa u iznosu od 3.272,50 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 3.392,03 €, troškove amortizacije u iznosu od 133,55 €, troškove platnog prometa u iznosu od 54,48 € i ostale nematerijalne troškove u iznosu od 25,00 €.

U narednoj tabeli dat je pregled troškova Partije ostvarenih u 2014. i 2015. godine:

R/B	Vrsta troška	2014 godina	% učešća	2015 godina	% učešća
1	Troškovi kancelarijskog materijala i ostalog materijala	166,92	0,46%	900,00	6,61%
2	Troškovi goriva i elek. energije	447,72	1,22%	387,69	2,85%
3	Troškovi naknada partijskim aktivistima	9.880,00	26,99%	4.009,45	29,44%
4	Troškovi telefona i prevoza	755,39	2,06%	1.446,25	10,62%
6	Troškovi usluga održavanja	51,40	0,14%	0,00	0,00%
7	Troškovi zakupa	6.000,00	16,39%	3.272,50	24,03%
8	Troškvoi reklame i propagande	6.105,90	16,68%	3.392,03	24,90%
10	Troškovi amortizacije	50,00	0,14%	133,55	0,98%
11	Triškovi neproizvodnih usluga	9.150,50	24,99%	0,00	0,00%
12	Troškovi reprezentacije	290,00	0,79%	0,00	0,00%
13	Troškovi platnog prometa	191,52	0,52%	54,48	0,40%
14	Troškovi članarina	110,00	0,30%	0,00	0,00%
15	Ostali nematerijalni troškovi	3.410,50	9,32%	25,00	0,18%
	Ukupno	**36.609,85**	**100,00%**	**13.620,95**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima, troškovi naknada sa 29,44%, troškovi usluga sa 25%,troškovi reklame i propagande sa 24,90%, troškovi zakupa sa 24,03%, troškovi telefona i prevoza sa 10,62% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije utvrđene su nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih i to:

1. **Da subjekt revizije shodno odredbama člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja Državnoj revizorskoj instituciji dostavi Godišnji finansijski izvještaj u utvrđenom roku.**
2. **Da subjekt revizije evidentiranje i plaćanje svih troškova vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije.**
3. **Da subjekt revizije na isplaćene naknade fizičkim licima obračuna i uplati poreske obaveze u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**
4. **Da subjekt revizije prihode od priloga fizičkih lica ostvaruje na način i u iznosu kako je to utvrđeno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**
5. **Da subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljanje administrativno tehničkih poslova zaključuje ugovore u skladu sa Zakonom o radu, a sa licima za pružanje intelektualnih usluga da zaključuje ugovore u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima.**
6. **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama razgraniči evidenciju prihoda i troškova koji se odnose na redovno poslovanje i na izborne kampanje.**
7. **Da subjekt revizije obezbijedi analitičku evidenciju osnovnih sredstava na način da ista pruža podatke o inventarnom broju, vrsti, količini, amortizacionoj stopi, nabavnoj otpisanoj i sadašnjoj vrijednosti.**
8. **Da subjekt revizije plaćanje troškova vrši preko žiro računa u cilju smanjenja gotovinskih isplata.**
9. **Da sve prihode i troškove bilo da se odnose na redovno poslovanje ili izbornu kampanju evidentira u poslovnim knjigama i iste iskaže u konsolidovanom Godišnjem finansijskom izvještaju.**
10. **Da Podnosilac izborne liste shodno članu 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja otvori poseban žiro račun za potrebe izborne kampanje i imenuje odgovorno lice za raspolaganje sredstvima na tom računu i da, shodno pomenutom članu Zakona sredstva za finansiranje izborne kampanje uplaćuje na račun otvoren za te namjene i sa istog vrši plaćanje troškova po osnovu izborne kampanje.**
11. **Da sve evidentirane depozite na žiro računima dokumentuje bančinim izvodima i da u slučaju eventualnih razlika izvrši usaglašavanje sa poslovnim bankama.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godine Partije utvrđeno je da od **11** datih preporuka subjekt revizije je realizovao **dvije** preporuke, djelimično realizovao **pet** preporuka i nije realizovao **jednu** preporuku. Realizacija tri preporuke koje su se odnosile na isplatu naknada fizičkim licima, razgraničenje evidencija koje se odnose na izborne kampanje i redovno poslovanje i otvaranje izbornog žiro računa nije se mogla utvrditi iz razloga što u 2015. godini nije bilo izbornih kampanja i subjekt revizije nije iskazao troškove po osnovu naknada fizičkim licima.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br. 40116/16-042-1437) od 06.09.2016. godine) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (od 23.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-07/16), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 30.11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da Godišnji finansijski izvještaj Crnogorske demokratske unije za 2015. godinu koji je u zakonskim predvđenom roku dostavljen DRI nije u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, jer subjekt revizije u Godišnjem finansijskom izvještaju nije iskazao prihode u iznosu od 3.600,00 €, kao ni imovinu u iznosu od 1.264,00 € što je značajna greška u odnosu na utvrđenu materijalnost koja iznosi 272,42 €, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Na izražavanje negativnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije nije u poslovnim knjigama iskazao prihode po osnovu nenovčanih priloga u iznosu od 3.600,00 € što nije u skladu sa članom 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

    - **Subjekt revizije je shodno odredbama člana 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužan da nenovčane priloge obračuna po tržišnoj cijeni i iskaže kao prihod u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju.**

2. Subjekt revizije u Godišnjem finansijskom izvještaju (u Bilansu stanja) nije iskazao sadašnju vrijednost stalne imovine u iznosu od 1.264,00 €, već samo otpisanu vrijednost iste u iznosu od 134,00 € što nije u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja.

    - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj sastavlja i prezentira u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji (član 4), Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 6 i 38), Pravilnika o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije, Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem (član 2), pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti:

1. Subjekt revizije je dostavio Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu Državnoj revizorskoj instituciji u zakonskom roku, ali iste nije dostavio na propisanim obrascima shodno važećem Pravilniku.

   - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavi Državnoj revizorskoj instituciji na obrascima propisanim Pravilniku o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12).**

2. Subjekt revizije je u 2015. godini od poslovnih knjiga obezbjeđivao Glavnu knjigu, ali ne i pomoćne evidencije blagajničkog poslovanja, osnovnih sredstava i potraživanja.

   - **Subjekt revizije treba da osim Glavne knjige obezbijedi i vođenje pomoćnih evidencija blagajničkog poslovanja, osnovnih sredstava i potraživanja shodno Zakonu o računovodstvu i reviziji (član 4)**.

3. Revizijom je utvrđeno da su tri lica uplatila članarinu u većem iznosu od Zakonom utvrđenog limita.

   - **Uplatu članarine treba vršiti u iznosu koji je utvrđen članom 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**

4. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije donio Finansijski plan i Program rada za 2015. godinu.

   - **Subjekt revizije shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja je dužan da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese Program rada i finansijski plan.**

5. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije izvršio popis imovine i obaveza sa stanjem na dan 31.12.2015. godine i nije u Glavnoj knjizi u 2015. godini evidentirao stalnu imovinu. Na zahtjev državnog revizora subjekt revizije je dao pisanu izjavu da od imovine posjeduje kancelarijsku i kompjutersku opremu.

   - **Subjekt revizije je dužan da u poslovnim knjigama evidentira stalnu imovinu kao i da vrši popis iste sa stanjem na dan 31.12 tekuće godine shodno članu 2 Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ALBANSKE ALTERNATIVE ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Albanska alternativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. List CG" br. 52/14),
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/16-042-1438) od 06.09.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Albanske alternative za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Albanske alternative 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br 047/08, 04/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12,

06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godin);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od **491,12 €** (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 24.556,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2014. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 29.325,00 €. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG (po koalicionom sporazumu) u iznosu od 21.261,26 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava-budžeta Glavnog grad u iznosu 6.830,46 € i ostale prihode u iznosu od 1.233,85€.

Partija je Finansijskim planom za 2014. godinu planirala ukupne prihode u iznosu od 26.200,00 €, a iste je ostvarila u iznosu od 29.325,57 € što je 11,83% vise od planiranih.

Partija je Statutom utvrdila obavezu plaćanja članarine, međutim, revizijom je konstatovano da, subjekat revizije nije donio Odluku o visini članarine za 2014. godinu, a na što su ga obavezivale odredbe člana 8 stav 3 tada važećeg Zakona o finansiranju političkih partija, a po ovom osnovu Parija u 2014. godini nije ostvarila prihode.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih prihoda 2014. i 2015. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2014.godina	% učešća	Iznos 2015.godina	% učešća
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore-po koalicionim sporazumima	21.261,26	72,50%	25.990,15	76,71%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava-Glavni grad	6.830,46	23,29%	7.888,32	23,28%
3	Finansijski prihodi	0,33	0,00%	0,39	0,00%
4	Ostali prihodi	1.233,52	4,21%	-	-
	UKUPNO	**29.325,57**	**100,00%**	**33.878,86**	**100,00%**

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama u 2015. godini iskazala rashode u iznosu od 24.556,12 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 120,30 €, troškove goriva i energije u iznosu od 1.353,61 €, troškove naknada fizičkim licima po osnovu ostalih ugovora u iznosu od 9.713,12 €, ostale lične rashode i naknade-troškove službenih putovanja u iznosu od 299,98 €, troškove transportnih usluga u iznosu od 566,91 €, troškove zakupnina u iznosu od 2.585,58 €, troškove reklame i propaganda u iznosu od 1.832,60 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.478,11 €, troškove reprezentacije u iznosu od 876,26 €, troškove platnog prometa u iznosu od 153,05 € i ostale nematerijalne troškove (troškovi dnevne štampe, donacija i sponzorstva i troškovi stipendija) u iznosu od 5.576,60 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih rashoda u 2014. i 2015. godini:

Redni broj	vrsta troška	iznos 2014 .godna	%učešća	iznos 2015.godina	%učešća
1	troškovi kancelarijskog materijala i el. energije	3.607,61	12,70%	120,30	0,49%
2	Troškovi goriva	3.050,00	10,74%	1.353,61	5,52%
3	Troskovi naknada	9.197,00	32,38%	9.713,12	39,58%
4	Troškovi prevoza	0,00	0,00%	299,98	1,22%
5	Troškovi telefona	0,00	0,00%	566,91	2,31%
6	Troškovi stipendija I donacija	6.535,00	23,01%	0,00	0,00%
7	Troškovi zakupa poslovnog prostora	2.400,00	8,45%	2.585,58	10,54%
8	troškovi reklame, propagande i sajmova	171,40	0,60%	1.832,60	7,47%
9	troškovi usluga	600,00	2,11%	1.478,11	6,02%
10	troškovi reprezentacije	2.008,07	7,07%	876,26	3,57%
11	drugi nematerijalni troškovi(platni promet)	0,00	0,00%	138,43	0,56%
12	ostali troškovi	835,78	2,94%	5.576,60	22,72%
	UKUPNO:	**28.404,86**	100,00%	**24.541,50**	100,00%

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi naknada (39,55%), ostali nematerijalni troškovi (22,71%), troškovi zakupnine (10,53%), troškovi reklame i propagande (7,46%), troškovi usluga (6,02%), troškovi goriva i energije (5,51%) i dr.

Od ukupno evidentiranih troškova u Glavnoj knjizi Partije iznos od 21.605,26 € plaćen je preko žiro računa, a iznos od 399,98 € plaćen je gotovinski, iznos od 21.605,26 € realizovan je preko žiro računa Partije, dok preostali iznos od 2.550,88 € nije izmiren

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2014. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih i to:

1. **Da prilikom isplate naknada fizičkim licima obračuna, obustavi i isplati poreske obaveze shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**
2. **Da sve troškove pravda odgovarajućom i potpunom dokumentacijom.**
3. **Da Godišnji finansijski izvještaj sačinjava shodno važećem Pravilniku i da isti dostavlja DRI na propisanim obrascima.**
4. **Da vrši Godišnji popis imovine i obaveza shodno Pravilniku o načinu I rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog sa stvarnim stanjem, kao i da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju stalne imovine i potraživanja od lokalnih samouprava.**
5. **da, unutrašnjim aktom utvrdi limite za e troškove (goriva, telefona, reprezentacije i sl.).**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije **realizovao** preporuke (br.3,4 i 5), **djelimično** realizovao preporuku (br.1) i **nije** realizovao preporuku (broj 2).

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/16-042-1438) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Albanske alternative za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 31/2016 od 22.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-05/16), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 30.11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj uz skretanje pažnje.

- **da subjekt sve troškove dokumentuje adekvatnom i potpuno dokumentacijom.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedoslednu primjenu člana 4 Zakona o računovodstvu i reviziji, člana 23 Zakona o radu, člana 46 i 47 Zakona o porezu na dohodak i člana 639 Zakona o obligacionim odnosima, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**
Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da je Partija shodno odlukama na ime studenskih stipendija, isplatila iznos od 2.230,00 € Navedeni troškovi nijesu dodatno dokumentovani zahtjevima i dokazima o studiranju (potvrdama), takođe nije prezentiran ni dokaz da je Partija zaključivala ugovore sa stipendistima. Shodno navedenom, konstatuje se da su navedeni troškovi pravdani nepotpunom dokumentacijom**.**

   - **Subjekt revizije troškove stipendija osim odlukama treba da dodatno dokumentuje (zahtjevima studenata, dokazima o studiranju i ugovorima zaključenim sa stipendistima).**

2. Revizijom je utvrđeno da je Partija na isplaćene naknade fizičkim licima obračunala poreske obaveze ali iste nije platila što nije u skladu sa članom 46. Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Takođe je utvrđeno da Partija nije sačinjavala i dostavljala IOPPD obrasce nadležnom organu, što je bila u obavezi shodno odredbama člana 47 Zakona.

   - **Subjekt revizije je shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima uplati poreske obaveze i da shodno članu 47 Zakona podnosi IOPPD obrasce nadležnom poreskom organu.**

3. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu (za pružanje knjigovodstvenih usluga i usluga procjene opreme) i odluke nadležnih organa Partije kojima su odobravane isplate (studentskih stipendija, pomoći i sponzorstva isplata naknada fizičkim licima i sl.), konstatovani su pravno formalini nedostaci kod istih (ne sadrže pravni osnov). Takođe je utvrđeno da ugovor o zakupu nije ovjeren od strane nadležnog organa (suda ili notara) kako je to propisano članom 639 Zakona o obligacionim odnosima.

   - **Ugovor o zakupu shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima treba da ovjeri nadležni organ, a ugovori o djelu i odluke treba da sadrže pravni osnov.**

4. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u poslovnim knjigama, ne obezbjeđuje evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava, kao ni evidenciju potraživanja od koalicionih članica.

   - **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije, kao i evidenciju potraživanja od koalicionih članica shodno Sporazumu iz 2012 i 2013. godine.**

5. Subjekt revizije troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe je pravdao putnim nalozima ali uz iste nijesu priloženi fiskalni računi za gorivo.

   - **Preporučujemo subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnim nalozima pravda i fiskalnim računima za gorivo.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKE CRNE GORE ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska Crna Gora
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14),
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/16-042-1444) od 06.09.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata („Sl. list CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list Crne Gore" br. br. 047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od **915,62 €** (2% od rashoda Partije koji iznose **45.781,00 €).**

Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 31.459,47 € i isti se odnose na prihode iz budžeta Skupštine CG u iznosu od 20.652,90 €, prihode od priloga u iznosu od 10.690,00 € i ostale prihode u iznosu od 116,54 €.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. godini po izvorima finansiranja:

Redni broj	vrsta prihoda	iznos 2015.godina	%učešća
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	20.652,90	65,65%
2	Prihodi iz opštinskih budžeta	0,00	0,00%
3	Prihod od donacija	10.690,00	33,98%
4	Ostali poslovni prihodi	116,54	0,37%
UKUPNO:		31.459,44	100,00%

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u iznosu od 45.781,36 €, a isti se odnose na: troškove materijala i energije u iznosu od 4.546,25 €, troškove zarada i naknada u iznosu od 7.908,08 €, troškove telefonskih i ostalih usluga u iznosu od 2.154,65 €, troškove zakupa u iznosu od 7.449,64 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 9.039,40 €, troškove pretplate za štampu i elektronske publikacije u iznosu od 622,90 €, troškove tehničke realizacije skupova u iznosu od 3.026,23 €, troškove reprezentacije u iznosu od 3.015,46 €, troškove stipendija u iznosu od 7.570,70 € i ostale troškove u iznosu od 448,05 €.

U narednoj tabeli dat je pregled ostvarenih rashoda u 2015 godini po vrsti:

Redni broj	Vrsta troška	Iznos	% učešća
1	Troškovi materijala i energije	4.546,25	9,93%
2	Troškovi zarada i naknada	7.908,08	17,27%
3	Troškovi telefonskih i ostalih usluga	2.154,65	4,71%
4	Troškovi zakupnina	7.449,64	16,27%
5	Troškovi reklame i propagande	9.039,40	19,74%
6	Troškovi pretplate za štampu i elektronske publikacije	622,90	1,36%
7	Troškovi tehničke realizacije skupova	3.026,23	6,61%
8	Troškovi reprezentacije	3.015,46	6,59%
9	Troškovi stipendija	7.570,70	16,54%
10	Ostali troškovi	448,05	0,98%
Ukupno		**45.781,36**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande sa 19,74%, pa troškovi

9. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br. 40116/16-042-1444) Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06/832 od 29.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-13/6), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 05.12.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** da:

- **Subjekt revizije sa izvršiocem za obavljanje poslova sekretara u Poslaničkom klubu treba da zaključi ugovor o radu shodno članu 25 Zakona o radu.**

- **Subjekt revizije izvršioca za održavanje poslovnih prostorija treba da angažuje ugovorom o djelu shodno Zakonu o obligacionim odnosima.**

Koorespondencija sa subjektom revizije:

Subjekt revizije dopisom broj 06/832 od 29.11.2016. godine se izjasnio na Preliminarni izvještaj DRI (br.04-13/16) u kojem je u vezi konstatacije iz Preliminarnog izvještaja DRI naveo sledeće:

- **Da se sa sekretarom u poslaničkom klubu zaključi ugovor o radu iz člana 25. Zakona o radu.**

"Obavještavamo Vas da je riječ o specifičnom slučaju koji je uređen Sporazumom o finansijskom poslovanju Kluba samostalnih poslanika, koji su činili predstavnici različitih političkih subjekata, a gdje je saglasno sporazumu obaveza Demokratske Crne Gore bila da izvrši transfer sredstava namijenjenih za neto lični dohodak i pripadajuće iznose poreza i doprinosa. Isto su učinili zaključujući Ugovor o obavljanju privremenih i povremenih poslova, vodeći računa o zakonskim obavezama kada je u pitanju dužina trajanja, a rukovođeni činjenicom da je Skupština Crne Gore na istovjetan način regulisala radno-pravni odnos sa imenovanom u prethodnom periodu. Napominjemo da je imenovana obavljala poslove za Klub samostalnih poslanika, a ne Klub poslanika Demokratske Crne Gore, koja će imati Klub poslanika tek nakon izbora održanih 16.10.2016. godine".

- **Subjekt revizije izvršioca za održavanje higijene treba da angažuje ugovorom o djelu shodno Zakonu o obligacionim odnosima.**

"U navedenom periodu od šest mjeseci na poslovima održavanja higijene u Centrali Partije, saglasno Odluci organa Partije bilo je angažovano lice za mjesečnu naknadu od 60,00 €, na koju su redovno obračunati i plaćeni porezi i prirezi.

Pravilnikom smo sistematizovali radno mjesto izvršioca za održavanje higijene, tako da će radno mjesto biti popunjeno u narednom periodu".

Shodno navodima iz Izjašnjenja nadležni Kolegijum je konstatovao da subjekt revizije nema primjedbi na revizijom utvrđeno činjenično stanje, osim što su pojašnjeni razlozi koji su uslovili konstatovane nedostatke i nepravilnosti u poslovanju.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKOG SAVEZA U CRNOJ GORI ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratski savez u Crnoj Gori
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/16-042-1442 od 6.09.2016. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu i revizija pravilnosti

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratskog saveza u Crnoj Gori 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br 047/08, 04/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12,

06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 1.308,88 € (2% od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 65.449,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, dokumentacijom i informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Svi planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2015. godini u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu 60.895,87 € i isti se odnose na: prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 41.175,84 €, prihode iz budžeta lokalne samouprave u iznosu od 18.165,72 €, prihode po osnovu uplate sredstava od strane Nove demokratske snage – FORCA u iznosu od 1.500,00 €, prihode od donacija u iznosu od 50,00 € i prihode od kamata u iznosu od 4,31 €.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2014 i 2015. godini:

R/B	Vrsta prihoda	2014 godina	% učešća	2015 godina	% učešća
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	27.400,00	74,51	41.175,84	67,62
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	9.358,01	25,45	18.165,72	29,83
3	Prihodi po osnovu uplate sredstava od strane Nova demokratska snaga-Forca	-		1.500,00	2,46
4	Prihodi od donacija	-		50,00	0,08
5	Prihodi od kamata	15,41	0,04	4,31	0,01
	Ukupno	**36.773,42**	**100,00**	**60.895,87**	**100,00**

Na osnovu datog tabelarnog pregleda konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi iz budžeta CG i isti učestvuju sa 68%, dok prihodi od lokalnih samouprava učestvuju sa 30%.

8. RASHODI

Partija je u 2015. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne troškove u iznosu od 65.449,34 €. Iskazani troškovi se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 4.439,44 €, troškove goriva i energije u iznosu od 5.199,15 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 8.002,63 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 8.849,49 €, troškove PTT usluga i usluga prevoza u iznosu od 4.172,54 €, troškove usluga održavanja u iznosu od 384,97 €, troškove zakupa u iznosu od 12.409,62 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 2.513,98 €, troškove amorizacije u iznosu od 3.738,10 €, troškove usluga računovodstva i revizije u iznosu od 500,00 €, troškove reprezentacije u iznosu od 11.451,25 €, troškove premija osiguranja osnovnih sredstava u iznosu od 390,82 €, troškove platnog prometa u iznosu od 264,65 € i druge nematerijalne troškove (prinudna naplata, kazne za privredne prestupe i prekršaje, pomoći i ostali troškovi) u iznosu od 3.132,70 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled evidentiranih troškova u 2014. i 2015. godini:

R/B	Vrsta troška	2014 godina	% učešća	2015 godina	% učešća
1	Troškovi kancelarijskog materijala i ostalog materijala	2.760,62	7,89%	4.439,44	6,78%
2	Troškovi goriva i energije	836,68	2,39%	5.199,15	7,94%
3	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	7.821,10	22,35%	8.002,63	12,23%
4	Troškovi službenih putovanja	6.843,20	19,56%	8.849,49	13,52%
5	Troškovi PTT usluga i usluga prevoza	3.143,51	8,98%	4.172,54	6,38%
6	Troškovi usluga održavanja	412,98	1,18%	384,97	0,59%
7	Troškovi zakupa	0,00	0,00%	12.409,62	18,96%
8	Troškovi reklame i propagande	633,08	1,81%	2.513,98	3,84%
9	Troškovi ograanaka	3.680,00	10,52%	0,00	0,00%
10	Troškovi amortizacije	926,60	2,65%	3.738,10	5,71%
11	Troškovi usluga računovodstva i revizije	1.204,00	3,44%	500,00	0,76%
12	Troškovi reprezentacije	5.177,18	14,80%	11.451,25	17,50%
13	Toškovi premije osiguranja osnovnih sredstava	0,00	0,00%	390,82	0,60%
14	Troškovi platnog prometa	231,04	0,66%	264,65	0,40%
15	Drugi nematerijalni troškovi (prinudna naplata, kazne za privr. prest. i prekr., pomoći i ostali trošk.)	1.316,50	3,76%	3.132,70	4,79%
	Ukupno	34.986,49	100,00%	65.449,34	100,00%

Na osnovu prezentiranog tabelarnog prikaza konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zakupa sa 18,96%, troškovi reprezentacije sa 17,50%, troškovi službenih putovanja sa 13,52%, troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 12,23% i td.

U postupku revizije je utvrđeno da je Partija u poslovnim knjigama i Bilansu uspjeha iskazala veće troškove za iznos od 4.800,00 €, od revizijom utvrđenih troškova.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg izvještaja za 2014. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date sledeće preporuke:

1) **da ogranci Partije svoje materijalno-finansijsko poslovanje obavljaju preko žiro računa ili podračuna otvorenih za te namjene i da pravdanje svih troškova vrši na osnovu adekvatne dokumentacije.**
2) **da godišnji popis stalne i obrtne imovine vrši u skladu sa Pravilnikom o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem.**
3) **da evidentiranje potraživanja, od lokalnih samouprava vrši na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije.**
4) **da usaglašava podatake u poslovnim knjigama prije sastavljanja i podnošenja Godišnjeg finansijskog izvještaja.**
5) **da pravilno klasifikuje troškove i iste evidentira na odgovarajuća konta shodno Pravilniku koji primenjuje.**
6) **da Obračun troškova službenih putovanja i popunjavanje putnih naloga, vrši na način kako je to propisano Uredbom o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, obzirom da nije unutrašnjim aktom uredio ovu oblast poslovanja.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu utvrđeno da je subjekt revizije realizovao **dvije** preporuke (br. 2 i 4), **jednu** nije realizovao (br. 3) i **tri** preporuke je djelimično realizovao (br. 1,5 i 6).

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije br.40116/16-042-1442 izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 182/16 od 18.11.2016. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 40116/16-042-1442/7, nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 05.12.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratskog saveza u Crnoj Gori za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno da subjekt revizije nije finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu člana 4 Zakona o računovodstvu i reviziji; člana 46 Zakona o poreza na dohodak fizičkih lica, člana 639 Zakona o obligacionim odnosima i Pravilniku o kontnom okviru pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticalo je sljedeće:

1. Subjekt revizije u 2015. godini nije obezbjeđivao vođenje pomoćnih evidencija osnovnih sredstava, potraživanja od lokalnih samouprava i evidenciju blagajničkog poslovanja.

    - **Subjekt revizije osim glavne knjige treba da obezbijedi i vođenje analitičkih evidencija osnovnih sredstava, potraživanja od lokalnih samouprava i blagajničkog poslovanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da su u poslovnim knjigama subjekta revizije greškom iskazane obaveze u većem iznosu za 3.900,00 € odnosno u iznosu od 4.800,00 € koji je umanjen za isplaćenu naknadu po ugovoru o djelu (br. 12/15 od 11.01.2015. godine) u iznosu od 900,00 € a koju je trebalo evidentirati kao trošak a ne zatvarati obaveze po osnovu zakupa. Takođe je utvrđeno da su troškovi zakupa iskazani u većem iznosu za 4.800,00 € usljed pogrešnog evidentiranja istih.

    - **Subjekt revizije je dužan da u poslovnim knjigama izvrši korektivna knjiženja u dijelu evidentiranih obaveza i troškova.**

3. Subjekt revizije je isplatio troškove u iznosu od 594,81 € koje nije dokumentovao ili je dokumentovao neodgovorajućom dokumentacijom. Nedokumentovani troškovi se odnose na: troškove reprezentacije u iznosu od 387,75 €, troškove telefona u iznosu od 48,56 € i na izvršenu uplatu sa izbornog računa u iznosu od 130,00 €, dok se neadekvatno dokumentovani troškovi odnose na troškove goriva u iznosu od 28,50 €.

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

4. Revizijom je utvrđeno da prezentirani ugovori o zakupu nijesu ovjereni od strane nadležnog organa (notarske kancelarije), što nije u skladu sa odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima, kojim je utvrđeno da ugovor o zakupu poslovnog prostora mora biti zaključen u pisanoj formi i ovjeren od strane nadležnog organa. Takođe je utvrđeno da na ukupno isplaćene naknade za zakup nijesu obračunate poreske obaveze već na dio istih (obračun izvršen na iznos od 4.800,00 €).

   - **Shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima ugovor o zakupu mora biti ovjeren od strane nadležnog organa.**

   - **Subjekt revizije treba da obračun i uplatu poreskih obaveza vrši na ukupno isplaćene naknade fizičkim licima) shodno odredbama člana 46 Zakona o poreza na dohodak fizičkih lica.**

5. Revizijom su utvrđene razlike u iznosima pojedinih vrsta troškova evidentiranih u Glavnoj knjizi i revizijom utvrđenih iznosa, zbog pogrešnog klasifikovanja istih.

   - **Subjekt revizije treba da pravilno klasifikuje troškove i iste evidentira na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji primenjuje.**

6. Subjekt revizije u poslovnim knjigama u 2015. godini nije evidentirao potraživanja od lokalnih samouprava, a za potraživanja od opštine Ulcinj iz ranijih godina nije prezentiran dokaz na osnovu kojeg je izvršeno evidentiranje, kao ni dokaz da je izvršeno usaglašavnje potraživanja sa navedenom opštinom.

   - **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje potraživanja sa lokalnim samoupravama i da na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije vrši evidentiranje istih.**

7. Revizijom je utvrđeno da nijesu sačinjavani izvještaji sa službenog puta i nijesu dodatno dokumentovani troškovi upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe fiskalnim računima za gorivo.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga i fiskalnih računa obezbijedi i evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje lice koristi u službene svrhe.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA DEMOKRATSKE STRANKE JEDINSTVA ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska stranka jedinstva
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (40116/16-042-1443 od 06.09.2016. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godin);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od **722,30 €** (2% od ostvarenih rashoda Stranke koji iznose **36.115,00 €**).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa zakonskom i drugom regulativom pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

Revizijom su u cjelosti revidirani planirani segmenti (računovodstvene evidencije i finansijski izvještaji, prihodi, rashodi i pozicije Bilansa stanja (stalna imovina, gotovina u blagajni i na žiro računima potraživanja, obaveze i vlastiti izvori.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u finansijskim izvještajima za 2015. godinu iskazao ukupne prihode u iznosu od 41.177 € od čega su prihodi iz budžeta Crne gore iskazani u iznosu od 40.207 € a prihodi iz budžeta lokalnih samouprava 970,00 €.

Uvidom u bančine izvode utvrđeno je da su Stranci u 2015. godini po osnovu redovnog finansiranja iz budžeta CG opredijeljena sredstva u iznosu od 100.254,33 €, i sredstva u iznosu od 4.885,58 € iz budžeta lokalnih samouprava. Uplate iz budžeta CG i budžeta opština u iznosu od 63.963,22 € u Glavnoj knjizi i Godišnjem finansijskom izvještaju (Bilansu stanja) iskazane su kao odloženi prihodi jer sa navedenim sredstvima nijesu raspolagala lica koja su sastavila i podnijela nadležnim institucijama Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu.

Revizijom je utvrđeno da je Demokratskoj stranci jedinstva kao članici koalicije „Demokratski front - Miodrag Lekić“ po osnovu izbornog rezultata pripao jedan poslanički mandat i po tom osnovu su joj iz Budžeta Crne Gore opredijeljena sredstva u mjesečnom iznosu od 8.578,28 €.

Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u Glavnoj knjizi nije evidentirao prihode iz Budžeta CG u iznosu od 2.685,03 € koji su Ugovorom o asignaciji zaključenim sa poslovnom bankom i Ministarstvom finansija usmjeremi za otplatu pripadajućeg dijela kredita po Ugovoru br. KR 2013/355 koji je podigla NOVA za izmirivanje troškova po osnovu izborne kampanje Demokratskog fronta čija je jedna od članica i Demokratska stranka jedinstva.

- **Subjekt revizije trebao je da evidentira sve prihode bez obzira što je dio istih preusmjeren na izmirivanje obaveza shodno zaključenom ugovoru o asignaciji i nije direktno uplaćen na žiro-račun subjekta.**

8. RASHODI

Stranka je u 2015. godini u finansijskom izvještaju iskazala ukupne troškove u iznosu od 36.115 € i isti se odnose na: troškove goriva i ostalog materijala u iznosu od 3.244,86 €, naknada po ugovoru o djelu 4.700,00 €, troškova službenih putovanja 5.237,02 €, troškova stručnog osposobljavanja 3.900,00 €, troškova ptt usluga 1.712,31 €, troškova održavanja vozila i osnovnih sredstava 1.264,10 €, troškova zakupa 7.000,00 €, troškova reprezentacije 185,00 €, troškova platnog prometa 171,80 €, isplatu sponzorstava i donacija 1.600,00 € i isplaćene pomoći članovima stranke 7.100,00 €.

U narednoj tabeli dat je pregled troškova za 2015. godinu:

Redni broj	vrsta troška	iznos 2015.godina	%učešća
1	Troškovi režijskog materijala	17,00	0,05%
2	Troškovi goriva i maziva	3.227,86	8,94%
3	Troškovi naknada - ugovori o djelu	4.700,00	13,01%
4	Troškovi usluga prevoza u zemlji	9.072,12	25,12%
5	troškovi PTT i transportnih usluga	1.777,21	4,92%
6	Troškovi održavanja osnovih sredstava	1.264,10	3,50%
7	Troškovi zakupnina	6.000,00	16,61%
8	Troškovi neproizvodnih usluga	1.000,00	2,77%
9	troškovi reprezentacije	185,00	0,51%
10	troskovi platnog prometa	131,80	0,36%
11	Takseni troškovi	40,00	0,11%
12	Izdaci za sponzorstvo i donacije drugih pol. subjekata	1.600,00	4,43%
13	Izdaci za pomoc clanovima stranaka	7.100,00	19,66%
	UKUPNO:	36.115,09	100,00%

Uporedni podaci za 2014. godinu nijesu prezentirati iz razloga što DRI nije vršila reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja Stranke za navedenu godinu.

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi isplaćenih pomoći 19,66%, troškovi zakupa 19,38%, troškovi službenih putovanja 14,50%, isplaćene naknade po ugovorima 13,01% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Obzirom da Državna revizorska institucija nije vršila reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja za 2014. godinu, već se vršila provjera realizacije preporuka datih za 2013. godinu, koje su se odnosile na sledeće:

1. **Subjekt revizije treba da Statutom utvrdi obavezu donošenja godišnjeg Finansijskog plana i Godišnjeg programa rada i da iste odnosi u utvrđenom roku.**

2. **Subjekt revizije treba da isplatu svih troškova vrši na osnovu vjerodostojne i potpune dokumentacije.**

3. **Subjekt revizije trebao je da evidentira sve prihode bez obzira što je dio istih preusmjeren na izmirivanje obaveza shodno zaključenom ugovoru o asignaciji i nije direktno uplaćen na žiro-račun subjekta.**

4. **Subjekt revizije treba da prilikom isplata naknada fizičkim licima vrši obračun i uplatu poreskih obaveza shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica.**

5. **Subjekt revizije ne treba da vrši finansiranje fizičkih lica putem pozajmica.**.

6. **Subjekt revizije treba da obezbijedi da opštinski odbori svoje materijalno finansijsko poslovanje obavljaju preko žiro računa otvorenih za te namjene.**

7. **U cilju smanjenja gotovinskih isplata iz blagajne, DRI preporučuje subjektu revizije da isplatu naknada po osnovu ugovora o djelu i ugovora o zakupu vrši na tekuće račune fizičkih lica.**

Revizijom godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije od sedam datih preporuka nije realizovao **pet (preporuka br. 1,2,3,5 i 7)** djelimično **jednu (4)** i da je realizovao **jednu** preporuku **(6).**

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/16-042-1443 od 06.09.2016. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 26.12.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinstva za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Zbog nemogućnosti prikupljanja dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza na kojima bi se zasnivalo mišljenje i zaključci da bi mogući efekti neotkrivenih pogrešnih prikazivanja na finansijske izvještaje i neotkrivenih neusklađenosti sa zakonskom i drugom regulativom mogli biti materijalni i prožimajući, nadležni Kolegijum izražava uzdržano mišljenje na Godišnji finansijski izvještaj i reviziju pravilnosti subjekta revizije.

Na izražavanje uzdržanog mišljenja uticalo je sljedeće:

Demokratska stranka jedinstva je Državnoj revizorskoj instituciji dostavila Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu. Navedeni izvještaj je potpisan od strane Radovana Asanovića koji je u Registar političkih subjekata upisan kao lice za zastupanje Stranke prilikom njenog osnivanja.

Pomenuto lice je Dopisom br. 03/16 od 04.04.2016. godine obavijestilo DRI da se podaci iskazani u Godišnjem finansijskom izvještaju odnose na period od 01.01.2015. do 01.06.2015. godine, a da za preostali period 2015. godine nije u mogućnosti obezbijediti dokumentaciju i podatke, jer je u tom periodu zastupao i predstavljao Stranku Nebojša Jušković na osnovu Rješenja MUP-a br. 05- UPI – 006/15-3115/1 od 01.06.2015. godine, koje je presudom Upravnog suda Crne Gore br. 1742/15 od 26.11.2015. godine poništeno.

Revizijom na osnovu bančinih izvoda je utvrđeno da su u periodu od 01.06.2015 do 31.12.2015. godine kada je zastupao i predstavljao Stranku Nebojša Jušković uplaćena sredstva na žiro račun Stranke iz budžeta CG i budžeta opština u iznosu od 63.963,22 € i da su sa žiro računa izvršene isplate u iznosu od 68.496,11 €. Uvidom u bančine izvode po opisu finansijkih transakcija utvrđeno je da je sa žiro računa u navedenom periodu izvršena isplata pravnim licima u iznosu od 39.310,07 €, fizičkim licima u iznosu od 18.019,00 € kao i da je sa žiro računa podignuta gotovina u iznosu od 11.167,07 €. Državnom revizoru nije prezentirana dokumentacija za pravdanje navedenih isplata, pa samim tim nije se mogao utvrditi ni osnov izvršenih isplata.

Imajući u vidu da državnom revizoru nije prezentirana dokumentacija za pravdanje isplata u iznosu od 68.496,11 €, da isti nije imao uvid u poslovanje Stranke za period od 01.06 do 31.12.2015. godine, to se konstatuje da isti nije bio u mogućnosti **prikupiti dovoljno adekvatnih revizorskih dokaza** na kojima bi se zasnivalo mišljenje i zaključci o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziji pravilnosti poslovanja ovog subjekta revizije za kalendarsku 2015. godinu**.**

Napominjemo da Državna revizorska institucija shodno zakonskoj obavezi nije mogla izvršiti ni reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske stranke jedinistva za 2014. godinu zbog nedostupnosti dokumentacije.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA UDRUŽENJE GRAĐANA ”IZBOR” HERCEG NOVI ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	NVO “ Izbor” Herceg Novi
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj NVO “ Izbor” Herceg Novi za 2015. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata (Sl. list CG" br. 52/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donesenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 4011-042-1446/5) od 06.09.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Udruženja građana "IZBOR" Herceg Novi vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj NVO " Izbor" Herceg Novi za 2015. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti NVO " Izbor" Herceg Novi za 2015. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata („Sl. list CG" br. 52/14);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. list RCG" br. 69/05 i "Sl. list CG" br. 80/08 i 32/11);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o obligacionim odnosima (Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12,

06/13, 62/13 i 60/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2015. godinu;
- Program rada Partije za 2015. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 406,74 €. (2% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 20.337,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju (bilansu uspjeha) iskazao prihode u iznosu od 24.093,00 €. Prihodi su iskazani po osnovu uplate iz budžeta opštine Herceg Novi u iznosu od 13.210,00 € prihoda od priloga u iznosu od 8.363,00 € i ostalih prihoda u iznosu od 2.520,07 €.

Revizijom je utvrđeno da da se iskazani prihodi u iznosu od 13.210,00 € odnose na uplate od lokalne samouprave Herceg Novi za redovan rad u iznosu od 11.000,00 € i uplatu odborničke naknade u iznosu od 2.210,00 €. Shodno pisanoj Izjavi o doniranju odborničke naknade br 18/15 od 28.02.2015. godine Opština je uplatila na žiro račun "NVO,,Izbor". Uplatu navedenih sredstva subjekt revizije je u poslovnim knjigama evidentirao kao prihod od opštine a isti predstavlja prihod od priloga fizičkog lica.

Prihodi od priloga za potrebe izborne kampanje u iznosu od 8.363,00 € iskazani su po osnovu nenovčanih priloga pravnih lica u iznosu 7.222,49 € (medijske usluge u iznosu 5.558,49 € i avio karte u iznosu 1.664,00 €) i uplate fizičkog lica u iznosu 1.140,00 €. Nenovčani prilozi su iskazani shodno ugovorima o doniranju navedenih usluga br.2/15 od 08.01 i br.18/15 od 25.02.2015. godine.

Revizijom je utvrđeno da dio nenovčanih priloga koji su se odnosili na izbornu kampanju iz 2014. godine u iznosu od 950,00 € nije evidentiran u poslovnim knjigama, a isti je bio iskazan u Izvještaju o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju podnosioca izborne liste.

- **Subjekt revizije treba da sve prihode evidentira u poslovnim knjigam, bilo da se radi o prihodima za redovno poslovanje ili prihodima za izborne kampanje (novčani i nenovčani prilozi).**

Revizijom je utvrđeno da su ostali prihodi u iznosu od 2.520,00 € iskazani po osnovu uplata šest fizičkih lica u iznosu od 1.380,00 € (uplata je iznosila od 10,00 € do 770,00 € po uplatiocu), uplate donacije od pravnog lica (opština Herceg Novi) u iznosu od 300,00 € i po osnovu nenovčanog priloga (u vidu oprosta duga po osnovu zakupa) u iznosu od 750,00 €. Navedeni prihodi su uplaćeni u 2015. godini na žiro račun za redovno poslovanje NVO ,,Izbor" Herceg Novi

Osm navedenih prihoda evidentiran je i prihod od 90,00 € po osnovu prenosa sredstava sa izbornog računa (navedeni iznos nema karakter prihoda jer ista ima samo uticaj na promet žiro računa).

Revizijom je utvrđeno da je jedno fizičko lice izvršilo uplatu priloga u ukupnom iznosu od 2.980,00 € što je suprotno odredbama člana 12 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja kojim je utvrđeno da fizičko lice može uplatiti najviše 2.000,00 € na ime priloga.

- **Subjekt revizije je dužan da prihode od priloga fizičkih lica prikuplja u iznosu koji je utvrđen članom 12 Zakona o finansiranju političkih subjekta i izbornih kampanja.**

Uporedni pregled ostvarenih prihoda u 2014 i 2015. godini po strukturi:

R/B	*Vrsta prihoda*	*iznos u 2014. godini %*	*%*	*Iznos u 2015*	*%*
1	*Prihodi iz lokalne samouprave*	*6.236,74*	*25,69%*	*13.210,00*	*54,83%*
2	*Prihodi od priloga i donacija*	*18.037,00*	*74,31%*	*10.882,58*	*45,17%*
3	*Ostali prihodi*	*0,00*	*0,00%*	*0,07*	*0,00%*
	Ukupno	***24.273,74***	***100,00%***	***24.092,65***	***100,00%***

8. RASHODI

Subjekt revizije je u Glavnoj knjizi i Godišnjem finansijskom izvještaju (bilansu uspjeha) u 2015. godini iskazao troškove u ukupnom iznosu od 20.337,90 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala i sitnog inventara u iznosu od 455,83 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 12.093,34 €, troškove naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 430,39 €, troškove telefona u iznosu od 2.322,36 €, troškove zakupa poslovnog prostora i opreme u iznosu od 4.196,31 €, troškove amortizacije u iznosu od 131,27 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 80,00 €, troškove intelektulnih usluga u iznosu od 200,52 €, troškovi sponzorstva i pomoći u iznosu od 260,00 € i drugi materijalni troškovi u iznosu od 167,88 €.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2014 i 2015 godini po vrsti:

R/b	*Vrsta troška*	*Iznos u 2014 godini*	*% učešća*	*Iznos u 2015 godini*	*% učešća*
1	*Troškovi kancelarijskog materijala i sitnog inventara*	*977,97*	*1,73%*	*455,83*	*2,24%*
2	*Troškovi bruto zarada i doprinosa*	*2.714,36*	*4,81%*	*12.093,34*	*59,46%*
3	*Troškovi naknada po ugovru*	*1.140,54*	*2,02%*	*430,39*	*2,12%*
4	*Drugi lični rashodi*	*2.235,00*	*3,96%*	*0,00*	*0,00%*
5	*Troškovi usluga prevoza*	*1.664,02*	*2,95%*	*0,00*	*0,00%*
6	*Troškovi telefona*	*862,24*	*1,53%*	*2.322,36*	*11,42%*
7	*Troškovi zakupa poslovnog prostora i opreme*	*28.608,41*	*50,69%*	*4.196,31*	*20,63%*
8	*Troškovi amortizacije*	*0,00*	*0,00%*	*131,27*	*0,65%*
9	*Troškovi reklame i propagande*	*16.660,73*	*29,52%*	*80,00*	*0,39%*
10	*Druge intelektualne usluge*	*214,43*	*0,38%*	*200,52*	*0,99%*
11	*Troškovi reprezentacije*	*123,80*	*0,22%*	*0,00*	*0,00%*
12	*Troškovi sponzorstva i pomoći*	*910,00*	*1,61%*	*260,00*	*1,28%*
13	*Drugi nematerijalni troškovi*	*327,74*	*0,58%*	*167,88*	*0,83%*
	Ukupno	***56.439,24***	***100,00%***	***20.337,90***	***100,00%***

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i poreskih obaveza sa 59,46%, troškovi zakupa sa 20,63, % i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja subjekta revizije za 2014. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke za otklanjanje istih, koji se odnose na:

1. **Iskazivanje svih prihoda po osnovu redovnog poslovanja i izbornih kampanja u poslovnim knjigama i Godišnjem finansijskom izvještaju**
2. **Preispitavanje racionalnosti davanja u podzakup nepokretnosti bez nadoknade za koju je subjekt revizije iskazano troškove u 2014 godini.**
3. **Razgraničenje evidencije prihoda i troškova koji se odnose na redovno poslovanje i na izborne kampanje**.

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja subjekta revizije za 2015. godinu utvrđeno je da isti realizovao preporuku broj 2, djelimično realizovao preporuku broj 1 i nije realizovao preporuku broj 3

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br. br 4011-042-1446/5) od 06.09.2016. godine. izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Udruženje građana „IZBOR“ Herceg Novi za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije i utvrđenog činjeničnog stanja, nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 26.12.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Udruženje građana „IZBOR“ Herceg Novi za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Udruženja građana “IZBOR“ Herceg Novi za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na godišnji finansijski izvještaj uz skretanje pažnje:

- **Da subjekt revizije sve prihode evidentira u poslovnim knjigama, kako prihode za redovno poslovanje tako i prihode za finansiranje izborne kampanje.**

- **Da subjekt revizije u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od loklanih samouprava na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 12), Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46 i 47) i Zakona o računovodstvu i reviziji (član 4), pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnih mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da je jedno fizičko lice izvršilo uplatu priloga u ukupnom iznosu od 2.980,00 € što je suprotno odredbama člana 12 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja kojim je utvrđeno da fizičko lice može uplatiti najviše 2.000,00 € na ime priloga.

   - **Subjekt revizije je dužan da prihode od priloga fizičkih lica prikuplja u iznosu koji je utvrđen članom 12 Zakona o finansiranju političkih subjekta i izbornih kampanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije na sve isplaćene zarade i naknade nije izmirio poreske obavez što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkim licima.

   - **Subjekt revizije je dužan da u momentu isplate oporezivih naknada fizičkim licima vrši i isplatu poreske obaveze shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkim licima.**

3. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije nije IOPPD obrasce dostavljao nadležnom poreskom organu.

   - **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) dostavlja Poreskoj upravi u propisanom roku.**

4. Subjekt revizije nije unutrašnjim aktom utvrdio ko ostvaruje pravo na naknadu za mobilne telefone i limit za potrošnju istih.

   - **Preporučujemo subjektu revizije da unutrašnjim aktom utvrdi ko ostvaruje pravo na naknadu i limit za potrošnju mobilnih telefona.**

5. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju (ugovore o djelu, ugovore o zakupu, odluke) utvrđeno je da ista ne sadrži arhivski broj.

   - **Subjekt revizije u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata treba da internim aktom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Agencija za nadzor osiguranja
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Agencije za nadzor osiguranja za 2015. godinu
Trajanje revizije:	45 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Agencije za nadzor osiguranja sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, donešenom od strane Senata 22. 12. 2015. godine, (br. 4011-06-1998);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br. 40113/16-041-1797) od 04.11.2016. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za nadzor osiguranja vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Agencija za nadzor osiguranja (u daljem tekstu:Agencija) je regulatorni organ koji je nadležan za nadzor poslovanja društava za osiguranje i drugih pravnih i fizičkih lica koja pružaju usluge u okviru djelatnosti osiguranja. Agencija je osnovana od strane države Crne Gore 2007. godine u skladu sa Zakonom o osiguranju („Sl. list RCG", br. 78/06 i 19/07).

Agencija je samostalno pravno lice sa ovlašćenjima u okviru svog djelokruga i nadležnostima propisanih Zakonom o osiguranju i drugim zakonima.

Agencija vrši nadzor poslovanja društava za osiguranje, filijala stranih društava za osiguranje, društava za posredovanje u osiguranju, društava za zastupanje, preduzetnika-zastupnika u osiguranju, agencija za pružanje drugih usluga u osiguranju i drugih privrednih društava, pod uslovom da imaju posebno organizovani dio za obavljanje tih poslova, koji je kadrovski i tehnički osposobljen za pružanje drugih usluga u osiguranju.

Prava osnivača u ime Crne Gore vrši Savjet Agencije u skladu sa Zakonom.

Agencija je odgovorna Skupštini Crne Gore.

Osnovni cilj Agencije je zaštita interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, radi obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti, zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja. U obavljanju svoje djelatnosti Agencija se pridržava načela: ravnopravnosti svih subjekata na tržištu osiguranja u Crnoj Gori; transparentnosti u vršenju nadzora; efikasnosti i efektivnosti u poslovanju.

Organi Agencije su Savjet Agencije i direktor.

Savjet Agencije rukovodi radom Agencije, utvrđuje poslovnu politiku.

Agencije, donosi odluke od značaja za uspješno ostvarivanje nadležnosti

Agencije i stara se o usklađenosti odluka Agencije sa zakonom.

Savjetom Agencije rukovodi predsjednik Savjeta, koji se bira na način i pod uslovima propisanim zakonom.

Direktor Agencije je administrativni i izvršni rukovodilac Agencije koji koordinira rad Savjeta Agencije, pomoćnika direktora Agencije i svih zaposlenih u Agenciji.

GODIŠNJI IZVJEŠTAJI

Agencija za prethodnu godinu do kraja drugog kvartala tekuće godine utvrđuje i podnosi Skupštini na usvajanje godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja, godišnji izvještaj o radu, finansijske iskaze sa izvještajem ovlašćenog revizora

Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja sadrži naročito podatke o:

- poslovanju društava za osiguranje po vrstama osiguranja, stepenu ažurnosti u isplati šteta;
- iznosu i strukturi kapitala, kretanjima likvidnosti i solventnosti;
- ostvarenoj efikasnosti u poslovanju (produktivnosti, ekonomičnosti i rentabilnosti);
- drugim pitanjima od značaja za ocjenu stanja na tržištu osiguranja.

Godišnji izvještaj o radu Agencije naročito sadrži podatke o:

- preduzetim mjerama Agencije u sprovođenju nadzora;
- izdatim dozvolama i saglasnostima;
- saradnji Agencije sa drugim nadzornim organima u zemlji i inostranstvu;
- razlozima eventualnog neostvarenja određenih ciljeva i planova koji su preneseni u sledeću poslovnu godinu;
- javnosti rada Agencije;
- o drugim pitanjima značajnim za rad Agencije.

U **godišnjim finansijskim iskazima**, iskazuje se ukupno finansijsko poslovanje Agencije za fiskalnu godinu koje usvaja Savjet.

Agencija je saglasno članu 193 Zakona o osiguranju i članu 30 Statuta dostavila Skupštini na usvajanje Godišnji izvještaj o stanju na tržištu osiguranja (dopis br.03-852/1-16 od 30.juna 2016), Godišnji izvještaj o radu, finansijske iskaze sa Izvještajem ovlašćenog revizora za 2015. godinu (dopis br.03-491/1-16 od 05.maja 2016).

2.1. Vrsta revizije

Predmetna revizija ima karakter finansijske revizije i revizije pravilnosti.

2.2. Predmet revizije

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Agencija za nadzor osiguranja za 2015. godinu.

2.3. Cilj revizije

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima sastavljeni u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja ili;
2. finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

2.4. Kriterijumi za reviziju pravilnosti

- Zakon o osiguranju ("Sl. list RCG", br.078/06,..,"Sl. List CG", br.006/13);
- Zakon o računovodstvu i reviziji ("Sl. List RCG", br.069/05,..,"Sl. List CG", br.032/11);
- Opšti kolektivni ugovor ("Sl. List Crne Gore", br.014/14);
- Zakon o radu ("Sl. List CG", br.049/08,..,br.053/14);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br.065/01,..,"Sl. list CG", br.060/14);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br.013/07,..,br.008/15);
- Zakon o državnoj imovini ("Sl. list CG", br.021/09, 040/11);
- Zakon o javnim nabavkama ("Sl. list CG", br.042/11,057/14,028/15); Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (Sl.list,CG; br:073/08, 020/11, 030/12, 034/14);
- Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini ("Sl. list Crne Gore", br. 13/10 od 12.03.2010);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list CG", br.26/12 od 24.05.2012);
- Pravilnik o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore", br.005/11 od 21.01.2011. godine);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem ("Službeni list Crne Gore", br. 034/09 od 29.05.2009);
- Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list CG",br.76/10,..,49/14);
- Statut Agencije za nadzor osiguranja, ("Sl. list Crne Gore", br.030/13 od 28.06.2013);
- Odluka o naknadama Agencije za nadzor osiguranja ("Sl. list CG", br.26/15, 38/15);
- Odluka o zaradama, naknadama i drugim primanjima u Agenciji za nadzor osiguranja, br. 01 – 1187/7 – 13, od 27.12.2013. godine; druga interna pravila i procedure Agencije za nadzor osiguranja.

2.5. Metode vršenja revizije

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i interne kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

Kontrola izdataka osim zarada, naknada i ostalih ličnih primanja izvršena je primjenom uzorka od 93%. Materijalnost na nivou ukupnih rashoda utvrđena je u iznosu od 11.244,00€ (ukupni rashodi Agencije su za 2015. godinu iznosili 749.567,00€).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza, proučena je i analizirana pravna regulativa, interni akti, te dokumentacija i informacije o poslovanju Agencije. U fazi planiranja revizije primijenjeni su analitički postupci uz pomoć kojih je obavljena analiza značajnih pokazatelja, te je izvršena provjera odstupanja od planiranih iznosa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o

nastalim poslovnim događajima. Ispitana je primjena zakona, pravila, procedura, odluka i drugih internih akata, s ciljem utvrđivanja zakonitosti poslovanja. Za potrebe revizije su korišćeni izvještaji o sprovođenju pojedinih aktivnosti. Provjerena je dokumentacija u vezi s obračunom plata i naknada za zaposlene, ostvarivanje prihoda, te sprovođenje postupaka javnih nabavki i izvršenje zaključenih ugovora. Obavljeni su razgovori i pribavljena obrazloženja odgovornih osoba za pojedine segmente revizije.

2.6. Prihodi

Agencija prihode ostvaruje shodno Zakonu o osiguranju i Odluci Savjeta o naknadama Agencije.

Savjet Agencije je shodno članu 175 Zakona donio Odluku o naknadama Agencije za nadzor osiguranja i dopunu Odluke na koju je Vlada dala saglasnost Zaključkom broj 08-1445, od 02.07. 2015. godine. Odlukom je utvrđena vrsta, način obračuna i plaćanja naknada.

Agencija je u 2015. godini ostvarila prihode u ukupnom iznosu od 802.567,07€ i to: po osnovu naknada za vršenje nadzora u iznosu od 709.065,48€, naknada za polaganje stručnih ispita, obuka i davanja saglasnosti u iznosu od 58.078,22€, ostalih prihoda u iznosu od 34.642,07€ i finansijskih prihoda u iznosu od 781,30€.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. godini po vrsti

Konto	Opis	Iznos	% učešća
6510	prihod od naknade za vršenje nadzora	709.065,48	88,35%
6520	prihodi od naknade za polaganje stručnih ispita, obuka i davanja saglasnosti	58.078,22	7,24%
6590	ostali prihodi	34.642,07	4,32%
6620	prihod od kamata	781,30	0,10%
Ukupno		**802.567,07**	100,00%

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima Agencije imaju prihodi od naknada za vršenje nadzora koji učestvuju sa 88,35%.

2.7. Rashodi

Agencija je u 2015. godini ostvarila ukupne troškove u iznosu od 749.566,63€ i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 16.521,96€, troškove goriva i električne energije u iznosu od 7.521,21€, troškove zarada, naknada i ostalih ličnih primanja u iznosu od 516.878,79€, troškove PTT usluga u iznosu od 14.154,22€, troškove održavanja u iznosu od 7.973,69€, troškove zakupa 2.320,70€, troškove reklame i propagande u iznosu od 216,60€, troškove ostalih proizvodnih usluga u iznosu od 677,74€, troškove amortizacije u iznosu od 52.478,97€, troškove rezervisanja u iznosu od 39.006,80€, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 16.751,83€, troškove reprezentacije u zemlji u iznosu od 17.895,02€, troškove premije osiguranja u iznosu od 3.119,78€, troškove platnog prometa u iznosu od 3.230,95€, troškove članarina u iznosu od 29.211,23€, troškove sponzorstva i pomoći u iznosu od 995,28€, troškove ostalih neproizvodnih usluga u iznosu od 20.210,25€ i troškove direktnog otpisa u iznosu od 401,62€.

Tabelarni pregled ostvarenih rashoda Agencije za 2015. godinu

KONTO	OPIS	IZNOS	UČEŠĆE %
512,514,519	kancelarijski i ostali materijal	16.521,96	2,20%
513	troškovi goriva i električne energije	7.521,21	1,00%
520,521,526,529, DIO 554, 555,556	troškovi zarada, naknada i ostalih ličnih primanja	516.878,79	68,96%
531	troškovi PTT usluga	14.154,22	1,89%
532	troškovi održavanja	7.973,69	1,06%
533	troškovi zakupa	2.320,70	0,31%
535	troškovi reklame i propagande	216,6	0,03%
539	troškovi ostalih proizvodnih usluga	677,74	0,09%
540	troškovi amortizacije	52.478,97	7,00%
545	troškovi rezervisanja-stambeni fond	39.006,80	5,20%
550	troškovi neproizvodnih usluga	16.751,83	2,23%
551	troškovi reprezentacije u zemlji	17.895,02	2,39%
552	troškovi premije osiguranja	3.119,78	0,42%
553	troškovi platnog prometa	3.230,95	0,43%
554	troškovi članarina	29.211,23	3,90%
557	sponzorstva i pomoći	995,28	0,13%
559	ostale neproizvodne usluge	20.210,25	2,70%
577	troškovi direktnog otpisa	401,62	0,05%
5	**RASHODI**	**749.566,64**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zarada, naknada i ostala lična primanja sa 68,96%, troškovi amortizacije 7%, troškovi rezervisanja sa 5,20%, troškovi članarina sa 3,90% i sl.

3. MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br. 40113/16-041-1797) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Agencije za nadzor osiguranja za 2015. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 04-26/2-17 od 23.01.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-03/17), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 27.01.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Agencije za nadzor osiguranja za 2015. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Agencije za nadzor osiguranja za 2015. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio u svim materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (član 8, 14, 15, 18), Zakon o državnoj imovini (član 50), Zakona o javnim nabavkama (član 20, 21, 30 i 118) i Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (član 26) i odredbi Pravilnika o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. U postupku revizije je utvrđeno da Agencija nije u propisanom roku sprovela aktivnosti shodno Zakonu o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru i to:
   - Agencija nije postupila u skladu sa odredbama člana 8 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru jer nije uspostavila Registar rizika i donijela Strategiju upravljanja rizicima.
   - Agencija nije shodno odredbama člana 14 Zakona odredila lice za uspostavljanje, sprovođenje i razvoj finansijskog upravljanja i kontrola (FMC menadžer) i nije donijela Plan za uspostavljanje finansijskog upravljanja i kontrole, kao ni metodologiju za sprovođenje plana.
   - Agencija nije shodno odredbama člana 15 Zakona dostavila Godišnji izvještaj o sprovođenju planiranih aktivnosti u uspostavljanju i razvoju sistema finansijskog upravljanja i kontrola nadležnim tijelima Skupštine Crne Gore uz Godišnji izvještaj o radu.
   - Agencija nije shodno članu 18 Zakona uspostavila unutrašnju reviziju na jedan od propisanih načina.

Na osnovu prezentiranog se konstatuje da sistem unutrašnjih finansijskih kontrola Agencije u revidiranom periodu nije bio uspostavljen na adekvatan način, ali napominjemo da je Agencija u 2016. godini shodno Zakonu sprovela veći dio aktivnosti.

- **Subjekt revizije je dužan da sprovede sve aktivnosti i radnje u cilju uspostavljanja adekvatnog sistema finansijskog upravljanja i kontrola kako je to utvrđeno Zakonom.**

2. Subjekt revizije nije shodno članu 50 Zakona o državnoj imovini dostavio podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima Upravi za imovinu u utvrđenom roku, već je iste dostavio sa zakašnjenjem dana 31.03.2016. godine.

   - **Subjekt revizije je dužan da dostavi podatke o pokretnim i nepokretnim stvarima organu uprave nadležnom za poslove imovine u roku koji je propisan članom 50 Zakona o državnoj imovini.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Agencija putem neposrednog sporazuma izvršila nabavke roba i usluga u iznosu od 92.676,15€, što čini 72,38% ukupno izvršenog budžeta za javne nabavke sa PDV-om, koji je u 2015. godini iznosio 128.034,68€, što nije u skladu sa odredbama člana 30 Zakona o javnim nabavkama kojim je propisano da ukupna godišnja vrijednost javnih nabavki primjenom neposrednog sporazuma ne može preći 10% izvršenog budžeta za javne nabavke naručioca u prethodnoj godini.

   - **Subjekt revizije je dužan da nabavku roba i usluga putem neposrednog sporazuma vrši u iznosu koji je utvrđen odredbama člana 30 Zakona o javnim nabavkama.**

4. Revizijom je utvrđeno da je Agencija putem neposrednog sporazuma izvršila nabavku roba i usluga u iznosu od 23.915,97€, a iste je shodno odredbama člana 21 Zakona, trebalo sprovesti primjenom šoping metode iz člana 20 Zakona. Izvršene nabavke se odnose na usluge reprezentacije u iznosu od 14.054,65€ i usluge mobilne telefonije u iznosu od 9.861,32€.

   - **Subjekt revizije treba da nabavku roba i usluga iz vrednosnog razreda II (član 21 Zakona o javnim nabavkama) sprovodi primjenom propisanog postupka iz člana 20 Zakona.**

5. Agencija u prezentiranom Izvještaju nije iskazala nabavke roba i usluga u ukupnom iznosu od 54.914,70€, što nije u skladu sa odredbama člana 118 Zakona o javnim nabavkama.

   - **Subjekt revizije je shodno članu 118 Zakona o javnim nabavkama dužan da sve nabavke roba, radova i usluga iskaže u Izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima.**

6. Subjekt revizije nije shodno Pravilniku o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila, u propisanom roku do 31. decembra tekuće godine sačinio izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila, već je isti dostavio sa zakašnjenjem dana 27.01.2016. godine.

   - **Subjekt revizije je dužan da dostavi izvještaj o kršenju antikorupcijskih pravila Upravi za javne nabavke u roku koji je utvrđen Pravilnikom o načinu vođenja i sadržaju evidencije o kršenju antikorupcijskih pravila.**

7. Agencija Godišnji finansijski izvještaj za 2015. godinu nije dostavila Ministarstvu finansija na propisanim obrascima i u utvrđenom roku shodno važećem Pravilniku Ministarstva**.**

   - **Subjekt revizije treba da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja Ministarstvu finansija na propisanim obrascima i u utvrđenom roku shodno Pravilniku o načinu pripreme, sastavljanja i podnošenja finansijskih izvještaja nezavisnih regulatornih tijela, pravnih lica, akcionarskih društava i društava sa ograničenom odgovornošću u kojima država ili opštine imaju većinski udio u vlasništvu.**

8. Uvidom u Izvještaj o popisu i u popisne liste utvrđeno je da isti nijesu sačinjeni na način kako je to propisano Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i popisu stvari u državnoj svojini i Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.

   - **Subjekt revizije je dužan da popis pokretnih i nepokretnih stvari vrši na način kako je to propisano važećom Uredbom i Uputstvom.**

9. Agencija je u poslovnim knjigama evidentirala potraživanja po osnovu datih avansa u iznosu od 5.476,20€. Revizijom je utvrđeno da se iznos od 717,61€ odnosi na dati avans u prethodnoj godini dok se iznos od 4.758,59€ odnosi na date avanse u 2015. godini.

   - **Preporučujemo subjektu revizije da ne vrši avansno plaćanje, ukoliko to nije ugovorom predviđeno, jer na taj način vrši kreditiranje dobavljača.**

10. Agencija je isplatila troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe u zemlji i inostranstvu gotovinski iz blagajne u ukupnom iznosu od 7.414,35€. Navedeni troškovi su dokumentovani odlukama ovlašćenog lica i putnim nalozima, ali uz iste nijesu priloženi fiskalni računi za gorivo.

    - **Preporučujemo subjektu revizije da troškove upotrebe sopstvenih vozila u službene svrhe dodatno dokumentuje fiskalnim računima za gorivo i da obezbijedi evidenciju o pređenoj kilometraži privatnih vozila koja se koriste u službene svrhe.**

11. Agencija je gotovinski iz blagajne isplatila troškove (reprezentacije, prevoza, materijala i sl.) u iznosu od **3.365,01€** na osnovu neadekvatne dokumentacije (nefiskalnih računa).

    - **Subjekt revizije treba da isplatu svih troškova iz blagajne vrši na osnovu adekvatne dokumentacije (fiskalni računi).**

12. Agencija je shodno Odluci br.01-1065/5-14 od 29.09.2014. godine rezervisala sredstva za stambene potrebe zaposlenih. Navedena sredstva nisu prenesena na poseban račun za ove namjene.

    - **Preporučuje se subjektu revizije da otvori poseban račun za izdvajanje sredstva namijenjenih za rješavanje stambenih potreba zaposlenih.**

13. Revizijom je utvrđeno da je pet zaposlenih u Agenciji zasnovalo radni odnos na osnovu sporazuma o preuzimanju, da su četiri lica nakon radnog odnosa na određeno vrijeme od po 2 godine zasnovala radni odnos na neodređeno vrijeme, državnom revizoru nijesu prezentirani dokazi da je prilikom prvog zapošljavanja vršeno javno oglašavanje slobodnih radnih mjesta za tri zaposlena, dok je za jednog zaposlenog bilo interno oglašavanje na oglasnoj tabli Agencije.

    - **Subjekt revizije prilikom zapošljavanja treba da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Zaštitnik ljudskih prava i sloboda
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Zaštitinika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu
Trajanje revizije:	30 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda sadržan je u:

- Ustavu Crne Gore, član 144 („Sl. list CG“, br. 01/07);
- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“, br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“, br. 17/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Godišnjem planu revizija DRI, br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci o vršenju revizije DRI (broj: 40113-041-93/2) od 20. 01. 2017. godine.

Revizija će se vršiti u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“, br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Zakonom o zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore uređena je nadležnost, ovlašćenja, način rada i postupanje Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore (u daljem tekstu: Zaštitnik/ca) u zaštiti ljudskih prava i sloboda zajamčenih Ustavom, zakonom, potvrđenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšteprihvaćenim pravilima međunarodnog prava, kao i druga pitanja od značaja za rad Zaštitnika/ce.

Zaštitnik/ca samostalno i nezavisno, na načelima pravde i pravičnosti, preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda, kad su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi), kao i mjere za sprječavanje mučenja i drugih oblika nečovječnog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja i mjere za zaštitu od diskriminacije.

Zaštitnik/ca nema ovlašćenje u odnosu na rad sudova, osim u slučajevima utvrđenim Zakonom.

Sjedište Zaštitnika/ce je u Podgorici.

Nadležnosti Zaštitnika

Zaštitnik/ca je ovlašćen/a da postupa po pritužbama koje se odnose na rad sudova u slučaju odugovlačenja postupka, zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka. Zaštitnik/ca može dati inicijativu za donošenje zakona, drugih propisa i opštih akata radi usaglašavanja sa međunarodno priznatim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda. Organ kojem je podnijeta inicijativa dužan je da se o toj inicijativi izjasni. Ukoliko smatra da je to potrebno radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda, Zaštitnik/ca daje mišljenje na predlog zakona, drugog propisa ili opšteg akta.

Zaštitnik/ca podnosi Skupštini Godišnji izvještaj o radu najkasnije do 31. marta tekuće za prethodnu godinu

3. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija će izvršiti **finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti**. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

4. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji finansijski izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima.

Pravilnikom o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja Budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je u obavezi da Ministarstvu finansija dostavlja godišnje finansijske izvještaje i to:

- Izvještaj o novčanim tokovima III (Obrazac III),
- Izvještaj o neizmirenim obavezama (Obrazac V).

Osim navedenih izvještaja, Zaštitnik je u obavezi da uz finansijske izvještaje dostavi i:

- Izvještaj o načinu utroška sredstava tekuće budžetske rezerve (Obrazac 9) i
- Izjavu o načinu utroška sredstava nakon isteka fiskalne godine(Obrazac 8).

5. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima sastavljeni u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja ili
2. finansijski izvještaji, u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Uz Izvještaj o reviziji, revizor daje i mišljenje o funkcionisanju sistema unutrašnjih kontrola, evidentiranju, pravilnom postupanju i raspolaganju sa državnom imovinom.

6. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

Revizijom pravilnosti potrebno je utvrditi da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

- Ustav Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, br.001/07, 038/13);
- Zakon o budžetu i fiskalnoj odgovornosti (“Sl. list Crne Gore“, br.20/14 i 56/14/);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 079/15, 073/16)
- Zakon o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 042/11 032/14);
- Zakon o radu (“Sl. list CG“, br.049/08,..., br.053/14);
- Opšti kolektivni ugovor (“Sl. list Crne Gore“, br.014/14);
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list Crne Gore“, br.039/11,..., 016/16);

- Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list Crne Gore“, 016/16, 083/16);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica /“Sl. list RCG“, br.065/01,..., “Sl. list CG“ br.079/15);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje /“Sl. list CG“, br.013/07,..., br.008/15);
- Zakon o državnoj imovini (“Sl. list CG“, br.021/09, 040/11);
- Zakon o javnim nabavkama (“Sl. list CG“, br.042/11,057/14,028/15);
- Zakon o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru (Sl. list,CG; br:073/08,..., 034/14);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“ br. 26/12)
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Uredba o uspostavljanju unutrašnje revizije u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 050/12);
- Uredba o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini ("Sl. list Crne Gore", br. 013/10);
- Pravilnik o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave („Sl. list Crne Gore“, br.023/14);
- Pravilnik o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština („Sl. list Crne Gore“, br.072/16 od 18.11.2016);
- Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje („Sl. list Crne Gore ”, br.76/10,...,49/14...10/16);
- Pravilnik o načinu i rokovima za vršenje popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem ("Službeni list Crne Gore", br. 034/09);
- Uputstvo o radu Državnog Trezora (“Sl. list Crne Gore“, br.053/14, 072/15);
- Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore („Sl. list Crne Gore“, br.053/14).

7. METODE VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i interne kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost.

U skladu sa revizorskom praksom, za finansijsku reviziju, određena je materijalnost na nivou 2% ukupnih izdataka Zaštitnika, odnosno 12.145,00 € (izdaci iznose 607.238,83 €). Izdaci za zarade, ostala lična primanja, naknade po ugovorima o djelu i kapitalni izdaci su revidirani (100%), dok su drugi izdaci revidirani uzorkom od 86%.

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza, proučena je i analizirana pravna regulativa, interni akti, te dokumentacija i informacije o poslovanju Zaštitnika. U fazi planiranja revizije provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je primjena zakona, pravila, procedura, odluka i drugih internih akata s ciljem utvrđivanja zakonitosti poslovanja. Provjerena je dokumentacija u vezi s obračunom plata i naknada za zaposlene, te sprovođenje postupaka javnih nabavki i izvršenje zaključenih ugovora.

8. IZDACI

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda je ostvario izdatke u 2016. godini u iznosu od 607.716,96 €. Izdaci se odnose na izdatke za zarade u iznosu od 502.258,00 €, izdatke za naknade u iznosu od 8.953,31 €, izdatke za materijal u iznosu od 7.155,31 €, izdatke za gorivo u iznosu od 2.093,36 €, izdatke za službena putovanja u iznosu od 17.651,09 €, izdatke za reprezentaciju u iznosu od 1.718,30 €, izdatke za komunikacione usluge u iznosu od 16.270,16 €, izdatke za bankarske usluge u iznosu od 1.215,94, izdatke za konsultantske usluge u iznosu od 915,00 €, izdatke za usluge stručnog usavršavanja u iznosu od 350,00 €, izdatke za ostale usluge u iznosu od 14.442,01 €, izdatke za tekuće održavanje opreme u iznosu od 1.972,67 €, izdatke po osnovu ugovora o djelu u iznosu od 784,78 €, izdatke za osiguranje u iznosu od 4.939,53 €, izdatke za članarine (kontribucije za članstvo) u iznosu od 2.130,00 €, izdatke za opremu u iznosu od 22.497,33 € i ostale izdatke u iznosu od 2.370,00 €.

Tabelarni pregled ukupno izvršenih izdataka po pozicijama:

Ekonomska klasifikacija	Opis	IZNOS	%
4111	Neto zarade	296.704,65	48,8%
4112	Porez na zarade	44.238,68	7,3%
4113	Doprinosi na teret zaposlenog	107.602,92	17,7%
4114	Doprinosi na teret poslodavca	47.076,12	7,7%
4115	Opštinski prirez	6.635,80	1,1%
4127	Ostale naknade	8.953,31	1,5%
4131	Administrativni materijal	6.656,91	1,1%
4133	Materijal za posebne namjene	498,40	0,1%
4135	Rashodi za gorivo	2.093,36	0,3%
4141	Službena putovanja	17.651,09	2,9%
4142	Reprezentacija	1.718,30	0,3%
4143	Komunikacione usluge	16.270,16	2,7%
4144	Bankarske usluge i negativne kursne razlike	1.215,94	0,2%
4147	Konsultantske usluge, projekti i studije	915,00	0,2%
4148	Usluge stručnog usavršavanja	350,00	0,1%
4149	Ostale usluge	14.442,01	2,4%
4153	Tekuće održavanje opreme	1.972,67	0,3%
4191	Izdaci po osnovu isplate ugovora o dijelu	784,78	0,1%
4193	Izrada i održavanje softvera	0,00	0,0%
4194	Osiguranje	4.939,53	0,8%
4195	Kontribucije za članstvo u domaćim i međunarodnim organizacijama	2.130,00	0,4%
4199	Ostalo	2.370,00	0,4%
4415	Izdaci za opremu	22.497,33	3,7%
4630	Otplata obaveza iz prethodnog perioda	0,00	0,0%
		607.716,96	**100%**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da izdaci za zarade i ostale naknade imaju najveće učešće u ukupnim izdacima sa **84,10%**, dok drugi izdaci učestvuju sa **15,90%**.

9. MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40113-041-93/2) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 03-262/17 od 24.03.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-27/17), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 31.03.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja
Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije u svim aspektima uskladio poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima: Zakonom o javnim nabavkama, Zakonom o porezu nadohodak fizičkih lica, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uredbom o uslovima I načinu korišćenja prevoznih stvari u svojini Crne Gore, Pravilnikomo jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije vršio plaćanje izdataka sa pozicija koje nijesu u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština za te namjene, što ukazuje na nenamjensku potrošnju sredstava koja su utvrđena u iznosu od 5,551,07 €. Nenamjenske isplate vršene su sa sledećih pozicija: 4127, 4149 i 4131.

   - **Potrebno je da subjekt revizije budžetska sredstva koristi u skladu sa Planom odobrenih budžetskih sredstava i da plaćanje izdataka vrši sa odgovarajuće pozicije shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije naknade zaposlenim za neiskorišćeni godišnji odmor iz prethodne godine isplatio u neto iznosu od 913,31 € bez obračuna pripadajućih poreza i doprinosa. Navedene naknade imaju karakter ličnih primanja i na iste je trebalo obračunati i isplatiti poreske obaveze.

   - **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada za neiskorišćeni godišnji odmor izvrši obračun i uplatu poreskih obaveza, shodno važećim zakonskim propisima, budući da navedene naknade imaju karakter ličnih primanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije putem neposrednog sporazuma izvršio nabavke roba i usluga u iznosu od 21.086,17 €, što čini 28% ukupno izvršenih javnih nabavki koje iznose 74.771,40 €, što nije u skladu sa odredbama člana 30 Zakona o javnim nabavkama kojim je limitiran iznos nabavki koji se mogu sprovesti primjenom neposrednog sporazuma.

   - **Subjekt revizije je dužan da nabavku roba i usluga putem neposrednog sporazuma vrši u iznosu koji je utvrđen odredbama člana 30 Zakona o javnim nabavkama.**

4. Subjekt revizije je prije isteka roka za žalbu zaključio ugovore (br.03-24716-8, br.03-409/16-10, br.03-457/16-8 i br. 03-458/16-8) što nije u skladu sa članom 107 Zakona o javnim nabavkama.

   - **Subjekt revizije je dužan da zaključuje ugovore u skladu sa članom 107 Zakona o javnim nabavkama.**

5. Upoređujući podatke iz Glavne knjige koju obezbjeđuje subjekt revizije i podatke iz prezentiranog Izvještaja o izvršenim javnim nabavkama utvrđeno je da u prezentiranom Izvještaju nijesu iskazane nabavke roba i usluga u ukupnom iznosu od 9.367,67 €, što nije u skladu sa odredbama člana 117 i 118 Zakona.

   Neevidentirane nabavke se odnose na usluge putničke agencije u iznosu od 3.540,00 €, poštanske usluge u iznosu od 163,82 €, usluge hotelskog smještaja u iznosu od 384,00 €, goriva u iznosu od 166,30 €, usluge mobilne telefonije u iznosu od 3.483,84 €, usluge fiksne telefonije u iznosu 515,94€ i registraciju vozila u iznosu od 1.113,77 €.

   - **Subjekt revizije je shodno članu 118 Zakona o javnim nabavkama dužan da sve nabavke roba, radova i usluga iskaže u Izvještaju o sprovedenim postupcima javnih nabavki i zaključenim ugovorima.**

6. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije nakon zaključivanja Ugovora primjenom šoping postupka sa izabranim ponuđačem (dana 28.03.2016. godine) i dalje koristio usluge putničke agencije sa kojom je prestao da važi Ugovor dana 01.2016. godine (iznos izvršenih usluga je 1.302,00 €).

   - **Subjekt revizije je dužan da nabavku usluga za organizovanje službenih putovanja vrši od putničke agencije sa kojom ima zaključen ugovor o predmetnoj nabavci.**

7. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije ne obezbjeđuje analitičku evidenciju osnovnih sredstava kako je to utvrđeno Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini (član 6) i Internim pravilom o evidenciji državne imovine.

   - **Subjekt revizije treba da obezbijedi analitičku evidenciju pokretne imovine shodno Uredbi o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini (član 6) i Internom pravilu o evidenciji državne imovine.**

8. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije obračunao poreske obaveze na isplaćene naknade licima angažovanim za vršenje konsultantskih i ostalih usluga u iznosu od 397,52 €, ali u 2016. godini nije podnio zahtjev za plaćanje istih, već je navedeni iznos iskazao kao neizmirene obaveze na dan 31.12. 2016. godine.

   - **Subjekt revizije shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica treba da u momentu isplate naknada fizičkim licima, obračuna i uplati poreske obaveze na iste.**

9. U postupku revizije nijesu prezentirani nalozi za kontrolu službenih vozila i potrošnju goriva (obrazac OK), što nije u skladu sa članom 17 Uredbe o uslovima i načinu korišćenja prevoznih sredstava u svojini CG.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi evidenciju o kontroli službenih vozila i potrošnji goriva na način kako je to propisano članom 17 važeće Uredbe.**

10. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Zaštitnika u okviru jednog radnog mjesta sistematizovani su opšti poslovi, poslovi službenika za javne nabavke i poslovi blagajnika**.**

    - **Imajući u vidu prirodu blagajničkih poslova, preporučujemo subjektu revizije da razmotri mogućnost razdvajanja poslova blagajnika od opštih poslova i poslova javnih nabavki.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE PARTIJE SOCIJALISTA CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska partija socijalista
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista za 2016. godinu
Trajanje revizije:	25 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG", br. 15/07,…, i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije (DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine);
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/17-47-460 od 14.03.2017. godine).

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG", br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista za 2016. godinu i revizija pravilnosti**.**

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske partije socijalista Crne Gore za 2016. godinu.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“, br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore", br.52/16 od 09.08.2016. godine)
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 047/08,004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”,br.13/ 07, 62/13 i 8/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG”, br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore", br. 57/11, od 30.11.2011. godine);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG", br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima; političke partije ("Sl. list CG", br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije, odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od **41.109,00 €** (1% ukupnih rashoda Partije koji iznose **4.110.928,34 €).**

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa pravnom regulativom, informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su rizična područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti (gotovinski plaćeni troškovi i stalna imovina Partije). Kontrola troškova koji su plaćeni preko žiro računa vršena je uzorkom od 80%, dok su ostali planirani segmenti revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini iskazala u poslovnim knjigama prihode u iznosu od 4.118.326,28 € i isti se odnose se na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 2.311.005,53 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 844.595,63 €, prihode od priloga u iznosu od 749.064,13 €, prihode od članarina u iznosu od 130.105,68 €, prihode od izvršenih usluga u iznosu od 36.248,63 €, ostale poslovne prihode u iznosu od 43.714,77 € i finansijske prihode u iznosu od 3.591,91 €.

Od ukupno iskazanih prihoda, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 2.624.021,23 €, dok se iznos od 1.494.305,05 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja (Parlamentarni i lokalni izbori u Budvi, Kotoru, Tivtu, Andrijevici i Gusinju).

Tabelarni prikaz ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	2016		Ukupno	% učešće
				Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	1.395.682,00	71,53%	1.602.175,92	708.829,61	2.311.005,53	56,12%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	368.696,00	18,90%	805.654,19	38.941,44	844.595,63	20,51%
3	Prihodi od priloga	1.639,00	0,08%	2.530,13	746.534,00	749.064,13	18,19%
4	Prihodi od članarina	135.336,00	6,94%	130.105,68	0,00	130.105,68	3,16%
5	Prihodi od izvršenih usluga	27.685,00	1,42%	36.248,63	0,00	36.248,63	0,88%
6	Ostali poslovni prihodi	21.870,00	1,12%	43.714,77	0,00	43.714,77	1,06%
7	Finansijski prihodi	250,00	0,01%	3.591,91	0,00	3.591,91	0,09%
	UKUPNO:	**1.951.158,00**	**100,00%**	**2.624.021,23**	**1.494.305,05**	**4.118.326,28**	**100,00%**

Partija je u 2016. godini ostvarila prihode za redovan rad u većem iznosu za 34% u odnosu na 2015. godinu.

Shodno prezentiranim podacima, konstatuje se da prihodi ostvareni iz budžeta CG i budžeta lokalnih samouprava učestuju sa 76,63% u ukupno ostvarenim prihodima za redovno poslovanje i izborne kampanje, dok drugi prihodi učestvuju sa 23,27%.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala ukupne troškove za 2016. godinu u iznosu od 4.110.928,34 €, a isti se odnose na: troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 1.185.428,83 €, troškove naknada po ugovorima u iznosu od 141.574,74 €, troškove nabavke osnovnih sredstava, investiciono i tekuće održavanje u iznosu od 119.998,45 €, troškove režijskog, kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 91.170,46 €, troškove goriva i energije u iznosu od 175.255,82 €, troškove vodovoda i komunalnih usluga u iznosu od 966,50 €, troškove dnevnica u zemlji u iznosu od 167.732,48 €, troškove prevoza, mobilnih telefona i PTT u iznosu od 306.459,21 €, troškove usluga u iznosu od 30.370,76 €, troškove zakupa u iznosu od 206.458,25 €, troškove reklame u iznosu od 1.322.687,03 €, troškove istraživanja u iznosu od 120.880,00 €, troškove štampanja i fotografskih usluga u iznosu od 115.161,46 €, troškove obezbjeđenja i registracije vozila u iznosu od 21.081,14 €, troškove reprezentacije u iznosu od 42.532,49 €, ostale troškove u iznosu od 59.663,58 € i finansijske rashode iz ranijeg perioda u iznosu od 3.507,14 €.

Od ukupno iskazanih troškova Partije, iznos od 2.618.841,29 € se odnosi na redovan rad, a iznos od 1.492.087,05 € na izborne kampanje (Parlamentarni izbori u iznosu od 1.388.842,69 €, lokalni izbori u Tivtu u iznosu od 15.985,67 €, lokalni izbori u Kotoru u iznosu od 19.392,05 €, lokalni izbori u Budvi u iznosu od 63.752,38 €, lokalni izbori u Andrijevici u iznosu od 2.976,54 € i lokalni izbori u Gusinju u iznosu od 1.137,72 €).

Troškovi za redovno poslovanje odnose se na troškove Glavnog odbora u iznosu od 1.234.611,70 €, troškove OO Podgorica u iznosu od 231.745,92 €, troškove ostalih opštinskih odbora u iznosu od 1.012.108,81 € i troškove Savjeta mladih, održavanja Kongresa, Konferencije i proslava Dana Partije u iznosu od 140.374,86 €.

Uporedni pregled ukupno evidentiranih troškova za 2015. i 2016. godinu:

Redni broj	Opis rashoda	iznos 2015. godina	% učešće	2016		Ukupno	% učešće
				Redovan rad	Izbori		
1	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca	983.601,98	51,44%	1.185.428,83	0,00	1.185.428,83	28,84%
2	Troškovi naknada po ugovorima	69.823,72	3,65%	141.574,74	0,00	141.574,74	3,44%
3	Nabavka osnovnih sredstava, ivestaciono i tekuće održavanje	143.243,72	7,49%	119.998,45	0,00	119.998,45	2,92%
4	Troškovi režijskog , kancelarijskog i ostalog materijala	88.712,47	4,64%	91.035,46	135,00	91.170,46	2,22%
5	Troškovi goriva i energije	83.024,67	4,34%	175.255,82	0,00	175.255,82	4,26%
6	Troškovi vode i komunalnih usluga	1.173,58	0,06%	966,50	0,00	966,50	0,02%
7	Troškovi dnevnica u zemlji	87.068,21	4,55%	112.120,48	55.612,00	167.732,48	4,08%
8	Troškovi prevoza, mobilnih telefona i PTT-a	127.506,35	6,67%	280.492,96	25.966,25	306.459,21	7,45%
9	Troškovi usluga	11.973,98	0,63%	30.170,76	200,00	30.370,76	0,74%
10	Troškovi zakupnina	31.542,42	1,65%	45.019,51	161.438,74	206.458,25	5,02%
11	Troškovi reklame	113.328,86	5,93%	176.888,19	1.145.798,84	1.322.687,03	32,17%
12	Troškovi istraživanja	58.975,00	3,08%	97.780,00	23.100,00	120.880,00	2,94%
13	Troškovi štampanja i fotografske usluge	21.025,67	1,10%	45.836,53	69.324,93	115.161,46	2,80%
14	Troškovi obezbjeđenja i registracije vozila	11.340,59	0,59%	14.036,34	7.044,80	21.081,14	0,51%
15	Troškovi reprezentacije	20.521,85	1,07%	42.532,49	0,00	42.532,49	1,03%
16	Ostali troškovi	47.379,47	2,48%	56.197,09	3.466,49	59.663,58	1,45%
19	Troškovi iz ranijeg perioda	11.867,58	0,62%	3.507,14	0,00	3.507,14	0,09%
	UKUPNO	**1.912.110,12**	**100,00%**	**2.618.841,29**	**1.492.087,05**	**4.110.928,34**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima za redovno poslovanje i za izborne kampanje imaju: troškovi reklame u iznosu od 32,17%, zarada i naknada 28,84%, troškovi telefona i prevoza 7,45%, troškovi zakupnina 5,02% itd.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista CG za 2015. godinu Državna revizorska institucija je utvrdila nedostatak u dijelu evidentiranja potraživanja od lokalnih samouprava i dala preporuku da **subjekt revizije sva usaglašena potraživanja sa lokalnim samoupravama evidentira u poslovnim knjigama i da evidentiranje istih vrši hronološki tokom finansijske godine.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016 godinu utvrđeno je da je subjekt revizije **realizovao** datu preporuku.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br.40116/17-47-460) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske partije socijalista CG za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06-933 od 25.05.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-70/17 od 19.05.2017.), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 29.05.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske partije socijalista za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske partije socijalista za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje**.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ALBANSKE ALTERNATIVE ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija
Subjekat revizije:	Albanska alternativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjena Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-574) od 28.03.2017. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Albanske alternative za 2016. godinu i revizija pravilnosti

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Albanske alternative za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupaka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kojeg nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od ***998,48 €*** (2,00% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose ***49.924,00 €***).

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Planirani segmenti su revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 33.991,00 €. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG (po koalicionom sporazumu) u iznosu od 25.302,00 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava-budžeta Glavnog grad u iznosu 8689,00 €.

Partija je Finansijskim planom za 2016. godinu planirala ukupne prihode u iznosu od 40,900,00 €, a iste je ostvarila u iznosu od 33.991,00 € što je 17% manje od planiranih.

Partija je Statutom utvrdila obavezu plaćanja članarine, međutim revizijom je konstatovano da je subjekt revizije Odlukom o visini članarine za 2016. godinu (br 02-02/292 od 29.01.2016. g.) oslobodio članstvo od obaveze plaćanja članarine za navedenu godinu pa shodno tome Partija u 2016. godini nije ostvarila prihode po ovom osnovu.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih prihoda 2015. i 2016 godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	povećanje/smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi oz budžeta CG	25.990,00	76,72%	25.302,00	74,44%	-688,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	7.888,00	23,28%	8.688,00	25,56%	800,00
3	Finansijski prihodi	0,00	0,00%	1,00	0,00%	1,00
	UKUPNO:	**33.878,00**	**100,00%**	**33.991,00**	**100,00%**	**113,00**

Shodno prezentiranom podacima konstatuje se da su prihodi u ukupnom iznosu ostvareni iz budžeta Crne Gore i budžeta lokalnih samouprava.

8. RASHODI

Subjekt revizije je u poslovnim knjigama u 2016.-oj godini iskazao troškove u iznosu od 49.923,91 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 2.554,05 €, troškove goriva i energije u iznosu od 7.332,84 €, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 14.277,65 €, ostale lične rashode u iznosu od 978,24 €, troškove telefona, interneta u iznosu od 820,10 €, troškove zakupnina u iznosu od 3.755,16 €, troškove reklame i propaganda u iznosu od 9.336,55 €, troškove amortizacije u iznosu od 190,94 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.285,55 €, troškove reprezentacije u iznosu od 1.075,30 €, troškove platnog prometa u iznosu od 177,57 € i ostale nematerijalne troškove (troškovi dnevne štampe, donacija i sponzorstva i troškovi stipendija) u iznosu od 8.140,16€.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih rashoda u 2015. i 2016. godini:

Redni broj	Konto	Opis troška	Troškovi za 2015.	% učešća	Troškovi za 2016.	% učešća	povećanje/smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	510,512	Troškovi kancelariskog i ostalog materijala	120,30	0,49%	2.554,05	5,12%	2.433,75
2	513	Troškovi goriva i energije	1.353,61	5,52%	7.332,84	14,69%	5.979,23
3	525	Troškovi ugovorenih naknada	9.713,12	39,58%	14.277,65	28,60%	4.564,53
4	529	Ostali lični rashodi		0,00%	978,24	1,96%	978,24
5	531	Troškovi telefona i interneta	866,89	3,53%	820,10	1,64%	-46,79
6	533	Troškovi zakupnina	2.585,58	10,54%	3.755,16	7,52%	1.169,58
7	535	Troškovi reklame i propagande	1.832,60	7,47%	9.336,55	18,70%	7.503,95
8	540	Troškovi amortizacije		0,00%	190,94	0,38%	190,94
9	550	Troškovi neproizvodnih usluga	1.478,11	6,02%	1.285,55	2,58%	-192,56
10	551	Troškovi reprezentacije	876,26	3,57%	1.075,30	2,15%	199,04
11	553	Troškovi platnog prometa	138,43	0,56%	177,57	0,36%	39,14
12	559	Ostali nematerijalni troškovi	5.576,60	22,72%	8.140,16	16,31%	2.563,56
		Ukupno	**24.541,50**	**100,00%**	**49.924,11**	**100,00%**	**25.382,61**

Shodno tabelarnom pregledu, najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi ugovorenih naknada (28,60%), troškovi reklame i propagande (18,70%), ostali nematerijalni troškovi (16,31%), troškovi goriva i energije (14,69%), troškovi zakupnine (7,52%) i dr.

Revizijom je utvrđeno da, od ukupno evidentiranih troškova u Glavnoj knjizi subjekta revizije u iznosu od 49.923,91 €, iznos od 345,50 € plaćen je gotovinski, iznos od 41.183,46 € plaćen je preko žiro računa

Partije, dok iznos od 8.395,00 € je iskazan kao neizmirena obaveza.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2015. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date su preporuke za otklanjanje istih i to:

1. **Subjekt revizije treba da sve troškove dokumentuje adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**
2. **Subjekt revizije troškove stipendija osim odlukama treba da dodatno dokumentuje (zahtjevima studenata, dokazima o studiranju i ugovorima zaključenim sa stipendistima).**
3. **Subjekt revizije shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih treba da prilikom isplate naknada fizičkim licima uplati poreske obaveze i da shodno članu 47 Zakona podnosi IOPPD obrasce nadležnom poreskom organu.**
4. **Ugovor o zakupu shodno odredbama člana 639 Zakona o obligacionim odnosima treba da ovjeri nadležni organ, a ugovori o djelu i odluke treba da sadrže pravni osnov.**
5. **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava na osnovu ovjerene i usaglašene dokumentacije, kao i evidenciju potraživanja od koalicionih članica shodno Sporazumu iz 2012 i 2013. godine.**
6. **Subjekt revizije treba da troškove upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnim nalozima pravda i fiskalnim računima za gorivo.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije **realizovao** preporuke (br.1,2 i 6), **djelimično** realizovao preporuku (br.4 i 5) i **nije** realizovao preporuku (broj 3).

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br. 40116/17-042-574 Izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Albanske alternative za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije 06/2017 od 18.05.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI br. 04-60/2/17, nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 29.05.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Albanske alternative za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Albanske alternative za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o obligacionim odnosima i Zakona o radu pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Revizijom su utvrđene sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Subjekt revizije je na isplaćene naknade fizičkim licima za partijske aktivnosti i rad u poslaničkom klubu obračunao poreske obaveze (porez i prirez) u iznosu od 2.294,95 € ali iste nijesu plaćene što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Takođe nije podnosio nadležnom poreskom organu IOPPD obrasce shodno odredbama člana 47 istog Zakona.

   - **Subjekt revizije treba da uplatu poreskih obaveza vrši u momentu isplate naknada fizičkim licima shodno odredbama člana 46 Zakona o poreza na dohodak fizičkih lica i da shodno članu 47 Zakona podnosi IOPPD obrasce nadležnom poreskom organu.**

2. Uvidom u prezentirane ugovore utvrđeno je da isti ne sadrže pravni osnov dok ugovori o obavljanju partijskih aktivnosti ne sadrže ni precizno definisanu obavezu angažovanog izvršioca. Većina ugovora ne sadrže ni broj djelovodnog protokola. Takođe je utvrđeno da Odluke organa Partije ne sadrže pravni osnov za donošenje istih.

   - **Ugovori treba da sadrže formalno pravne elemente shodno Zakonu o obligacionim odnosima i isti treba da sadrže broj djelovodnog protokola. Takođe Odluke koje donose organi Partije treba da sadrže pravni osnov za donošenje istih.**

3. Subjekt revizije je Ugovorima o djelu angažovao izvršioce za obavljanje poslova u poslaničkom klubu na period od četiri mjeseca.

   - **Izvršioca za obavljanje poslova u Poslaničkom klubu treba angažovati ugovorom o radu, imajući u vidu da se sredstva za finansiranje zarada istog obezbjeđuju iz budžeta Skupštine Crne Gore.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
POZITIVNE CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Pozitivna Crna Gora
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjena Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-598) od 03.04.2017. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Pozitivne Crne Gore vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu i revizija pravilnosti**.**

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…; 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 9.057,00 € (1,50% od ostvarenih rashoda Partije koji iznose 603.794,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa zakonskom i drugom regulativom pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su u cjelosti revidirani: stalna imovina, blagajničko poslovanje, depoziti na računu, potraživanja, neizmirene obaveze, prihodi, zarade i naknade, dok su ostali troškovi plaćeni preko žiro računa revidirani uzorkom od 80%.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila prihode u iznosu od 475.811,84 €, a isti se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu od 371.176,73 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 102.432,80 €, prihode od priloga u iznosu od 682,00 € i prihode od članarina u iznosu od 1.520,00 €.

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	365.065,00	71,96%	371.176,73	78,01%	6.111,73
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	136.697,00	26,95%	102.432,80	21,53%	-34.264,20
3	Prihodi od priloga	1.400,00	0,28%	682,00	0,14%	-718,00
4	Prihodi od članarina	3.962,00	0,78%	1.520,00	0,32%	-2.442,00
5	Finansijski prihodi	168,00	0,03%	0,00	0,00%	-168,00
	UKUPNO:	**507.292,00**	**100,00%**	**475.811,53**	**100,00%**	**-31.480,47**

Shodno tabelarnom pregledu konstauje se da se od ukupnih prihoda 78,01% odnosi na prihode iz budžeta CG, 21,53,% na prihode od lokalnih samouprava i 0,56% na ostale prihode.

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se smanjenje ukupno ostvarenih prihoda u 2016. godini za 31.480,47 € u odnosu na prethodnu godinu.

Od ukupno ostvarenih prihoda iznos od 450.524,00 € odnosi se na prihode za redovno poslovanje, dok se iznos od 25.287,59 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda za redovno poslovanje i izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	348.474,00	22.702,73	371.176,73
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	100.530,00	1.902,80	102.432,80
3	Prihodi od priloga	0,00	682,06	682,06
4	Prihodi od članarina	1.520,00	0,00	1.520,00
	UKUPNO:	**450.524,00**	**25.287,59**	**475.811,59**

8. RASHODI

Partija je u 2016 godini ostvarila troškove u iznosu od 603.795,00 € i isti se odnose na: troškove materijala u iznosu od 7.296,47 €, troškove goriva i električne energije u iznosu od 8.627,00 €, troškove zarada, ugovorenih naknada i ostlih ličnih rashoda u iznosu od 224,495,31 €, troškove telefonskih usluga i usluga prevoza u iznosu od 15.129,84 €, troškove zakupa sala u iznosu od 2.563,02 €, troškove održavanja opreme u iznosu od 4.451,67 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 52.685,12 €, troškove amortizacije u iznosu od 5.864,00 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 16.812,40 €, troškove reprezentacije i istraživanja javnog mnjenja u iznosu od 45.180,97 €, troškove platnog prometa u iznosu od 1.180,60 €, troškove stipendija i donacija u iznosu od 3.400,00 €, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 1.455,27 € i troškove kamata u iznosu od 100,42 €.

Uporedni tabelarni pregled ukupno ostvarenih troškova u 2015 i 2016. godini:

R/b	Vrsta troška	2015. godina	% učešća	2016. godina	% učešća	/smanjenje u odnosu na 2015.godinu
1	Troškovi materijala	3.701,44	0,94%	7.296,47	1,21%	3.595,03
2	Troškovi energije i goriva	15.300,96	3,90%	8.627,98	1,43%	-6.672,98
3	Troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi	224.495,31	57,22%	215.883,40	35,75%	-8.611,91
5	Troškovi telefonskih usluga i prevoza	15.129,84	3,86%	26.523,97	4,39%	11.394,13
6	Troškovi zakupa	2.563,02	0,65%	31.140,20	5,16%	28.577,18
7	Troškovi reklame, propagande i štampe	52.685,12	13,43%	129.840,62	21,50%	77.155,50
8	Troškovi amortizacije	5.864,08	1,49%	4.836,08	0,80%	-1.028,00
9	Troškovi ostalih usluga (održavanje opreme i naknada za puteve)	4.451,67	1,13%	2.684,86	0,44%	-1.766,81
10	Troškovi neproizvodnih usluga	16.812,40	4,29%	58.981,39	9,77%	42.168,99
11	Troškovi reprezentacije	45.180,97	11,52%	47.063,73	7,79%	1.882,76
12	Troškovi platnog prometa	1.180,60	0,30%	1.416,77	0,23%	236,17
13	Ostali nematerijalni troškovi	1.455,27	0,37%	68.509,53	11,35%	67.054,26
14	Troškovi kamata na kredite	100,34	0,03%	0,00	0,00%	-100,34
15	troškovi po osnovu stipendija i donacija	3.400,00	0,87%	990,00	0,16%	-2.410,00
UKUPNO		**392.321,02**	**100,00%**	**603.795,00**	**100,00%**	**211.473,98**

Shodno prezentiranim podacima najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi sa 35,75%, troškovi reklame i propaganda sa 21,50%, ostali nematerijalni troškovi sa 11,35%, troškovi neproizvodnih usluga sa 9,77%, troškovi reprezentacije sa 7,79% i sl.

Partija je u 2016. godini ostvarila troškove u većem iznosu za 211.473,98 € u odnosu na 2015. godinu. Na povećanje troškova uticali su troškovi izbornih kampanja koji su uključeni u ukupno iskazane troškove za 2016. godinu, ali upoređujući troškove bez izbornih kampanja isti su ostvareni u manjem iznosu za 41.984,08 € u odnosu na 2015. godinu.

Od ukupno evidentiranih troškova na troškove za redovno poslovanje odnosi se 350.336,94 €, a na troškove izbornih kampanja iznos od 253.458,06 €. Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovan rad i izborne kampanje Partije za 2016. godinu

r/b	konto	Naziv konta	troškovi za redovno poslovanje	troškovi izbornih kampanja	Ukupno	% Učešće
1	511 i 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	6.757,73	538,74	7.296,47	1,21%
2	513	Troškovi goriva i energije	7.827,98	800,00	8.627,98	1,43%
3	520,522 i 52	Troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi	197.849,45	18.033,95	215.883,40	35,75%
4	531	Troškovi transportnih usluga i telefonskih u	22.761,75	3.762,22	26.523,97	4,39%
5	532	Troškovi usluga održavanja	2.684,86	0,00	2.684,86	0,44%
6	533	Troškovi zakupnina	13.620,00	17.520,20	31.140,20	5,16%
7	535	Troškovi reklame i propagande	9.112,35	120.728,27	129.840,62	21,50%
8	540	Troškovi amortizacije	4.836,08	0,00	4.836,08	0,80%
9	550	Troškovi neproizvodnih usluga	16.350,99	42.630,40	58.981,39	9,77%
10	551	Troškovi reprezentacije	31.266,60	15.797,13	47.063,73	7,79%
11	553	troškovi platnog prometa	970,03	446,74	1.416,77	0,23%
12	554	Troškovi donacija	990,00	0,00	990,00	0,16%
13	555 i 559	Ostali nematerijalni troškovi	35.309,12	33.200,41	68.509,53	11,35%
		Ukupno	**350.336,94**	**253.458,06**	**603.795,00**	**100,00%**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2015. godinu Pozitivne CG, Državna revizorska institucija je utvrdila određene nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih. Preporuke su se odnosile na sljedeće:

1. **Da Partija za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima zaključuje ugovore o radu, a ne ugovore o djelu i da ugovorom o djelu precizno definiše obavezu angažovanog izvršioca.**
2. **Da evidentiranje svih troškova vrši na odgovarajućim kontima shodno važećem Pravilniku i da istu vrstu troška evidentira na jednom kontu.**
3. **Da Internim aktom utvrdi jednu od metoda za obračun amortizacije (MRS 16).**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Partije za 2016. godinu utvrđeno je da je ista **realizovala** date preporuke.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/17-042-598) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 19-187/2017 od 30.06.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-119/17 od 23.06.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 20.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Pozitivne Crne Gore za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju osim navedeno pod tačkom 2.3.1.4 – Viza biznis kartica i tačkom 2.3.1.5 - Blagajničko poslovanje, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje uz skretanje pažnje da:**

- **Subjekt revizije vrši uplatu poreza na lična primanja shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja, prema propisima koji važe na dan isplate.**

- **Subjekt revizije evidentiranje svih poslovnih transakcija vrši na osnovu vjerodostojne i potpune knjigovodstvene dokumentacije shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
SOCIJALDEMOKRATSKE PARTIJE CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Socijaldemokratska partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokratske partije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-601) od 03.04.2017. godine.

Revizija konsolidovanog Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijaldemokratske partije vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Socijaldemokratske partije za 2016. godinu i revizija pravilnosti

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Socijaldemokratske partije za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);

- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, "Sl. list CG" br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list CG", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima,a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od **13.328,00 €** (1,50% od rashoda Partije koji iznose 888.523,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila,procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Kontrola troškova isplaćenih preko žiro računa vršena je uzorkom od **80%** dok su ostali planirani segmenti revizije revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Revizijom je utvrđeno da je Partija u Glavnoj knjizi iskazala prihode u iznosu od 766.346,00 € i isti se odnose na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 538.328,00 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 199.226,00 €, prihode od članarina u iznosu od 10.679,00 €, prihode od priloga u iznosu od 8.510,00 € i ostale prihode u iznosu od 9.603,00 €.

Uporedni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini po strukturi:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	417.763,00	56,79%	538.328,00	70,25%	120.565,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	171.041,00	23,25%	199.226,00	26,00%	28.185,00
3	Prihodi od priloga	100,00	0,01%	8.510,00	1,11%	8.410,00
4	Prihodi od članarina	18.580,00	2,53%	10.679,00	1,39%	-7.901,00
5	Ostali poslovni prihodi	1.610,00	0,22%	9.603,00	1,25%	7.993,00
6	Finansijski prihodi	153,00	0,02%	0,00	0,00%	-153
7	Ostali prihodi	126.428,00	17,19%		0,00%	-126.428,00
	UKUPNO:	**735.675,00**	**100,00%**	**766.346,00**	**100,00%**	**30.671,00**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihode Partije sa učešćem od 96,25% čine prihodi z budžeta CG i prihodi od lokalnih samouprava. Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 655.331,00 € odnosi se na prihode za redovno poslovanje dok se iznos od 111.015.00 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled prihoda ostvarenih za redovan rad Partije i finansiranje izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	439.389,00	98.939,00	538.328,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	195.660,00	3.566,00	199.226,00
3	Prihodi od priloga		8.510,00	8.510,00
4	Prihodi od članarina	10.679,00	0,00	10.679,00
5	Ostali prihodi	9.603,00	0,00	9.603,00
	UKUPNO:	655.331,00	111.015,00	766.346,00

8. RASHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne rashode u iznosu od **888.673,10 €,** a isti se odnose na: troškove kancelarijskog i reklamnog materijala u iznosu od 82.223,11 €, troškove električne energije i goriva u iznosu od 40.247,94 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca i naknada opunomoćenim predstavnicima u iznosu od 220.894,92 €, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 54.771,95 €, troškove zakupnina u iznosu od 50.591,33 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 18.075,23 €, troškove telefona, interneta i prevoza u iznosu od 58.402,67 €, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 14.491,87 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 184.091,91€, ostali troškovi izbornih kampanja u iznosu od 37.166,49 €, troškove amortizacije u iznosu od 17.075,86 €, troškove ostalih neproizvodnih usluga u iznosu od 38.352,26 €, troškove reprezentacije u iznosu od 36.613,89 €, troškove osiguranja u iznosu od 735,90 €, troškove platnog prometa u iznosu od 1.835,09 €, troškove članarina Socijalističke internacionale u iznosu od 12.016,66 €, druge nematerijalne troškove u iznosu od 6.870,75 €, troškove kamata u iznosu od 3.187,32 €, troškove rashoda osnovnih sredstava u iznosu od 2.881,75 €, troškove otpisa potraživanja u iznosu od 7.963,41 i troškove iz ranijih godina u iznosu od 162,89 €.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2015 i 2016 godini:

konto	Opis	troškovi 2015.godina	troškovi 2016.godina	% učešće
520,521	Troškovi bruto tarada i doprinosa na teret poslodavca	200.696,11	220.894,92	24,86%
522	Troškovi naknada po ugovorima	12.934,40	54.771,95	6,16%
527,533,5559	troškovi naknada za zakup	55.772,32	50.591,33	5,69%
529	Troškovi službenih putovanja	31.226,72	18.075,23	2,03%
511,512	Troškovi materijala	115.991,76	82.223,11	9,25%
513	Troškovi goriva i električne energije	41.923,46	40.247,94	4,53%
531	Troškovi prevoza i telefona	54.196,21	58.402,67	6,57%
532	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	11.189,15	14.491,87	1,63%
535	Troškovi reklame i propagande	1.472,81	184.091,91	20,72%
539	ostali poslovni rashodi i troškovi komunalnih usluga	12.713,59	37.166,49	4,18%
540	Troškovi amortizacije	9.029,10	17.075,86	1,92%
550	Troškovi ostalih neproizvodnih usluga	18.283,17	38.352,26	4,32%
551	Troškovi reprezentacije	43.328,47	36.613,89	4,12%
552	Troškovi osiguranja	0,00	735,90	0,08%
553	Troškovi platnog prometa	1.502,65	1.855,09	0,21%
554	Troškovi članarine -	19.775,87	12.016,66	1,35%
555	Drugi nematerijani troškovi	3.465,52	6.870,75	0,77%
562	Troškovi kamata	0,00	3.187,32	0,36%
570	Troškovi po osnovu rashoda osnovnih sredstava	1.488,21	2.881,75	0,32%
576	Troškovi otpisa potraživanja	0,00	7.963,41	0,90%
579,591	Troškovi iz ranijih godina	3.077,85	162,89	0,02%
	UKUPNO	**638.067,37**	**888.673,20**	**100,00%**

Shodno tabelarnom prikazu troškova najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada,ugovorenih naknada i doprinosa na teret poslodavca sa 31,12%, troškovi reklame i propagande sa 20,72%, troškovi materijala sa 9,25% i sl.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se 568.202.42 € dok se na troškove izbornih kampanja odnosi 320.470.68 €.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini za redovno poslovanje i za izborne kampanje:

konto	Opis	troškovi za redovno poslovanje	troškovin izbornih kampanja	ukupni troškovi
520,521,5559	Troškovi zarada i naknada opunomoćenim predstavnicima	213.732,88	8.035,00	221.767,88
522	Troškovi naknada po ugovorima	33.402,46	21.369,49	54.771,95
527 , 533	troškovi naknada za zakup	44.421,97	5.296,40	49.718,37
529	Troškovi službenih putovanja	17.895,23	180,00	18.075,23
511,512	Troškovi materijala	24.887,89	57.335,22	82.223,11
513	Troškovi goriva i električne energije	35.374,94	4.873,00	40.247,94
531	Troškovi prevoza i telefona	54.973,42	3.429,25	58.402,67
532	Troškovi održavanja osnovnih sredstava	14.491,87	0,00	14.491,87
535	Troškovi reklame i propagande	3.280,85	180.811,06	184.091,91
539	ostali poslovni rashodi i troškovi komunalnih usluga	12.469,48	24.697,01	37.166,49
540	Troškovi amortizacije	17.075,86	0,00	17.075,86
550	Troškovi ostalih neproizvodnih usluga	30.617,26	7.735,00	38.352,26
551	Troškovi reprezentacije	30.295,10	6.318,79	36.613,89
552	Troškovi osiguranja	735,90	0,00	735,90
553	Troškovi platnog prometa	1.669,51	185,58	1.855,09
554	Troškovi članarine -	12.016,66	0,00	12.016,66
555	Drugi nematerijani troškovi	6.665,87	204,88	6.870,75
562	Troškovi kamata	3.187,32	0,00	3.187,32
570	Troškovi po osnovu rashoda osnovnih sredstava	2.881,75	0,00	2.881,75
576	Troškovi otpisa potraživanja	7.963,41	0,00	7.963,41
579,591	Troškovi iz ranijih godina	162,79	0,00	162,79
	UKUPNO	**568.202,42**	**320.470,68**	**888.673,10**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Socijaldemokratske partije CG za 2015. godinu Državna revizorska institucija je dala preporuku za otklanjanje utvrđene nepravilnosti. Preporuka se odnosile na:

1. **Da subjekt revizije izvršioce za obavljanje poslova pružanja administrativno tehničke podrške u radu Odborničkih klubova (saradnika) angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016 godinu utvrđeno je da je subjekt revizije nakon dobijanja Izvještaja o reviziji DRI za 2015. godinu **realizovao** datu preporuku.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/17-042-601) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Socijaldemokratske partije Crne Gore za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. Sl-04/1-266 od 11.07.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-133/17 od 06.07.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 20.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Socijaldemokratske partije Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokratske partije Crne Gore za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju osim navedeno pod tačkom 10. Finansijski plan i program rada i tačkom 12.2.1.3. Prihodi od članarina, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje uz skretanje pažnje:**

- **Da subjekt revizije ubuduće realno planira prihode i rashode.**

- **Da subjekt revizije prihode od članarine ostvaruje u skladu sa članom 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, kojim je precizirano da ukupan iznos članarine, na mjesečnom nivou, ne može preći iznos od 10% prosječne mjesečne neto zarade u Crnoj Gori za prethodnu godinu.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI PRAVILNOSTI MATERIJALNO FINANSIJSKOG POSLOVANJA DIPLOMATSKIH PREDSTAVNIŠTAVA CRNE GORE U REPUBLICI SRBIJI, RUSKOJ FEDERACIJI I KRALJEVINI BELGIJI ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Ambasada Crne Gore u Ruskoj Federaciji, Ambasada i Generalni konzulat Crne Gore u Republici Srbiji, Ambasada, Stalna misija pri EU i Misija pri NATO Crne Gore u Briselu
Predmet revizije:	Izvještaj o reviziji pravilnosti materijalno finansijkog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu
Trajanje revizije:	45 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV ZA VRŠENJE REVIZIJE

Pravni osnov za vršenje revizije Diplomatskih predstavništava sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji, član 4 („Sl. list RCG“ br. 28/04, 27/06, 78/06 i „Sl. list CG“ br. 17/07,..., 31/14);
- Godišnjem planu za vršenje revizije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci o vršenju revizije DRI br 40113/17-041-94 od 20.01.2017. godine.

Revizija je se vršena u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG“ br. 3/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG“, br.07/15);
- Međunarodnim standardima za vrhovne revizorske institucije (ISSAI);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije.

2. PODACI O SUBJEKTIMA REVIZIJE

Diplomatska predstavništva Crne Gore u inostranstvu su: ambasade i stalne misije pri međunarodnim organizacijama i konzularna predstavništva.

Konzularna predstavništva Crne Gore u inostranstvu su: generalni konzulat, konzulat, vicekonzulat i konzularna agencija.

Specijalna misija privremeno predstavlja Crnu Goru u stranoj državi ili pri međunarodnoj organizaciji, radi vršenja posebnih zadataka.

Osnivanje i zadatke specijalne misije, imenovanje njenog šefa, način finansiranja i uslove rada uređuje Vlada, na predlog Ministarstva, u skladu sa međunarodnim sporazumom.

U inostranstvu se mogu osnivati i kulturno-informativni centri, privredna i druga predstavništva.
Način osnivanja i druga pitanja od značaja za osnivanje predstavništava propisuje Vlada.

Diplomatsko konzularna predstavništva se finansiraju iz sredstava Budžeta Crne Gore, prihoda od konzularnih usluga, donacija i ostalih prihoda.

Sredstava za rad predstavništva shodno članu 10 Pravilnika, koriste se za: lična primanja zaposlenih, rashode za materijal i usluge, tekuće održavanje građevinskih objekta i opreme, rentu i kapitalne izdatke.

3. NADLEŽNOST MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA

Zakonom o vanjskim poslovima je uređen način vođenja i vršenja vanjskih poslova, međusobni odnosi državnih organa u vršenju vanjskih poslova, osnivanje i rad diplomatskih i konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu, diplomatska i konzularna zvanja, prava i dužnosti diplomata i drugih zaposlenih u Ministarstvu vanjskih poslova i diplomatsko-konzularnim predstavništvima, postupak sticanja, upravljanja i raspolaganja imovinom u inostranstvu koja je neophodna za rad diplomatsko-konzularnih predstavništava.

Poslove iz svoje nadležnosti Ministarstvo obavlja neposredno i preko diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore.

Članom 12 Zakona o vanjskim poslovima je utvrđeno da se Ministarstvo stara da rad diplomatsko-konzularnih predstavništava bude efikasan i ekonomičan, kao i da obezbijedi kadrovske, materijalne i prostorne uslove za njihov rad.

Ministarstvo vrši nadzor nad radom diplomatsko-konzularnih predstavništava preko diplomate u zvanju ambasadora u Ministarstvu ili opunomoćenog ministra, koga odredi ministar (u daljem tekstu: glavni diplomatski inspektor).

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija je izvršila reviziju pravilnosti materijalno finansijskog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu i reviziju pravilnosti aktivnosti Ministarstva vanjskih poslova koje se odnose na poslovanje DKP-a.

5. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je pravilnost materijalno - finansijskog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu.

6. CILJ REVIZIJE

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekata revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i internim aktima Ministarstva vanjskih poslova koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

7. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o vanjskim poslovima („Sl. list Crne Gore“, br.46/10);
- Zakon o radu („Sl. list CG“, br.49/08,..., 31/14);
- Zakon o državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“, br. 39/11,..., 16/16);
- Zakon o zaradama državnih službenika i namještenika („Sl. list CG“, br.14/12);
- Zakon o zaradama zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“, br.16!& i 83/16);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list CG“, br.21/09, 40/11);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima („Sl. list CG“ br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. list CG“ br. 40/16);
- Uredba o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugim primanjima za vrijeme rada u diplomatskokonzularnom predstavništvu („ Sl. list CG“, br. 55/13,..., 47/16);
- Uredba o načinu upravljanja i održavanja nepokretnosti koje se koriste za potrebe diplomatsko-konzularnih predstavništava („Sl. list CG“, br. 30/12);
- Uredba o sprovođenju javnih nabavki za Diplomatsko –konzularna predstavništva,vojno-diplomatske predstavnike i jedinice vojske u međunarodnim snagama i mirovnim misijama („Sl. list CG“ br.37/14);
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, br.05/4-1520/10 od 27.05.2013. godine;
- Pravilnik o izmjenama i dopunama pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Ministarstvu vanjskih poslova i evropskih integracija, br.05/4-165/7-8 od 24.07.2014. godine i br 05/4-9/7-6 od 15.09.2016. godina;.
- Pravilnik o finansijsko-materijalnom poslovanju diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore br. 05/1-966 od 27.4.2009. godine;

- Pravilnik o zapošljavanju lokalnog osoblja u DKP Crne Gore (Sl. CG 63/11 od 28.12.2011. godine);
- Pravilnik o korišćenju mobilnih telefona zaposlenih u diplomatsko-konzularnom predstavništvima br.05/1-593/1 od 03.03.2009. godine;
- Uputstvo o korišćenju sredstava za reprezentaciju u DKP Crne Gore br. 05/1-966 od 27.4.2009. godine;
- Instrukcija o organizaciji i troškovima koktela u DKP Crne Gore br. 05/1-966 od 27.4.2009. godine;
- Pravilnik o stanovima u DKP br. 05/1-593 24.2.2009. godine;
- Pravilnik o službenim vozilima diplomatsko – konzularnih predstavništava Crne Gore u inostranstvu 05/1-593 od 03.03.2009. godine;
- Uputstvo o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list CG“, br.47/11).

8. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekata revizije i njihovog okruženja uključujući i interne kontrole.

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza, proučena je pravna regulativa, interni akti, kao i dokumentacija o poslovanju diplomatskih predstavništava U postupku revizije provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Provjerena je primjena zakonske i druge regulative, s ciljem utvrđivanja da li je poslovanje navedenih predstavništva u skladu sa važećom regulativom.

U skladu sa revizorskom praksom, za finansijsku reviziju, određena je materijalnost na nivou od 1%-2% ukupnih izdataka svakog od predstavništava koje je predmet ove revizije. Ukupna materijalnost na nivou šest predstavništava utvrđena je u iznosu od 34.363,75 €.

9. MATERIJALNO FINANSIJSKO POSLOVANJE I RAČUNOVODSTVENE EVIDENCIJE PREDSTAVNIŠTAVA

Materijalno finansijsko poslovanje i računovodstvene evidencije diplomatsko konzularnih predstavništava su uređene Pravilnikom o finansijskom materijalnom poslovanju DKP Crne Gore br. 05/1 – 966 od 27.04.2009. godine.

Shodno navedenom Pravilniku predstavništva su dužna da vode knjigovodstvene i druge evidencije o stanju i kretanju svih sredstava kojima rukuje i raspolaže o izvorima i vrstama tih sredstava, kao i korišćenju odobrenih sredstava za vršenje djelatnosti.

Kontrola finansijsko materijalnog poslovanja diplomatskog predstavništva vrši se: redovnom kontrolom u samom predstavništvu od strane šefa predstavništva ili komisije koje odredi šef predstavništva, redovnom kontrolom u Ministarstvu na bazi dokumentacije primljene iz predstavništva i vanrednom kontrolom u predstavništvu od strane komisije koju odredi Ministarstvo (shodno članu 56 Pravilnika o materijalno finansijskom poslovanju DKP-a).

- **U postupku revizije je revidirano materijalno finansijsko poslovanje šest diplomatsko konzularnih predstavništava i to: Ambasada Crne Gore u Ruskoj Federaciji, Ambasada Crne Gore u Republici Srbiji, Generalni konzulat u Republici Srbiji, Ambasada Crne Gore, Stalna Misija Crne Gore pri EU i Misija Crne Gore pri NATO u Kraljevini Belgiji.**

II PRILIVI I TROŠKOVI DIPLOMATSKIH PREDSTAVNIŠTAVA ČIJE JE MATERIJALNO FINANSIJSKO POSLOVANJE BILO PREDMET OVE REVIZIJE

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih priliva revidiranih diplomatskih predstavništava za 2016. godinu. (podaci su prezentirani na osnovu evidencija i dokumentacije dostavljene od strane diplomatskih predstavništava):

R/B	Opis	Ambasada CG u Ruskoj federaciji	Ambasada CG u Republici Srbiji	Ambasada CG u Kraljevini Belgiji	Stalna misija CG pri EU	Misija CG pri NATO	Generalni konzulat CG u Republici Srbiji	Ukupno
1	Depoziti na 01.01.2016.	732,71	2.848,17	2.567,38	665,91	7.298,33	1.655,00	15.767,50
2	Prenos sredstava iz budžeta Ministarstva za plaćanje troškova u zemlji prijema	121.028,65	361.669,03	197.862,30	1.004.887,53	549.521,43	99.510,09	2.334.479,03
3	Prenos sredstava iz budžeta Ministarstva za plaćanje troškova u CG	59.976,67	51.714,50	28.508,71	178.806,05	80.099,02	14.019,13	413.124,08
4	Prenos sredstava sa konzularnog računa po odobrenju Ministarstva	100.197,37	12.245,00	18.353,22	0,00	0,00	370,00	131.165,59
5	Ostali prilivi sredstava	133,05	0,00	0,00	0,00	336,32	0,00	469,37
6	Uplate donacija	0,00	26.830,00	0,00	0,00	0,00	2.152,00	28.982,00
7	Vraćeni depoziti za zakup prostora i stanova	0,00	0,00	5.921,65	12.532,36	8.130,00	0,00	26.584,01
8	Uplata sa štednog računa	0,00	0,00	0,00	1.825,00	0,00	0,00	1.825,00
9	Uplata iz tekuće budžetske rezerve	0,00	0,00	0,00	0,00	26.982,00	0,00	26.982,00
	Ukupno	**282.068,45**	**455.306,70**	**253.213,26**	**1.198.716,85**	**672.367,10**	**117.706,22**	**2.979.378,58**

Tabelarni pregled ukupno ostvarenih troškova revidiranih predstavništava za 2016 godinu. (podaci su prezentirani na osnovu evidencija i dokumentacije dostavljene od strane diplomatskih predstavništava):

R/B	Opis	Ambasada CG u Ruskoj federaciji	Ambasada CG u Republici Srbiji	Ambasada CG u Kraljevini Belgiji	Stalna misija CG pri EU	Misija CG pri NATO	Generalni konzulat CG u Republici Srbiji	Ukupno
1	Troškovi zarada, dodatka na zarade i ostalih naknada	99.848,77	247.398,25	113.324,21	716.719,00	284.086,83	66.752,59	1.528.129,65
2	Troškovi administrativnog materijala	2.512,06	2.885,81	1.308,29	725,38	1.441,71	734,37	9.607,62
3	Troškovi publikacije i časopisa	804,50	2.274,26	0,00	0,00	0,00	179,50	3.258,26
4	Troškovi električne energije	169,75	0,00	0,00	1.689,03	0,00	191,67	2.050,45
5	Troškovi goriva	1.884,16	3.093,92	1.776,75	4.446,30	969,90	5.352,45	17.523,48
6	Troškovi službenih putovanja	1.434,28	1.637,49	10.555,52	4.801,29	8.040,06	118,00	26.586,64
7	Troškovi reprezentacije	7.285,18	10.027,12	6.082,20	4.863,71	5.523,23	3.785,03	37.566,47
8	Troškovi komunikacionih usluga	3.907,39	9.570,47	4.158,44	8.026,04	5.450,29	3.886,31	34.998,94
9	Troškovi bankarskih usluga	2.064,45	1.846,18	273,13	37,79	456,63	520,28	5.198,46
10	Troškovi prevoza	486,07	1.970,15	3.584,95	5.891,50	1.353,40	0,00	13.286,07
11	Troškovi tekućeg održavanja objekata i opreme	2.750,61	2.524,72	821,07	3.802,89	1.670,69	507,74	12.077,72
12	Troškovi zakupa	108.973,95	73.180,00	50.400,00	381.442,23	193.529,20	3.900,00	811.425,38
13	Troškovi ugovorenih naknada	48.100,00	62.990,00	43.800,00	54.655,00	47.390,00	6.603,70	263.538,70
14	Troškovi komunalnih naknada	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	838,84	838,84
15	Troškovi osiguranja	291,38	2.036,33	1.969,53	4.051,64	5.669,70	0,00	14.018,58
16	Ostali troškovi	1.487,31	3.614,40	789,20	1.468,38	30.297,60	230,00	37.886,89
17	Troškovi nabavke opreme i sitnog inventara	0,00	1.786,94	7.257,01	5.192,03	86.235,37	23.473,19	123.944,54
18	Troškovi investicionog održavanja	0,00	3.421,66	0,00	0,00	0,00	0,00	3.421,66
	Ukupno	**281.999,86**	**430.257,70**	**246.100,30**	**1.197.812,21**	**672.114,61**	**117.073,67**	**2.945.358,35**

Ukupno ostvareni konzularni prihodi

Revizijom je utvrđeno da su prihodi od konzularnih usluga u zemljama prijema revidiranih predstavništava ostvareni u ukupnom iznosu od 81.508,00 €.

Tabelarni pregled ostvarenih konzularnih prihoda u 2016 godini:

R/B	**Subjekt**	Konzularni prihodi
1	Ambasada CG u Ruskoj Federaciji -Moskva	46.406,00
2	Ambasada CG u Republici Srbiji-Beograd	16.495,00
3	Generalni konzulat CG u Republici Srbiji-Sremski Karlovci	2.087,00
4	Ambasada CG u Belgiji-Brisel	16.520,00
5	Stalna misija CG pri EU-Brisel	
6	Stalna misija CG pri NATO-Brisel	
Ukupno		**81.508,00**

REVIDIRANA DIPLOMATKO KONZULARNA PREDSTAVNIŠTVA

1. AMBASADA CRNE GORE U RUSKOJ FEDERACIJI

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD AMBASADE CRNE GORE U RUSKOJ FEDERACIJI

- U postupku revizije nije prezentiran dokaz da je prilikom dolaska novog šefa predstavništva izvršena primopredaja rezidencije - stana kako je to propisano odredbama člana 45 Pravilnika o materijalno finansijskom poslovanju diplomatsko konzularnih Predstavništava

- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec, dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom (za april i maj dostavljena dokumentacija 29. avgusta, za novembar i decembar 2016. dokumentacija je dostavljena 13. marta 2017. godine).

- Predstavništvo nije, shodno članu 11 Pravilnika, dostavljalo mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju Ministarstvu u predviđenom roku (do 20-og u tekućem za naredni mjesec).

- Uvidom u evidencije imovine (inventarske popisne liste)utvrđeno je da veći dio osnovnih sredstava nema vrijednost, već su samo iskazani naturalni podaci, tako da se nije mogla utvrditi ukupna nabavna, otpisana i sadašnja vrijednost stalne imovine koju koristi Predstavništvo. Takođe je utvrđeno da nije vršen popis gotovine u blagajni za redovno poslovanje i blagajni za konzularne prihode.

- Revizijom je utvrđeno da dio konzularnih prihoda nije u propisanom roku uplaćivan na namjenski račun kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva (broj 05/7-2/36, od 04.02.2014. godine) kojim je definisano da se gotovinski naplaćeni konzularni prihodi najkasnije do kraja mjeseca uplate na račun konzularnih prihoda.

- Revizijom je utvrđeno da Predstavništvo blagajničke transakcije za konzularne prihode ne obezbjeđuje kroz dnevnik blagajne kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva (broj 05/7-6/125, od 10.06.2010. godine).

- Revizijom je utvrđeno da konzularne knjige nijesu mjesečno zaključivane i ovjeravane od strane šefa Predstavništva shodno instrukciji Ministarstva broj 09/13-2632, od 07.09. 2016. godine.

- Uvidom u evidencije Predstavništva utvrđeno je da isto nije vršilo plaćanje pojedinih troškova u granicama odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

2. AMBASADA CRNE GORE U REPUBLICI SRBIJI

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD AMBASADE CRNE GORE U REPUBLICI SRBIJI

- U postupku revizije nije prezentiran dokaz da je shodno članu 3 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju DKP-a, šef predstavništva uz prethodnu saglasnost Ministarstva odredio lice za obavljanje poslova računopolagača, osim što je prezentirano Ovlašćenje (br. 51 od 03.02.2015. godine), kojim je šef predstavništva ovlastio zaposlenog u diplomatskom zvanju ministar savjetnik da u ime ambasadora potpisuje dopise Predstavništva, uključujući finansijske i konzularne izvještaje.
- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom.
- Predstavništvo nije Ministarstvu dostavljalo mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju u predviđenom roku shodno odredbama člana 11 Pravilnika.
- Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo u 2016. godini, pojedine nabavke usluga za Upravu za imovinu, vršilo prije prenosa sredstava na žiro račun Predstavništva. Pravilnikom o materijalno –finansijskom poslovanju diplomatsko konzularnih predstavništava (član 53) je definisano da se nabavke roba i usluga mogu vršiti samo na osnovu prethodno primljenih novčanih sredstava od naručioca na žiro račun predstavništva.
- Revizijom je utvrđeno da su preko žiro računa Predstavništva osim finansijskih transakcija koje su se odnosile na poslovanje istog vršene i transakcije za potrebe drugih državnih organa (Uprave za imovine i Nacionalne turističke organizacije). Takođe je utvrđeno da su u istom dnevniku prometa osim donacija Predstavništva evidentirane i uplate i isplate koje je Predstavništvo vršilo na ime i za račun drugih državnih organa, tako da je ovakav način evidentiranja otežavao kontrolu u dijelu identifikovanja sredstava iz donacija i trošenja istih.
- Revizijom je utvrđeno da dio sredstva od donacija nije uplaćivan na namjenski račun već na račun za redovno poslovanje.
- Revizijom je utvrđeno da Predstavništvo dio gotovinski naplaćenih konzularnih prihoda nije u propisanom roku uplaćivalo na namjenski račun kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva (broj 05/7-2/36, od 04.02.2014. godine)
- Uvidom u popisne liste utvrđeno je da za dio imovine nije iskazana vrijednost već samo naturalni podaci. Takođe je utvrđeno da je dio opreme predložen za rashod ali nije sačinjena posebna lista istog i nije shodno odredbama člana 49 važećeg Pravilnika, prezentirana saglasnost Ministarstva za rashodovanje osnovnih sredstava.
- Revizijom je utvrđeno da Predstavništvo ne obezbjeđuje evidenciju blagajničkih transakcija za konzularne prihode kroz dnevnik blagajne kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva broj 05/7-6/125, od 10.06.2010. godine.
- Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo troškove mobilnog telefona plaćalo svim zaposlenim, što nije u skladu sa Pravilnikom o korišćenju mobilnih telefona za zaposlene u DKP (broj 05/1-593/1) kojim je propisano da pravo na troškove mobilnih telefona ima šef predstavništva, drugi diplomata po rangu, šef konzularne službe i vozač ukoliko Predstavništvo ima više od četiri zaposlena
- Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo troškove zakupa stanova za dva zaposlena platilo u većem iznosu od utvrđenog limita za 10.913,90 € što nije u skladu sa tada važećom uredbom.

- Revizijom je utvrđeno da je predstavništvo platilo troškove osiguranja za 3 (tri) vozila, a na osnovu podataka iz popisnih lista je utvrđeno da isto posjeduje 2 (dva) vozila. Revizorima je u usmenoj komunikaciji prezentirano da je treće vozilo vlasništvo Uprave za imovinu.
- Uvidom u evidencije Predstavništva utvrđeno je da isto nije vršilo plaćanje pojedinih troškova u granicama odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

3. GENERALNI KONZULAT CRNE GORE U REPUBLICI SRBIJI

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD GENERALNOG KONZULATA CRNE GORE U REPUBLICI SRBIJI

- Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima po vrstama rashoda sa pratećom dokumentacijom (mjesečni izvještaji i dokumentacija za period jun – decembar 2016. godine, dostavljena 10.02.2017. godine.).
- Uvidom u popisne liste je utvrđeno da je dio imovine koju koristi Predstavništvo preuzeta od Ambasade CG u Republici Srbiji ili mu je ista donirana. Preuzeta i poklonjena imovina je u popisnim listama iskazana količinski bez vrijednosti. Revizijom je utvrđeno da nije vršen obračun amortizacije pokretne imovine, kao ni klasifikovanje imovine po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije kako je to propisano članom 44 Zakona o državnoj imovini i članom 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini.
- Predstavništvo nije Ministarstvu dostavljalo predlog budžeta za 2016. godinu shodno odredbama člana 9 Pravilnika, kao ni mjesečne zahtjeve za potrošnju u roku koji je utvrđen članom 11 važećeg Pravilnika.
- Predstavništvo nije otvorilo žiro-račun za uplatu konzularnih prihoda što je bio dužno shodno članu 7 Zakona o administrativnim taksama i shodno Uputstvu Ministarstva o načinu obrade finansijske dokumentacije (broj 07/01-1443.) kojim je precizirano da se prihodi ostvareni naplatom konzularnih taksi uplaćuju na račun otvoren za te namjene
- Predstavništvo ne obezbjeđuje evidenciju blagajničkih transakcija za konzularne prihode kroz dnevnik blagajne kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva broj (05/7-6/125).
- Predstavništvo je prihode od konzularnih usluga evidentirao kroz propisane konzularne knjige ali iste nijesu mjesečno zaključivane i ovjeravane od strane šefa Predstavništva shodno instrukciji Ministarstva broj 09/13-2632.
- Predstavništvo nije obezbjeđivalo pomoćnu evidenciju blagajničkog poslovanja za redovno poslovanje (dnevnik blagajne), već je evidentiranje blagajničkih transakcija vršilo kroz mjesečne dnevnike prometa u kojima su evidentirane i transakcije izvršene preko žiro računa.
- Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 11 Pravilnika, dosledno izvršavalo rashode u iznosima odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva.

4. AMBASADA CRNE GORE U KRALJEVINI BELGIJI

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD AMBASADE CRNE GORE U KRALJEVINI BELGIJI

- Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, (izvještaji sa pratećom dokumentacijom za period januar – jul dostavljeni Ministarstvu 10. Oktobra).

- Predstavništvo nije shodno odredbama člana 11 Pravilnika dostavljalo mjesečne zahtjeve za potrošnju Ministarstvu na odobrenje u propisanom roku do 20-og u tekućem za naredni mjesec.
- Uvidom u popisne liste koje je sačinila popisna komisija utvrđeno je da nije vršen obračun amortizacije za dio opreme vise godina, kao i da popisne liste nijesu potpisane od svih članova komisije.
- Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da je shodno zaključcima Vlade CG broj 03-7343 od 09.09.2010. godine i br. 03-9742/3 od 06.10.2011. godine kupljen poslovni objekat sastavljen od dvije zgrade (plaćen iznos od 5.613.649,45 €), troškovi opremanja objekta iznose 213.935,26 € tj. 176.806,00 €, bez PDV-a (podaci su prezentirani iz ugovora zaključenog 2012. godine i elaborata sa specifikacijama troškova). U postupku revizije je utvrđeno da je u dijelu navedenog objekta smještena Ambasada i Misija pri EU dok drugi dio objekta u revidiranom periodu nije bio stavljen u funkciju.
- Predstavništvo mjesečne izvještaje sa pratećom finansijskom dokumentacijom o promjenama na konzularnom računu, nije dostavljalo Ministarstvu u roku koji je utvrđen Uputstvom o načinu obrade finansijske dokumentacije.
- Predstavništvo nije adekvatnom dokumentacijom pravdalo troškove u iznosu od 1.079,45 € (dio troškova službenih putovanja, troškova tekućeg održavanja opreme i ostalih troškova)
- Revizijom je utvrđeno da su Ambasada i Misija pri EU smještene u istom dijelu poslovnog objekta, a kako državnom revizoru nije prezentiran pisani dokaz o podjeli imovine (opreme i poslovnih prostorija) pa se nije moglo precizno utvrditi da li je u popisnim listama evidentirana sva imovina koju koriste Ambasada i Misija pri EU. U prilog date konstatacije je podatak da je nabavna vrijednost imovine Ambasade i Stalne misije na dan 31.12.2016. godine iskazana u iznosu od 157.848,33 € dok je samo nabavka opreme izvršene u 2012. godini iznosila 176.806,00 € bez PDV-a, ne uzimajući u obzir sve druge nabavke opreme izvršene u periodu 2012-2016. godina.

5. STALNA MISIJA CRNE GORE PRI EVROPSKOJ UNIJI U BRISELU

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD STALNE MISIJE CRNE GORE PRI EU U BRISELU

- Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 39 važećeg Pravilnika, blagovremeno do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec, dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom.
- Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 9 Pravilnika, sačinilo predlog budžeta (prihoda i rashoda) za 2016. godinu i dostavilo Ministarstvu na odobrenje i nije, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika, i nije istom dostavljalo mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju u propisanom roku na odobrenje
- Komisija je izvršila popis pokretne imovine i popisom utvrđeno stanje prezentirala u Excel tabeli ali nije sačinila izvještaj o popisu imovine. Uvidom u prezentirane tabele o izvršenom popisu utvrđeno je da iste nijesu potpisane od strane članova Komisije i kao i da evidentirana osnovna sredstava ne sadrže inventarni broj, količinu, naziv i ista nijesu iskazana po grupama.
- Uvidom u prezentirane podatke o izvršenom popisu utvrđeno je da vozilo nabavljeno shodno ugovoru o lizingu br. 376618L20001 od 04.05.2015. godine nije evidentirano. Budući da Predstavništvo koristi navedeno vozilo od 2015. godine i da je izmirilo veći dio obaveza po osnovu nabavke istog, to je navedeno vozilo trebalo popisati i evidentirati u popisne liste.

- Predstavništvo nije dokumentovalo troškove u iznosu od 2.302,71 € (dio troškova reprezentacije, troškova komunikacionih usluga, troškova osiguranja i dio ostalih troškova) i nije adekvatnom dokumentacijom pravdalo troškove u iznosu od 13.244,42 € (dio troškova službenih putovanja, troškova ugovorenih naknada i dio troškova prevoza). Takođe je utvrđeno da Predstavništvo u svojim evidencijama nije evidentiralo pojedine troškove (troškovi reprezentacije, zakupa opreme, nabavke vode) na odgovarajućim pozicijama shodno važećem Pravilniku.
- Predstavništvo je troškove mobilnih telefona isplaćivalo za sve zaposlene dok je Pravilnikom o korišćenju mobilnih telefona (br. 05/1-593/1) utvrđeno da pravo na naknadu troškova mobilnih telefona imaju šef Predstavništva, drugi diplomata po rangu, šef konzularne službe i vozač ukoliko je u Predstavništvu zaposleno više od četiri lica.
- Predstavništvo je dio troškova zakupa stanova u iznosu od 309.351,59 € isplaćivalo na žiro račune zakupaca odnosno diplomatskog osoblja. Zakonom o vanjskim poslovima (član 61) i Uredbom o posebnom dodatku definisano je pravo zaposlenih na naknade za stanovanje ali istim nije definisano da se i naknade isplaćuju zaposlenima na njihove tekuće račune.
- Predstavništvo na ime troškova zakupa stanova do kraja jula 2016. godine, isplatilo troškove u većem iznosu za 26.677,18 € od limita utvrđenog tada važećom Uredbom.
- Predstavništvo nije vršilo plaćanje pojedinih troškova u granicama odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

6. MISIJA CRNE GORE PRI NATO-u

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD MISIJE CRNE GORE PRI NATO U BRISELU

- Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno da Predstavništvo nije, shodno odredbama člana 39 Pravilnika, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljalo Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom, (dokumentacija za septembar i oktobar dostavljena Ministarstvu 08.12. 2016. godine, dok se datum dostave dokumentacije za period mart – avgust 2016. godine nije mogao utvrditi, jer dostavljena dokumentacija nije zavedena u Ministarstvu
- Predstavništvo nije, shodno članu 11 Pravilnika dostavljalo Ministarstvu mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju u predviđenom roku (do 20-og u tekućem za naredni mjesec za februar, april, jul i oktobar).
- Komisija je izvršila popis dijela pokretne imovine i popisom utvrđeno stanje prezentirala u popisne liste koje je dostavila Ministarstvu (uz dopis br. 05/5-37/14, od 15.02.2017. godine), ali nije sačinila Izvještaj o popisu. Revizijom je utvrđeno da je Predstavništvo u toku 2016. godine nabavilo kompjutersku i drugu opremu u vrijednosti od 11.857,69 €, ali nije vršilo popis iste, tj. evidentiranje nabavljene imovine u popisne inventarske liste. Po izjavi odgovornog lica navedena oprema nije evidentirana jer je ista nabavljena po zahtjevima i standardima NATO-a. Takođe je utvrđeno da nije izvršen ni popis gotovine u blagajni.
- Predstavništvo je troškove mobilnih telefona isplaćivalo svim zaposlenim dok je Pravilnikom o korišćenju mobilnih telefona za zaposlene u DKP (broj 05/1-593/1) propisano da pravo na troškove mobilnih telefona ima šef predstavništva, drugi diplomata po rangu, šef konzularne službe i vozač ukoliko u Predstavništvu ima više od četiri zaposlena.
- Predstavništvo je isplatu troškova zakupa stanova vršila na tekuće računa zakupaca (diplomata) shodno zaključenim ugovorima. Zakonom i Uredbom je definisano pravo

zaposlenih na naknade za stanovanje ali propisima nije definisano da se iste isplaćuju zaposlenima na njihove tekuće račune.

- Predstavništvo je pravdalo neadekvatnom dokumentacijom troškove u iznosu 1.282,37 € (troškovi službenih putovanja i troškovi reprezentacije).
- Predstavništvo je troškove zakupa stanova isplatilo u većem iznosu za 8.551,59 € od Uredbom definisanog limita.
- Uvidom u evidencije Predstavništva utvrđeno je da isto nije vršilo plaćanje pojedinih troškova u granicama odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

7. MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA

REZIME UTVRĐENIH NEPRAVILNOSTI KOD MINISTARSTVA VANJSKIH POSLOVA

- Ministarstvo vanjskih poslova ne obezbjeđuje vođenje računovodstvenih evidencija na način kako je to propisano Internom procedurom o procesu finansijskog izvještavanja. Navedenom procedurom je utvrđena obaveza Ministarstva da vodi Glavnu knjigu i pomoćne evidencije što je i neophodno zbog specifičnosti poslova koje Ministarstvo obavlja.
- Ministarstvo u postupku revizije nije dostavilo adekvatne dokaze da je vršilo kontrolu finansijske dokumentacije koju su dostavljala diplomatska predstavništva, kao ni dokaze da je ukazivalo na nedostatke u vođenju propisanih evidencija i dostavi dokumentacije (član 56 Pravilnika);
- Ministarstvo nije obezbjeđivalo adekvatne podatke o imovini diplomatskih predstavništava, jer iste zasniva na osnovu dostavljenih evidencija od diplomatskih predstavništava koje su nepotpune i ne sadrže sve podatke o stalnoj imovini (nije popisana cjelokupna imovina, nedostaju podaci o vrijednosti imovine, nije vršen obračun amortizacije dijela imovine, imovina se ne iskazuje po grupama osnovnih sredstava i sl.);
- Ministarsvo je dalo saglasnost da tri revidirana diplomatska predstavništva isplate troškove zakupa stanova za zaposlene u većem iznosu od limita utvrđenog tada važećom Uredbom za 46.142,67 €;
- Nadležna služba Ministarstva nije, shodno Pravilniku o materijalno finansijskom poslovanju, obavještavala diplomatska predstavništva o visini i namjeni odobrenih sredstava Budžetom za 2016. godinu.

III MIŠLJENJE I PREPORUKE

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40113/17-041-94 od 20.01.2017. godine) izvršila je reviziju pravilnosti materijalno finansijskog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu kao i reviziju aktivnosti Ministarstva koje se odnose na poslovanje navedenih DKP-a.

Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi utvrđenog činjeničnog stanja i izjašnjenja subjekata revizije br 05/5-466/4; 05/5-470/4; 05/5-471/4 I 05/5-467/4, a shodno članu 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević - rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović - član Kolegijuma, na sjednici održanoj dana 28.07.2017. godine usvojio je

KONAČAN IZVJEŠTAJ

o reviziji pravilnosti materijalno - finansijskog poslovanja diplomatskih predstavništava Crne Gore u Republici Srbiji, Ruskoj Federaciji i Kraljevini Belgiji za 2016. godinu

Predmetnom revizijom je revidirano materijalno finansijsko poslovanje šest diplomatsko konzularnih predstavništava i to Ambasade Crne Gore u Ruskoj Federaciji, Ambasade Crne Gore u Republici Srbiji, Generalnog konzulata u Republici Srbiji, Ambasade Crne Gore u Kraljevini Belgiji, Stalne Misije pri EU i Misije Crne Gore pri NATO. Revizija je vršena u Ministarstvu vanjskih poslova i u navedenim diplomatskim predstavništvima. Osim poslovanja navedenih diplomatskih predstavništava revizijom su obuhvaćene i aktivnosti Ministarstva koje se odnose na poslovanje DKP-a.

Revizijom pravilnosti materijalno-finansijskog poslovanja revidiranih diplomatskih predstavništva utvrđene su neusklađenosti poslovanja istih sa: Zakonom o državnoj imovini, Zakonom o administrativnim taksama, Uredbom o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugih primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnim predstavništvima,Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, Uputstvom o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini, kao i sa internim aktima Ministarstva kojim je uređeno poslovanje DKP-a. Navedene neusklađenosti su materijalno značajne, ali iste nijesu prožimajuće. Shodno navedenom, nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja revidiranih diplomatskih predstavništava sa propisima.

Revizijom pravilnosti finansijskih i drugih radnji Ministarstva vanjskih poslova koje se odnose na poslovanje revidiranih diplomatskih predstavništava su utvrđene neusklađenosti sa Zakonom o državnoj imovini, Uredbom o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugih primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnim predstavništvima, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini, kao i sa internim procecedurama. Shodno navedenom nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja Ministarstva sa navedenim propisima, u dijelu koji se odnosi na revidirana diplomatska predstavništva.

PREGLED KONSTATOVANIH NEPRAVILNOSTI I DATIH PREPORUKA DIPLOMATSKO KONZULARNIM PREDSTVNIŠTVIMA

1. Diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji, Ambasada CG u Republici Srbiji, Ambasada CG u Kraljevini Belgiji, Stalna misija CG pri EU, Misija CG pri NATO i Generalni konzulat u Republici Srbiji) nijesu shodno odredbama člana 39 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju Diplomatsko-konzularnih predstavništava Crne Gore, blagovremeno, do 10-og u mjesecu za prethodni mjesec dostavljala Ministarstvu izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da, shodno članu 39 Pravilnika, Ministarstvu vanjskih poslova dostavljaju izvještaje o ostvarenim prihodima i utrošenim sredstvima sa pratećom dokumentacijom u propisanom roku.**

2. Diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji, Ambasada CG u Republici Srbiji, Ambasada CG u Kraljevini Belgiji, Stalna misija CG pri EU, Misija CG pri NATO i Generalni konzulat u Republici Srbiji) nijesu Ministarstvu dostavljala mjesečne predloge zahtjeva za potrošnju u predviđenom roku shodno odredbama člana 11 važećeg Pravilnika a predstavništva (Generalni konzulat u Republici Srbiji, Stalna misija CG pri EU) nijesu dostavljala Ministarstvu ni predloge budžeta za 2016. godinu shodno članu 9 Pravilnika.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da Ministarstvu dostavljaju predloge budžeta za tekuću godinu shodno odredbama člana 9 Pravilnika, kao i mjesečne zahtjeve za potrošnju u roku koji je utvrđen članom 11 Pravilnika.**

3. Revizijom je utvrđeno da diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji i Ambasada CG u Republici Srbiji) nijesu uplaćivala dio konzularnih prihoda u propisanom roku na namjenski račun kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva (broj 05/7-2/36, od 04.02.2014. godine) kojim je definisano da se gotovinski naplaćeni konzularni prihodi najkasnije do kraja mjeseca uplate na račun konzularnih prihoda. Takođe je utvrđeno da je Ambasada CG u Ruskoj Federaciji dio konzularnih prihoda uplaćivala u blagajnu za redovno poslovanje Predstavništva.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da sve gotovinski naplaćene prihode od konzularnih usluga uplaćuju na račun otvoren za te namjene i da uplatu vrše u roku koji je utvrđen Uputstvom Ministarstva**.

4. Revizijom je utvrđeno da diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji, Ambasada CG i Generalni konzulat u Republici Srbiji) ne obezbjeđuju evidenciju blagajničkih transakcija za konzularne prihode kroz dnevnik blagajne kako je to utvrđeno Uputstvom Ministarstva broj 05/7-6/125, od 10.06.2010. godine.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da obezbijede evidenciju blagajničkih transakcija za konzularne prihode shodno važećem Uputstvu Ministarstva.**

5. Revizijom je utvrđeno da su diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Republici Srbiji, Stalna misija CG pri EU i Misija CG pri NATO) troškove mobilnih telefona plaćala za sve zaposlene, što nije u skladu sa Pravilnikom o korišćenju mobilnih telefona za zaposlene u DKP (broj 05/1-593/1) kojim je propisano da pravo na troškove mobilnih telefona ima šef predstavništva, drugi diplomata po rangu, šef konzularne službe i vozač ukoliko Predstavništvo ima više od četiri zaposlena.

- **Diplomatska predstavništva su dužna da isplatu troškova mobilnih telefona vrše u skladu sa odredbama člana 1 Pravilnika o korišćenju mobilnih telefona za zaposlene u DKP-ima.**

6. Diplomatska predstavništva (Stalna misija CG pri EU, Misija CG pri NATO) su troškove zakupa stanova isplaćivala na žiro račune zakupaca odnosno diplomatskog osoblja. Zakonom o vanjskim poslovima (član 61) utvrđeno je pravo zaposlenih na naknade za stanovanje, a Uredbom o posebnom dodatku definisan limit tj. iznos naknade koji pada na teret sredstava Ministarstva, ali nije definisano da se naknade isplaćuju zaposlenima na njihove tekuće račune.

   - **Preporučuje se da diplomatska predstavništva isplatu troškova zakupa stanova diplomatskog osoblja vrše na žiro račune zakupodavaca.**

7. Revizijom je utvrđeno da su diplomatska predstavništva isplatila troškove zakupa stanova za zaposlene u većem iznosu od utvrđenog limita za 46.142,67 € i to: Ambasada CG u Republici Srbiji iznos od 10.913,90 €, Stalna misija CG pri EU iznos od 26.677,18 € i Misija CG pri NATO iznos od 8.551,59 €, što nije u skladu sa tada važećom Uredbom.

   - **Diplomatska predstavništva su dužna da troškove zakupa stanova diplomatskog osoblja isplaćuju u iznosima utvrđenim važećom Uredbom.**

8. Ambasada CG u Ruskoj Federaciji nije prezentirala dokaz (zapisnik) da je prilikom dolaska novog šefa predstavništva izvršena primopredaja rezidencije - stana kako je to propisano odredbama člana 45 Pravilnika o materijalno finansijskom poslovanju DKP-a.

   - **Prilikom dolaska novog šefa predstavništva treba izvršiti primopredaju rezidencije - stana shodno člana 45 Pravilnika i isto je potrebno zapisnički konstatovati.**

9. Revizijom su utvrđene nepravilnosti i nedostaci u evidentiranju i popisu pokretne i nepokretne imovine kod svih revidiranih predstavništava. Najvećim dijelom nepravilnosti se odnose na: neevidentiranje dijela imovine, evidentiranje iste količinski ali ne i po vrijednosti, ne vrši se godišnji obračun amortizacije imovine i ne klasifikuje se imovina po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije, ne sačinjavaju se izvještaji o popisu imovine, donirana imovina nije unešena u knjigu inventara po procijenjenoj vrijednosti (Generalni konzulat u Republici Srbiji), nije sačinjena posebna lista za rashod osnovnih sredstava (Ambasada CG u Republici Srbiji). Takođe je utvrđeno da predstavništva nijesu vršila popis gotovine u blagajni za redovno poslovanje i blagajni za konzularne prihode.

   - **Popisne komisije diplomatskih predstavništava su dužne da izvrše popis ukupne pokretne i nepokretne imovine i da popisom utvrđeno stanje evidentiraju u popisnim listama koje moraju biti potpisane od strane svih članova Komisije, kao i da sačine Izvještaj o izvršenom popisu. U popisnim listama treba evidentirati ne samo naturalne podatke već i podatke o nabavnoj, otpisanoj i sadašnjoj vrijednosti pokretne i nepokretne imovine. Takođe treba da se pokretna imovina klasifikuje po grupama i metodama za utvrđivanje amortizacije i da se vrši godišnji obračun amortizacije imovine shodno odredbama člana 44 Zakona o državnoj imovini, odredbama člana 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini i shodno odredbama člana 3, 4 i 5 Uputstva o bližem načinu vršenja popisa pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini.**

   - **Rashodovanje osnovnih sredstava i inventara treba vršiti shodno odredbama člana 49 važećeg Pravilnika uz saglasnost Ministarstva.**

- **Preporučujemo diplomatskim predstavništvima da rješenjem o imenovanju popisnih komisija utvrde obavezu da iste osim popisa stalne imovine vrše i popis gotovine u blagajnama sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine i da utvrđeno stanje gotovine prezentiraju u popisnim listama i Izvještaju o popisu.**

- **Diplomatska predstavništva shodno članu 47 važećeg Pravilnika, dužna su da doniranu stalnu imovinu unose u knjigu inventara po procijenjenoj vrijednosti i da o tome obavijeste Ministarstvo**.

10. Diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji, Generalni konzulat u Republici Srbiji i Ambasada CG u Kraljevini Belgiji), nijesu zaključivala konzularne knjige shodno instrukciji Ministarstva broj 09/13-2632, od 07.09. 2016. godine kojom je propisano da se navedene knjige mjesečno zaključuju i ovjeravaju od strane šefa Predstavništva.

    - **Diplomatska predstavništva su dužna da konzularne knjige shodno Instrukciji Ministarstva mjesečno zaključuju i navedene knjige treba da budu ovjerene od strane šefa Predstavništva.**

11. Uvidom u evidencije revidiranih predstavništava utvrđeno je da ista nijesu vršila plaćanje troškova u granicama odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva što nije u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o finansijsko materijalnom poslovanju DKP-a.

    - **Diplomatska predstavništva su dužna da rashode izvršavaju u iznosima odobrenih sredstava i po namjenama utvrđenim budžetom Ministarstva shodno odredbama člana 11 važećeg Pravilnika.**

12. Šef diplomatskog predstavništva (Ambasada CG u Republici Srbiji) nije, shodno članu 3 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju DKP-a, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, odredio lice za obavljanje poslova računopolagača, osim što je prezentirano Ovlašćenje (br. 51 od 03.02.2015. godine) kojim je ovlastio zaposlenog u diplomatskom zvanju ministar savjetnik da u ime ambasadora potpisuje dopise Predstavništva, uključujući finansijske i konzularne izvještaje.

    - **Šef Predstavništva, uz prethodnu saglasnost Ministarstva, treba da odredi lice za obavljanje poslova računopolagača, koji su utvrđeni članom 6 važećeg Pravilnika.**

13. Diplomatsko predstavništvo (Ambasada CG u Republici Srbiji) je preko žiro računa osim finansijskih transakcija koje su se odnosile na poslovanje istog vršilo i transakcije za potrebe drugih državnih organa i ustanova (Uprave za imovine i Nacionalne turističke organizacije).

    - **Preporučuje se diplomatskom predstavništvu da finansijske transakcije koje se odnose na druge državne organe vrši preko posebnog računa, a ne preko računa otvorenih za poslovanje Predstavništva.**

14. Diplomatsko predstavništvo (Ambasada CG u Republici Srbiji), u svojim evidencijama, nije izvršilo razdvajanje transakcija koje se odnose na donacije Predstavništva i transakcija izvršenih za potrebe drugih državnih organa što je otežavalo kontrolu u dijelu identifikovanja sredstava iz donacija i trošenja istih.

    Revizijom je utvrđeno da dio sredstva od donacija nije uplaćivan na namjenski račun već na račun za redovno poslovanje.

- **Diplomatsko predstavništvo je dužno da finansijske transakcije koje se odnose na poslovanje istog evidentira u dnevniku prometa shodno Uputstvu Ministarstva o načinu obrade finansijske dokumentacije (br.07/01-1443).**

- **Predstavništvo treba da obezbijedi da se sva sredstva od donacija uplaćuju na račun otvoren za te namjene, kako bi se obezbijedili precizni podaci o uplaćenim sredstvima od donacija i trošenja istih.**

15. Diplomatska predstavništva nijesu dio troškova dokumentovala ili su iste pravdali neadekvatnom dokumentacijom u iznosu od 17.908,95 € i to Stalna misija CG pri EU iznos od 15.547,13 €, Misija CG pri NATO iznos od 1.282,37 € i Ambasada CG u Kraljevini Belgiji iznos od 1.079,45 €.

    - **Diplomatska predstavništva su dužna da sve troškove pravdaju adekvatnom i potpunom dokumentacijom, shodno odredbama člana 38 Pravilnika o finansijsko-materijalnom poslovanju DKP-a.**

16. Diplomatsko predstavništvo Generalni konzulat CG u Republici Srbiji nije otvorilo žiro-račun za uplatu konzularnih prihoda što je bio dužan shodno članu 7 Zakona o administrativnim taksama i shodno Uputstvu Ministarstva o načinu obrade finansijske dokumentacije (broj 07/01-1443.) kojim je precizirano da se prihodi ostvareni naplatom konzularnih taksi uplaćuju na račun otvoren za te namjene.

    - **Diplomatsko predstavništvo je dužno da otvori poseban račun za naplatu prihoda od konzularnih usluga, shodno Zakonu o administrativnim taksama i da gotovinski naplaćene konzularne prihode uplaćuje na račun otvoren za te namjene shodno Uputstvu o načinu obrade finansijske dokumentacije, kao i da mjesečne izvještaje o naplaćenim prihodima dostavlja Ministarstvu u propisanom roku.**

17. Diplomatsko predstavništvo (Ambasada CG u Kraljevini Belgiji) nije u 2016. godini sve mjesečne izvještaje sa pratećom finansijskom dokumentacijom o promjenama na konzularnom računu dostavljalo Ministarstvu u roku koji je utvrđen Uputstvom o načinu obrade finansijske dokumentacije.

    - **Diplomatsko predstavništvo je dužno da mjesečne izvještaje sa pratećom finansijskom dokumentacijom o promjenama na konzularnom računu dostavlja mjesečno u roku koji je utvrđen važećim Uputstvom.**

18. Revizijom je utvrđeno da su diplomatska predstavništva (Ambasada CG u Ruskoj Federaciji, Ambasada CG u Republici Srbiji, Ambasada CG u Kraljevini Belgiji, Misija CG pri NATO i Generalni konzulat u Republici Srbiji) isplatila gotovinski iz blagajne troškove u iznosu od 393.626,00 € što čini 22,50% ukupnih troškova ovih predstavništava. Najveće učešće u gotovinski isplaćenim troškovima imaju Ambasada CG u Republici Srbiji 238.794,50 €, i Ambasada CG u Ruskoj Federaciji 102.007,88 €.

    - **Preporučuje se diplomatskim predstavništvima da smanje gotovinske isplate i da plaćanje troškova vrše preko žiro računa.**

PREGLED KONSTATOVANIH NEPRAVILNOSTI, NEDOSTATAKA I DATIH PREPORUKA MINISTARSTVU VANJSKIH POSLOVA

1. Ministarstvo u 2016. godini nije obezbjeđivalo vođenje računovodstvenih evidencija kako je to propisalo Internom procedurom. Shodno Internoj proceduri o procesu finansijskog izvještavanja (br.05/3-4040/7 od 30.10.2013.), finansijska služba Ministarstva je bila u obavezi da vodi Glavnu knjigu i sljedeće pomoćne evidencije: knjigu ulaznih faktura, analitičku evidenciju dobavljača, evidenciju blagajničkog poslovanja, evidenciju državne imovine i evidenciju potrošnje goriva, što je i neophodno zbog specifičnosti poslova koje Ministarstvo obavlja. Vođenjem navedenih evidencija u odgovarajućim računovodstvenim programima Ministarstvo bi obezbijedilo adekvatne podatke kako o svom poslovanju tako i o poslovanju diplomatskih predstavništava.

   - **Ministarstvo vanjskih poslova, zbog specifičnosti poslovanja, a shodno Internoj proceduri procesa finansijskog izvještavanja, treba da obezbijedi vođenje Glavne knjige i ostalih pomoćnih evidencija. U okviru Glavne knjige treba da obezbijedi evidentiranje poslovnih transakcija koje se odnose na diplomatska predstavništva, kao i da internim aktom uredi način evidentiranja istih u Glavnoj knjizi.**

2. Ministarstvo nije, shodno odredbama člana 9 Pravilnika, obavijestilo diplomatska predstavništva o visini i namjeni odobrenih sredstava godišnjim Budžetom za 2016. godinu i nije prezentiralo dokaz da je u 2016 godini shodno odobrenim sredstvima iz budžeta CG utvrđivalo pojedinačne budžete DKP-a (u postupku revizije dostavljen je dokaz da su budžeti utvrđeni za 2017 godinu).

   - **Nadležna služba Ministarstva vanjskih poslova je shodno odredbama člana 9 važećeg Pravilnika dužna da Predstavništvo obavijesti o visini i namjeni odobrenih sredstava godišnjim budžetom za tekuću godinu.**

3. Ministarsvo je dalo saglasnost da tri revidirana diplomatska predstavništva isplate troškove zakupa stanova za zaposlene u većem iznosu od limita utvrđenog tada važećom Uredbom za 46.142,67 €.

   - **Ministarstvo vanjskih poslova treba da naknade za zakup stanova diplomatskog osoblja odobrava u iznosu koji je usklađen sa Uredbom o posebnom dodatku na osnovnu zaradu, posebnim naknadama troškova i drugih primanjima za vrijeme rada u diplomatsko konzularnim predstavništvima.**

4. Ministarstvo ne obezbjeđuje adekvatne evidencije o imovini diplomatskih predstavništava jer iste zasniva na osnovu dostavljenih podataka od predstavništava kod kojih su revizijom utvrđene nepravilnosti i nedostaci u dijelu popisa i evidentiranja imovine koju koriste (nije popisana cjelokupna imovina, nedostaju podaci o vrijednosti imovine, nije vršen obračun amortizacije dijela imovine, imovina se ne iskazuje po grupama osnovnih sredstava i sl.).

   - **Ministarstvo vanjskih poslova treba da obezbijedi evidenciju sopstvene imovine i imovine koju koriste diplomatska predstavništva na način kako je uređeno odredbama člana 44 Zakona o državnoj imovini i odredbama člana 6 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu stvari u državnoj svojini**

   - **Ministarstvo vanjskih poslova treba da pojača kontrolnu funkciju u dijelu vršenja popisa i evidentiranja imovine koju koriste diplomatska predstavništva.**

5. Revizijom na osnovu prezentirane dokumentacije je utvrđeno da je shodno zaključcima Vlade CG broj 03-7343 od 09.09.2010. godine i br. 03-9742/3 od 06.10.2011. godine kupljen poslovni objekat sastavljen od dvije zgrade (plaćen iznos od 5.613.649,45 €), troškovi opremanja objekta iznose 213.935,26 € tj. 176.806,00 €, bez PDV-a (podaci su prezentirani iz ugovora zaključenog 2012. godine i elaborata sa specifikacijama troškova). U postupku revizije je utvrđeno da je u dijelu navedenog objekta (jednoj zgradi) smještena Ambasada CG i Stalna Misija pri EU u Briselu, dok drugi dio objekta (druga zgrada) u revidiranom periodu nije bio stavljen u funkciju.

   - **Imajući u vidu značajan iznos opredjeljenih sredstava za nabavku poslovnog objekta u Briselu, kao i iznos sredstava za opremanje istog Državna revizorska institucija preporučuje Ministarstvu vanjskih poslova da inicira da se u što kraćem roku dio objekta koji se ne koristi stavi u funkciju shodno njegovoj namjeni.**

6. Revizijom je utvrđeno da su Ambasada i Misija pri EU smještene u istom dijelu poslovnog objekta, a kako državnom revizoru nije prezentiran pisani dokaz o podjeli imovine (opreme i poslovnih prostorija) nije se moglo precizno utvrditi da li je u popisnim listama evidentirana sva imovina koju koriste Ambasada i Misija pri EU u Briselu. U prilog date konstatacije je podatak da je nabavna vrijednost imovine Ambasade i Stalne misije pri EU na dan 31.12.2016. godine iskazana u iznosu od 157.848,33 € dok je samo nabavka opreme izvršene u 2012. godini iznosila 176.806,00 € bez PDV-a, ne uzimajući u obzir sve druge nabavke opreme izvršene u periodu 2012-2016. godina.

   - **Preporučuje se Ministarstvu vanjskih poslova da inicira podjelu poslovnih prostorija i opreme koju koriste Ambasada CG i Stalna Misija pri EU u Briselu, ili da evidentiranje imovine vrši jedan od navedenih predstavništava kako bi se obezbijedili precizni podaci o ukupnoj imovini koju koriste navedena Predstavništva.**

7. Ministarstvo nije oblast konzularnih prihoda (rok za uplatu gotovinski naplaćenih konzularnih prihoda na namjenski račun, obavezu formiranja posebne blagajne za konzularne prihode i evidentiranje blagajničkih transakcija kroz dnevnik blagajne, kao i utvrđivanje blagajničkog maksimuma i sl.) uredilo internim aktom u formi Pravilnika već je ovu oblast uređivalo uputstvima, instrukcijama, dopisima sl.

   - **Preporučuje se Ministarstvu vanjskih poslova da sva interna akta (uputstva, instrukcije, dopise sl.) kojima se uređuju oblast konzularnih prihoda objedini jednim aktom (npr. pravilnik) kojim će se regulisati rok za uplatu gotovinski naplaćenih konzularnih prihoda na namjenski račun, obaveza formiranja posebne blagajne za konzularne prihode i evidentiranje blagajničkih transakcija kroz Dnevnik blagajne, kao i utvrđivanje blagajničkog maksimuma i sl.**

8. Ministarstvo u postupku revizije nije dostavilo adekvatne dokaze da je vršilo kontrolu finansijske dokumentacije koju su dostavljala diplomatska predstavništva, kao ni dokaze da je ukazivalo na nedostatke u vođenju propisanih evidencija i dostavi dokumentacije (član 56 Pravilnika).

   - **Ministarstvo vanjskih poslova shodno članu 56 Pravilnika o materijalno–finansijskom poslovanju treba da vrši kontrolu finansijske dokumentacije koju dostavljaju diplomatska predstavništva i da obezbijedi adekvatne dokaze o izvršenoj kontroli i utvrđenim propustima.**

9. Revizijom je utvrđeno da dio dokumentacije koja je dostavljena od strane Predstavništva u nadležnoj službi Ministarstva nije zavođena (ne sadrži djelovodni broj i datum prijema dokumentacije).

   - **Nadležna služba Ministarstva vanjskih poslova je dužna da na izvještajima sa pratećom dokumentacijom koje dostavljaju diplomatska predstavništva upisuje broj djelovodnog protokola, kao i datum dostave istih, kako bi se moglo utvrditi da li predstavništvo poštuje utvrđeni rok za dostavu dokumentacije.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
HRVATSKE GRAĐANSKE INICIJATIVE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Hrvatska građanska inicijativa
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-936 od 18.05.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Hrvatske građanske inicijative vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijatiave za 2016 godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 2.836.85 € (1,50% na rashode Partijje) Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 186.111,64 €. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 171.945,05 €, prihode iz budžeta opština u iznosu 14.044,17€, prihode od članarina u iznosu od 119,00 € i ostale prihode u iznosu od 3,42 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvrenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje/ Smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	113.908,70	90,21%	171.945,05	92,39%	58.036,35
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	11.955,80	9,47%	14.044,17	7,55%	2.088,37
3	Prihodi od članarine	265,00	0,21%	119,00	0,06%	-146,00
4	Finansijski prihodi	135,21	0,11%	3,42	0,00%	-131,79
	UKUPNO:	**126.264,71**	**100,00%**	**186.111,64**	**100,00%**	**59.846,93**

Dio prihoda u iznosu od 142.187,42 € odnosi se na prihode za redovan rad, Partije, dok se iznos od 43.924,22 € odnosi se na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	130.183,24	41.761,81	171.945,05
2	Prihodi iz opštinskih budžeta	11.881,76	2.162,41	14.044,17
3	Prihod od članarine	119,00	0,00	119,00
4	Ostali poslovni prihodi	3,42	0,00	3,42
	UKUPNO:	**142.187,42**	**43.924,22**	**186.111,64**

8. RASHODI

Partija je u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne rashode u iznosu od 189.122,92 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog materijala i električne energije u iznosu od 1.496,81 €, troškove neto zarada, poreza i doprinosa u iznosu od 14.735,02 €, troškove naknada partijskim funkcionerima i naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 33.565,25 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 7.144,95 €, troškove prevoza u zemlji i troškove mobilne i fiksne telefonije u iznosu od 6.907,55 €, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 711,22 €, troškove zakupnina u iznosu od 278,00 €, troškove reklame, propagande i sajmova u iznosu od 806,30 €, troškove istraživanja i drugih proizvodnih usluga u iznosu od 24.427,15 €, troškove amortizacije u iznosu od 1.831,07 €, troškove usluga u iznosu od 2.092,13 €, troškove pomoći, sponzorstava i stipendija u iznosu od 13.619,34 €, troškove reprezentacije u iznosu od 2.157,49 €, troškove platnog prometa u iznosu od 644,11 €, ostale troškove u iznosu od 202,48 €, troškove za parlamentarne izbore u iznosu od 61.071,22 €, troškove za lokalne izbore u Tivtu u iznosu od 14.037,58 € i troškove za lokalne izbore u Kotoru u iznosu od 3.395,25 €.

Uporedni pregled ostvarenih troškova u 2015 i 2016. godini:

Konto	vrsta troška	iznos 2015. godna	%učešća	iznos 2016.godina	%učešća	Povećanje/ smanjenje rashoda u odnosu na prethodnu godinu
5110, 5121 i 5130	troškovi kancelarijskog materijala i el. energije	2.662,51	2,43%	1.496,81	0,79%	-1.165,70
5200 i 5207	troškovi neto zarada, poreza i doprinosa	15.633,28	14,28%	14.735,02	7,79%	-898,26
5220,5221 i 5222	naknade partijskim funkcionerima i naknade po ugovoru o djelu	33.806,78	30,88%	33.565,25	17,75%	-241,53
5292 i 5293	troškovi službenih putovanja	21.886,65	19,99%	7.144,95	3,78%	-14.741,70
5310 i 5312	troškovi usluga prevoza i troškovi usluga mobilne i fiksne telefonije	5.543,06	5,06%	6.907,55	3,65%	1.364,49
5320	troškovi održavanja osnovnih sredstava	164,42	0,15%	711,22	0,38%	546,80
5339	Troškovi zakupnina	571,20	0,52%	278,00	0,15%	-293,20
5350	troškovi reklame, propagande i sajmova	3.921,73	3,58%	806,30	0,43%	-3.115,43
5394 i 5399	troškovi istraživanja i drugih proizvodnih usluga	0,00	0,00%	24.427,15	12,92%	24.427,15
5404	troškovi amortizacije	2.618,03	2,39%	1.831,07	0,97%	-786,96
5502 i 5503	troškovi usluga	2.458,80	2,25%	2.092,13	1,11%	-366,67
5506,5507,5598 i 5599	troškovi sponzorstva,pomoći i stipendija	14.735,30	13,46%	13.619,34	7,20%	-1.115,96
5510	troškovi reprezentacije	3.949,08	3,61%	2.157,49	1,14%	-1.791,59
5530	troskovi platnog prometa	295,37	0,27%	644,11	0,34%	348,74
5560 i 5569	ostali troškovi	1.235,07	1,13%	202,48	0,11%	-1.032,59
5515	troškovi za parlamentarne izbore	0,00	0,00%	61.071,22	32,29%	61.071,22
5514	troškovi za lokalne izbore u Tivat	0,00	0,00%	14.037,58	7,42%	14.037,58
5516	troškovi za lokalne izbore u Kotor	0,00	0,00%	3.395,25	1,80%	3.395,25
		109.481,28	**100,00%**	**189.122,92**	**100,00%**	**79.641,64**

Od ukupno iskazanih troškova u iznosu od 189.122,92 €, na redovno poslovanje se odnosi 110.618,87€, dok se na troškove izbornih kampanja odnosi 78.504,05 €.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNIH GODINA

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Hrvatske građanske inicijative za 2015. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i date preporuke od strane DRI a odnose se na sledeće:

1. **Subjekt revizije treba da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima, ugovorom treba definisti poslove angažovanih izvršioca.**
2. **Subjekt revizije u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata treba da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**
3. **Subjekt revizije za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga i fiskalnih računa treba da obezbijedi i evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koja se koriste u službene svrhe.**
4. **Subjekt revizije u poslovnim knjigama treba da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija mora biti zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**
5. **Subjekt revizije treba da prilikom pravdanja putnih troškova dosljedno primjenjuje važeću Uredbu ili da unutrašnjim aktom uredi ovu oblast.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđeno je da subjekt revizije nije realizovao 4 (četiri) preporuke date u Izvještaju DRI za 2015, dok je preporuku br. 2 realizovao u 2017. godini.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/17-042-936) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 82-17 od 25.07.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-151/17 od 20.07.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 28.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja
Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Hrvatske građanske inicijative za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na navedeno u Izvještaju pod tačkom 10.1.3. Blagajničko poslovanje i tačkom 10.1.4. Obaveze.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakona o obligacionim odnosima, Uredbe o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru i Pravilnika o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja subjekta revizije sa propisima .

Navedene nepravilnosti i nedostaci su uticali na izražavanje uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti:

1. Uvidom u poslovne knjige utvrđeno je da Partija troškove izborne kampanje nije evidentirala po vrsti troška već je iste iskazala kumulativno na jednom kontu.

   - **Subjekt revizije sve troškove (za redovno poslovanje i izborne kampanje) treba da evidentira na odgovarajuća konta po vrsti troška shodno odredbama člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Pravilniku o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.**

2. Revizijom je utvrđeno da su troškovi izbornih kampanja za lokalne izbore u Tivtu ostvareni u većem iznosu od zakonom utvrđenog limita za 4.404,35 €. Partija je shodno članu 13 Zakona mogla ostvariti troškove za navedenu izbornu kampanju u iznosu od 9.633,23 €, a isti su ostvareni u iznosu od 14.037,58 €.

   - **Troškovi izborne kampanje političkog subjekta ne smiju preći iznos sredstava iz člana 14 i 17 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

3. Revizijom je utvrđeno da troškovi plaćeni preko žiro računa u iznosu od 598,00 € nijesu adekvatno dokumentovani. Neadekvatno dokumentovani troškovi odnose se na troškove održavanja opreme u iznosu od 598,00 € koji su plaćeni shodno ponudi (nedostaje faktura dobavljača).

   - **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

4. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu utvrđeno je da je veći broj ugovora zaključen sa pozivom na odredbe Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica koji ne uređuje ovu oblast, pojedini ugovori ne sadrže pravni osnov za zaključivanje istih kao ni period angažovanja i vrstu posla izvršioca.

   - **Subjekt revizije treba da ugovore o djelu zaključuje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima, ugovorom treba definisti poslove i period angažovanja izvršioca.**

5. Uvidom u analitičku evidenciju osnovnih sredstava utvrđeno je da dio imovine nema sadašnju knjigovodstvenu vrijednost već da je ista upotpunosti amortizovana.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši procjenu imovine koja nema sadašnju knjigovodstvenu vrijednost ukoliko se ista i dalje koristi.**

6. Revizijom su utvrđeni određeni nedostaci u pravdanju putnih troškova za službena putovanja u zemlji i inostranstvu i to: u većem broju slučajeva nisu podnošeni izvještaji sa službenog puta i nisu u propisanom roku pravdani putni nalozi, kao i da je izvršena isplata troškova službenih putovanja jednom licu i ako je organizator shodno pozivnom pismu snosio sve troškove službenog putovanja što nije u skladu sa važećom Uredbom koja uređuje oblast službenih putovanja.

   - **Budući da subjekt revizije nije svojim internim aktom uredio oblast službenih putovanja dužan je da pravdanje troškova službenih putovanja vrši u skladu sa Uredbom o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru kojom je uređena ova oblast.**

7. Revizijom je utvrđeno da u Glavnoj knjizi Partije na kontu 2430-Blagajna nijesu evidentirane sve blagajničke transakcije (uplate i isplate) za redovno poslovanje kao ni za izborne kampanje (neevidentirani iznos 15.230,79 €).
   Evidentiranje navedenih transakcija je vršeno u poslovnim knjigama ali ne preko navedenog konta.

   - **Subjekt revizije sve blagajničke transakcije uplate i isplate treba da evidentira u Glavnoj knjizi na kontu 2430 – Blagajna.**

8. Uvidom u Glavnu knjigu, ugovore o djelu i odluke o naknadama članovima Središnjeg odbora, utvrđeno je da Partija nije iskazala obaveze u poslovnim knjigama u iznosu od 2.300,00 € po osnovu neisplaćenih ugovorenih naknada za decembar 2016. godine.

   - **Subjekt revizije treba da u poslovnim knjigama iskaže sve ugovorene neizmirene obaveze sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine.**

9. Uvidom u Izvještaje o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD Obrasce) utvrđeno je da u istim nijesu iskazane isplaćene naknade u iznosu od 2.250,00 € (za izborne kampanje u Kotoru).

   - **Subjekt revizije je dužan da sve isplaćene naknade iskaže u Izvještajima o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima koje dostavlja poreskoj upravi shodno članu 5 Pravilnik o obliku, sadržini, načinu popunjavanja i dostavljanja jedinstvenog obrasca izvještaja o obračunatom i plaćenom porezu na dohodak fizičkih lica i doprinosima za obavezno socijalno osiguranje.**

Osim utvrđenih nepravilnosti, na izražavanje mišljenja uticao je i broj nerealizovanih preporuka datih u Izvještaju DRI za 2015 godinu (od datih pet preporuka realizovana je samo jedna preporuka)

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOS-A
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demos
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demos-a za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. listist CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjena Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-603) od 03.04.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOSA vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj DEMOS-a za 2016. godinu i revizija pravilnosti

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demos-a za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl.list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “. Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, (". Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. listist CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima,a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 6.115,00 € (1,50% od rashoda Partije koji iznose 407.677,00 €) Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 331.422,00 € i isti se odnose na prihode iz budžeta Skupštine CG u iznosu od 229.943,00 €,prihode od lokalnih samouprava u iznosu od 503,00 i prihode od priloga u iznosu od 90.950,00 €.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	8.976,00	89,53%	238.919,00	72,09%	229.943,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	0,00	0,00%	503,00	0,15%	503,00
3	Prihodi od priloga	1.050,00	10,47%	92.000,00	27,76%	90.950,00
	UKUPNO:	**10.026,00**	**100,00%**	**331.422,00**	**100,00%**	**321.396,00**

Na osnovu uporednog pregleda konstatuje se da su prihodi u 2016. godini ostvareni u većem iznosu od istih u prethodnoj godini za 321.396,00 €. Prihodi iz budžeta su uvećani po osnovu osvojenih poslaničkih mandata i opredijeljenih sredstava za finansiranje izbornih kampanja shodno članu14 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. Od navedenih prihoda, iznos od 52.684,66 € odnosi se na prihode za redovan rad Partije, a iznos od 278.737,34 € na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled evidentiranih prihoda za redovan rad i izborne kampanje Partije:

R/B	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	44.684,66	194.234,34	238.919,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	0,00	503,00	503,00
3	Prihodi od priloga	8.000,00	0,00	8.000,00
4	Sopstvena sredstva koalicionih partnera	0,00	84.000,00	84.000,00
UKUPNO		**52.684,66**	**278.737,34**	**331.422,00**

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u iznosu od 407.676,32 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 161,20 €, troškove električne energije u iznosu od 529,61 €, troškove naknada po ugovoru o djelu u iznosu od 30.780,00 €, troškove smještaja i ishrane na službenom putu u iznosu od 935,00 €, troškove poreza na ugovorene naknade u iznosu od 3.632,54 €, troškove telefona i prevoza u zemlji u iznosu od 9.000,12 €, troškove zakupa u iznosu od 19.618,00 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 338.266,45 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 1.792,05 €, troškove reprezentacije u iznosu od 1.762,47 €, troškove platnog prometa u iznosu od 1.110,88 € i drugi nematerijalni troškovi u iznosu od 88,00 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni prepregled ostvarenih ostvarenih troškova u 2015 godini i 2016. godini po vrsti*:*

R/B	Vrsta troška	Troškovi za 2015. godinu	Učešće	Troškovi za 2016. godinu	Učešće
1	Troškovi kancelarijskog materijala		0,00%	161,20	0,04%
2	Troškovi električne energije	194,23	2,06%	529,61	0,13%
3	Troškovi poreza na zarade i naknade zarada na teret zaposlenog		0,00%	3.632,54	0,89%
5	Troškovi naknada po ugovoru o delu	600,00	6,37%	30.780,00	7,55%
6	Naknade troškova smještaja i ishrane na službenom putu		0,00%	935,00	0,23%
7	Troškovi PTT usluga i usluga prevoza u zemlji	86,54	0,92%	9.000,12	2,21%
8	Troškovi zakupa poslovnog prostora	7.700,00	81,77%	19.618,00	4,81%
9	Troškovi reklame i propagande u zemlji		0,00%	338.266,45	82,97%
10	Troškovi neproizvodnih usluga		0,00%	1.792,05	0,44%
11	Troškovi reprezentacije u zemlji	220,00	2,34%	1.762,47	0,43%
12	Troškovi platnog prometa u zemlji	21,00	0,22%	1.110,88	0,27%
13	Drugi nematerijalni troškovi		0,00%	88,00	0,02%
14	Troškovi poreza na imovinu	595,38	6,32%	0,00	0,00%
	Ukupno	**9.417,15**	**100,00%**	**407.676,32**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande sa 82,97%, troškovi ugovorenih naknada sa 7,55%, troškovi zakupa sa 4,81% i sl. Od navedenih troškova iznos od 370.315,00 € odnosi se na troškove izbornih kampanja, dok se iznos od 37.362,00 € odnosi na troškove redovnog poslovanja.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje u 2016. godini:

R/B	Vrsta troška	Troškovi redovnog poslovanja	Troškovi izbornih kampanja	Ukupno
1	Troškovi kancelarijskog materijala	161,20	0,00	161,20
2	Troškovi električne energije	419,55	110,06	529,61
3	Troškovi poreza na zarade i naknade zarada na teret za	2.395,40	1237,14	3.632,54
4	Troškovi naknada po ugovoru o delu	14.780,00	16.000,00	30.780,00
5	Naknade troškova smještaja i ishrane na službenom pu	935,00		935,00
6	Troškovi PTT usluga i usluga prevoza u zemlji	245,02	8.755,10	9.000,12
7	Troškovi zakupa poslovnog prostora	16.680,00	2.938,00	19.618,00
8	Troškovi reklame i propagande u zemlji	0,00	338.266,45	338.266,45
9	Troškovi neproizvodnih usluga	439,30	1.352,75	1.792,05
10	Troškovi reprezentacije u zemlji	107,65	1.654,82	1.762,47
11	Troškovi platnog prometa u zemlji	1.110,88	0,00	1.110,88
12	Drugi nematerijalni troškovi	88,00	0,00	88,00
	Ukupno	**37.362,00**	**370.314,32**	**407.676,32**

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

U Izvještajma o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja DEMOSA za 2015 godinu Državna revizorska institucija je utvrdila određeni broj nepravilnosti i dala preporuke za otklanjanje istih, a odnose se na sledeće:

1. **Da Subjekt revizije sve prihode i troškove treba da evidentira u poslovnim knjigama shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i da shodno članu 6 navedenog Zakona obračuna nenovčane priloge po tržišnoj vrijednosti i iste izkaže kao prihod od priloga u poslovnim knjigama.**
2. **Da Subjekt revizije na sve isplaćene naknade fizičkim licima obračuna i plati poreske obaveze u skladu sa Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica.**
3. **Subjektu revizije je preporučeno da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOSA za 2016. godinu utvrđeno je da je isti realizovao preporuku broj(1 i 3),dok je preporuku broj (2) djelimično realizovao.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/17-042-603) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti DEMOS-a za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (od 11.07.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-131/17 od 06.07.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 20.07.2017. godine usvojio je konačni izvještaj o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOS-a za 2016. godinu osim mišljenja na reviziju pravilnosti koje je usvojio Senat DRI Odlukom br 40116/17-06-1344 od 27.07.2017. godine, shodno članu 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOS-a za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj DEMOS-a za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđena su odstupanja i neusklađenosti sa Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Zakonom o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakonom o obligacionim odnosima i Zakonom o računovodstvu pa u skladu sa tim Senat DRI izrazio je **uslovno mišljenje** na usklađenost poslovanja subjekta revizije sa navedenim propisima.
Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član38) utvrđena je obaveza političkog subjekta da do kraja tekuće godine za narednu godinu donese plan i program. Partija je donijela finansijski Plan i Program rada za 2016. godinu u formi jednog akta broj (18-6/16 od 10.01.2016 godine). Uvidom u isti utvrđeno je da finansijskim planom nijesu definisani iznosi planiranih prihoda i rashoda, a programom rada nijesu definisane planirane aktivnosti za 2016. godinu pa se konstatuje da dostavljeni akt ne sadrži potrebne podatke.

   - **Preporučuje se subjektu revizije, da finansijskim planom definiše iznose planiranih prihoda i rashoda po vrsti istih, dok programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira da sprovede u tekućoj godini.**

2. Revizijom je utvrđeno da su na isplaćene naknade fizičkim licima po ugovorima o djelu i ugovorima o zakupu obračunate poreske obavez (porez i prirez) u iznosu od 3.632,54 €, ali iste nijesu plaćene u 2016. godini što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Subjekt revizije je uz Izjašnjenje na Preliminarni izvještaj dostavio dokaz da je izmirio poreske obaveze u februaru 2017 godine.

- **Subjekt revizije je dužan da vrši uplatu poreza na isplaćene naknade fizičkim licima shodno odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, kojim je propisano da se porez na lična primanja obračunava, obustavlja i uplaćuje prilikom svake isplate primanja prema propisima koji važe na dan isplate.**

3. U izvještajima o porijeklu visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava podnosioca izborne liste Koalicije Ključ koji je dostavljen Agenciji zasprečavanje korupcije. U postupku vršenja revizije Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja DEMOSA za 2016. godinu DRI je utvrdila da su navedeni troškovi u poslovnim knjigama DEMOSA evidentirani u iznosu od 370.315,00 € što je za 18.279,32 € manje u odnosu na iskazane podatke u izvještajima podnosioca izborne liste i u izvještaju ASK-a. Lice koje je bilo zaduženo za obavljanje računovodstvenih poslova za potrebe DEMOSA je obrazložilo da u poslovnim knjigama troškovi u iznosu od 18.279,32 € nijesu evidentirani iz razloga što za iste nije postojala adekvatna dokumentacija (fakture dobavljača).

   - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

4. Revizijom je utvrđeno da Partija dio gotovinski isplaćenih troškova prevoza i smještaja na službenom putu u iznosu od 550,00 € pravdala nepotpunom dokumentacijom.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom.**

5. Revizijom je utvrđeno da su u poslovnim knjigama Partije evidentirane pretplate kod pojedinih dobavljača što je uticalo na iskazivanje krajnjeg stanja neizmirenih obaveza prema dobavljačima. U postupku revizije nijesu prezentirani dokazi (konfirmacije) o usaglašavanju obaveza sa dobavljačima.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i da pretplate na kraju finansijske godine evidentira na kontu aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

6. Revizijom je utvrđeno da se stalna imovina evidentirana u okviru Glavne knjige, ali se ne obezbjeđuje analitička evidencija iste. Stalna imovina evidentirana u Glavnoj knjizi po nabavnoj i sadašnjoj vrijednosti iznosi od 530,00 € (nije vršen godišnji obračun amortizacije).

   - **U cilju unapređenja evidencije osnovnih sredstava preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi analitičku evidenciju osnovnih sredstava koja će pružati sve potrebne podatke o osnovnim sredstvima (inventarni broj, naziv, količinu, stopu amortizacije, korisni vijek trajanja, nabavnu, i otpisanu i sadašnju vrijednost). Navedena evidencija je osnov za upoređivanje sa popisom utvrđenog stanja.**

7. Revizijom je utvrđeno da je Partija shodno ugovorima o djelu isplatila neto naknade u iznosu od 30.780,00 €. Dio troškova neto naknada u iznosu od 16.000,00 € odnosi se na isplaćene naknade za potrebe izbornih kampanja dok se iznos od 14.780,00 € odnosi na naknade isplaćene za redovno poslovanje. Navedene naknade isplaćene su za 16 lica. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu utvrđeno je da isti ne sadrže pravni osnov i period agažovanja izvršioca za obavljanje određenih poslova.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da zaključuje ugovore o djelu shodno članu 669-698 Zakona o obligacionim odnosima.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE NARODNE PARTIJE CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija
Subjekat revizije:	Demokratska narodna partija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br.40116/17-042-938)od 18.05.2017. godine.

Revizija Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske narodne partije za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08…31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11) Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11).

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 5.882,00 € (1,50% na rashode Partije koji iznose 392.179,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Kontrola troškova isplaćenih preko žiro računa vršena je uzorkom od 90% dok su ostali planirani segmenti revizije revidirani u cjelosti.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne prihode u iznosu od 368.487,00 € i isti se odnose na prihode iz budžeta CG u iznosu 256.541 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu 71.762,00 €, prihode od priloga u iznosu od 26.500,00 € i ostale poslovne prihode u iznosu od 13.684,00 €.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje/Smanjenje u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	233.491,00	71,22%	256.541,00	69,62%	23.050,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	79.817,00	24,35%	71.762,00	19,47%	-8.055,00
3	Prihodi od priloga	0,00	0,00%	26.500,00	7,19%	26.500,00
4	Ostali poslovni prihodi	14.547,00	4,44%	13.684,00	3,71%	-863,00
	UKUPNO:	**327.855,00**	**100,00%**	**368.487,00**	**100,00%**	**40.632,00**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi ostvareni iz budžeta CG sa 69,52%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 19,47%, prihodi od priloga sa 7,19% dok ostali prihodi učestvuju sa 3,71%.

8. RASHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila troškove u iznosu od 392.178,57 € i isti se se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 3.764,72 €, troškove goriva, električne energije i vode u iznosu od 5.280,54 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 45.594,42€, troškove ugovorenih naknada u iznosu od 70.661,87 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 50.679,37 €, troškove telefona i prevoza u iznosu od 6.647,85 €, troškove zakupa poslovnog prostora u iznosu od 14.759,25 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 116.064,01 €, troškove amortizacije u iznosu od 9.574,25 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 2.586,12 €, troškove reprezentacije u iznosu od 20.326,01 €, troškove platnog prometa u iznosu od 733,10 €, troškove sponzorstva i donacija u iznosu od 40. 484,00 €, finansijske rashode u iznosu od 4.600,00 € i ostale troškove u iznosu od 423,06 €.

Uporedni pregled ukupno ostvarenih troškova u 2015. i 2016 godini:

redni broj	vrsta troška	Troškovi 2015. godine	%	Troškovi 2016. godine	%	povećanje/smanjenje troškova u odnosu na prethodnu godinu
1	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	9.557,10	3,79%	3.764,72	0,96%	-5.792,38
2	Troškovi goriva, električne energije i vode	4.320,58	1,71%	5.280,54	1,35%	959,96
3	Troškovi bruto zarada i doprinosa na teret posloda	7.493,26	2,97%	45.594,42	11,63%	38.101,16
4	Troškovi ugovorenih naknada	100.880,08	40,03%	70.661,87	18,02%	-30.218,21
5	Troškovi službenih putovanja	49.558,53	19,67%	50.679,37	12,92%	1.120,84
6	Troškovi telefona i prevoza	1.750,88	0,69%	6.647,85	1,70%	4.896,97
7	Troškovi zakupa poslovnog prostora	10.839,20	4,30%	14.759,25	3,76%	3.920,05
8	Troškovi reklame i propagande	15.704,30	6,23%	116.064,01	29,59%	100.359,71
9	Troškovi amortizacije	3.601,41	1,43%	9.574,25	2,44%	5.972,84
10	Troškovi neproizvodnih usluga	1.293,88	0,51%	2.586,12	0,66%	1.292,24
11	Troškovi reprezentacije	13.282,97	5,27%	20.326,01	5,18%	7.043,04
12	Troškovi platnog prometa	674,47	0,27%	733,1	0,19%	58,63
13	Troškovi sponzorstva i donacija	10.630,00	4,22%	40.484,00	10,32%	29.854,00
14	finansijski rashodi	22.072,97	8,76%	4.600,00	1,17%	-17.472,97
15	ostali troškovi	335,74	0,13%	423,06	0,11%	87,32
	ukupno	**251.995,37**	100,00%	**392.178,57**	100,00%	140.183,20

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande sa 29,59%, troškovi ugovorenih naknada sa 18,02%, troškovi službenih putovanja sa 12,92%, troškovi zarada i doprinosa na teret poslodavca sa 11,62%, troškovi sponzorstva i donacija sa 10,32% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja DNP za 2015. godinu, Državna revizorska institucija je utvrdila određene nepravilnosti i Partiji dala sljedeće preporuke

1. **Isplatu svih troškova iz blagajne subjekt revizije treba vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije u skladu sa članom 4 Zakona o računovodstvu i reviziji.**
2. **Subjekt revizije je dužan da ugovor o radu zaključuje u skladu sa odredbama člana 23 Zakona o radu i da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**
3. **Subjekt revizije naknadu za obavljanje poslova po ugovoru o djelu treba da utvrđuje u bruto iznosu, kao i da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica po ugovoru o djelu u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**
4. **Za obavljanje poslova pružanja administrativno tehničke podrške, pripreme sjednica, pripreme saopštenja Partije, pripreme materijala za sjednice GO Partije, poslova stručno-političkog saradnika i poslova vozača, subjekt revizije treba da izvršioce angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu.**
5. **Subjekt revizije za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe treba da, osim putnog naloga i fiskalnih računa obezbijedi i evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje lice koristi u službene svrhe.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvješaja za 2016. godinu utvrđeno je da je Partija **realizovala preporuku (br. 1), nije realizovala preporuke (br. 2, 4 i 5) dok je preporuke (br.3) djelimično realizovala.**

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/17-042-938) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske narodne partije za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 973/17 od 26.07.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-157/2/17 od 21.07.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 31.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske narodne partije za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske narodne partije za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, Zakona o radu i Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Navedene nepravilnosti i nedostaci su uticali na izražavanje uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti:

1. Partija je u 2016. godini ostvarila prihode u iznosu od 368.487,00 € što je za 16.987,00 € više u odnosu na planirane, dok je rashode ostvarila u iznosu od 392.179,00 € što je za 73.879,00€ više u odnosu na planirane rashode.

   - **Subjekt revizije je ostvario rashode u većem iznosu za 73.879,00 € od planiranih pa DRI preporučuje da isti ubuduće realnije planira prihode i rashode.**

2. Partija odlukom o formiranju komisije za popis nije utvrdila obavezu iste da izvrši popis gotovine u blagajni sa stanjem na dan 31.12.2016. godine.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da odlukom o formiranju Komisije za popis utvrdi obavezu da ista osim popisa stalne imovine izvrši I popis gotovine u blagajni sa stanjem na dan 31.12. tekuće godine i utvrđeni iznos gotovine prezentira u izvještaju o popisu shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica.**

3. Partija je u 2016. godini nabavila opremu u iznosu od 98.403,54 € (računarska oprema 97.711,14 € i druga oprema 692,40 €). Na osnovu prezentirane dokumentacije utvrđeno je da je Partija izvršila nabavku 900 komada tablet-uređaja čija nabavna vrijednost iznosi 94.930,89 €. U postupku revizije nije prezentiran dokaz (revers ili sl) na osnovu kojeg se moglo zaključiti kome su dati na korišćenje navedeni tablet-uređaji. Subjekt revizije je, uz Izjašnjenje

na Preliminarni izvještaj o reviziji, dostavio samo dio dokaza (8 reversa) za ustupanje 150 tablet uređaja opštinskim odborima koji su potpisani od strane predsjednika OO ali ne i od pojedinaca kojima su dati na korišćenje navedeni tablet uređaji.

4. Budući da subjekt revizije nije dostavio dokaze o dokumentovanju većeg dijela ustupljenih tablet uređaja i da se radi o značajnom iznosu nabavljene opreme isti je bio dužan da obezbijedi adekvatne dokaze o ustupanju navedene opreme na korišćenje.

   - **Preporučuje se subjektu revizije kojima ustupa na korišćenje adekvatna evidencija o istoj da putem reversa zadužuje lica opremu kako bi se obezbijedila**.

5. Revizijom je utvrđeno da je na isplaćene naknade po ugovoru o djelu (za 29 lica) vršen obračun poreskih obaveza (porez i prirez) tj na način kao da su sva angažovana lica u radnom odnosu. U postupku revizije državnom revizoru su prezentirani dokazi da je 11 (jedanaest) izvršilaca u radnom odnosu i dva (2) lica korisnici penzije, dok za ostala angažovana lica nijesu dostavljeni dokazi o radno-pravnom statusu.

   - **Subjekt revizije prilikom angažovanja izvršilaca po ugovoru o djelu treba da obezbijedi podatke o radno-pravnom statusu svih angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

6. U postupku revizije utvrđeno je da Partija u poslovnim knjigama nije obezbijedila evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

   - **Subjekt revizije u poslovnim knjigama treba da obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava. Evidencija mora biti zasnovana na ovjerenoj i usaglašenoj dokumentaciji.**

7. Partija je na sistematizovanim radnim mjestima u 2016. godini zaposlila dva (2) lica i sa istim zaključila ugovore o radu. Uvidom u prezentirane ugovore utvrđeno je da ugovori o radu osim iznosa osnovne zarade, ne sadrže visinu koeficijenta i elemente za utvrđivanje radnog učinka kako je to propisano članom 23 Zakona o radu. Takođe Partija prilikom zapošljavanja nije shodno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti, vršila javno oglašavanje slobodnih radnih mjesta.

   - **Subjekt revizije je dužan da ugovor o radu zaključuje u skladu sa odredbama člana 23 Zakona o radu i da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

8. Revizijom je utvrđeno da su za obavljanje poslova administrativno tehničke podrške, pripreme sjednica, priprema saopštenja partije, priprema materijala za sjednice GO Partije, poslove stručno-političkog saradnika i poslove vozača izvršioci angažovani ugovorom o djelu, a po prirodi i opisu poslova sa izvršiocima je trebalo zaključiti ugovore o radu.

   - **Za obavljanje poslova pružanja administrativno tehničke podrške, pripreme sjednica, pripreme saopštenja Partije, pripreme materijala za sjednice GO Partije, poslova stručno-političkog saradnika i poslova vozača, subjekt revizije treba da izvršioce angažuje ugovorom o radu, a ne ugovorom o djelu.**

Osim utvrđenih nepravilnosti, na izražavanje mišljenja uticao je i broj nerealizovanih i djelimično realizovanih preporuka datih u Izvještaju DRI za 2015 godinu (od datih **pet preporuka realizovana je jedna preporuka).**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
POKRETA ZA PROMJENE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Pokret za promjene
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2016. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/1414,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i Izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-602) od 03.04.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za promjene vršila se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2016. godinu i revizija pravilnosti**.**

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Pokreta za promjene za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15)
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16)
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12)
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indetifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 8.545,00 € (1,50% od ostvarenih rashoda subjekta koji su iznosili 569.659,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizori su se upoznali sa zakonskom i drugom regulativom, pribavljena je dokumentacija i informacije o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona, te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Revizijom su u cjelosti revidirati: stalna imovina, blagajničko poslovanje, depoziti na računu, potraživanja, neizmirene obaveze i prihodi zarade i naknade, dok su ostali troškovi plaćeni preko žiro računa revidirani uzorkom od 80%.

7. PRIHODI

Partija je u 2016. godini u poslovnim knjigama iskazala ukupne prihode u iznosu od 503.198,91 €. Ostvareni prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu 339.478,00 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu 128.973,00 €, prihode od priloga u iznosu od 34.400,00 € i ostali prihodi u iznosu od 348,00 €.

Prihodi su ostvareni u većem iznosu za 83.363,00 € od istih za prethodnu godinu.

Uporedni pregled i ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	povećanje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	316.175,00	75,31%	339.478,00	67,46%	23.303,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	102.509,00	24,42%	128.973,00	25,63%	26.464,00
3	Prihodi od priloga	1.150,00	0,27%	34.400,00	6,84%	33.250,00
4	Ostali prihodi	2,00	0,00%	348,00	0,07%	346,00
	UKUPNO:	**419.836,00**	**100,00%**	**503.199,00**	**100,00%**	**83.363,00**

Na osnovu prezentiranih podataka konstatuje se da najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi ostvareni iz budžeta CG sa 67,46%, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava sa 25,63%, ostali prihodi sa 6,91%.

8. RASHODI

Troškovi Partije za 2016. godinu evidentirani su u poslovnim knjigama u iznosu od 569.659,00 € i odnose se na: troškove kancelarijskog materijala u iznosu od 9.310,73 €, troškove goriva i energije u iznosu od 11.955,44 €, troškove bruto zarada i doprinosa na teret poslodavca u iznosu od 33.166,52 €, troškove ugovorenih naknada u iznosu od od 58.443,22 €, troškove organizovanja skupova u iznosu od 3.637,60 €, troškove službenih putovanja u iznosu od 37.539,58 €, troškove komunikacionih usluga i prevoza u iznosu od 26.091,07 €, troškove zakupa u iznosu od 28.728,00 €, troškove reklame, propagande i štampe u iznosu od 23.540,40 €, troškove amortizacije u iznosu od 33.094,79 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 58.424,78 €, troškove reprezentacije u zemlji 44.274,05 €, troškove osiguranja u iznosu od 730,52 €, troškove platnog prometa 3.058,24 €, troškove članarina međunarodnim udruženjima u iznosu od 9.459,23 €, troškove sponzorstava i uređenja poslovnog prostora u iznosu od 48.138,46 €, ostale troškove u iznosu od 460,00 € i troškove prethodnih izvještajnih perioda u iznosu od 139.607,76 €.

Uporedni tabelarni pregled ostvarenih rashoda u 2015. i 2016 godini:

konto	Vrsta troška	Troškovi u 2015. godini	%	Troškovi u 2016. godini	%
512	Troškovi kancelarijskog materijala i održavanja osnovnih sredstava	8.798,27	2,34%	9.310,73	1,63%
513	Troškovi goriva i električne energije	6.918,68	1,84%	11.955,44	2,10%
520,521	Troškovi zarada i doprinosa na zarade	36.420,80	9,71%	33.166,52	5,82%
523	Troskovi ugovorenih naknada	69.459,79	18,51%	58.443,22	10,26%
529	Troškovi službenih putovanja	37.589,08	10,02%	37.539,58	6,59%
530	Troškovi organizacije skupova		0,00%	3.637,60	0,64%
531	Troškovi komunikacionih usluga	16.110,57	4,29%	26.091,07	4,58%
533	Troškovi zakupa poslovnog prostora	36.848,00	9,82%	28.728,00	5,04%
535	Troskovi reklame i propagande	23.557,98	6,28%	23.540,40	4,13%
540	Troškovi amortizacije	5.867,19	1,56%	33.094,79	5,81%
550	Troškovi neproizvodnih usluga	14.418,73	3,84%	58.424,78	10,26%
551	Troškovi reprezentacije	32.147,77	8,57%	44.274,05	7,77%
552	Troškovi osiguranja		0,00%	730,52	0,13%
553	Troškovi platnog prometa	2.105,44	0,56%	3.058,24	0,54%
554	Troškovi članarina međunarodnim udruženjima		0,00%	9.459,23	1,66%
555,579	Ostali troškovi		0,00%	460,00	0,08%
559	Troškovi sponzorstva i uredjenja poslovnog prostora	84.964,64	22,64%	48.138,46	8,45%
592	Troškovi iz prethodnih izvještajnih perioda		0,00%	139.607,76	24,51%
	ukupno	375.206,94	100,00%	569.660,39	100,00%

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi iz prethodnih izvještajnih perioda sa 24,51%, troškovi ugovorenih naknada sa 10,26%, troškovi reprezentacije sa 7,77%, toškovi službenih putovanja sa 6,60% i sl.

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Pokreta za promjene za 2015. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i nedostaci i date su sljedeće preporuke:

1. **Subjekt revizije je dužan da isplatu svih troškova vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije, shodno članu 4 Zakona o računovodstvu i reviziji.**
2. **Subjekt revizije sa izvršiocima za obavljanje poslova na sistematizovanim radnim mjestima (Sekretar OO i Asistent PR) treba da zaključuje ugovore o radu, a ne ugovore o djelu.**
3. **Subjekt revizije je dužan da prilikom plaćanja zakupnina poštuje ugovorenu dinamiku.**
4. **Subjekt revizije je dužan da Izvještaj o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) dostavlja Poreskoj upravi u propisanom roku.**
5. **Subjekt revizije je shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja dužan da Program rada donese do kraja tekuće za narednu godinu.**
6. **Preporučuje se subjektu revizije da izvrši procjenu navedenog vozila i izvrši evidentiranje istog u poslovnim knjigama po procijenjenoj vrijednosti.**
7. **Preporučuje se subjektu revizije da za pravdanje troškova upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe, osim putnog naloga i fiskalnih računa obezbijedi i evidenciju o pređenoj kilometraži vozila koje lice koristi u službene svrhe.**
8. **Preporučujemo subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja arhiviranih predmeta.**

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja za 2016. godinu utvrđeno je da je subjekt revizije **realizovao preporuke** br 2,3 i 5 da je **djelimično realizovao** preporuku br 1 **i nije realizovao** preporuke br 4,6,7,8.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (40116/17-042-602) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Pokreta za promjene za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 1533/17 od 28.07.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-154/17 od 21.07.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 06.09.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Pokreta za promjene za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Pokreta za promjene za 2016. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, osim iskazano u izvještaju pod tačkom 10.2.1. Prihodi iz budžeta i tačkom 10.1.4. Blagajničko poslovanje pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakon o finansiranju političkih subjkata i izbornih kampanja (član 37), Zakona o računovodstvu (član 19), pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje.**

Navedene nepravilnosti i nedostaci su uticali na izražavanje uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti:

1. Partija je u 2016. godini ostvarila prihode u iznosu od 503.198,91 € što je za 7.968,87 € više u odnosu na planirane prihode, dok su rashodi ostvareni u iznosu od 569.660,39 € što je za 59.122,14 € više u odnosu na planirane rashode.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da u buduće realnije planira prihode i rashode.**

2. Partija je isplatila troškove u ukupnom iznosu od 2.847,60 € i to gotovinski iz blagajne iznos od 2.047,60 € a sa žiro računa iznos od 800,00 €, koji nijesu dokumentovani. Navedeni troškovi odnose se na troškove dnevnica na službenom putu u iznosu od 450,00 €, troškove goriva i upotrebe sopstvenog vozila u službene svrhe u iznosu od 1.597,60 €, troškove prevoza u iznosu od 300,00 € i troškove advokatskih usluga u iznosu od 500,00 €.

   - **Subjekt revizije je dužan da evidentiranje i isplatu svih troškova vrši na osnovu adekvatne i potpune dokumentacije shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

3. Partija u 2016. godini nabavila opremu (kancelarijsku i kompjutersku opremu i sitni inventar) u iznosu od 140.323,34 €. Od nabavljene kompjuterske opreme iznos od 103.585,05 odnosi se na nabavku (935 kom) tablet računara. U postupku revizije nije prezentiran dokaz (revers ili sl.) na osnovu kojeg se moglo zaključiti kome su dati na korišćenje navedeni tableti. Budući da se radi o značajnom iznosu nabavljene opreme Partija je bila dužna da obezbijedi adekvatne dokaze kome je navedena oprema ustupljena na korišćenje. Subjekt revizije je, uz Izjašnjenje na Preliminarni izvještaj o reviziji, dostavio samo dio dokaza (8 reversa) za ustupanje 150 tablet uređaja opštinskim odborima koji su potpisani od strane predsjednika OO ali ne i od pojedinaca kojima su dati na korišćenje navedeni tablet uređaji.

   Budući da subjekt revizije nije dostavio dokaze o dokumentovanju većeg dijela ustupljenih tablet uređaja i da se radi o značajnom iznosu nabavljene opreme isti je bio dužan da obezbijedi adekvatne dokaze o ustupanju navedene opreme na korišćenje.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da putem reversa zadužuje lica kojima, ustupa na korišćenje opremu kako bi se obezbijedila adekvatna evidencija o imovini.**

4. Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 339.477,59 € a revizijom je utvrđeno da isti iznose 340.806,42 € što je za 1.328,83 € više od iskazanih prihoda.

   - **Subjekt revizije treba da evidentira sve prihode u poslovnim knjigama i da iste iskazuje u Godišnjem konsolidovanom finansijskom izvještaju shodno članu 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

5. Partija je 2014. godini u poslovnim knjigama evidentirala potraživanja od Budžeta Crne Gore u iznosu od 33.605,46 € po osnovu procjene da Partiji treba opredijeliti dodatna sredstva po osnovu ostvarenja Budžeta Crne Gore u većem iznosu od planiranog za pomenutu godinu.

   - **Subjekt revizije nije ostvario pravo na dodatna sredstva iz Budžeta CG za 2014. godinu po osnovu kojih je evidentirao potraživanja u poslovnim knjigama, pa shodno tome potraživanja po tom osnovu treba isknjižiti iz poslovnih knjiga.**

6. Revizijom je utvrđeno da je Partija u poslovnim knjigama evidentirala potraživanja po osnovu datih avansa u iznosu od 21.066,92 € od kojih se iznos od 18.666,92 € odnosi na date avanse u prethodnoj godini, dok se iznos od 2.400,00 € odnosi na date avanse u 2016. godini.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da ne vrši avansno plaćanje ukoliko to nije ugovorom utvrđeno**.

7. Revizijom je utvrđeno da su u poslovnim knjigama Partije evidentirane pretplate kod pojedinih dobavljača što je uticalo na iskazivanje krajnjeg stanja neizmirenih obaveza prema dobavljačima. U postupku revizije nijesu prezentirani dokazi (konfirmacije) o usaglašavanju obaveza sa dobavljačima.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da vrši usaglašavanje obaveza sa dobavljačima i da pretplate na kraju finansijske godine evidentira na kontu aktivnih vremenskih razgraničenja, kako iste ne bi uticale na umanjenje salda stvarnih obaveza.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
DEMOKRATSKE CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Demokratska Crna Gora
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-928) od 18.05.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2016. godinu i revizija pravilnosti.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br.52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11)
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od od 6.705,00 € (1.5% na ukupne rashode Partije koji iznosu 447.000,00 €). Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom i drugom dokumentacijom subjekta revizije, na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 296.846,00 € i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 257.494,00 €, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 26.302,00 €, prihode od priloga u iznosu od 13.036,00 € i finansijske prihode u iznosu od 14,00 €.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015 i 2016. godini po izvorima finansiranja:

Redni broj	Vrsta prihoda	iznos 2015. godina	% učešće	iznos 2016. godina	% učešće	Povećanje/Smanjenje prihoda u odnosu na prethodnu godinu
1	Prihodi iz budžeta CG	20.653,00	65,65%	257.494,00	86,74%	236.841,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	0,00	0,00%	26.302,00	8,86%	26.302,00
3	Prihodi od priloga	10.690,00	33,98%	13.036,00	4,39%	2.346,00
4	Finansijski prihodi	2,00	0,01%	14,00	0,00%	12,00
5	Ostali prihodi	115,00	0,37%	0,00	0,00%	-115,00
	UKUPNO:	**31.460,00**	**100,00%**	**296.846,00**	**100,00%**	**265.386,00**

Od ukupno ostvarenih prihoda u 2016. godini na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 102.632,00 € dok se iznos od 194.214,00 € odnosi na prihode za izborne kampanje.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	82.319,00	175.175,00	257.494,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	9.555,00	16.747,00	26.302,00
3	Prihodi od priloga	10.746,00	2.290,00	13.036,00
4	Finansijski prihodi	12,00	2,00	14,00
5	Ostali prihodi	0,00	0,00	0,00
	UKUPNO:	**102.632,00**	**194.214,00**	**296.846,00**

8. RASHODI

Partija je u 2016 godini ostvarila rashode u ukupnom iznosu od 447.000,66 € i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 2.584,77 €, troškove goriva i energije u iznosu od 14.757,75 €, troškove održavanja osnovnih sredstava u iznosu od 226,95 €, troškove zarada, ugovorenih naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 50.663,18 €, troškove transportnih usluga u iznosu od 6.414,13 €, troškove usluga održavanja u iznosu od 4.627,31 €, troškove zakupnina u iznosu od 37.903,60 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 255.167,53 €, troškove pretplate na dnevne novine i publikacije u iznosu od 1.223,89 €, troškove ostalih usluga u iznosu od 14.759,87 €, troškove amortizacije u iznosu od 1.075,86 €, troškove neproizvodnih usluga u iznosu od 580,01 €, troškove reprezentacije u iznosu od 30.894,24 €, troškove platnog prometa u iznosu od 1.119,04 €, troškove poreza u iznosu od 8.136,43 €, troškove pomoći, stipendija, usavršavanja zaposlenih i poklona u iznosu od 7.641,50 €, ostale nematerijalne troškove u iznosu od 6.796,40 €, troškove kamata u iznosu od 2.184,28 i troškove po osnovu usklađivanja obaveza u iznosu od 7,98 €. Troškovi Partije u 2015. godini su iznosili 45.781,00 €.

Od ukupnih troškova ostvarenih u 2016. godini na troškove za redovno poslovanje odnosi se iznos od 168.484,36 €, dok se iznos od 278.516,30 € odnosi na troškove izbornih kampanja.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/b	K-to	Naziv konta	Redovan rad	Izborne kampanje	Ukupno	% učešća
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	2.445,87	138,90	**2.584,77**	0,58%
2	k-to 513	Troškovi goriva i energije	10.540,54	4.217,21	**14.757,75**	3,30%
3	k-to 514	Troškovi materijalnog održavanja osnovnih sredstava	226,95	-	**226,95**	0,05%
4	k-to 520, k-to 521, k-to 522, k-to 523, k-to 529	Troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi	26.554,91	24.108,27	**50.663,18**	11,33%
5	k-to 531	Troškovi transportnih usluga	5.586,26	827,87	**6.414,13**	1,43%
6	k-to 532	Troškovi usluga održavanja	4.627,31	-	**4.627,31**	1,04%
7	k-to 533	Troškovi zakupnina	35.863,20	2.040,40	**37.903,60**	8,48%
8	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	29.697,49	225.470,04	**255.167,53**	57,08%
9	k-to 537	Troškovi pretplate na novine i publikacije	1.100,99	122,90	**1.223,89**	0,27%
10	k-to 539	Troškovi ostalih usluga	8.333,87	6.426,00	**14.759,87**	3,30%
11	k-to 540	Troškovi amortizacije	1.075,86	-	**1.075,86**	0,24%
12	k-to 550	Troškovi neproizvodnih usluga	580,01	-	**580,01**	0,13%
13	k-to 551	Troškovi reprezentacije	20.018,85	10.875,39	**30.894,24**	6,91%
14	k-to 552	Troškovi premije osiguranja	235,94	-	**235,94**	0,05%
15	k-to 553	Troškovi platnog prometa	682,77	436,27	**1.119,04**	0,25%
16	k-to 555	Troškovi poreza	4.909,78	3.226,65	**8.136,43**	1,82%
17	k-to 557	Troškovi pomoći, stipendija, usavršavanja zaposlenih i poklona	7.641,50	-	**7.641,50**	1,71%
18	k-to 559	Ostali nematerijalni troškovi	6.170,00	626,40	**6.796,40**	1,52%
19	k-to 562	Rashodi kamata	2.184,28	-	**2.184,28**	0,49%
20	k-to 585 i k-to 591	Rashodi po osnovu usklađivanja obaveza	7,98	-	**7,98**	0,00%
UKUPNO			**168.484,36**	**278.516,30**	**447.000,66**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande koji u ukupnim troškovima učestvuju sa 57,08%, troškovi zarada, ugovorenih naknada zarada i ostali lični rashodi sa 11,33%, troškovi zakupnina 8,48%, troškovi reprezentacije (6,91%) i dr

9. REALIZACIJA PREPORUKA IZ PRETHODNE GODINE

Revizijom Godišnjeg finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2015. godinu utvrđene su određene nepravilnosti i za otklanjanje istih date su sledeće preporuke:

1) **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate zarada i naknada uplati i poreske obaveze shodno članu 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.**
2) **Subjekt revizije sa izvršiocem za obavljanje poslova sekretara u Poslaničkom klubu treba da zaključi Ugovor o radu shodno članu 25 Zakona o radu.**
3) **Subjekt revizije izvršioca za održavanje poslovnih prostorija treba da angažuje Ugovorom o djelu shodno Zakonu o obligacionim odnosima.**
4) **Subjekt revizije treba da sa korisnicima stipendija zaključuje ugovore kojima će utvrditi prava i obaveze korisnika stipendije.**

Revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske CG za 2016. godinu utvrđeno je **da je subjekt revizije realizovao preporuke DRI osim preporuke br 4**.

10. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br 40116/17-042-928 od 18.05.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Demokratske Crne Gore za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 06/532 od 12.09.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-183/17 od 06.09.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 19.09.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Demokratske Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Demokratske Crne Gore za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** sa skretanjem pažnje:

- **Da subjekt revizije realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu od planiranih da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**
- **Da subjekt revizije internim aktom utvrdi kriterijume za isplatu naknada za sve izabrane funkcionere Partije budući da ova oblast nije zakonom uređena.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
SOCIJALDEMOKRATA CRNE GORE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Socijaldemokrate Crne Gore
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokrata za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Zoran Jelić, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-935 od 18.05.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15); Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Socijaldemokrata Crne Gore za 2016. godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja:

1. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i
2. da li su finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Socijaldemokrata za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11);

- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG" br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od **5.042,78 €** (1,50% od rashoda Partije koji iznose 336.185,00 €).

Za potrebe prikupljanja revizorskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijum

7. PRIHODI

Revizijom je utvrđeno da je Partija u Glavnoj knjizi iskazala prihode u iznosu od 207.994,00 € i isti se odnose na: prihode iz budžeta CG u iznosu od 94.678,00 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 20.452,00 €, prihode od članarina u iznosu od 30.797,00 € i prihode od priloga u iznosu od 62.067,00 €.

Od ukupno iskazanih prihoda iznos od 86.378,81 € odnosi se na prihode za redovno poslovanje dok se iznos od 121.615,50 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

Tabelarni pregled prihoda ostvarenih za redovan rad Partije i finansiranje izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	33.857,00	60.821,00	94.678,00
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	13.405,00	7.047,00	20.452,00
3	Prihodi od priloga	8.320,00	53.747,50	62.067,50
4	Prihodi od članarina	30.796,81	0,00	30.796,81
	UKUPNO:	**86.378,81**	**121.615,50**	**207.994,31**

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da prihodi iz budžeta CG i prihodi od lokalnih samouprava čine 55,35%, a prihodi od članarina i priloga od fizičkih lica 44,65% ukupnih prihoda.

8. RASHODI

Partija je u 2016. godini ostvarila ukupne troškove u iznosu od 336.185,72 €, a isti se odnose na: troškove kancelarijskog, reklamnog i potrošnog materijala u iznosu od 70.782,71 €, troškove električne energije, goriva i vode u iznosu od 12.814,39 €, naknade opunomoćenim predstavnicima u iznosu od 1.296,00 €, naknade po ugovorima o djelu u iznosu od 3.767,15 €, troškove zakupnina u iznosu od 26.105,95 €, troškove smještaja i ishrane na službenom putu u iznosu od 123,80 €, troškove usluga fiksne i mobilne telefonije u iznosu od 12.319,52 €, troškovi neproizvodnih usluga u iznosu od 5.095,65 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 150.579,76 €, ostale poslovne rashode u iznosu od 8.947,20 €, troškove amortizacije u iznosu od 1.009,41 €, troškove ostalih usluga u iznosu od 28.945,75 €, troškove reprezentacije u iznosu od 8.924,42 €, troškove platnog prometa u iznosu od 2.725,64 €, troškove administrativnih taksi i prireza u iznosu od 967,88 € i troškove kamata u iznosu od 1.780,49 €.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove redovnog poslovanja odnosi se iznos od 71.635,97 € dok se na troškove izbornih kampanja odnosi 264.549,75 €.

Revizijom je utvrđeno da su troškovi izbornih kampanja ostvareni u skladu sa članom 13 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja**.**

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini za redovno poslovanje i za izborne kampanje:

Redni broj	Konto	Vrsta troška	Troškovi za redovno poslovanje	Troškovi izbornih kampanja	Ukupni troškovi	%učešća
1	511 i 512	troškovi kancelarijskog, reklamnog i potrošnog materijala	10.992,92	59.789,79	70.782,71	21,05%
2	513	troškovi goriva i energije	1.783,52	11.030,87	12.814,39	3,81%
3	520	naknade opunomoćenim predstavnicima	0,00	1.296,00	1.296,00	0,39%
4	522	troškovi ugovora o djelu	0,00	3.767,15	3.767,15	1,12%
5	527,533	troškovi zakupa	22.056,75	4.049,20	26.105,95	7,77%
6	529	troškovi smještaja i ishrane na službenom putu	123,80	0,00	123,80	0,04%
7	531	troškovi usluga fiksne i mobilne telefonije	10.385,30	1.934,22	12.319,52	3,66%
8	532	troškovi neproizvodnih usluga	5.095,65	0,00	5.095,65	1,52%
9	535	troškovi reklame i propagande	5.180,62	145.399,14	150.579,76	44,79%
10	539	ostali poslovni rashodi i troškovi komunalnih usluga	3.926,53	5.020,67	8.947,20	2,66%
11	540	troškovi amortizacije	1.009,41	0,00	1.009,41	0,30%
12	550	troškovi ostalih usluga	46,00	28.899,75	28.945,75	8,61%
13	551	troškovi reprezentacije	7.618,00	1.306,42	8.924,42	2,65%
14	553	troskovi platnog prometa	1.289,70	1.435,94	2.725,64	0,81%
15	555	troškovi administrativnih taksi i prireza	347,28	620,60	967,88	0,29%
16	562	rashodi kamata	1.780,49	0,00	1.780,49	0,53%
UKUPNO:			**71.635,97**	**264.549,75**	**336.185,72**	**100,00%**

Shodno tabelarnom prikazu troškova najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi reklame i propagande sa 44,79%, troškovi kancelarijskog, reklamnog i potrošnog materijala sa 21,05%, troškovi ostalih usluga sa 8,61%, troškovi zakupnina sa 7,73% i sl.

9. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj br 40116/17-042-935 od 18.05.2017. godine izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Socijaldemokrata Crne Gore za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 514/V od 14.09.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-185/17 od 08.09.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata Zoran Jelić, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 20.09.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Socijaldemokrata Crne Gore za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Socijaldemokrata Crne Gore za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije finansijske i druge radnje uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju, osim navedeno pod tačkom 10. - Finansijski plan i program rada partije i tačkom 12.2.2. Rashodi – Troškovi goriva i energije, pa u skladu sa tim nadležni kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Sledeće nepravilnosti su uticale na izražavanje mišljenja:

1. Partija je planirala prihode i rashode za 2016. godinu u iznosu od po 345.500,00 €. Revizijom je utvrđeno da je Partija u 2016. godini ostvarila prihode u iznosu od 207.994,00 € što je za 137.506,00 € manje od planiranih prihoda, a rashode u iznosu od 336.185,00 € što je za 9.315,00 € manje od planiranih rashoda. Prezentirani podaci ukazuju na neralno planiranje naročito prihoda.

   - **Subjekt revizije treba da realnije planira prihode i rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2. Partija je donijela Program rada za 2016. godinu shodno članu 38 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, ali istim nije definisala aktivnosti Partije koje će realizovati u 2016. godini, već osnovni program rada, koji je Partija donijela prilikom osnivanja.

   - **Subjekt revizije Programom rada treba da definiše aktivnosti koje planira realizovati u godini za koju donosi Program.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Partija nije adekvatno dokumentovala troškove goriva u iznosu od 2.135,53 € jer nije obezbijedila račune za navedene troškove već je iste evidentirala na osnovu analitičke kartice Jugopetrola o potrošnji goriva Partije.

- **Subjekt revizije je dužan da sve troškove pravda adekvatnom dokumentacijom shodno odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu.**

4. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju (ugovore o zakupu, ugovore o djelu, ulazne fakture i sl.) utvrđeno je da ista ne sadrži arhivski broj kao ni datum zavođenja istih.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju obezbjeđivanja adekvatne validnosti izlaznih i ulaznih akata da internom procedurom definiše poslove prijema, evidentiranja, otpremanja, arhiviranja i čuvanja istih.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
GRAĐANSKOG POKRETA URA
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Građanski pokret URA
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Građanskog pokreta URA za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG", br.15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG", br. 52/14,76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije (DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14.marta 2017. godine)
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje predmetne revizije (br 40116/17-042-1185 od 28.06.2017. godine).

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja „Građanskog pokreta URA" za 2016. godinu vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Konsolidovani godišnji finansijski izvještaj „ Građanskog pokreta URA" za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja o tome da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja;
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Predmet revizije je Konsolidovani godišnji finansijski izvještaj „ Građanskog pokreta URA" za 2016. godinu i usklađenost poslovanja sa zakonskom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list Crne Gore", br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore", br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore", br.52/16);

- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore", br. 047/08, 004/11);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica /"Sl. list RCG", br.065/01,..., "Sl. list CG", br.079/15);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list Crne Gore", br. 13/ 07,..., 62/13 i 08/15);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru ("Sl. list Crne Gore", br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list Crne Gore ", br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list Crne Gore", br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta „Građanskog pokreta URA".

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 2.205,36 €. (2,00% od rashoda Partije koji iznose 110.268,00 €). Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Prihodi iskazani u poslovnim knjigama Partije u iznosu od 39.443 € odnose se na: prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 18.535 €, prihodi iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 5.615 € i prihode od priloga u iznosu od 15.293 €.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2016. godina	% učešća
1	Prihodi iz Budžeta Crne Gore	18.534,99	46,99%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	5.615,24	14,24%
3	Prihodi od priloga	15.293,00	38,77%
	UKUPNO:	**39.443,23**	**100,00%**

Shodno prezentiranim podacima u ukupnim prihodima prihodi iz Budžeta Crne Gore učestvuju sa 46,99%, prihodi od priloga sa 38,77 % i prihodi iz budžeta lokalnih samouprava, sa 14,24 %.

U Glavnoj knjizi Partije nije izvršeno razdvajanje transakcija redovnog poslovanja Partije i izbornih kampanja, već su iste evidentirane na pripadajućim k-tima, u okviru pojedinih klasa, propisanih Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica.

- **Preporučuje se subjektu revizije da u cilju preciznijeg i transparentnijeg iskazivanja prihoda i troškova u poslovnim knjigama izvrši razdvajanje transakcija koje se odnose na redovno poslovanje i izborne kampanje**

U postupku revizije je utvđeno da se od ukupno iskazanih prihoda iznos od 22.899,18 € odnosi se na prihode za redovno poslovanje, dok se iznos od 16.544,05 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove u iznosu od 110.268,10 €i isti se odnose na: troškove kancelarijskog i ostalog materijala u iznosu od 991,11 €, troškove zarada, ugovorenih naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 31.897,22 €, troškove poštanskih usluga u iznosu od 423,00, troškove reklame i propagande u iznosu od 21.211,35 €, troškove pomoći, i druge nematerijalne troškove u iznosu od 54.549,05 €, troškove reprezentacije u iznosu od 281.00 €, troškove platnog prometa u iznosu od 203,17 € i troškove kamata po kreditima u iznosu od 712,20 €. Revizijom je utvrđeno da se od ukupno iskazanih troškova iznos od 91.133,70 € odnosi na troškove za redovno poslovanje, dok se iznos od 19.134,40 € odnosi na troškove izbornih kampanja (parlamentarni i lokalni izbori).

Tabelarni pregled ostvarenih troškova za redovno poslovanje i izborne kampanje.

R/b	K-to	Naziv konta	Redovan rad	Izborne kampanje	Ukupno	% učešća
1	k-to 512	Troškovi kancelarijskog i ostalog materijala	199,61	791,50	991,11	0,90%
2	k-to 520, k-to 521, k-to	Troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi	27.860,14	4.037,08	31.897,22	28,93%
3	k-to 531	Troškovi poštanskih usluga	-	423,00	423,00	0,38%
4	k-to 535	Troškovi reklame i propagande	8.498,05	12.713,30	21.211,35	19,24%
6	to 559	Troškovi pomoći, ostali troškovi i drugi nematerijalni troškovi	53.688,35	823,70	54.549,05	49,47%
7	k-to 551	Troškovi reprezentacije	-	281,00	281,00	0,25%
8	k-to 553	Troškovi platnog prometa	175,35	27,82	203,17	0,18%
9	k-to 562	Troškovi kamata po kreditima	712,20	-	712,20	0,65%
UKUPNO			**91.133,70**	**19.097,40**	**110.268,10**	**100,00%**

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi pomoći, i drugi nematerijalni troškovi sa 49,44%, troškovi zarada, ugovorenih naknada i ostali lični rashodi sa 28,93%, troškovi reklame i propagande sa 19,24% i dr.

9. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj revizije (br 40116/17-042-1185 od 28.06.2017. godine) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Građanskog pokreta URA za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 0-081/17 od 09.10.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-213/2/17 od 29.09.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 16.10.2017. godine usvojio je

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Građanskog pokreta URA za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji finansijski izvještaj Građanskog pokreta URA za 2016. godinu u svim bitno materijalnim aspektima sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj sa skretanjem pažnje da:

- **Subjekt revizije u cilju preciznijeg i transparentnijeg iskazivanja prihoda i troškova u poslovnim knjigama izvrši razdvajanje transakcija koje se odnose na redovno poslovanje i izborne kampanje.**

- **Subjekt revizije sve poslovne transakcije evidentira u godini u kojoj su iste nastale u cilju pravilnog iskazivanja istih.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije finansijske i druge radnje nije uskladio u svim bitno materijalnim aspektima sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (član 18), Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti (član 26) i Zakona o radu, pa u skaldu sa tim nadležni kolegijum izražava **uslovno mišljenje**.

Sledeće nepravilnosti i nedostaci su uticali na izražavanje uslovnog mišljenja na reviziju pravilnosti:

1. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju utvrđeno je da je tokom 2016. godine na račun Visa kartice izvršen prenos sredstava sa izbornog žiro računa „Velike koalicije Ključ“ u iznosu od 10.000,00 €.
   Revizijom je utvrđeno da je Partija sa računa Visa kartice koja je otvorena za potrebe redovnog poslovanja vršila plaćanje troškova izborne kampanje (troškovi marketinga na društvenim mrežama) u navedenom iznosu.
   Plaćanje troškova izborne kampanje sa računa Visa kartice koja je otvorena za redovno poslovanje Partije nije u skladu sa članom 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja kojim je utvrđeno da se sredstva za finansiranje izborne kampanje uplaćuju na račun otvoren za te namjene, kao i da se sva plaćanja troškova izborne kampanje vrše sa tog računa.

- **Plaćanje troškova za izbornu kampanju treba vršiti sa posebnog računa otvorenog za te namjene shodno odredbama člana 18 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

2. Revizijom je utvrđeno da Partija prilikom zapošljavanja jednog lica nije vršila javno oglašavanje slobodnih radnih mjesta kako je to utvrđeno odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti već je ista navedeno lice zaposlila putem internog oglašavanja (prvi put zasniva radni odnos) što nije u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

- **Subjekat revizije je dužan da Zavodu za zapošljavanje prijavi slobodna radna mjesta radi praćenja ponude i tražnje na tržištu rada, kako je to definisano odredbama člana 26 Zakona o zapošljavanju i ostvarivanju prava iz osiguranja od nezaposlenosti.**

3. Partija je shodno ugovorima o djelu isplatila neto naknade u iznosu od 28.267,00 €. Naknade su isplaćene za 28 lica u iznosima od 80,00 €-3.000,00 € po izvršiocu, u zavisnosti od vrste posla i perioda angažovanja. Revizijom je utvrđeno da su ugovori o dijelu zaključeni za poslove edukacije članova o načinu poslovanja i finansijskog djelovanja Partije, na državnom i lokalnom nivou; obuke članova za medijsko djelovanje i javne nastupe i predavanje na teme iz oblasti medijske prezentacije, konsultantske usluge iz oblasti obrazovanja i nauke, kao i poslovi koordinacije javnih partijskih aktivnosti za pomenute oblasti, poslove sprovođenja i upravljanja terenskom kampanjom na teritoriji opština Crne Gore, kao i pružanje tehničke i logističke pomoći rukovodstvu Partije i sl., koji spadaju u poslove iz redovne djelatnosti Partije.

- **Subjekt revizije za poslove koje spadaju u redovnu partijsku aktivnost, treba sa izvršiocima da zaključuje ugovore o radu, a angažovanje lica putem ugovora o djelu vrši samo za poslove koji ne spadaju u redovnu djelatnost Partije.**

4. Revizijom je utvrđeno da je na isplaćene naknade po ugovorima o dijelu vršen obračun poreskih obaveza (porez i prirez), kao da su sva ugovorom angažovana lica osigurana po drugom osnovu. U postupku revizije nijesu prezentirani dokazi o radno-pravnom statusu angažovanih izvršioca što ima od uticaja na način obračuna poreskih obaveza.

- **Subjekat revizije prilikom angažovanja izvršilaca ugovorom o dijelu treba da obezbjedi podatke o radno-pravnom statusu angažovanih lica u cilju pravilnog obračuna poreskih obaveza.**

5. Revizijom je utvrđeno da je Partija na ime troškova nastalih u obavljanju volonterskog rada isplatila iznos od 1.200,00 € licima sa kojima su zaključeni ugovori o volontiranju. Državnom revizoru nijesu prezentirani dokazi (računi) o pravdanju troškova nastalih obavljanjem volonterskog rada.

- **Subjekt revizije je dužan da troškove nastale prilikom pružanja volonterskih usluga pravda adekvatnom dokumentacijom .**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
NOVE SRPSKE DEMOKRATIJE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Nova srpska demokratija
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2016. godinu
Trajanje revizije:	20 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Milan Dabović, predsjednik Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine i izmjenama Godišnjeg plana br. 06-26/17 od 14. marta 2017. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije (br 40116/17-042-604) od 03.04.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove srpske demokratije vršiće se u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2016. godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti Nove srpske demokratije za 2016. godinu. Finansijska revizija podrazumijeva reviziju Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja, dok revizija pravilnosti podrazumijeva usklađenost poslovanja sa zakonskom i drugom regulativom.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG“ br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,..., 31/14, 53/14);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br. 047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje (“Sl. list CG”, br. 13/ 07,..., 62/13 i 08/15);
- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, “Sl. list CG” br.86/09,…, 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima, ("Sl. list Crne Gore", br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru (“Sl. list CG“, br.040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političke partije;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije. U pripremnoj fazi revizije izvršeno je indentifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istitnitost i objektivnost.

Materijalnost je utvrđena u iznosu od 15.209,00 € (1,00% od rashoda Partije koji iznose 1.520.880,00 €). Državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, analizirao finansijske izvještaje i ostalu pribavljenu dokumentaciju subjekta revizije i na osnovu sprovedenih testova ocijenjeno funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima.

7. PRIHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala prihode u iznosu od 841.174,77 € i isti se odnose na prihode iz Budžeta Crne Gore u iznosu od 523.269,54 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 193.405,86 €, prihode od priloga u iznosu od 123.923,50 € i ostale prihode u iznosu od 575,87 €.

Od ukupno iskazanih prihoda, na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 744.072,57 €, dok se iznos od 97.102,20 € odnosi na prihode za finansiranje izbornih kampanja (parlmentarni i lokalni izbori u Kotoru, Budvi i Andrijevici).

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2015. i 2016. godini:

R/B	Vrsta prihoda	Iznos 2015. godine	% učešća	Iznos 2016. godine		Ukupno	% učešća
				Redovan rad	Izbori		
1	Prihodi iz budžeta Crne Gore	445.578,00	66,43%	500.566,81	22.702,73	523.269,54	62,21%
2	Prihodi od lokalnih samouprava	151.971,00	22,66%	176.281,39	17.124,47	193.405,86	22,99%
3	Prihodi od priloga fizičkih i pravnih lica	31.550,00	4,70%	66.648,50	57.275,00	123.923,50	14,73%
4	Ostali prihodi	0,00	0,00%	575,87		575,87	0,07%
5	Nenaplaćeni prihodi	41.653,00	6,21%		0,00		0,00%
Ukupno		**670.752,00**	100,00%	**744.072,57**	**97.102,20**	**841.174,77**	100,00%

Shodno prezentiranim podacima, konstatuje se da budžetski prihodi učestvuju sa 85,20% u ukupno ostvarenim prihodima, dok prihodi iz privatnih izvora učestvuju sa 14,80%.

8. RASHODI

Partija je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2016. godinu u ukupnom iznosu od 1.520.879,62€ i to troškove za redovno poslovanje u iznosu od 615.524,60 € i troškove izbornih kampanja u iznosu od 905.355,02 €.

Evidentirani troškovi se odnose na troškove zarada u iznosu od 43.529,43 €, troškove elektronskih dopuna u iznosu od 46.817,15 €, troškove održavanja opreme u iznosu od 7.009,63 €, troškove marketinga i režijski troškovi u iznosu od 110.213,23, troškove komunalnih usluga u iznosu od 519,29 €, troškove amortizacije u iznosu od 24.446,36 €, troškove reprezentacije i ostale troškove u iznosu od 59.269,91 €, troškovi ugovorenih naknada u iznosu od 150.780,31 €, ostali nematerijalni troškovi u iznosu od 1.974,78 €, troškove kamata u iznosu od 2.254,01 €, troškove blagajne Centrale u iznosu od 62.319,25 €, troškove blagajni opštinskih odbora u iznosu od 83.792,63 €, rashode iz prethodnog perioda u iznosu od 22.598,62 € i troškove izbornih kampanja u iznosu od 905.355,02 €.

Uporedni pregled ukupno evidentiranih troškova za 2015. i 2016. godinu:

R/B	Opis troška	2015. godina	% učešća	2016. godina		Ukupno	% učešća
				Redovan rad	Izbori		
1	Troškovi zarada i dopr. na teret poslodavca	84.566,04	13,06%	43.529,43	0,00	43.529,43	2,86%
2	Troškovi elktronskih dopuna	1.276,00	0,20%	46.817,15	0,00	46.817,15	3,08%
3	Troškovi održavanja vozila	6.454,50	1,00%	7.009,63	0,00	7.009,63	0,46%
4	Troškovi marketinga i režijski troškovi	71.263,27	11,01%	110.213,23	0,00	110.213,23	7,25%
5	Troškovi komunalnih usluga	895,35	0,14%	519,29	0,00	519,29	0,03%
6	Troškovi amortizacije	19.572,56	3,02%	24.446,36	0,00	24.446,36	1,61%
7	Troškovi reprezentacije	46.645,49	7,20%	59.269,91	0,00	59.269,91	3,90%
8	Troškovi ugovorenih naknada	135.015,34	20,85%	150.780,31	0,00	150.780,31	9,91%
9	Ostali nematerijalni troškovi	5.612,81	0,87%	1.974,78	0,00	1.974,78	0,13%
11	Troškovi kamata	34.513,79	5,33%	2.254,01	0,00	2.254,01	0,15%
12	Troškovi blagajne Centrale	65.963,54	10,19%	62.319,25	0,00	62.319,25	4,10%
13	Troškovi blagajni opštinskih odbora	144.626,76	22,34%	83.792,63	0,00	83.792,63	5,51%
14	Rashodi iz prethodnog perioda	448,21	0,07%	22.598,62	0,00	22.598,62	1,49%
15	Troškovi po osnovu otpisa potraživanja	30.650,00	4,73%	0,00	0,00	0,00	0,00%
16	Troškovi izbornih kampanja	0,00	0,00%	0,00	905.355,02	905.355,02	59,53%
Ukupno		**647.503,66**	100,00%	615.524,60	**905.355,02**	**1.520.879,62**	100,00%

Najveće učešće u ukupnim troškovima imaju troškovi za izborne kampanje sa 59,53 %, troškovi ugovorenih naknada sa 9,91 % i troškovi marketinga sa 7,25 %.

9. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj (br 40116/17- 042- 604) izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Nove srpske demokratije za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 406 od 29.09.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-206/2/17 od 20.09.2017. godine), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i predsjednik Senata dr Milan Dabović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 18.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Nove srpske demokratije za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom je utvrđeno da je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Nove srpske demokratije za 2016. godinu sastavljen i prezentovan na fer i objektivan način u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja, pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **pozitivno mišljenje sa skretanjem pažnje** na navedeno u Izvještaju pod tačkom 15.2. Rashodi u dijelu dokumentovanja dijela troškova i evidentiranja troškova na odgovarajuća konta i pod tačkom 14.1. Popis i evidentiranje imovine.

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu Zakona o finansiranju političkih subjkata i izbornih kampanja (član 2, 17 i 39), Zakona o računovodstvu (član 19), Zakona o radu (član 163), Zakona o obligacionim odnosima. (član 663-669) i Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica (člana 46) pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **negativno mišljenje.**

Navedene nepravilnosti i nedostaci su uticali na izražavanje negativnog mišljenja na reviziju pravilnosti:

1. Partija je za 2016. godinu planirala prihode u iznosu od 1.080.200,00 €, a rashode u iznosu od 1.073.500,00 €, a revizijom je utvrđeno da je ista u poslovniim knjigama iskazala prihode u iznosu od 841.174,77 € (nijesu evidentirani prihodi po osnovu osvojenih poslaničkih mandata jer je Agencija za sprječavanje korupcije privremeno obustavila prenos budžetskih sredstava političkom subjektu), dok su rashodi ostvareni u iznosu od 1.520.879,62 €, što je za 447.379,62 € više u odnosu na planirane rashode.

    - **Subjekt revizije treba da realnije planira rashode, a u slučaju ostvarivanja prihoda i rashoda u većem iznosu od planiranih, DRI preporučuje da isti izvrši korekciju Finansijskog plana.**

2. Revizijom je utvrđeno da je subjekt revizije u toku 2016. godine izvršio nabavku 1500 tablet računara čija vrijednost iznosi 197.294,42 €. Po izjavi odgovornog lica dio tablet računara NOVA je ustupila koalicionim partnerima Demokratskoj narodnoj partiji i Pokretu za promjene sa kojima je zaključila Ugovore o preuzimanju dijela duga u iznosu od 98.663,54 € po osnovu navedene nabavke.
   Revizijom je utvrđeno da je NOVA shodno ugovorima o preuzimanju duga izvršila isknjižavanje dijela opreme (tablet uređaja) iz poslovnih knjiga. Uvidom u prezentirane ugovore utvrđeno je da isti ne sadrže broj ustupljenih tablet uređaja, već samo vrijednost, a revizoru nije prezentiran ni pisani dokaz o preuzimanju tablet uređaja između NOVE i pomenutih koalicionih partnera. Partija je dio tablet računara ustupila na korišćenje svojim aktivistima i članovima Partije i preuzimanje navedene opreme je dokumentovala spiskovima. Uvidom u navedene spiskove utvrđeno je da su u pojedinačnim slučajevima nedostajali potpisi lica koja su preuzela opremu ili su potpisi bili nečitki .Iz prezentiranih spiskova utvrđeno je da su pojedina lica preuzela više komada tablet uređaja (po 6), a nije obezbijeđena dokumentacija o daljem distribuiranju istih, tako da se ne može smatrati da je adekvatno dokumentovano ustupanje dijela navedene opreme na korišćenje.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da obezbijedi adekvatnu dokumentaciju o ustupanju opreme na korišćenje, u cilju obezbjeđivanja precizne evidencije o imovini koju posjeduje Partija.**

3. Revizijom je utvrđeno da su koalicione članice dana 19.12.2016. godine, prenijele sa računa za redovno poslovanje sredstva u iznosu od 52.000,00 € (NOVA-25.000,00 €, DNP – 17.000,00 € i PZP – 10.000,00 €) na izborni račun za parlamentarne izbore. Konačni rezultati izbora su proglašeni 29.10.2016. godine i subjekt revizije je bio dužan da dostavi Agenciji za sprječavanje korupcije izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava za izbornu kampanju u roku od 30 dana od dana održavanja izbora pa se konstatuje da uplate sredstava nakon završetka izborne kampanje, nijesu u skladu sa odredbama člana 2 stav 2, člana 17 stav 1 i člana 39 stav 1,3 i 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

   - **Finansiranje troškova izborne kampanje treba vršiti u skladu sa odredbama člana 2 stav 2, člana 17 stav 1 i člana 39 stav 1,3 i 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.**

4. Revizijom je utvrđeno da je Partija troškove u iznosu od 5.078,59 € neadekvatno dokumentovala. Neadekvatno dokumentovani troškovi isplaćeni iz blagajni odnose se na ostale materijalne troškove (622,48 €), troškove dnevnica (980,00 €), troškove reprezentacije (1.425,13 €) i troškove kancelarijskog materijala (282,36 €) dok se troškovi isplaćeni preko žiro računa odnose na troškove prevoza (600,00 €), troškove zakupa poslovnih prostora u Mojkovcu (1.000,00 €) i ostale materijalne troškove u iznosu od 168,62 €.

   - **Subjekt revizije treba da sve troškove pravda adekvatnom i potpunom dokumentacijom shodno članu 19 Zakona o računovodstvu.**

5. Revizijom je utvrđeno da su na isplaćene zarade i naknade fizičkim licima po ugovorima o djelu i ugovorima o zakupu obračunate poreske obaveze (porez, doprinosi i prirez) u iznosu od 27.748,18 €, ali iste nijesu plaćene u 2016. godini što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije je dužan da prilikom isplate naknada fizičkim licima izvrši plaćanje poreskih obaveza shodno Zakonu.**

6. Revizijom je utvrđeno da evidentiranje troškova u poslovnim knjigama Partije nije vršeno na odgovarajuća konta shodno Pravilniku o kontnom okviru koji je Partija primjenjivala (na kontu 533 troškovi zakupnina evidentirani troškovi prevoza i telefonskih usluga u iznosu od 15.751,86 € koje je trebalo evidentirati na kontu 531 i troškovi marketinga u iznosu od 74.284,73 € koje je trebao evidentirati na kontu 535, na kontu 559 ostali nematerijalni troškovi evidentirani su naknade po ugovoru o djelu u iznosu od 103.475,00 € koje je trebalo evidentirati na kontu 522, na kontu 550 troškovi reprezentacije evidentirani su troškovi tekućeg održavanja u iznosu od 2.297,49 € koje je trebalo evidentirati na kontu 532,dok su svi troškovi izbornih kampanja evidentirani na kontu 599. Takođe je utvrđeno da je ista vrsta troška evidentirana na različitim kontima kao i da je evidentiranje dijela troškova vršeno u momentu plaćanja, dok je dio istih evidentiran na obračunskoj osnovi, tj. u momentu nastanka troška.

   - **Subjekt revizije treba da evidentiranje troškova vrši na odgovarajuća konta, shodno važećem Pravilniku, kao i da prilikom evidentiranja troškova primjenjuje isto računovodstveno načelo.**

7. Subjekt revizije je isplatio troškove po osnovu naknada u iznosu od 103.475,00 €. Naknade su isplaćene za 37 (trideset sedam) lica, angažovanih po osnovu ugovora o djelu u iznosima od 200,00 € do 10.840,00 €, odnosno u mjesečnim iznosima od 125,00 do 1.270,00 € po izvršiocu. Dio navedenih ugovora (29) je zaključeno za obavljanje poslova koje spadaju u redovne partijske aktivnosti (administrativno tehnički poslovi, poslovi portparola Partije, obilazak opštinskih odbora i sl.) za koje je po prirodi posla trebalo zaključiti ugovore o radu.

   - **Subjekt revizije sa licima angažovanim za obavljenje poslove koje spadaju u redovne partijske aktivnosti treba da zaključuje ugovore o radu.**

8. Subjekt revizije je izvršioce za obavljanje poslova savjetnika i sekretara u poslaničkom klubu Nove srpske demokratije (finansiranje navedenih poslova vrši se iz Budžeta Skupštine CG) angažovao po osnovu ugovora o djelu. Pravilnikom o organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta NOVE navedena radna mjesta nijesu sistematizovana.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da Pravilnikom utvrdi radna mjesta sekretara i savjetnika u poslaničkom klubu i da sa navedenim licima zaključi ugovore o radu.**

9. Uvidom u prezentirane ugovore o djelu utvrđeni su određeni nedostaci: većina ugovora ne sadrži precizno definisanu obavezu izvršioca, dio ugovora ne sadrži poziv na odredbe Zakona o obligacionim odnosima, dio ugovora ne sadrži arhivski broj i datum zavođenja, a jedan ugovor ne sadrži potpis izvršioca i sl.

   - **DRI preporučuje subjektu revizije da zaključuje ugovore u skladu sa Zakonom o obligacionim odnosima. (član 663-669 ZOO).**

10. Pravilnikom je utvrđeno da se izvršioci za obavljanje privremenih i povremenih poslova angažuju shodno odredbama Zakona o obligacionim odnosima koji ne uređuje navedenu oblast.

    - **Subjekt revizije treba da Pravilnik o organizaciji poslova i sistematizaciji radnih mjesta uskladi sa Zakonom o radu u dijelu koji se odnosi na privremene i povremene poslove.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
GODIŠNJEG KONSOLIDOVANOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA
BOŠNJAČKE STRANKE
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Bošnjačka stranka
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj Bošnjačke stranke za 2016. godinu
Trajanje revizije:	15 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Nikola N. Kovačević, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

OPŠTI PODACI

1. PRAVNI OSNOV

Pravni osnov za vršenje revizije sadržan je u:

- Zakonu o Državnoj revizorskoj instituciji ("Sl. list CG" br. 15/07, 73/10, 40/11 i 31/14);
- Zakonu o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Godišnjem planu revizije Državne revizorske institucije, DRI br. 06-23/16 od 14.12.2016. godine;
- Odluci Kolegijuma nadležnog za vršenje ove revizije 40116/17-042-1182 od 28.06.2017. godine.

Revizija Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke vršena je u skladu sa:

- Poslovnikom Državne revizorske institucije („Sl. list CG" br. 03/15);
- Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti („Sl. list CG" br. 07/15);
- Smjernicama za kontrolu kvaliteta vršenja revizije;
- Međunarodnim standardima (ISSAI).

2. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je Godišnji konsolidovani finansijski izvještaj Bošnjačke stranke u CG za 2016 godinu.

3. CILJ REVIZIJE

Cilj finansijske revizije je izražavanje mišljenja da li su:

1. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima pripremljeni u skladu sa okvirom finansijskog izvještavanja i da li su
2. finansijski izvještaji u svim materijalnim aspektima prezentovani na fer i objektivan način u skladu sa datim okvirom.

Cilj revizije pravilnosti je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa relevantnim zakonskim i drugim propisima koji su indentifikovani kao kriterijumi.

4. VRSTA REVIZIJE

Državna revizorska institucija izvršila je finansijsku reviziju i reviziju pravilnosti.

5. KRITERIJUMI ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI

- Zakon o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl. list CG" br. 52/14, 76/15 i 83/16);
- Zakon o računovodstvu ("Sl. list Crne Gore" br. 52/16);
- Zakon o budžetu Crne Gore za 2016. godinu („Sl. list Crne Gore", br. 079/15, 073/16);
- Zakon o radu ("Sl. list Crne Gore" br. 49/08,…, 31/14, 53/14);
- Zakon o obligacionim odnosima ("Sl. list Crne Gore" br.047/08, 004/11);
- Zakon o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje ("Sl. list CG", br. 13/ 07,…, 62/13 i 008/15);

- Zakon o porezu na dohodak fizičkih lica ("Sl. list RCG", br. 65/01, 37/04, 78/06, 86/09, 14/12, 06/13, 62/13, 60/14 i 83/16);
- Uredba o naknadi troškova državnim službenicima i namještenicima ("Sl. list Crne Gore" br. 26/12);
- Uredba o naknadi troškova zaposlenih u javnom sektoru („Sl. List CG“ br. 040/16);
- Pravilnik o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica ("Sl. list CG" br 5/11);
- Pravilnik o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije ("Sl. list CG" br. 17/12);
- Statut političkog subjekta;
- Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Partije;
- Finansijski plan Partije za 2016. godinu;
- Program rada Partije za 2016. godinu.

6. METODOLOGIJA VRŠENJA REVIZIJE

Revizija je vršena kombinovanjem postupka dokumentarne i terenske revizije.

U pripremnoj fazi revizije izvršeno je identifikovanje i procjena materijalnog rizika kroz razumijevanje subjekta revizije i njegovog okruženja, uključujući i unutrašnje kontrole. Takođe je utvrđena materijalnost u fazi planiranja finansijske revizije za finansijske izvještaje kao cjelinu odnosno procjena do kog nivoa se može tolerisati pogrešno prikazivanje podataka u finansijskim izvještajima, a da to ne utiče značajno na njihovu istinitost i objektivnost. Materijalnost je utvrđena u iznosu od 5.037,04 € (1,50 % od ostvarenih rashoda subjekta revizije koji iznose 335.802,80 €.
Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza državni revizor se upoznao sa pravnom regulativom, dokumentacijom i informacijama o poslovanju subjekta revizije, ocijenjeno je funkcionisanje sistema unutrašnjih kontrola radi određivanja revizorskog pristupa. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je doslijednost primjene zakona te pravila, procedura i drugih internih akata shodno utvrđenim kriterijumima. Na osnovu sprovedenih analitičkih postupaka identifikovana su područja u kojima je eventualno bilo moguće otkriti greške ili nepravilnosti. Revizijom su revidirani planirani segmenti u cjelosti.

7. PRIHODI

Subjekt revizije je u 2016. godini ostvario ukupne prihode u iznosu od 374.903,83 €. Iskazani prihodi odnose se na prihode iz budžeta CG u iznosu od 283.089,05 €, prihode iz budžeta lokalnih samouprava u iznosu od 67.977,99 €, prihode od priloga u iznosu od 5.500,00 €, prihode od članarina u iznosu od 18.283,20 € i ostale poslovne prihode u iznosu od 53,59 €.

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled ostvarenih prihoda za 2015. i 2016. godinu:

R/B	Vrsta prihoda	Prihodi u 2015. godini	%	Prihodi u 2016. godini	%
1	Prihodi iz budžeta CG	200.041,40	66,99%	283.089,05	75,51%
2	Prihodi iz budžeta lokalnih samouprava	81.643,24	27,34%	67.977,99	18,13%
3	Prihodi od priloga	280,00	0,09%	5.500,00	1,47%
4	Prihodi od članarina	15.094,35	5,06%	18.283,20	4,88%
5	Prihodi od izvršenih usluga	1.500,00	0,50%		
6	Finansijski prihodi	35,32	0,01%	53,59	0,01%
	Ukupno	**298.594,31**	**100,00%**	**374.903,83**	**100,00%**

Od ukupno iskazanih prihoda na prihode za redovno poslovanje odnosi se iznos od 308.516,46 €, dok se na prikupljena sredstva za finansiranje izborne kampanje (parlamentarni i lokalni izbori) odnosi iznos od 66.387,10 €.

Tabelarni pregled ostvarenih prihoda u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

Redni broj	Vrsta prihoda	Redovan rad	Izbori	Ukupno
1	Prihodi iz budžeta CG	222.201,95	60.855,06	283.057,01
2	Prihodi iz budžeta lokalne samouprave	67.977,99	32,04	68.010,03
3	Prihodi od priloga	0,00	5.500,00	5.500,00
4	Prihodi od članarine	18.283,20	0,00	18.283,20
5	Finansijski prihodi	53,32	0,00	53,32
	UKUPNO:	**308.516,46**	**66.387,10**	**374.903,56**

8. RASHODI

Stranka je u poslovnim knjigama iskazala troškove za 2016. godinu u iznosu od 336.746,43 € i isti se odnose na troškove goriva i energije u iznosu od 31.642,13 €, troškove bruto zarada, naknada i ostalih ličnih rashoda u iznosu od 99.224,52 €, troškove službanih putovanja i prevoza 26.021,82 €, troškove održavanja u iznosu od 3.846,79 €, troškove zakupa u iznosu od 23.522,00 €, troškove reklame i propagande u iznosu od 37.669,96 €, troškove kancelarijskog materijala, telefona, komunalnih usluga i sl. u iznosu od 19.584,62 €, troškove amortizacije u iznosu od 11.050,44 €, troškove reprezentacije u iznosu od 32.032,76 €, troškove platnog prometa u iznosu od 916,96 €, troškove kamata u iznosu od 500,00 € i troškove pomoći, donacija i sl. u iznosu od 50.734,43 €.

U narednoj tabeli je dat uporedni pregled troškova ostvarenih u 2015. i 2016. godini:

R/B	Vrsta troškova	Troškovi 2015. godine	%	Troškovi 2016. godine	%	povećanje/ smanjenje
1	Troskovi goriva i energije	13.119,79	6,31%	31.642,13	9,40%	18.522,34
2	Troškovi bruto zarada, naknada i ostali lični rashodi	93.508,01	44,98%	99.224,52	29,47%	5.716,51
3	Troškovi službenih putovanja i prevoza	18.535,10	8,92%	26.021,82	7,73%	7.486,72
4	Troškovi održavanja	4.374,26	2,10%	3.846,79	1,14%	-527,47
5	Troskovi zakupa	25.344,00	12,19%	23.522,00	6,99%	-1.822,00
6	Troškovi reklame i propagande	1.226,44	0,59%	37.669,96	11,19%	36.443,52
7	Troškovi kanc materijala, telefona, komun usl i sl.	4.745,43	2,28%	19.584,62	5,82%	14.839,19
8	Troškovi amortizacije	4.032,50	1,94%	11.050,44	3,28%	7.017,94
9	Troškovi reprezentacije	11.030,33	5,31%	32.032,76	9,51%	21.002,43
10	Troškovi platnog prometa	1.235,11	0,59%	916,96	0,27%	-318,15
11	Troškovi neproizvodnih usluga	1.800,00	0,87%	0,00	0,00%	-1.800,00
12	Ostali nematerijalni troškovi	4.373,98	2,10%	0,00	0,00%	-4.373,98
13	Troškovi kamata	4.671,56	2,25%	500,00	0,15%	-4.171,56
14	Troškovi pomoći, donacija i drugi troškovi	19.892,72	9,57%	50.734,43	15,07%	30.841,71
	ukupno	**207.889,23**	**100,00%**	**336.746,43**	**100,00%**	128.857,20

Shodno prezentiranim podacima konstatuje se da najveće učešće troškova u ukupnim troškovima imaju troškovi bruto zarada i naknada sa 29,47%, režijski troškovi pomoći i donacija sa 15,07%, troškovi reklame i propagande sa 11,19 %, troškovi reprezentacije sa 9,51%, troškovi goriva i energije sa 9,40% i sl.

Od ukupno iskazanih troškova na troškove za redovno poslovanje se odnosi 272.298,39 € dok na troškove izbornih kampanja 64.448,04 €.

Tabelarni pregled ostvarenih troškova u 2016. godini za redovno poslovanje i izborne kampanje:

R/B	Vrsta troškova	Troškovi za redovno poslovanje	Troškovi izbornih kampanja	Ukupni troškovi u 2016. godini
1	Troskovi goriva i energije	16.642,13	15.000,00	31.642,13
2	Troškovi bruto zarada, naknada i ostali lični rashodi	98.074,52	1.150,00	99.224,52
3	Troškovi službenih putovanja i prevoza	26.021,82		26.021,82
4	Troškovi održavanja	3.846,79		3.846,79
5	Troskovi zakupa-kirije	22.022,00	1.500,00	23.522,00
6	Troškovi reklame i propagande	4.140,10	33.529,86	37.669,96
7	Troškovi kanc materijala, telefona, komun usl i sl.	14.853,12	4.731,50	19.584,62
8	Troškovi amortizacije	11.050,44		11.050,44
9	Troškovi reprezentacije	23.618,44	8.414,32	32.032,76
10	Troškovi platnog prometa	794,60	122,36	916,96
13	Troškovi kamata	500,00		500,00
14	Troškovi pomoći, donacija i drugi troškovi	50.734,43		50.734,43
Grand Total		**272.298,39**	**64.448,04**	**336.746,43**

9. MIŠLJENJE SA PREPORUKAMA

Državna revizorska institucija, na osnovu člana 4 i člana 12 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, Zakona o fininasiranju političkih subjekata i izbornih kampanja i Odluke Kolegijuma o vršenju revizije broj 40116/17-042-1182 izvršila je finansijsku reviziju Godišnjeg finansijskog izvještaja i reviziju pravilnosti Bošnjačke stranke za 2016. godinu. Revizija je izvršena u skladu sa Poslovnikom Državne revizorske institucije i Uputstvom o metodologiji vršenja finansijske revizije i revizije pravilnosti.

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i Izjašnjenja subjekta revizije (br. 83/17 od 17.10.2017. godine) na Preliminarni izvještaj DRI (br. 04-225/17 od 10.10.2017.), nadležni Kolegijum u sastavu član Senata Nikola N. Kovačević, rukovodilac Kolegijuma i član Senata dr Branislav Radulović, član Kolegijuma, na sjednici održanoj 24.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2016. godinu

MIŠLJENJE

Finansijskom revizijom Godišnjeg konsolidovanog finansijskog izvještaja Bošnjačke stranke za 2016. godinu utvrđeno je da postoje materijalno značajne greške u odnosu na utvrđenu materijalnost koja iznosi 5.037,00€, ali iste nijesu prožimajuće za finansijske izvještaje, pa shodno tome nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje** na Godišnji finansijski izvještaj.

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sljedeće nepravilnosti:

1. Uvidom u izvještaj Agencije za sprječavanje korupcije o izvršenoj kontroli izborne kampanje Stranke, utvrđeno je da su troškovi izborne kampanje iskazani u iznosu od 71.810,04 €, dok su isti u Glavnoj knjizi Stranke evidentirani u iznosu od 64.448,04 €. Upoređujući podatke utvrđeno je da su u Izvještaju koji je dostavljen Agenciji iskazani troškovi angažovanja opunomoćenih predstavnika u većem iznosu od istih evidentiranih u Glavnoj knjizi Stranke za 7.425,00 €.

    - **Subjekt revizije je dužan da usaglasi podatke u Izvještajima koje dostavlja nadležnim institucijama.**

2. Revizijom je utvrđeno da Stranka u poslovnim knjigama nije evidentirala depozite na računu OO Gusinje u iznosu od 628,32 €.

    - **Subjekt revizije treba da izvrši usaglašavanje depozita evidentiranih u Glavnoj knjizi sa istim iskazanim na bančinim izvodima i na osnovu usaglašenih podataka izvrši odgovarajuća knjiženja u poslovnim knjigama.**

Revizijom pravilnosti utvrđeno je da je subjekt revizije nije sve finansijske i druge radnje uskladio sa zakonskim i drugim propisima koji su identifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju. Neusklađenost se odnosi na nedosljednu primjenu, člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, Zakona o radu, Pravilnika o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica i Pravilnika o kontnom okviru pa u skladu sa tim nadležni Kolegijum izražava **uslovno mišljenje na reviziju pravilnosti.**

Na izražavanje uslovnog mišljenja uticale su sledeće nepravilnosti i nedostaci:

1. Stranka je u zakonom predviđenom roku dostavila finansijske izvještaje, ali iste nije dostavila na propisanim obrascima. Naknadno, je ista dostavila finansijske izvještaje na propisanim obrascima u kojima je utvrđena neznatna razlika u Bilansu stanja u iznosu od 503,18 € i u Bilansu uspjeha u iznosu od 938,12€ u odnosu na prethodno dostavljeni finansijski izvještaj.

   - **Subjekt revizije je dužan da Godišnji finansijski izvještaj dostavlja na propisanim obrascima shodno Pravilniku o obrascu Godišnjeg izvještaja o prihodima, imovini i rashodima političke partije.**

2. Revizijom je utvrđeno da je Stranka u poslovnim knjigama na kontu 232-kratkoročni finansijski plasmani iskazala iznos od 69.686,95€ koji je prenešen iz prethodne godine kao početno stanje, a odnosi se na razgraničene troškove po osnovu obaveza po kreditu Ugovor broj 136/12 od 16.10.2012. godine uzetog za potrebe izborne kampanje (parlamentarni izbori) koji je izmiren u 2015. godini a nijesu sprevedena odgovarajuća knjiženja na navedenom kontu.

   - **Subjekt revizije, u cilju pravilnog iskazivanja poslovnih transakcija, treba da sprovede odgovarajuća knjiženja i izvrši zatvaranje konta 232 – kratkoročni finansijski plasmani, kako je to preporučeno i u Izvještaju DRI o reviziji za 2015. godinu.**

3. Revizijom je utvrđeno da je Stranka na ime naknada fizičkim licima isplatila iznos od 12.015,00€ (po osnovu ugovora o djelu 1.800,00 € i po osnovu zakupa poslovnih prostora 10.215,00€) na koje nije vršila obračun i uplatu poreskih obaveza što nije u skladu sa odredbama člana 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica.

   - **Subjekt revizije na isplaćene naknade fizičkim licima po osnovu zakupa poslovnih prostora treba da vrši obračun i isplatu poreskih obaveza shodno Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica (član 46).**

4. Uvidom u Glavnu knjigu državnog trezora utvrđeno je da su za finansiranje redovnog rada Stranke uplaćena sredstva u iznosu od 206.582,51€ a za finansiranje zaposlenih u poslaničkom klubu u iznosu od 15.619,44€. Razlika između podataka iskazanih u Glavnoj knjizi Stranke i državnog trezora u iznosu od 1.387,50€ je posledica neevidentiranja dijela prihoda na odgovarajućem kontu što nije uticalo na iskazivanje ukupnih prihoda.

   - **Preporučuje se subjektu revizije da evidentiranje prihoda vrši na odgovarajući konto, kako bi se obezbijedili precizni podaci o prihodima po namjeni i izvorima finansiranja.**

5. Stranka je shodno ugovorima o djelu isplatila naknade u iznosu od 1.800,00€ za 6 lica u iznosu od po 300,00€ za obavljanje poslova koordinatora u Opštinskim odborima u cilju pripreme za učešće na parlamentarnim izborima održanim 16.10.2016. godine, koji su po prirodi poslovi iz redovne djelatnosti Stranke.

   - **Subjekt revizije za poslove koordinatora u Opštinskim odborima treba da zaključuje ugovore o radu, jer isti po prirodi i vrsti rada imaju obilježje posla za koji se zasniva radni odnos.**

6. Revizijom je utvrđeno da subjekt revizije u 2016. godini u poslovnim knjigama nije obezbjeđivao evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava.

- **Preporučuje se subjektu revizije da u poslovnim knjigama obezbijedi evidenciju potraživanja od lokalnih samouprava koja mora biti zasnovana na usaglašenoj i ovjerenoj dokumentaciji.**

7. Komisija imenovana Odlukom za vršenje popisa izvršila je popis stalne imovine Stranke, ali nije vršila popis gotovine u blagajni i depozita na žiro računima, kao ni popis potraživanja i obaveza.

   - **Subjekt revizije osim popisa stalne imovine treba da vrši i popis gotovine u blagajni i depozita na žiro računima, kao i popis potraživanja i obaveza shodno Pravilniku o načinu i rokovima za vršenje popisa imovine pravnih lica.**

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
ZAVRŠNOG RAČUNA BUDŽETA GLAVNOG GRADA PODGORICE
ZA 2015. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Glavni grad Podgorica
Predmet revizije:	Završni račun budžeta Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu
Trajanje revizije:	120 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	dr Milan Dabović, predsjednik Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

1. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Glavni grad Podgorica funkcioniše u skladu sa Zakonom o Glavnom gradu („Sl. list RCG“ br. 65/05 i „Sl list Crne Gore“ br. 88/09, 72/10 i 02/16), Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG“ br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06 i „Sl. list Crne Gore“ br. 88/09, 3/10, 73/10, 38/12 i 10/14), Zakonom o finansiranju lokalne samouprave („Sl. list RCG“ br. 42/03, 44/03, i „Sl list Crne Gore“ br. 05/08, 51/08 i 74/10 i 01/15), Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, br. 20/14), Zakonom o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09 i 40/11), Zakon o javnim nabavkama (“Sl. list CG”, br. 042/11, 57/14 i 28/15) i Statutom Glavnog grada (“Sl. list CG”- Opštinski propisi, broj 28/06, 39/10 i 18/12).
Na pitanja ostvarivanja lokalne samouprave u Glavnom gradu koja nijesu posebno uređena Zakonom o Glavnom gradu primjenjuju se odredbe Zakona o lokalnoj samoupravi.

Organi Glavnog grada su Skupština Glavnog grada i Gradonačelnik Glavnog grada.

Skupštinu Glavnog grada čine odbornici koje biraju građani na period od četiri godine, u skladu sa čl. 12 Zakona o Glavnom gradu. Skupština je predstavnički organ građana i njen rad je regulisan Zakonom o Glavnom gradu (čl. 12 – čl. 14) i Statutom Glavnog grada (čl. 34 - čl. 72).

Gradonačelnik Glavnog grada, je izvršni organ Glavnog grada i njegov rad je regulisan Zakonom o Glavnom gradu (čl. 15 – čl. 17) i Statutom Glavnog grada (čl. 73 – čl. 91).

Organe gradske uprave osniva Skupština Glavnog grada, dok gradonačelnik utvrđuje organizaciju i način rada organa uprave Glavnog grada i daje saglasnost na akte o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u organima uprave, stručnim i drugim službama. Iz Budžeta Glavnog grada finansiraju se i javne ustanove čiji je osnivač Glavni grad.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I TREZORSKO POSLOVANJE

Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, član 67 stav 5, propisano je da lokalni organ uprave nadležan za poslove finansija vodi budžetsko računovodstvo i izvještavanje koje obuhvata i računovodstvene poslove vezane za obradu plaćanja i evidentiranje primanja, vođenje dnevnika, glavne knjige i odabranih pomoćnih knjiga za sva primanja i izdatke i međunarodne donacije i druge vidove pomoći.

Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, je određeno da se stanje imovine i obaveza budžeta Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžeta opština iskazuje na sljedećim klasama:

0 – nefinansijska imovina;
1 – finansijska imovina;
2 – obaveze;
3 – kapital.

Finansijsko - računovodstveni poslovi budžeta Glavnog grada obavljaju se u Sekretarijatu za finansije. Glavni grad ne primjenjuje modifikovanu gotovinsku osnovu za evidenciju obaveza, odnosno obaveze ne vodi na klasi 2, imovina se vodi na klasi 0, dok se za evidenciju primitaka i izdataka primjenjuje gotovinska osnova.

3. MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, a u skladu sa članom 15 i 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **dr Milan Dabović** (predsjednik Senata – rukovodilac Kolegijuma) i **dr Branislav Radulović** (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 29.11.2016. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Završnog računa Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa članom 52 Zakona o finansiranju lokalne samouprave za izvršenje budžeta opštine odgovoran je predsjednik opštine, a za namjensko korišćenje budžetskih sredstava odgovoran je budžetski izvršilac. Shodno članu 69. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti Završni račun budžeta opštine priprema odgovorno lice opštine u skladu sa ovim zakonom. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je Odluka o Završnom računu Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljena i prezentovana u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Glavnog grada Podgorice sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni dokazi adekvatni i dovoljni, kao i da daju osnovu za izražavanje mišljenja.

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Završnog računa budžeta Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu utvrđeno je da Završni račun budžeta ne sadrži bitno materijalne greške i da daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi, osim za nepravilnosti iskazane u komentarima Izvještaja o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2015. godinu, koje se odnose na stornirana sredstva budžeta i način vođenja evidencija primitaka i izdataka. Navedene nepravilnosti su se odrazile na suficit koji je iskazan u manjem iznosu za 278.897,14 €, te u skladu s tim nadležni Kolegijum izražava **POZITIVNO MIŠLJENJE SA SKRETANJEM PAŽNJE**.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE POZITIVNOG MIŠLJENJA SA SKRETANJEM PAŽNJE ZA FINANSIJSKU REVIZIJU:

1. Glavni grad Podgorica je stornirao prihode za 2015. godinu za iznos od 551.088,58 €. Prihodi su stornirani za plaćanja - rashode koji se odnose na javne ustanove koje su potrošačke jedinice budžeta, plaćanja koja su vršena mjesnim zajednicama za izgradnju i održavanje lokalne infrastrukture i za iznos sredstava koja su prenesena sa Glavnog računa trezora na žiro račun javnih ustanova. Navedena plaćanja nijesu evidentirana kao rashod, već je za navedeni iznos izvršeno storniranje prihoda.

2. Račun 7155 - Ostali prihodi iskazan je u iznosu od 382.206,42 € i isti je uvećan za 43.271,04 €. Uvećanje se odnosi na prihode po osnovu otplate kredita iz domaćih izvora - 41.921,04 € i prihode od prodaje nepokretnosti – 1.350,00 €. Izvršena je reklasifikacija i račun je umanjen za 43.271,04 €, a uvećan račun 7511 - Pozajmice i krediti od domaćih izvora za 41.921,04 € i račun 721- Prihodi od prodaje imovine za 1.350,00 €.

3. Račun 721- Prihodi od prodaje imovine iskazan je u iznosu od 686.344,94 € i isti je uvećan za 22.715,11 €. Uvećanje se odnosi na prihode od zakupa imovine – 15.620,18 € i prihode po osnovu poreza na nepokretnosti – 7.094,93 €. Izvršena je reklasifikacija i račun je umanjen za 22.715,11 €, a uvećan je račun 715 - Ostali prihodi za 15.620,18 € i račun 7113 - Porez na imovinu- nepokretnosti za 7.094,93 €.

4. Sa računa 441 - Kapitalni izdaci plaćen je iznos od 50.782,60 € koji obuhvata isplate glavnice i kamate po Ugovoru o kreditu br. 2004-04 od 27.04.2005. godine. Izvršena je reklasifikacija računa 441 - Kapitalni izdaci i račun je umanjen za iznos glavnice i kamate (50.782,00 €), a uvećan račun 461 - 2 Otplata HOV i kredita nerezidentima za iznos od 19.749,00 € i računa 416 - Kamate za iznos od 31.033,00 €.

5. Sa računa 441 - Kapitalni izdaci plaćen je iznos od 161.974,33 € koji obuhvata isplatu glavnice i kamata po osnovu zaključenih ugovora o finansijskom lizingu sa Hypo Alpe Adria bankom AD (6 ugovora). Izvršena je reklasifikacija računa 441 - Kapitalni izdaci i račun je umanjen za 161.974,33 €, a uvećan račun 461-1 Otplata HOV i kredita rezidentima za iznos od 150.928,71 € (glavnicu 146.325,56 € + troškove učešća 4.603,15 €) i račun 416 - Kamate za iznos od 11.045,62 €.

6. Sa računa 441 - Kapitalni izdaci plaćen je iznos od 29.698,32 € koji obuhvata isplatu glavnice i kamata po garanciji datoj JP "Sportski objekti" Podgorica. Izvršena je reklasifikacija računa 441 - Kapitalni izdaci i račun je umanjen za iznos od 29.698,32 €, a uvećan račun 462 – Otplata garancija za isti iznos.

7. Sa računa 432 - Ostali transferi plaćen je iznos od 231.557,38 € koji se odnosi na otplatu neizmirenih obaveza prema Fondu za obeštećenje. Izvršena je reklasifikacija računa 432 - Ostali transferi i isti umanjen za iznos od 231.557,38 €, a uvećan račun 463 - Otplata obaveza za isti iznos.

8. Sa računa 414 - Rashodi za usluge plaćen je iznos od 80.000,00 € Atlas banci AD radi davanja kredita za stimulisanje preduzetništva i poljoprivredne proizvodnje po Ugovoru o komisionom plasmanu sredstava br. 01-031/15-5765 od 13.08.2015. Izvršena je reklasifikacija računa 414 – Rashodi za usluge i isti je umanjen za iznos od 80.000,00 €, a uvećan račun 451 - Pozajmice i krediti za isti iznos.

Nakon korekcije navedenih računa, suficit Glavnog grada Podgorica za 2015. godinu uvećan je za 278.897,14 € i iznosi 6.474.964,60 €.

- **Glavni grad treba da u skladu sa MRS 3 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvene procjene i greške izvrši ispravku u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2015. godinu.**

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Odluke o Završnom računu Glavnog grada Podgorice za 2015. godinu utvrđeno je da Glavni grad nije u svim aspektima uskladio poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima: Zakonom o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Zakonom o javnim nabavkama, Zakonom o državnoj imovini, Uredbom o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari i o popisu u državnoj svojini, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i Uputstvom o radu trezora Glavnog grad Podgorice te, u skladu sa tim, nadležni Kolegijum izražava **USLOVNO MIŠLJENJE.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI:

Glavni grad je stornirao prihode javnih ustanova koje su ostvarile potrošačke jedinice budžeta u iznosu od 551.088,58 € iako nijesu bili ispunjeni svi uslovi iz člana 42 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti.

Revizijom je utvrđeno da Glavni grad u okviru grupe računa 419 – Ostali izdaci nije planirao poziciju 4191 – Izdaci po osnovu ugovora o djelu dok je izvršenje iznosilo 385.981,20 €.

- **Glavni grad u postupku donošenja Odluke o budžetu treba da prilikom procjene primitaka i izdataka iskazanih po ekonomskoj klasifikaciji dosljedno primjenjuje član 34 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, član 42 Zakona o finansiranju lokalne samouprave i član 2 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet CG, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština i planira i izvršava budžet u skladu sa računima dodijeljenim po ekonomskoj klasifikaciji.**

Evidencija naknada u softverskom programu vodi se samo za Naknade za korišćenje komercijalnih objekata kojima je omogućen pristup sa puta, dok ostale naknade nijesu obuhvaćene softverom.

- **Glavni grad treba da unaprijedi postojeći softver, na način da postojeće evidencije naknada međusobno integriše i poveže, kako bi se podaci unosili na jednom mjestu i kroz formu automatskog naloga knjižili u Glavnu knjigu. Forma automatskog naloga bi omogućila kontrolu unesenih podataka na osnovu dostavljene dokumentacije i svela mogućnost greške na prihvatljiv nivo.**

Sekretarijat za finansije vodi samo evidenciju primljenih ulaznih faktura koje su dostavljene uz Zahtjev za budžetsku potrošnju i isplatu, dok ne vodi evidenciju obaveza na klasi 2, što nije u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa budžeta Crne Gore, budžeta vanbudžetskih fondova i budžeta opština.

- **Glavni grad Podgorica treba da obezbijedi da se evidencija obaveza vodi na računima klase 2, shodno članu 1 i članu 4 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.**

Revizijom je utvrđeno da organi uprave, službe i javne ustanove koje su potrošačke jedinice budžeta ne pripremaju i dostavljaju izvještaje o korišćenju vozila i potrošnji goriva, sa putnim nalozima i računima o potrošnji goriva, kako bi Služba za zajedničke poslove vodila evidenciju o količini utrošenog goriva i prije distribucije goriva za sledeći mjesec izvršila sravnjenje utrošenih i plaćenih količina goriva za prethodni period.

- **Glavni grad treba da u potpunosti poštuje Pravilnik o uslovima i načinu korišćenja motornih vozila u Glavnom gradu i Interno pravilo o količini goriva za korišćenje službenih vozila, priprema i izdaje putne naloge za korišćenje službenih vozila (obrazac PN) i dostavlja Službi za zajedničke poslove izvještaje o korišćenju službenih vozila i potrošnji goriva sa ovjerenim i potpisanim putnim nalozima i računima o potrošnji goriva.**

Revizijom je utvrđeno da dva sekretara imaju status V.D. i to od oktobra 2014. godine i 2011. godine, što nije u skladu sa čl. 38 Zakona o državnim službenicima i namještenicima.

- **Glavni grad treba da popunjavanje visokog rukovodnog kadra vrši u skladu sa članom 38 Zakona o državnim službenicima i namještenicima na osnovu javnog konkursa.**

Glavni grad je zaključivao ugovore o povremenim i privremenim poslovima u kojima nije preciziran zadatak koji angažovana lica treba da obave već je definisano da se „izvršilac obavezuje da za Naručioca obavlja poslove koji ne zahtijevaju posebno znanje i stručnost" što nije u skladu sa članom 166 Zakona o radu.

- **Glavni grad treba da prilikom zaključivanja ugovora o privremenim i povremenim poslovima postupa u skladu sa članom 166 Zakona o radu kojim je definisano da ugovor treba da sadrži odredbe o ličnim podacima izvršioca, poslu radi čijeg se izvršenja zaključuje ugovor, rokovima za otpočinjanje i završetak posla, uslovima i načinu njegovog izvršenja, kao i visini, roku i načinu isplate zarade za izvršeni posao.**

Revizijom je utvrđena nepravilna evidencija u okviru računa 4149 – ostale usluge po korisnicima budžeta Glavnog grada u ukupnom iznosu od 361.563,70 €, što nije u skladu sa članom 34 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članom 2 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština. Navedene izdatke je umjesto u okviru računa 4149 – Ostale usluge trebalo evidentirati na računima predviđenim Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština.

- **Glavni grad treba da u skladu sa članom 34 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članom 2 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, planiranje i evidenciju izdataka u posebnom dijelu budžeta vrši po organizacionoj, funkcionalnoj, ekonomskoj, programskoj i projektnoj klasifikaciji.**

Ugovori o djelu i autorskim honorarima, sa pripadajućim porezima, doprinosima i prirezom, koje je Glavni grad zaključio evidentirani su po mjestu troška i u okviru pojedinih programskih aktivnosti koje su planirane Odlukom o budžetu Glavnog grada. Međutim, Glavni grad prilikom planiranja budžeta treba da vodi računa da se prvo definišu programi pa zatim troškovi, odnosno prvo programska pa ekonomska klasifikacija, što znači da je Glavni grad izdatke po osnovu ugovora o djelu trebao planirati i evidentirati u okviru računa 4191 – izdaci po osnovu ugovora o djelu.

- **Glavni grad treba da shodno članu 9 Pravilnika o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore, budžete vanbudžetskih fondova i budžete opština, izdatke po osnovu ugovora o djelu planira i evidentira u okviru grupe računa 419 - Ostali izdaci.**

Revizijom je utvrđeno da postoje Ugovori o komunalnom opremanju zemljišta od strane investitora koji su zaključeni bez sprovođenja postupka javne nabavke, a na osnovu člana 67 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata i Odluke o naknadi za komunalno opremanje građevinskog zemljišta. Revizijom je takođe utvrđeno da postoje tužbe investitora protiv Glavnog grada u značajnim iznosima radi naknade štete zbog kašnjenja u komunalnom opremanju zemljišta.

- **Glavni grad treba da u skladu sa članom 16 i 65 Zakona o uređenju prostora i izgradnji objekata donosi i poštuje Program uređenja prostora, utvrdi dinamiku uređenja prostora i obezbijedi komunalno opremanje građevinskog zemljišta (izgradnju objekata i komunalne infrastrukture). Komunalno opremanje zemljišta zbog racionalnijeg trošenja javnih sredstava, po pravilu treba vršiti nakon sprovođenja postupaka predviđenih Zakonom o javnim nabavkama.**

U izuzetnim slučajevima kada građevinsko zemljište nije komunalno opremljeno, mogu se u skladu sa članom 67 zaključivati ugovori o komunalnom opremanju zemljišta od strane investitora.

Revizijom kapitalnih izdataka je utvrđeno da postoje investitori koji ne poštuju rok za izvođenje radova, a u pojedinim slučajevima evidentirana su i značajna kašnjenja u odnosu na rokove iz zaključenih ugovora.

- **Glavni grad treba da u pozivu za javno nadmetanje, realno definiše rokove za izvršenje radova i da u slučaju kršenja ugovora aktivira garancije ili da dio neizvršenih radova ustupi na izvođenje drugom izvođaču kako je i definisano zaključenim ugovorom.**

U blagajni Glavnog grada ne vodi se blagajnički dnevnik u kome se evidentiraju gotovinski tokovi novca na dnevnom nivou.

Isplate iz blagajne koje se odnose na stornirane prihode vrše se na osnovu dokumentacije koja nije ovjerena od strane odgovornog lica. Iznos od 13.098,97 € koji se odnosi na stornirane prihode organizacionih jedinica nije evidentiran u glavnoj knjizi.

- **Glavni grad treba da vodi Blagajnički dnevnik u kojem se evidentiraju gotovinski tokovi novca na dnevnom nivou i da isplate iz blagajne vrši samo na osnovu relevantne dokumentacije koja sadrži podatke o gotovinskoj isplati (namjenu i iznos koji treba isplatiti), a koja je odobrena od strane starješine organa.**

Blagajnička dokumentacija se ne nalazi na jednom mjestu i nije sintetizovana.

- **Glavni grad treba da objedini blagajničku dokumentaciji na jednom mjestu i da u skladu sa članom 6 Internog uputstva o blagajničkom poslovanju gotovinu podignutu na ime avansa čuva u blagajni i da je za nju odgovoran nadležni službenik za finansije - blagajnik koji jedini ima pristup novcu i mjestu u kojem se novac čuva.**

Revizijom je utvrđeno da je Glavni grad u 3 (tri) slučaja davao garancije bez saglasnosti Vlade**.**

- **Glavni grad treba da u slučaju budućih zaduženja, shodno članu 57 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i članu 60 - 64 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, prilikom davanja garancija i zaduženja prethodno pribavi saglasnost Vlade.**

Glavni grad u Izvještaju o budžetskom zaduženju nije pravilno iskazao ugovoreni iznos sredstava, kao ni stanje duga po kreditima na 31.12.2015. godine. Glavni grad je prikazao ugovorena sredstva u iznosu od 33.550.000,00 € i stanje duga na 31.12.2015. godine u iznosu od 22.978.070,56 €, a revizijom je utvrđeno da je ugovoreni iznos sredstava 34.043.295,11 €, a stanje duga na 31.12.2015. godine 23.070.204,66 €. Glavni grad je izdao 5 garancija privrednim društvima čiji je osnivač u iznosu od 11.673.768,97 €, a utvrđeno stanje duga po izdatim garancijama na 31.12.2015. godine iznosi 10.712.080,79 €.

- **Glavni grad treba da Izvještaj o budžetskom zaduženju ubuduće sačinjava u skladu sa Pravilnikom o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave i iskaže sva zaduženja i otplate po kreditima, kao i obaveze po osnovu garancija.**

Revizijom je utvrđeno da su starješine organizacionih jedinica donijele pojedinačne akte o imenovanju komisija za popis. Tri organizacione jedinice navedene akte donijele su u 2016. godini, dvije organizacione jedinice su kao rok do kojeg je potrebno izvršiti popis odredili tri, odnosno deset dana od dana formiranja komisije (u oba slučaja do 18.12.2015.). Takođe, jedna organizaciona jedinica je popis izvršila na dan 26.12.2015. godine a jedna na dan 20.01.2016. godine, dok jedan broj Komisija za popis nijesu Sekretarijatu za finansije dostavile Izvještaje o obavljenom popisu.

- **Glavni grad treba da obezbijedi da organi i službe Glavnog grada prilikom vršenja popisa tačno definišu obaveze Komisije, način i rokove vršenja popisa i vode evidenciju imovine u skladu sa članom 41 - 48 Zakona o državnoj imovini i članom 10 - 12 Uredbe o načinu vođenja evidencije pokretnih i nepokretnih stvari u državnoj svojini („Sl. list CG“, br. 13/10) sa stanjem na 31.12. godine za koju se vrši popis.**

Revizijom javnih nabavki utvrđeno je pogrešno prikazivanje realizovanih postupaka u godišnjem Izvještaju o dodijeljenim javnim nabavkama.

- **Glavni grad treba da u Izvještaju o sprovedenim postupcima javne nabavke evidentira samo ugovore koji su zaključeni u periodu do 31. decembra godine za koju se podnosi izvještaj pri čemu je u obrascu C potrebno evidentirati sve nabavke koje su realizovane neposrednom pogodbom.**

Glavni grad je u određenim slučajevima, prilikom nabavke roba navodio da su količine orijentacione i da se mogu mijenjati, pri čemu naručilac nije u obavezi da preuzme sve artikle navedene u specifikaciji što je u suprotnosti sa članom 41 Zakona.

- **Glavni grad treba da, prilikom određivanja predmeta javne nabavke postupa u skladu sa članom 41 Zakona kojim je, između ostalog, definisano da predmet javne nabavke treba da bude opisan potpuno, jasno i razumljivo, na način koji omogućava podnošenje odgovarajuće ponude po vrsti, kvalitetu, cijeni, kao i po drugim potrebnim svojstvima i uslovima, pri čemu u opisu predmeta javne nabavke treba navesti podatke o količini, mjestu i rokovima izvršenja ili posebne zahtjeve u pogledu načina izvršenja predmeta javne nabavke.**

Glavni grad je u pojedinim slučajevima, vršio plaćanje po ispostavljenim fakturama bez obzira što usluga nije izvršena, a u jednom slučaju i prije zaključivanja ugovora. Naime, za ugovore koji su zaključeni krajem 2015. godine, faktura je ispostavljana u roku od par dana od dana zaključenja ugovora, a Glavni grad vršio isplatu po istoj bez obzira što predmetna usluga ili isporuka robe nije realizovana tokom 2015. godine već u tekućoj 2016. godini.

- **Glavni grad treba da fakture koja se ispostavljaju na osnovu zaključenih ugovora, prihvati tek kada se uvjeri da je usluga ili isporuka izvršena, i da plaćanje vrši u skladu sa tačkama 44 - 46 Uputstva o radu trezora lokalne samouprave.**

U postupku revizije utvrđeno je da su sve Izmjene plana evidentirane pod istim brojem, a da zapisnici i izvještaji imaju broj pod kojim je zaveden Poziv za otvoreni postupak ili tenderska dokumentacija. Takođe, prilikom pregleda dokumentacije na terenu, utvrđeno je da zapisnici o individualnom vrednovanju, a u određenim slučajevima i Izjave o nezavisnosti na strani naručioca, nijesu dio dokumentacije koja se odnosi na predmetni postupak, već su iste odložene na drugom mjestu i naknadno su dostavljene.

- **Glavni grad treba da se pridržava Uputstva za izvršavanje uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave, odnosno da se evidentiranje akata, koji se odnose na isti predmet vrši na način da prvi akt dobija klasifikacioni znak predmeta i redni broj djelovodnika, dok svaki naredni akt istog predmeta dobija samo novi podbroj prema redosljedu kojim su evidentirani u djelovodniku, kako bi se izbjeglo postojanje dva različita akta upisana pod istim brojem u djelovodniku. Svu dokumentaciju koja se odnosi na predmetni postupak javne nabavke, potrebno je odložiti na jednom mjestu, u registratoru koji se odnosi na predmetni postupak.**

Revizijom je utvrđeno da je po tužbama zaposlenih Glavnog grada zbog povreda prava iz radnih odnosa, Glavni grad u 2015. godini isplatio 60.512,54 €. Isplate su se odnosile na neisplaćene prekovremene sate, razlike za regres i naknade nematerijalne štete zaposlenim (iznos 48.138,19 €), kao i za troškove parničnih postupaka (iznos od 12.374,35 €). U Informaciji o značajnijim sudskim postupcima od 12.02.2016. godine evidentirani su i sudski sporovi na ime naknade za rad duži od punog radnog vremena u iznosu od 259.543,00 € i naknadu štete zbog nepravilne isplate plata u ukupnom iznosu od 190.000,00 €.

- **Glavni grad treba da obezbijedi zaštitu prava zaposlenih u skladu sa članom 134 – 137 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, ili u skladu sa članom 139 putem arbitraže preko Agencije za mirno rješavanje sporova kako bi se izbjegli značajni troškovi sudskih sporova. Takođe, treba postupati po pravosnažnim odlukama nadležnih sudova i izbjeći neekonomično trošenje budžetskih sredstava u postupku prinudne naplate potraživanja.**

Nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da Glavni grad u roku od 6 (šest) mjeseci izvijesti Državnu revizorsku instituciju o preduzetim mjerama na ispunjenju preporuka iz ovog Izvještaja.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA JAVNOG PREDUZEĆA ”REGIONALNI VODOVOD CRNOGORSKO PRIMORJE” - BUDVA ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	JP “Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“
Predmet revizije:	Godišnji finansijski izvještaj za 2016. godinu
Trajanje revizije:	90 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Zoran Jelić, član Senata – rukovodilac Kolegijuma dr Branislav Radulović, član Senata – član Kolegijuma

1. OSNOVNI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Javno preduzeće „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ je osnovano na osnovu Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“, br. 13/07) i Odluke o organizovanju JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje" („Sl list CG”, br. 14/08), čiji je primarni cilj i zadatak vršenje regionalnog vodosnabdijevanja opština: Herceg Novi, Tivat, Kotor, Bar, Budva i Ulcinj i stvaranje preduslova za izgradnju i održavanje funkcionalnog jedinstva regionalnog vodovodnog sistema za Crnogorsko primorje.

Zakonom o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja („Sl. list CG“, br. 56/16) koji je stupio na snagu 31.08.2016. godine, propisano je da će djelatnost regionalnog vodosnabdijevanja vršiti privredno društvo koje osniva Vlada. Preduzeće je u skladu sa čl. 29 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja u obavezi da se transformiše u jedan od oblika privrednih društava do 31.08.2017. godine.

Djelatnost Preduzeća je: izgradnja objekata regionalnog sistema vodosnabdijevanja; obavljanje poslova vodosnabdijevanja; obezbjeđivanje racionalnog korišćenja kapaciteta; izgradnja objekata preduzeća; obezbjeđivanje priključka vodovodnog sistema opština na priključak regionalnog sistema vodosnabdijevanja; stalna i redovna isporuka vode za piće i druge potrebe opštine do mjernog instrumenta na mjestu povezivanja sa njenim vodovodnim sistemom; odlučivanje u vršenju javnih ovlašćenja o pravima i obavezama opština i drugih pravnih lica u upravnim stvarima; obezbjeđivanje, zaštita i upravljanje regionalnim sistemom vodosnabdijevanja; investiciono i tekuće održavanje i rekonstrukcija objekata i postrojenja radi obezbjeđenja funkcionalnosti regionalnog sistema vodosnabdijevanja; izgradnja informacionog sistema i studijsko istraživačka i analitička obrada podataka o sistemu vodosnabdijevanja; praćenje i obezbjeđivanje jedinstva regionalnog sistema vodosnabdijevanja; obavljanje drugih poslova u skladu sa Odlukom o osnivanju i Statutom Preduzeća. Preduzeće pored osnovne obavlja i sporedne djelatnosti, iznajmljivanje optičkih vlakana (DARK FIBER), za što je Preduzeće registrovano kod Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore.

Organi preduzeća su:

- Upravni odbor i
- Direktor.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE

Preduzeće evidentiranje prihoda, rashoda, imovine, potraživanja i obaveza u poslovnim knjigama vrši u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, Zakonom o računovodstvu koji je stupio na snagu 17.08.2016. godine i Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Preduzeće je u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji iz 2002. godine donijelo Odluku o računovodstvenim politikama br. 326/2 od 12.05.2004. godine i Odluku o dopunama odluke o računovodstvenim politikama br. 619/3 od 31.05.2012. godine. Preduzeće je u obavezi da u skladu sa Zakonom odobrenim rokom od godinu dana izvrši usklađivanje Odluke o računovodstvenim politikama sa novim Zakonom o računovodstvu.

3. MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u Izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 05-105/17 od 19.06.2017. godine, a u skladu sa članom 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **g. Zoran Jelić** (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i **dr Branislav Radulović** (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 26.07.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ

o reviziji Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa Zakonom o računovodstvu pravna lica dužna su da pripreme godišnje finansijske iskaze i konsolidovane iskaze sa stanjem na dan 31. decembra poslovne godine. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li su finansijski izvještaji za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljeni i prezentovani u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obezbijedila vršenje postupaka kako bi se dobilo dovoljno adekvatnih dokaza na kojima se zasniva izraženo mišljenje. Sprovedeni postupci zavisili su od profesionalne procjene državnog revizora, uključujući procjenjivanje rizika od značajne neusklađenosti.

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu utvrđeno je da isti ne daje istinit i objektivan prikaz stanja kredita na dan 31.12.2016. godine. U Bilansu stanja za 2016. godinu pogrešno je iskazana pozicija dugoročni krediti za 1.512.909,90 € i pozicija Nekretnine, postrojenja i oprema za iznos od 233.479,77 €. U Bilansu stanja, dugoročni krediti su iskazani u iznosu 19.527.904,65 €, dok je revizijom utvrđeno da dugoročni krediti na kraju 2016. godine iznose 21.040.814,35 €. Iznos od 233.479,77 € treba evidentirati na računu 02308 - cjevovod PK Tivat – PS Podkuk, a isknjižiti sa računa 53203 – troškovi vodovoda. U Bilansu uspjeha za 2016. godinu pogrešno je iskazana pozicija finansijski rashodi u iznosu od 249.100,65 €. U Bilansu uspjeha, finansijski rashodi su iskazani u iznosu 953.063,05 €, dok je revizijom utvrđeno da je Preduzeće na dan 31.12.2016. godine iskazalo obračun kamate po kreditu. Međunarodnog udruženja za razvoj (IDA) u iznosu 249.100,65 €, iako nije vršilo otplatu naknade (kamate) po kreditu, već je istu vršilo Ministarstvo finansija.

Prag materijalnosti za reviziju JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ određen je u iznosu 1% od ukupnih rashoda u 2016. godini, odnosno 50.903,75 €. S obzirom da navedeni finansijski iskazi sadrže bitne materijalne greške nadležni Kolegijum izražava **NEGATIVNO MIŠLJENJE** na Godišnji finansijski izvještaj JP „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ za 2016. godinu.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE NEGATIVNOG MIŠLJENJA ZA FINANSIJSKU REVIZIJU:

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće obaveze prema IDA kreditu nije iskazalo u punom iznosu, već je na računu 41504 - Dugoročni krediti u inostranstvu na dugovnoj strani evidentiralo Amortizacioni trošak kredita – ispravku vrijednosti kredita i na taj način smanjilo iskazane obaveze po IDA kreditu na dan 31.12.2015. godine za 1.756.204,32 € i na dan 31.12.2016. godine za 1.512.909,90 €. Navedeno znači da su u Bilansu stanja za 2016. godinu iskazane dugoročne obaveze po kreditima (bez obaveza po kreditima do 1 godine) u iznosu od 19.527.904,65 € umjesto 21.040.814,35 €, odnosno da su iskazani manje za 1.512.909,90 €.

Preduzeće je iznos kamate za 2016. godinu utvrdilo preko amortizacije IDA kredita i preračunalo u € primjenom kursa na dan 31.12.2016. godine i za navedeni iznos uvećalo račun 562 - Troškovi kamata i zadužilo račun 41504 – Amortizacioni trošak IDA kredita za iznos od 249.100,60 €. Na taj način je račun 41504 – Amortizacioni trošak (početno stanje na 01.01.2016. godine iznosilo 1.756.204,32 €) umanjen za 249.101,32 € i na 31.12.2016. godine iskazan je u iznosu 1.512.909,89 €. Preduzeće je u 2016. godini iskazalo u Glavnoj knjizi i finansijskim izvještajima, Rashode po osnovu kamata (račun 56203) u većem iznosu od stvarnih za 249.100,60 € i na taj način smanjilo dobit preduzeća za isti iznos.

Revizijom je utvrđeno da su Nekretnine, postrojenja i oprema iskazana manje za iznos od 233.479,77€. Navedeni iznos je isknjižen na teret troškova održavanja (račun 53203 – troškovi vodovoda) i odnosi se na održavanje cjevovoda RVS prema Ugovoru za nabavku radova na sanaciji cjevovoda regionalnog vodovodnog sistema na dionici PK Tivat – PS Podkuk, broj 01-16/8687/3 od 11.03.2016 godine kojeg je Preduzeće zaključilo sa dobavljačem Ind-eko DOO. U skladu sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema, navedeni iznos od 233.479,00 € treba evidentirati na računu 02308 - cjevovod PK Tivat – PS Podkuk, a isknjižiti sa računa 53203 – troškovi vodovoda. Zbog navedenog knjiženja u iznosu 233.479,00 € umanjena je vrijednost opreme, a samim tim, umanjena je i dobit Preduzeća za 2016. godinu.

Preporuka: Preduzeće treba da, u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, ispravi greške:

- **na računu Amortizacija IDA kredita čija je vrijednost na 31.12.2016. godine iznosila 1.512.909,90€;**
- **na računu troškovi kamata u iznosu 249.100,60 €;**
- **da za iznos od 233.479,00 € uveća račun 023 – oprema i umanji račun 53203 – troškovi vodovoda.**

Nakon ispravki finansijskih grešaka neophodno je, pripremiti i sastaviti nove finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Godišnjeg finansijskog izvještaja Javnog preduzeća „Regionalni vodovod Crnogorsko primorje“ – Budva za 2016. godinu utvrđeno je da Preduzeće nije u potpunosti uskladilo poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena odstupanja i neusklađenosti poslovanja Preduzeća sa sljedećim propisima: Zakonom o računovodstvu i reviziji, Zakonom o sprječavanju nelegalnog poslovanja, Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, Zakonom o radu, Zakonom o javnim nabavkama, Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica, Uputstvom za obračun bruto zarada, Pravilnikom o blagajničkom poslovanju i Pravilnikom o službenom putovanju, koja imaju materijalni ali ne i prožimajući karakter. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **USLOVNO MIŠLJENJE** na usklađenost poslovanja sa propisima**.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI:

Na dan 31.12.2016. godine, Preduzeće ima 46 zaposlenih u stalnom radnom odnosu dok je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sistematizovano 33 radna mjesta sa 61 izvršiocem. Preduzeće upravlja imovinom vrijednom preko 100 mil €. Preduzeće je razvrstano u **malo pravno lice** i nema obavezu vršenja komercijalne revizije i formiranja revizorskog odbora. Međutim, s obzirom da je zbog povećanog obima posla, tokom 2016. godine dolazilo do uvođenja prekovremenog rada i angažovanja lica posredstvom Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, smatramo da Preduzeće u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu treba da se transformiše u srednje pravno lice. Preduzeće je u skladu sa čl. 29 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja u obavezi da se transformiše u jedan od oblika privrednih društava do 31.08.2017. godine.

Preporuka: Preduzeće treba nakon izvršene transformacije u privredno društvo, u skladu sa čl. 5 Zakona o računovodstvu razvrstati u srednje pravno lice. Nakon izvršenog razvrstavanja u skladu sa čl. 29 i 30 Zakona o reviziji treba imenovati revizorski odbor od najmanje tri člana.

Sistem unutrašnjih finansijskih kontrola

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije donijelo Pravilnik o kancelarijskom poslovanju kojim bi bliže propisalo način prijema, evidentiranja, otpremanja i arhiviranja upravnih i neupravnih akata, kako ulaznih tako i izlaznih. Preduzeće nema **Upisnik** za evidentiranje upravnih akata, već se kroz **Djelovodnik** vrši evidentiranje upravnih i neupravnih akata. Međutim, kroz Djelovodnik se **ne vrši evidentiranje svih** akta koja se zaprime u preduzeće, kao ni sva interna i izlazna akta, a djelovodna knjiga nije zaključena na kraju 2015, kao ni na kraju 2016. godine.

Preporuka: Upravni odbor Preduzeća treba da donese Pravilnik kojim će obuhvatiti kancelarijsko poslovanje (prijem akata, pregledanje, raspoređivanje, evidentiranje, dostavljanje u rad, administrativno-tehničku obradu, otpremanje akata, razvođenje i arhiviranje) ili da do donošenja navedenog, obezbijedi shodnu primjenu Uredbe o kancelarijskom poslovanju organa državne uprave.

Preduzeće nije donijelo politike i procedure za kompjutersku obradu podataka i sistem praćenja njihove primjene. Revizijom Bilansa stanja je utvrđeno da postoje slučajevi kada se izmjene u nalozima za knjiženje ne vrše storniranjem naloga za knjiženje već direktnom izmjenom podataka u Glavnoj knjizi što nije u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva predviđenim čl. 19 Zakona o računovodstvu.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese politike i procedure za unos i obradu kompjuterskih podataka.

- **Preduzeće je dužno da obezbijediti potpunu primjenu čl. 19. Zakona o računovodstvu i poslovne knjige vodi u skladu sa pravilima urednog knjigovodstva.**

Planiranje prihoda i rashoda

Preduzeće prilikom donošenja Finansijskog plana prihoda i rashoda, u isti nije uključilo sve prihode i rashode iako je većinu realizovanih prihoda, a posebno rashoda imalo i u prethodnoj (2015.) godini.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za pripremu i donošenje Plana rada i Finansijskog plana. Radi unaprjeđenja funkcije planiranja neophodno je u finansijski plan prihoda i rashoda uključivati sve prihode i rashode i vršiti njihovu realnu procjenu i analizu.

Izvještavanje

Pojedini prihodi i rashodi nijesu evidentirani na grupama računa, kao ni na analitičkim računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica. Navedeno je dovelo do toga da u **Bilansu uspjeha** na pojedinim grupama računa nijesu iskazani prihodi i rashodi u iznosu iz Glavne knjige ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu uspjeha.

Revizijom je utvrđeno da je kod pozicija u **Bilansu stanja,** takođe vršeno iskazivanje pojedinih grupa računa i analitičkih računa koji nijesu u navedenom iznosu evidentirani u Glavnoj knjizi Preduzeća ili da pojedinih računa nema u Glavnoj knjizi, a isti su iskazani u Bilansu stanja.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da donese interno pravilo za izvještavanje, kojim bi bliže propisalo postupak pripreme i dostavljanja finansijskih izvještaja i Izvještaja o radu Preduzeća.

Preduzeće treba da poslovne promjene evidentira na računima koji su propisani Pravilnikom o kontnom okviru i sadržini računa u kontnom okviru za privredna društva i druga pravna lica i da Finansijske izvještaje sačini na način propisan Pravilnikom o sadržini i formi obrazaca finansijskih iskaza za privredna društva i druga pravna lica.

Bilans stanja

Revizijom je utvrđeno da Preduzeće nije u potpunosti uspostavilo elektronsku evidenciju pokretne i nepokretne imovine. U Preduzeću imaju evidenciju imovine samo kroz popisne liste, a imovinu vode zbirno na klasi O, dok je ne evidentiraju analitički po grupama i klasama. Takođe, u postupku revizije utvrđeno je da Preduzeće i ispravku vrijednosti nekretnina (zgrade i oprema) vodi na klasi 2.

Preporuka: Preduzeće treba da uspostavi softversku evidenciju pokretne i nepokretne imovine, ispravku vrijednosti nekretnina evidentira u okviru analitičkog računa iz klase 0, a na kraju poslovne godine vrši cjelovit popis imovine, kao i usklađivanje knjigovodstvenog i stvarnog stanja, utvrdi i obrazloži utvrđene razlike.

Preduzeće je na osnovu Zaključaka Vlade Crne Gore, broj 03-7120 od 28.07.2011. godine preusmjerilo dio kreditnih sredstva iz ABU Dabi fonda u iznosu od 500.000,00 € za realizaciju Projekta unapređenja sistema vodosnabdijevanja Prijestonice Cetinje. Potraživanja po ovom osnovu od VIK Cetinje, na dan 31.12.2016. godine iznose 709.688,00 €, odnosno 209.688,00 € više, zbog otplata kamata i kursnih razlika. Revizijom nije utvrđeno postojanje odgovarajućeg akta između Vlade, Preduzeća i Prijestonice Cetinje (odnosno VIK Cetinje) o regulisanju međusobnih odnosa.

Preporuka: Preporučuje se nadležnim državnim organima i Prijestonici Cetinje (VIK Cetinje) da regulišu dužničko – povjerilačke odnose sa Preduzećem.

U postupku revizije utvrđeno je da su gotovinska plaćanja izvršena na osnovu relevantne dokumentacije (putni nalozi, fiskalni računi, rješenja direktora i sl.). Međutim, revizijom je utvrđeno da su vršene gotovinske isplate naknada na koje se obračunava porez, što je u suprotnosti sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 5 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja i članom 3 internog Pravilnika o blagajničkom poslovanju kojima je propisano da se plaćanja na koja se obračunavaju porezi i doprinosi ne mogu vršiti gotovinskim putem.

Preduzeće nije postupalo u skladu sa internim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju, u dijelu koji se odnosi na odredbe kojim je propisan način kontrolisanja formalne ispravnosti blagajničkih isprava. Takođe, nije vođen dnevnik blagajne na propisanom obrascu koji sadrži pregled svih promjena i saldo na kraju dana, potpisan od strane blagajnika. Preduzeće u pojedinim slučajevima nije postupalo shodno internom Pravilniku o službenom putovanju, u dijelu koji se odnosi na obavezu podnošenja putnog naloga u roku od 7 dana od dana povratka sa službenog puta radi obračuna troškova. Takođe, u pojedinim slučajevima nije vršen povraćaj novca u blagajnu po osnovu naloga za službeno putovanje u roku od tri dana od dana kad je zaposleni upoznat sa konačnim obračunom.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa internim procedurama određenim Pravilnikom o blagajničkom poslovanju i Pravilnikom o službenom putovanju, kojima je propisana obaveza vođenje dnevnika blagajne koji će biti ovjeren od strane blagajnika i rukovodioca finansijskog sektora, kao i da u propisanom roku vrši obračun i isplatu/naplatu po osnovu naloga za službeno putovanje.

Potrošnja sredstava usled korišćenja platnih kartica nije opravdana relevantnom dokumentacijom (fiskalnim računima), što je u suprotnosti sa odredbama člana 19 Zakona o računovodstvu i članova 31 i 32 Zakona o PDV-u.

Preporuka: Preduzeće treba da način vođenja računovodstvene evidencije uskladi sa članom 19 Zakona o računovodstvu, kao i da prilikom gotovinskog plaćanja obezbijedi primjenu članova 31 i 32 Zakona o PDV-u kojim je propisana obaveza izdavanja i uzimanja računa i osnovni podaci koje sadrži račun izdat poreskom obvezniku ili drugom licu.

Bilans uspjeha

U revizijom utvrđenim slučajevima Preduzeće nije sprovodilo kompenzacije sa dobavljačima u iznosu od 26.221,17 € preko žiro računa što nije u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprječavanju nelegalnog poslovanja.

Preporuka: Preduzeće treba da postupa u skladu sa čl. 5 i 11 Zakona o sprečavanju nelegalnog poslovanja i da sva plaćanja koja se vrše putem kompenzacije sprovodi preko žiro računa.

Preduzeće nije donijelo interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.

Preporuka: Preporučuje se Preduzeću da, u cilju tačnosti podataka koji se unose u PDV prijave, donese interno pravilo kojim bi bliže propisalo način evidentiranja i obračuna ulaznog i izlaznog PDV-a, postupak provjere ispravnosti evidentiranog ulaznog i izlaznog PDV-a, obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava.

Prilikom obračuna i predaje PDV prijava, nijesu se koristili podaci o ulaznom PDV, kao i PDV-u koji se ne može odbiti iz Glavne knjige, tako da podaci koji se nalaze u PDV prijavama ne korespondiraju u potpunosti sa podacima u Glavnoj knjizi. Utvrđena su odstupanja u PDV koji se ne može odbiti iz Glavne knjige (225.205,83 €) i PDV iskazanog u PDV prijavama (228.437,17 €) u iznosu od 3.231,34 €. Navedeno je suprotno članu 53 Zakona o porezu na dodatu vrijednost kojim je propisano da je poreski obveznik dužan da u svom knjigovodstvu obezbijedi sve podatke potrebne za pravilno i pravovremeno obračunavanje i plaćanje PDV. Uvidom u Glavnu knjigu i analizom računa 270 - Ulazni PDV koji se može odbiti, kao i provjerom računa koji se odnose na reprezentaciju, troškove održavanja vozila i sl, utvrđeno je da je Preduzeće postupilo suprotno članu 37 stav 3 Zakona o porezu na dodatu vrijednost i da je PDV u pojedinim slučajevima odbijan i kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.

Preporuka: Preduzeće treba da evidentiranje PDV-a iskazanog u ulaznim i izlaznim faktura, kao i obračun PDV-a i podnošenje PDV prijava u svim slučajevima vrši u skladu sa Zakonom o porezu na dodatu vrijednost, kao i da PDV ne odbija kod ulaznih faktura koje se odnose na troškove reprezentacije, troškove ulja, maziva i održavanja za vozila koja se ne koriste za obavljanje djelatnosti za koju se plaća PDV.

Obračunska vrijednost koeficijenta koja je korišćena prilikom obračuna zarada iznosila je 156,71 €, iako je Odlukom direktora utvrđena u iznosu od 105,00 €. Takođe, preduzeće nije postupilo u skladu sa Odlukom Vlade o obračunskoj vrijednosti koeficijenta za zaposlene u javnom sektoru za 2016. g. (od 30.03.2016. g.) shodno kojoj je vrijednost koeficijenta za obračun osnovne zarade zaposlenih u javnom sektoru za fiskalnu 2016. godinu, u bruto iznosu od 90,00 €, i primjenjuje se od dana stupanja na snagu Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru. Elementi za obračun zarade su suprotno Uputstvu za obračun bruto zarade izdatom od strane Ministarstva finansija, korišćeni u neto iznosu, a zatim se primjenom korektivne stope vršio preračun neto zarade u bruto zaradu.

Preporuka: Preduzeće treba da obračun zarada uskladi sa Uputstvom za obračun bruto zarada i da se pridržava zakonskih i podzakonskih propisa koji se odnose na regulisanje prava i obaveza zaposlenih.

Zaposleni koji su raspoređeni na radna mjesta sa smjenskim radom, na nivou mjeseca imaju redovni rad koji traje znatno duže od 176 sati. Navedeno je u suprotnosti sa zaključenim ugovorima o radu kojima je predviđeno puno radno vrijeme u iznosu od 176 sati i čl. 49. Zakona o radu kojim je određeno da prekovremeni rad ne može trajati duže od 10 časova nedeljno. Uvećanje zarade po osnovu dodatnih sati vrši se bez donošenja pisane odluke poslodavca.

Preporuka: Preduzeće treba da prekovremeni rad uvodi u skladu sa čl. 49 Zakona o radu pisanom odlukom poslodavca prije početka rada, odnosno, ukoliko to priroda posla ili hitnost obavljanja prekovremenog rada zahtijevaju u roku od 5 dana nakon izvršenog prekovremenog rada.

Preduzeće je koristilo usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih, za angažovanje 7 lica tokom cijele 2016. godine, koja su nastavila da rade u Preduzeću i tokom 2017. godine za obavljanje poslova iz redovne djelatnosti. Preduzeće za navedene poslove u skladu sa čl. 16 i 24 Zakona o radu po pravilu treba da zaključuje ugovore o radu na neodređeno vrijeme.

Preporuka: Preduzeće treba da zapošljavanje na radnim mjestima koja su predviđena aktom o sistematizaciji i za koje postoji izražena potreba, zapošljava u skladu sa čl. 24 Zakona o radu po pravilu na neodređeno vrijeme. Usluge Agencije za privremeno ustupanje zaposlenih po pravilu treba koristiti samo za poslove koji zahtijevaju privremeni rad.

Preduzeće nije postupalo u skladu sa članom 8 zaključenog sporazuma koji se odnosi na obavezu sačinjavanja izvještaja o izvršenim uslugama zaposlenih preko Agencije. Preduzeće nije postupilo u skladu sa članom 43f Zakona o radu, kojim je propisana obaveza Preduzeća da, najmanje jednom u šest mjeseci, obavijesti svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih.

Preporuka: Preduzeće treba da obezbijedi primjenu odredbi kojima je propisan način realizacije zaključenih sporazuma sa Agencijom za privremeno ustupanje zaposlenih. Takođe, Preduzeće treba da postupa u skladu sa članom 43f Zakona o radu, na način da najmanje jednom u šest mjeseci obavještava svoj sindikat o broju i razlozima radnog angažovanja zaposlenih posredstvom Agencije za privremeno ustupanje.

U Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (obrazac – IOPPD), evidentirana su plaćanja po osnovu zarade zaposlenih, članstva u upravnom odboru i isplaćene zimnice, dok porezi i doprinosi po osnovu dodijeljenih stipendija nijesu iskazani iako je preduzeće izvršilo obračun i isplatu istih.

Preporuka: Preduzeće treba da u Izvještaju o obračunatim i plaćenim porezima i doprinosima (IOPPD) koje podnosi poreskom organu, do 15 – og u mjesecu za prethodni obračunski period (mjesec) obuhvata isplate svih primanja koje se odnose na taj obračunski period.

Javne nabavke

Preduzeće je, primjenom otvorenog i šoping postupka, realizovalo 19 postupaka javne nabavke, iako je Planom za 2016. godinu predviđeno 84 postupka, odnosno od planiranih nabavki u vrijednosti od 4.473.000,00 €, realizovana je vrijednost od 618.224,49 €. Ukupna vrijednost realizovanih javnih nabavki, uključujući i nabavke uz primjenu neposrednog sporazuma iznosi 659.337,81 €, odnosno 14,74% od planiranih nabavki za 2016. godinu.

Preporuka: Preduzeće treba da Plan javnih nabavki sačini na osnovu realnih potreba i prioriteta nabavke za godinu dana, a ukoliko se ukaže potreba za realizacijom javne nabavke koja nije planirana potrebno je u skladu sa članom 38 Zakona, izvršiti izmjene i dopune Plana.

U izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2016. godinu, evidentirane su tri javne nabavke (vrijednosti 16.925,00 €) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2017. godine i to za: usluge revizije; usluge održavanja fotokopir aparata i za nabavku dnevne i periodične štampe. Takođe, u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama za 2015. godinu, evidentirano je pet javnih nabavki (vrijednosti 97.822,65 €) kod kojih je ugovor zaključen tokom 2016. godine i to za: usluge ustupanja zaposlenih, usluge ispitivanja gromobranskih instalacija, nabavku mašine za pranje laboratorijske opreme, usluge izrade studije optimizacije izgradnje 2. faze RV i za radove na servisu hlorne stanice "Đurmani".

U obrascu C nijesu evidentirana sva plaćanja koja su realizovana neposrednim sporazumom.

Preporuka: Preduzeće treba da u Izvještaju o sprovedenim javnim nabavkama, shodno članu 118 Zakona, evidentira samo ugovore koji su zaključeni u periodu do 31. decembra godine za koju se podnosi izvještaj, pri čemu je u obrascu C potrebno evidentirati sve nabavke koje su realizovane neposrednom pogodbom.

Preduzeće je, u pojedinim slučajevima, ugovore zaključivalo na iznos procijenjene vrijednosti, i to za radove, usluge i nabavku razne robe, a količine koje su date u specifikaciji su okvirne i naručilac zadržava pravo da poveća ili smanji pretpostavljene količine robe u okviru ugovorene vrijednosti.

Preporuka: Preduzeće treba da odredi predmet javne nabavke u skladu sa članom 41 Zakona kojim je, između ostalog, definisano da predmet javne nabavke treba da bude opisan potpuno, jasno i razumljivo, na način koji omogućava podnošenje odgovarajuće ponude po vrsti, kvalitetu, cijeni, kao i po drugim potrebnim svojstvima i uslovima.

Preduzeće, uglavnom, zaključuje ugovore na period od godinu dana odnosno do utroška ugovorenog iznosa, što dovodi do ispostavljanja faktura po osnovu dva ugovora za isti predmet javne nabavke, a koji su zaključeni u različitom periodu (pr: nabavka elektroopreme). Kod nabavke tečnog hlora plaćani su računi na osnovu ugovora koji je prestao da važi.

Preporuka: Ugovore o javnoj nabavci treba zaključivati na period koji ne može biti duži od godinu dana, osim u slučaju zaključivanja okvirnog sporazuma.

Upravljanje državnom imovinom

Preduzeće upravlja državnom imovinom vrijednom preko 100.000.000,00 € i u skladu sa čl. 3 i 22 Zakona o državnoj imovini dužno je da sa povjerenom imovinom postupa zakonito i ekonomično, sa pažnjom dobrog domaćina i da odgovara za to. Pažnja dobrog domaćina kod obavljanja profesionalnih djelatnosti podrazumijeva postupanje sa povećanom pažnjom i odgovornošću. Iz planova javnih nabavki i Izvještaja o radu je utvrđeno da je Preduzeće već duže vremena suočeno sa problemom nabiranja ili slijeganja zemljišta na kojem se nalaze objekti i oprema Preduzeća.

Preporuka: Preduzeće treba da dodatno nastavi sa aktivnostima na uspostavljanju sistema za geodetsko osmatranje objekata Regionalnog vodovoda, a naročito: hidrotehničkog tunela „Sozina", rezervoara „Đurmani" i prekidne komore „Prijevor", a u cilju rane detekcije eventualnih pomjeranja objekata, uslijed nabiranja ili slijeganja terena i predupređenja nastanka štete, i o tome informiše Vladu.

Preporuke prema drugim državnim organima:

Revizijom je utvrđeno da je Preduzeće sa Upravom za inspekcijske poslove zaključilo 15.04.2014. godine Protokol o saradnji br. 02-14/2351, kako bi preduzeli zajedničke aktivnosti u nadzoru nad primjenom propisa koji regulišu eksploataciju šljunka i pijeska u užim zonama sanitarne zaštite izvorišta „Bolje sestre" i aktivnosti na planu kontrole zakonitosti obračuna i naplate naknade na investicije za izgradnju objekata na teritoriji opština Crnogorskog primorja.

U dijelu koji se odnosi na naplatu naknade za izgrađene objekte, a koji su bili obveznici naknade prilikom izdavanja upotrebne dozvole, obaviješteni smo da nije bilo prihoda po ovom osnovu i da su vlasnici objekata za koje je spisak dostavljen Upravi za inspekcijske poslove, započeli upotrebu istih bez izdavanja upotrebne dozvole, a samim tim i bez plaćanja naknade na investicije koju su bili u obavezi platiti.

Preporuka: Uprava za inspekcijske poslove treba da u skladu sa zakonskim ovlašćenima i potpisanim Protokolom o saradnji u potpunosti obezbijede primjenu čl. 4. – 6. Protokola i bez odlaganja, preduzme sve raspoložive mjere i aktivnosti kako bi svi obveznici plaćanja posebne naknade na investicije za izgradnju objekata na Crnogorskom primorju, u potpunosti i na zakonit način izvršavali svoje obaveze.

Revizijom je utvrđeno da se u Preduzeću **ne vrše kontrole** nekog segmenta poslovanja od strane poreskog organa (Poreske uprave ili organa jedinice lokalne samouprave u čijoj su nadležnosti poslovi utvrđivanja, naplate i **kontrole** poreza) iako je Preduzeće u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji poreski obveznik koji podliježe obavezi plaćanja poreza.

Preporuka: Poreski organi dužni su da u potpunosti primjenjuju čl. 5 Zakona o poreskoj administraciji, i u skladu sa svojim nadležnostima vrše poslove kontrole poreza i kod privrednih društava u državnom vlasništvu.

Po ocjeni DRI najveću prijetnju za opstanak i dalji razvoj sistema regionalnog vodosnabdijevanja predstavlja potencijalno zagađivanje vodoizvorišta „Bolje Sestre“. Nelegalna ili nekontrolisana eksploatacija šljunka u užoj zoni sanitarne zaštite i izgradnja industrijskih objekata (asfaltnih baza) u široj zoni sanitarne zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“, koja nije precizno definisana, zahtijevaju hitnost u rješavanju. Takođe, nepostojanje katastra podzemnih vodova na trasi cjevovoda i nepoštovanja ograničenja u pojasevima sanitarne zaštite dovodilo je do pojedinačnih incidenata i oštećenja infrastrukture Preduzeća.

U skladu sa čl. 9 st 2 Zakona o regionalnom vodosnabdijevanju Crnogorskog primorja, Preduzeće obezbjeđuje zaštitu izvorišta od zagađivanja i uspostavlja i održava zone sanitarne zaštite izvorišta, u skladu sa propisima. Međutim, bez pomoći drugih državnih organa (Ministarstvo, poljoprivrede i ruralnog razvoja, Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo ekonomije, Uprava za vode, Uprava za inspekcijske poslove i dr.) Preduzeće ne može obezbijediti zaštitu vodoizvorišta i infrastrukture.

Slabosti u nadzornoj funkciji nadležnih inspekcijskih organa, očitavaju se u nedostatku potrebnih ljudskih resursa i autoriteta državnih organa i zahtijevaju formiranje nove službe koja će biti sposobna da zaštiti prirodna bogatstva i spriječi njihovu krađu. Takođe, utvrđena je i neusklađenost u radu Preduzeća i Uprave za vode za koju Vlada kao osnivač mora pronaći adekvatno rješenje.

Preporuka: **Preporučuje se nadležnim državnim organima da uspostave efikasniji oblik zaštite prirodnih bogatstava od nelegalne ili nekontrolisane eksploatacije, obezbijede da se precizno utvrdi šira zona zaštite vodoizvorišta „Bolje Sestre“ i preduzmu radnje u cilju eliminisanja neusklađenosti u radu Preduzeća i drugih državnih organa.**

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI utvrdio je da obim i karakter utvrđenih nepravilnosti i nedostataka kod subjekta revizije nalaže:

- Da se sa sadržajem Izvještaja upozna Vlada i Ministarstvo održivog razvoja i turizma koje vrši nadzor nad subjektom revizije, radi preduzimanja mjera na uspostavljanju zakonskog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, budžet i finansije i Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore.

- Da Javno preduzeće “Regionalni vodovod Crnogorsko primorje” dostavi Državnoj revizorskoj instituciji plan aktivnosti za realizaciju izdatih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Preduzeće je dužno da u roku od 6 (šest) mjeseci DRI dostavi izvještaj o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

IZVOD IZ IZVJEŠTAJA O REVIZIJI
ZAVRŠNOG RAČUNA BUDŽETA OPŠTINE PLJEVLJA
ZA 2016. GODINU

Vrsta revizije:	Finansijska revizija i revizija pravilnosti
Subjekat revizije:	Opština Pljevlja
Predmet revizije:	Završni račun budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu
Trajanje revizije:	80 revizorskih dana
Sastav Kolegijuma:	g. Zoran Jelić, član Senata – rukovodilac Kolegijuma g. Nikola N. Kovačević, član Senata – član Kolegijuma

1. OPŠTI PODACI O SUBJEKTU REVIZIJE

Opština Pljevlja (u daljem tekstu: Opština) funkcioniše u skladu sa Zakonom o lokalnoj samoupravi („Sl. list RCG“ br. 42/03, 28/04, 75/05, 13/06 i „Sl list Crne Gore“ br. 88/09, 3/10, 73/10, 38/12, 10/14, 57/14 i 03/16), Zakonom o finansiranju lokalne samouprave („Sl. list RCG“ br. 42/03, 44/03, i „Sl. list Crne Gore“ br. 05/08, 51/08, 74/10, 01/15, 78/15 i 03/16), Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti („Sl. list CG“, br. 20/14 i 56/14), Zakonom o državnoj imovini („Sl. list CG“, br. 21/09, 40/11), i Statutom Opštine Pljevlja („Sl. list RCG“ - Opštinski propisi, br. 37/04 i „Sl. list CG“ - OP br. 30/07, 32/09, 14/11 i 18/11).

Statutom Opštine, uređuju se: prava i dužnosti Opštine, poslovi i način odlučivanja lokalnog stanovništva, pravni status, poslovi Opštine, imovina i finansiranje, organi Opštine i njihove nadležnosti, način odlučivanja, vrste organa lokalne uprave i javnih službi, organizacija i način rada organa i način vršenja nadzora nad radom organa opštine i javnih službi, mjesna samouprava, učešće građana u ostvarivanju lokalne samouprave, odnosi i saradnja organa Opštine sa građanima, NVO i državnim organima i javnim službama, saradnja sa drugim opštinama u zemlji i inostranstvu, javnost i transparentnost rada, ostvarivanje demokratskog uticaja građana na unapređenju lokalne samouprave i druga pitanja od značaja za funkcionisanje lokalne samouprave.
Sjedište Opštine je u Pljevljima, Kralja Petra I br. 48.

Opština ima svoje prihode i imovinu sa kojima samostalno raspolaže. Imovinu Opštine čine nepokretne i pokretne stvari, novčana sredstva, hartije od vrijednosti i druga imovinska prava u skladu sa zakonom. Imovinom raspolaže i upravlja Skupština Opštine. Skupština Opštine može prenijeti pravo davanja imovine u zakup i pravo prodaje pokretnih stvari na nadležne organe lokalne uprave, u skladu sa posebnom odlukom. Odluku o pribavljanju imovine u okviru za to planiranih srestava u opštinskom budžetu donosi Predsjednik Opštine. Skupština, razmatra izvještaj o stanju i kretanju imovine Opštine najmanje jednom godišnje. Prodaja ili zamjena nepokretne i pokretne imovine u svojini Opštine sprovodi se po postupku i na način utvrđen zakonom. U slučajevima otuđenja imovine, osim izuzetaka koji postoje u Zakonu o državnoj imovini, Skupština Opštine je dužna da obezbijedi saglasnost Vlade Crne Gore. U vršenju svojih poslova Opština je samostalna i ta samostalnost ne može biti ograničena, osim u slučajevima i pod uslovima utvrđenim zakonom a u skladu sa Ustavom. Opštinu predstavlja i zastupa Predsjednik Opštine Mirko Đačić.

2. RAČUNOVODSTVENE POLITIKE I TREZORSKO POSLOVANJE

Opština vodi računovodstveno poslovanje u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština.

Predsjednik Opštine je u skladu sa čl. 57 Zakona o lokalnoj samoupravi i čl. 66 i 67 Zakona o finansiranju lokalne samouprave, donio Uputstvo o radu trezora Opštine Pljevlja kojim se propisuje bliži način izvršenja budžeta lokalne samouprave, kontrola finansijskih transakcija, obezbjeđenje likvidnosti konsolidovanog računa trezora, upravljanje dugom Opštine kao i oblik i sadržina obrazaca za glavnu knjigu trezora.

Shodno Pravilniku o načinu sačinjavanja i podnošenja finansijskih izvještaja budžeta, državnih fondova i jedinica lokalne samouprave, Opština je dužna da sačini i dostavi propisane finansijske izvještaje Ministarstvu, najkasnije do kraja februara tekuće godine za predhodnu godinu.

3. MIŠLJENJE I PREPORUKE

Na bazi sprovedene revizije, utvrđenog činjeničnog stanja i razmatranja navoda subjekta revizije sadržanih u Izjašnjenju na preliminarni izvještaj DRI br. 031-190/2017-5 od 12.10.2017. godine a u skladu sa članom 15 i 44 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji i članom 45 Poslovnika Državne revizorske institucije, nadležni Kolegijum DRI u sastavu **Zoran Jelić** (član Senata – rukovodilac Kolegijuma) i **Nikola N. Kovačević** (član Senata – član Kolegijuma), na sjednici Kolegijuma DRI održanoj 23.10.2017. godine usvojio je:

KONAČNI IZVJEŠTAJ O REVIZIJI
Završnog računa Budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu

Odgovornost subjekta revizije

U skladu sa članom 52 Zakona o finansiranju lokalne samouprave za izvršenje budžeta opštine odgovoran je predsjednik opštine, a za namjensko korišćenje budžetskih sredstava odgovoran je budžetski izvršilac. Shodno članu 69. Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti Završni račun budžeta opštine priprema odgovorno lice opštine u skladu sa ovim zakonom. Rukovodstvo subjekta revizije odgovorno je za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja, kao i za usklađenost poslovanja sa zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost Državne revizorske institucije

Odgovornost Državne revizorske institucije (DRI) je da, na osnovu izvršene revizije, izrazi mišljenje da li je Odluka o Završnom računu Budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu, u svim materijalnim aspektima sastavljena i prezentovana u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja. Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskom izvještaju, odgovornost DRI je izražavanje mišljenja da li su finansijske i druge radnje subjekta revizije, u svim materijalnim aspektima usklađene sa zakonima, drugim propisima i aktima koji su indentifikovani kao kriterijumi za predmetnu reviziju.

Revizija je sprovedena u skladu s Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI - nivo III). Državna revizorska institucija je poštovala etičke zahtjeve, planirala i izvršila reviziju na način kojim je obezbijeđeno razumno uvjerenje da li su finansijski izvještaji Opštine Pljevlja sačinjeni i prezentovani, u svim materijalno značajnim pitanjima, u skladu sa važećim okvirom finansijskog izvještavanja i da li je poslovanje subjekata revizije bilo u skladu sa važećim zakonskim i drugim propisima.

Revizija je obuhvatila sprovođenje postupaka radi pribavljanja adekvatnih dokaza o iznosima objelodanjenim u finansijskim izvještajima. Sprovedeni postupci uključili su procjenu sistema unutrašnjih kontrola, procjenu primijenjenih računovodstvenih politika, procjenu materijalno pogrešnog prikazivanja iznosa u finansijskim izvještajima i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja. Smatramo da su revizijom pribavljeni dokazi adekvatni i dovoljni, kao i da daju osnovu za izražavanje mišljenja.

FINANSIJSKOM REVIZIJOM Završnog računa budžeta Opštine Pljevlja za 2016. godinu utvrđeno je da Završni račun budžeta ne sadrži bitno materijalne greške i da daje istinit i objektivan prikaz iskazanih primitaka i izdataka na gotovinskoj osnovi, osim za nepravilnosti iskazane u komentarima Izvještaja o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2016. godinu, koje se odnose na stornirane prihode iz Egalizacionog fonda i način vođenja evidencija primitaka i izdataka. Navedene nepravilnosti su se odrazile na suficit koji je u Završnom računu iskazan u manjem iznosu za 68.806,23 €, te u skladu s tim nadležni Kolegijum izražava **POZITIVNO MIŠLJENJE SA SKRETANJEM PAŽNJE**.

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE POZITIVNOG MIŠLJENJA SA SKRETANJEM PAŽNJE ZA FINANSIJSKU REVIZIJU:

Ne modifikujući izraženo mišljenje na finansijski izvještaj, nadležni Kolegijum DRI skreće pažnju na postupke Opštine kod storniranja prihoda iz Egalizacionog fonda i način vođenja evidencija primitaka i izdataka navedenih u tačkama 1 do 4, koje su uticale na iskazivanje finansijskog rezultata:

1. Opština je dio prihoda iz Egalizacionog fonda evidentirala na dugovnoj strani sintetičkog računa 7426 - Transferi iz Egalizacionog fonda (stornirala prihod iz kojeg je izvršena otplata obaveza po ugovoru o reprogramu obaveza po osnovu konačne raspodjele sredstava EF za 2010. i 2013.g.) i na taj način iskazala prihode na računu 7426 u manjem iznosu od ostvarenih za 118.206,00 €. Storniranjem prihoda u navedenom iznosu Opština je istovremeno smanjila rashode na računu 461-Otplata duga jer nije evidentirala rashode po osnovu otplate duga po reprogramu obaveza po konačnoj raspodjeli za 2010. i 2013. godinu u iznosu od 118.206,00€. Na osnovu navedenog potrebno je izvršiti uvećanje računa 7426 – Prihodi iz Egalizacionog fonda i uvećanje računa 461- Otplata duga u iznosu od po 118.206,00 €.

2. Opština nije račun Stambenog fonda evidentirala u okviru Konsolidovanog računa trezora, a sredstva u iznosu od 4.275,11 € koja su u postupku prinudne naplate skinuta sa računa kod Atlas banke – Stambeni fond, evidentirala je u Glavnoj knjizi trezora kao pozajmice i kredite iz domaćih izvora na računu 7511 - Pozajmice i krediti u iznosu od 4.275,11 €. Navedena sredstva su evidentirana kao prihod po osnovu pozajmica i kredita iz domaćih izvora, umjesto da se ista evidentiraju samo kao izdatak na računima rashoda. Na osnovu navedenog potrebno je izvršiti umanjenje računa 7511- Pozajmice i krediti za iznos od 4.275,11 €.

3. Revizijom je utvrđeno da su u toku 2016. godine na žiro račun Stambenog fonda uplaćena sredstva, po osnovu otplate kredita za rješavanje stambenih potreba, u iznosu od 9.868,31 €. Navedeni prihodi nijesu evidentirani u Glavnoj knjizi trezora kao prihod od otplate kredita datih fizičkim licima na računu 7314. Na osnovu navedenog potrebno je izvršiti uvećanje računa 7314 - Prihod od otplate kredita datih fizičkim licima u iznosu od 9.868,31 €.

4. Opština je dospjele a neplaćene obaveze po kreditima u iznosu od 55.235,17 € koje se odnose na 2015. godinu, evidentirala na računu 461-Otplata duga umjesto na računu 463-Otplata obaveza iz prethodnog perioda. Na osnovu navedenog potrebno je izvršiti uvećanje računa 463-Otplata obaveza iz prethodnog perioda i umanjenje računa 461- Otplata duga u iznosu od po 55.235,17 €.

Nakon korekcija utvrđenih revizijom, suficit Opštine za 2016. godinu potrebno je iskazati u iznosu od 1.077.205,17 €, odnosno uvećati za iznos od 68.806,23 € u odnosu na podatke koji su iskazani u Odluci o Završnom računu budžeta za 2016. godinu.

Preporuka: Opština treba da u skladu sa MRS 3 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvene procjene i greške izvrši ispravku u Izvještaju o konsolidovanoj javnoj potrošnji za 2016. godinu.

REVIZIJOM PRAVILNOSTI Odluke o Završnom računu Opštine Pljevlja za 2016. godinu utvrđeno je da Opština nije u svim aspektima uskladila poslovne aktivnosti sa zakonskim i drugim propisima. Revizijom su utvrđena pojedinačna odstupanja i neusklađenosti sa sljedećim zakonskim i podzakonskim propisima: Zakonom o sistemu unutrašnjih kontrola, Zakonom o finansiranju lokalne samouprave, Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Zakonom o državnim službenicima i namještenicima, Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština i Uputstvom o radu trezora Opštine Pljevlja, koja imaju materijalni ali ne i prožimajući karakter. Na osnovu navedenog nadležni Kolegijum izražava **USLOVNO MIŠLJENJE ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI.**

OSNOV ZA IZRAŽAVANJE USLOVNOG MIŠLJENJA ZA REVIZIJU PRAVILNOSTI:

Služba za unutrašnju reviziju je tokom 2016. godine imala dva zaposlena, što je ispod zakonom predviđenog minimuma, propisanog članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru.

Preporuka: Preporučuje se Opštini da preduzme aktivnosti na popunjavanju minimalnog broja revizora u skladu sa članom 18 Zakona o sistemu unutrašnjih finansijskih kontrola u javnom sektoru, kojim je propisano da jedinica za unutrašnju reviziju ne može imati manje od tri unutrašnja revizora sa rukovodiocem jedinice za unutrašnju reviziju.

Uputstvo o radu trezora Opštine Pljevlja, doneseno je 2013. godine i isto nije usklađeno sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti i podzakonskom regulativom donešenom nakon toga. Takođe, Opština nije u svim slučajevima postupala u skladu sa Uputstvom o radu trezora.

Preporuka: Opština treba da izvrši usklađivanje Uputstva o radu trezora sa promjenom zakonskih i podzakonskih propisa i da se pridržava odredbi Uputstva, posebno u dijelu koji se odnosi na kontrolu izdataka (poglavlje IV) i evidenciju avansa (poglavlje XIV).

Bez obzira na izuzetno nizak nivo ostvarenja prihoda, Opština nije pristupila pripremi predloga za uravnoteženje budžeta. Članom 41 Zakona o finansiranju lokalne samouprave određeno je da primanja i izdaci budžeta opštine moraju biti uravnoteženi, dok je u skladu sa članom člana 8 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti određeno da, ako u toku fiskalne godine dođe do povećanja ili smanjenja planiranih primitaka ili izdataka može se pripremiti predlog za uravnoteženje budžeta.

Preporuka: Opština treba da poštuje načelo budžetske ravnoteže i u slučaju kada dođe do smanjenja planiranih primitaka ili izdataka, u skladu sa članom 41 Zakona o finansiranju lokalne samouprave i članom 8 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, izvrši izmjene i dopune Odluke o Budžetu, odnosno uravnoteženje budžeta i uskladi prihode i rashode sa ostvarenjem budžeta.

Uprava lokalnih javnih prihoda, s obzirom na obim i značaj poslova koje obavlja, ne raspolaže sa dovoljno stručnog kadra potrebnog za vršenje poslova utvrđivanja, naplate i pogotovo inspekcijskog nadzora.

Preporuka: Opština treba da zbog značaja i obima poslova koje vrši Uprava lokalnih javnih prihoda, izvrši popunu radnih mjesta u Sektoru za inspekcijski nadzor radi jačanja funkcije inspekcijskog nadzora i poboljšanja rezultata mjera naplate koje se preduzimaju u skladu sa Zakonom o poreskoj administraciji.

Uprava lokalnih javnih prihoda koja je nadležna za utvrđivanje, naplatu i kontrolu lokalnih prihoda nije u skladu sa čl. 59 – 68 Uputstva o radu trezora popunjavala obrazac Izjave primaoca i istu ne dostavlja trezoru Opštine, tako da službenik trezora ne provjerava da li ukupan iznos sredstava uplaćen na Konsolidovani račun trezora odgovara uplaćenom iznosu sredstava na evidencioni račun.

Preporuka: Uprava lokalnih javnih prihoda treba da postupa u skladu sa članom 59 - 68 Uputstva o radu trezora i da popunjava Izjavu primaoca i istu dostavlja ovlašćenom službeniku trezora radi provjere da li se ukupan iznos sredstava uplaćen na Konsolidovanom računu trezora poklapa sa iznosom navedenim u izjavi primaoca.

Revizijom je utvrđeno je da u iskazani iznos sredstva na žiro računima na 31.12.2015. i 31.12.2016. godine nijesu uključena sredstva za stambene potrebe u iznosu od 7.561,17 € i u iznosu od 13.008,52€ i da se ista ne vode u okviru Konsolidovanog računa trezora.

Preporuka: Opština treba da sve račune i podračune vodi kao dio konsolidovanog računa trezora i da transakcije na istim evidentira u Glavnoj knjizi trezora. Uplate i isplate sredstava na računu stambenog fonda takođe treba evidentirati u okviru Konsolidovanog računa trezora.

Opština je tokom 2016. godine, izuzev za januar, isplaćivala samo neto zarade zaposlenima i naknade po osnovu ugovora, dok pripadajući porezi i doprinosi nijesu isplaćivani, što nije u skladu sa članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i članom 21 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. Takođe, Opština nije postupila u skladu sa odredbama zaključenog Ugovora o reprogramu poreskog duga kojim je propisana obaveza servisiranja svih tekućih poreskih obaveza, uključujući i isplatu zarada zaposlenima u bruto iznosu.

Preporuka: Opština treba da prilikom isplate ličnih primanja obračunava i uplaćuje pripadajuće poreze i doprinose, kako je i definisano članom 46 Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica i članom 21 Zakona o doprinosima za obavezno socijalno osiguranje. Takođe, Opština treba da poštuje odredbe Ugovora o reprogramu poreskog duga zaključenog sa Ministarstvom finansija, kojim se obavezala da redovno servisira sve tekuće poreske obaveze, uključujući i isplatu zarada zaposlenima u bruto iznosu.

Ugovori o privremenim i povremenim poslovima u iznosu 68.346,37 € i Ugovori o djelu u iznosu od 4.138,97 €, isplaćeni su sa računa 411 – Bruto zarade i doprinosi na teret poslodavca, zaključivani su i za poslove iz redovne djelatnosti organa lokalne uprave. Navedeno nije u skladu sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima kojim je propisan postupak zasnivanja radnog odnosa. Članom 163 Zakona o radu određeno je da Poslodavac može za obavljanje poslova koji ne zahtijevaju posebno znanje i stručnost a po svojoj prirodi su takvi da ne traju duže od 120 radnih dana u kalendarskoj godini, sa određenim licem koje se nalazi na evidenciji ZZZ, odnosno agencije za posredovanje, da zaključi poseban ugovor o radu, odnosno, ugovor o privremenim i povremenim poslovima.

Ugovorom o djelu reguliše se odnos između naručioca i poslenika u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima. Suština ovog ugovornog odnosa je u tome da se ne radi o radnom odnosu i da se da se po osnovu ugovora o djelu ne može zasnivati radni odnos.

Preporuka: Opština treba da za poslove iz nadležnosti organa lokalne uprave, koji su predviđeni aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, vrši popunjavanje službenika u skladu sa poglavljem III Zakona o državnim službenicima i namještenicima, kojim je propisana procedura zasnivanja radnog odnosa na određeno i neodređeno vrijeme. Angažovanje lica putem ugovora o privremenim i povremenim poslovima treba vršiti samo za poslove privremenog i povremenog karaktera, koji ne zahtijevaju posebnu stručnost u radu. Angažovanje lica putem ugovora o djelu vršiti samo za poslove koji nijesu u nadležnosti organa lokalne uprave.

Tri starješine organa imaju status vršioca dužnosti sa različitim periodom trajanja, a dužim od šest mjeseci (Sekretar za opštu upravu - v.d. od 18.03.2015. godine; Komandir službe zaštite - v.d. od 23.02.2015. godine i Direktor direkcije za imovinu - v.d. od 06.05.2016. godine. Konkurs za navedena radna mjesta nije raspisivan do jula 2017. godine.

Preporuka: Opština treba da popunjavanje visokog rukovodnog kadra vrši u skladu sa članom 38 Zakona o državnim službenicima i namještenicima, kojim je propisana obaveza raspisivanja javnog konkursa.

Transferi političkim partijama, strankama i udruženjima radi finansiranja rada političkih partija koje imaju odbornike u SO Pljevlja, izvršene su u ukupnom iznosu od 88.344,57 €. Revizijom je utvrđeno da Opština u 2016. godini nije u zakonom propisanom roku vršila prenos sredstava političkim partijama, do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Preporuka: Opština treba da obezbijedi da se raspodjela budžetskih sredstava namijenjenih za finansiranje redovnog rada političkih subjekata u Skupštini opštine vrši u skladu sa članom 11. Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, do petog u mjesecu za prethodni mjesec.

Na osnovu pregledanih, avansne situacije i situacija br. 1 – 6, utvrđeno je da ukupna vrijednost izvršenih radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, u periodu od zaključenja Ugovora (12.03.2014. godine) do kraja 2016. godine iznosi 2.026.417,71 €, odnosno, 33,77% ugovorenih radova.

Preporuka: Opština treba da u saradnji sa Vladom preduzme neophodne aktivnosti na raščišćavanju odnosa sa izvođačem radi ubrzanja radova na izgradnji postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i korišćenja sredstava granta u punom obimu.

Projekat „Regulacija korita rijeke Ćehotine“ bio je na listi prioritetnih Ministarstva održivog razvoja i turizma, još od 2012. godine, a do dana završetka revizije nije završen ni postupak izrade tenderske dokumentacije, što dodatno usporava napore na regulaciji korita rijeke Ćehotine.

Preporuka: Preporučuje se Opštini i Vladi da u okviru svojih nadležnosti iznađu prihvatljiv model za završetak ovog važnog infrastrukturnog projekta.

Opština dio prihoda i rashoda nije evidentirala na računima kojima pripadaju shodno Pravilniku o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, i to:

- prihod od Ministarstva kulture u iznosu od 5.000,00 €, Uprave za mlade i sport u iznosu od 500,00 €, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u iznosu od 1.000,00 €, Ministarstva kulture u iznosu od 2.500,00, Ministarstva sporta u iznosu od 7.200,00 € i prihod od Ministarstva poljoprivrede u iznosu od 1.000,00 € evidentiran je u Glavnoj knjizi trezora na računu 7411 – Tekuće donacije, umjesto na računu 742-1 Transferi od budžeta Crne Gore i na taj način umanjen je račun transfera za 17.200,00€, a za isti iznos uvećan račun 7411- Tekuće donacije;
- prihod od Zavoda za zapošljavanje u iznosu od 3.664,17 € evidentiran je u Glavnoj knjizi trezora na računu 7411 – Tekuće donacije, umjesto na računu 742-5 Transferi od Zavoda za zapošljavanje i na taj način umanjen račun transfera za 3.664,17 €, a za isti iznos uvećan račun 7411- Tekuće donacije;
- prihod od Komisije za raspodjelu dijela od igara na sreću u iznosu od 9.000,00 € i prihode od Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja u iznosu od 50.000,00 €, evidentiran je u Glavnoj knjizi trezora na računu 7412 – Kapitalne donacije, umjesto na računu 742-1 Transferi od budžeta Crne Gore i na taj način umanjen je račun transfera za 59.000,00 €, a za isti iznos uvećan račun 7412 – Kapitalne donacije.

Preporuka: Opština treba da sve prihode i rashode evidentira u skladu sa Pravilnikom o jedinstvenoj klasifikaciji računa za budžet Crne Gore i budžete opština, na račune kojim pripadaju shodno ekonomskoj klasifikaciji.

Opština je u Izvještaju o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ, iskazala stanje duga po osnovu zaduženja na 31.12.2016. godine u iznosi 3.222.254,37 €, a stanje duga utvrđeno u postupku revizije iznosi 3.748.806,19 €. Razlika od 526.539,00 € odnosi se na obaveze po Ugovoru o reprogamu obaveza po konačnoj raspodjeli za 2010. i 2013. godinu koje na 31.12.2016. godine iznose 526.539,00 €.

Stanje duga po osnovu zaduženja javnih preduzeća na 31.12.2016. godine iskazano je u iznosu od 112.803,79 €, a stanje duga utvrđeno u postupku revizije iznosi 188.160,00 €. Razlika od 75.356,21 € odnosi se na obaveze RTV Pljevlja po kreditu kod Atlas banke za koji je Opština potpisala Ugovor o jemstvu.

Preporuka: Opština treba da u Izvještaj o budžetskom zaduženju – Obrazac BUZ u skladu sa Pravilnikom o načinu dostavljanja i sadržaju podataka o prihodima, rashodima i budžetskom zaduženju jedinica lokalne samouprave iskaže sve podatke o zaduženju i otplati po kreditima, koji se odnose na Opštinu i preduzeća čiji je osnivač Opština.

Opština je tokom godine izvršila 8 Izmjena plana javnih nabavki tako da je konačnim planom za 2016. godinu bilo predviđeno: 23 postupka za nabavku roba ukupne vrijednosti 1.118.622,00 €, 60 postupaka nabavki za izvođenje radova ukupne vrijednosti 8.744.490,00 € i 31 postupaka nabavki za usluge ukupne vrijednosti 814.299,00 €, što čini ukupnu vrijednost Plana javnih nabavki sa izmjenama za 2016. godinu u iznosu od 10.677.861,00 €, dok je ostvarenje plana iznosilo 2.752.653,96 €.

Preporuka: Opština treba da Plan javnih nabavki zasniva na procjeni stvarnih potreba kako bi se izbjeglo postojanje značajnih odstupanja između planiranih i realizovanih javnih nabavki, odnosno da obezbijedi sredstva za javne nabavke i u skladu sa raspoloživim sredstvima planira postupke javnih nabavki.

Preporuke prema drugim državnim organima:

Ministarstvo finansija još uvijek nije u skladu sa članom 50 stav 4 Zakona o poreskoj administraciji donijelo Naredbu o izmjeni i dopuni naredbe o načinu uplate javnih prihoda i objavilo promjenu uplatnih računa Opštine Pljevlja u Službenom listu Crne Gore.

Preporuka: Ministarstvo finansija treba da u skladu sa članom 50 stav 4 Zakona o poreskoj administraciji donese Naredbu o izmjeni i dopuni naredbe o načinu uplate javnih prihoda, izvrši nastale promjene uplatnih računa Opštine Pljevlja i objavi ih u Službenom listu Crne Gore.

Ministarstvo finansija nije 31.12.2016. godine na dan uplate obavijestilo Opštinu o izvršenim uplatama iz Egalizacionog fonda (obavještenje dostavljeno Opštini 13.01.2017. godine), a koje se odnose na otplate kredita i obaveza po reprogramu, tako da Opština nije sprovela cesije i iskazala ih u punom iznosu kao prihode iz Egalizacionog fonda za 2016. godinu.

Preporuka: Ministarstvo finansija treba da Opštini dostavi podatke o izvršenim otplatama kredita i drugim otplatama dugova iz sredstava Egalizacionog fonda prije isteka fiskalne godine, kako bi Opština iste evidentirala u Glavnoj knjizi trezora u iznosu i godini na koju se navedeni izdatak odnosi.

Opština je prihod od naknade za korišćenje šuma planirala u iznosu od 2.212.000,00 €, a isti su od strane Poreske uprave realizovani i ustupljeni Opštini u iznosu od 343.692,26 €, odnosno, značajno niže od plana. Po osnovu potraživanja od koncesionih naknada Vektra Jakić duguje Opštini 2.806.745,00 €, što sa 1.309.611,00 € duga po osnovu poreza na nepokretnosti, čini iznos od 4.116.356,00 €, odnosno 64,49% tekućih prihoda za 2016. godinu. Opština ne utiče na visinu naplate navedenih prihoda, a Poreska uprava treba da preduzme mjere za naplatu koncesionih naknada za korišćenje šuma, kao bi se iste naplatile u većem iznosu.

Preporuka: Poreska uprava u saradnji sa Upravom za šume treba da preduzme neophodne aktivnosti na naplati koncesionih i drugih naknada, kako bi opštine na čijoj teritoriji se nalaze prirodna bogatstva naplaćena sredstva mogle usmjeriti u razvojne svrhe.

Realizacija kapitalnog budžeta koja se odnosi na 2016. godinu izvršena je sa samo 21,29% u odnosu na plan, i ista je dovedena u pitanje zbog nelikvidnosti Opštine. Za otplatu obaveza iz prethodnog perioda za kapitalne izdatke izdvojeno je 1.495.558,79 € ili 46,56% izdataka Kapitalnog budžeta. Samo na projekat 261053 – Upravljanje sistemom otpadnih voda odnosi se 61,19% plaćanja iz kapitalnog budžeta za 2016. godinu u iznosu od 1.064.544,04 €. Od predviđenih 94 projekta koji su planirani Kapitalnim budžetom za 2016. godinu, na 56 projekata nijesu započete ni pripremne radnje (realizacija je 0,00 €), dok je na 8 projekata utrošeno do 500 €. Navedeno ukazuje na alarmantnu situaciju da 2/3

budžetom planiranih projekata nije ni započeto. U 2016. godini nijesu plaćeni računi koji se odnose na kapitalne izdatke u iznosu od 976.936,05 €, što je doprinijelo rastu neizmirenih obaveza (dospjelih a neplaćenih obaveza) u iznosu od 7.691.000,00 €**.**

Član 64 stav 1 Zakona o finansiranju lokalne samouprave predviđa: "Opština se može zaduživati tako da ukupna otplata glavnice i kamate, plaćanja po osnovu ugovora o lizingu, otplata obaveza iz prethodnog perioda i svih drugih obaveza koje imaju karakter duga ne smije preći 10% realizovanih tekućih prihoda u godini koja prethodi godini zaduživanja, a uz prethodnu saglasnost Vlade". Opština je tokom 2016. godine platila obaveze u iznosu od 4.335.656,50 € što znatno prevazilazi iznos od 10% realizovanih tekućih prihoda, koji su u 2016. godini ostvareni u iznosu od 6.386.935,83 €. Navedeno upućuje da: Opština bez finansijske pomoći Države ili dodatnog zaduženja (refinansiranja kredita) teško može izmirivati svoje obaveze.

Preporuka: Preporučuje se Vladi da u saradnji sa Opštinom razmotri obaveze iz člana 59a Zakona o finansiranju lokalne samouprave radi pripreme sanacionog plana i programa mjera za prevazilaženje finansijskih teškoća.

Na osnovu člana 15 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, nadležni Kolegijum DRI odlučio je:

- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Vlada, Ministarstvo finansija i Ministarstvo javne uprave, radi preduzimanja mjera na uspostavljanju održivog okvira i odgovornosti u upravljanju javnim finansijama.
- Da se sa sadržajem Izvještaja DRI upozna Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore.
- Da Opština Pljevlja u roku od **30 (trideset) dana** dostavi Državnoj revizorskoj instituciji **plan aktivnosti** za realizaciju datih preporuka koji treba da sadrži mjere, nosioce aktivnosti i rokove. Opština je dužna da u roku od **6 (šest) mjeseci** DRI dostavi **izvještaj** o sprovedenim radnjama po izrađenim i dostavljenim preporukama.

V DIO

OSTALE AKTIVNOSTI DRŽAVNE REVIZORSKE INSTITUCIJE

Saradnja sa Skupštinom Crne Gore, Vladom Crne Gore, državnim organima i civilnim sektorom

Saradnja sa Skupštinom Crne Gore se, u izvještajnom periodu odvijala preko Odbora za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore. DRI Crne Gore je, kao i u prethodnom periodu, nastavila da realizuje kvalitetnu saradnju sa Skupštinom Crne Gore.

U decembru mjesecu 2016. godine, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore je razmotrio Izvještaj DRI o reviziji Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu sa Godišnjim izvještajem o izvršenim revizijama i aktivnostima DRI Crne Gore za period oktobar 2015 – oktobar 2016. godine. Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore je podržao nalaze i preporuke DRI, koje proističu iz revizije Prijedloga zakona o završnom računu budžeta Crne Gore za 2015. godinu, kao i one koje se odnose na pojedinačne revizije sadržane u Godišnjem izvještaju o izvršenim revizijama i aktivnostima DRI za period oktobar 2015 - oktobar 2016. godine i predložio Skupštini Crne Gore na usvajanje. Zaključcima Skupštine Crne Gore[1] je predviđeno da Vlada Crne Gore intenzivno i dalje prati realizaciju svih preporuka Državne revizorske institucije radi eliminisanja utvrđenih nepravilnosti kod subjekata revizije i unapređenja njihovog rada i o tome kvartalno izvještava Skupštinu Crne Gore. U skladu sa Poslovnikom Skupštine Crne Gore, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet će održati kontrolna saslušanja sa predstavnicima onih subjekata revizije Državne revizorske institucije za 2015. godinu, koji su dobili negativno mišljenje.

Na prvoj sjednici Prvog redovnog zasijedanja u 2017. godini, održanoj 6. marta 2017. godine, Skupština Crne Gore je imenovala za člana Senata DRI Zorana Jelića, dok je na Četrnaestoj sjednici Prvog redovnog zasijedanja Skupštine Crne Gore u 2017. godini, održanoj 27. jula 2017. godine, imenovala za člana Senata Radula Žurića.

U septembru mjesecu 2017. godine, na održanoj 24. sjednici, Odbor za ekonomiju, finansije i budžet Skupštine Crne Gore, na osnovu člana 51 Zakona o Državnoj revizorskoj instituciji, jednoglasno je utvrdio Nacrt Budžeta DRI za 2018. godinu.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, takođe sarađivala i s drugim skupštinskim odborima koji su nadležni da razmatraju pitanja iz djelokruga rada Institucije.

Odbor za bezbjednost i odbranu se, u julu mjesecu 2017. godine, upoznao sa sadržajem Konačnog izvještaja o reviziji „Upravljanje i raspolaganje imovinom koju koristi Ministarstvo odbrane“. Na bazi Konačnog izvještaja i rasprave, Odbor za bezbjednost i odbranu je zaključio da je neophodno da Ministarstvo odbrane po svim elementima uvaži preporuke DRI i postupi po izdatom nalogu u cilju cjelovitog uvida u djelotvornost stava sprovedene revizije.

DRI Crne Gore je, u septembru mjesecu 2017. godine, u saradnji sa Nacionalnom kancelarijom za reviziju Švedske i Evropskim revizorskim sudom održala Konferenciju povodom prezentovanja nalaza iz konačnog izvještaja o reviziji uspjeha „Planiranje javnih nabavki medicinske opreme u Crnoj Gori“. Na konferenciji su učestvovali predstavnici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, kao i predstavnici subjekata revizije – Ministarstvo zdravlje, Fond za zdravstveno osigurane, Kliničko – bolnički centar, Dom zdravlja Crne Gore i Agencija za ljekove i medicinska sredstva.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila da realizuje kvalitetnu saradnju s Vladom Crne Gore, posebno s Ministarstvom finansija, Državnim tužilaštvom, Komisijom za kontrolu postupka javnih nabavki, Upravom za kadrove, Agencijom za spriječavanje korupcije, Poreskom upravom i drugim državnim organima.

[1] (“Sl. list Crne Gore”, br. 2/2017, od 10.1.2017. godine)

U okviru Programa reforme upravljanja javnim finansijama, DRI Crne Gore učestvuje u prioritetnoj oblasti "Kapaciteti DRI da zadovolji standard INTOSAI". Institucija je ujedno i članica Posebne radne grupe za reformu javne uprave, koje je formirana u cilju praćenja realizacije strateških dokumenata – Strategije reforme javne uprave 2016-2020 i Program upravljanja javnim finansijama 2016-2020. S tim u vezi, predstavnici Državne revizorske institucije su učestvovali na petom sastanku Evropske komisije i Posebne radne grupe za reform javne uprave, održanom u septembru mjesecu 2017. godine, na kojem su predstavili ostvarene rezultate i planirane aktivnosti Programom upravljanja javnim finansijama za period 2016-2020. godine.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu nastavila saradnju sa civilnim sektorom kroz učešće na skupovima. Saradnja sa civilnim sektorom je, u izvještajnom periodu, realizovana kroz redovno dostavljanje informacija na osnovu Zakona o slobodnom pristupu informacijama. U cilju transparentnog informisanja javnosti o svom radu, Institucija kontinuirano sarađuje s predstavnicima sredstava javnog informisanja putem saopštenja i drugih oblika obavještenja.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu nastavila da razvija saradnju sa Institutom računovođa i revizora Crne Gore. U okviru realizacije Plana obuke DRI za 2016. godinu, realizovana je obuka u saradnji sa Institutom računovođa i revizora Crne Gore na temu "Računovodstvo realnog sektora i budžetsko računovodstvo", u novembru mjesecu 2016. godine. Na poziv Instituta računovođa i revizora Crne Gore, predstavnici DRI Crne Gore su prisustvovali konferenciji "Strateški putokaz ekonomije u Azerbejdžanu: problem izvještavanja i transparentnosti", održanoj u septembru mjesecu 2017. godine u Baku.

Aktivnosti na realizaciji Strateškog plana razvoja Državne revizorske institucije za period 2012 -2017. godine

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila sa sprovođenjem aktivnosti definisanim Strateškim planom razvoja Institucije za period 2012 – 2017. godine. Strateški plan razvoja Institucije obuhvata glavne ciljeve koje se tiču: unapređenja zakonodavnog okvira Državne revizorske institucije; uvođenje novih vrsta revizija, unapređenje kvaliteta revizija i obezbjeđenje kontrole kvaliteta revizija; jačanje kapaciteta Institucije; unapređenje informacionog Sistema Institucije i unapređenje komunikacionih politika.

Okvir za sprovođenje strateških ciljeva i aktivnosti preciziran je kroz Akcioni plan za sprovođenje Strateškog plana razvoja Institucije za period 2014 -2017. godine[2], kojim su predviđene aktivnosti za sprovođenje strateških ciljeva i aktivnosti, rokovi, nosioci aktivnosti, kao i neophodna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

DRI Crne Gore planira da do kraja I Q 2018. godine izradi Strateški plan razvoja DRI za naredni petogodišnji period.

DRI je, u izvještajnom periodu, sprovodila aktivnosti, koje proizilaze iz Strateškog plana razvoja DRI i to:

- donijela, u aprilu 2017. godine Smjernice za ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti;
- donijela, u junu mjesecu 2017. godine novo Uputstvo o metodologiji vršenja revizije uspjeha;
- nastavila rad na izradi Smjernica za vršenje revizije završnog računa budžeta Crne Gore u saradnji sa SIGMA-om[3]. Usvajanje ovih smjernica je planirano do kraja i Q 2018. godine;
- planirala u nacrtu budžeta DRI za 2018. godinu sredstva neophodna za rješavanje prostornih uslova za rad DRI sa ciljem povećanja revizorskih kapaciteta;

[2] Senat Državne revizorske institucije je usvojio inovirani Akcioni plan u junu mjesecu 2014. godine.
[3] Zajednička inicijativa Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Evropske unije

- nastavila s aktivnostima stručnog usavršavanja zaposlenih kroz organizovanje obuka na temu: računovodstva realnog sektora i budžetskog računovodstva; finansijske revizije i revizije pravilnosti; rizika, materijalnosti i uzorkovanja;
- nastavila da razvija profesionalnu saradnju s Institutom računovođa i revizora Crne Gore kroz realizaciju obuka u cilju podizanja kvaliteta profesionalnih vještina revizora iz oblasti budžetskog računovodstva i računovodstva realnog sektora;
- nastavila da realizuje međunarodnu saradnju kroz učešće na međunarodnim konferencijama, seminarima i tematskim radionicama.

Akcionim planom za implementaciju Strateškog plana razvoja DRI predviđene su aktivnosti koje će se realizovati kroz podršku iz sredstava Instrumenta pretpristupne podrške (IPA) 2014. Ove aktivnosti se odnose na: unaprijeđenje metodologije za vršenje finansijske revizije i revizije pravilnosti; unaprijeđenje metodologije za vršenje revizije uspjeha; uspostavljanje procedura za praćenje realizacije preporuka iz revizorskih izvještaja; donošenje strateških dokumenta za upravljanje ljudskim resursima i uspostavljanje komunikacije s medijima i nevladinim sektorom; unaprijeđenje programa obuka i korišćenja IT alata (IDEA softvera).

U cilju ostvarenja misije, DRI će i u narednom periodu posvetiti pažnju realizaciji strateških ciljeva i aktivnosti.

Aktivnosti vezane za realizaciju obaveza Državne revizorske institucije iz pregovaračkog procesa

U okviru procesa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji, DRI Crne Gore učestvuje u radu četiri pregovaračke radne grupe – poglavlje V (javne nabavke), XXIII (Pravosuđe i temeljna prava), XXXII (Finansijski nadzor) i XXXIII (Finansijske i budžetske odredbe).

U izvještajnom periodu, DRI Crne Gore je nastavila da aktivno učestvuje u procesu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji i ostvarivanja daljeg napretka u implementaciji završnih mjerila iz Pregovaračkog poglavlja XXXII (Finansijski nadzor).

Izvještajem Evropske Komisije o napretku Crne Gore za 2016. godinu[4] u poglavlju XXXII istaknuto je da: „Ustavni i pravni okvir Crne Gore obezbjeđuje nezavisnost Državne revizorske institucije (DRI), u skladu sa INTOSAI standardima... Institucionalni kapacitet DRI je i dalje razlog za brigu. Od 2015. godine, DRI ima oko 40 revizora, što je polovina od namjeravanog broja revizora. Taj se broj smatra nedovoljnim za ispunjavanje nadležnosti DRI... U oblasti kvaliteta revizorskog rada DRI je usvojila metodologije za finansijske revizije i revizije pravilnosti, te revizije uspjeha, kao i etički kodeks u skladu sa međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI) i smjernicama za kontrolu kvaliteta revizije. DRI ocjenjuje sisteme unutrašnje kontrole subjekata revizije i donosi preporuke. Kapacitet DRI za sprovođenje revizija uspjeha se poboljšava i ona postepeno povećava broj revizija te vrste... Što se tiče uticaja revizorskog rada, izveštaji DRI su javni i njena saradnja sa medijima i nevladinim organizacijama se poboljšava. Međutim, potrebno je poboljšati sprovođenje preporuka DRI, iako Vlada implementira formalni mehanizam za postupanje po preporukama eksterne revizije... Subjekti moraju predati izvještaj o realizovanju preporuka revizije u preciziranom roku, obično šest mjeseci. DRI provjerava te izvještaje i može da obavi reviziju, da proprati da li je subjekt revizije realizovao bilo koju od preporuka. I dalje je potrebno poboljšati kapacitet Skupštine da osigura djelotvornu analizu i praćenje cjelokupnog budžetskog procesa, uključujući revizorske izvještaje i preporuke DRI“.

U novembru mjesecu 2016. godine, predstavnici DRI u svojstvu članova Radne grupe za pregovore u okviru poglavlja XXXII, učestvovali su na sastanku Pododbora o ekonomskim i finansijskim pitanjima i statistici u Briselu, koji je bio posvećen redovnom praćenju realizovanih i planiranih aktivnosti shodno

[4] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/pdf/key_documents/2016/20161109_report_montenegro.pdf

Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Na ovom sastanku, predstavnici DRI su prezentovali napredak Institucije ostvaren u periodu novembar 2015 – novembar 2016. godine, kao i buduće pravce razvoja eksterne revizije.

U decembru mjesecu 2016. godine, predstavnici Generalnog direktorata za budžet i Generalnog direktorata za proširenje Evropske Komisije su održali sastanak s predstavnicima DRI Crne Gore u okviru svoje redovne misije Crnoj Gori. Posjeta je organizovana kao zajednička misija ova dva direktorata Evropske komisije s ciljem sprovođenja monitoringa napretka u vezi s ispunjenjem završnih mjerila iz pregovaračkog poglavlja XXXII – Finansijski nadzor. Predstavnicima Generalnog direktorata za budžet prezentovane su dosadašnje aktivnosti koje je Institucija preduzela u vezi s ispunjenje završnog mjerila, kao i pravci daljeg razvoja eksterne revizije za naredni period.

U cilju realizacije obaveza iz pregovaračkog poglavlja XXXII, DRI Crne Gore je ojačala revizorske kapaciteta kroz dodatno zapošljavanje revizorskog kadra u odnosu na oktobar 2016. godine. Broj revizorskog kadra u oktobru mjesecu 2017. godine iznosi 46 u odnosu na 42 u oktobru mjesecu 2016. godine.

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, sprovodila aktivnosti na jačanju revizorskih kapaciteta za sprovođenje revizije uspjeha kroz dodatno obučavanje revizorskog kadra. DRI Crne Gore je, u odnosu na prethodni izvještajni period, povećala broj revizija uspjeha. Angažovanjem revizorskog kadra u sprovođenju dvije paralelne revizije uspjeha na temu „Efikasnost sistema javnih nabavki“ i „Energetska efikasnost institucija u javnom sektoru“, DRI Crne Gore je dodatno ojačala revizorske kapacitete i unaprijedila metodologiju i praksu vršenja revizije uspjeha. Na osnovu stečenog iskustva u sprovođenju revizije uspjeha, DRI je, u junu mjesecu 2017. godine, donijela novo Uputstvo o metodologiji vršenja revizije uspjeha.

Odgovarajući poslovni prostori neophodni su za kvalitetno obavljanje poslova DRI Crne Gore. Realizacija aktivnosti koja se odnosi na obezbjeđivanje adekvatnih prostorija za rad DRI je u toku.

DRI Crne Gore takođe ostvaruje saradnju s Evropskom unijom kroz redovnu pripremu priloga za Godišnji izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore, koji sadrži pregled realizovanih aktivnosti DRI Crne Gore iz pregovaračkih poglavlja XXIII (Pravosuđe i temeljna prava) i XXXII (Finansijski nadzor) za izvještajni period.

Međunarodna saradnja

Kao član Međunarodne organizacije vrhovnih revizorskih institucija (INTOSAI)[5] i Evropske organizacije vrhovnih revizorskih institucija (EUROSAI)[6], DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila aktivnosti koje proističu iz obaveza članstva ovih organizacija i njihovih radnih grupa kroz učešće na međunarodnim kongresima, konferencijama, seminarima i radionicama.

Predstavnici DRI Crne Gore su učestvovali na XXII Kongresu INTOSAI-a, održanom u decembru mjesecu 2016. godine u Abu Dabiju u organizaciji Vrhovne revizorske institucije Ujedinjenih Arapskih Emirata. Kongres je bio posvećen temama: "Kako INTOSAI može da doprinese Agendi UN 2030. za održivi razvoj, uključujući dobro upravljanje i jačanje borbe protiv korupcije?" i "Profesionalizacija: čime se može promovisati kredibilitet INTOSAI da bi postala istaknutija međunarodna organizacija?“ Članice INTOSAI-a su usvojile Strateški plan za naredni petogodišnji period, unaprijeđene standarde za vršenje revizije usklađenosti i revizije uspjeha, Etički kodeks, smjernice za reviziju međunarodnih organizacija, IT reviziju, reviziju informacionih sistema za upravljanje javnim dugom, reviziju prevencije korupcije, paralelne revizije.

[5] DRI je članica INTOSAI-a od 2007. godine;
[6] DRI je član EUROSAI-a od 2008. godine.

U okviru aktivnosti INTOSAI-a, predstavnici DRI su prisustvovali XXIV UN/INTOSAI Simpozijumu, održanom u junu 2017. godine u Beču. Simpozijum je bio posvećen temi: "Digitalizacija, otvoreni podaci i analiza podataka - relevantnost i implikacije na revizorski rad VRI, uključujući praćenje doprinosa VRI u realizaciji Ciljeva Održivog Razvoja(SDGs)".

Delegacija DRI Crne Gore, kao punopravan član EUROSAI organizacije, je učestvovala na X Kongresu EUROSAI-a, održanom u maju mjesecu 2017. godine, u Istanbulu. Glavna tema X EUROSAI Kongresa bila je „Primjena ISSAI standarda: Izazovi i rješenja u cilju daljeg unapređenja standarda". U okviru X EUROSAI Kongres, organizovan je seminar na dvije teme: „Na koji način rukovodstvo VRI može na valjan način odgovoriti na novonastale probleme?" i „Uspješnost i uloga VRI u osiguranju održivog razvoja u odnosu na Ciljeve Održivog Razvoja (SDGs)".

Imajući u vidu značaj revizije opština, a u cilju razvoja revizorske metodologije, DRI Crne Gore je, u decembru mjesecu 2016. godine postala članica EUROSAI Radne grupe za reviziju opština. Predsjedavajući EUROSAI Radne grupe za reviziju opština je Nacionalna kancelarija za reviziju Litvanije. Delegacija DRI Crne Gore je, u aprilu mjesecu 2017. godine, prisustvovala uvodnom sastanku u Viljnusu, kao i prvom Godišnjem sastanku ove Radne grupe, u oktobru mjesecu 2017. godine u Rigi. U okviru aktivnosti prvog Godišnjeg sastanka, predstavnici DRI su učestvovali u radu prvog seminara na temu „Revizije opština" organizovanom za sve vrhovne revizorske institucije članice EUROSAI organizacije. Tema seminara bila je „Dodatna vrijednost koju ostvaruju vrhovne revizorske institucije kroz revizije opština".

Na poziv predsjednika Evropskog revizorskog suda, predstavnici DRI Crne Gore, u svojstvu posmatrača, su prisustvovali sastanku Kontakt Komiteta predsjednika vrhovnih revizorskih institucija Evropske unije u oktobru mjesecu 2017. godine, u Luksemburgu. Glavna tema sastanka odnosila se na pitanje uloge VRI u cilju vraćanja povjerenja EU građana. U okviru Kontakt komiteta, seminar je bio organizovan na teme: „Uloga VRI i njen mogući doprinos vraćanju javnog povjerenja" i „Inovativni (revizorski) proizvodi i komunikacija sa zainteresovanim stranama sa ciljem izgradnje povjerenja u nacionalne i nadnacionalne državne institucije". Tokom sastanka Kontakt komiteta, razgovaralo se o aktivnostima Kontakt komiteta i profesionalnih partnera, kao i revizijama članica Kontakt komiteta na temu pitanja u vezi sa Evropskom unijom. Pored predstavnika VRI zemalja članica EU, na sastanku Kontakt komiteta učestvuju VRI zemalja kandidata za pristupanje EU u svojstvu posmatrača.

Saradnja sa Evropskim revizorskim sudom se ostvaruje kroz članstvo DRI Crne Gore u Mreži vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda.

U skladu s Planom rada Mreže za period 2014-2015. godine usvojenom na sastanku Mreže predsjednika VRI u novembru 2013. godine u Budvi, DRI Crne Gore je nastavila sa aktivnim učešćem na konferencijama, seminarima i radionicama organizovanim za članice Mreže.

DRI Crne Gore je učestvovala na međunarodnoj konferenciji „Uspostavljanje efektivnih radnih odnosa između vrhovnih revizorskih institucija (VRI) i parlamenata", održanoj u novembru mjesecu 2016. godine u Ankari. Osnovni cilj konferencije je bio prezentovanje Smjernica za razvoj efektivne saradnje između vrhovnih revizorskih institucija i parlamenata – dokumenta koji je sadrži iskustva 33 zemlje članice EU, kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU u ovoj oblasti.

Predstavnik DRI Crne Gore je, u maju 2017. godine u Stokholmu, prisustvovao u svojstvu aktivnog posmatrača godišnjem sastanku oficira za vezu VRI Evropske unije u organizaciji Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske. U okviru ovog sastanka, održan je sastanak oficira za vezu VRI Mreže zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda. Cilj sastanka bio je razgovor o Planu rada Mreže i načinu realizacije aktivnosti koje su preostale iz navedenog plana.

U junu mjesecu 2017. godine, delegacija DRI je prisustvovala okruglom stolu na temu „Uloga VRI u borbi protiv prevara i korupcije“, održanom u Tirani. Cilj okruglog stola bio je razgovor o ulozi vrhovnih revizorskih institucija u borbi protiv prevare i korupcije, izazovima s kojima se VRI suočavaju, kao i o očekivanjima zainteresovanih strana.

Kao rezultat uspješne realizacije projekta „Paralelna revizija uspjeha – PPA I“, članice Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za članstvo u EU uz koordinaciju Zajedničke radne grupe za revizorske aktivnosti i stručnu podršku NAO Švedske i Evropskog revizorskog suda nastavili su sa realizacijom drugog projekta „Paralelna revizija uspjeha – PPA II“ u 2017. godini. DRI Crne Gore zajedno s šest vrhovnih revizorskih institucija iz regiona, uzela je aktivno učešće u ovom projektu. U okviru projekta, članice Mreže su sprovodile paralelne revizije uspjeha u oblasti javnih nabavki. Predstavnici DRI Crne Gore, u izvještajnom periodu, su učestvovali na četvrtoj radionici u Tirani, u decembru mjesecu 2016. godine, petoj radionici u Skoplju, u martu mjesecu 2017. godine i šestoj radionici u Beogradu, u junu mjesecu 2017. godine.

DRI Crne Gore je, dana 6. septembra t.g, objavila konačan Izvještaj o reviziji uspjeha „Planiranje javnih nabavki medicinske opreme“. Prepoznajući značaj paralelne revizije uspjeha u kontekstu pristupanja Evropskoj Uniji, DRI je u saradnji sa Nacionalnom kancelarijom za reviziju Švedske i Evropskim revizorskim sudom održala Konferenciju povodom prezentovanja nalaza iz konačnog izvještaja o reviziji uspjeha „Planiranje javnih nabavki medicinske opreme u Crnoj Gori“, u septembru mjesecu 2017. godine u Podgorici. Predstavnici Odbora za ekonomiju, finansije i budžet i Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore i subjekata revizije su učestvovali na ovoj konferenciji.

U okviru Mreže vrhovnih revizorskih institucija država kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda, predstavnici DRI Crne Gore su učestvovali na prvoj radionici na temu „Proces planiranja finansijske revizije“, u oktobru mjesecu 2017. godine, u Sarajevu. Članice Mreže su se usaglasile na sastanku oficira za vezu, održanom u Rigi, 2016. godine da se organizuje sesija radionica o finansijskoj reviziji uz ekspertsku podršku Nacionalne kancelarije za reviziju Švedske. Prva radionica je bila posvećena razumjevanju subjekta revizije, ocjeni rizika i utvrđivanju materijalnosti, dok će se druge dvije radionice fokusirati na temu sprovođenja finansijske revizije i izvještavanja.

Delegacija DRI Crne Gore je prisustvovala sastanku predsjednika Mreže vrhovnih revizorskih institucija zemalja kandidata i potencijalnih kandidata za pristupanje Evropskoj uniji i Evropskog revizorskog suda, koji je organizovan u okviru sastanka Kontakt komiteta predsjednika vrhovnih revizorskih institucija Evropske unije, u oktobru mjesecu 2017. godine, u Luksemburgu. Tokom sastanka, predsjednici su usvojili novi Plan rada Mreže za period od 2018. godine, kao i inovirani Okvir za saradnju VRI članica Mreže.

Nacionalna kancelarija za reviziju Narodne Republike Kine je organizovala seminar za VRI Jugoistočne Evrope na Univerzitetu za reviziju u Nandžingu, u julu mjesecu 2017. godine. Predstavnici DRI Crne Gore su učestvovali na seminaru, koji je bio posvećen razvoju revizorske teorije i prakse, revizije životne sredine i revizije velikih podataka.

Regionalna saradnja

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila da posvećuje pažnju jačanju saradnje s vrhovnim revizorskim institucijama u regionu.

Predsjednik Senata DRI Crne Gore je prisustvovao radnom sastanku predsjednika VRI Slovenije, Srbije, Makedonije i Hrvatske, u novembru mjesecu 2016. godine, u Ljubljani. Cilj sastanka je bio razmjena ideja o planiranju revizija u narednim godinama i mišljenja o izazovima s kojima se vrhovne revizorske

institucije suočavaju kako bi ispunile očekivanja javnosti, kao i razgovor o mogućnostima za dalji razvoj međusobne saradnje.

U martu 2017. godine, delegacija Nacionalne kancelarije za reviziju Kosova je boravila u radnoj posjeti DRI Crne Gore. Na sastanku se razgovaralo o razvoju buduće saradnje kroz organizovanje zajedničkih obuka i regionalnih sastanaka u cilju bolje razmjene praksi i iskustava na polju revizije javnog sektora.

Imajući u vidu činjenicu da je DRI Crne Gore započela sprovođenje pojedinačnih revizija informacionih sistema u ovom izvještajnom periodu, DRI je kroz bilateralnu saradnju sa Državnom revizorskom institucijom Republike Srbije realizovala niz posjeta koje su imale za cilj razmjenu znanja i iskustava u vršenju revizije informacionih sistema po INTOSAI metodologiji, kao i IT podrške u revizijama finansijskih izvještaja i reviziji pravilnosti poslovanja. S tim u vezi, organizovane su radne posjete u martu i septembru mjesecu 2017. godine u Beogradu i u julu mjesecu 2017. godine u Podgorici. Svrha posjeta je bila razmjena mišljenja i iskustava u sprovođenju revizije informacionog sistema Fonda za zdravstveno osiguranje Crne Gore.

U okviru regionalne saradnje, predstavnici DRI Crne Gore i Državnog ureda za reviziju Republike Hrvatske, u maju mjesecu 2017. godine, održali su sastanak povodom realizacije projekta paralelne revizije uspjeha na temu „Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora“. Tokom sastanka razgovaralo se o dinamici realizacije paralelne revizije i izradi konačnog izvještaja predmetne revizije. DRI Crne Gore je, dana 29. juna 2017. godine, objavila konačan Izvještaj o reviziji uspjeha „Energetska efikasnost u institucijama javnog sektora“, kao rezultat projekta paralelne revizije Državnog ureda za reviziju Republike Hrvatske i DRI Crne Gore.

Shodno Sporazumu o saradnji sa Vrhovnom revizorskom institucijom Republike Albanije, potpisanom jula mjeseca 2013. godine, delegacija Državne revizorske institucije Republike Albanije boravila je u radnoj posjeti DRI Crne Gore, decembra mjeseca 2016. godine, u Podgorici. Tokom dvodnevne posjete, predstavnici DRI Crne Gore su prezentovali iskustva na temu revizorske funkcije, vrste revizorskih izvještaja, sprovođenja revizorskih postupaka i faza revizije, praćenja realizacije preporuka iz izvještaja o reviziji, kao i primjene metodologije za vršenje finansijske revizije i revizije uspjeha. Predstavnici DRI Crne Gore su boravili u studijskoj posjeti Državnoj revizorskoj instituciji Republike Albanije, u maju 2017. godine u Tirani. Tokom radne posjete, revizorski kadar se upoznao s radom Državne revizorske institucije Republike Albanije u vršenju revizije Završnog računa budžeta države, revizije informacionih sistema, revizije upravljanja prihodima u opštinama (finansijska revizija i revizija pravilnosti), kao i revizije iz oblasti ruralnog i regionalnog razvoja.

Delegacija DRI Crne Gore je, u septembru mjesecu 2017. godine boravila u bilateralnoj posjeti DRI Republike Makedonije. Cilj ove posjete bila je razmjena iskustava u oblasti revizije završnog računa Budžeta Republike Makedonije i Crne Gore i primjene informacionog sistema za upravljanje revizijom.

Saradnja s međunarodnim organizacijama

DRI Crne Gore je, u izvještajnom periodu, nastavila saradnju s međunarodnom organizacijom SIGMA.

DRI Crne Gore je, u saradnji sa SIGMA-om realizovala aktivnosti na izradi Smjernica za ocjenu primjene kriterijuma fiskalne odgovornosti u skladu sa Zakonom o budžetu i fiskalnoj odgovornosti Crne Gore, kao i na izradi Smjernica za reviziju završnog računa budžeta Crne Gore. U aprilu mjesecu 2017. godine, DRI je donijela Smjernice za ocjenu primene kriterijuma fiskalne odgovornosti nakon usaglašavanja teksta Nacrta smjernica sa ekspertima SIGMA-e. Institucija je nastavila rad na izradi Smjernica za vršenje revizije završnog računa budžeta Crne Gore uz ekspertsku podršku SIGMA-e. S tim u vezi, Institucija je, u januaru 2017. godine održala radionica na temu revizije grupe finansijskih izvještaja kako bi se revizorski kadar upoznao s primjenom međunarodnog standarda vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI 1600).

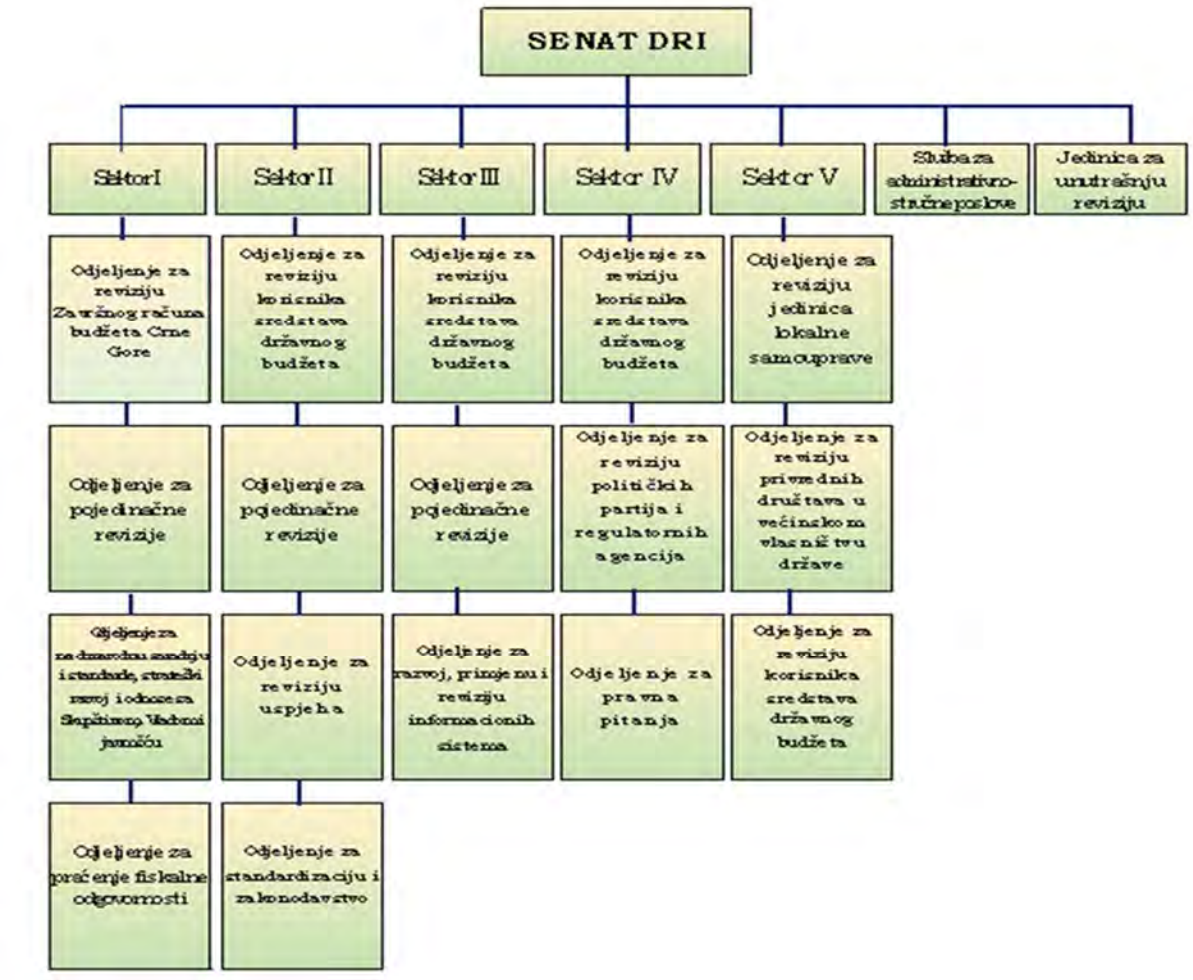
Uz podršku eksperata SIGMA-e, DRI Crne Gore planira da do kraja I Q 2018. godine izradi Smjernice za vršenje revizije završnog računa budžeta Crne Gore.

Pored toga, SIGMA je zadužena za praćenje implementacija principa javne uprave kroz sprovođenje godišnje ocjene. DRI sarađuje sa SIGMA-om tokom sprovođenja godišnje ocjene za oblast finansijskog upravljanja u javnom sektoru kroz dostavljanje podataka i drugih izvještaja. S tim u vezi, u aprilu mjesecu 2017. godine održan je sastanak sa ekspertima SIGMA-e u cilju prikupljanja informacija za oblast eksterne revizije radi izrade Izvještaja o mjerenju ispunjenosti načela javne uprave za 2017. godinu.

Upravljanje ljudskim resursima

Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Državnoj revizorskoj instituciji uređena je unutrašnja organizacija DRI. U DRI je formirano pet sektora sa ukupno sedamnaest odjeljenja, Služba za administrativno stručne poslove i Jedinica za unutrašnju reviziju.

Organizaciona šema Državne revizorske institucije:

Broj zaposlenih u oktobru 2017. godine je 65 i u odnosu na oktobar 2016. godine, povećao se za 3.

Skupština Crne Gore je u martu mjesecu za člana Senata imenovala Zorana Jelića, dok je u julu mjesecu za člana Senata imenovan Radule Žurić.

U izvještajnom periodu, DRI je raspisala 5 oglasa po osnovu kojih je zaposleno 5 lica, i to: 2 saradnika državnog revizora, 2 samostalna savjetnika III (savjetnik za javne nabavke i savjetnik za informacione tehnologije) i 1 viši namještenik – kurir, vozač.

U toku su oglasi za sljedeća radna mjesta:

- državni revizor – 3 izvršioca;
- rukovodilac Odjeljenja – 1 izvršilac;
- saradnik državnog revizora – 1 izvršilac;
- samostalni savjetnik I – savjetnik za opšte i kadrovske poslove – 1 izvršilac.

Statistika revizorskog kadra za oktobar 2017. godine sa uporednim podacima za oktobar 2016. godine data je u sledećoj tabeli:

r/b	radno mjesto	oktobar 2016	oktobar 2017
1.	rukovodilac Sektora	3	5
2.	državni revizor - načelnik	5	5
3.	državni revizor - rukovodilac Odjeljenja	12	13
4.	državni revizor	16	15
5.	stariji saradnik državnog revizora	4	6
6.	saradnik državnog revizora	2	2
	TOTAL	**42**	**46**

DRI je kroz realizaciju Plana obuke, organizovanje ispita za državnog revizora, saradnju sa Upravom za kadrove, saradnju sa drugim vrhovnim revizorskim institucijama i međunarodnim organizacijama nastavila sa aktivnostima usmjerenim na stručno usavršavanje zaposlenih.

Plan obuke: Obuka predstavlja glavni zadatak usmjeren na razvoj zaposlenih i njihovo kontinuirano usavršavanje, koje se sprovodi u cilju poboljšanja efektivnosti i efikasnosti rada same DRI. U skladu sa Planom obuke realizovane su četiri teme, i to:

- ✓ Računovodstvo realnog sektora
- ✓ Finansijska revizija
- ✓ Rizik, materijalnost i uzorkovanje
- ✓ Kurs engleskog jezika

Kroz realizaciju seminara na temu „Računovodstvo realnog sektora“ održanog u novembru 2016. godine, zaposleni u DRI imali su priliku da se dodatno upoznaju sa zakonskom i podzakonskom regulativom u oblasti računovodstva; specifičnošću finansijskog izvještavanja privrednih subjekata; evidencijom nabavke roba; prodajom roba i usluga, naplate potraživanja i otpis potraživanja; nabavkom osnovnih sredstava (izgradnja objekta, kupovina iz sopstvenih i pozajmljenih sredstava, donacije), obračunom amortizacije i iskazivanju troškova amortizacije; evidencijom kratkoročnih i dugoročnih kredita i obaveza po osnovu kamata po kreditima tokom godine i na kraju godine; evidencijom donacija u novcu tokom godine i na kraju godine - primjena MRS 20 - državna davanja; bilansom uspjeha, sa osvrtom na dobit i raspodjelom dobiti; bilansom stanja sa pojašnjenjem AVR i PVR; izvještajem o novčanim tokovima; početnim kapitalom i izvještajem o promjenama na kapitalu.

O pojmu i cilju finansijske revizije; analizi poslovanja; strategijskoj fazi; fazi planiranja; fazi implementacije revizije; fazi kontrole i procjene i fazi izvještavanja, zaposleni su imali priliku da se bliže upoznaju na seminaru pod nazivom „Finansijska revizija“, održanom u decembru 2016. godine.

Seminar na temu „Rizik, materijalnost i uzorkovanje”, održan u decembru 2016. godine, obuhvatio je sljedeće oblasti: osnov i nivo materijalnosti, materijalnost učinka, kvalitativna razmatranja, materijalnost u reviziji usklađenosti poslovanja; osmišljavanje revizijskog pristupa i procjena rizika u

reviziji; proces uzorkovanja u reviziji korišćenjem programa microsoft excell i procjena uticaja neispravljenih grešaka i izražavanje mišljenja.

Kurs engleskog jezika pohađalo je 33 zaposlenih, i to: elementary nivo – 10 zaposlenih, pre-intermediate nivo – 12 zaposlenih, dok je 11 zaposlenih pohađalo upper intermediate nivo.

Ispit za državnog revizora: Od svog nastanka, DRI je organizovala ukupno 19 rokova za polaganje ispita za državnog revizora, u kojima su, zaključno sa podacima za izvještajni period oktobar 2016 – oktobar 2017, ukupno 104 lica dobila sertifikate.

DRI je u decembru 2016. godine i februaru 2017. godine organizovala ispitne rokove u kojima je ukupno 14 lica steklo zvanje državnog revizora.

Saradnja sa Upravom za kadrove: Na osnovu utvrđenog Programa stručnog usavršavanja državnih službenika i namještenika za 2016. i 2017. godinu, zaposleni u DRI su nastavili sa pohađanjem obuka koje organizuje Uprava za kadrove. Posebnu pažnju zaposlenih privukli su sljedeći seminari: „Novi međunarodni okvir profesionalne prakse interne revizije sa posebnim osvrtom na upravljanje, upravljanje rizikom, internu kontrolu i prevaru“, “Priprema Godišnjeg izvještaja o sistemu finansijskog upravljanja i kontrola GI-FMC“, „Upravljanje rizicima u javnom sektoru“, „Praktična vježba na primjeru obavljanja kontrolne revizije“, kao i Modul 2 – „Public speaking and presentation skills“.

Saradnja sa drugim vrhovnim revizorskim institucijama i drugim međunarodnim organizacijama:

DRI je, u periodu 08-09. decembar 2016. godine, bila domaćin predstavnicima Državne revizorske institucije Republike Albanije. Tokom dvodnevne studijske posjete prezentirana su iskustva na temu revizorske funkcije; vrste revizorskih izvještaja; sprovođenja revizorskih postupaka i faza revizije; praćenja realizacije preporuka iz izvještaja o reviziji; kao i primjene metodologije za vršenje finansijske revizije i revizije uspjeha.

U saradnji sa Glavnom službom za reviziju javnog sektora Republike Srpske, u periodu 15-16. decembar 2016. godine, održana je dvodnevna obuka na temu „Finansijska revizija“. Revizorski kadar se upoznao sa načinom i postupcima vršenja finansijske revizije u Republici Srpskoj posebno se fokusirajući na sljedeće faze revizije: strategijsku fazu, fazu planiranja, fazu implementacije revizije, fazu kontrole i procjene i fazu izvještavanja.

U periodu 29-30. decembar 2016. godine, DRI je u saradnji sa Državnom revizorskom institucijom Republike Srbije, održala dvodnevnu obuku na temu „Rizik, materijalnost i uzorkovanje“. Tom prilikom obrađene su sljedeće teme: osnov i nivo materijalnosti, materijalnost učinka, kvalitativna razmatranja, materijalnost u reviziji usklađenosti poslovanja; osmišljavanje revizijskog pristupa i procjena rizika u reviziji; proces uzorkovanja u reviziji korišćenjem programa microsoft excell i procjena uticaja neispravljenih grešaka i izražavanje mišljenja.

U saradnji sa SIGMA-om, DRI je u periodu 25-26. januar 2017. godine, održala radionicu na temu revizije grupe finansijskih izvještaja. Cilj radionice je bio upoznavanje revizorskog kadra sa međunarodnim standardom vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI 1600) i sa kontekstom u kojem se ovaj standard primjenjuje.

Predstavnici DRI su u periodu 15-16. maj 2017. godine, boravili u studijskoj posjeti Državnoj revizorskoj instituciji Republike Albanije. Tokom studijske posjete, revizorski kadar se upoznao sa metodologijom Državne revizorske institucije Republike Albanije u vršenju revizije Završnog računa budžeta države, revizije informacionih sistema, revizije upravljanja prihodima u opštinama (finansijska revizija i revizija pravilnosti), kao i revizije iz oblasti ruralnog i regionalnog razvoja.

Računovodstvo Evrope je u saradnji sa Institutom sertifikovanih revizora Luksemburga, 30. juna 2017. godine u Luksemburgu organizovalo radionicu „Reforma javnog sektora: Izvještavanje i revizija finansijskih izvještaja na obračunskoj osnovi“ na kojoj su učestvovali predstavnici DRI. Radionica je imala za cilj da upozna učesnike sa najnovijim trendovima u procesu izvještavanja u javnom sektoru, kao i sa izazovima u vršenju revizije finansijskih izvještaja na obračunskoj osnovi.

Predstavnici DRI su u periodu 05-06. oktobar 2017. godine, u Rigi, učestvovali na prvom seminaru EUROSAI Radne grupe za reviziju opština na temu „Dodatna vrijednost koju ostvaruju vrhovne revizorske institucije kroz revizije opština“ organizovanom od strane Vrhovne revizorske institucije Republike Letonije. Seminar je imao za cilj da definiše konkretne rezultate ostvarene kroz rad vrhovnih revizorskih institucija na planu revizije opština, kao i razmjenu informacija o razvoju sistema planiranja u opštinama. Dodatna vrijednost je izabrana kao centralna tema ovog seminara kako bi se istakao značaj revizije opština, kao i direktna i indirektna korist te revizije na lokalnom i nacionalnom nivou.

Dva predstavnika DRI su uspješno prošla CIPFA Program obuke za sticanje sertifikata računovođa u javnom sektoru (PACT), podržanim od strane UNDP-a, Ministarstva finansija Slovačke, Ministarstva finansija Crne Gore i Centra za finansijsku izuzetnost.

Informacioni sistem

Državna revizorska institucija Crne Gore, u izvještajnom periodu, je nastavila sa unapređenjem informacionog sistema.

U cilju obezbjeđivanja transparentnosti rada, Državna revizorska institucija Crne Gore redovno objavljuje izvještaje o izvršenim revizijama i ažurira sadržaj svoje zvanične internet stranice www.dri.co.me.